Bundel - Leesmap ingekomen stukken raad van 5 juli 2022

22.1 Besluitenlijst B&W vergadering 17 mei 2022

Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_17_mei_2022.docx

22.2 Jaarverantwoording kinderopvang 2021

tkn uit B&W Jaarverantwoording Kinderopvang 2021.pdf

22.3 Begroting Scholengroep Veluwezoom

1 Aanbiedingsbrief.pdf

2 Jaaragenda.pdf

3 Begroting 2022- 2026.pdf

22.4 Intrekken beroep RvS Partiële herziening Dorpsschool

Intrekken beroep RvS Part herziening dorpsschool.pdf

22.5 Provincie Gelderland: Begrotingscirculaire

Provincie Gelderland Begrotingscirculaire.pdf

22.6 Stichting Visitatie woningcorporaties Nederland inzake Instrument maatschappelijke visitatie woningcorporaties

Instrument maatschappelijke visitatie woningcorporaties.docx

22.7 VNG Ledenbrieven

Ledenbrief Algemene ledenvergadering.pdf

Ledenbrief Opvang asielzoekers.pdf

Ledenbrief VNG Doorstart hervormingsagenda jeugd.pdf

22.8 Uitnodiging Geldersch Genootschap

Uitnodiging Geldersch Genootschap.pdf

Aanmeldlink Geldersch genootschap .docx

22.9 Raadsinformatiebijeenkomsten VGGM

Raadsinformatiebijeenkomsten VGGM.docx

22.10 Groene metropoolregio Consultatiebijeenkomst raden Arnhem, Renkum, Doesburg, Rheden en Rozendaal gebiedsuitwerkingen Veluwezoom

Groene Metropoolregio raadsinformatiebijeenkomst verstedelijkingsstrategie.docx

Uitnodiging raadsbijeenkomst gebiedsuitwerking Verstedelijkingsstrategie ANF - Veluwe.pdf

23.1 Concept Raadsvoorstel en -besluit (met bijlagen) Masterplan Veluwezoom: beoogde raadsbehandeling op 5 juli 2022

Hierbij op voorhand de stukken met betrekking tot het Masterplan Veluwezoom, waarvan raadbehandeling beoogd is op 5 juli 2022.

RV Masterplan Veluwzoom.pdf

RB Masterplan Veluwezoom.pdf

Masterplan 220509_df_lwrs.pdf

Peiling_v3.0_print.pdf

Uitvoeringsprogramma Welkom Veluwezoom_220509.pdf

23.2 Stand van zaken van de besluitvormingen in diverse Raden over de zienswijzen van de jaarstukken van de Groene Metropoolregio.

Stand van zaken van de besluitvormingen in diverse Raden over de zienswijzen van de jaarstukken van de Groene Metropoolregio.docx

Amendement Heumen 7-6-2022 aangenomen 2-jarige Reg. agenda.pdf

Amendement Nijmegen 8-6-2022 aangenomen 2-jarige Reg. agenda.pdf

Amendement Nijmegen 8-6-2022 verworpen inwonerbijdrage.pdf

Amendement Nijmegen 8-6-2022 verworpen Overschot jaarrekening.pdf

concept-Amendement Lingewaard 9-6-2022 2-jarige Reg. agenda.pdf

concept-Motie Lingewaard - aanpassing kalender GMR 9-6-2022.pdf

Concept-Motie Lingewaard - concept - positie van de Raad 9-6-2022.doc.pdf

Motie Heumen aanpassing kalender GMR aangenomen 7-6-2022.pdf

Motie Nijmegen aanpassing kalender GMR 8-6-2022.pdf

Nijmegen motie aangenomen 8-6-2022 IPCC.pdf

23.3 Brief met bijlagen van de Regionale agendacommissie Groene Metropoolregio n.a.v. de bijeenkomst van 2 juni 2022

1 brief RAC aan raden 3-6.pdf

Bijlage Amendementen 2 juni.pdf

Bijlage M&A GMR versie 3-6.docx

Bijlage M&A GMR versie 3-6.pdf

23.4 Uitnodiging Gelderlandacademie Bijeenkomst ondermijning en bedreiging

Gelderland academie bijeenkomst ondermijning en bedreiging.docx

23.5 VNG Webinar Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) domein Milieu: 8 juli 2022

Save-the-date webinar VTHstelselMilieu 8 juli2022.docx

23.6 Uitnodiging inloopbijeenkomsten Natuurherstel op de Veluwe

Uitnodiging inloopbijeenkomsten Veluwe.docx

23.7 Uitnodiging Voorlichtingsavond Waterschapsverkiezingen op 27 juni 2022

Uitnodiging Voorlichtingsavond 27 juni 2022.docx

24.1 Besluitenlijsten B&W vergadering 24-5-22, 31-5-22 en 7-6-22

Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_7_juni_2022.docx

Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_24_mei_2022.docx

Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_31_mei_2022.docx

24.2 Nagezonden reactie op vraag BGR (raad 310522) inzake zorgkosten jeugd

Nagekomen reactie op raadsvraag BGR 310522 inzake zorgkosten jeugd

24.3 Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen: Stand van zaken van de besluitvormingen in diverse Raden over de zienswijzen t.a.v. de jaarstukken

Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen: Stand van zaken van de besluitvormingen in diverse Raden over de zienswijzen t.a.v. de jaarstukken

24.4 Bijeenkomst ondermijning en Bedreiging op maandag 20 juni 2022

Bijeenkomst ondermijning en Bedreiging.docx

25.1 Raadsinformatiebrief Hulp bij het huishouden

1 Raadsinformatiebrief Hbh.docx

2 Bijlage bij raadsinformatiebrief Inwonerbrief personeelstekort HbH.docx

25.2 Raadsinformatiebrief Eindrapport Rheden Onderzoek WMO en Jeugdhulp

1 Raadsinformatiebrief Eindrapport Rheden Onderzoek WMO en Jeugdhulp

2 Bijlage Eindrapport Rheden onderzoek toegang Wmo en Jeugdhulp.pdf

25.3 VNG ledenbrieven

Ledenbrief_Handreiking-Leegstand-te-lijf-2-0-Woningen-en-agrarisch-vastgoed.pdf

Handreiking-Leegstand-te-lijf-2-0-Woningen-en-agrarisch-vastgoed-20220620.pdf

Ledenbrief_Nazending-resolutie-Zekerheid-over-de-structurele-financien.pdf

Bijlage ledenbriief Resolutie-zekerheid-over-structurele-financien-ALV-29-juni-2022.pdf

Ledenbrief_VNG-inzet-crisisaanpak-asielopvang.pdf

25.4 Besluitenlijst 1 B&W vergadering 14 juni 2022

Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_14_juni_2022.docx

25.5 Nieuwsbrief The Economic Board

Nieuwsbrief The Economic Board.docx

26.1 Brieven Regionale agendacommissie GMRAN aan DB-AB en aan de raden met bijlage

brief RAC GMR aan DB-AB 30-6-2022.pdf

brief RAC GMR aan Raden 30-06-2022.pdf

RES PlanMER ppt 27-6-2022.pdf

26.2 Overzicht moties en amendementen GMRAN

Overzicht moties en amendementen GMRAN dd 29 juni 2022.docx

26.3 VNG Ledenbrief

VNG Ledenbrief Ledenraadpleging arbeidsvoorwaardennota 2023.pdf

Bijlage VNG Ledenbrief arbeidsvoorwaarden.pdf

26.4 Besluitenlijst 1 B&W vergadering 21 juni 2022

Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_21_juni_2022.docx

26.5 Bericht Vereniging voor raadsleden

Vereniging voor raadsleden.docx

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	17-05-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens (secretaris), S.P. Warmerdam (wethouder), T. van der Pas (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 10 mei 2022

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 10 mei 2022

Besluit:

Vaststellen

4 Masterplan en uitvoeringsprogramma Veluwezoom

Besluit:

Aanhouden

5 Beleidsregels eenmalige energietoeslag Rozendaal

Besluit:

1. Vaststellen van de beleidsregels eenmalige energietoeslag Rozendaal aan huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal wettelijk minimum.

6 Jaarverantwoording Kinderopvang 2021

Besluit:

1. De Jaarverantwoording Kinderopvang gemeente Rozendaal 2021 vaststellen

2. De Jaarverantwoording ter kennisname aanbieden aan de raad van 31 mei 2022 en ter kennis brengen van de Inspectie van het Onderwijs

7 Begroting 2022 stichting Scholengroep Veluwezoom

Besluit:

1. De jaarstukken voor kennisgeving aannemen
2. De documenten op de lijst van ingekomen stukken plaatsen voor de raad van 31 mei 2022

8 Portefeuilleverdeling college van B en W en volgorde locoburgemeesters 2022-2026

Besluit:

Vaststellen het Besluit portefeuilleverdeling college van B en W en volgorde locoburgemeesters 2022-2026

9 Strategische agenda college 2022

Besluit:

1. De strategische agenda vaststellen voor 2022

10 Ingekomen stukken: Symposium Mensenhandel 2-6

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

11 Sluiting openbare B&W vergadering

Jaarverantwoording Kinderopvang 2021, gemeente Rozendaal

Inleiding
De kinderopvang omvat de volgende voorzieningen: Kinderdagverblijven (KDV), Buitenschoolse Opvang (BSO), Gastouderbureaus (GOB) en Voorzieningen voor Gastouderopvang (VGO). Gemeenten zijn volgens de Wet kinderopvang verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de kwaliteit van kinderopvangvoorzieningen. Het College van burgemeester en wethouders legt over de uitvoering van haar taken jaarlijks verantwoording af aan zowel de gemeenteraad (de horizontale toezichthouder), als de Inspectie van het Onderwijs (de interbestuurlijk toezichthouder). Verantwoording richting de Inspectie vindt plaats via de jaarverantwoording. Deze moet uiterlijk 1 juli worden ingediend en betreft het verslag van het voorgaande jaar.

Ook in 2021 heeft de uitbraak van het coronavirus helaas geleid tot sluiting van voorzieningen. Er was een sluiting aan het begin van het jaar (KDV tot 8 februari gesloten, BSO tot 19 april gesloten) en een sluiting aan het einde van het jaar (BSO vanaf 21 december gesloten). Deze sluitingen zijn, samen met andere maatregelen ter bestrijding van het coronavirus (zoals het advies om zoveel mogelijk thuis te werken), van invloed geweest op de uitvoering van de wettelijke taken kinderopvang. De Inspectie zal de normen die hiervoor gelden daarom niet onverkort hanteren bij de beoordeling van de taakuitvoering door gemeenten in 2021, maar maatwerk toepassen. Om dit maatwerk mogelijk te maken, is het nodig dat gemeenten in de jaarverantwoording informatie verstrekken over keuzes en afspraken die zij in 2021 met hun GGD hebben gemaakt.

Opbouw
De jaarverantwoording over 2021 bestaat uit drie delen: A, B en C.

- De vragen in deel A zijn bedoeld om een goed beeld te krijgen van de manier waarop en de mate waarin de coronamaatregelen van invloed zijn geweest op de uitvoering van de wettelijke taken in 2021.
- Deel B van de vragenlijst bevat vragen over de uitvoering van de wettelijke taken in 2021.
- Deel C bevat benchmarkgegevens die u kunt gebruiken om de gegevens van uw eigen gemeente te vergelijken met die van gemeenten in dezelfde grootteklasse, gemeenten in dezelfde GGD-regio, en gegevens op landelijk niveau.

DEEL A

Hebben de coronamaatregelen de uitvoering van de wettelijke taken toezicht en handhaving kinderopvang in 2021 beïnvloed?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Ja, de coronamaatregelen hebben ertoe geleid dat de GGD de verplichte inspecties niet allemaal of niet volledig heeft kunnen uitvoeren.
- ☐ Ja, de coronamaatregelen hebben ertoe geleid dat de gemeente haar registratietaak (het tijdig afhandelen van aanvragen en het bijhouden van het LRK) en/of haar handhavingstaak niet goed heeft kunnen uitvoeren.
- ☑ Geen van bovenstaande.

DEEL B

De vragen in deel B hebben betrekking op de volgende vier wettelijke taken van gemeenten:

1. Het uitvoeren van de registertaak van het Landelijk Register Kinderopvang (LRK).
2. Het tijdig afhandelen van aanvragen voor toestemming tot exploitatie en registratie van nieuwe voorzieningen.
3. Het laten uitvoeren van de verplichte onderzoeken door de toezichthouder.
4. Handhavend optreden.

U kunt, indien het de coronasituatie betreft, bij het beantwoorden van de vragen in deel B ook verwijzen naar antwoorden die u in deel A van de vragenlijst heeft gegeven.

1 Criterium Registervoering

Toelichting wettelijke taak

- Het LRK moet juist en volledig zijn gevuld en het moet actueel zijn. Mogelijke tekortkomingen hierin zijn:
- Wijzigingsverzoeken die niet (op tijd) zijn verwerkt;
- Niet correcte aanduiding van het aanbod van gesubsidieerde voorschoolse educatie;
- Het ontbreken van de publicatie van onherroepelijke juridische handhavingsbesluiten (aanwijzing, boete, last onder dwangsom, last onder bestuursdwang en exploitatieverbod).

NB: Wijzigingen die de houder niet heeft doorgegeven vallen buiten dit criterium.
NB: Het gaat bij dit criterium uitdrukkelijk om het op orde zijn van het LRK, niet om het op orde zijn van GIR-Handhaven en/of GIR-Inspecteren.

Verantwoordingsinformatie registervoering

Was het LRK gedurende het jaar 2021 juist, volledig en actueel?

- (●) Ja
- ( ) Nee, niet helemaal

2 Criterium tijdig afgehandelde aanvragen KDV, BSO, GOB, VGO

Toelichting wettelijke taak

Dit criterium betreft het tijdig afhandelen van alle aanvragen voor toestemming tot exploitatie en registratie van nieuwe voorzieningen die door de gemeente zijn ontvangen in de periode van 1 oktober 2020 tot 1 oktober 2021. Voor deze termijn is gekozen, omdat aanvragen die aan het einde van deze periode binnenkomen nog voor 31 december 2021 kunnen worden afgehandeld. Voor het tijdig afhandelen wordt een termijn gehanteerd van tien weken, eventueel vermeerderd met de (in het LRK vastgelegde) opschorting. Binnen deze termijn moet de voorziening in het LRK de vervolgstatus ‘geregistreerd’, ‘afgewezen’ of ‘ingetrokken’ hebben gekregen.

Verantwoordingsinformatie tijdig afgehandelde aanvragen

De gemeente heeft in de periode 1 oktober 2020 tot 1 oktober 2021 5 aanvragen voor toestemming tot exploitatie en registratie van nieuwe voorzieningen ontvangen, waarvan er 5 tijdig afgehandeld zijn. Dit betekent dat 100 % van de aanvragen tijdig afgehandeld is.

Indien gewenst, kunt u hieronder een nadere toelichting geven op dit criterium.

Dit is niet verplicht.

3 Criterium uitvoering inspecties

Toelichting wettelijke taak

Het toezicht op de kinderopvang wordt door de GGD uitgevoerd in opdracht van de gemeente. Hierbij geldt het volgende:

I. Ieder geregistreerd kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang, en gastouderbureau moet jaarlijks worden geïnspecteerd. Bij iedere nieuwe voorziening dient binnen 3 maanden na inschrijving in het LRK een onderzoek na registratie plaats te vinden.
II. Elke nieuwe voorziening voor gastouderopvang dient voor registratie geïnspecteerd te worden.
III. Tenminste 5% van de geregistreerde voorzieningen voor gastouderopvang moet jaarlijks worden geïnspecteerd (de zogenaamde steekproef).

I. Verantwoordingsinformatie inspecties geregistreerde en nieuwe KDV, BSO en GOB

De GGD heeft in het jaar 2021 2 van de 2 voorzieningen geïnspecteerd. Dat betekent dat 100% van de voorzieningen is geïnspecteerd.

II. Verantwoordingsinformatie inspecties nieuwe voorzieningen voor gastouderopvang

De gemeente heeft in het jaar 2021 bij 5 van de 5 nieuwe voorzieningen voor gastouderopvang een onderzoek voor registratie laten uitvoeren. Dat betekent dat 100 % van de nieuwe voorzieningen voor gastouderopvang vóór exploitatie en registratie is geïnspecteerd.

Indien gewenst, kunt u hieronder een nadere toelichting geven op dit criterium.

Dit is niet verplicht.

III. Verantwoordingsinformatie inspecties geregistreerde voorzieningen voor gastouderopvang (de zogenaamde steekproef)
Op 1 januari 2021 stonden 3 voorzieningen voor gastouderopvang geregistreerd. Hiervan zijn er 0 in de loop van jaar uitgeschreven en niet geïnspecteerd. Het aantal voorzieningen voor gastouderopvang dat de basis vormt voor het percentage geïnspecteerde voorzieningen is daarom 3.

De gemeente heeft in het jaar 2021 1 voorzieningen voor gastouderopvang geïnspecteerd. Dat betekent dat de steekproef van geïnspecteerde voorzieningen 33.3% bedraagt.

Indien gewenst, kunt u hieronder een nadere toelichting geven op dit criterium.

Dit is niet verplicht.

4 Criterium Handhaving

Toelichting wettelijke taak

Als er sprake is van tekortkomingen heeft de gemeente een beginselplicht tot handhaving. In sommige omstandigheden kan het College van burgemeester en wethouders echter afzien van handhaving. We noemen dit beredeneerd niet handhaven. Voorbeelden van redenen voor beredeneerd niet handhaven zijn: het niet meer in exploitatie zijn van de voorziening, zicht op legalisatie en strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur.

Informatie over het gebruik van GIR-Handhaven door de gemeente

Maakte uw gemeente gedurende het jaar 2021 gebruik van GIR-Handhaven?

- (●) Ja, tijdens het hele jaar
- ( ) Ja, gedurende een deel van het jaar
- ( ) Nee, wij hebben de GIR in 2021 niet gebruikt

Verantwoordingsinformatie inzet van herstelaanbod

Wanneer er tijdens een onderzoek tekortkomingen zijn geconstateerd, kan de GGD-inspecteur de houder in bepaalde gevallen een herstelaanbod doen. De houder krijgt dan de gelegenheid om de tekortkoming voor afronding van het inspectierapport te herstellen. Dit herstelaanbod is een eerste actie om de tekortkomingen op te lossen.
N.B.: Ook als de tekortkomingen wel zijn hersteld, is het mogelijk dat de gemeente er, gezien de aard van de tekortkoming, voor kiest een vervolgactie in te zetten.

Onderstaande tabel geeft, naast een beeld van de inzet van herstelaanbod, ook een beeld van het resultaat van het herstelaanbod dat in 2021 door de GGD is ingezet.

Tabel 1: Inzet en resultaat van herstelaanbod op het totale aantal tekortkomingen in alle inspectierapporten, dus met en zonder handhavingsadvies

Rozendaal 2021	**Aantal**	**Percentage**
Beoordeelde voorwaarden zonder tekortkoming	176	100%
Beoordeelde voorwaarden met tekortkoming, geen herstelaanbod	0	0%
Beoordeelde voorwaarden met tekortkoming, wel herstelaanbod	0	0%
Tekortkoming hersteld	*0*	*0%*
Tekortkoming niet hersteld	*0*	*0%*
Totaal	**176**	**100%**

Verantwoordingsinformatie ingezette handhavingstrajecten bij rapporten met advies 'handhaven'

Wanneer het inspectierapport definitief is geworden, wordt het ter beschikking gesteld aan de gemeente. De gemeente moet vervolgens alle rapporten waarin de GGD het advies 'handhaven' geeft, oppakken.

De GGD heeft 4 afgeronde inspecties uitgevoerd. In 0 van deze inspectierapporten werd de gemeente geadviseerd te handhaven conform het handhavingsbeleid. Dat betekent dat het percentage rapporten met een handhavingsadvies 0% bedraagt.

Naar aanleiding van de 0 inspectierapporten met handhavingsadvies heeft de gemeente 0 handhavingstrajecten ingezet. Dat betekent dat % van de rapporten met een handhavingsadvies door de gemeente is opgepakt.

Indien gewenst, kunt u hieronder een nadere toelichting geven op dit criterium.

Dit is niet verplicht.

Verantwoordingsinformatie ingezette handhavingsacties bij tekortkomingen

Onderstaand overzicht geeft weer in welke mate de gemeente handhavingsacties heeft ingezet.

NB: het totaal beoordeelde voorwaarden met tekortkomingen bedraagt 0. Het onderaan in tabel 2 genoemde totaal kan hiervan afwijken (groter zijn) doordat gemeenten in de praktijk soms meerdere soorten acties inzetten op dezelfde tekortkoming. In dergelijke gevallen tellen de percentages ook op tot meer dan 100%.

Tabel 2: Ingezette handhavingsacties op het totale aantal tekortkomingen in alle inspectierapporten met een handhavingsadvies (NB: dit is inclusief de tekortkomingen in deze rapporten die hersteld zijn na herstelaanbod)

Rozendaal 2021	**Aantal**	**Percentage**
Beoordeelde voorwaarden met tekortkomingen waarop een handhavingsactie is ingezet	0	%
Beoordeelde voorwaarden met tekortkomingen waarop beredeneerd niet is gehandhaafd, omdat de tekortkoming is opgelost na herstelaanbod	0	%
Beoordeelde voorwaarden met tekortkomingen waarop beredeneerd niet is gehandhaafd vanwege andere redenen	0	%
Beoordeelde voorwaarden met tekortkomingen waarvoor geen handhavingsactie is geregistreerd	0	%
Totaal	0	**%**

Op de in totaal 0 tekortkomingen uit alle inspectierapporten met een handhavingsadvies heeft de gemeente:

- 0 keer een handhavingsactie ingezet,
- 0 keer beredeneerd niet gehandhaafd vanwege herstel na herstelaanbod,
- 0 keer beredeneerd niet gehandhaafd vanwege andere redenen, en
- 0 keer geen handhavingsactie geregistreerd.

Indien gewenst, kunt u hieronder een nadere toelichting geven op dit criterium.

Dit is niet verplicht.

5. Algemene toelichting

De doelstelling van toezicht en handhaving op de kinderopvang is: het bevorderen van veilige en kwalitatief hoogstaande kinderopvang. Naast het uitvoeren van de wettelijke taken op het gebied van toezicht en handhaving kunnen gemeenten ook andere activiteiten (laten) uitvoeren die aan dit doel bijdragen. U kunt dan bijvoorbeeld denken aan preventieve handhavingsactiviteiten, zoals houderbijeenkomsten, en speciale aandachtspunten in toezicht en handhaving.

Indien gewenst, kunt u hieronder extra informatie toevoegen over de uitvoering van toezicht en handhaving in 2021.

Dit is niet verplicht.

DEEL C

Benchmarkgegevens

De volgende tabellen kunnen worden gebruikt om de gegevens van de gemeente te vergelijken met die van gemeenten in dezelfde grootteklasse, gemeenten in dezelfde GGD-regio en gegevens op landelijk niveau.

Percentage tijdig afgehandelde aanvragen	**2021**
Rozendaal	100%
minder dan 5 000 inwoners	100%
GGD-Regio	98.5%
Landelijk	97.1%

Percentage inspectierapporten met advies Handhaven	**2021**
Rozendaal	0%
minder dan 5 000 inwoners	33.3%
GGD-Regio	6.9%
Landelijk	13.1%

Percentage uitvoering inspecties KDV, BSO, GOB	**2021**
Rozendaal	100%
minder dan 5 000 inwoners	100%
GGD-Regio	99.4%
Landelijk	85.4%

Percentage nieuwe VGO geïnspecteerd voor registratie	**2021**
Rozendaal	100%
minder dan 5 000 inwoners	100%
GGD-Regio	100%
Landelijk	99.9%

Steekproefpercentage geregistreerde VGO geïnspecteerd	**2021**
Rozendaal	33.3%
minder dan 5 000 inwoners	40%
GGD-Regio	50.7%
Landelijk	20.1%

Herstelaanbod 2020 en 2021	% tekortkomingen waarop herstelaanbod is aangeboden 2020	% tekortkomingen hersteld na herstelaanbod 2020	% tekortkomingen waarop herstelaanbod is aangeboden 2021	% tekortkomingen hersteld na herstelaanbod 2021
Rozendaal	0%	0%	0%	0%
minder dan 5 000 inwoners	0%	0%	2.6%	2.6%
GGD-Regio	1.5%	1.4%	0.7%	0.6%
Landelijk	1.4%	1.2%	1.2%	1.1%

Handhaving 2021	% tekortkomingen met handhavingsadvies waarop een handhavingsactie is ingezet	% tekortkomingen met handhavingsadvies waarop beredeneerd niet gehandhaafd is na herstelaanbod	% tekortkomingen met handhavingsadvies waarop beredeneerd niet gehandhaafd is (anders dan niet handhaven na herstelaanbod)	% tekortkomingen met handhavingsadvies waarop geen handhavingsactie is geregistreerd
Rozendaal	%	%	%	%
minder dan 5 000 inwoners	0%	0%	0%	100%
GGD-Regio	62.7%	6%	24.6%	7.5%
Landelijk	69.9%	6.7%	19.6%	8%

Aan de gemeenteraad van de gemeente Rozendaal
Postbus 9106
6880 HH Velp

Postbus 18
6990 AA Rheden

Doesburgsedijk 7
6953 AK Dieren

026 497 93 33
info@scholengroepveluwezoom.nl
www.scholengroepveluwezoom.nl
KvK 09161451

datum	**behandeld door**	**onderwerp**
24 maart 2022	Mia Jansen	Begroting 2022 met een meerjaren-perspectief richting 2026

Geachte raad,

Hierbij zend ik u de begroting 2022 met een meerjarenperspectief naar 2026, zoals deze is goedgekeurd door de Raad van Toezicht op 14 december 2021 en is vastgesteld door het College van Bestuur op 16 december 2021. Tevens is bijgevoegd de jaaragenda 2022.

Ik vertrouw erop u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

J.E.M. Bruggeman
Voorzitter College van Bestuur

2022: WAT GAAN WE SAMEN DOEN?

Ook in hectische tijden geeft het energie: het duurzaam verbeteren van ons onderwijs en onze Scholengroep. Op deze poster lees je de bovenschoolse plannen voor 2022. De volledige begroting vind je in Office 365 of op scholengroepveluwezoom.nl

Met circa **190** professionals geven we **goed onderwijs** aan **1.729** leerlingen in **11** scholen.

ikjijwij, nieuwsgierig naar de toekomst

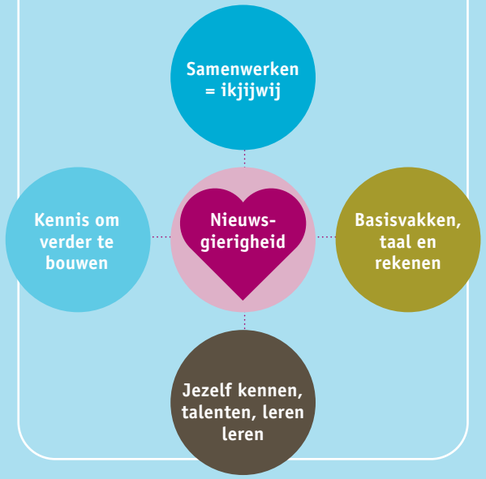

Alle kinderen nemen deel aan de **openbare onderwijsweek** 'ikjijwij, nieuwsgierig naar de toekomst van de duurzame wereld'.

We laten nog meer zien wat we doen én bereiken. We versterken dialoog en **nodigen anderen uit om bij te dragen**.

Welke tips hebben leerlingen? Ze delen die met ons, onder andere in de **ikjijwij-raad**.

De **wetgeving rond burgerschapszin** wordt van kracht. Inspirerend, het raakt volop aan onze ikjijwij-visie.

Innoveren en hoge leeropbrengsten

Het reviewteam van de Scholengroep bezoekt elke school en geeft **feedback op een leerlingbelofte**. Wat gaat goed? Wat kan beter?

We stappen over naar een **nieuw leerling-volgsysteem** 'Leerling in beeld'.

Kinderen krijgen met de '**Zeven werelden van Techniek**' een aantrekkelijk en realistisch beeld van leren en werken in de bèta en techniek.

Bewegingsonderwijs krijgt een impuls. Bootcampen, gymen, naar het bos, actie!

Ons onderwijs wordt **inclusiever.** De Scholengroepcijfers zijn prima. We bestendigen dit met de nieuwe kenniskring op dit thema.

Leervertragingen, ontstaan of versterkt door de Coronacrisis, pakken we verder aan.

Lef en experimenteren

Wat hebben we voor onze leerlingen in petto? Dit zijn enkele speerpunten in 2022:

- **Lezen uit nieuwsgierigheid! Motivatie dus, want wie lezen leuk vindt, wordt vaardiger.**
- **Rekenen.**
- **Onderzoekend en ontdekkend leren.**
- **Leerlingraad en leerlijn burgerschap.**
- **Les goed aansluiten op tempo, talenten en onderwijsbehoefte van elk kind.**
- **Digitaal portfolio.**
- **Didactisch sterke lessen.**
- **Kind is eigenaar van eigen leerproces.**
- **Buiten leren.**

Samenwerken en netwerken

We versterken de HRM-aspecten van onze **kenniskringen**. En ontwikkelen de werkwijze als onderzoekskring. Er starten nieuwe kenniskring(en).

Zou bestuurlijk samenwerken met **PCBO Rheden** een goede keuze zijn? In miniconferenties leren we elkaar beter kennen.

Scholen en kinderopvang maken beleid steeds meer samen, op weg naar **integrale kindcentra**.

Doorstroomprojecten naar het VO.

Passend onderwijs: focus op inclusiviteit.

Meer kansengelijkheid en toekomstbestendige huisvesting: we werken eraan met de **gemeente**.

Ontwikkelen

Duurzame groei: de ontwikkelgesprekken van leerkrachten gaan nu ook over 'ikjijwij, nieuwsgierig naar de toekomst' omdat onze visie is vertaald in de **leerkrachtprofielen** (L10 en L11).

Hoeveel (les)uren krijgt welke medewerker voor welke taken? Afspraken staan per school in een **werkverdelingsplan**. We voeren enkele verbeteringen door.

Typisch Veluwezoom is: ontwikkelen en opleiden. We werken aan een Scholengroep academie. Met de PABO verkennen we **Samen opleiden**.

Medewerkers vinden en binden is een prioriteit. Hoe kan de '**onboarding**' van nieuwe medewerkers beter? We zoeken het uit.

We starten met eigen risicodragerschap bij **ziektevervanging**.

Huisvesting en verduurzaming

Samen met gemeenten en andere schoolbesturen zetten we volgende stappen in integrale huisvesting en onderhoud.

Onderwijskundige aanpassingen in de scholen • Investeren in **zonnepanelen**. **Diverse projecten** in de scholen.

Financiën

Het huishoudboekje van de Scholengroep:

IN

Rijksbijdrage OCW	€ 12.960.893
Overige baten	€ 670.514
	€ 13.631.406

UIT

Personeel	€ 11.918.583
Afschrijvingen	€ 481.968
Huisvesting	€ 902.806
Overige lasten	€ 1.128.050
	€ 14.431.406

Toelichting op het resultaat:
Omdat de overheid de bekostigingssystematiek wijzigt, is er eenmalig een negatief resultaat van € 600.000. Om reserves af te bouwen investeren we € 200.000 extra in: teamscholing, training, aanschaf van methodes, 2 fte formatie (versnellingsvragen)

Elke school begroot zelf:
leermiddelen • opleiding en ontwikkeling van personeel • energie en schoonmaak. Ook de stichting investeert in innovatie en opleiding.

"We doen natuurlijk heel veel meer dan dit. Volg ons via de digitale kanalen. En collega's: hopelijk ontmoeten we elkaar weer op de Scholengroepdag."

Hannelore Bruggeman, voorzitter college van bestuur

Mini-conferenties PCBO Rheden · **ikjijwij in de week van het openbaar onderwijs** · **Nieuwe profielen in gesprekscyclus** · **Zelfevaluaties** · **Jaarbeeld 2021 verschijnt** · **Scholengroepdag** · **Samenwerking met PABO is verkend**

januari — december

Vragen of suggesties? Mail naar info@scholengroepveluwezoom.nl

scholengroep veluwezoom

Concept en tekst: de C-sleutel Ontwerp: Deel 2 ontwerpers

Ikjijwij, nieuwsgierig naar de toekomst.

Begroting 2022, met een meerjarenperspectief naar 2026

Hannelore Bruggeman
Voorzitter College van Bestuur

Goedkeuring in de Raad van Toezicht op 14 december 2021,
B.T.M. van Waesberghe, voorzitter

Vastgesteld op 16 december 2021
J.E.M. Bruggeman, vz College van Bestuur
Advies van de GMR op de hoofdlijnen d.d. 1 december 2021

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Hoofdstuk 1. Ikjijwij, nieuwsgierig naar de toekomst 5

1.1. Scholengroep Veluwezoom 5
1.2. Onze Koers 6

Hoofdstuk 2. Inhoudelijke planning 2022 9

2.1. Jaaragenda 2022 9

Hoofdstuk 3. Financiële begroting 13

3.1. Bestaande afspraken: het allocatiemodel 13

3.2. Nieuwe bekostigingswijze aanstaande 14

3.3. Treasury, meerjarenonderhoudsplanning en verduurzaming 14

3.4. Begroting 2022 en het meerjarenperspectief 2022-2026 17

3.5. Leerlingenaantallen en prognoses 19

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2022 met een perspectief naar de komende jaren. De afgelopen twee jaren waren anders dan anders. In deze tijden van crisis en aanpassingen konden we goed profiteren van de samenwerkingscultuur. Onze kernbegrippen lef en experimenteren kwamen goed van pas. Snel leren van wat werkt en wat beter kan. We hebben enorm veel geleerd en samen opgetrokken in deze enerverende jaren: afstandsonderwijs, reageren op allerlei onverwachte gebeurtenissen, nog meer focus op leeropbrengsten en het koesteren van onze netwerkorganisatie. We zijn trots op wat we voor elkaar hebben gekregen. Ook beleidsmatig zijn veel zaken van de jaaragenda 2021 opgepakt. Er zijn ook thema's waar we minder aan toe zijn gekomen. Zoals bijvoorbeeld de beleidsmatige ontwikkeling van Integrale Kindcentra (IKC). Wel is bestuurlijk en op scholen intensief samengewerkt met kinderopvangorganisaties en zijn contacten versterkt. Daar profiteren we bij het zetten van de vervolgstappen van.

Alle scholen streven naar leeropbrengsten die minimaal gelijk zijn aan het gemiddelde van vergelijkbare scholen in Nederland. We zijn ons bewust van het feit dat we ook in 2022 een stapje extra zullen moeten zetten om de risico's en effecten van covid bij alle leerlingen te beperken. Daarnaast is landelijk en regionaal overeengekomen dat het onderwijs op basisscholen inclusiever wordt.

Tegen de achtergrond van deze belangrijke ontwikkelingen is deze begroting samen met de schoolleiding ontwikkeld. Directeuren ontwikkelen op schoolniveau de schoolbegrotingen. Leidend zijn daarbij het aantal leerlingen, inhoudelijke ontwikkelingen en actuele uitputtingsoverzichten. In de schoolbegrotingen staan zaken als leermiddelen, opleiding en ontwikkeling, energie en schoonmaak. De format ten behoeve van de toelichting bij de schoolbegroting is bijgevoegd. Op bovenschools niveau liggen bijvoorbeeld de personele kosten en onderhoud.

De inkomsten van deze begroting zijn gebaseerd op het aantal leerlingen op twee peildata. 1 oktober 2020 bepaalt de personele lumpsum voor het schooljaar 2021/2022, en het leerlingenaantal op 1 oktober 2021 bepaalt dat voor het schooljaar 2022/2023. Bovendien is deze laatste peildatum bepalend voor de overige inkomsten voor het kalenderjaar 2022.

In verband met het afbouwen van een deel van onze middelen begroten we de komende vijf jaren circa 200.000 euro negatief. Deze worden ingevuld met behulp van versnellingsvragen waar het belangrijkste kenmerk van is: een incidenteel impuls met structureel effect, passend binnen de strategische plannen. Er is voor gekozen eventuele extra inkomsten in verband met groei niet te begroten maar direct te besteden lopende het jaar. Hierdoor wordt voorkomen dat de algemene reserve toch onbedoeld vergroot.

Bij het vaststellen van de begroting geldt dat mandaat wordt gegeven voor de besteding van de middelen voor het jaar 2022. Het meerjarenperspectief is toegevoegd omdat deze van belang is om te kunnen beoordelen hoe investeringen en verplichtingen doorwerken in de komende jaren. Zo kan vastgesteld worden dat de investeringen van nu, ook in de toekomst gedragen kunnen worden.

In oktober is het document Hoofdlijnen Begroting 2022 met directeuren ontwikkeld en vervolgens besproken in de GMR en het directeuren overleg. In december 2021 heeft de GMR ingestemd met de hoofdlijnen van deze begroting. De Raad van Toezicht wordt goedkeuring gevraagd op de begroting en de bestuurder stelt deze definitief vast. Nadat de begroting is vastgesteld wordt weer een handzame samenvatting gemaakt.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 begint met een korte beschrijving van de organisatie, de identiteit, visie en de ambities uit het koersplan 2019-2023. Vervolgens worden per deeldomein uit het Koersplan de gezamenlijke speerpunten voor 2022 weergegeven: ikjijwij, innoveren en hoge opbrengsten, netwerken en duurzaamheid. Ook wordt kort weergegeven welke extra impulsen we geven aan het onderwijs met behulp van versnellingsvragen.

In hoofdstuk 3 de financiële begroting. Hier wordt ingegaan op de kaders, allocatiemodel, signaleringswaarden, investeringen en de financiële cijfers en kengetallen.

Hannelore Bruggeman,

Voorzitter College van Bestuur

Hoofdstuk 1. Ikjijwij, nieuwsgierig naar de toekomst

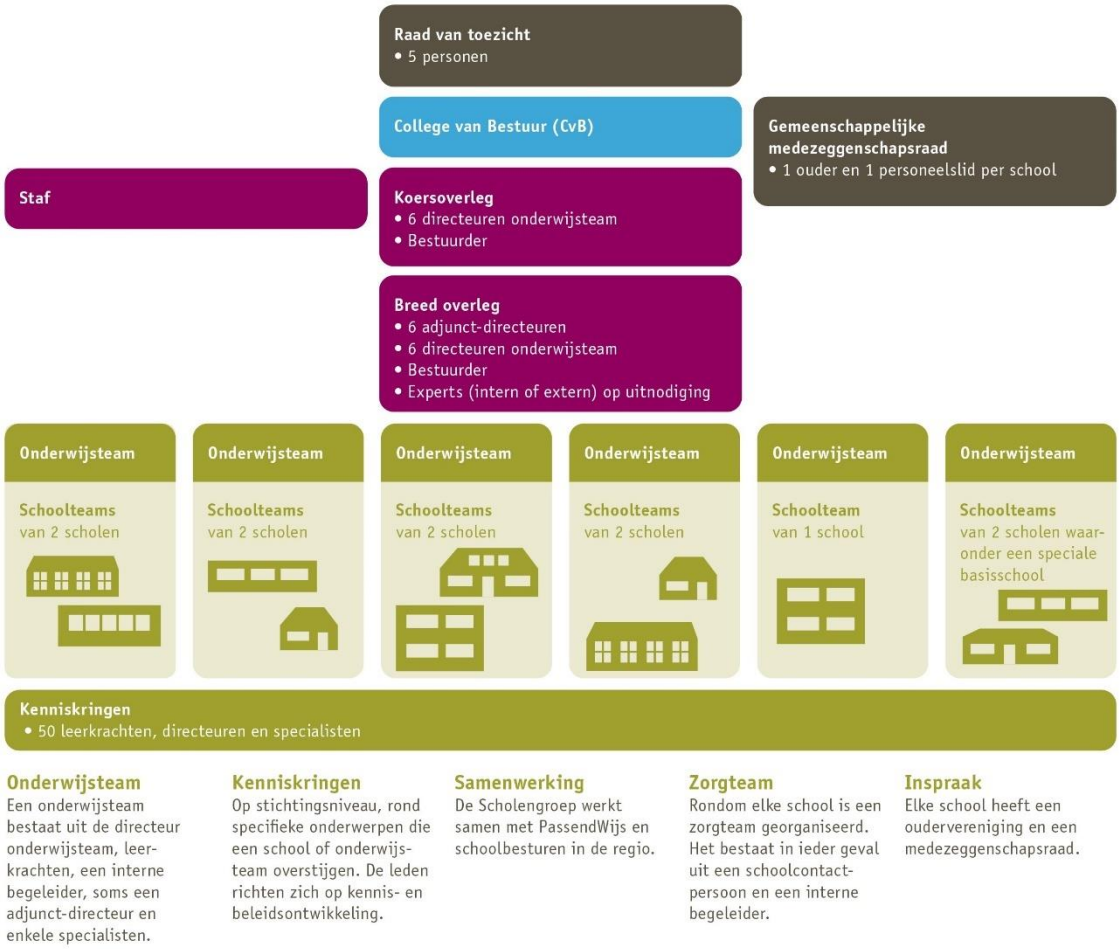
1.1. Scholengroep Veluwezoom

Binnen de Scholengroep Veluwezoom werken de elf openbare basisscholen binnen de gemeenten Rheden en Rozendaal samen aan onze missie: IKJIJWIJ, nieuwsgierig naar de toekomst. Alle scholen hebben een inspirerende ambitieplannen waaraan zij stelselmatig werken aan nog beter onderwijs. Een van onze scholen is een speciale basisschool. In deze begroting staan de scholen met een van hun speerpunten voor 2022 opgenomen.

School	Brinnr.	Plaats
Obs Dorpsschool Rozendaal	04HX	Rozendaal
Ods Daalhuizen	13QE	Velp
Obs De Kameleon	13XP	Velp
Obs Rheder Enk	14EB	Rheden
Obs De Lappendeken	14GV	De Steeg
Obs Koningin Emma	14LZ	Dieren
Obs De Wensvogel	15EI	Dieren
Kindcentrum LeerRijk	15HS	Dieren
Obs De Expeditie	15NB	Dieren
Ods Prinses Margriet	15PP	Spankeren
Sbo 't Sterrenbos	19QL	Dieren

Op de peildatum 1 oktober 2021 telden de scholen 1729 leerlingen. Einde schooljaar zullen dat ongeveer 1820 leerlingen zijn.

Medewerkers werken samen in Onderwijsteams en kenniskringen. Met uitzondering van openbare daltonschool Daalhuizen die door zijn omvang een eigen onderwijsteam vormt, vormen twee scholen samen een onderwijsteam en delen zij een directeur. In onderstaand organogram maken we inzichtelijk hoe de organisatie er uit ziet. De staf is compact, en voor specifieke vragen wordt de staf eventueel aangevuld met externe deskundigheden. Het interne toezicht wordt uitgeoefend door de Raad van Toezicht.

Binnen de Scholengroep werken (op 1 januari 2022) 196 medewerkers, die samen 136,15 FTE invullen. Momenteel is de bezetting als volgt:

- 108 FTE leerkracht (waarvan 70 FTE in functieschaal L10 en 38 FTE in functieschaal L11),
- 5,05 FTE adjunct-directeur,
- 5,4 FTE directeur,
- 16,7 FTE onderwijsondersteunend (inclusief 2,8 FTE staf),
- 1 FTE bestuurder.

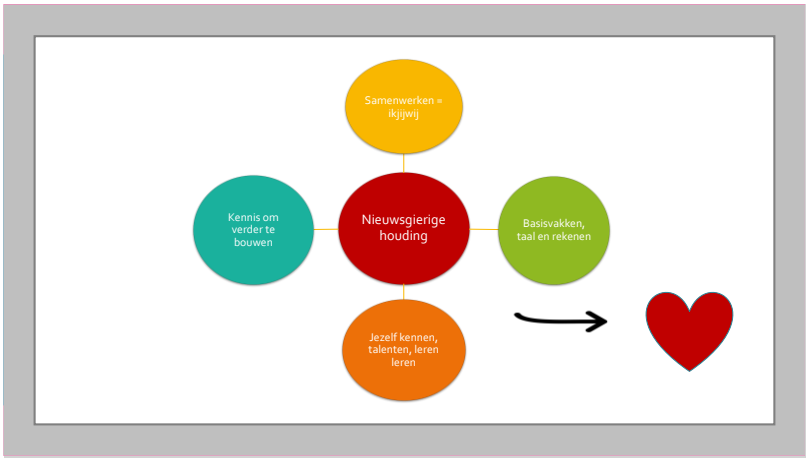
1.2. Onze Koers

Ikjijwij, nieuwsgierig naar de toekomst, is het richtinggevende motto van de Scholengroep. Vanzelfsprekend is deze visie samen met leerlingen, ouders, medewerkers en onze externe stakeholders ontwikkeld. Ikjijwij is ontstaan uit de kernwaarde *van en voor de samenleving* van het openbaar onderwijs. In onze organisatie werken we samen, waarbij groeien door diversiteit;

IK ben nieuwsgierig
Jij bent anders, gelukkig maar
Wij komen samen verder

Nieuwsgierigheid is een motor voor het leren en ontwikkelen. Als je nieuwsgierig bent heb je een open blik, ben je benieuwd naar de ander, naar hoe het zit, wat de volgende stap kan zijn. Vind je de energie en lef om het nog eens te proberen, om op zoek te gaan naar jouw plek in de wereld. Nieuwsgierig naar jezelf, naar je talenten, naar wat jij kunt bijdragen. 'Ikjijwij, nieuwsgierig naar de toekomst' is een brede voorbereiding op de volgende stap.

Naast het werkelijk kunnen samenwerken en op een uitdagend niveau de basisvakken beheersen vinden wij het belangrijk dat leerlingen kennis hebben om verder te kunnen bouwen en zichzelf leren kennen. In het hart van het onderwijs is de Nieuwsgierigheid: de motor om verder te ontwikkelen.

Ambities Scholengroep Veluwezoom 2019-2023 (uit Koersplan 2019)

Op hoofdlijnen hebben we de volgende richtinggevende ambities gesteld:

- Alle scholen van de scholengroep ontwikkelen zich aan de hand van een ambitieplan, passend bij hun omgeving, leerlingen, ouders, en partners. Zij kiezen een helder onderwijsconcept op basis van verfijning van de missie van de Scholengroep Veluwezoom: toekomstbestendig onderwijs, ikjijwij en het versterken van nieuwsgierigheid worden op een eigen manier uitgewerkt en gerealiseerd.

- Het is en blijft een uitdaging de innovatie te verbinden met hoge leerresultaten, ook op de basisvakken. We bieden een rijke leeromgeving, waar afwisselend onderwijs wordt geboden, waar verschillende talenten ontdekt en ontwikkeld worden. We zijn ervan overtuigd dat kinderen goed kunnen leren als we meer leren door doen, meer op maat met behulp van ICT en meer door buiten de klas te leren. Het onderwijs is pas goed als ook de leeropbrengsten op taal en rekenen goed zijn.

- Samenwerken door alle geledingen heen maakt dat we veel en snel beleid ontwikkelen en kunnen innoveren. Verder werken aan de netwerkorganisatie intern en extern: leerlingen, ouders en kenniskringen, gemeenten, passend onderwijs, et cetera. We groeien door het besef dat we steeds meer samen verantwoordelijk (mogen) zijn.

Voor een volledig beeld van de speerpunten per school, de ambitieplannen en het Koersplan, kijk op de website scholengroepveluwezoom.nl.

Koningin Emma

Onze focus ligt dit jaar op leesmotivatie. Leesplezier hangt samen met leesvaardigheid: wie lezen leuk vindt, wordt over het algemeen leesvaardiger. Uit onderzoek op onze school is gebleken dat de vaardigheden van de leerkracht en bepaalde elementen in je les het verschil kunnen maken in leesmotivatie en leesvaardigheid. Dit blijkt ook uit landelijk onderzoek. Die vaardigheden en elementen pakken we nu aan door kritisch te kijken naar onze leeslessen, maar ook door naar een nieuwe methode te zoeken met thema's die leven bij de kinderen, nieuwsgierigheid prikkelen en motiveren om veel te lezen!

Dorpsschool Rozendaal

IKC Dorpsschool Rozendaal gaat zich teambreed richten op het geven van didactisch sterke lessen, waarbij het leerdoel en effectieve instructie centraal staan. Leerlingen die meer aankunnen dan de basisstof, worden uitgedaagd door het aanbieden van verrijkingsstof in de vorm van projecten. Wanneer leerlingen een lesaanbod krijgen dat passend is bij hun onderwijs-behoeften, zal dat ook een positieve uitwerking hebben op hun welzijn en gedrag.
Tevens gaan we aan de slag met de kern-doelen van burgerschap met het doel deze te verankeren en beter zichtbaar te maken in ons onderwijs.

Kindcentrum LeerRijk

Op LeerRijk werken we dit jaar aan ons rekenonderwijs. Er wordt een verdiepingsslag gemaakt in het geven van een goede rekeninstructie. Daarbij worden de rekeninstructies door de leerjaren heen geclusterd. Er worden meerdere malen per jaar kindgesprekken gevoerd, waarin de kinderen hun eigen leerdoel opstellen. Daarnaast volgt het team een training trauma sensitief lesgeven, om zo beter aan te sluiten bij de onderwijsbehoeften van onze leerlingen. Door het opzetten van doorlopende leerlijn burgerschap en een leerlingraad willen we onze leerlingen actief betrekken bij hun eigen onderwijsproces.

Hoofdstuk 2. Inhoudelijke planning 2022.

Scholen werken aan hun eigen sprankelende ambitieplannen die in 2019 zijn vastgesteld. Deze zijn ontwikkeld vanuit onze gezamenlijke visie: ikjijwij, nieuwsgierig naar de toekomst.

De schoolbegrotingen vloeien voort uit deze plannen en zijn ontwikkeld aan de hand van een afgesproken format die in de bijlage van dit document is terug te vinden. Met behulp van deze tool kunnen schoolleiders de ontwikkelstappen van hun school/scholen doelgericht formuleren. Eventuele versnellingsvragen ter stimulering van de schoolontwikkeling, zijn als onderdeel opgenomen in de schoolbegroting. De schoolbegrotingen worden met de eigen medezeggenschaps-raden besproken.

In dit hoofdstuk wordt met name ingezoomd op de gezamenlijke agenda.

2.1. Jaaragenda 2022

Op onze gezamenlijke agenda staan de volgende punten:

Identiteit: Ikjijwij, nieuwsgierig naar de toekomst.

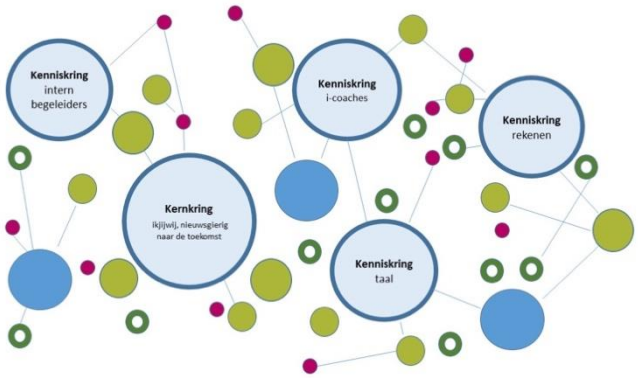
- Inspirerende openbare onderwijsweek op alle basisscholen met het thema "ikjijwij, nieuwsgierig naar de toekomst van de wereld"
- Versterken van de dialoog met stakeholders. Onze activiteiten en ons profiel meer uitdragen om zodoende onze omgeving meer uit te nodigen bij te dragen.
- Elke school heeft geregeld overleg met leerlingen, zoals bijvoorbeeld in een ikjijwijraad, over schoolontwikkeling
- De visie Ikjijwij heeft veel raakvlakken met de nieuwe wetgeving in relatie tot Burgerschapszin. De implementatie wordt onderdeel van de zelfevaluaties.
- Oriënteren op een meer interactievere wijze van tevredenheidspeilingen.
- Verantwoording en dialoog in- en extern versterken

Innoveren en hoge opbrengsten

- Reviewteam bezoekt elke school en onderzoekt een leerlingenbelofte van de school
- Overstappen op een nieuw leerlingvolgsysteem: Leerling in Beeld
- Samenwerken op de Zeven Werelden van Techniek
- Extra impuls voor bewegingsonderwijs in het kader van een subsidie
- Onderwijs wordt de komende jaren inclusiever, we starten een nieuwe kenniskring. "Elk kind blijft op de school van keuze." De verwijzingscijfers zijn voor een diverse organisatie zoals wij zijn prima. Als we nog een extra stap richting deze focus van het samenwerkingsverband willen zetten is het van belang op dit thema nog meer samen te werken.
- Doorontwikkelen van de Zelfevaluaties en versnellen leergroei met behulp van onderbouwde interventies. Externe expertise hierbij inzetten.
- Verder aanpakken van onderwijsachterstanden die ontstaan of versterkt zijn door de Corona-crisis. Op scholen wordt hier hard aan gewerkt door nog meer focus op leerdoelen te hebben. De digitale school ondersteunt leerlingen en op vier van onze scholen wordt gewerkt met een verlengde schooldag. Ook werken we samen met organisaties zoals het cultuur- en sportbedrijf om deze verlengde schooldagen in te vullen. Onderwijsdoelen staan centraal. We houden scherp in de gaten welke leerlingen door een gebrek aan onderwijstijd het risico lopen lager uit te stromen in het voortgezet onderwijs. Door onze extra inspanningen en de samenwerking met het VO richten we ons op het voorkomen van dit verlies aan talent.

Samenwerken en netwerken

- Oriënteren op de samenwerking met de PABO om het Samen opleiden te realiseren
- Bestuurlijke samenwerking met PCBO Rheden: in miniconferenties elkaar beter leren kennen
- Scholen werken samen met kinderopvangorganisaties. Alle scholen werken toe naar een integrale aansturing op inhoudelijke samenwerking en personeelsbeleid. Doel is de in ontwikkeling zijnde IKC-vorming binnen de komende twee jaar te realiseren.
- Passend Onderwijs, het regioplan: focus op meer inclusiever onderwijs
- Doorstroomprojecten naar het voortgezet onderwijs met het Rhedens en PCBO
- Samen met de gemeente: kansengelijkheid bevorderen, huisvestingsplanning toekomstbestendig
- Jaarlijkse politieke bijeenkomst met de gemeenten Rheden en Rozendaal
- Kenniskringen verhelderen en doorontwikkelen: werkwijze als onderzoekskring en HRM-aspecten.

Schematische weergave van onze netwerkorganisatie

- Nieuwe kenniskring(en) organiseren

Ontwikkeling

- Wat de visie Ikjijwij, nieuwsgierig naar de toekomst betekent voor onze medewerkers is vertaald in de profielen van leerkrachten L10 en L11. Deze worden als ontwikkelperspectief opgenomen in de digitale gesprekkencyclus
- Verbeteren/verbreden werkverdelingsplannen in de schoolteams. Ook vakleerkrachten en het onderwijsondersteunend personeel hierin goed meenemen
- Scholengroep Academie en samenwerken met de PABO
- Schoolleiders opleiding en herregistratie
- Medewerkers vinden en binden, creatief op de arbeidsmarkt, werking van het onboarding-programma. Hoe verwelkomen we medewerkers en worden zij goed begeleid. Zien we verbeterkansen?
- Start van eigen risicodragerschap bij ziektevervanging

Onderwijshuisvesting, planning en control en verduurzaming

- Ontwikkelen van de IHP samen met andere schoolbesturen en gemeente Rheden en de nieuwe voorziening Onderhoud in ontwikkeling
- Onderwijskundige aanpassingen in de scholen, de tweede ronde
- Meubilair van centraal naar decentraal?
- Investeren in zonnepanelen
- Goed monitoren van alle aanvullende budgetten
- Ontvlechten twee gebouwen met de gemeente Rheden
- Voorbereiden op de nieuwe bekostiging en aanpassen werkprocessen

Duurzaamheid

- Zonnepanelen en verduurzamingsmaatregelen
- Stimuleren van projecten in de scholen
- Ontwikkeling Integraal huisvestingsplan i.s.m. gemeente Rheden.

Versnellingsvragen 2022

Zoals eerder beschreven loopt de jaarlijkse afbouw van een deel van het eigen vermogen aan de hand van versnellingsvragen. Een versnellingsvraag heeft als kenmerk dat het een incidentele interventie is met een structureel effect.

Voor alle genoemde versnellingsvragen geldt dat deze nader uitgewerkt moeten worden alvorens ook feitelijk tot realiseren wordt overgegaan. De versnellingsvragen waar in begroting 2022 budget voor wordt vrijgemaakt zijn als volgt:

- Teamscholing voor diverse onderwijsteams (€ 14.000).
- Aanschaf en training diverse methodes (€ 13.500).
- Aanvullende formatie (2 fte) beschikbaar stellen vanaf 1 januari 2022, inhoudelijk verder in te vullen tijdens de formatieplanning (€ 140.000).

't Sterrenbos: onvoorwaardelijk samen, kinderen stralen!

Op 't Sterrenbos werken wij in units. Binnen deze unit krijgen onze kinderen ondersteuning, stimulatie en verrijking van deskundige en bevlogen professionals. We bieden onderwijs en ondersteuning op maat afgestemd op het tempo van het kind. En daarnaast bieden wij als 't Sterrenbos volledig de ruimte om talenten te ontdekken en verder te ontwikkelen.

Pr. Margriet

Op de Margrietschool werken wij met een Skillslab. Hier kunnen kinderen hun eigen talenten ontdekken en benutten, terwijl verschillende technieken de revue passeren. Op die manier willen we kinderen laten kennismaken met een rijk aanbod aan skills. Daarnaast worden kinderen steeds meer eigenaar van hun eigen leerproces. We draaien een pilot met leergesprekken met kinderen. Ook werken we eind 2022 toe naar een compleet digitaal portfolio waarin zowel leerkrachten als kinderen verslag doen van hun vorderingen.

Rheder Enk

Bij de Rheder Enk sluiten wij met ons onderwijsaanbod aan bij de zeer diverse onderwijsbehoeften van leerlingen. Ons basisaanbod is doelgericht, daarnaast verrijken en verbreden we ons onderwijs voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zoals extra taalonderwijs en extra onderwijs voor leerlingen die meer uitdaging nodig hebben. Daarnaast geven wij ons burgerschapsonderwijs explicieter vorm, waarbij we de omgeving en de gemeente Rheden betrekken. Beide sluiten aan bij onze leerlingbeloftes: 'je wordt gestimuleerd om meer te doen dan je dacht dat je kon' en 'je zet je in voor en leert van en over het dorp Rheden en de omgeving'.

Hoofdstuk 3, Financiële Begroting

In de begroting 2020 heeft Scholengroep Veluwezoom een start gemaakt met het geleidelijk aan afbouwen van een deel van de reserves. In het eerste deel van 2020 hebben we de volgende kaders becijferd: Vijf jaren achtereen wordt een negatief resultaat van circa 200.000 euro toegestaan. Dit uitgangspunt is voor de zomervakantie 2020 met de Raad van Toezicht besproken en is daar akkoord bevonden. Jaarlijks moet beoordeeld worden of nieuwe ontwikkelingen aanleiding kunnen zijn om dit beleid aan te passen. De reguliere begroting is (bij benadering) sluitend, het bedrag aan versnellingsvragen is ongeveer € 200.000 (zie hoofdstuk 2). Dit bedrag zal bij de resultaatbestemming worden onttrokken aan de bestemmingsreserve.

In 2022 komt eenmalig een bedrag van ca. € 600.000 ten laste van het resultaat. Dit komt door de wijziging van de bekostigingssystematiek, die 1 januari 2023 in werking gaat. Als gevolg van deze wijziging komt een vordering op OCW te vervallen; deze vordering staat normaliter op de eindbalans in de jaarrekening. Omdat de bekostigingsgrondslag wijzigt van schooljaar naar kalenderjaar komt deze vordering te vervallen.

Er is voor gekozen eventuele extra inkomsten die we zullen ontvangen in verband met groei niet te begroten maar direct te besteden lopende het jaar. Hierdoor wordt voorkomen dat de algemene reserve toch onbedoeld vergroot.

3.1. Bestaande afspraken: het allocatiemodel

De stichting hanteert een allocatiemodel voor de verdeling van de ontvangen baten.

Personeel
Bij het vaststellen van de (school)formatie wordt aan elke school een bedrag toegekend dat bestaat uit de bekostiging personeel, personeel- en arbeidsmarktbeleid, werkdrukmiddelen, onderwijsachterstandsmiddelen en zorgmiddelen (Passend Onderwijs).
Om personele knelpunten op te lossen wordt van de bekostiging personeel 2,7% ingehouden. Deze wordt bijvoorbeeld toegekend aan groeischolen. Mocht na het formatieproces dit bedrag niet geheel toebedeeld zijn, dan wordt het restant weer gelijkelijk verdeeld over de scholen. Aangezien in de lumpsumgelden de effecten van leeftijd i.c.m. salariskosten zijn gecompenseerd, gebeurt dit in de toedeling naar scholen niet nog eens. We brengen de bijdrage aan kenniskringen etc. in balans op het moment dat sommige scholen daar een onevenredig deel van uitvoeren.
Verder worden op bovenschools niveau budgetten bestemd voor bestuur en staf, opleiding & ontwikkeling, arbodienstverlening en de financiering van externe deskundigheid. Op schoolniveau wordt ook budget toegekend voor schoolontwikkeling en -opleiding.
Bij het opstellen van de financiële (meerjaren)jaarbegroting worden de rijksbaten in principe gealloceerd naar bovenschools (stichtings-)niveau, omdat de kosten van de formatie ook op dit niveau worden verantwoord.
De scholen ontvangen een deel van de rijksbijdrage om de overige personele kosten te betalen: van de P&A vergoeding ontvangen de scholen 8% van de rijksbijdrage, van de bekostiging Professionalisering (voorheen Prestatie-box) ontvangen de scholen 76%.

Materiële bekostiging
De materiële bekostiging wordt in principe volledig aan de scholen toegekend, met uitzondering van de kosten van groot onderhoud en meubilair; voor het onderhoud is sinds 2017 een bovenschoolse voorziening groot onderhoud ingesteld.

De investeringen in materiële vaste activa worden door de scholen zelf bekostigd; de hieruit volgende afschrijvingskosten komen ten laste van de schoolbegroting.
In 2022 streven we de investeringen en afschrijvingen m.b.t. meubilair te decentraliseren naar de scholen. Voorwaarde daarbij is dat de bestaande afschrijvingen passend en evenwichtig kunnen worden verdeeld. Dit proces willen we voor de definitieve begroting afgerond hebben. In deze versie zie je wel dat de materiële rijksbijdrage van de scholen is verhoogd (het bovenschools deel van de materiële instandhouding neemt dan af van 35% naar 32,3%). Een en ander is dus nog wel afhankelijk van bovenstaande.

Bekostiging, extra subsidies en Covid effecten
De NPO-bekostiging voor het schooljaar 2021/2022 is in totaal ca. € 1.5 miljoen. Deze middelen worden voor een belangrijk deel formatief ingezet. Door de uitbreiding van de formatie nemen ook de overige kosten toe (overhead).
Ook moet rekening worden gehouden met eventuele transitievergoedingen aan het einde van het schooljaar. Om deze kosten te dekken wordt gerekend met een overhead van 12%. Het restantbedrag, ca. € 1.3 miljoen, is beschikbaar voor de scholen. Inmiddels hebben de scholen bestedingsvoorstellen/projectplannen ingediend. Deze worden meegenomen in de begrotingsgesprekken. Voor de overige subsidies die we ontvangen wordt geen overhead in mindering gebracht.

3.2. Nieuwe bekostigingswijze aanstaande

Met ingang van het kalenderjaar 2023 wordt door DUO een nieuwe bekostigingssystematiek ingevoerd. De bekostiging wordt voor een kalenderjaar toegekend, niet meer voor een schooljaar. Verder wordt de bekostiging vereenvoudigd: minder variabelen zoals de GGL, onderbouw, bovenbouw etc.
De teldatum wordt voortaan 1 februari, te beginnen 1 februari 2022.
Om eventuele grote schommelingen te compenseren wordt landelijk een vereveningsregeling getroffen.
Als gevolg van de kalenderjaarbekostiging vervalt de vorderingspositie op OCW bij de jaarrekening 2022: dit eenmalige effect komt ten laste van het eigen vermogen.
Dit eenmalige effect wordt op basis van historische gegevens ingeschat op € 600.000.
De effecten van de nieuwe bekostiging zijn nog niet volledig bekend: met name de kleine scholentoeslag en het verschuiven van de teldatum naar 1 februari zullen van invloed zijn op de bekostiging. Eventuele nadelige effecten worden over een periode van drie jaar ten dele gecompenseerd door OCW.
In 2022 zullen diverse werkprocessen in verband hiermee worden aangepast.

3.3. Treasury, meerjarenonderhoudsplanning en verduurzaming

Treasury
Enige jaren geleden heeft de Scholengroep geconstateerd dat het uitzetten van onze middelen in de markt weinig opbrengt. We zijn overgestapt naar het investeren in gebouwen.
In de afgelopen jaren zijn op alle scholen onderwijskundige aanpassingen in de gebouwen uitgevoerd. Voorbeelden zijn: bibliotheek in school, skillabs en het mogelijk maken van unit-onderwijs door het verbinden van onderwijslokalen. Deze aanpassingen stimuleren de onderwijsontwikkelingen. Vanaf 2022 starten we met een nieuwe ronde aanpassingen. Deze zijn en worden rechtstreeks gekoppeld aan:

1. Onderwijskundige versnellingsvragen;
2. Verduurzaming;
3. Renovatie van gebouwen vanuit het voorgenomen IHP en uitvoeringsovereenkomst waarbij het deel verbetering van onderwijskundige ruimtebehoefte onder deze projecten kunnen vallen.

Het is de vraag hoe in de komende jaren de financiële middelen vanuit treasury het beste ingezet kunnen worden. De keuze voor de inzet van liquide middelen vanuit het eigen vermogen is afhankelijk van een aantal ontwikkelingen zoals het IHP, voorziening groot onderhoud conform componentenmethode en de benodigde direct inzetbare reserve.

Voor de integrale monitoring zal de treasury-rapportage geïntegreerd worden in de Marap.

MJOP en voorziening
De voorziening huisvesting is in 2017 ingericht. Vanuit deze voorziening wordt het vervangend onderhoud verricht. De voorziening is opgezet aan de hand van de Meerjarenonderhoudsplanning voor de komende 20 jaren. De dependance van het LeerRijk is in 2021 teruggegeven aan de gemeente.
Vanuit de bestaande planning is in eerste instantie voor de gehele stichting een bedrag van € 10.37 miljoen benodigd t/m 2042.

In het afgelopen jaar is het aangepaste beleid ten aanzien van de MJOP voorbereid en nader uitgewerkt. Met deze vorm van MJOP's bereidt de stichting zich voor op de nieuwe richtlijnen van de inspectie. Per gebouw dient de voorziening op basis van de componentenbenadering opgebouwd te zijn en is het beleid afgestemd op het voorgenomen IHP waarbij het schoolbestuur geen levensduurverlengend onderhoud verricht. Deze laatste zal van grote invloed zijn op de benodigde voorziening. Vooralsnog wordt de huidige dotatie gehandhaafd.

IHP
Samen met de gemeente Rheden is een nieuw Integraal Huisvestingsplan opgesteld. Dit staat gepland om in 2022 van kracht te worden. Verduurzaming van de gebouwen en IKC-vorming zijn onderdeel van dit plan. In het nieuwe IHP wordt het vastgoedbeleid vastgelegd met daarin de afspraken met de gemeente. Op basis van het IHP wordt voor telkens 4 jaar een uitvoeringsprogramma opgesteld waarin scholen worden opgenomen die voor renovatie of (ver) nieuwbouw in aanmerking komen. In dit proces wordt tevens gekeken naar groei en krimp in de diverse deelgebieden. Per project wordt een haalbaarheidsanalyse uitgevoerd waarbij een financiële bijdrage is benodigd van zowel gemeente als schoolbestuur. Het gepland vervangend onderhoud, verduurzaming en eventuele investeringen worden zoveel mogelijk gecombineerd ingezet als bijdrage vanuit het schoolbestuur.

Deze aanpak wordt met de accountant besproken in het kader van de jaarrekening.

De volgende belangrijke zaken staan voor uitvoering in 2022 gepland:
- In de investeringsbegroting is € 50.000 opgenomen voor verduurzamingsmaatregelen op 1 school.
- 4 scholen komen in aanmerking voor onderwijskundige aanpassingen, voor een totaalbedrag van € 90.000.
- Heroverwegen voorziening i.r.t. Ontwikkeling Integraal Huisvestingsplan
- Uitvoering SUVIS (verbetering binnenklimaat in combinatie met Groot onderhoud Lappendeken (€ 456.000)

Voorziening huisvesting is in 2017 ingericht. Vanuit deze voorziening wordt het vervangend onderhoud verricht. De voorziening is opgezet aan de hand van de Meerjarenonderhoudsplanning voor de komende 20 jaren. In eerste instantie is voor de gehele stichting een bedrag van € 10,47 miljoen benodigd t/m 2039. Daarbij is uitgegaan van een BVO-niveau (bruto vloeroppervlakte) dat 30% hoger ligt dan de benodigde capaciteit. Als dit BVO wordt teruggerekend naar een realistisch niveau en rekening houdend met bijdragen van gemeenten, huurders en inverdieneffecten, wordt het totale MJOP ingeschat op € 6 miljoen. Jaarlijks wordt € 250.000 gedoteerd in de voorziening. In 2022 wordt rekening gehouden met een indexering van 10% vanwege gestegen bouwkosten; het herziene bedrag is € 281.875.

Samen met de gemeente Rheden wordt een nieuw Integraal Huisvestingsplan opgesteld. Verduurzaming van de gebouwen en IKC-vorming zijn onderdeel van dit plan. In het nieuwe IHP wordt het vastgoedbeleid vastgelegd met daarin afspraken met de gemeente over de instand-houding (lees uitvoeren vervangingsonderhoud) van gebouwen ouder dan 40 jaar. Naar alle waarschijnlijkheid komt hiervoor een wetswijziging waardoor ook renovatie mogelijk wordt. In dit proces wordt tevens gekeken naar groei en krimp in de diverse deelgebieden.
Het Integraal Huisvestingsplan geeft naar verwachting aanleiding om de huidige voorziening Onderhoud te heroverwegen.

Drie keer per jaar wordt een memo Treasury opgesteld zodat het vermogen goed gemonitord wordt. Voor 2022 is het vooral de vraag hoe we hoge rentekosten kunnen beperken. Het spreiden van de middelen over diverse banken ligt voor de hand. Verder wordt het vermogen afgebouwd met behulp van versnellingsvragen op de domeinen: onderwijsontwikkeling, verduurzaming en personeel.

De Lappendeken

Wij gaan anders lezen, wij gaan lezen uit **Nieuwsgierigheid**! Wij willen ervoor zorgen dat alle kinderen als enthousiaste lezers uit kunnen stromen naar het voorgezet onderwijs.
"Lezen uit nieuwsgierigheid" is gebaseerd op de wetenschappelijk onderbouwde uitgangspunten van 'het nieuwe lezen'. De vijf uitgangspunten hierbij zijn;
-Elke dag een half uur lezen uit nieuwsgierigheid.
-Actief en ook samen bezig zijn met wat je hebt gelezen.
-Een rijke leesomgeving met veel variatie en vrije keuze (ook films, audiobooks en YouTube).
-Langer binnen hetzelfde thema lezen, in verbinding met andere vakken.
-Taalvaardigheden in samenhang behandelen, zodat het waarom en grote geheel voor leerlingen duidelijk is.
Schooljaar 21-22 zijn wij hiermee gestart en zowel kinderen als teamleden zijn heel enthousiast over de eerste thema's. We zien een grote mate van betrokkenheid bij alle kinderen en het sluit prima aan bij onze pijlers Welbevinden & betrokkenheid en het speerpunt van de onderzoekende houding.

Ods Daalhuizen

We intensiveren de samenwerking tussen PO-VO. Alle kinderen van groep 5 tot en met 8 gaan, vanaf de tweede schoolweek 2021-2022, één dag(deel) per week naar onze rijk ingerichte themalokalen bij het Rhedens. De rijke inrichting van de lokalen stimuleert het onderzoekend en ontdekkend leren passend bij onze Blink methode. Daarbij integreren we ook verschillende andere vakken zoals lezen, spelling e.d. in het programma.

3.4. Begroting 2022 en het meerjarenperspectief 2022-2026

Baten
De inkomsten voor de materiële instandhouding voor 2022 en de personele lumpsum voor 2022/2023 worden bepaald door de feitelijke leerlingenaantallen op peildatum 1 oktober 2021. De personele lumpsum voor de eerste zeven maanden van 2022 is bepaald op basis van het leerlingenaantal op 1 oktober 2020. De inkomsten voor het meerjarenperspectief zijn vastgesteld op basis van de prognoses van de directeuren.

Bovenschoolse verrekeningen met de scholen (#8225).
De scholen ontvangen van de stichting € 30 per leerling voor de tussenschoolse opvang. Daarnaast ontvangen vier scholen een bovenschoolse exploitatiebijdrage van in totaal € 100.000; de reden hiervan is dat deze scholen met bijzondere omstandigheden te maken hebben, waardoor het ondoenlijk is om een sluitende begroting op te stellen.

Rozendaal
Het aandeel van de Dorpsschool in de VVE is 57%. Afgerond is dit € 50.000 in 2022; dit bedrag staat onder de post huur (#4301).

Vervangingspool Scholengroep
De eigen vervangingspool bevat momenteel 5,7 fte leerkracht. Deze medewerkers worden door PON ingezet op vervanging bij de aangesloten besturen. Bij inzet buiten de Scholengroep worden de loonkosten gedeclareerd. De loonkosten van de vervangingspool bedraagt in kalenderjaar 2022: € 384.000.
De Scholengroep is vanaf 1 januari 2022 Eigen Risico Drager voor de ziektevervanging. Dat betekent dat we daarvoor niet langer voor alle vervanging verzekerd zijn bij het vervangingsfonds. In plaats daarvan betalen wij de eerste 6% van de vervangingen zelf, boven de 6% zijn we verzekerd voor de kosten van de vervanging.

Voorziening groot onderhoud
In de begroting is de benodigde voorziening groot onderhoud t.o.v. de berekende voorziening bijgesteld met het oog op het Integraal Huisvestingsplan (IHP) dat de gemeente Rheden momenteel ontwikkelt. Hierin wordt naast alleen nieuwbouw, renovatie en vernieuwbouw als mogelijkheid opgenomen. Het benodigde budget in de voorziening kan hiermee verlaagd worden omdat een deel van de kosten wordt opgenomen in de renovatie of vernieuwbouw aanvraag. Daarnaast wordt in het IHP samen met het bestuur beleid ontwikkeld t.a.v. de gewenste ruimtebehoefte in m2 versus de huidige aanwezige m2. Het beleid is gericht op kwalitatief in stand houden van benodigde m2 in plaats van in stand houden van alle aanwezige m2.
De jaarlijkse dotatie blijft in principe op hetzelfde niveau. Echter, gezien de prijsstijgingen in de bouwsector wordt het jaarlijks bedrag verhoogd met 10%.
Het nieuwe bedrag wordt dus € 281.875.

Signaleringswaarde eigen vermogen
Met ingang van verslagjaar 2020 wordt de hoogte van de reserves toegelicht. Volgens de berekeningsmethodiek van OCW ligt de signaleringswaarde van Veluwezoom op ca. € 2.4 miljoen. Dit wordt verder toegelicht bij de kengetallen.

Transitievergoedingen
Hoewel de hoogte van dit bedrag lastig in te schatten is wordt voorlopig uitgegaan van € 125.000 voor 2022. Dit is verhoogd in verband met de uitbreiding van tijdelijke contracten naar aanleiding van de inkomsten uit subsidies. De Extra Hulp in de Klas (EHK) en het Herstelplan effecten van Corona (NPO).

Extra formatie schooljaar 2022-2023
Gezien de groei van het aantal leerlingen wordt in de begroting alvast een voorschot genomen op eventuele formatie-uitbreiding van 2 fte per 1 januari 2022 (versnellingsvragen).
Bij het opstellen van het bestuursformatieplan 2022-2023 wordt dit verder uitgewerkt.

Meerjarenbegroting
In overleg met de scholen is de begroting 2022 beleidsrijk gemaakt, binnen de geldende kaders. Wensen die niet binnen de reguliere begroting pasten, zijn beoordeeld om als versnellingsvraag in aanmerking te komen, zie bijlage versnellingsvragen.

De begroting voor de jaren 2022 en verder is doorgerekend op basis van de leerlingenprognoses. De rijksbaten zijn daarvan afgeleid. De personele lasten vormen de sluitpost; de hoogte hiervan is toegerekend naar een tekort van € 200.000 per jaar.

<u>Indexering baten en lasten</u>
In de begroting wordt geanticipeerd op een indexering van 2% van de loonkosten: dit wordt zowel in de baten als de lasten gecorrigeerd, een bedrag van € 200.000.

Meerjarenbegroting

Leerlingaantal	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Aantal leerlingen 1 oktober	1.720	1.729	1.771	1.796	1.829	1.847	1.847
Mutatie	2,7%	0,5%	2,4%	1,4%	1,8%	1,0%	0,0%

Exploitatie	**Realisatie 2020**	**Prognose 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Rijksbijdragen	11.809.416	12.794.242	12.960.893	13.050.938	12.626.624	12.763.810	12.891.651
Overige baten	437.000	445.945	670.514	663.914	668.243	672.683	675.911
Totaal baten	12.246.416	13.240.187	13.631.406	13.714.852	13.294.867	13.436.494	13.567.562
Personeelslasten	9.828.646	10.331.125	11.918.583	11.491.997	11.079.756	11.196.161	11.461.345
Afschrijvingen	410.162	402.363	481.968	454.663	446.898	472.120	339.360
Huisvestingslasten	947.306	865.140	902.806	890.684	890.684	890.684	890.684
Overige lasten	1.050.236	1.116.559	1.116.050	1.065.509	1.065.529	1.065.529	1.064.173
Totaal lasten	12.236.350	12.715.187	14.419.406	13.902.852	13.482.867	13.624.494	13.755.561
Saldo baten en lasten	10.066	525.000	-788.000	-188.000	-188.000	-188.000	-188.000
Financiele baten	843	0	0	0	0	0	0
Financiele lasten	2.371	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Financieel resultaat	-1.528	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
Nettoresultaat	**8.538**	**513.000**	**-800.000**	**-200.000**	**-200.000**	**-200.000**	**-200.000**

Vanaf 2021 wordt in vijf jaren € 200.000 negatief begroot in verband met het deels afbouwen van de algemene reserve. In de basis is de meerjarenbegroting sluitend; de uitgaven m.b.t. versnellingsvragen worden afzonderlijk gemonitord en bij de resultaatbestemming onttrokken aan de bestemmingsreserve versnellingsvragen. In 2022 wordt door de herziening van de bekostigingssystematiek een eenmalig negatief effect van € 600.000 gerealiseerd, waardoor het totale resultaat van 2022 € 800.000 negatief is.

3.5. Leerlingenaantallen en prognoses

Het aantal leerlingen van de scholen is met 9 leerlingen gegroeid. In de loop van het jaar zal groep 1 evenveel kinderen hebben dan groep 8. Deze zijn namelijk al ingeschreven in onze scholen.

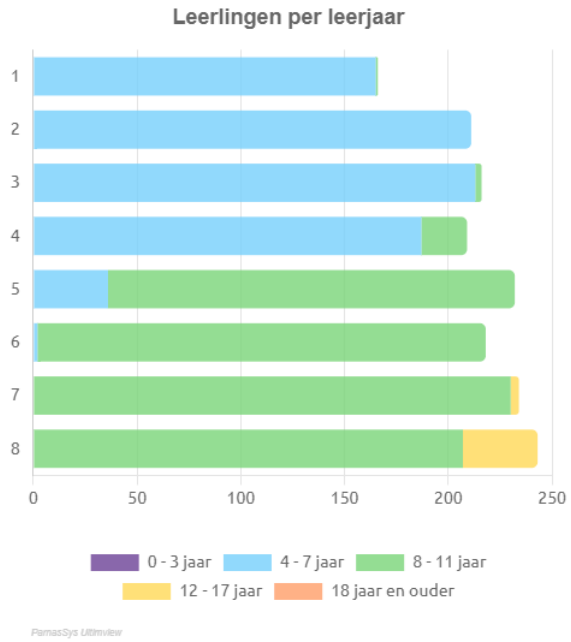
Per deelgebied was de ontwikkeling van het leerlingenaantal als volgt:

Velp/Rozendaal
Ten opzichte van vorig jaar is het aantal leerlingen in deze regio gegroeid met 6 leerlingen, ofwel 0,8%.

Rheden/De Steeg
Het aantal leerlingen in Rheden/De Steeg is gedaald met 11 leerlingen. Het gaat om een afname van 3,2%.

Dieren/Spankeren
In de regio Dieren/Spankeren is het leerlingenaantal op de basisscholen met 13 leerlingen toegenomen. Dit betekent een groei van 2,4%. Het waren met name de Prinses Margriet, de Koningin Emma en de Expeditie die voor deze groei zorgden.

De verdeling van het aantal leerlingen over de leerjaren per 1 oktober 2021 ziet er als volgt uit:

Prognoses vorig jaar
Ten opzichte van de prognoses van vorig jaar was het aantal leerlingen op peildatum 1 oktober 2021 41 leerlingen lager. De scholen die gegroeid zijn ten opzichte van de eigen prognoses zijn Emmaschool, Wensvogel, de Expeditie en de Margrietschool. De daling ten opzichte van de prognoses van vorig jaar is voor een groot deel veroorzaakt door gestuurde krimp bij de Dorpsschool Rozendaal en Daalhuizen. Verder was het leerlingenaantal van de Rheder Enk, LeerRijk en 't Sterrenbos lager dan eerdere prognoses.
Het marktaandeel van de Scholengroep Veluwezoom is nog niet bekend. Dit kan begin 2022 worden berekend.

De Wensvogel

Door middel van professionalisering van het team, en het betrekken van ouders en leerlingen bij het onderwijs op onze school en de peuteropvang, zetten we toekomstgerichte stappen. Daarbij staan onze leerlingen en hun onderwijsbehoefte centraal en zorgen we voor een (taal)rijke leeromgeving. We maken werk van kansengelijkheid door alles uit het nieuwsgierige kind te halen wat er in de basis al in zit.

Obs De Expeditie

Buiten leren staat ook in 2022 centraal op de Expeditie. We blijven ons ontwikkelen in het aanbieden van lesactiviteiten op het schoolplein en in de omgeving van de school. Kinderen zijn dagelijks op het plein of om instructies te volgen of om nieuwe lesstof te verwerken. We combineren daarmee de voordelen van bewegend leren, buiten leren is gezond en de kinderen komen in aanraking met de wereld om hen heen. Daarnaast staat 2022 in het teken van het leesonderwijs op de Expeditie. We integreren de nieuwsgierigheid en het leesplezier in de aanpak van onze Davinci-methode.

De Kameleon

Basisschool de Kameleon steekt in op ervaringsgericht onderwijs. Onderwijs met een focus op proces en resultaat. Het onderwijs in onze school is erop gericht de betrokkenheid en welbevinden van leerlingen te vergroten. Want betrokken leerlingen leren meer!
In 2022 zijn onze speerpunten: het ontwikkelingsgerichte portfolio voor elke leerling waarin zij op hun eigen niveau werken en de ervaringsgerichte dialoog vanuit de leerkracht zodat nog beter aangesloten kan worden op de behoefte van leerlingen. Daarnaast ontwikkelen wij ons contractwerk door waardoor al onze kinderen onderwijsaanbod op maat en leerbehoefte aangeboden krijgen.

Leerlingaantallen	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Daalhuizen	420	423	430	430	440	440
Kameleon	134	130	140	145	150	160
Dorpsschool Rozendaal	222	229	240	250	250	250
Velp/Rozendaal	**776**	**782**	**810**	**825**	**840**	**850**
Rheder Enk	228	218	228	235	240	240
Lappendeken	113	112	109	108	108	108
Rheden/De Steeg	**341**	**330**	**337**	**343**	**348**	**348**
Emmaschool	146	153	146	146	146	146
Wensvogel	121	113	108	110	110	113
LeerRijk	53	45	49	49	52	55
De Expeditie	49	57	68	78	88	90
Prinses Margrietschool	144	158	153	145	145	145
Dieren e.o.	**513**	**526**	**524**	**528**	**541**	**549**
sbao Sterrenbos	90	91	100	100	100	100
Totaal	**1720**	**1729**	**1771**	**1796**	**1829**	**1847**
Verschil t.o.v. vorig jaar	46	9	42	25	33	18
%	2,7%	0,5%	2,4%	1,4%	1,8%	1,0%

Formatie (fte) *	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
DIR	9,82	10,75	9,45	9,45	9,45	9,45	9,45
OP	93,91	99,36	107,67	103,76	100,96	100,96	100,96
OOP	13,49	14,75	15,39	15,32	15,22	15,22	15,22
Totaal	117,22	124,86	132,51	128,53	125,63	125,63	125,63
* gemiddelde formatie per jaar							

Deze formatie betreft de gemiddelde formatie gedurende het jaar. De toename in 2021, 2022 en 2023 wordt verklaard door (tijdelijke) formatie op NPO-middelen. Deze subsidie wordt op 31 juli 2023 beëindigd. Per die datum lopen ook de tijdelijke NPO-dienstverbanden af.

Investeringsbegroting

Investeringsbegroting	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Gebouwen/zonnepanelen							
Algemeen		7.756					
LeerRijk (schoolplein)	28.383						
Daalhuizen (noodlokaal)	29.781						
Sterrenbos		32.994					
Emma			50.000				
Margriet	23.668						
Rheder Enk (kleuterplein)							
Rheder Enk		14.850					
Totaal Algemeen	**81.832**	**55.600**	**50.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onderwijskundige aanpassingen							
Margriet					20.000		
Daalhuizen				40.000			
Kameleon			20.000				
Emma			20.000				
Lappendeken			20.000				
Dorpsschool Rozendaal			30.000				
Rheder Enk / Kroeseboom				30.000			
t Sterrenbos					20.000		
LeerRijk							
Totaal ond.aanpassingen	**0**	**0**	**90.000**	**70.000**	**40.000**	**0**	**0**
TOTAAL GEBOUWEN	**81.832**	**55.600**	**140.000**	**70.000**	**40.000**	**0**	**0**
Inventaris en apparatuur							
Inventaris en apparatuur	14.743	0					
Meubilair	56.348	12.840	5.500				
ICT	181.152	130.088	429.860	200.000	200.000	200.000	200.000
Leermiddelen	24.545	23.818	202.000	60.000	60.000	60.000	60.000
TOTAAL INVENTARIS EN APPARAT	**276.788**	**166.746**	**637.360**	**260.000**	**260.000**	**260.000**	**260.000**
Overige MVA							
Overige MVA	1.010	20.629	0	0	0	0	0
TOTAAL OVERIGE MVA	**1.010**	**20.629**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal investeringen	**359.630**	**242.975**	**777.360**	**330.000**	**300.000**	**260.000**	**260.000**
Totaal investeringen cumulatief	**5.504.340**	**5.747.314**	**6.524.674**	**6.854.674**	**7.154.674**	**7.414.674**	**7.674.674**

Meerjarenbalans

Uit bovenstaande meerjarenbegroting en investeringsbegroting volgt onderstaande meerjarenbalans.

Vanwege negatief begrote resultaten daalt het eigen vermogen in de komende jaren.

Balans	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Materiele Vaste Activa	1.969.499	1.810.111	2.105.503	1.980.841	1.833.943	1.621.823	1.542.463
Totaal vaste activa	1.969.499	1.810.111	2.105.503	1.980.841	1.833.943	1.621.823	1.542.463
Vorderingen	769.267	800.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Liquide middelen	3.435.115	3.834.102	3.338.710	3.263.372	3.210.270	3.222.390	3.101.750
Totaal vlottende activa	4.204.382	4.634.102	3.538.710	3.463.372	3.410.270	3.422.390	3.301.750
Totaal activa	**6.173.881**	**6.444.213**	**5.644.213**	**5.444.213**	**5.244.213**	**5.044.213**	**4.844.213**
Algemene reserve	1.050.002	1.050.002	1.050.002	1.050.002	1.050.002	1.050.002	1.050.002
Bestemmingsreserves	2.781.211	3.294.211	2.494.211	2.294.211	2.094.211	1.894.211	1.694.211
Eigen vermogen	3.831.213	4.344.213	3.544.213	3.344.213	3.144.213	2.944.213	2.744.213
Voorzieningen	860.965	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000
Kortlopende schulden	1.481.703	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000
Totaal passiva	**6.173.881**	**6.444.213**	**5.644.213**	**5.444.213**	**5.244.213**	**5.044.213**	**4.844.213**

Signaleringswaarde eigen vermogen, kengetallen en kasstroom
Met ingang van het verslagjaar 2020 hanteert de inspectie voor het eerst de 'signaleringswaarde voor mogelijk bovenmatig eigen vermogen'. Voor Veluwezoom is de signaleringswaarde ongeveer € 2.4 miljoen.
De signaleringswaarde is niet bedoeld als harde norm, maar als startpunt voor een gesprek met de inspectie. Van Veluwezoom wordt verwacht om het gesprek aan te gaan met de interne belanghebbenden, RvT en GMR.
Verder is een onderbouwing van het eigen vermogen noodzakelijk: dit kan door middel van een bestedingsplan. Dit kan vervolgens worden opgenomen in de meerjarenbegroting.
Bovendien wordt vanaf het verslagjaar 2020 een onderbouwing gevraagd van de reserves in het jaarverslag.

In deze meerjarenbegroting wordt het eigen vermogen afgebouwd met € 200.000 per jaar. Daarnaast is in 2022 sprake van een eenmalig negatief resultaat van € 600.000 als gevolg van de herziening van het bekostigingsstelsel.
Dit samen leidt tot een eigen vermogen van € 2.7 miljoen eind 2026, ca. € 370.000 boven de signaleringswaarde.
In de loop van 2022 zal naar verwachting meer duidelijkheid komen over het IHP en de consequenties voor het MJOP. Ook wordt de komende jaren een stelselwijziging verwacht m.b.t. de berekening van de voorziening (componentenmethode).
Deze ontwikkelingen kunnen leiden tot een hogere voorziening; daarom is er nu voor gekozen om niet het gehele "bovenmatig" eigen vermogen in te zetten voor versnellingsvragen.

Signaleringswaarde	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
AW gebouwen * 0,5 * 1,27	272.665	307.971	307.971	307.971	307.971	307.971	307.971
Boekwaarde resterende MVA	1.577.496	1.385.817	1.385.817	1.385.817	1.385.817	1.385.817	1.385.817
Totale baten * 0,05	612.321	662.009	681.570	685.743	664.743	671.825	678.378
Totaal signaleringswaarde	**2.462.482**	**2.355.798**	**2.375.359**	**2.379.531**	**2.358.532**	**2.365.613**	**2.372.166**
"Bovenmatig" eigen vermogen	**1.368.731**	**1.988.415**	**1.168.855**	**964.682**	**785.681**	**578.600**	**372.047**

Kengetallen	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Solvabiliteit 1 (>30%)	62,06%	67,41%	62,79%	61,43%	59,96%	58,37%	56,65%
Solvabiliteit 2 (>30%)	76,00%	78,28%	75,20%	74,28%	73,30%	72,25%	71,10%
Liquiditeit (>0.75)	2,84	3,31	2,53	2,47	2,44	2,44	2,36
Huisvestingsratio (<10%)	7,74%	6,80%	6,26%	6,40%	6,60%	6,53%	6,47%
Weerstandsvermogen (>5%)	31,28%	32,81%	26,00%	24,38%	23,65%	21,91%	20,23%
Rentabiliteit (>0%)	0,07%	3,87%	-5,87%	-1,46%	-1,50%	-1,49%	-1,47%
Pers.lasten / Totale baten	80,25%	78,03%	87,43%	83,79%	83,34%	83,33%	84,48%
Overige lasten / Totale baten	19,68%	18,10%	18,43%	17,67%	18,17%	18,16%	17,00%

Kasstroom

Kasstroom	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beginstand liquide middelen	3.081.224	3.435.115	3.834.102	3.338.710	3.263.372	3.210.270	3.222.390
Saldo baten en lasten	10.066	525.000	-788.000	-188.000	-188.000	-188.000	-188.000
Afschrijvingen	410.162	402.363	481.968	454.663	446.898	472.120	339.360
Mutaties voorzieningen	-210.221	-160.965	0	0	0	0	0
Mutaties vorderingen	133.984	-30.733	600.000	0	0	0	0
Mutaties schulden	371.058	-81.703	0	0	0	0	0
Ontvangen interest	843	0	0	0	0	0	0
Betaalde interest	-2.371	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
Investeringen	-359.630	-242.975	-777.360	-330.000	-300.000	-260.000	-260.000
Vrijval Financiele Activa	0	0	0	0	0	0	0
Eindstand liquide middelen	**3.435.115**	**3.834.102**	**3.338.710**	**3.263.372**	**3.210.270**	**3.222.390**	**3.101.750**

Risico's en onzekerheden

De volgende risico's en onzekerheden zijn van belang:

- De effecten van de nieuwe bekostiging zijn nog niet volledig bekend: met name de kleine scholentoeslag en het verschuiven van de teldatum naar 1 februari zullen van invloed zijn op de bekostiging. Eventuele nadelige effecten worden over een periode van drie jaar ten dele gecompenseerd door OCW.

- De herziening van de waarderingsgrondslag van de voorziening groot onderhoud (MJOP) kan tot substantiële effecten leiden; dit is mede afhankelijk van het IHP van de gemeente. Op dit moment kan dit effect nog niet in euro's worden uitgedrukt.

INGEKOMEN
23 MEI 2022
NR:

Raad van State

Afdeling bestuursrechtspraak

Raad van de gemeente Rozendaal
Postbus 9106
6880 HH VELP GLD

Datum
20 mei 2022

Ons nummer
202202489/1/R4

Uw kenmerk

Inlichtingen
[redacted]
070-4264709

Onderwerp
Rozendaal
bp Partiële herziening Dropsschool Rozendaal

Procedure
Beroep

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij stuur ik u de intrekking(en) in deze procedure.

Dit betekent dat de behandeling van deze zaak is beëindigd en dat in deze zaak geen uitspraak wordt gedaan.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

Postbus 20019 - 2500 EA Den Haag - T 070 426 44 26 - F 070 365 13 80 - www.raadvanstate.nl
Bij correspondentie de datum en het nummer van deze brief vermelden

INGEKOMEN
12 MEI 2022
NR:

Datum
11 mei 2022

Zaaknummer
2022-007052

Onderwerp
Begrotingscirculaire 2023

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

De Raad van de gemeente Rozendaal
T.a.v. de raad
Postbus 9106
6880 HH VELP GLD

Geachte gemeenteraad,

In onze rol als financieel toezichthouder informeren wij u jaarlijks in onze begrotingscirculaire over de actuele ontwikkelingen die van belang zijn bij het opstellen van uw begroting en van invloed zijn op ons toezicht (van uw financiële stukken). Daarnaast informeren wij u in deze circulaire over het proces van het financieel toezicht, in het bijzonder over de begrotingsrichtlijnen en over de toetsingsaspecten die we hanteren bij het beoordelen van uw begroting 2023.

Begrotingscirculaire 2023
De jaarlijkse begrotingscirculaire is van belang bij het opstellen van uw begroting 2023 en meerjarenraming 2023-2026. De circulaire is een aanvulling op het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK 2020 Gemeenten). Naast de ontwikkelingen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gaat de begrotingscirculaire 2023 in op een aantal specifieke onderwerpen.

Er liggen in de komende jaren forse uitdagingen op het gebied van gemeentefinanciën. De financiële onzekerheden aangaande de ontwikkelingen omtrent het Gemeentefonds, maken het voor u niet eenvoudig om een structureel duurzaam financieel beleid te voeren. Ons college heeft hier veel begrip voor. Wij zien dat u hier ondanks de vele onzekerheden toch aan blijft werken en spreken onze waardering uit voor het feit dat u lastige keuzes die u hierin soms moet maken niet uit de weg gaat. Als toezichthouder hebben wij echter ook de taak hierop toe te zien. Dit doen wij onder meer door middel van het beoordelen van uw begroting en door met u in gesprek te gaan over uw financiële huishouding.

Ieder jaar is ons uitgangspunt dat uw gemeente onder repressief toezicht komt te staan. Dit is de lichtste vorm van toezicht. Gedurende het jaar volgen wij risicogericht de ontwikkelingen van uw financiële positie en nemen kennis van uw financiële besluiten. Hiertoe vragen wij u de kadernota/voorjaarsnota, bestuursrapportages en de ontwerpbegroting aan ons ter kennisname toe te sturen, zodat wij tijdig met u in gesprek kunnen wanneer wij negatieve ontwikkelingen zien of

hiertoe anderszins aanleiding bestaat. Dit stelt ons ook in staat om eventuele problemen samen tijdig te signaleren en met u mee te denken over en te zoeken naar eventuele oplossingen.

De effecten van de herverdeling van het Gemeentefonds zijn intussen duidelijk en per gemeente bepaald. Om die reden gaan we er vanuit dat u de mei- of septembercirculaire hanteert bij het bepalen van uw inkomsten uit het Gemeentefonds.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Gelderland

John Berends
Commissaris van de Koning

Miriam Nienhuis-van Doremaele
Secretaris

Bijlage(n)
- Begrotingscirculaire 2023

Begrotingscirculaire

Gelderland 2023

20 april 2022

provincie Gelderland

Inhoud

1	**Inleiding**	**3**
2	**Actuele onderwerpen**	**4**
	Verkiezingen/nieuwe raad	4
	Verruiming gemeentelijk belastinggebied	4
	Herijking gemeentefonds/verdelingssystematiek	4
	Opschalingskorting	5
	Sociaal Domein	5
3	**Ontwikkelingen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)**	**6**
	Kadernota rechtmatigheid 2022	6
	Notitie Paragraaf bedrijfsvoering	6
	Notitie Lokale heffingen	6
	Actualisering Notities	6
4	**Specifieke onderwerpen**	**7**
	Inzicht in de structurele begrotingspositie	7
	Incidentele baten en lasten	7
	Taakstellingen	7
	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	8
	Beoordeling kengetallen	*8*
	Onderhoud kapitaalgoederen	8
	Bezuinigingen op het onderhoud	*9*
	Grondexploitatie	9
	BTW compensatiefonds	9
	Omgevingswet	9
	Wet digitale overheid en Wet open overheid	10
	Toezichtkader Gemeenschappelijke regelingen	11
5	**Agenda toekomst van het (interbestuurlijk) toezicht**	**12**
6	**Tot slot**	**13**

1 Inleiding

Ieder jaar ontvangt u relevante en actuele informatie over de wijze waarop wij uw begroting en meerjaren-raming beoordelen vanuit onze wettelijke taak, het financieel toezicht. Het is belangrijk om deze informatie te betrekken bij de kaderstelling voor de begroting en het vaststellen van uw begroting 2023.

Uw gemeente heeft de verantwoordelijkheid om een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. Ieder jaar besluiten wij, op grond van artikel 203 van de Gemeentewet, voor 1 januari of uw gemeente voor het komende begrotingsjaar onder repressief of preventief toezicht valt. De financieel toezichthouder helpt gemeenten bij het bevorderen van een gezonde financiële huishouding, waarbij respect voor de eigen verantwoordelijkheid van besturen het uitgangspunt is. Financieel toezicht is dan ook een wezenlijk onderdeel van de "checks en balances" binnen het openbaar bestuur en draagt hiermee bij aan het voorkomen dat een gemeente niet meer in staat is financiële tekorten zelf op te lossen.

Financieel toezicht draagt bij aan een bestendig en veilig Gelderland met een sterk openbaar bestuur als uitgangspunt. Een bestuur waar de inwoners op kunnen vertrouwen. In ons Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 Gemeenten (GTK) hebben we de uitgangspunten van ons toezicht opgenomen. In dit GTK komen onder andere de volgende onderwerpen aan bod:

- Welke vormen van toezicht zijn er? Welke wet- en regelgeving worden gehanteerd bij het toezicht?
- Wat betekent structureel en reëel evenwicht?
- Waar kijken we naar als we beoordelen of uw begroting en meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht is?

In deze begrotingscirculaire geven wij u actuele onderwerpen mee die voor uw begroting 2023 (en jaarrekening) van belang zijn. Deels zijn deze onderwerpen financieel technisch van aard en daarmee wellicht meer voor het college bestemd. Een afschrift van deze circulaire hebben wij daarom aan uw college gestuurd.
Heeft u vragen over deze circulaire of de vertaling hiervan in uw begroting? Neem dan gerust contact op met de ambtelijke contactpersoon voor uw gemeente.

2 Actuele onderwerpen

Verkiezingen/nieuwe raad
In maart zijn de gemeenteraadsverkiezingen geweest. De financiële situatie van de gemeente zal een belangrijke plaats op de agenda krijgen van de nieuwe gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders. De kaderstellende en controlerende taak van de raad zal de nodige aandacht vragen. De financiële vooruitzichten zijn op dit moment nog steeds onzeker. Denk aan de financiële consequenties van de herijking van het gemeentefonds, de tegemoetkoming in de zorgkosten voor jeugd, de enorme opgave om Nederland duurzaam te maken en de opgave ruimte.

Uw kaderstellende en controlerende taak brengt de verantwoordelijkheid met zich mee om de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024 tot en met 2026 structureel en reëel in evenwicht te houden of te brengen. Een beter inzicht in uw financiële positie zorgt ervoor dat u besluiten met financiële consequenties beter en weloverwogen kunt nemen. Daarnaast kunt u eventuele kaders en wensen aan uw college meegeven met betrekking tot het opstellen van de begroting.

Wij adviseren u deze begrotingscirculaire te gebruiken bij het inwerkprogramma van de nieuwe gemeenteraad (en colleges). Voor nieuwe raadsleden kunnen overheidsfinanciën soms een ingewikkelde puzzel blijken. Mocht er behoefte zijn aan nadere uitleg, dan zijn wij hier graag toe bereid.

Wij attenderen u erop ook kennis te nemen van onze toezichtsbrief die wij u aan het eind van ieder jaar toezenden. Hierin staan specifieke aandachtspunten voor uw eigen begroting.

Verruiming gemeentelijk belastinggebied
Besluitvorming over de verruiming van het gemeentelijke belastinggebied is één van de onderdelen van de financieel-bestuurlijke verhoudingen die door het vorige kabinet is doorgeschoven naar het kabinet Rutte IV. Andere elementen van de financieel bestuurlijke verhoudingen zijn de herziening van het verdeel-model van het gemeentefonds, de indexering (de normeringssystematiek) en een uitkeringsstelsel dat is toegesneden op gezamenlijke opgaven.

In het op 15 december 2021 verschenen coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' zijn de belangrijkste plannen voor de kabinetsperiode opgenomen. Tot 2025 lijkt er volgens het coalitieakkoord aan het eigen belasting-gebied van de lokale overheden niets te veranderen. Wel is aangegeven dat er de komende jaren zal worden gewerkt aan een nieuwe financierings-systematiek voor de periode na 2025, waarbij ook alternatieven voor onder andere de onroerende-zaakbelasting worden betrokken. Voorafgaand aan het debat over de regerings-verklaring heeft de Raad van State op 13 januari 2022[1] in een brief aan de Minister van Financiën het kabinet geadviseerd voor een nieuwe stabielere financieringssystematiek voor medeoverheden niet te wachten tot de volgende kabinetsperiode en medio 2022 tot een meerjarig budgettair kader voor medeoverheden te komen.

1 Afdeling advisering geeft aanbevelingen bij begrotingsbeleid van het nieuwe kabinet - Raad van State

Herijking gemeentefonds/verdelingssystematiek
Gezien het feit dat in het huidige verdeelmodel van het gemeentefonds de verdeling van de middelen niet meer aansluit bij de uitgaven van gemeenten in met name het sociaal domein en dat zowel de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) als de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) van mening zijn dat het nieuwe verdeelmodel een verbetering is ten opzichte van het huidige model, hebben de beheerders van het gemeentefonds (de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Financiën) besloten de nieuwe verdeling per 1 januari 2023 in te voeren.

In de uitgebrachte maartbrief 2022 is vermeld dat het ingroeipad het eerste jaar op maximaal € 7,50 per inwoner wordt vastgesteld in plaats van maximaal € 15 per inwoner. Tevens is op basis van de uitgebrachte adviezen besloten het ingroeipad – het pad waarmee gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien – te beperken tot 3 jaar. Dit wil zeggen dat de invoering van het nieuwe verdeelmodel tijdig geëvalueerd zal worden en dat aan de hand van deze evaluatie besloten zal worden over het traject 2026 en verder.

Om gemeenten meer zekerheid te geven over de financiële ruimte voor 2026 en daarna is een contourennota aangekondigd. Met deze contouren-nota wordt beoogd duidelijkheid te geven over de hoofdrichting, zodat de verdere uitwerking van een toekomstbestendige en stabiele financierings-

systematiek kan worden ingevuld. De verwachting is de eerste resultaten in juni 2022 te kunnen delen.

Opschalingskorting
Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds. De opschalingskorting is opgelegd, omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. In het regeerakkoord van kabinet Rutte II stond de ambitie om te komen tot gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. Hierdoor zouden veel gemeenten moeten fuseren. Dit zou moeten leiden tot besparingen op apparaatskosten, vereenvoudiging van regelgeving en minder dubbeling van taken. Er bleek geen draagvlak. De verplichte opschaling is afgeschaft maar de bijbehorende opschalingskorting werd niet afgeschaft. Deze opschalingskorting zou van 2015 tot en met 2025 steeds verder oplopen, tot een structureel bedrag van bijna 1 miljard euro in 2025.

Het niet afschaffen van de opschalingskorting leidde tot veel kritiek bij gemeenten. De afgelopen jaren werd de opschalingskorting bevroren, ofwel incidenteel geschrapt. Voor 2020 kwam dit neer op € 70 miljoen en voor 2021 op € 160 miljoen die gemeenten niet hoefden af te dragen aan het Rijk.

Nu blijkt uit het coalitieakkoord van het kabinet dat de oploop van de opschalingskorting deze kabinetsperiode wordt geschrapt. Hierdoor blijft de opschalingskorting op het gemeentefonds op hetzelfde niveau als de afgelopen 3 jaar.
Wat er met de opschalingskorting na de kabinetsperiode gedaan gaat worden, is nog onzeker. Uit de startnota van het kabinet blijkt dat het Rijk vanaf 2026 rekening houdt met een structurele korting op het gemeentefonds van € 675 miljoen.

Sociaal Domein
Het merendeel van de gemeenten heeft bij de begroting 2022 gebruik gemaakt van de mogelijkheid om stelposten op te nemen in de meerjarenraming 2023 tot en met 2025 voor de middelen jeugdzorg. De bedragen komen voort uit de arbitrage uitspraak van de Commissie van Wijzen. Hiervoor geldt een maximum van 75% van het deel dat gemeenten op basis van de verdeling zouden krijgen.

De stelpost is geen budgettaire garantie. Besluitvorming over een structurele oplossing in termen van benodigd budget en aanpassingen in het stelsel voor uitvoering van de Jeugdwet vanaf 2022 heeft nog geen volledige opvolging gekregen in het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord wordt er op een aantal punten afgeweken (onder andere de hoogte) van de afspraken van de Commissie van Wijzen, waardoor de compensatie op langere termijn lager is. Dat betekent concreet dat gemeenten die onze richtlijn hebben gevolgd en de maximale stelpost van 75% hebben opgenomen nog aanvullende dekking zullen moeten zoeken.

Onderdeel van de toezegging van de gelden uit de Commissie van Wijzen is de hervormingsagenda. De agenda, waar ook jeugdhulpaanbieders, professionals en cliëntorganisaties aan meewerken, moet concrete maatregelen opleveren die leiden tot een kwalitatief en financieel houdbaar jeugdstelsel. Op dit moment wordt de hervormingsagenda uitgewerkt.

Voor de begroting 2023 is het op dit moment niet duidelijk hoe er met de stelpost "uitkomst onderzoek Jeugdzorg" moet worden omgegaan. Evenals de VNG zijn wij in afwachting of er tijdig een structurele oplossing wordt geboden. Wanneer deze niet tijdig wordt gegeven dan moeten het Rijk, de VNG en het IPO nadere afspraken maken hoe er in de begroting 2023 – 2026 moet worden gehandeld om te voorkomen dat de gemeenten opnieuw in de problemen komen. Ook hierover zullen wij u (ambtelijk) informeren zodra er meer duidelijk is.

3 Ontwikkelingen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De commissie BBV geeft in notities aan op welke wijze een bepaald onderwerp in de begroting verwerkt kan of moet worden. 'Kan', omdat de regelgeving meerdere verwerkingsopties toestaat en moet als de regelgeving verplicht tot een bepaalde verwerkingswijze. De BBV-notities bevatten dan ook aanbevelingen ('kan') en stellige uitspraken ('moet') voor de juiste toepassing en uitvoering van het BBV.

Kadernota rechtmatigheid 2022
De commissie BBV geeft via de Kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheids-verantwoording van de decentrale overheden conform artikel 75, lid 2 BBV. De nota wordt door de commissie BBV geactualiseerd als de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Voor de jaarrekening 2022 is hier aanleiding toe indien de voorgenomen wetswijziging, waarin het afgeven van een verklaring over de rechtmatigheid bij decentrale overheden wordt geregeld, tijdig wordt afgerond.
Met ingang van het verslagjaar 2022 wordt dan de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders voor de rechtmatigheid benadrukt doordat het college een verantwoording over rechtmatigheid af moet gaan geven in plaats van de accountant.

De gepubliceerde Kadernota rechtmatigheid 2022 gaat dan ook gelden met ingang van het begrotingsjaar 2022 indien bovengenoemde wetswijziging tijdig wordt afgerond.

Ook voor de jaarrekening 2021 is er aanleiding toe de Kadernota rechtmatigheid te actualiseren. Omdat een aantal onderdelen uit de Kadernota rechtmatigheid 2022 los staan van de voorgenomen wetswijziging per 2022, heeft de commissie BBV deze onderdelen als addendum op de Kadernota rechtmatigheid 2018 gepubliceerd.

Notitie Paragraaf bedrijfsvoering
De paragraaf bedrijfsvoering is sinds de introductie van het BBV een verplichte paragraaf in de begroting en het jaarverslag. In deze paragraaf moet 'ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering' worden gegeven. Deze formulering geeft veel ruimte om gemeente-specifiek invulling te geven aan deze paragraaf. Naar aanleiding van een consultatie inzake de Kadernota rechtmatigheid 2022 bleek dat er een brede behoefte was aan een nadere duiding van de inhoud en reikwijdte van de paragraaf bedrijfsvoering. Daarom heeft de commissie BBV besloten om naast de actualisatie van de Kadernota rechtmatigheid een Notitie paragraaf bedrijfsvoering op te stellen.

De Notitie paragraaf bedrijfsvoering gaat in per 2022, waarbij de commissie wel aantekent dat de stellige uitspraken en aanbevelingen die geen directe relatie hebben met het invoeren van de rechtmatigheids-verantwoording ook eerder toegepast mogen worden.

Notitie Lokale heffingen
De begrippen lokale heffingen, gemeentelijke belastingen, leges en retributies hebben allemaal betrekking op bedragen die een gemeente oplegt aan bewoners, bedrijven en forensen/toeristen. De begrippen worden door elkaar gebruikt in de wetgeving hetgeen soms tot onduidelijkheid kan leiden. Aanpassingen in de wetgeving in de afgelopen jaren in combinatie met jurisprudentie leiden in de praktijk nog steeds tot veel vragen rondom de tariefstelling voor lokale heffingen en bijbehorende voorziening(en). In de notitie geeft de commissie BBV dan ook een overzicht van alle relevante aspecten van lokale heffingen en bijbehorende voorzieningen en reserves met betrekking tot vraagstukken van begroting en verantwoording. Het doel van de notitie is inzicht te bieden aan raadsleden en meer specifiek duiding te geven aan vakspecialisten op het gebied van lokale heffingen.

Actualisering Notities
In de planning staat verder in de loop van 2022 actualisering van onder andere de notitie rente en de notitie risicomanagement.

Of deze notities al voor de begroting 2023 geldig zullen zijn is afhankelijk van het moment van verschijnen. De ingangsdatum kunt u terugvinden in de betreffende notitie.

4 Specifieke onderwerpen

Inzicht in de structurele begrotingspositie
Het inzicht in de structurele begrotingspositie van uw gemeente blijft een belangrijk aandachtspunt. Als u de begroting vaststelt waarbij de baten en lasten met elkaar in evenwicht zijn, betekent dit nog niet dat u heeft voldaan aan de Gemeentewet. U heeft de verantwoordelijkheid de begroting structureel in evenwicht vast te stellen. Dit betekent evenwicht waarbij incidentele/tijdelijke effecten niet mee worden gerekend. Nogmaals dringen wij erop aan het structurele begrotingssaldo, zowel voor het betreffende begrotingsjaar als voor de meerjaren-raming, inzichtelijk te presenteren. Hiervoor kunt u gebruik maken van de voorbeelden uit het GTK en uit de notitie Structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV (hierna: de notitie). Wij adviseren u het structureel begrotingssaldo op deze wijze in het raadsvoorstel en de aanbiedings-brief of in de inleiding van de begroting op te nemen.

Incidentele baten en lasten
Een van de verplicht op te nemen overzichten in zowel de begroting als de jaarrekening is het overzicht van incidentele baten en lasten. Dit overzicht stelt u in staat de incidentele (tijdelijke) effecten inzichtelijk te maken en het structurele saldo van uw begroting te bepalen.

De leesbaarheid van dit overzicht wordt vergroot als baten en lasten en incidentele reservemutaties duidelijk gescheiden zijn weergegeven. Daarnaast is het vanuit het BBV verplicht de opgenomen posten te voorzien van een toelichting. Belangrijk daarbij is dat duidelijk wordt waarom de baten of lasten door u als incidenteel zijn bestempeld. Anders gezegd, waarom er géén sprake is van structurele baten of lasten. Structurele baten en lasten zijn immers regel en de incidentele baten en lasten vormen de uitzondering.

Reservemutaties neemt u altijd in het overzicht op, ongeacht de omvang, omdat in principe alle stortingen in en onttrekkingen aan reserves incidenteel van aard zijn. De uitzonderingen, de structurele reservemutaties, maakt u inzichtelijk op het ook verplichte overzicht van beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Alle reservemutaties zijn of opgenomen in dit overzicht of in het overzicht van incidentele baten en lasten. Om het beeld ten aanzien van de reserves compleet te maken neemt u ook het verloop van de reserves op. Dit kan door in een bijlage het overzicht reserves en voorzieningen aan te vullen met de afzonderlijke toevoegingen en onttrekkingen per reserve.

Ook dit jaar zal in de ambtelijke advisering de hand-reiking Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten terughoudend worden toegepast bij het instellen van preventief toezicht voor het begrotingsjaar 2023.

Taakstellingen
Gemeenten waarbij de structurele baten onvoldoende zijn om de structurele lasten te dekken kunnen naast inkomstenverhogende maatregelen kiezen voor het (meerjarig) sluitend maken van de begroting door bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen.
Wat wordt bedoeld met deze begrippen:

- Een bezuiniging wordt rechtstreeks op de baten en lasten van de begroting verwerkt. Bij de kadernota wordt vaak aangekondigd op welke posten wordt bezuinigd. In de begroting die u vaststelt zijn deze bezuinigingen verwerkt.
- Een taakstelling is een opgave die de organisatie voor de langere termijn wordt opgelegd. Hieronder valt bijvoorbeeld het voornemen om het personeelsbestand terug te brengen met een opgelegd bedrag of percentage. Om dit te kunnen realiseren moet een plan worden opgesteld en moet er nog rekening gehouden worden met frictiekosten en dergelijke. Pas op langere termijn ontstaan de positieve financiële effecten.
- Een ombuiging heeft een beleidsinhoudelijk overweging en daardoor een politieke lading. Een voorbeeld hiervan is een bezuiniging op onderhoud kapitaalgoederen.

Bij de beoordeling van uw begroting worden de bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen getoetst op hardheid, haalbaarheid en realiteits-waarde. Hiervoor is het volgende van belang.

1 Een bezuiniging is op het programma verwerkt en reëel. Het budget is concreet en de raming is daadwerkelijk verlaagd.
2 Bij een taakstelling is de onderliggende toelichting en het proces dat bij het concretiseren gevolgd gaat worden van belang. Deze toelichting is noodzakelijke informatie voor uw en ons inzicht in uw financiële positie.
3 Een ombuiging vergt een beleidsinhoudelijke afweging, uw besluitvorming is voor onze beoordeling van belang.

Wij constateren dat er bij een aantal gemeenten taakstellingen zijn uit eerdere jaren waaraan nog inhoud moet worden gegeven. Dit vinden wij een zorgelijke ontwikkeling. Alleen wanneer de voorgenomen maatregelen volledig worden gerealiseerd, blijft de financiële stabiliteit van de gemeente gewaarborgd.

TIP: Neem een paragraaf taakstellingen op in uw begroting. In deze paragraaf kunt u in één oogopslag de opgenomen bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen zien, die verspreid in de begroting zijn geraamd. Ook kunnen in deze paragraaf stelposten (inschattingen of al vrijgemaakte begrotingsruimte) en nog openstaande taakstellingen in de meerjarenramingen vermeld worden. Daarnaast kunt u hier de voortgang van eerder vastgestelde bezuinigingsmaatregelen toelichten en volgen. Hetzelfde geldt voor eventuele stelposten voor toekomstige financiële onzekerheden. Dit versterkt uw en ons inzicht in de financiële positie van uw gemeente.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Een belangrijk onderdeel voor de beoordeling van de financiële stabiliteit van een gemeente is de omvang van het weerstandsvermogen. Bij onze begrotingsonderzoeken zien we veel grote financiële onzekerheden en signaleren we bij veel gemeenten jaarlijks een toename van de risico's. Die ontwikkeling toont aan dat gemeenten in het algemeen continu alert dienen te zijn op het volledig en adequaat in beeld houden van de financiële risico's. Voorkomen dient te worden dat daarbij (substantiële) risico's over het hoofd worden gezien. Ook vraagt deze risicoontwikkeling wat van de daartegenover gestelde middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om onverwachte, niet begrote kosten te dekken. De gekwantificeerde risico's afgezet tegen de weerstandscapaciteit bepalen immers het weerstandsvermogen van uw gemeente.

Om nadelige financiële consequenties voor de uitkomsten van de begroting of meerjarenraming te voorkomen bij het onverwachts aanwenden van de weerstandscapaciteit is het belangrijk om de middelen van de beschikbare weerstandscapaciteit ook volledig vrij aanwendbaar te houden. Dat houdt in dat wij adviseren om al in de begroting besloten of in de meerjarenraming geraamde inzet van (eventueel een deel van) deze middelen (speelt met name bij algemene reserves) uit te zonderen bij de beschikbare weerstandscapaciteit of eventueel als opgenomen claims nader toe te lichten. Hierdoor wordt een gat in de begroting en/of meerjarenraming voorkomen en een consistente berekening van de weerstandsratio bevorderd.

Beoordeling kengetallen
Het financieel gezond houden van een gemeente gaat verder dan een sluitende begroting. Een aantal jaren geleden zijn kengetallen voorgeschreven in de begroting en het jaarverslag inclusief een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. Dit is primair gedaan om het inzicht in de financiële positie van de gemeente bij de gemeenteraad te vergroten.
De wijze waarop de kengetallen meewegen in de uiteindelijke beoordeling van de financiële positie is voorbehouden aan het horizontale controle- en verantwoordingsproces.

Net als u hebben wij een belang bij inzicht in de financiële positie van uw gemeente.
Daarom adviseren wij u de voorgeschreven beoordeling van de kengetallen op te nemen in uw paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, als deze nog ontbreekt.

Onderhoud kapitaalgoederen
Een gemeente is verantwoordelijk voor een veilige en duurzame leefomgeving voor haar inwoners en geeft daarom ieder jaar grote bedragen uit aan het verkrijgen, vervaardigen en onderhouden van kapitaalgoederen. Denk onder andere aan wegen, riolering, water, groen en gebouwen. De onderhoudskosten kapitaalgoederen zijn uitgaven bedoeld om de kwaliteit van de gemeentelijke eigendommen op een van tevoren vastgesteld onderhoudsniveau te houden of weer te brengen. Dit met als doel het naar behoren te laten functioneren en kapitaalvernietiging te voorkomen. Hierbij worden groot en klein onderhoud onderscheiden. De lasten voor klein onderhoud worden altijd in de exploitatie geraamd in het jaar dat uitvoering plaats vindt. De lasten voor groot onderhoud kunnen op twee manieren worden geraamd: óf via de exploitatie in het jaar van uitvoering of, onder voorwaarden, via een onderhoudsvoorziening. Uit de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen moet blijken:

- Welk onderhouds- en kwaliteitsniveau de gemeente heeft vastgesteld.
- Dat de beheerplannen recent zijn. Een beheerplan mag maximaal vijf jaar oud zijn. Voor het

begrotingsjaar 2023 mag het beheerplan dus niet ouder zijn dan 2018. Van deze vijf jaar kan door de raad alleen gemotiveerd afgeweken worden.
- Dat de budgetten in de begroting groot genoeg zijn om het beleid van de gemeente te kunnen uitvoeren.
- Of er al dan niet sprake is van achterstallig onderhoud

Bezuinigingen op het onderhoud
- Bezuinigingen op het jaarlijks en groot onderhoud worden door ons alleen onder de volgende voorwaarden als reëel beoordeeld:
- Het lagere kwaliteitsniveau van het onderhoud van de kapitaalgoederen leidt niet tot achterstallig onderhoud of onveilige situaties. Dit dient aannemelijk te worden gemaakt.
- De raad stelt een actueel beheerplan vast op basis van het lagere kwaliteitsniveau.

Grondexploitatie
De woningbouwopgave in Nederland is enorm. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft in samenwerking met provincies en gemeenten de huidige woningbouw-plannen tot 2030 in kaart gebracht. Er liggen plannen voor circa 1 miljoen woningen door heel Nederland. Voor Gelderland betekent dit 89.600 woningen (bron Rijksoverheid, Nationale woningbouwkaart).

De voormalige Minister van BZK heeft aangekondigd de regie op woningbouw te versterken. Hiervoor wil BZK de samenwerking met medeoverheden, corporaties en marktpartijen verstevigen en vastleggen. Bijvoorbeeld door wederkerige afspraken te maken over het aantal te bouwen woningen, het aandeel betaalbare woningen, bereikbaarheid, herstructurering en duurzaamheid ervan. Hierbij wordt ook gekeken naar de randvoorwaarden die nodig zijn zoals financiële bijdragen, grondbeleid, kennis en capaciteit en het versnellen van planologische procedures.

De woningbouwopgave is onlosmakelijk verbonden met duurzaamheid, de energietransitie en de stikstofproblematiek. Dit betekent nu al veel voor gemeenten en er komt nog heel veel meer op de gemeenten af.

BTW compensatiefonds
Het BTW compensatiefonds (BCF) is een fonds waaruit de gemeenten worden gecompenseerd voor een belangrijk deel van de door uw gemeente betaalde omzetbelasting (BTW). Als gemeenten diensten of goederen extern inkopen, betalen zij daarover BTW. In tegenstelling tot bedrijven kan uw gemeente die BTW niet terugvorderen van de Belastingdienst. Extern ingekochte diensten zijn daarom al snel duurder dan intern uitgevoerde activiteiten. Bij het BTW compensatiefonds kunnen de gemeenten (grotendeels) de BTW terugvragen die ze hebben betaald over uitbesteed werk. Het fonds is dan ook opgericht om BTW weg te nemen als factor in de afweging van gemeenten tussen uitbesteden en inbesteden (uitvoering door de eigen organisatie

Er is een directe financiële koppeling tussen het BCF en het Gemeentefonds. Het BTW compensatiefonds kent een plafond. Als het plafond overschreden wordt, komt het verschil ten laste van het gemeente-fonds. Bij een realisatie lager dan het plafond komt het verschil ten gunste van het gemeentefonds.

Het is aan de gemeenten zelf om een reële raming voor het BCF op te nemen. Voor de wijze van verwerking van de ruimte in uw begroting en meerjarenraming geldt de volgende richtlijn. De realisatie 2021, zoals deze is opgenomen in de circulaire 2022 is uitgangspunt voor uw raming. Daarnaast maakt u een beargumenteerde inschatting van de toekomstige ruimte met inachtneming van het voorzichtigheidsbeginsel.

Omgevingswet
De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft laten weten voor een zorgvuldige en verantwoorde inwerkingtreding van de Omgevingswet de invoeringsdatum uit te stellen naar 1 januari 2023.

In onze voorgaande begrotingscirculaires hebben wij dit onderwerp al uitgebreid toegelicht en daarbij geattendeerd op de financiële gevolgen voor uw gemeente. Voor nieuwe raadsleden nemen wij de belangrijkste aspecten opnieuw in deze circulaire op.

Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samen-voegen. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Met behulp van 1 digitaal loket wordt het makkelijker om ruimtelijke projecten te

starten. Het uitgangspunt blijft dat er een goed evenwicht is tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving.

Met de nieuwe wet zijn het Rijk, de provincies en de gemeenten voortaan verplicht een omgevingsvisie te maken. Dit is een strategische visie voor de lange termijn voor de hele fysieke leefomgeving.
De belangrijkste uitgangspunten daarbij zijn:

- per gemeente geldt één omgevingsplan;
- het omgevingsplan bevat gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving;
- in een programma staan maatregelen waarmee een bevoegd gezag een omgevingswaarde of een andere doelstelling voor de fysieke leefomgeving wil bereiken.

Over het algemeen geven gemeenten aan dat ze inmiddels zijn voorbereid op de invoering van de Omgevingswet. Het is nog niet voor elke gemeente duidelijk wat de gevolgen zijn voor de opbrengsten van leges, zowel wat betreft aantallen als wat betreft de leges per vergunning.

Uitgangspunt is dat de Omgevingswet budgetneutraal kan worden ingevoerd in een periode van 10 jaar. In interbestuurlijk verband is afgesproken dat naar oplossingen zal worden gezocht voor financiële knelpunten.

Een latere inwerkingtreding van de Omgevingswet brengt extra kosten met zich mee. In 2022 zullen deze tijdens een financiële evaluatie in beeld worden gebracht.

Het programma Aan de slag met de Omgevingswet ondersteunt de implementatie van de wet in de praktijk. Het is interessant om uw gemeente op te zoeken op de Aansluitmonitor DSO, waarop staat hoeveel overheidsorganisaties inmiddels zijn aangesloten op de oefenomgeving van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Wet digitale overheid en Wet open overheid
Niet alleen bij de woningbouw, energietransitie en klimaatadaptatie staan gemeenten voor grote maatschappelijke opgaven, ook in de digitalisering van de samenleving liggen uitdagingen. In het kader van deze begrotingscirculaire is het vanzelfsprekend belangrijk om te melden dat de financiële gevolgen voor de uitvoering van nieuwe wetgeving en taakmutaties reëel worden opgenomen in de komende begroting en meerjarenraming. Zo hebben ook deze beide wetten gevolgen voor de bedrijfsvoering van gemeenten. Behalve implementatiekosten komen er structureel ook extra taken bij.
Gedurende de Covid-19 crisis is het belang van digitale toegankelijkheid alleen nog maar evidenter geworden.

Op 1 mei 2022 treedt de Wet open overheid (Woo) in werking. Deze wet heeft als doel (semi)overheden transparanter en toegankelijker te maken. De wet moet er voor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo komt in de plaats van de huidige Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Een verschil van slechts één letter, maar de nieuwe Woo gaat ook heel wat betekenen voor gemeenten. Zo worden gemeenten verplicht verschillende soorten documenten actief en snel openbaar te maken. Ook verplicht de Woo om gemeenten hun informatiehuishouding op orde te brengen, een bepaling uit de Archiefwet wordt daarbij herhaald in de Woo. Hiermee is een aanzienlijke doorlooptijd gemoeid, de Memorie van Toelichting bij de wet noemt een mogelijke termijn van acht jaar.
De financiële gevolgen van de implementatie en uitvoering van de Woo zijn door het Rijk bij de meicirculaire 2021 gecompenseerd met zowel incidentele als structurele middelen.

De invoering van de Wet digitale overheid (Wdo) heeft in 2021 vertraging opgelopen. Vragen van de Eerste Kamer bij het wetsvoorstel hebben er toe geleid dat de Staatssecretaris van BZK heeft besloten tot een wetswijziging. Het wijzigingsvoorstel is in juni 2021 bij de Tweede Kamer ingediend.
De inwerkingtreding is afhankelijk van wanneer de Kamer het wetsvoorstel met wijzigingen bespreekt. De Wdo heeft als doel het regelen van het veilig en betrouwbaar kunnen inloggen voor Nederlandse burgers en bedrijven bij (semi)overheid. Deze wet moet het mogelijk maken om straks via publieke én private inlogmiddelen digitaal zaken te doen met bijvoorbeeld gemeenten en zorginstanties.
De Wdo gaat pas gelden als een instantie technisch en organisatorisch klaar is om aan te sluiten.
De VNG heeft het Rijk gevraagd om compensatie van de meerkosten voor de gemeenten. Dat is nog niet geregeld.

Toezichtkader Gemeenschappelijke regelingen
Vorig jaar informeerden wij u over de stand van zaken omtrent het GTK voor de gemeenschappelijke regelingen. Reden voor een afzonderlijk toezichtkader voor de gemeenschappelijke regelingen, is dat GTK voor gemeenten niet één op één van toepassing is voor de gemeenschappelijke regelingen.
Vanwege de diversiteit aan gemeenschappelijke regelingen (grootte, deelnemers, beleidsvelden), moet dit toezichtkader een handvat zijn voor gemeenschappelijke regelingen bij het opstellen van de begroting.

Wij verwachten in de eerste helft van 2022 het GTK bij alle provincies vast te kunnen stellen. Daarmee wordt ingezet dat dit nieuwe GTK voor gemeenschappelijke regelingen bij de begroting 2024 toegepast kan gaan worden.

De wijzigingen van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is inmiddels definitief en treedt in werking per 1 juli 2022. Belangrijke wijzigingen die met ingang van het begrotingsjaar 2023 gelden zijn:

1 Aanpassing begrotingscyclus door drie wijzigingen:
   - de kadernota en voorlopige jaarrekening moeten voor 30 april naar gemeenteraden worden gestuurd in plaats van 15 april;
   - de ontwerpbegroting moet uiterlijk 12 weken voor 15 september voor een zienswijze aan gemeenteraden aangeboden worden, in plaats van 8 weken voor 1 augustus;
   - de begroting van een regeling moet uiterlijk 15 september naar gedeputeerde staten worden gestuurd in plaats van 1 augustus.
2 Artikel 9 van de Wgr is aangescherpt met een bepaling over de reikwijdte van de afspraken die moeten worden gemaakt over het regelen van de gevolgen van de uittreding. Daardoor kan niet langer volstaan worden met een vaststelling door het (algemeen) bestuur. Bestaande gemeenschappelijke regelingen zullen binnen twee jaar moeten worden aangepast nadat deze wijziging in werking is getreden.

5 Agenda toekomst van het (interbestuurlijk) toezicht

Met de Agenda Toekomst (interbestuurlijk) Toezicht (ATT) geven gemeenten, provincies en Rijk gezamenlijk invulling aan de vernieuwing van het interbestuurlijk en financieel toezicht. Het doel is dat het toezicht zo effectief mogelijk is en past bij een gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven.

Het actieplan bestaat uit vijf actielijnen:
1 Versterking verbinden horizontale controle en verticaal toezicht
2 Beter voeren dialoog
3 Beter leren via toezicht
4 Uniformeren uitvoering toezicht
5 Toezichthouder richt zich op gedeelde risico's

Er zijn verschillende werkgroepen in het leven geroepen die per actielijn de gestelde doelen uitwerken. Voor meer informatie postbusATT@minbzk.nl.

In het kader van het opbouwen en/of verbeteren van de gespreksrelaties tussen toezichtontvanger en toezichthouder (actielijn 2) zal verder worden uitgewerkt hoe de dialoog met elkaar kan worden gevoerd. In vervolg op de in 2021 georganiseerde workshops ATT worden een aantal regionale pilots georganiseerd om hier in de praktijkervaring mee op te doen. Provincies en gemeenten die hieraan zouden willen deelnemen worden opgeroepen zich hiervoor aan te melden bij het programma ATT via postbusATT@minbzk.nl.

De recent opgerichte werkgroep 'Data gedreven toezicht' gaat onderzoeken welke bestaande data, toezichtinformatie, kennissystemen etc. voorhanden zijn en hoe die beter kunnen worden benut (actielijn 3). Dit kan uitmonden in pilots om ervaringen op te doen om deze beter te gebruiken en te komen tot verbeteringen.

6 Tot slot

In deze circulaire zijn actuele en relevante aandachtspunten opgenomen. Hebt u vragen over deze circulaire dan kunt u contact opnemen met de contactambtenaar voor uw gemeente.

Daarnaast kunt u bij de contactambtenaar voor uw gemeente informatie opvragen over websites of databanken met interessante informatie en cijfers op het gebied het financieel toezicht of over de financiën van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in de provincie. Het ministerie van BZK stelt ook financiële data en informatie beschikbaar op de website Findo.nl, zoals data van gemeentelijke begrotingen en jaarrekeningen. Deze data kunnen worden gebruikt voor vergelijking en analyse.
Als laatste attenderen wij u op de website van de Rijksoverheid waar informatie staat over hoe gemeenten haar financiële situatie op verschillende manieren kunnen (laten) onderzoeken.
Bijvoorbeeld zelf met een eigen begrotingsanalyse of bij preventief toezicht met een begrotingsscan met behulp van de provincie en het Rijk of eventueel bij een herindeling met een herindelingsscan.

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl

22 300 105

Geachte wethouder en/of gemeenteraadslid,

Een tijdje geleden, op 16 maart, waren de gemeenteraadsverkiezingen. U kunt het zich vast nog herinneren. Na die periode en de coalitievorming, ontvangt u vast veel mail, brieven en andere informatie.

Daarom hebben wij even gewacht. Maar ook wij, SVWN, willen graag iets onder uw aandacht brengen, namelijk het instrument maatschappelijke visitatie woningcorporaties. Iets dat u in uw werk als wethouder | gemeenteraadslid goed van pas kan komen. In dit filmpje vertellen wij u graag meer hierover.

De maatschappelijke waarde van woningcorporaties in Nederland is groot. Zij zorgen ervoor dat mensen met een laag inkomen goed, betaalbaar en vaak ook duurzaam kunnen wonen en dragen daarmee bij aan de stabiliteit in onze samenleving. Samen met gemeenten, huurdersvertegenwoordigers en andere partners werken zij aan de lokale woonopgaven.

Door middel van een (verplichte) vierjaarlijkse onafhankelijke en eenduidige visitatie maken zij hun maatschappelijke waarde inzichtelijk en leggen zij verantwoording af over hun maatschappelijke prestaties. Daar leren zowel de woningcorporaties als het hele lokale volkshuisvestingsnetwerk van. Gemeenten, huurdersorganisaties en andere belanghebbenden leveren een actieve bijdrage aan de visitatie, door middel van hun oordeel, interviews en deelname aan groepsgesprekken. Het visitatierapport is openbaar. Het rapport biedt een schat aan informatie die ook na afloop aanleiding kan geven voor een ‘goed maatschappelijk gesprek’. Visitatie is sinds 2015 opgenomen in de Woningwet.

U kunt het meest recente visitatierapport van de corporatie(s) in uw gemeente vinden op de website van de corporatie zelf, maar ook hier op de site van SVWN.

Wilt u meer weten over visitatie, uw inbreng of wat u kunt verwachten, neem dan gerust contact met ons op. Wij kunnen u ook ondersteunen in het organiseren van lokale voorlichting of het verstrekken van informatie op andere manieren.

Wij horen u graag!

Met vriendelijke groet,

directeur-bestuurder SVWN

Communicatieadviseur a.i.

SVWN
Stichting Visitatie
Woningcorporaties Nederland

a. Weg der Verenigde Naties 1 •
3527 KT UTRECHT
t. 030 – 72 10 780
w. www.visitaties.nl

Aan de leden

Datum
1 juni 2022
Kenmerk
COS/U202200409
Lbr. 22/035
Telefoonnummer
070 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Uitnodiging ALV 29 juni 2022

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u de agenda en stukken voor de Algemene Leden Vergadering (ALV) van woensdag 29 juni 2022, 11.30-13.00 uur. Deze ALV maakt deel uit van het tweedaagse VNG Jaarcongres op 28 en 29 juni 2022 dat voor het eerst sinds lange tijd weer als fysieke ontmoeting kan worden georganiseerd. Meer informatie over het VNG Congres vindt u op vngjaarcongres.nl

U bent van harte welkom bij deze ALV op IJsbaan de Westfries in Hoorn.

In deze ledenbrief geven wij u een toelichting op:

- De agenda en stukken voor deze ALV (zie de bijlagen op de website voor de volledige agenda en stukken)
- De besluitvormingsprocedure: indienen van amendementen en moties, de stemprocedure en de mogelijkheid tot inspreken

U kunt statutair tot **uiterlijk donderdag 16 juni a.s.** amendementen op voorstellen indienen. Wij vragen u nadrukkelijk om ook eventuele moties uiterlijk op deze datum in te dienen, zodat het VNG-bestuur tijdig preadviezen kan vaststellen en de leden hun standpuntbepaling kunnen voorbereiden. Wij zijn u daarvoor bij voorbaat dankbaar en u kunt voor vragen hierbij altijd contact opnemen met de VNG-medewerkers.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Indienen amendementen en moties
- Amendementen en moties kunt u indienen via e-mail: motiealv@vng.nl - Informatie over de procedure rond indiening en ondertekening vindt u op vng.nl - Moties en amendementen worden behandeld bij het betreffende agendapunt of de rondvraag.

Agenda en stukken ALV

Agenda

De ALV start om 11.30 uur met de volgende agenda:

Agenda ALV
1. Opening 2. Benoeming van de notulencommissie ALV 29 juni 2022 (ter besluitvorming) 3. Vaststelling notulen ALV 13 januari 2022 (ter besluitvorming) 4. Mededelingen 5. Jaarverslag 2021, inclusief Financieel Jaarverslag en inhoudelijke verantwoording collectieve financiering Gemeentefonds (ter informatie/ter besluitvorming) 6. Voorstellen inzet en financiën VNG 2023 (ter besluitvorming) a. Contributievoorstel VNG b. Kadernota 2023 met ambities voor beleidsinzet en inzet op gebied van de GGU c. De totale GGU begroting 2023 en financiële bijdrage Fonds GGU d. Toevoegen saldo beklemde gemeentefondsreserve aan algemene reserve VNG Realisatie 7. Uitwerking Regeerakkoord en de gevolgen voor gemeenten (ter informatie) 8. Bestuurlijke afspraken klimaat en energie (ter besluitvorming) 9. Overzicht rijksbeleid op het gebied van wonen (ter informatie) 10. Verantwoording uitvoering moties ALV 13 januari 2022 en eerdere ledenvergaderingen (ter besluitvorming) 11. Rondvraag/WVTTK 12. Sluiting

Korte toelichting op de agenda

2. Benoeming van de notulencommissie 29 juni 2022 (ter besluitvorming)
   In de ALV ontvangt u een voorstel voor de nieuwe notulencommissie.

3. Notulen ALV 13 januari 2022 (ter besluitvorming)
   De notulen van de ALV van 13 januari 2022 geven volgens de toenmalige notulencommissie een goede weergave van hetgeen daar is besproken.

4. Mededelingen (op basis van actualiteit)

5. Jaarverslag 2021, inclusief Financieel Jaarverslag en inhoudelijke verantwoording collectieve financiering Gemeentefonds (ter informatie/besluitvorming)
   Het bestuur legt het Bestuurlijk Jaarverslag 2021 ter informatie aan u voor en vraagt u het Financieel Jaarverslag 2021 vast te stellen en het bestuur décharge te verlenen.

6. Voorstellen inzet en financiën VNG 2023 (ter besluitvorming)
   Vooraf: één VNG Kadernota 2023
   Voor 2023 wordt een gezamenlijke kadernota gepresenteerd voor de hele VNG op basis van de maatschappelijke opgaven waar gemeenten voor staan. Deze VNG Kadernota 2023 geeft inzage in de jaardoelen en -resultaten van de VNG. Door beleid en uitvoering te combineren in één plan ontstaat er voor gemeenten een overzichtelijk geheel van alle activiteiten. Omwille van de overzichtelijkheid dienen we rekening te houden met de verschillen in governance die samenhangen met 3 financieringsstromen, te weten de VNG-contributie, het Fonds GGU en subsidies. De beleidsinzet wordt primair vanuit de VNG-contributie gefinancierd, en wordt door het VNG-bestuur vastgesteld. De GGU-activiteiten worden primair vanuit het Fonds GGU gefinancierd, en zijn vooraf voorgelegd aan het College voor Dienstverleningszaken en afgestemd met de Taskforce Samen Organiseren. Aansluitend stelt het VNG-bestuur deze onderdelen vast. Ten slotte zijn er activiteiten die op basis van subsidies worden gefinancierd. Deze activiteiten worden na de zomer in het Jaarplan 2023 uitgewerkt. Voor deze gesubsidieerde activiteiten is er geen aanvullende besluitvorming noodzakelijk in de ALV.

   Van de gelegenheid maken wij gebruik om u het voorstel voor te leggen om het saldo van de beklemde gemeentefonds reserve van VNG Realisatie (€ 1,89 miljoen) toe te voegen aan de algemene reserve van VNG Realisatie BV.

Dit alles leidt ertoe dat aan de ALV in totaal 4 voorstellen ter besluitvorming worden voorgelegd.

a) Contributievoorstel VNG
   Conform de in de ALV van 2018 vastgestelde meerjarige systematiek stelt het bestuur u voor om de contributie voor 2023 te indexeren voor de loon- en prijsontwikkeling op basis van CPB-indexcijfers, aangevuld met 1% voor de ingroei naar volledige dekking van de kosten van de kernorganisatie van de VNG vanuit de contributie.
b) Kadernota 2023 met daarin de ambities voor de beleidsinzet en inzet op gebied van de GGU
   Het bestuur stelt u voor om in stemmen met de voorgestelde Kadernota 2023.
c) De totale GGU begroting 2023 en financiële bijdrage Fonds GGU
   Het bestuur stelt u voor om in te stemmen met de totale GGU begroting 2023 ad €59.838 met daarin de financiële bijdrage aan het Fonds GGU ad €58.636.
d) Toevoegen saldo beklemde gemeentefondsreserve aan algemene reserve VNG Realisatie (ter besluitvorming)
   Het bestuur stelt u voor om het saldo van de beklemde gemeentefonds reserve van VNG Realisatie (€ 1,89 miljoen) toe te voegen aan de algemene reserve van VNG Realisatie BV. Deze toevoeging leidt ertoe dat het daarmee vrijgekomen vermogen ook elders binnen

de VNG-familie worden ingezet voor taken en/of projecten waarvoor op dat moment dringend (extra) financiering nodig is.

7. Uitwerking Regeerakkoord en de gevolgen voor gemeenten (ter informatie)
   Hierbij informeren wij u over de voortgang van de gesprekken met het kabinet en geven we een toelichting op de Voorjaarsnota van het kabinet. Na de extra vergadering van het VNG-bestuur op 17 juni a.s. ontvangt u een actuele stand van zaken.

8. Bestuurlijke afspraken klimaat en energie (ter besluitvorming)
   Het bestuur vraagt u in te stemmen met de afspraken die de VNG heeft gemaakt over de uitvoering van het klimaatakkoord met het rijk, Interprovinciaal Overleg (IPO) en Unie van waterschappen (UvW). Deze afspraken zijn een logisch vervolg op de eerdere afspraken gemaakt over dit onderwerp. Zij markeren dat de uitvoering van het beleid vanaf nu steviger ter hand zal worden genomen. Uitvoering van de maatregelen heeft deels als tijdshorizon 2030, waarbij ook daarna nog grote opgaven resteren. Aangezien langjarig commitment aan de uitvoering van deze opgaven noodzakelijk is, is het van het grootste belang dat de financiële positie van gemeenten op langere termijn (na 2025) gezond is. Om zich langjarig aan de opgave te verbinden stelt de VNG daarom als voorwaarde dat een oplossing wordt gevonden voor de bredere financiële problematiek voor het jaar 2026 en verder.

9. Overzicht rijksbeleid op het gebied van wonen (ter informatie)
   Dit overzicht wordt besproken in de extra bestuursvergadering van 17 juni en daarna naar de leden gestuurd als nazending.

10. Verantwoording uitvoering moties ALV 13 januari 2022 en eerdere ledenvergaderingen (ter besluitvorming)
    Het bouwwerk aan nieuwe en aangehouden moties is in de afgelopen jaren zeer complex geworden en veel moties zijn al langere tijd niet geheel actueel qua dictum en onderbouwing. Door het coalitieakkoord en de mogelijke (deel)afspraken tussen VNG en het kabinet zullen dictum en onderbouwing van veel aangehouden moties straks nog verder aan actualiteit en onderbouwing hebben ingeboet. Het bestuur stelt de leden daarom voor om:
    - in te stemmen met de verantwoording door het bestuur over de uitvoering van alle op 13 januari jl. ingediende en eerder aangehouden moties
    - alle moties af te doen, waarbij alle nog actuele onderdelen van moties onderdeel gaan uitmaken van de VNG-inzet op de betreffende dossiers.

      Gelet op het grote aantal aangehouden moties en nieuwe moties wordt bij de huidige verantwoording opnieuw op inhoudelijke thema's geclusterd, om tot een samenhangend verhaal te komen.

11. Rondvraag/WVTTK
    Hier worden ook de moties behandeld die niet aan een ander agendapunt kunnen worden gekoppeld.

Besluitvormingsprocedure

Indienen amendementen en moties

Statutair is het mogelijk amendementen in te dienen op aanhangige voorstellen. Amendementen kunnen tot uiterlijk 9 werkdagen voorafgaand aan de ALV worden ingediend. Dat betekent dat amendementen ***uiterlijk donderdag 16 juni a.s.*** bij het VNG-bureau moeten zijn ingediend. Vervolgens zullen wij de leden op de hoogte stellen van de ingediende amendementen en de preadviezen van het bestuur daarbij, zodat zij op basis daarvan de standpuntbepaling binnen de gemeente kunnen voorbereiden.

Wij vragen u ook om moties ***uiterlijk donderdag 16 juni a.s.*** in te dienen. Dat stelt het bestuur in staat om de leden tijdig te informeren over de motie en het preadvies van het bestuur daarop. Op basis daarvan kunnen de leden de standpuntbepaling binnen de gemeente voorbereiden. Definitief ingediende moties worden gepubliceerd op de ALV-pagina op de VNG-site, voor zover beschikbaar met het preadvies van het bestuur. Voor moties geldt geen formele statutaire uiterlijke termijn voor indiening.

Indienen amendementen en moties
- Amendementen en moties kunt u indienen via e-mail: motiealv@vng.nl - Informatie over de procedure rond indiening en ondertekening vindt u op vng.nl - Moties en amendementen worden behandeld bij het betreffende agendapunt of de rondvraag.

Stemprocedure en mogelijkheid tot inspreken

Stemprocedure

In deze fysieke ALV is sprake van een gewogen stemming, waarbij een vooraf aangewezen vertegenwoordiger van de gemeente de stemmen uitbrengt. Zoals gebruikelijk bij fysieke ledenvergaderingen kunnen alleen in de zaal aanwezige vertegenwoordigers van de gemeenten aan de stemmingen deelnemen.

De procedure voor aanwijzing van de stemgerechtigde vertegenwoordiger van de gemeente en het deelnemen aan de stemmingen ziet er als volgt uit:

- Per gemeente is er één vertegenwoordiger die is gemachtigd om de stemmen van de gemeente uit te brengen
- Alle gemeentesecretarissen ontvangen in de week van 13 juni a.s. een machtigingsformulier voor de vertegenwoordiger van de gemeente. De gemeente kan worden vertegenwoordigd door een burgemeester, wethouder, secretaris, griffier of raadslid. Het is aan de gemeente zelf om een vertegenwoordiger aan te wijzen
- De vertegenwoordiger van de gemeente ontvangt op vertoon van het machtigingsformulier voorafgaand aan de ALV aan de stembalie een stemkastje en stemkaartje (met het aantal stemmen van de betreffende gemeente). Hiermee kan de vertegenwoordiger aan de stemmingen deelnemen.

In artikel 10 van de Statuten van de VNG worden regels gesteld voor het uitbrengen van de stemmen door een lid van de vereniging en voor het aantal stemmen dat door een lid van de vereniging kan worden uitgebracht.

De volledige tekst luidt als volgt:

Artikel 10 Stemmen

1. De stemmen van een lid worden ter algemene vergadering uitgebracht door de vertegenwoordiger van dat lid, bedoeld in artikel 9, lid 1.
2. Elke gemeente die lid is van de Vereniging, brengt door tussenkomst van haar vertegenwoordiger zoveel stemmen uit als het aantal veelvouden van éénduizend (1.000) inwoners dat de bevolking van de door haar gerepresenteerde gemeente telt, met dien verstande dat zij ten minste één en ten hoogste vijfenzeventig (75) stemmen uitbrengt.
3. Maatstaf voor het aantal stemmen van een gemeente is het aantal inwoners dat de gemeente telde op 1 januari van het voorafgaande jaar volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers.

Een voorstel is aangenomen als meer dan de helft van het aantal uitgebrachte stemmen het voorstel steunt, tenzij statutair een andere meerderheid is voorgeschreven.

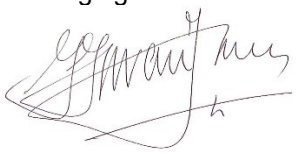
Inspreken in de ALV

Alleen fysiek aanwezige deelnemers kunnen in de ALV het woord vragen. Indien u het voornemen hebt om het woord te voeren, stellen wij het op prijs als u zich vooraf bij het VNG-bureau aanmeldt en aangeeft wat de strekking van uw betoog is. Dat stelt ons in de gelegenheid om een antwoord van het bestuur voor te bereiden. U kunt zich aanmelden via e-mail: motiealv@vng.nl. In de ALV krijgt u dan het woord bij het betreffende agendapunt. Vanzelfsprekend kunt u ook altijd spontaan het woord vragen in de ALV.

De vergadering wordt live gestreamd zodat iedereen die niet fysiek bij de ALV aanwezig kan zijn de vergadering toch kan volgen via www.VNG.nl/ALV. Hiervoor is geen toegangscode nodig.

Ik kijk er naar uit om u weer in levende lijve te ontmoeten op het VNG Congres!
Goed u weer te zien.

met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr J.H.C. van Zanen,
voorzitter

Aan de leden

Datum
30 mei 2022
Kenmerk
TISA/U202200406
Lbr. 22/031
Telefoonnummer
070 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Opvang asielzoekers

Geachte leden van college en gemeenteraad,

De opvang van vluchtelingen is een belangrijke taak van de rijksoverheid. De taak om opvang te verzorgen voor asielzoekers ligt bij het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). De locaties voor deze opvang worden voor een aanzienlijk deel door gemeenten geleverd, en worden tot op heden in overleg met gemeenten in gebruik genomen. Daarnaast hebben gemeenten een wettelijke taak om statushouders (of vergunninghouders) te huisvesten.

De afgelopen weken zien we dat er weer een groot tekort aan opvangplekken is. Dit leidt tot opvang van asielzoekers in noodopvang, wat om meerdere redenen onwenselijk is, maar vooral vanuit humanitair oogpunt. Het kabinet heeft daarom in een brief aan de Tweede Kamer op 25 mei aangegeven maatregelen te treffen om dergelijke situaties in de toekomst te voorkomen met onder andere de inzet van een dwingend instrumentarium.

Voor op de zeer korte termijn worden oplossingen gezocht door de organisatie van 150 plekken crisisnoodopvang (CNO) per Veiligheidsregio.

In deze ledenbrief gaan we in op:

- De korte en middellange termijn oplossingen om tot meer rust en stabiliteit in de asielopvang te komen
- De mogelijke inzet van het dwingend instrumentarium vanuit het rijk richting gemeenten om de opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders te realiseren
- De continuering van de Regeling financiële ondersteuning aanpak overlast gevende asielzoekers

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

- Het deelcongres rond de gemeentelijke opvang Oekraïne, asielopvang en flexibele huisvesting op het VNG jaarcongres in juni

Met de komst van grote aantallen ontheemden uit Oekraïne, heeft het kabinet zich genoodzaakt gezien de taak, waar het gaat om de opvang van Oekraïense ontheemden, deels bij gemeenten te beleggen. Over de opvang van Oekraïense ontheemden volgt in de week van 30 mei een afzonderlijke ledenbrief.

Inleiding

In de brief van 25 mei geeft het kabinet aan welke middelen worden ingezet om op zowel op kortere als op middellange en lange termijn een beter werkende asielketen te realiseren. Onderdeel daarvan is een meer dwingend instrumentarium. De VNG heeft begrip voor een aantal van deze stappen, gezien de grote urgentie, het tekort aan opvangplekken en de zorgen over de stabiliteit en goede opvang voor asielzoekers. Wij zijn echter van mening dat de invoering of het gebruik van dit instrumentarium met de nodige waarborgen omkleed moet zijn, zoals uitvoering van eerder gemaakte bestuurlijke afspraken in de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen, voldoende budget en menskracht bij het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en een transparant afwegingskader.

In de huidige beeldvorming wordt vooral het gebrek aan (door gemeenten aangeboden) locaties als oorzaak van de crisis in de asielopvang gezien. Dat is een onjuist beeld; de VNG is van mening dat het op krapte gerichte beleid van het kabinet mede veroorzaker is van deze crisis. Hierdoor is kleinschaligere en flexibele opvang, een wens van veel gemeenten en onderdeel van de in 2020 bestuurlijk afgesproken flexibiliseringsagenda, nog niet van de grond gekomen en worden locaties bij een tijdelijke verlaging van de asielinstroom te snel gesloten. Daarnaast is er op veel plaatsen sprake van schaarste op de woningmarkt en geopolitieke ontwikkelingen. Ook bemoeilijkt de krappe arbeidsmarkt snel opschalen, door bijvoorbeeld (maar zeker niet alleen) het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA). Veel factoren bemoeilijken dus snelle veranderingen en zorgen steeds voor acute vraag naar opvanglocaties.

Alleen door als één overheid samen te werken kunnen we dit probleem, zowel voor de hele korte als middellange en lange termijn aanpakken. Naast het openen van nieuwe locaties is het onder meer noodzakelijk dat het kabinet stopt met het sluiten van locaties bij een tijdelijk lage instroom en durft te investeren in langdurige opvanglocaties die, bij een lage instroom, ingezet kunnen worden voor de opvang van andere aandachtsgroepen.

Voor de korte termijn roepen we alle gemeenten op om locaties voor een langere periode van tenminste enkele maanden beschikbaar te stellen, zodat asielzoekers een stabiele en veilige opvang kan worden geboden. Ook roepen we gemeenten op om zoveel mogelijk aan de taakstelling van de huisvesting statushouders te voldoen. Deze twee strategieën samen kunnen ruimte geven om de komende periode samen met het rijk en het COA echt werk te maken van een beter werkende asielketen. De bouwstenen voor een beter werkende keten zijn al beschreven in de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen. Met de realisatie hiervan zetten we onder meer in op opvanglocaties die passen bij de lokale schaal, de vier Gemeenschappelijke Vreemdelingenlocaties (waar er nu één is in Ter Apel) en flexibele huisvesting voor onder andere statushouders.

Korte termijn aanpak: crisisnoodopvang via de Veiligheidsregio's

In het Veiligheidsberaad van maandag 23 mei is afgesproken dat iedere Veiligheidsregio voor de komende weken (vanaf 1 juni) circa 150 plekken crisisnoodopvang beschikbaar stelt. Hiermee wordt op de korte termijn de nood in Ter Apel verminderd. Parallel daaraan wordt door het rijk en COA gewerkt aan een aantal grotere noodopvanglocaties waarmee voor de komende periode, tot circa een halfjaar, ruimte wordt gecreëerd om aan meer structurele oplossingen te werken.

Inzet van "dwingend instrumentarium"

In de brief van 25 mei van het kabinet worden de volgende onderdelen van de strategie besproken:

- *Huisvesting statushouders, waaronder verscherpt interbestuurlijk toezicht*;
  Gemeenten hebben een taakstelling in het huisvesten van statushouders. Deze taakstelling wordt elk halfjaar vastgesteld. Mede door de coronacrisis hebben gemeenten in de eerste helft van 2021 een achterstand van ruim 3.500 statushouders opgelopen. De taakstelling over de tweede helft van 2021 hebben gemeenten gehaald. Ook over de eerste helft van 2022 lopen gemeenten, ondanks de moeilijke situatie op de woningmarkt, op schema. De in 2021 opgelopen achterstand is echter nog niet weggewerkt. In de brief beschrijft het kabinet diverse ondersteuningsinstrumenten die gemeenten kunnen benutten om tot een versnelling van de huisvesting te komen. De VNG roept gemeenten op deze instrumenten te gebruiken. Gemeenten kunnen ervaringen en vragen delen via het forum van de VNG of contact opnemen met de VNG helpdesk asielopvang.
  De Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) heeft de colleges van Gedeputeerde Staten gevraagd om het interbestuurlijk toezicht op gemeenten met achterstanden te verscherpen en te versnellen met als doel hiermee de uitstroom van statushouders uit de asielzoekerscentra te bewerkstelligen. De VNG ziet dat interbestuurlijk toezicht ondersteunend kan zijn aan de realisatie van gezamenlijke prioriteiten, maar merkt op dat er in veel gemeenten sprake is van een tekort aan passende huisvesting waardoor een versnelling voor veel gemeenten niet of nauwelijks mogelijk is.

- *Implementatie Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen*;
  De VNG ziet het als winst dat er nu serieus werk wordt gemaakt van de Uitvoeringsagenda. We hebben herhaaldelijk opgeroepen tot de instelling van een programma om de realisatie van de gezamenlijke koers te ondersteunen en zien dat dit nu duidelijk in de brief wordt toegezegd. Wij gaan hierover op korte termijn met het kabinet in gesprek.

- *Een mogelijke wettelijke taak voor gemeenten om opvanglocaties te leveren*;
  Het kabinet gaat verkennen of de invoering van een wettelijke taak voor gemeenten, om opvanglocaties te leveren, mogelijk is met daarbij ook eventueel een aanwijzingsbevoegdheid vanuit het rijk richting achterblijvende gemeenten. Op korte termijn worden voorstellen hierover verwacht. Uiteraard gaat de VNG ook hierover met het kabinet in gesprek. Wij zijn terughoudend over nieuwe wettelijke taken op dit terrein en zullen de uitvoerbaarheid, uitlegbaarheid en betaalbaarheid nauwlettend bewaken.

- *De mogelijkheid om nu al dwingend instrumentarium op het terrein van Ruimtelijke Ordening (RO) in te zetten*;
  In de brief wordt toegelicht welke mogelijkheden het rijk nu al ziet om in te grijpen om tot voldoende opvanglocaties te komen. Eén van deze mogelijkheden is om een pand dat al van

COA of het rijk is zonder toestemming van de gemeente in te zetten als opvanglocatie, mits het past in het bestemmingsplan en de benodigde vergunningen al zijn verleend. Er worden ook andere mogelijkheden beschreven, zoals het overnemen van de vergunningverlening, dan wel het vaststellen van een inpassingsplan ter wijziging van een bestemmings- of omgevingsplan door het rijk. Deze laatste twee mogelijkheden zijn complexer en het is minder zeker of dit tot het gewenste resultaat leidt.
De VNG ziet op zeer korte termijn, gezien de huidige opvangcrisis, de noodzaak om snel panden in gebruik te nemen dan wel open te houden voor opvang, maar ziet dit als noodgreep, en niet als structurele oplossing, omdat dit direct ingrijpt in de lokale democratie en mogelijk leidt tot verlies van acceptatie bij lokale bestuurders en de samenleving. Het kabinet geeft aan het dwingend instrumentarium zeer terughoudend in te willen zetten. Vóór de zomer komt het kabinet met een nadere uitwerking. De VNG gaat hierover namens gemeenten in nauw overleg met het rijk. Wij komen hier bij alle leden op terug zodra er meer duidelijk is.

Regeling financiële ondersteuning aanpak overlast gevende asielzoekers

Net als afgelopen jaar stelt het ministerie van JenV geld beschikbaar voor gemeenten om lokale maatregelen te treffen tegen overlast veroorzaakt door asielzoekers. Gemeenten kunnen met dit geld zelf kiezen voor een aanpak die het best past bij de betreffende problematiek.
Gemeenten kunnen van 1 juni tot 1 oktober 2022 een aanvraag indienen. Meer informatie over deze specifiek uitkering en de aanpak van overlast gevende asielzoekers is later deze week te vinden via: Aanpak overlast gevende asielzoekers | Asielbeleid | Rijksoverheid.nl.

Extra deelsessie VNG Jaarcongres over de opvang van Oekraïense vluchtelingen, de crisis in de asielopvang en de versnelde realisatie van flexibele huisvesting

Gemeenten helpen uit alle macht het rijk met het realiseren van noodopvangplekken en het versneld huisvesten van statushouders om de asielcrisis het hoofd te bieden. Daarnaast zijn binnen drie maanden 50.000 opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne gerealiseerd. Tijdens een ingelaste deelsessie op het VNG jaarcongres bespreken we deze ontwikkelingen in de context van de wooncrisis en de beperkte gemeentelijke financiën. We bespreken mogelijke scenario's bij de opvang van Oekraïners en reguliere asielzoekers. Tevens bekijken we welke gevolgen dit alles heeft voor de integratie van statushouders en de leefbaarheid en het draagvlak in de buurten en wijken. Aanmelden voor het jaarcongres kan via de congreswebsite.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

Aan de leden

Datum
30 mei 2022
Kenmerk
TISA/U202200398
Lbr. 22/033
Telefoonnummer
070 373 8393
Bijlage(n)
4

Onderwerp
Doorstart hervormingsagenda jeugd

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Nu het kabinet heeft besloten zelf het risico te dragen voor de extra bezuiniging van € 511 miljoen op de jeugdhulp, is ruimte ontstaan voor een doorstart van de hervormingsagenda jeugd.

Ten behoeve van de voortvarende invulling van deze doorstart volgen hierna:

1. Vooraf: 7 jaar decentralisatie jeugdhulp
2. Korte terugblik op de voorgeschiedenis van de hervormingsagenda
3. Toelichting op het besluit van het kabinet om het risico voor de extra bezuiniging op zich te nemen
4. Plannen voor de doorstart van de hervormingsagenda jeugd
5. Overzicht van initiatieven die de VNG vooruitlopend op de hervormingsagenda al heeft ontplooid

1. Vooraf: 7 jaar decentralisatie jeugdhulp

De decentralisatie van de jeugdhulp heeft er in 7 jaar toe geleid dat jeugdhulp op veel plekken integraal in een bredere sociale inbedding wordt aangeboden. Daarbij wordt er beter samengewerkt tussen de verleners van hulpverlening, onderwijs en inkomensvoorzieningen. De hulpverlening heeft daarbij een ontwikkeling doorgemaakt van een focus op specifieke oplossingen voor individuele gevallen naar een focus op de volledige omgeving en omstandigheden waarin kinderen opgroeien. Dat is belangrijke winst en in lijn met de doelen die we in 2015 hebben opgesteld. De verbetering van de hulpverlening aan kwetsbare jongeren vergt iedere dag opnieuw een grote inzet van inwoners, professionals, instellingen, ambtenaren, bestuurders en andere betrokkenen. Dat gebeurt vaak onder moeilijke omstandigheden, met financiële beperkingen en in toenemende mate ook personele krapte. Voor deze inzet hebben wij grote waardering.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Tegelijkertijd zijn er nog steeds grote problemen in de jeugdhulp, die onze blijvende aandacht vragen. Denk aan de wachtlijsten en de noodzaak om beter samen te werken in de hulp aan kwetsbare gezinnen. Ook is onmiskenbaar dat instellingen, professionals, cliënten en gemeenten met toegenomen administratieve lasten te maken hebben.

De hervormingsagenda jeugd moet in onze optiek een wezenlijke bijdrage leveren aan de vervolmaking van de transformatie die we in 2015 zijn gestart met als doel betere en effectievere hulpverlening binnen een financieel beheersbaar stelsel.

Helaas stond het gesprek tussen rijk en gemeenten in de afgelopen jaren vooral in het teken van de discussie over de financiële randvoorwaarden. De VNG heeft het kabinet er vanaf 2018 keer op keer gewezen dat voor een adequate uitvoering van de jeugdhulp het rijk zijn stelselverantwoordelijkheid moet nemen. Dat vraagt adequate financiering en werkbare wet- en regelgeving die gemeenten ruimte biedt om op de diverse domeinen van bestaanszekerheid, hulpverlening en veiligheid de vragen van inwoners op te pakken. Het ontbreken van toereikende financiën en de langdurige discussie hierover hebben gemeenten, instellingen en professionals geremd in hun werk. In de hervormingsagenda moeten gemeenten, rijk en de partners (cliëntvertegenwoordigers, professionals en instellingen) aan de slag om binnen een beheersbaar stelsel de hulp aan jeugdigen te verbeteren.

2. Voorgeschiedenis hervormingsagenda

Vanaf 2018 is de VNG intensief in gesprek met het rijk over de grote tekorten van gemeenten door de sterk toegenomen uitgaven, met name die voor de jeugdhulp. Uit het onderzoek ‘Stelsel in Groei’ van AEF bleek in december 2020 dat gemeenten in 2019 een tekort kenden van € 1,7 miljard op de uitvoering van de jeugdhulp. Vervolgens is geen overeenstemming tussen het rijk en de VNG bereikt over de vraag hoe het rijk daarvoor gemeenten tegemoet gaat komen. Dat bracht ons tot de bijzondere stap van het inzetten van de Commissie van Wijzen, die in de verhoudingen tussen rijk en gemeenten zeer ongebruikelijk is. In het voorjaar van 2021 heeft de ingestelde Commissie van Wijzen vastgesteld dat het rijk gemeenten moet compenseren voor de feitelijke tekorten vanaf 2022. Daarnaast heeft zij gemeenten en rijk opgedragen om een ontwikkelagenda op te stellen om te komen tot betere jeugdhulp en een beheersbaar stelsel.

Het financieel besparingspotentieel van deze agenda werd door de commissie op basis van te treffen maatregelen ingeschat op circa € 1 miljard structureel vanaf 2028. De commissie heeft de aanbeveling gedaan bij het opstellen en uitvoeren van de agenda zorgvuldig de opbrengst van de maatregelen te monitoren. Op basis van de monitor moeten gemeenten worden gefinancierd voor de feitelijke uitgaven, mits gemeenten zich daadwerkelijk op een gedegen wijze en conform tijdsplanning hebben ingezet voor de implementatie van de afgesproken maatregelen. Hiermee bevestigde de commissie het wettelijk kader van artikel 108 lid 3 Gemeentewet. Dit schrijft voor dat het rijk gemeenten voldoende dient te bekostigen voor taken in medebewind. De uitspraak van de Commissie van Wijzen was vertrekpunt voor het proces om tot de hervormingsagenda jeugd te komen. Vanaf de zomer van 2021 is door het rijk, de VNG en partners in de zogenoemde vijfhoek hard aan deze agenda gewerkt.

3. Extra bezuiniging voor rekening en risico van het rijk

Het coalitieakkoord voorzag tot onze verbazing in een extra bezuiniging op de jeugdzorg (bovenop het hiervoor genoemde besparingspotentieel van € 1 miljard) die oploopt tot € 511 miljoen. De ALV van 13 januari 2022 heeft hierop unaniem de resolutie aangenomen, waarin de VNG uitspreekt per direct de medewerking aan de hervormingsagenda jeugd stop te zetten totdat het rijk zelf de verantwoordelijkheid neemt voor deze extra besparing.

In het Bestuurlijk Overleg van 9 mei 2022 heeft staatssecretaris Van Ooijen (VWS) gedeeld dat het kabinet heeft besloten dat het realiseren van de extra besparingen de verantwoordelijkheid van het rijk is. Het is aan het rijk de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen waarvoor het rijk aan zet is en die aanvullend zijn op de beoogde hervormingsagenda. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben en/of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden door middel van de invoering van een eigen bijdrage. Ook draagt het rijk het budgettaire risico ingeval (een deel van) deze maatregelen niet of niet tijdig doorgaan.

Daarmee handelt de staatssecretaris weer overeenkomstig de uitspraak van de Commissie van Wijzen en wordt voldaan aan de voorwaarden van de resolutie. Dat biedt de VNG de mogelijkheid het overleg over de hervormingsagenda te hervatten. Bij de uitvoering hiervan is voor ons leidend dat de agenda passende hulp aan kwetsbare gezinnen realiseert.

In de bijlage bij deze ledenbrief vindt u een brief van de staatssecretaris aan het VNG-bestuur waarin dit besluit nader wordt toegelicht. In de eveneens bijgevoegde reactie hierop hebben wij het kabinet gevraagd om vanuit de fondsbeheerders met de provinciale toezichthouders in gesprek te gaan over hoe dit zonder risico voor gemeenten verwerkt kan worden in de gemeentelijke meerjarenbegroting en gemeenten hierover te informeren. In juni zal hierover het gesprek met de fondsbeheerders en provincies plaatsvinden. Wij zullen u te zijner tijd informeren over de uitkomsten van dat gesprek.

4. Plannen voor doorstart hervormingsagenda jeugd

In het bestuurlijk overleg van 9 mei spraken wij met de staatssecretaris van VWS over de doorstart van de hervormingsagenda jeugd. Op basis van de bouwstenen die al eerder zijn opgesteld, wordt de periode tot half november gebruikt om op basis hiervan tot een hoofdlijnenagenda te komen. Hierbij wordt ook het rapport ‘Onze Jeugd verdient beter!’ van de partners betrokken. In de doorstart bepalen we met de partijen eerst wie welke rol en verantwoordelijkheid op zich neemt voor de verschillende thema’s. Voor onderwerpen die raken aan de financieel-bestuurlijke kaders en/of waarvoor wet- en regelgeving nodig is, ligt het primaat bij de beide overheden. Dat geldt in het bijzonder voor het financieel-bestuurlijk kader.

Inzet VNG hervormingsagenda

Mede op basis van de in het najaar van 2021 gezamenlijk ontwikkelde bouwstenen, heeft de staatssecretaris van VWS in de kamerbrief van 13 mei 2022 zijn visie op het stelsel en het belang van de hervormingsagenda uiteengezet. We delen de urgentie om aan de slag te gaan met de diverse thema’s van de hervormingsagenda. Dat meer dan 1 op de 10 kinderen jeugdhulp krijgt en het gebruik ook in de afgelopen jaren stelselmatig is gegroeid, levert immers een onhoudbare situatie op.

In de vormgeving van de hervormingsagenda blijven de 2 hoofddoelstellingen centraal staan: een beheersbaar jeugdhulpstelsel en verbetering van de hulpverlening. Hierbij ligt de focus op het verbeteren van de hulp aan kinderen en gezinnen in kwetsbare situaties. Dit vraagt van gemeenten een strakkere sturing, verbeterde samenwerking rondom specialistische jeugdhulp en een stevig hulpaanbod in de wijk dat aansluit op de situatie en hulpvraag van inwoners. Daartoe wordt geïnvesteerd in de samenwerking met partners, zoals het onderwijs en partijen die werken aan bestaanszekerheid. Van het rijk verwachten we dat deze integrale aanpak mogelijk wordt gemaakt door het gezamenlijk optreden van meerdere departementen. Ook zal het rijk in wet- en regelgeving moeten komen tot een inperking van de reikwijdte van de jeugdhulpplicht en versterking van de samenwerking en/of afbakening tussen de diverse genoemde domeinen. Professionals en instellingen staan aan de lat om de kwaliteit van de hulpverlening substantieel te verbeteren. Kwaliteit van de hulpverlening is een essentiële pijler in de hervormingsagenda. Wij zullen de

genoemde partners ondersteunen bij het verder versterken van de kwaliteit. Dit vraagt inzet op alle niveaus: lokaal, regionaal en landelijk.

Bij de inrichting van de agenda is het belangrijk om steeds te kijken naar succesvolle voorbeelden in de praktijk en deze ook te benutten. Leren en Ontwikkelen is een belangrijke pijler in de aanpak. Daarmee brengen we een agenda tot stand die zich kenmerkt door elan, eigenaarschap en energie, en borg staat voor een aanpak die leidt tot een verbetering van hulpverlening aan kwetsbare kinderen in hun eigen omgeving. Met deze insteek herstarten wij de gesprekken met het rijk en de partners.

Monitoring hervormingsagenda
De Commissie van Wijzen vermeldde in haar uitspraak dat de agenda moet worden gemonitord door een deskundigencommissie. Deze commissie stelt vast op welke wijze de agenda is geïmplementeerd en wat de inhoudelijke en financiële opbrengsten van de agenda zijn. In het Bestuurlijk Overleg van 9 mei spraken we met het rijk af deze commissie tijdig in te richten, zodat deze voorafgaand aan de start van de uitvoering van de agenda operationeel is.

Consultatie en bestuurlijke gesprekken hervormingsagenda
De hervormingsagenda wordt in het najaar vastgesteld. In het proces van de opstelling van de agenda informeren we u in reguliere overleggen zoals de BJ42 en J42 (ambtelijke en bestuurlijke netwerken van de 42 jeugdhulpregio's). In september en oktober vindt er een brede consultatieronde plaats, waarna we in een bestuurlijk overleg de agenda met het rijk en de partners vaststellen. Ook willen we in deze nieuwe collegeperiode met u verkennen of de rol van de BJ42 kan worden versterkt, zodat dit de plek wordt waar de regionale invulling van de hervormingsagenda plaatsvindt. Hierover gaan we graag met u in gesprek. De inhoud van deze initiatieven moeten we nog vorm geven. Op onze website publiceren we de meest recente informatie over de voortgang en consultatiemogelijkheden.

Uitvoeringskosten hervormingsagenda
De uitvoeringskosten van de hervormingsagenda zijn voor 2022 voorlopig geraamd op € 9 miljoen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan coördinatiekosten bij de afbouw van residentiële jeugdhulp of het terugdringen van de administratieve lasten. Gedurende de looptijd van de hervormingsagenda reserveert VWS elk jaar € 9 miljoen op het budget dat ter beschikking wordt gesteld aan gemeenten. Hiermee stemde de VNG noodgedwongen in, onder de strikte voorwaarde dat de inzet van de middelen wordt afgestemd met de VNG en dat de middelen die niet worden uitgegeven achteraf alsnog via de Algemene Uitkering aan de gemeenten ter beschikking worden gesteld. Ook zullen wij de fondsbeheerders melden dat we instemmen met deze werkwijze vanwege het grote belang van de hervormingsagenda, maar dat dit op geen enkele wijze een precedent mag scheppen voor de toekomst.

5. Lopende initiatieven (vooruitlopend op de hervormingsagenda)

De hervormingsagenda bouwt voort op initiatieven van de afgelopen jaren. In 2022 pakte de VNG al een aantal punten uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen op om beter voorbereid aan de slag te kunnen gaan met de hervormingsagenda jeugd. Dat geldt voor de volgende initiatieven:

1. Een onderzoek naar de maatregelen die gemeenten al in 2022 hebben genomen om te komen tot een beheersbaar stelsel.
2. Een quickscan naar de doorontwikkeling van het Landelijke Transitie Arrangement (LTA: landelijke inkoop van hoog-specialistische jeugdhulp).

Ad 1 Onderzoek genomen maatregelen in 2022
In juni 2021 sprak de VNG met het rijk af om de inzet van maatregelen die leiden tot een financieel beheersbaar stelsel te stimuleren. Om zicht te krijgen op de desbetreffende ontwikkelingen voerde de VNG hierover een onderzoek uit. In de bijlage vindt u het resultaat daarvan. Hieruit blijkt een brede inzet op diverse maatregelen. Ook zien we dat er in 2020 nog geen sprake is van een daling van de jeugdhulpkosten, maar wel van een afvlakkende groei. Daarnaast stellen we vast dat er nog het nodige werk is te verzetten om het effect van de maatregelen en de samenhang tussen de maatregelen verder in beeld te brengen. Dit vraagt om een concretisering van de inzet. Er zijn verschillende inspirerende voorbeelden van gemeenten in het rapport opgenomen, die de afgelopen jaren op de diverse onderdelen van de jeugdhulp grote stappen hebben gezet.

Het rapport onderstreept wat ons betreft enerzijds de urgentie om stevig aan de slag te gaan met de hervormingsagenda en de vragen in het jeugddomein en biedt anderzijds inspirerende handvatten aan gemeenten voor het versterken van de eigen praktijk. We nodigen u uit om hiertoe deze rapportage te benutten.

Ad 2 Quickscan LTA
Sinds 2015 koopt de VNG via het Landelijk Transitie Arrangement (LTA) bepaalde vormen van jeugdhulp landelijk in. Het doel is om goede, passende hulp aan de meest kwetsbare jongeren te bieden en de continuïteit van het zorglandschap te garanderen. In zijn kern is het LTA sinds die tijd onveranderd gebleven.

De Commissie van Wijzen adviseerde in haar uitspraak tot een herbezinning op het LTA en met name verkenning van de mogelijkheden voor uitbreiding. Zo moet onder meer de beschikbaarheid van hoog-specialistische jeugdhulpfuncties beter worden geborgd in het decentrale stelsel.

In het eerste kwartaal van 2022 gaf de VNG het onderzoeksbureau AEF de opdracht om hiervoor een quickscan onder diverse gemeenten uit te voeren. Daarnaast is er gesproken met het ministerie van VWS over de raakvlakken met hun processen (in het bijzonder de AMvB inzake de bovenregionale samenwerking) en aandachtspunten met betrekking tot mogelijke oplossingsrichtingen. De resultaten hiervan vindt u als bijlage bij deze ledenbrief.

De verdere opvolging van het onderzoek van AEF is mede afhankelijk van de keuzes die in de hervormingsagenda worden gemaakt rondom het thema (boven)regionale samenwerking. Daarom betrekken we in het gesprek over de hervormingsagenda de inhoud van deze quickscan. Hierbij moet in ieder geval worden bepaald voor welke jeugdhulpvormen bovenregionale of landelijke afstemming nodig is om vervolgens te kijken welke bijdrage de landelijke inkoop daaraan kan leveren. In het proces van de agenda gaan we hierover ook actief in gesprek met branches, beroepsverenigingen en vertegenwoordigers van cliënten. De quickscan geeft hiervoor de eerste handvatten.

Tot slot
We staan de komende jaren voor een grote opgave om de hulpverlening aan jongeren substantieel te verbeteren. Hierin staat onverminderd de doelstelling van de decentralisatie centraal: verbeterde hulpverlening aan (kwetsbare) kinderen en gezinnen, waarbij hun vragen centraal staan en breed gekeken wordt naar mogelijke oplossingen. Dit vraagt een verdere versterking van de samenwerking rondom hulp, onderwijs en bestaanszekerheid.

Daarnaast liggen in de hervormingsagenda ook opgaven voor zoals het stevig terugdringen van de administratieve lasten, het versterken van de regionale samenwerking en de financiële opgave om te komen tot een beheersbaar stelsel met een oplopende doelstelling naar € 1 miljard.

De komende maanden zullen wij ons maximaal inzetten om tot een goede agenda te komen die ons daadwerkelijk een stap dichterbij de genoemde doelstellingen brengt. In samenwerking met alle gemeenten willen wij ervoor zorgen dat er lokaal en regionaal daadwerkelijk belangrijke stappen worden gezet. De gemeenten spelen immers een sleutelrol bij het welslagen van de hervormingsagenda jeugd. De komende maanden en jaren gaan wij daarover het gesprek met u aan en zullen wij u blijven ondersteunen.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

Bijlagen:

- Brief VWS aan VNG inzake maatregelen € 511 miljoen
- Reactie VNG aan VWS inzake maatregelen € 511 miljoen
- Rapportage onderzoek Maatregelen jeugdhulp 2022
- Eindrapportage quickscan landelijke inkoop jeugd

Gevormd door water

In Nederland kennen we een lange historie van leven met en strijden tegen het water. Het water heeft ons landschap gevormd, was mede bepalend voor de inrichting van ons land en onze cultuur en erfgoed.
In de Nationale Omgevingsvisie is ruimte voor klimaatadaptatie één van de prioriteiten. Al eerder hebben Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten zich gecommitteerd om Nederland zo goed mogelijk klimaatbestendig en waterrobuust te hebben ingericht in 2050. Samen met inwoners en bedrijven wordt er gewerkt aan een waterrobuust Nederland. Een ambitie die zoveel mogelijk integraal wordt opgepakt door het te verbinden aan andere ambities zoals wonen, biodiversiteit en de landbouwtransitie.
Hoe gaat dat Nederland in de toekomst vormen, wat betekent dit voor het landschap, ons erfgoed en de omgevingskwaliteit?

DONDERDAG
30 JUNI 2022

GEOFORT
NIEUWE STEEG 74
4171 KG HERWIJNEN

KENNISDAG
PROGRAMMA

09.00–09.30	Ontvangst gasten algemene ledenvergadering
09.30–10.00	Algemene ledenvergadering
10.00–10.30	Pauze en ontvangst gasten Kennisdag
10.30–10.40	Welkom door voorzitter Gelders Genootschap
10.40–10.50	Welkom door wethouder **Joke van Vrouwerff**, gemeente West Betuwe
10.50–11.00	**Renée Koning**, directeur Gelders Genootschap
11.00–11.30	**Carola Hein**, hoogleraar Architectuur & Stedenbouw Geschiedenis aan de TU Delft
11.30–12.00	**Regina Havinga**, Sr. Adviseur Duurzaamheid & Ruimtelijke kwaliteit bij de Programma directie Hoogwaterbescherming
12.30–14.00	Lunch
14.00–16.00	Excursies*
16.00–17.00	Afsluitend drankje en hapje

Regina Havinga

Regina Havinga is senior adviseur Duurzaamheid & ruimtelijke kwaliteit bij de Programmadirectie Hoogwaterbescherming. Als landschapsarchitect was zij nauw betrokken het Programma Ruimte voor de Rivier en ze is nu medeverantwoordelijk voor de inbreng van ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Hoe krijgt ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid een plek bij de grote opgaven rondom water en klimaat?

Carola Hein

Carola Hein is hoogleraar en bekleedt de leerstoel Architectuur & Stedenbouw Geschiedenis aan de TU Delft en de UNESCO Leerstoel Water, Havens en Historische Steden. Ze heeft veel gepubliceerd op het gebied van architectuur, stedenbouw en de geschiedenis van planologie en koppelt historisch onderzoek aan hedendaagse ontwikkelingen. Naast andere belangrijke beurzen ontving ze een Guggenheim- en een Alexander von Humboldt-fellowship. Haar meest recente (mede-)geredigeerde boeken en publicaties zijn onder meer: Oil Spaces (2021), Urbanization of the Sea (2020), Adaptive Strategies for Water Heritage (2020), The Routledge Planning History Handbook (2018).

Excursies*
Met de excursies nemen wij u mee naar bijzondere plekken en projecten in het door water gevormde landschap.

1. **Dijkversterking Vuren** (bus) We gaan kijken bij een project in uitvoering. Een combinatie van dijkversterking, cultuurhistorie, Nieuwe Hollandse Waterlinie, woningbouw en natuur.
2. **Kasteel Neerijnen** (bus) We gaan op bezoek bij kasteel Neerijnen en de kasteeltuin. Wat komt er kijken bij de herbestemming en verduurzaming van dit monument?
3. **Asperen** (fiets) Vanaf het Geofort fietsen we door het mooie landschap van de Linge en de Nieuwe Hollandse Waterlinie naar Asperen. Tijdens een wandeling door de oude kern krijgen we een toelichting op de waterafvoerproblematiek. Via fort Asperen fietsen we terug.

GELDERS genootschap
Zypendaalseweg 46
6814 CL Arnhem
026 442 17 42
info@geldersgenootschap.nl
www.geldersgenootschap.nl

Aanmelden
www.geldersgenootschap.nl

Kennisdag Gelders Genootschap 2022

https://www.geldersgenootschap.nl/aanmelden-alvkennisdag--2022.aspx

De eerste twee plezierige Raadsbijeenkomsten hebben inmiddels plaatsgevonden.
Op 9 en 17 mei heeft VGGM oude & nieuwe raadsleden een fraai kijkje in haar organisatie kunnen geven in de kazerne van Arnhem en in het Hulpverleningscentrum van Barneveld.
Dat gaan we ook doen op 7 juni a.s. in de kazerne van Zevenaar.

Om alle raads- en collegeleden de kans te geven zelf de Live Experience te ervaren, hebben we ervoor gekozen om nóg een avond te organiseren.
Het is geworden: **Woensdag 29 juni, 18.30 – 22.00 uur in de kazerne van Ede (Breelaan 4).**

Programma

18.30 uur	:	Ontvangst met koffie & lekkers
19.00 uur	:	Welkomstwoord
19.05 uur	:	Presentatie : VGGM & Belangrijke ontwikkelingen
19.45 uur	:	Presentatie : Proces Begroting 2023
20:15 uur	:	Informatie & Live Experience Hulpdiensten
21.30 uur	:	Afronding

Aan alle oude & nieuwe raadsleden én collegeleden de uitnodiging om zich in antwoord op deze mail aan te melden voor een Raadsinformatiebijeenkomst naar keuze :

- Dinsdag 7 juni, 18.30 – 22.00 uur – kazerne Zevenaar (Prof. Aalbersestraat 3)
- Woensdag 29 juni, 18.30 – 22.00 uur – kazerne Ede (Breelaan 4).

Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

Ingrid Westra
Stafmedewerker

E: Ingrid.Westra@vggm.nl
T: +31883555029 / +31631111984

Beste allemaal,

Bijgaand de uitnodiging voor de raadsinformatiebijeenkomst van de Verstedelijkingsstrategie ANF voor de gebiedsuitwerkingen van de Veluwe.
De bijeenkomst is op **donderdag 9 juni** van **19.30** tot **21.30 uur** in de **Raadzaal** van de **gemeente Arnhem.** De bijeenkomst is specifiek bedoeld voor de raadsleden van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden en Rozendaal.
De wethouders RO en andere portefeuillehouders binnen het colleges van B&W zijn van harte welkom om de bijeenkomst bij te wonen. Bij het opstellen van het programma zijn wij ervanuit gegaan dat de bestuurlijk trekker van het deelgebied Veluwe, Gea Hofstede, de bijeenkomst voorzit.

Aanmelden voor raadsbijeenkomst kan door een e-mail te sturen aan George van der Woude, secretaris van de Regionale Agendacommissie GMR A-N: g.van.der.woude@nijmegen.nl

Willen jullie de uitnodiging binnen het deelgebied verspreiden naar:
- de raadsleden van de vier gemeenten
- de betrokken ambtenaren RO
- de bestuurlijk trekker
- de wethouders RO en/of aan de voltallige colleges

Voor vragen over de raadsbijeenkomst kan contact worden opgenomen met Stefan Tempelman, ambtelijke coördinator gebiedsuitwerkingen VS ANF en George van der Woude, secretaris van de Regionale Agendacommissie GMR A-N.

Hartelijke groet,

Procesondersteuner Groene groeiregio
06 23 92 81 70

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Nijverheidsweg 2a
6662 NG Elst
groenemetropoolregio.nl

UITNODIGING : RAADSINFORMATIEBIJEENKOMST VELUWE

Datum : 9 juni 2022

Tijd : 19.30 – 21.30 uur

Plaats : Raadzaal gemeente Arnhem

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en de Regio Foodvalley (hierna: ANF) werken aan de Verstedelijkingsstrategie ANF samen met het Rijk, de provincies Gelderland en Utrecht, drie Waterschappen en 26 gemeenten. Dit najaar (november 2022)[1] maken Rijk, provincies en regio's definitieve afspraken over de Verstedelijkingsstrategie ANF en de uitvoering hiervan. Hiervoor worden de Verstedelijkingsstrategie ANF en de gebiedsuitwerkingen ter besluitvorming voorgelegd aan alle gemeenteraden en twee Provinciale Staten.

De Verstedelijkingsstrategie ANF bestaat uit twee delen. Het eerste deel betreft het Verstedelijkingsconcept met de ambitie en ontwerpprincipes uitgewerkt in vier bouwstenen (wonen, economie, mobiliteit en leefomgeving). Dit deel van de Verstedelijkingsstrategie ANF is eind 2021 vastgesteld, na positieve ondersteuning door alle gemeenteraden en Provinciale Staten. Het tweede deel bestaat uit de gebiedsuitwerkingen met daarin de voortgang van de onderzoeksagenda. Deze uitnodiging richt zich op het tweede deel: Graag gaan wij hierover met u in gesprek.

Raadsinformatiebijeenkomst over gebiedsuitwerkingen Veluwe

Per deelgebied gaan wij graag met (een afvaardiging van) raadsleden uit die gemeenten in gesprek over de gebiedsuitwerkingen. Wij praten u bij over voortgang van de onderzoeksagenda en proces naar het Verstedelijkingsakkoord. Graag informeren wij u en gaan in gesprek over eventuele vraag- en aandachtspunten. Dit is een informele raadpleging. De datum en opzet is afgestemd met de colleges van B&W en griffies. De raadsinformatiebijeenkomst voor de **Veluwe** vindt plaats op **donderdag 9 juni** om **19.30 uur** in de **Raadzaal** van de **gemeente Arnhem.** Voor deze bijeenkomst worden de raadsleden van specifiek de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden en Rozendaal uitgenodigd.

Besluitvorming

Na de raadsinformatiebijeenkomst wordt de gebiedsuitwerking gereed gemaakt en bestuurlijk besproken. Na de zomervakantie ontvangen alle 26 gemeenteraden en Provinciale Staten ter besluitvorming een voorstel voor deel II van de Verstedelijkingsstrategie ANF. Dit bezien wij in samenhang met het reeds vastgestelde deel I. Samen vormt dit de Verstedelijkingsstrategie ANF, als basis voor het Verstedelijkingsakkoord dat wordt gesloten tijdens het bestuurlijk overleg MIRT[1] in november.

[1] Tijdens het BO MIRT: Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte Transport

Programma raadsinformatiebijeenkomst Veluwe 9 juni

19.30 uur	Welkom
19.40 uur	Presentatie Verstedelijkingsstrategie ANF
20.00 uur	Gesprek over gebiedsuitwerkingen Veluwe aan de hand van de vier bouwstenen wonen, economie, mobiliteit en leefomgeving
21.00 uur	Proces naar Verstedelijkingsakkoord
21.20 uur	Vragenronde
21.30 uur	Vervolg en afsluiting raadsinformatiebijeenkomst

Informatie Verstedelijkingsstrategie ANF

Algemene informatie over de Verstedelijkingsstrategie ANF vindt u op:
https://www.groenemetropoolregio.nl/projecten/verstedelijkingsstrategie-arnhem-nijmegen-foodvalley/
Op deze webpagina vindt u:

- Een informatieve film over de Verstedelijkingsstrategie ANF
- Terugkijklinks naar de webinars over de Verstedelijkingsstrategie op 11 en 12 mei jl.

Aanvullende informatie over de Verstedelijkingsstrategie ANF en de gebiedsuitwerkingen vindt u op:
https://www.groenemetropoolregio.nl/projecten/verstedelijkingsstrategie-arnhem-nijmegen-foodvalley/meer-over-verstedelijkingsstrategie/
Op deze webpagina vindt u onder meer de link naar de ‘Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie ANF’. Dit document is in maart 2022 door de colleges van B&W van alle 26 gemeenten vastgesteld. Het document vormt de basis voor het opstellen van de gebiedsuitwerkingen per deelgebied.

Aanmelden raadsbijeenkomst en vragen

Wilt u deelnemen aan deze raadsinformatiebijeenkomst? U kunt zich aanmelden door een e-mail sturen aan George van der Woude, secretaris van de Regionale Agendacommissie GMR A-N:
g.van.der.woude@nijmegen.nl.
U kunt bij hem ook terecht met eventuele vragen over de raadsinformatiebijeenkomst. Graag treffen wij u op donderdagavond 9 juni.

Namens de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en de Regio Foodvalley,

Carol van Eert,
Voorzitter Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Masterplan en uitvoeringsprogramma Veluwezoom

Adviseur	: Henk Jacobsen	**Datum B&W**	: 24 mei 2022
Programma	: 2 Verkeer en vervoer	**Datum Raad**	: 5 juli 2022
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	**Openbaar**	: Ja

Aan de Raad

Aanleiding
Al decennia heeft de Veluwezoom bij Rheden en Rozendaal, en dan met name de Posbank, een grote recreatieve aantrekkingskracht vanwege de bijzondere afwisseling van heide, bossen, landgoederen en heuvels. Al even lang is er met regelmaat discussie over de toenemende recreatieve druk en de invloed hiervan op de natuur(-beleving), leefbaarheid en verkeersveiligheid. Vanuit het dorp Rheden komt al langer een ambitie om meer economisch te profiteren van de recreatief-toeristische aantrekkelijkheid van de Veluwezoom.

De gemeenten Rozendaal en Rheden ervaren al lange tijd de druk op de natuur in het Nationaal Park Veluwezoom en de hinder van het gemotoriseerd verkeer door de vele bezoekers. Voor de gemeenten Rozendaal en Rheden zijn dat belangrijke aanleidingen voor het opstellen van het Masterplan Veluwezoom. Daarnaast wil Natuurmonumenten een betere recreatieve routing en spreiding van bezoekers op en rond het Nationaal Park Veluwezoom. Ook is Natuurmonumenten bezig een herstelplan voor Landgoed Heuven te ontwikkelen, waarin toekomstperspectieven terugkomen voor onder andere het bezoekerscentrum en het manegeterrein.

De Veluwe-Alliantie (samenwerkingsverband Veluwe) heeft voor de Veluwe een regiodeal gesloten met het Rijk om doelstellingen uit de Veluwe-op-1-agenda te realiseren. Binnen deze regiodeal zijn middelen beschikbaar gekomen voor de uitvoering van een aantal gebiedspilots. Door in te zetten op bestemmingsmanagement en duurzame mobiliteit wordt gezocht naar evenwicht tussen natuur en recreatie. De gebiedspilots moeten een voorbeeldfunctie gaan vervullen voor de rest van de Veluwe. Het Masterplan voor de Veluwezoom bij Rheden en Rozendaal, met een focus op het gebied op en rondom De Posbank, is één van de gebiedspilots die een voorbeeldfunctie moet vervullen voor de rest van de Veluwe.

In het voorjaar van 2021 is gestart met het proces dat moet leiden tot een Masterplan Veluwezoom Rheden – Rozendaal waarin alle voorgaande punten samenkomen. In de zomer van 2021 is een aantal scenario's voor de toekomst van het gebied ontwikkeld die het college in oktober 2021 aan uw Raad heeft voorgelegd. Uw raad heeft het collegevoorstel geamendeerd en heeft besloten dat het zogenoemde scenario D de basis moet gaan vormen voor het genoemde Masterplan. Een soortgelijk besluit is ook in de gemeente Rheden genomen.

In februari van 2022 heeft uw raad ingestemd met het Principeplan dat op basis van het genoemde scenario D is opgesteld. Dit principeplan is de basis geweest voor het nu voorliggende Masterplan Veluwezoom en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma.

Het Masterplan en het Uitvoeringsprogramma zullen de basis zijn voor een subsidieaanvraag in het kader van de Regiodeal Veluwe. Deze aanvraag zal direct na besluitvorming in uw raad bij de Regio worden ingediend.

Gevraagde beslissing

1. Het Masterplan Veluwezoom en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma vast te stellen
2. Een krediet van maximaal € 215.000 vast te stellen voor de realisatie de (deel)projecten uit het Masterplan Veluwzoom en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma ten laste van de algemene reserve.
3. Vanaf 2025 een bedrag van € 8.800 op te nemen in de begroting voor de beheerkosten.
4. Kennis te nemen van de Opiniepeiling zoals weergegeven in het rapport 'Draagvlakmeting maatregelen Masterplan Veluwezoom'.

Wat willen we bereiken?

Komen tot een bestuurlijk en maatschappelijk gedragen Masterplan met uitvoeringsprogramma, dat dient als leidraad voor de wijze waarop recreatie en natuur op de Veluwezoom van Rheden en Rozendaal duurzaam samen kunnen gaan.

Argumenten

Het Masterplan is een vertaling van het door uw raad eerder vastgestelde Principeplan. In het Masterplan is aangegeven op welke wijze het college de balans tussen natuur en recreatie in de komende jaren wil herstellen. In het Uitvoeringsprogramma zijn de (deel)projecten opgenomen die ervoor moeten zorgen om de visie uit het Masterplan te realiseren.

Kanttekeningen

De risico's die met het project gepaard gaan hebben betrekking op de financiering en de doorlooptijd.

Financiering

Qua financiering van het project wordt uitgegaan van inkomsten uit meerdere subsidiepotten. Bij het doen van de inschatting van de bijdragen uit de verschillende regelingen is ook de Provincie Gelderland betrokken geweest. Pas in de loop van de tijd zal duidelijk worden of alle deelprojecten voor de verwachte subsidies in aanmerking komen. Strakke sturing op de uitwerking van de projecten binnen de kaders van de beschikbare middelen (de toegekende subsidies en de gemeentelijke bijdrage) moet dit risico beperken. Hierbij geldt dat:

- Verplichtingen voor de uitvoering van deelprojecten worden pas aangegaan als de bijbehorende subsidies voor het desbetreffende project beschikbaar komt.
- In geval aanvullend budget voor een aanvullend deelproject gewenst is vanuit de gemeentelijke

begroting zal het college vooraf uw raad hierbij betrekken.

Het college zal uw raad 2 maal per jaar rapporteren over de voortgang van de uitvoering van het Masterplan en eenmaal per jaar de financiële stand van zaken aan uw raad rapporteren.

Kostenstijging
Hoewel er in de kostenraming rekening is gehouden met inflatiekosten van 15%, is op dit moment bijna niet voorspelbaar hoe de kostenstijgingen zich in de komende tijd zullen ontwikkelen. Ontwikkelingen op het wereldtoneel en de, mede hierdoor, stijgende energieprijzen spelen daarbij een belangrijke rol

Doorlooptijd
Na de besluitvorming door uw raad zullen de deelprojecten worden opgepakt en uitgewerkt. Het Uitvoeringsplan laat zien dat er met de meeste projecten nog de nodige voorbereidingstijd gemoeid zal zijn. Naar verwachting wordt samen met Natuurmonumenten en de gemeente Rheden een programmaorganisatie opgezet om tot een gecoördineerde voorbereiding en uitvoering te komen. Het voorgaande legt beslag op de gemeentelijke capaciteit, zowel bij de projectleiders als bij de adviseurs. De benodigde capaciteit moet vroegtijdig worden ingeschat en kan zo nodig ook extern worden betrokken. In de ramingen van de projecten is ruimte gelaten voor het extern inschakelen van extra capaciteit.

Ook bij de realisatie van de projecten bestaat het risico dat er niet voldoende capaciteit is om alle projecten tijdig te kunnen laten realiseren. Capaciteitstekorten bij aannemers kunnen zorgen voor vertraging van de uitvoerring, maar kunnen ook zorgen voor een prijsopdrijvend effect.

Planologische procedures
In het Uitvoeringsprogramma is per project een haalbare planning opgenomen. Omdat het gaat om een gevoelig plan in een gevoelige omgeving (Natura2000) is de kans aanwezig dat belanghebbenden bezwaar zullen maken tegen de voorgenomen ontwikkelingen. Hierdoor kan sprake zijn van vertraging in de uitvoering.

Hoewel de eerste berekeningen laten zien dat het project als geheel een vermindering van de stikstofdepositie met zich meebrengt, kunnen veranderend inzichten of veranderingen in de wet- en regelgeving hieromtrent tot onverwachte vertragingen leiden.

Wat gaan we daarvoor doen?
Het Masterplan is gebaseerd op het Principeplan en bevat onder andere de volgende onderdelen:

- De wegen in het plangebied zijn in principe geopend voor gemotoriseerd verkeer;
- Tijdens weekenden en feestdagen in de periode 1 april t/m 31 oktober is het voor motorvoertuigen onmogelijk om rondjes te rijden door het gebied. Hiervoor wordt een aantal afsluitingen in het gebied gerealiseerd.

- Een aantal parkeerplaatsen in het gebied rond de Posbank wordt gehandhaafd en zal in de hiervoor genoemde periode bereikbaar zijn.
- Een aantal parkeerplaatsen zal worden afgesloten, maar zal nog niet fysiek worden verwijderd. Pas op het moment dat de resultaten van de monitoring beschikbaar zijn, zal hierover een besluit worden genomen.
- De afsluitingen in de genoemde periodes zullen worden ingepast bij de parkeerplaatsen Beekhuizen, het Paviljoen en Lappendeken en op de Bovenallee.
- De Kluizenaarsweg en het Rozendaalse Veld blijven toegankelijk voor gemotoriseerd verkeer
- Om verkeersoverlast in het Nationaal Park tijdens de weekenden (1 april t/m 31 oktober) te voorkomen wordt een elektronisch parkeerverwijssysteem gerealiseerd. Om de hoeveelheid verkeer te reguleren, wordt dit systeem gecombineerd met een dynamisch toegangssysteem dat ook voor de nachtelijke (tussen zonsondergang en zonsopkomst) zal worden ingezet.
- Op regionaal niveau wordt ingezet op het opvangen van het gemotoriseerd verkeer en het spreiden van de bezoekers en doelgroepen.
- Het Bezoekerscentrum van Natuurmonumenten, het voormalige manageterrein en het Landgoed Heuven worden aangepast en opnieuw ingericht.
- De verbinding tussen station Rheden en het Bezoekerscentrum van Natuurmonumenten wordt verbeterd
- De nieuwe situatie wordt na twee jaar geëvalueerd

Natuurmonumenten
Natuurmonumenten, de grootste terreineigenaar in het gebied, is één van de partners bij het opstellen en straks uitvoeren van het Masterplan Veluwezoom en levert hieraan een belangrijke inhoudelijke, personele en financiele bijdrage.

Vervolgfase
De initiatiefnemers van het Masterplan zijn voornemens het Masterplan gezamenlijk uit te voeren in een overkoepelende programmaorganisatie. De huidige stuurgroep Masterplan Veluwezoom zal hiervoor blijven bestaan en de projecten zullen worden aangestuurd door een kernteam onder leiding van een programmamanager. De stuurgroep zal regelmatig de voortgang rapporteren aan de raad, inclusief een financiële verantwoording.

Evaluatie
Na de besluitvorming in uw raad, voorafgaand aan de uitvoerende fase, zal een evaluatie plaatsvinden van het tot dan toe gelopen proces. De evaluatie bevat in ieder geval aandacht voor het doorlopen participatieproces met inwoners, ondernemers en belangorganisaties, de samenwerking tussen de samenwerkingspartners, het resultaat en de interactie met het adviesbureau en het besluitvormingsproces. Met de conclusies van de evaluatie zal bij de opzet van volgende projecten rekening worden gehouden.

Monitoring
In een nog uit te werken monitoringsprogramma zullen de gevolgen van de maatregelen voor de

verkeerssituatie en de natuurwaarden in beeld worden gebracht. De monitoring ten aanzien van verkeer zal in de eerst twee jaar na invoering van de maatregelen plaatsvinden. De monitoring van de gevolgen voor de natuur zal in een bredere context en gedurende een langere periode worden opgepakt.

Participatie en communicatie
Veel belangengroepen die hebben meegedaan aan de sessies die hebben geleid tot de eerdere scenario's hebben aangegeven zich niet achter scenario D te kunnen scharen. Toch is met een brede klankbordgroep gewerkt aan de vertaling van het Principeplan in het Masterplan met Uitvoeringsprogramma.

Op verzoek van de raad van Rheden is door het bureau 'Opiniepijlers' in de maand april 2022 een peiling uitgevoerd. Deze peiling is verwoord in het bijgevoegde document 'Draagvlakmeting maaatregelen Masterpan Veluwezoom´. Het document is enkel bedoeld om de beeldvorming in de raad aan te vullen en heeft geen rol gespeeld bij het opstellen van het Masterplan. Uit de peiling komt naar voren dat er onder de geïnterviewden een overwegend positief beeld bestaat over de maatregelen.

Over het besluit op dit voorstel zal via de gebruikelijke gemeentelijke kanalen worden gecommuniceerd. Daarnaast informeren wij de in het proces betrokken partijen. Het gaat daarbij onder andere om de leden van de klankbordgroep en de deelnemers aan de bijeenkomsten in 2021 en 2022. Het besluit wordt ook opgenomen op de projectwebsite. Direct na het raadsbesluit zal een persgesprek plaatsvinden.

Wat mag het kosten?
In het Masterplan is aangegeven dat met de uitvoering van alle projecten uit het Uitvoeringsprogramma ongeveer 14,3 miljoen euro gemoeid zal zijn. Dat bedrag is flink hoger dan in het Principeplan is aangegeven. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn:

- In het Principeplan was een aantal projecten van Natuurmonumenten nog niet geraamd. De kosten van de projecten voor Natuurmonumenten zijn met ongeveer 4 miljoen euro gestegen.
- Er is in het Principeplan nog geen rekening gehouden met inflatie. In het Masterplan is voor bijna 2 miljoen euro aan inflatiekosten opgenomen.
- Er is een extra project in het Masterplan opgenomen voor de vertaling van de wegencategorisering naar een veilige omgeving. Hierbij wordt onderzocht of de maximale snelheid op de wegen van de Veluwezoom terug gebracht kan worden naar 30 km/p.u.
- De kosten van de verschillende deelprojecten zijn gedetailleerder geraamd.

De verdeling van de kosten over de verschillende partijen is als volgt (afgeronde bedragen):

Natuurmonumenten	€ 8.500.000
Gemeente Rheden	€ 5.440.000

Gemeente Rozendaal	€ 490.000
Totaal	**€ 14.430.000**

Voorgaande bedragen zijn de zogenaamde bruto bedragen.
Voor de financiering hiervan komen uiteindelijk meerdere dekkingssporen in aanmerking:

- De opdrachtgevers: (Natuurmonumenten en de gemeenten Rheden en Rozendaal)
- Regiodeal Veluwe en mogelijke plusregeling van de Regiodeal. Op dit moment wordt uitgegaan van een bijdrage uit de Regiodeal ter grootte van ongeveer 1,6 miljoen euro (inclusief btw). Dit bedrag is voor de initiatiefnemers samen.
- Overige subsidies en bijdragen, waaronder Aanvullende bijdragen van de provincie van rijk, provincie en Europa (bijv. Recreatiezonering, Regels ruimte voor Gelderland, Programma Natuur, Interreg, Life, SDE-duurzame energie)
- Investeringen van overige betrokken overheden (waaronder de Provincie Gelderland) en instanties (eigenaren, marktpartijen enz)

Ten aanzien van de subsidie uit de Regiodeal Veluwe bestaat meer zekerheid dan ten aanzien van andere subsidies. Dat de gemeenten Rheden en Rozendaal zich commiteren met dit raadsbesluit is een belangrijk signaal richting de potentiële subsidieverleners.

De verdeling van de kosten tussen Rheden en Rozendaal is tot stand gekomen door per project voor iedere gemeente te kijken naar:

- Het belang van de maatregelen voor de gemeente
- De omvang van het project in de desbetreffende gemeente
- De omvang van de bezoekersstromen die belang hebben bij de maatregel

Bijdrage gemeente Rozendaal
De inschatting is dat, na aftrek van de verwachte bijdragen uit de Regiodeal Veluwe en andere subsidieregelingen, een bijdrage voor de gemeente Rozendaal resteert ter grootte van € 215.000.

De totale dekking van Rozendaal ziet er dan als volgt uit:

Bijdrage gemeente Rozendaal	€ 215.000
Aandeel Regiodeal Rozendaal	€ 100.000
Overige subsidies	€ 175.000
Totaal	**€ 490.000**

Voorgesteld wordt om voor deze bijdrage een krediet beschikbaar te stellen. Het krediet is nog niet in de begroting opgenomen en zal worden gedekt uit de algemene reserve.
De bijdrage in de kosten van het Masterplan Veluwezoom kan niet worden geactiveerd en wordt daarom afgedekt uit de algemene reserve.

De kans bestaat dat gedurende het traject van de komende jaren blijkt dat de bijdrage uit subsidies minder groot is dan nu begroot. In dat geval zal het college uw raad hierover informeren en zal het college uw raad een voorstel doen op welke wijze zij het Uitvoeringsprgramma hierop denkt aan te passen bijvoorbeeld door specifieke maatregelen aan te passen of te schrappen (zie ook onder risico's). Daarbij speelt de samenhang en fasering van de diverse maatregelen een belangrijke rol om te voorkomen dat er investeringen worden gedaan die nutteloos blijken als de overige financiering niet rond komt. Met zorgvuldige monitoring en jaarlijkse rapportage wordt de voortgang en het financieel beheer geborgd. Een beperkt programma, dat is gebaseerd op enkel de bijdragen van de gemeenten en natuurmonumenten, rekening houdend met wel de subsidie uit de regiodeal, is voldoende voor het realiseren van de kern van het principeplan oftewel de basis van Scebario D.

Naast de investeringslasten wordt ingeschat dat de beheerkosten van het maatregelenpakket voor de gemeente Rozendaal vanaf 2025 jaarlijks ongeveer € 8.800 zullen bedragen.
De beheerkosten worden vanaf 2025 opgenomen in de begroting.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens, gemeentesecretaris	Ester Weststeijn, burgemeester

Bijlage(n)

1. Masterplan Veluwezoom
2. Uitvoeringsprogramma
3. Rapport 'Peiling maatregelen Masterplan Veluwezoom'.

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp

Masterplan en uitvoeringsprogramma Veluwezoom

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 24 mei 2022

Besluit:

1. Het Masterplan Veluwezoom en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma vast te stellen
2. Een krediet van maximaal € 215.000 vast te stellen voor de realisatie de (deel) projecten uit het Masterplan Veluwzoom en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma ten laste van de algemene reserve.
3. Vanaf 2025 een bedrag van € 8.800 op te nemen in de begroting voor de beheerkosten.
4. Kennis te nemen van de Opiniepeiling zoals weergegeven in het rapport 'Peiling maatregelen Masterplan Veluwezoom'

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 5 juli 2022

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

MASTERPLAN WELKOM VELUWEZOOM

Voor natuur, beleving en leefbaarheid

Mei 2022

gemeente Rheden

GEMEENTE ROZENDAAL

Natuurmonumenten

veluweop1

Voorwoord

Voor u ligt het Masterplan Veluwezoom. Dit plan is de uitwerking van principeplan waarover in februari 2022 door de gemeenteraad van Rheden en de gemeenteraad van Rozendaal een besluit is genomen. De maatregelen die we in dit plan verder hebben uitgewerkt zorgen voor een betere balans tussen recreatie, natuur en verkeer op de Veluwezoom. Een betere balans die gelet op de toegenomen drukte in het gebied en de groeiende belasting van de natuur ook hard nodig is. Het intensieve proces dat is doorlopen was niet altijd even makkelijk. Toch zijn we ervan overtuigd dat de gesprekken die we hierover hebben gevoerd essentieel zijn geweest om tot dit plan te komen. We zijn daarom ook erg blij dat er nu een plan voor de toekomst ligt, zodat niet alleen de huidige generatie maar ook de toekomstige generaties van dit mooie natuurgebied in onze gemeenten kunnen blijven genieten.

Rheden, Mei 2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

1. Essentie en impact van het masterplan

1.1. Waar het om gaat 3

1.2. Het Masterplan in een notendop 5

1.3. Streefbeeld 2030 6

1.4. Kaartbeelden van de toekomst 7

1.5. Verwachte impact 10

2. Thema's van het Masterplan

2.1. Natuur: bescherming, beleving en ontwikkeling 12

2.2. Ontvangstlocatie: bezoekerscentrum en herstelplan Heuven 14

2.3. Station: inrichting, omgeving en verbinding bezoekerscentrum 18

2.4. Regionale spreiding bezoekersstromen en ondersteuning lokale economie 20

2.5. Minder en veiliger verkeer in de natuur 23

2.6. Optimalisatie gebruik parkeerplaatsen 26

3. Monitoring verkeer en natuur 26

4. Planning, fasering, inschatting kosten en risico's 32

1. Essentie en impact van het masterplan

1.1. Waar het om gaat

De Veluwezoom is met zijn gevarieerde landschap, zijn cultuurgeschiedenis en zijn rijke, maar ook kwetsbare, natuur een zeer gewaardeerd natuurgebied van bijzondere allure in Nederland. Het is niet voor niets onderdeel van het Europese Natura2000 netwerk van kwalitatief hoogwaardige- maar bedreigde - natuurgebieden. En het is niet voor niets dat het bescherming geniet voor diersoorten en vegetatie die hier van oudsher voorkomen.
In algemene zin gaat het slecht met de biodiversiteit in Nederland. Er is nog maar 15 procent over van de oorspronkelijke planten- en diersoorten die we in 1900 in ons land hadden. Ter vergelijking: het Europese gemiddelde ligt op 40 procent (Compendium voor de Leefomgeving, 2021). Ook in de Veluwezoom staat de biodiversiteit sterk onder druk en moeten alle zeilen worden bijgezet om de internationaal afgesproken instandhoudingsdoelen te benaderen. Dit gebeurt via verschillende overheidsprogramma's. Zo werkt de Provincie Gelderland via de Recreatiezonering aan de juiste condities om de instandhoudingsdoelen te behalen. In het kader van het Programma Natuur op de Veluwe (Gelderland.nl) worden door Natuurmonumenten maatregelen uitgevoerd om de effecten van stikstof in de natuur tegen te gaan. Daarnaast wordt er hard gewerkt aan het vergroten van de biodiversiteit in bredere zin. De gemeente Rheden heeft bijvoorbeeld haar eigen biodiversiteitsplan.
Het is echter niet enkel de natuur die onder druk komt te staan; ook mensen ervaren het gebied als te druk, zeker in de weekenden en wanneer de heide in bloei staat. Dat doet afbreuk aan de natuurbeleving en het leidt tot overlast voor recreanten én bewoners in de vorm van (fysieke) hinder op wegen en paden, door bezoekers die parkeren en door geluidsoverlast van auto's en met name motoren die de stilte doorbreken. En het leidt tot gevaarlijke verkeerssituaties voor fietsers en wandelaars. Het gaat om het vinden van de juiste balans. Zowel natuur als recreatie verdienen ruimte op de Veluwezoom, nu en in de toekomst. Het Masterplan beoogt hier een steentje aan bij te dragen.

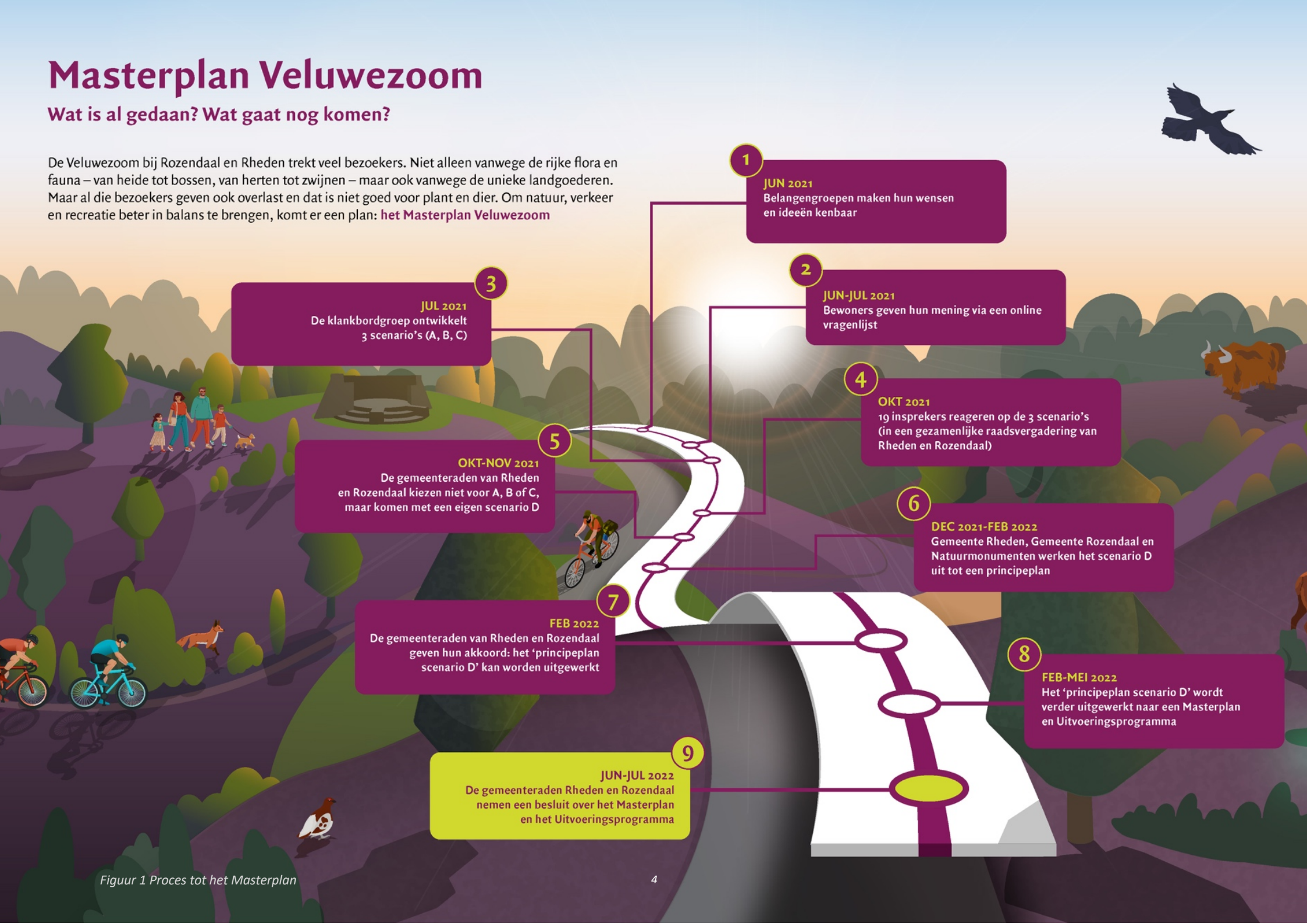
Dit Masterplan is een nadere uitwerking van het 'Principeplan Welkom Veluwezoom' zoals dat in februari 2022 door de gemeenteraden van Rheden en Rozendaal en door Natuurmonumenten is vastgesteld. Het doel van het Masterplan is drieledig: het versterken van de natuur en de natuurbeleving; het gastvrij verwelkomen van bezoekers en het verbeteren van de leefbaarheid en de lokale economie in de dorpen die de Veluwezoom omringen.
De projecten uit het Masterplan richten zich op het ontwikkelen van de ontvangstlocatie, het spreiden van bezoekersstromen, het verminderen van de verkeersoverlast (conform scenario D) en het versterken van de natuur.

Masterplan Veluwezoom

Wat is al gedaan? Wat gaat nog komen?

De Veluwezoom bij Rozendaal en Rheden trekt veel bezoekers. Niet alleen vanwege de rijke flora en fauna – van heide tot bossen, van herten tot zwijnen – maar ook vanwege de unieke landgoederen. Maar al die bezoekers geven ook overlast en dat is niet goed voor plant en dier. Om natuur, verkeer en recreatie beter in balans te brengen, komt er een plan: **het Masterplan Veluwezoom**

Figuur 1 Proces tot het Masterplan

1.2. Het Masterplan in een notendop

De essentie van het Masterplan is het versterken van de balans tussen recreatie, leefbaarheid en natuur. Het gaat om het verwelkomen van bezoekers op de Veluwezoom, zonder dat dit overlast veroorzaakt aan natuur en aan de inwoners van Rheden en Rozendaal. Het Masterplan zet in op het gebruik van de kracht van de regio.

Het versterken van de natuur gebeurt door rustige gebieden te creëren in het hart en parkeerplekken te concentreren aan de randen van de natuur. Het verwelkomen van bezoekers gebeurt door een ontvangstlocatie te ontwikkelen met een goede verbinding met het station, door samen te werken met andere gemeenten in de regio om het toerisme te spreiden en door gasten beter te informeren over beschikbare parkeerruimte met behulp van een PRIS (Parkeer Route Informatie Systeem)
Om overlast te voorkomen, worden in weekenden van 1 april tot en met 31 oktober en op feestdagen in deze periode de doorgaande wegen gedeeltelijk afgesloten, conform eerdere besluiten in de gemeenteraden van Rheden en Rozendaal.

Dit heeft zich vertaald in actielijnen rond de volgende zes thema's:

1. Natuur: bescherming, beleving en ontwikkeling
2. Ontvangstlocatie: bezoekerscentrum en herstelplan Heuven
3. Station en omgeving: inrichting en verbinding bezoekerscentrum
4. Regionale spreiding bezoekersstromen en ondersteuning lokale economie
5. Minder en veiliger verkeer in de natuur
6. Optimalisatie gebruik parkeerplaatsen

Verder is er aandacht voor monitoring en bijsturing. De voorgestelde plannen hebben invloed op de verkeersstromen en het parkeren in het gebied. Er wordt gemonitord welke effecten dit in de praktijk heeft voor zowel de leefbaarheid van de omwonenden als de natuur. Twee jaar na de invoering van de maatregelen vindt er een evaluatie plaats. Mocht er echter aanleiding toe zijn, kan er ook eerder bijgestuurd worden.

Kaders

Bij de uitwerking van het Masterplan moet rekening worden gehouden met de volgende kaders die van invloed zijn op de uitvoerbaarheid van het plan:

- De recreatiezonering in het Natura2000 gebied. Welke deelgebieden vragen vanuit het perspectief van natuur extra bescherming en vragen daarmee om een vermindering van de recreatieve druk? Bevoegd gezag is de Provincie en het wettelijk kader is Natura2000.
- Landelijk beleid van Natuurmonumenten. Natuurmonumenten is beheerder en grootste terreineigenaar van Nationaal Park Veluwezoom. Het landelijke beleid van Natuurmonumenten richt zich al geruime tijd op het concentreren van verkeer op grotere, goed gesitueerde parkeerplaatsen met betaald parkeren aan de randen van natuurgebieden.

Juridische haalbaarheid

Voor de aanleg van infrastructuur die het gevolg is van aanpassingen aan de verkeerssituatie, bijvoorbeeld ruimte om te keren bij een wegafsluiting, is een vergunning nodig in het kader van de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering die op 1 juli 2021 in werking is getreden. Als dit niet leidt tot een aantoonbare reductie van stikstofuitstoot, is dit een uiterst moeilijk begaanbare weg. De eerste verkenningen met AERIUS van de impact van de voorgestelde projecten op de depositie van stikstof zijn echter positief (zie paragraaf 1.5). Er worden dan ook geen grote obstakels of vertragingen verwacht voor de benodigde vergunningen vanuit de Wet Stikstofreductie en Natuurbeheer.

1.3. Streefbeeld 2030

De Veluwezoom, ontvangstlocatie voor bezoekers, voor mens en dier

“De Veluwezoom is ook in 2030 bijzonder populair in Nederland. Mensen komen speciaal voor het **unieke landschap,** de natuur en het erfgoed die beter beleefbaar zijn. Er heeft wel een opvallende verschuiving plaatsgevonden ten opzichte van 2022. Het heidegebied boven op de Posbank is **stiller** geworden nu de meeste auto’s en motoren beneden blijven. **Wandelaars** belopen vele paden en **fietsers** komen in groten getale: wielrenners, recreatieve fietsers en MTB-ers hebben elk hun eigen route. Velen genieten van het weidse uitzicht vanaf de Beekhuizenseweg. Kleine stopplekjes langs deze weg geven bezoekers de ruimte om te genieten en de mooiste momenten vast te leggen. Mensen die slecht ter been zijn, kunnen het natuurgebied nog altijd goed bereiken met hun eigen vervoer en met het collectieve e-vervoer dat wordt aangeboden

Paviljoen de Posbank heeft een deel van de parkeerplaats ingeruimd voor fietsen. Voor een zitplaats binnen moet je tijdig reserveren. En buiten is koffieloket PosPauze een begrip geworden. De toeloop is groter geworden op de **flanken van de Veluwezoom**: Landgoed Heuven en Beekhuizen en ook de Carolinehoeve worden door meer mensen gevonden. **Aantrekkelijke parkeerplaatsen** bieden mensen een plekje en heldere informatiesystemen zorgen voor goede spreiding van verkeer. Laagdrempelige betaalsystemen zijn geen drempel gebleken voor de natuurliefhebbers en recreanten.

Opvallend is de toename van bezoekers vanuit station Rheden, sinds dit een **NS-buitenpoort** werd waar bezoekers gastvrij onthaald worden. Gedurende de hele week stappen (sportieve) bezoekers hier direct het Nationaal Park Veluwezoom binnen vanuit de trein en ook de bus. De directe stationsomgeving is levendiger geworden met aantrekkelijke voorzieningen zoals horeca en winkels voor wandelaars en fietsers. Vanuit **Station Rheden Posban**k kunnen mensen kiezen uit diverse Veluweroutes die ook fraai verbonden zijn met het IJsseldal.

Veel van deze bezoekers passeren minstens één keer landgoed Heuven met het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten. Dit is een **veelzijdige en aantrekkelijke ontvangstlocatie** geworden. De natuur wordt hier op veel manieren **beleefd**: in spel, met inspirerende educatie, door beweging en onder genot van producten uit de directe omgeving. In 2030 is zichtbaar dat dit ook

leidt tot bezoekers die zich meer **betrokken** voelen bij de natuur. Natuurwaarnemingen worden veel gemeld, beheergroepen zijn vitaal en rustgebieden worden beter gerespecteerd.

Door subtiele ingrepen in het landschap lijkt het landgoed Heuven trouwens ook **groter** geworden. De flanken van de stuwwal tot aan de rivier zijn zichtbaarder geworden. Betere doorkijkjes, aantrekkelijkere routes en **recreatieve levendigheid in** het dorp leiden ertoe dat meer Rhedenaren zich inwoner voelen van de Veluwezoom. Goede r(h)eden om hier te blijven!

Maar de Veluwezoom reikt verder dan Rheden. Er vindt **actieve spreiding** plaats naar Rozendaal, Velp, Dieren, Brummen, Eerbeek, Laag-Soeren en Arnhem Noord. Een handige website en diverse apps leiden bezoekers naar plekken die passen bij hun wensen, zoals een startplek voor MTB-ers. Hiervoor bestaat er een goede **samenwerking** tussen ondernemers, overheden en marketingorganisaties in de zuidoostflank van de Veluwe. Flexibel wordt er ingespeeld op veranderingen die ook nu, in 2030, ons soms verrassen."

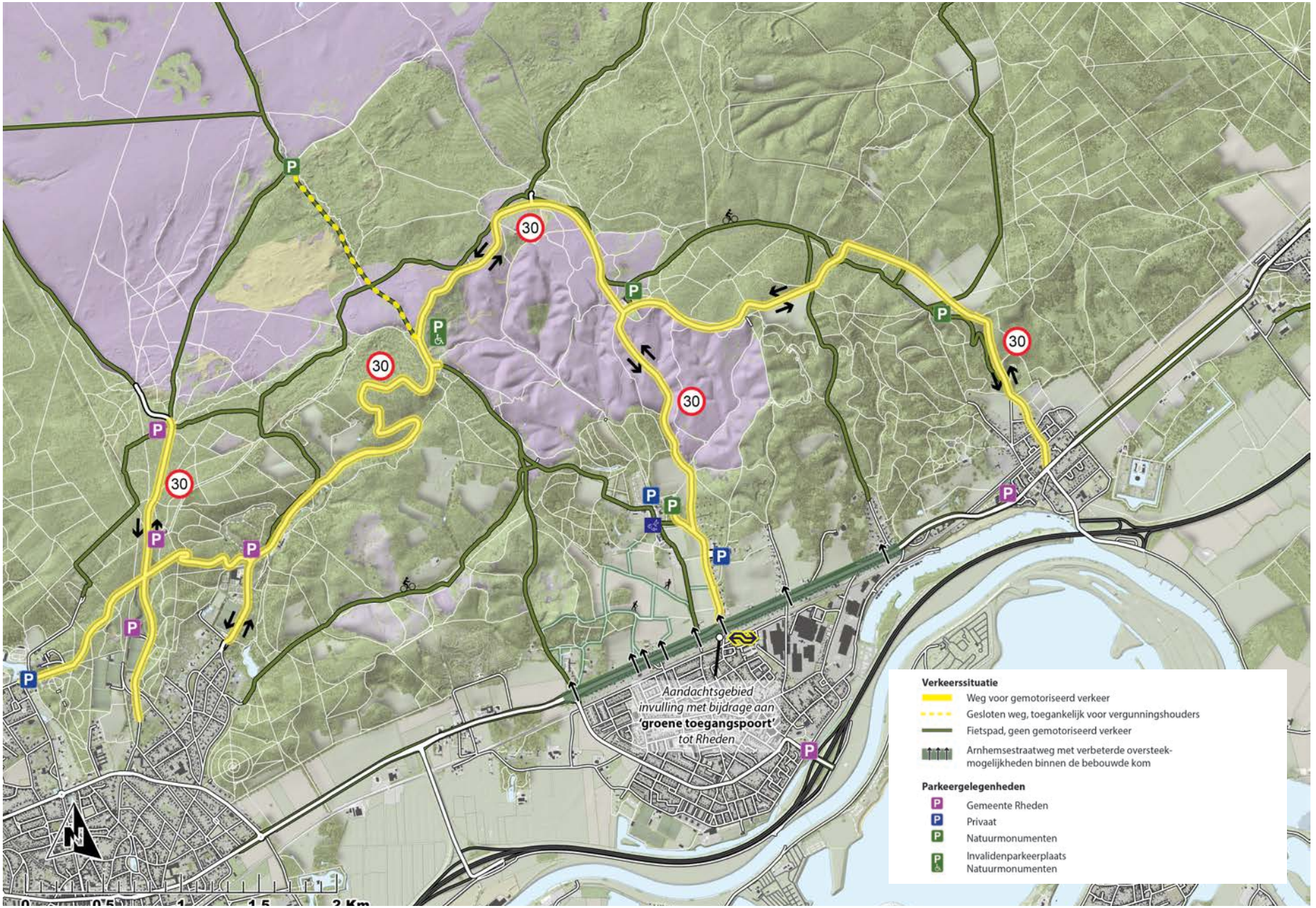
1.4. Kaartbeelden van de toekomst

De volgende kaarten laten de ruimtelijke situatie zien na invoering van maatregelen uit het Masterplan. In de kaarten zijn verbeeld: de parkeerplaatsen, de wegen die nu en in de toekomst toegankelijk zijn, de gebieden waar maatregelen worden genomen voor wandelen, fietsen en gemotoriseerd verkeer en waar inrichtingsopgaven plaatsvinden.

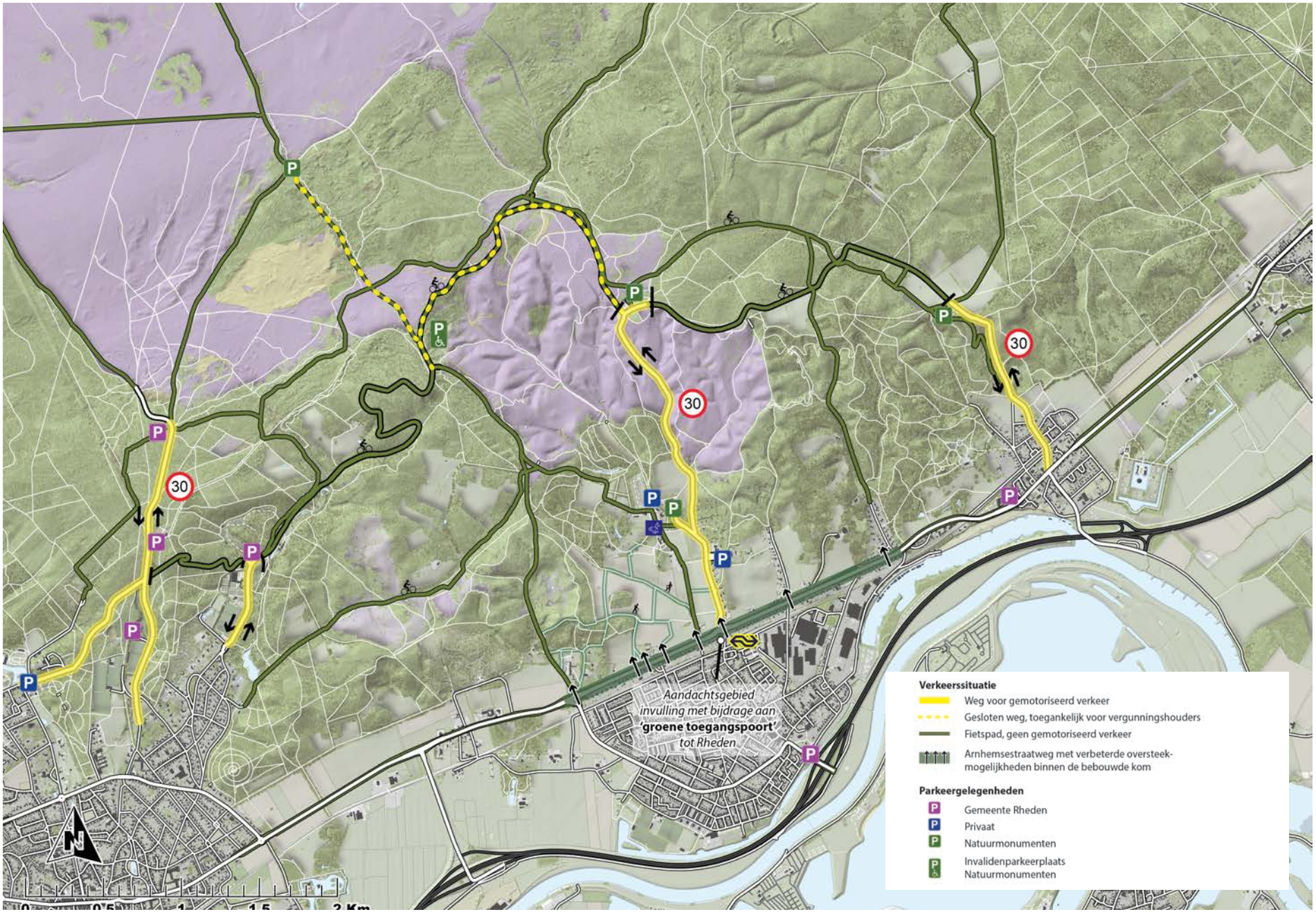
De periode na het Masterplan bestaat uit 2 situaties:

- de situatie doordeweeks wanneer de Beekhuizenseweg open is;
- de situatie in het weekend en op feestdagen in de zomerse periode (1 april – 31 oktober) wanneer de Beekhuizenseweg gesloten is voor gemotoriseerd verkeer.

Figuur 2 Toegang doordeweeks en in het winterseizoen

Figuur 3 Toegang in de weekenden en op feestdagen in het zomerseizoen

1.5. Verwachte impact

Het Masterplan voor de Veluwezoom gaat leiden tot een kwaliteitstoename op een groot aantal terreinen. In de hiernavolgende tabel (Figuur 5) wordt hiervan een overzicht gegeven. Voor een reeks belangrijke doelen voor dit project zijn de effecten van het Masterplan kwalitatief beoordeeld. De effecten die worden verwacht geven we weer door op een vijfpuntschaal telkens de huidige situatie te beoordelen en daarnaast een beoordeling te geven van de verwachte nieuwe situatie na uitvoering van het Masterplan.

In het planproces is getracht om op alle doelen een verbetering te bereiken. De kwaliteitstoename die wordt bereikt is vaak overtuigend, maar niet op alle aspecten even groot. Als voorbeeld: de verwachte effecten op het gebied van biodiversiteit zullen vooral zichtbaar zijn op landgoed Heuven en minder in het heidegebied, omdat daar -weliswaar in mindere mate- nog altijd sprake zal zijn van autoverkeer en bezoekers met (loslopende) honden. De beleving van natuur zal wel een forse verbetering laten zien, doordat veel bezoekers het gebied als rustiger zullen ervaren en doordat landgoed Heuven een hoogwaardigere natuurbeleving zal bieden.

Stikstofanalyse en CO2

De verschillende maatregelen in het plan leiden tot een afname van de hoeveelheid stikstof in de Veluwezoom. Hiertoe is een Quick Scan berekening uitgevoerd met behulp van het rekenprogramma AERIUS. De berekening laat zien dat een mogelijke toename van verkeer als gevolg van het vergroten van de parkeerplaats bij het bezoekerscentrum kan worden verdisconteerd door de afname van stikstofdepositie als gevolg van het slopen van de manege op die plek, het verwijderen van de overloopweide en het -in eerste instantie tijdelijk- sluiten van kleinere parkeerplaatsen elders in het gebied. Deze functieveranderingen zullen leiden tot afname van stikstofdepositie op de omliggende Natura2000-gebieden.

Op basis van een kwalitatieve analyse verwachten we bovendien dat de andere maatregelen (minder toegang Heuvenseweg voor gemotoriseerd verkeer; sluiting parkeerplaatsen en invoeren PRIS) ook daar gaan leiden tot een afname van stikstofdepositie. Aldus is het aannemelijk dat het gehele plan leidt tot een afname van stikstofdepositie op de omliggende natuur.

Omdat er minder kilometers worden gereden in het gebied, zal ook sprake zijn van een vermindering van de CO2 uitstoot. Zelfs als rekening wordt gehouden met verschuiving van de verkeersstromen van het weekend naar werkdagen, zullen de in het Masterplan opgenomen verkeersmaatregelen zorgen voor van een reductie van de uitstoot van CO2 van 150 tot 200 ton op jaarbasis.

Figuur 4 De Posbank in 1953. Foto Natuurmonumenten.

Figuur 5 De ontwikkeling van waarden als gevolg van het Masterplan

2. Thema's van het Masterplan

Het Masterplan omvat zes thema's. In dit hoofdstuk worden de doelstellingen en de voorgenomen deelprojecten van deze zes thema's beschreven. De deelprojecten zijn in het Uitvoeringsprogramma verder uitgewerkt.

2.1. Natuur: bescherming, beleving en ontwikkeling

Het thema natuur, en de bescherming, beleving en ontwikkeling daarvan, wordt langs vier lijnen uitgewerkt. De eerste gaat over de Natura2000 doelstellingen die voor het gebied gelden. De tweede over de beleving van de natuur door de bezoekers. De derde gaat over het ontwikkelen van nieuwe natuur bij de herinrichting van Heuven. En de vierde gaat over het natuur inclusieve ruimtelijke ontwikkeling.

Natura 2000 doelstellingen

De Veluwezoom is onderdeel van Natura2000-gebied de Veluwe en is aangewezen als habitat- en vogelrichtlijngebied met de daaraan gekoppelde instandhoudingsdoelen. Het gaat in de Veluwezoom met name om grondbroedende vogelsoorten. De aanwezigheid van deze soorten en hun broedsucces is een indicatie van de kwaliteit van de natuur waarin zij leven. Alleen met voldoende voedsel en rust planten de soorten zich met succes voort. De vogelsoorten zijn afhankelijk van de leefgebieden waarin zij voorkomen, in meer of mindere mate gevoelig voor verstoringen. Deze verstoringen worden vooral veroorzaakt door beweging en geluid van wandelaars, fietsers en gemotoriseerd verkeer. Hoe opener het landschap, hoe verder de verstoring van de leefgebieden reikt. Met andere woorden, open stuifzand en stuifzand met bomen zijn verstoringsgevoeliger dan bosranden en bos. Het Herikhuizerveld en het Rozendaalse Veld bestaan uit stuifzandachtige heide en zijn voorbeelden van kerngebieden voor de te beschermen soorten. In de Recreatiezonering worden deze gebieden aangeduid met respectievelijk zone C of zone B

De Recreatiezonering van de Provincie Gelderland en het landelijke Programma Natuur zorgen voor bescherming van de leefgebieden. Het sluiten van de kleinere parkeerplaatsen van Natuurmonumenten in combinatie met verplaatsing van de veerasters bij De Bocht, Zijpenberg en Herikhuizerveld dragen bij aan de bescherming van de leefgebieden en sluiten aan bij de gewenste zonering. Met het Masterplan versterken we deze bescherming door het creëren van meer rust in het centrum van het gebied op de dagen dat daar geen gemotoriseerd verkeer is toegestaan en door het opheffen van de kleinere parkeerplaatsen langs de Beekhuizenseweg in het hoger gelegen gebied. Door dit laatste komen de startpunten voor wandelingen minder verspreid in het gebied en kunnen de bezoekersstromen beter geleid worden door de minder verstoringsgevoelige natuur. Dit zijn zones A en B in de Recreatiezonering. Verder levert het Masterplan een bescheiden reductie op van de verwachte stikstofdepositie (zie paragraaf 1.4.) en CO_2 uitstoot.
Een kanttekening is echter op zijn plaats. De verstoringsgevoelige leefgebieden worden slechts in de weekenden en op feestdagen in de (van 1 april tot en met 31 oktober) gesloten voor gemotoriseerd verkeer. De kans bestaat dat het effect van de rust, die op die dagen wordt gecreëerd, gedeeltelijk teniet wordt gedaan door een verschuiving van de bezoekersstromen naar andere dagen in de week. Dieren passen zich aan op voorspelbare patronen van verstoring, maar kunnen dat niet bij onvoorspelbare patronen. Dat geldt voor alle dieren, maar in het bijzonder voor de (zeldzame) grondbroedende vogels in de open terreinen. Verstoring heeft directe gevolgen voor hun broedsucces. In de monitoring van de natuur wordt dit als aandachtspunt meegenomen.

Deelprojecten die bijdragen aan beschermen natuur

B5. Tijdelijke afsluiting parkeerplaatsen

E1. Afsluiting

E2. Parkeren aan de randen

E6. Stimuleren duurzaam vervoer

Beleving van de natuur

De beleving van de natuur krijgt een kwalitatieve impuls door het Masterplan, zeker op de dagen dat de kern van het gebied vrij is van gemotoriseerd verkeer. Ook de spreiding van de bezoekersstromen door het managen van wandel- en fietsroutes komt de beleving van de natuur ten goede. De stilte is meer te ervaren, terwijl tegelijkertijd de geluiden van de vogels en de wind beter te horen zijn.
Met de toenemende stilte en de maatregelen die Natuurmonumenten in de afgelopen jaren heeft genomen, zoals het verleggen van fiets- en wandelpaden en het aanleggen van aparte mountainbikeroutes, is de kans op het zien van wild groter. Wanneer men over de hoogstgelegen paden wandelt en uitkijkt over de stille dalen waant men zich in een natuurtheater.

Delen van de Beekhuizenseweg komen, in de voor gemotoriseerd verkeer afgesloten weekenden, vrij voor fietsers en wandelaars. Zij kunnen dan onbekommerd en veilig van deze routes gebruik maken.

Deelprojecten die aan de natuurbeleving bijdragen:

D1 Belevingsroutes

D2 Digitaal gastheerschap in spreiding bezoekers

D4 Informatievoorziening en marketing t.b.v. spreiding bezoekers

E1 Afsluiting wegen; weren gemotoriseerd verkeer Posbankgebied

E2 Parkeren aan de randen

Nieuwe natuur

Het Masterplan voorziet in de ontwikkeling van nieuwe natuur op het landgoed Heuven. Het gaat hierbij om de inrichting van landbouwgronden ten zuiden van Heuven met natuurakkers incl. fauna-akkers, natuurinclusieve landbouw en natuurontwikkeling op steilranden. Verder gaat het om het ontwikkelen van heidecorridors door beheer en ook het omvormen van het Fazantenbos. En de paardenweides van de manege (5 hectare) worden ingericht als natuurakker en/of bloemrijkgrasland.

Deelproject dat aan nieuwe natuur bijdraagt

B4. Natuurakkers, schraal bloemrijk grasland en natuurinclusieve landbouw

Natuurinclusieve ruimtelijke ontwikkelingen

Het streven is dat iedere ruimtelijke ontwikkeling die in het Masterplan vorm krijgt, een bijdrage gaat leveren aan de biodiversiteit. Alle kleine beetjes helpen, en op den duur -als alle kleine beetjes overal worden toegepast- ontstaat er op termijn een keten aan stapstenen en ecologische schakels voor flora en fauna.

De exacte invulling hiervan moet per deelproject vorm krijgen. Hiernaast een aantal ideeën ter inspiratie. Gemiddeld wordt 5% van het opgenomen budget per deelproject bestemd voor ontwerp en uitvoering van natuurinclusieve ruimtelijke elementen.

Deelproject dat bijdraagt aan natuur inclusieve ruimtelijke ontwikkeling

A1. Natuur inclusief ontwikkelen en inrichten

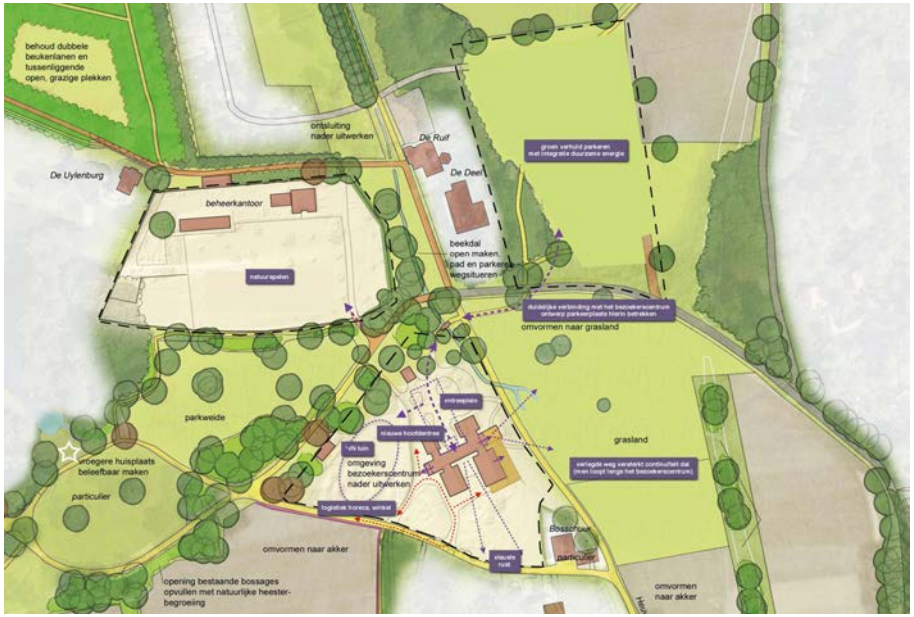
Figuur 6 Links en midden: Verkeerskundig meubilair gecombineerd met ecologische inpassing. Zoals het integreren van voorzieningen voor wilde bijen, vleermuizen of broedvogels. Of slagbomen met geïntegreerde faunatoren. Rechts: Hop-over voor vleermuizen. Dit vormt een verbinding boven de weg / faunabrug.

2.2. Ontvangstlocatie: bezoekerscentrum en herstelplan Heuven

Herstel van het landgoed Heuven

Landgoed Heuven kent een geschiedenis die teruggaat tot in de 14e eeuw. Omstreeks 1700 werd een eerste herenhuis gebouwd, dat in het begin van de 19e eeuw werd afgebroken. Op een nabijgelegen heuveltop verrees omstreeks 1860 een nieuw landhuis, dat afgebroken werd in het midden van de 20e eeuw. Sinds de jaren 70 van de 20e eeuw ging het bezoekerscentrum van Vereniging Natuurmonumenten steeds meer als het functionele centrum van het landgoed functioneren. Er zijn meerdere keren aanpassingen gedaan om de grote en groeiende stroom bezoekers te faciliteren.
Het huidige landgoed Heuven ontleent zijn waarden en betekenis aan uiteenlopende aspecten. De basis wordt gevormd door de geomorfologie die bepalend is (geweest) voor landgebruik en nederzetting. Het gebied heeft een ontwikkeling doorgemaakt van agrarisch gebruik met boerderijen, via een eenvoudig parklandschap met buitenplaatsen, naar een recreatielandschap met voorzieningen. Uit elke periode zijn relicten (en nieuwe elementen) behouden. Een gevarieerde natuur (bepaald door ligging, gradiënt en gebruik) is hiermee verweven. De huidige bezoeker waardeert Heuven vanwege de beleving; enerzijds de fysieke en visuele aantrekkelijkheid van het gebied, anderzijds de aangeboden activiteiten. Het zijn deze elementen die samen het uitgangspunt zijn voor de toekomst van landgoed Heuven en de opgave vormen voor de komende jaren en waardoor de bezoeker de rijkdom van Heuven ten volle kan ervaren.
Natuurmonumenten heeft daarvoor een ruimtelijk streefbeeld opgesteld voor het gehele landgoed gebaseerd op de historische landschapsstructuur met open droogdalen en beboste hoogten en een geleidelijke overgang van akkers naar heide. Daar waar in het verleden het landhuis het centrum van Heuven vormde, wordt dat nu het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten; goed zichtbaar en herkenbaar vanaf afstand en tegelijk uitzicht en overzicht biedend op en over het landschap.

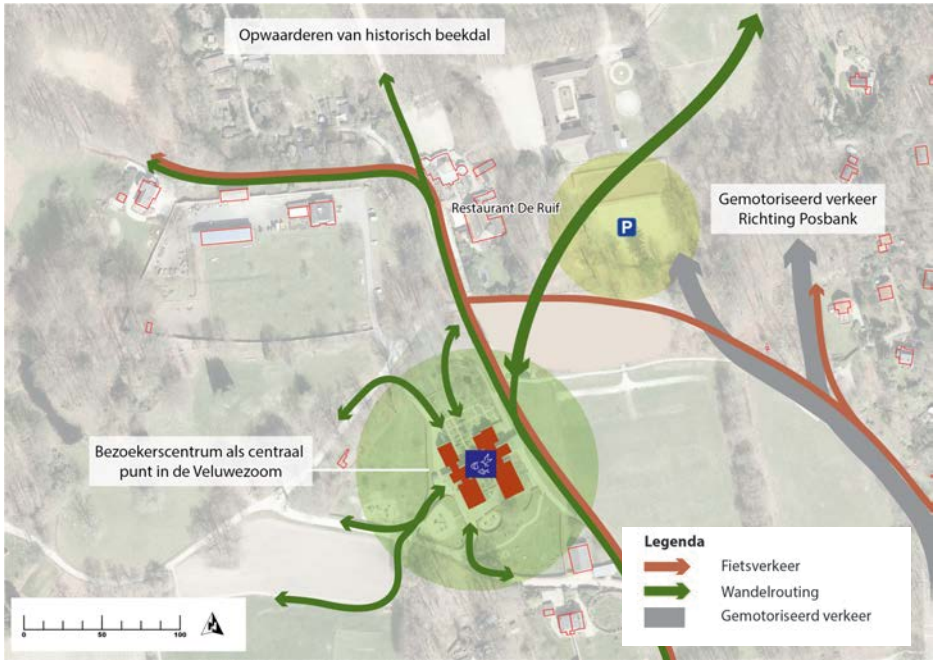
Figuur 7 Herstelplan Landgoed Heuven (Natuurmonumenten)

In samenwerking met de andere eigenaren van het landgoed wil Natuurmonumenten dit ruimtelijke streefbeeld realiseren. Daarvoor zijn zowel aangepaste beheermaatregelen als specifieke éénmalige ingrepen nodig. De grootste opgave ligt in het centrum van landgoed Heuven (zie uitsnede). Op hoofdlijnen beslaat dit gebied het terrein van het bezoekerscentrum, de voormalige manege met paardenweiden, en de omsloten moestuin van de beheereenheid.
Door een herordening van functies en een herinrichting binnen deze kern kan de bezoeker volop genieten van de cultuurhistorie, het landschap en de natuur op Heuven. Daarbij ondersteund door een logische routing rondom de belangrijkste functies. Door de padenstructuur te herstellen op basis van de vroegere zichtlijnen, wordt ook de beleefbaarheid van de cultuurhistorie versterkt.

Bezoekerscentrum Veluwezoom als duurzame ontvangstlocatie

Bezoekerscentrum Veluwezoom vormt door haar ligging, op loopafstand vlak bij het station, een vanzelfsprekende en uitstekende verbinding tussen treinstation Rheden en het uitgestrekte natuurgebied Nationaal Park Veluwezoom. Het bezoekerscentrum vervult als transferium in dit kader de poortfunctie naar het gebied. Het optimaliseren van de verbinding tussen station Rheden en het bezoekerscentrum via de Heuvenseweg en de verbinding met het wandelknooppuntennetwerk, zal bijdragen aan de ontvangstbeleving en stimulering van reizen per OV. De continuïteit van de Heuvenseweg als geleidelijk stijgende, doorgaande verbinding tussen dorp Rheden en de heide wordt hersteld, zodat deze vloeiend langs het bezoekerscentrum voortgaat naar de heide.
Het bezoekerscentrum is geen klassiek landhuis. Het is veel meer een complex van boerengebouwen op een ruim en open erf. Door de entree naar de noordelijke gevel te verplaatsen ontstaat ruimte voor een ontvangst-erf met informatievoorziening, zitplekken en een enkel speelelement. Het is een logisch verzamel- en startpunt voor wandelingen door het gebied. Vanaf het bezoekerscentrum kan men wandelend of fietsend het gebied in trekken en de auto aan de rand laten staan om zo uitstoot van rondrijdende auto's in het gebied te reduceren. Naast de deelfietscoöperatie Veluwe Deelfiets, is (elektrische) fiets- en elektrische scooterverhuur ter plekke aanwezig gekoppeld aan een netwerk van verschillende op- en afstapplekken bij verschillende horeca in de omgeving (fietshubs). Het bezoekerscentrum is niet alleen de poort naar het Nationaal Park Veluwzoom, maar ook de centrale ontvangstlocatie, waar alle voorzieningen en functies bij elkaar komen zoals: horeca, VVV-Toerist Information, fietsenverhuur en de hiervoor genoemde voorzieningen.
Tevens krijgt de energievoorziening van het gebouw een upgrade, zodat het gebouw klimaat technisch klaar is voor de toekomst.
Door de gastvrije ontvangst en de informatieverstrekking over de gehele Veluwezoom in het bezoekerscentrum en over wandel- en fietsroutes, waaronder ook het nieuwe wandelnetwerk, en de mogelijkheid om vanaf dit punt over te stappen op (elektrische) fietsen draagt een bezoek aan het bezoekerscentrum bij aan de zonering van recreatiestromen, met behoud van natuur en landschap. Tevens draagt het bezoekerscentrum bij aan kennis over het gebied en over de kwetsbaarheid van de natuur en noodzaak tot behoud van de natuur en natuurbescherming en daarmee ook aan de bewustwording en gedragsverandering van bezoekers. Specifiek zal hierbij worden aangesloten bij de belevingsgebieden zoals verwoord in 'Veluwezoom vol verhalen' van Veluweop1.

Om dit beter te faciliteren is het plan om de ingang van het bezoekerscentrum te verplaatsen zodat de entree aan een open erf komt te liggen als een soort van ontvangstplein.

Figuur 8 Beoogde ontwikkeling rond het bezoekerscentrum

Bezoekers worden gastvrij ontvangen en krijgen informatie over routes, het gebied en het belang van natuur en biodiversiteit, zowel voor volwassenen als voor de jeugd. De educatieve natuurtuin bij het bezoekerscentrum wordt zodanig vormgegeven dat haar functie wordt versterkt.
Rondom dit kloppend hart van het landgoed is volop ruimte voor natuur- en landschapsbeleving. Er is een groot scala aan verschillende natuurtypen en biotopen, zowel in de beboste delen als op de akkers en in de graslanden. In specifiek cultuurhistorisch waardevolle gebieden en rondom waardevolle relicten wordt nadrukkelijk rekening gehouden met ecologie, maar speelt dit geen allesbepalende rol zodat ruimte wordt geboden aan vertellen en verbeelden van de historische verhalen van Heuven.

Parkeerplaats en speelnatuur

In de bestaande moestuin wordt de boomgaard heringericht voor natuurspelen volgens OERRR. Door speelnatuur te ontwikkelen binnen de muren van de plek waar het beheerkantoor is gesitueerd, kunnen ouders met kleine kinderen langer genieten. De omliggende horeca kan hiervan mee profiteren. Met de herinrichting van de boomgaard komt er een verbetering (qua oppervlakte en efficiëntie) van de werkruimte van de beheereenheid van Natuurmonumenten. Op de plek van de manege komt een parkeerterrein als vervanging voor de parkeerterreinen die verdwijnen. Natuurmonumenten hecht er grote waarde aan dat dit parkeerterrein landschappelijk wordt ingepast.
Over de inrichting van de speelnatuurplaats en de parkeerplaats gaat Natuurmonumenten met de omwonenden en belanghebbenden in gesprek. De bestaande parkeerplaats en de overloopparkeerplaats verdwijnen, waardoor auto's aan het oog worden onttrokken en het zicht op het natuurlijke erosiedal wordt hersteld. Dit dal vormde van oudsher de verbinding van het dorp Rheden en de daarbij gelegen akkers naar de woeste gronden met heide. Met de reconstructie van het oorspronkelijke dal wordt deze verbinding weer hersteld. Ook wordt het bezoekerscentrum beter zichtbaar vanuit de omgeving.

Het streefbeeld van Landgoed Heuven is op 19 oktober 2021 gepresenteerd en besproken in de Commissie Cultuurhistorie Rheden-Rozendaal. De commissie concludeerde dat er veel goede punten zitten in het streefbeeld, zoals de verplaatsing van de entree en het parkeren in het landschap. Mits ook afscheid wordt genomen van het oude parkeren en de samenhang wordt bewaakt. Ook werd aandacht gevraagd voor de impact van openheid en doorzichten. Natuurmonumenten wil hier zorgvuldig mee omgaan en zal in de tweede helft van 2022 de plannen voor de parkeerplaats en de speelnatuur verder uitwerken in nauw overleg met de gemeente Rheden en daar ook de omwonenden en belanghebbenden bij betrekken.

Deelprojecten die bijdragen aan de ontvangstlocatie bezoekerscentrum en herstelplan Heuven:

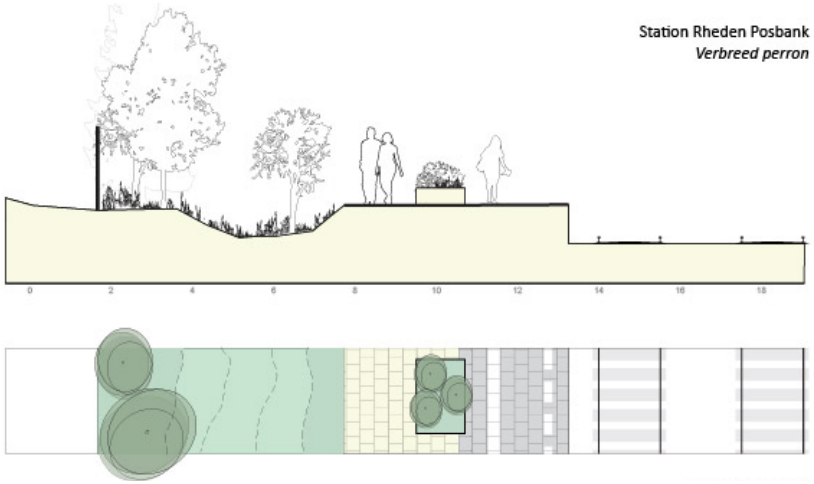
B1. Bezoekersmanagement/transferium
B2. Centrum Landgoed Heuven
B3. Landgoedherstel Heuven
B4. Natuurakkers, schraal bloemrijk grasland en natuur inclusieve landbouw
B5. Tijdelijke afsluiting parkeerplaatsen

2.3. Station: inrichting, omgeving en verbinding bezoekerscentrum

Stationsentree in het gebied

Om bezoek met de trein te stimuleren wordt ingezet op een welkome ontvangst op het station Rheden. Het is de bedoeling een goede verbinding te realiseren tussen het station en het bezoekerscentrum via de Heuvenseweg, met een veilige oversteek van de Arnhemsestraatweg. Er wordt hier een uitnodigende route voorgesteld die de kwaliteiten van het Nationaal Park direct bij de bezoekers introduceert. Voor treinreizigers die arriveren wordt de bestaande informele route (die over het perron voert aan de noordwestzijde richting Arnhem) verbeterd. Door een verbreding en verbeterde inrichting van het perron wordt een aantrekkelijke aansluiting op de Groenestraat gecreëerd. (Figuur 10). Er is ook een directere aansluiting op de Heuvenseweg voorzien. Er wordt een proces gestart met Prorail dat reeds een perronreconstructie gepland heeft voor 2023.

Figuur 9 Impressie verbreed perron, dwarsdoorsnede en bovenaanzicht.

Natuurstation

Er wordt ingezet op aanpassing van de naam van het station Rheden, zodat in de nieuwe naam een verwijzing gemaakt wordt naar de Veluwezoom (bijvoorbeeld ‘Rheden De Posbank’). Hierdoor wordt het station herkenbaarder als startpunt voor duurzame natuurbeleving. Ook kijken we naar mogelijkheden om de uitstraling van het stationsgebouw op te waarderen, bijvoorbeeld door de kale gevels te voorzien van een muurschildering. Tevens onderzoeken we mogelijkheden om de dienstregeling op zondag te intensiveren bijv. door de intercity Arnhem Zutphen te laten stoppen in Rheden. Deze veranderingen vereisen medewerking van NS Reizigers. Aanpassing van de situatie in Rheden bekijken we ook vanuit de treinbereikbaarheid van de stations Velp en Dieren.

Ontwikkeling stationsomgeving

De ruimtelijke en economische ontwikkeling in de stationsomgeving en het entreegebied Arnhemsestraatweg-Groenestraat zijn belangrijke factoren die dit gebied aantrekkelijker kunnen maken en die het dorp een uitstraling kunnen geven die aansluit bij de allure van de Veluwezoom. Hiermee wordt bezoek via het openbaar vervoer gestimuleerd en kan tevens de lokale economie worden ondersteund. In dit Masterplan wordt ingezet op ingrepen in de openbare ruimte. Ook op particuliere locaties liggen mogelijkheden om de aantrekkelijkheid dit gebied te versterken. Dit valt echter buiten de scope van dit Masterplan en zal op termijn door de gemeente worden verkend. Hierbij zal rekening worden gehouden met belangen van bewoners en ondernemers in het gebied en in het centrumgebied van Rheden.

Arnhemsestraatweg

Om een goede verbinding te maken met Landgoed Heuven is een aanpassing van de Arnhemsestraatweg nodig. De Arnhemsestraatweg is op dit moment een 60km-weg die feitelijk het aanzien heeft van een 80km-weg met losliggende fietspaden. De inrichting is afgestemd op doorgaand gemotoriseerd verkeer en de voorrangssituatie voor auto’s belemmert de oversteekbaarheid

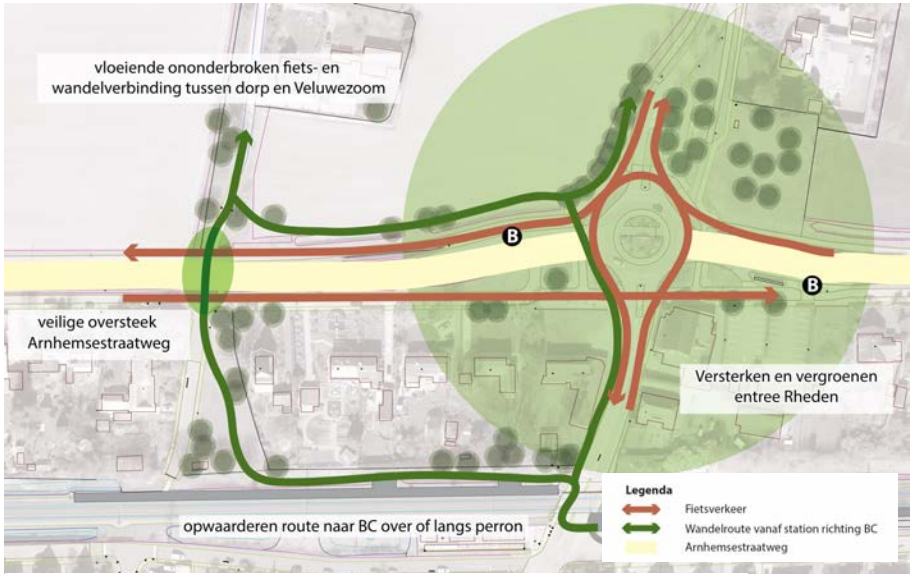
voor langzaam verkeer. In de toekomst wordt het autoverkeer minder dominant. In plaats van een Arnhemsestraatweg als scheiding tussen dorp en Veluwezoom streven we naar een rustige en groenere rand van het dorp Rheden met verbindingen naar de Veluwezoom.
De Arnhemsestraatweg maken we onderdeel van de bebouwde kom. Dit betekent het afwaarderen van de Arnhemsestraatweg tot een 50km-weg tussen de rotonde Oranjeweg en de Schaarweg. Deze verandering geeft duidelijkheid over de maximale snelheid en draagt bij aan het verminderen van de barrièrewerking van de Arnhemsestraatweg.
Fietsers en voetgangers krijgen voorrang op de rotonde en het wordt mogelijk om goede oversteekvoorzieningen te maken op plekken waar inwoners van Rheden toegang hebben tot de Veluwezoom. Naast de Groenestraat gaat het om de Heuvenseweg, de Mauritiusstraat, de Holtkampweg, de Pinkelseweg en de weg Rozenbos.

Rotonde - Heuvenseweg

In de strook tussen de Heuvenseweg en de rotonde Groenestraat wordt nader onderzocht of de parallelweg kan worden verwijderd met een directe erfaansluiting op de straatweg. De verbinding voor fietsers blijft behouden. Dit biedt kansen voor vergroening van dit traject dat als het ware toegang biedt tot landgoed Heuven. Verwacht wordt dat deze maatregel ook zal leiden tot verlaging van de snelheid op de weg. Verdere uitwerking zal plaatsvinden in overleg met aanwonenden.
De Heuvenseweg wordt voor wandelaars en fietsers de centrale route naar het bezoekerscentrum. Hiertoe is bebording nodig vanaf de rotonde aan de Groenestraat en een goede oversteekplaats ter plaatse van de Heuvenseweg. Het fietspad aan de noordzijde van de weg wordt een eenrichtingen fietspad met ernaast een informeel wandelpad.

Schietbergseweg

De aansluiting van de Schietbergseweg op de Arnhemsestraatweg wordt heringericht om hier een groenere entree te krijgen tot het gebied.

Figuur 10 Beoogde ontwikkeling nabij het station

Dit kan door:

- Inrichting als 30km-weg en fietsstroken doortrekken tot aan de rotonde.
- Verplaatsen oplaadpunt en verminderen verharding.
- Rust- en informatiepunt wandelaars maken (zie 2.4).
- Wandelpad aan de westzijde van de weg doortrekken tot de rotonde.
- Vergroenen en verminderen verharding. Het parkeeroppervlak voor de zomerverkoop van fruit maken we efficiënter.

De maatregelen worden verder onderzocht en in meer detail uitgewerkt.

Deelprojecten die bijdragen aan 'het station':

C1 Stationsaanpassing

C2 herinrichting Arnhemsestraatweg

C3 Stationsomgeving: herinrichten en naamsverandering

2.4. Regionale spreiding bezoekersstromen en ondersteuning lokale economie

Van oudsher is de Veluwezoom een belangrijke bestemming voor mensen die tot rust willen komen en actief willen genieten van de natuur en het bijzondere landschap. Daarnaast zijn de bezoekers ook van belang voor de lokale economie en daarmee voor de leefbaarheid van de inwoners. Met het Masterplan dragen we bij aan een duurzame bezoekerseconomie voor de Veluwezoom, waarin regionale spreiding een belangrijke rol speelt, evenals het versterken van de beleving van natuur en cultuur. Dit is urgent omdat we vanwege de toegenomen interesse voor vrijetijdsbesteding in de natuur, en de groei van de bevolking in de regio[1], een groei van de recreatieve behoefte verwachten. We willen deze mensen op een duurzame manier opvangen, geleiden en spreiden over het zuidelijk deel van de Veluwe en de IJsselvallei.

De Veluwezoom heeft veel verschillende karakteristieken en is breder dan de Posbank alleen. Binnen 'Veluwe op 1' – het samenwerkingsverband op de Veluwe[2] – en de uitwerking 'Veluwezoom vol verhalen' is een regionale strategie uitgewerkt om verschillende ontvangstlocaties af te stemmen op specifieke doelgroepen. Hiermee vangen we op termijn de groei van het aantal bezoekers gespreid op in de zones die dat aankunnen, en verminderen we de druk op kwetsbare delen. Zo sluiten we aan bij de Recreatiezonering van de Veluwezoom.

Rozendaal en de zeven dorpen binnen de gemeente Rheden zijn uniek en divers. Men vindt er aantrekkelijke winkelgebieden, maar ook kunst en cultuur en diverse sport- en recreatiemogelijkheden behoren tot het Rhedens echelon. Enkele voorbeelden zijn het Gelders Geologisch museum, de monumentale villa's, de landgoederen, buitenplaatsen en kastelen binnen Gelders Arcadië, de nabijheid van IJssel en Nationaal Park Veluwezoom, twee veerstoepen, parken, een wijngaard en De Spelerij. Verder genieten inwoners en bezoekers van evenementen en braderieën. De dorpen hebben een Veluwse uitstraling en kennen elk hun geschiedenis. Daarnaast zijn ze een rustpunt voor bezoekers. Jaarrond willen we bezoekers aansporen onze dorpen te bezoeken en daar te verblijven in hotels, vakantieparken en de B&B's.

Regionale spreiding bezoekers

Bij de verkeersmaatregelen zijn diverse maatregelen opgenomen, zoals het PRIS-systeem voor parkeerplaatsen (zie 2.6.) en het stimuleren van het bezoek per openbaar vervoer. Daarnaast wordt het gebied met een aantal herinrichtingsplannen aantrekkelijker gemaakt voor bezoek. Aanvullend hierop willen wij inzetten op het behoud van de

- toeristische informatiefunctie, VVV, in het bezoekerscentrum. Deze VVV heeft een grote bekendheid met de Veluwe(zoom), weet het aanbod in de gemeente, de Veluwe én de regio Arnhem Nijmegen onder aandacht te brengen en heeft inzage in druktemonitoring.
- overstapfunctie (transferium) voor bezoekers. Vanuit de auto of motor overstappen op onder andere een (elektrische) fiets en ook wandelaars kunnen hun verkenning voortzetten door gebruik te maken van andere vormen van ongemotoriseerde vervoersmiddelen.

Ondersteuning lokale economie

Met de inzet van de ondernemers in met name het dorp Rheden willen we werken aan meer economisch rendement voor de bedrijven daar. Denk bijvoorbeeld aan evenementen, arrangementen, aantrekkelijk winkelgebied en openstelling. De spreiding van bezoekers willen we in Masterplan-verband

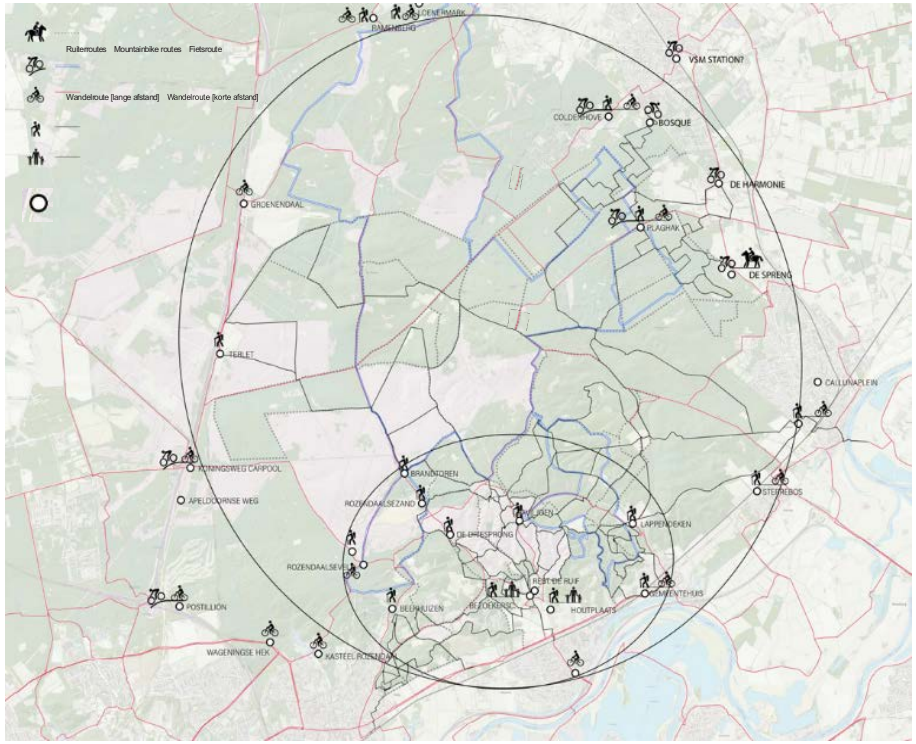
[1] *Waaronder de verstedelijkingsopgave Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen*

[2] *https://www.veluweop1.nl/de-belevingsgebieden-van-de-veluwe/ en ook https://www.veluweop1.nl/project/belevingsgebieden/*

aanpakken door middel van verkeersmaatregelen en de herinrichting van stationsgebied Rheden. Daarnaast zetten we ook in op maatregelen die van belang zijn voor ondersteuning van de lokale economie. Belangrijke sporen waarop binnen het Masterplan Veluwezoom ingezet wordt zijn:

- Belevingen: We creëren belevingsroutes samen met de (vrijwillige) professionals op dit gebied. Thema's kunnen onder andere zijn: landgoederen buitenplaatsen & kastelen, het hoogste en laagste punt van de gemeente Rheden, beleef het water en de uiterwaarden en 'happen en stappen/trappen' door de dorpen.
- Marketing en informatie: Het creëren van een goede marketingstrategie en informatievoorziening om de ingezette sporen goed onder de aandacht van de bezoekers te brengen. We doen dit samen met de toeristisch recreatieve branche en horeca.
- Digitale oplossing bezoekersstromen: We voorspellen aantallen bezoekers op basis van zoekgedrag via internet en geven de potentiële bezoekers informatie over een beter tijdstip, een goede parkeerplaats en dergelijke.
- De weg er naartoe: Het opstellen van een functionerend bewegwijzeringsysteem voor voetgangers voor het verbeteren van de route van de dorpscentra naar het nationaal park en vice versa. Hier betrekken we ook de dorpen Velp en Dieren bij die een rol kunnen spelen bij het spreiden van bezoekersstromen richting Nationaal Park. Op centrale plekken (parkeerplaatsen) komen informatiepanelen met startpunten voor bezoekers en info over de omgeving.
- Rust en info: Twee aangename zaken combineren door nabij de rotonde in Rheden (Groenestraat)/Schietbergseweg) een rustpunt voor wandelaars te maken waarbij informatie wordt gegeven over het nabije centrum én de bredere omgeving.

In regionaal verband werken we al samen aan een goede ontvangst van bezoekers in de regio, dit is een belangrijke succesfactor aanvullend en opvolgend op het Masterplan. In samenwerking met TVAN (Toerisme Veluwe

Figuur 11 Voorzieningen die bijdragen aan spreiding bezoekers op twee niveaus

Arnhem Nijmegen) brengen we de diverse bezienswaardigheden onder de aandacht van zowel regionale als nationale bezoekers. We werken hierin samen met de gemeenten Wageningen, Renkum, Arnhem, Rozendaal en Brummen.
Vanuit de Visie op Toerisme gemeente Rheden, die in de loop van 2023 wordt verwacht, haken we in op de branding van de dorpen en de profilering van de belevingsgebieden. Uitgangspunt is een goede balans te bewaken tussen recreatie en natuur en daarbij goed gastheerschap na te streven.

Om minder verkeersbewegingen te krijgen streven we naar meer overnachtingsmogelijkheden i.p.v. dagrecreatie.

Figuur 11 toont startpunten voor diverse groepen recreanten op twee schaal niveaus: die van de regio en die van de Posbank en omgeving.[3]

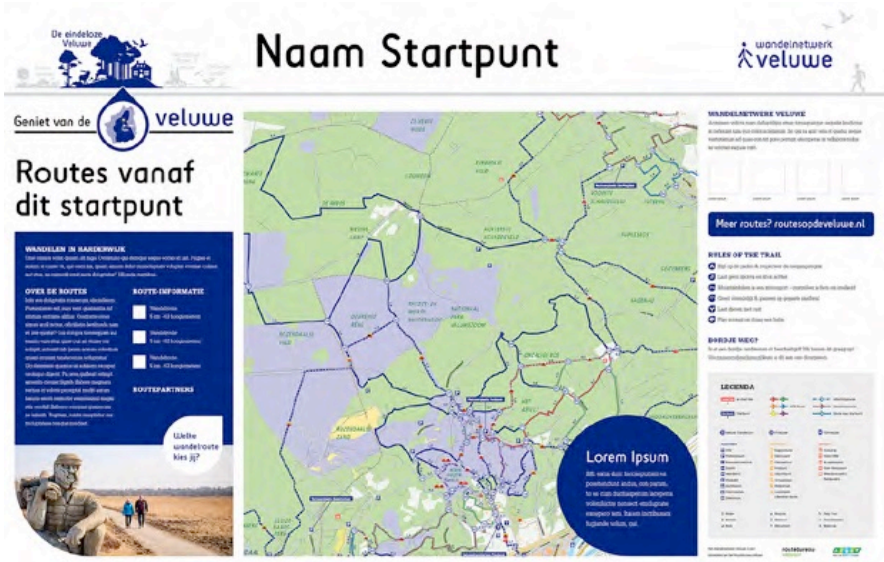
- De grote ring wordt verder ontwikkeld voor bezoekers die wat verder weg kunnen parkeren. Daarbij kan worden gedacht aan fietsers en mountainbikers. Het gaat om regionale opvang van bezoekers in een wijde cirkel om het Nationaal Park Veluwezoom bij parkeerplaatsen in onder andere Loenen, Eerbeek, Laag-Soeren, Brummen, het Postillion Arnhem Noord en Schaarsbergen. Dit wordt in een later stadium, samen met de betreffende gemeenten opgepakt. Maar we kijken hierbij ook naar de mogelijkheden nabij de centra en naar de (randen) van de dorpen. Op de parkeerplaatsen staat een informatiepaneel waarop de bezoeker de omgeving kan zien en waar de startpunten zich bevinden.
- De kleine ring wordt verder ontwikkeld voor bezoekers die met de auto dichterbij de natuur in het Nationaal park willen komen. Het gaat dan vooral om wandelaars, ouderen en mindervaliden. Maar ook om de bezoekers aan horeca in het gebied en het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten.

Als onderdeel van spreiding en voor een economische impuls wordt gestimuleerd dat autobezoekers met fietsendrager ten zuiden van het dorpscentrum kunnen parkeren, nabij de A348.

Aan de noordoostkant van het Nationaal Park kan in Eerbeek (gemeente Brummen) een ontvangstlocatie worden gecreëerd. Zeker als het gaat om de bereikbaarheid van de Veluwezoom per fiets, kan deze locatie een belangrijke rol vervullen in de spreiding van het autoverkeer. De aanwezige papierindustrie en de stoomtrein van de VSM in Eerbeek zijn aangrijpingspunten om deze locatie verder uit te werken.

Deelprojecten: Regionale spreiding bezoekersstromen en ondersteuning lokale economie

D1. Belevingsroutes
D2. Digitaal gastheerschap in spreiding bezoekers
D3. Informatievoorziening & rustpunt wandelaars
D4. Informatievoorziening en marketing t.b.v. spreiding
D5. Voetgangersbewegwijzering

Figuur 12 Voorbeeld uit het handboek huisstijl Veluwe: informatiepaneel met startpunten voor de diverse gebruikers

[3] De uitwerking in deze paragraaf is mede gebaseerd op het plan 'Spreidingsplan' van Stichting Red Heuven en de Posbank.

2.5. Minder en veiliger verkeer in de natuur

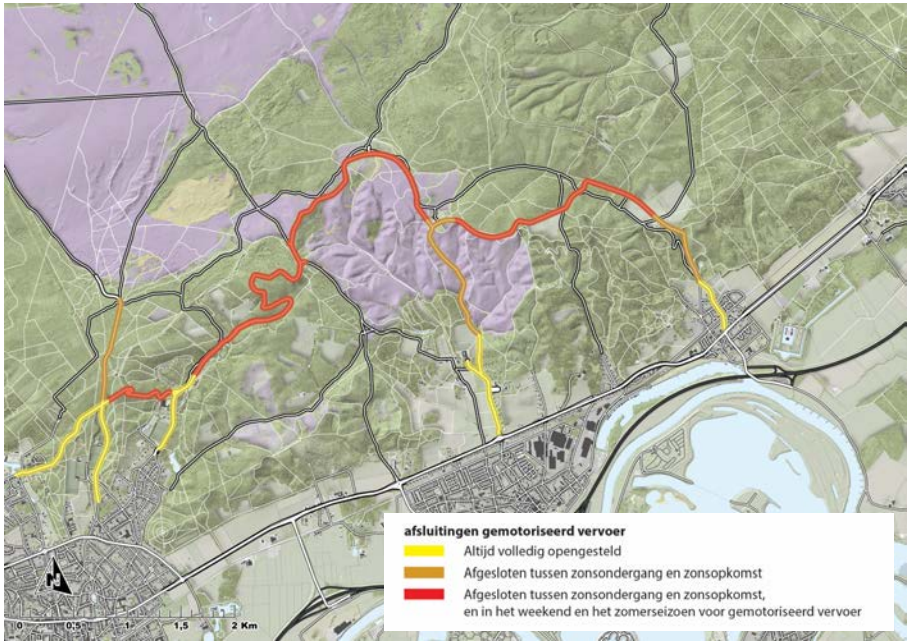
De kleine ring van de kaart in Figuur 1 gaat over het Posbankgebied en omgeving. Hier is verbetering van de toegankelijkheid samen met het verminderen van de overlast in weekenden, nachten en op feestdagen een belangrijke opgave (scenario D). Er is gekozen voor tijdelijke afsluiting van gedeeltes van de toegangswegen in de weekenden en op feestdagen, in de periode van 1 april tot 31 oktober. Deze maatregel combineren we met het verschuiven van parkeercapaciteit naar de randen van het gebied, een parkeerbijdrage op een deel van deze parkeerterreinen, het (in eerste instantie tijdelijk) opheffen van een groot deel van de kleine parkeerterreinen in het gebied en de plaatsing van dynamische en statische parkeerverwijzingen om autoverkeer te geleiden naar de parkeerplaatsen waar ruimte beschikbaar is en de juiste voorzieningen aanwezig zijn. Deze maatregelen worden eerst gemodelleerd, dan -inclusief de huidige 0-situatie- gemonitord, eventueel tussentijds bijgestuurd en tot slot na twee jaar geëvalueerd.

Weren gemotoriseerd verkeer uit de natuur

Auto's en motoren kunnen vandaag de dag tot diep in dit Nationaal Park en Natura2000-gebied komen. Dat is bijzonder en niet meer van deze tijd. De kwaliteit én de beleving van de natuur staan hierdoor namelijk zwaar onder druk. Het doel is daarom om drukke momenten van gemotoriseerd verkeer af te vlakken en tegelijkertijd ook het verkeersaanbod te doen afnemen (groepen 'toerend' verkeer zijn niet meer mogelijk, voor een kort bezoek worden de randen van het park vaker opgezocht, men komt vaker op bijvoorbeeld de fiets of E-scooter naar de natuur).

Daarnaast kijken we of de nachtelijke afsluiting van het natuurgebied beter in te richten is, gekoppeld aan de weekendafsluitingen. Fauna wordt daardoor minder verstoord.

Hiermee creëren we een rustig hart in het Nationaal Park.

Figuur 13 Periodieke afsluitingen

Op bovenstaand kaartbeeld zijn de locaties van beoogde weekend- en nachtafsluitingen weergegeven. Het gemotoriseerd verkeer wordt op deze momenten via de invalswegen naar de parkeerplaatsen aan de randen van het gebied geleid. Parkeren vindt geconcentreerd op deze locaties plaats. Het gaat hierbij om een totaalpakket aan maatregelen om dit doel te bereiken.

De afsluitingen zijn flexibel qua tijdvensters en er zijn ook specifieke doelgroepen die wel doorgang moeten behouden. In hoeverre wordt gekozen voor een fysieke afsluiting of voor een afsluiting met een verkeerslicht, wordt in en later stadium afgewogen. In beide gevallen zal sprake zijn van een vorm van elektronische ondersteuning (al dan niet met kentekenherkenning), om de voertuigen die wel toegang hebben door te kunnen laten. Op basis van privacy,

kosten en veiligheid zal een nadere afweging moeten worden gemaakt.. De inzet van het systeem vergt een organisatorische afstemming voor handhaving en goede implementatie. Toepassing van de AVG voorkomt oneigenlijk gebruik van de data.

Toegankelijkheid voor specifieke groepen

Het masterplan gaat uit van het afsluiten van de Schaapsallee en de Brandtorenweg voor toeristisch verkeer. Deze wegen blijven toegankelijk voor vergunninghouders. Tijdens de afsluitingsperiodes in de weekenden blijft de parkeerplaats bij de Driesprong wel toegankelijk voor mindervaliden. Deze parkeerplaats is drie jaar geleden speciaal hiervoor ingericht en de uitwerking van deze toegankelijkheid wordt opgepakt. Hiernaast zijn er leden van modelvliegclubs die de parkeerplaats Brandtoren moeten kunnen bereiken. Tot slot is het nodig dat bewoners (en hun bezoekers), bevoorraders bosbouwvoertuigen, hulpverleners, ontheffingshouders en medewerkers van het Paviljoen en Carolinahoeve toegang krijgen.

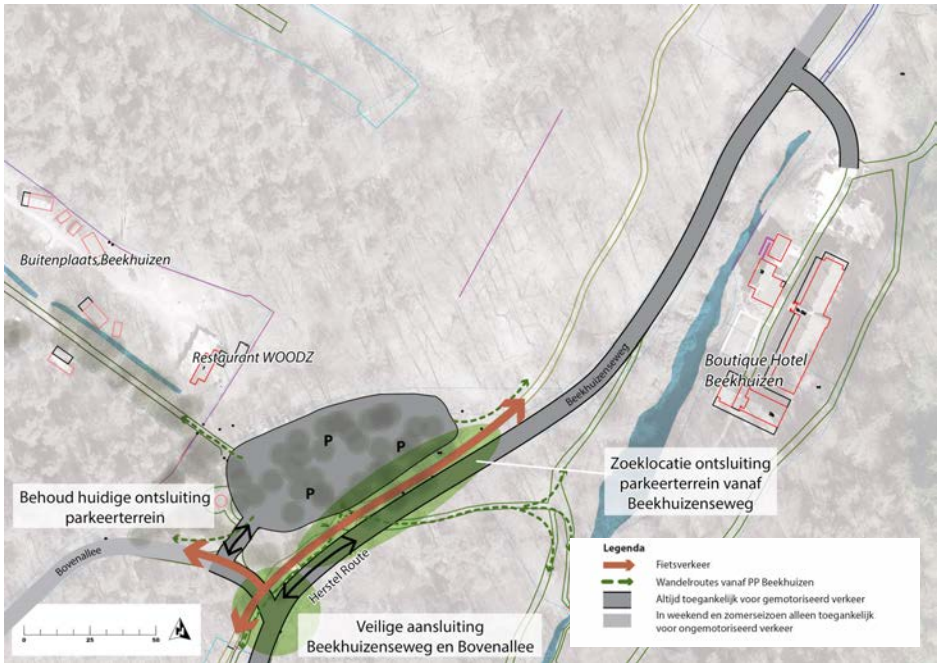
Parkeren aan de randen

Bezoekers op en rond het Posbankgebied worden zoveel mogelijk ontvangen aan de randen. Er komen daar meer en efficiëntere parkeergelegenheden. Het totale aantal parkeergelegenheden in het gebied blijft ongeveer gelijk of neemt in elk geval niet af. Dit sluit aan bij de inhoud van de Omgevingsvisie Buitengebied van de gemeente Rheden (2019), de regionale visie en het landelijke beleid van Natuurmonumenten.

Paviljoen Posbank blijft het parkeerterrein in het hooggelegen gebied dat toegankelijk is. Hier komt en gaat het verkeer vanaf de Schietbergseweg. De parkeerplaats en Paviljoen blijven overdag bereikbaar. In een later stadium wordt bezien of de parkeerplaats bij Koepel De Kaap in de eerste periode beschikbaar moet blijven op de dagen waarop de wegen geopend zijn.

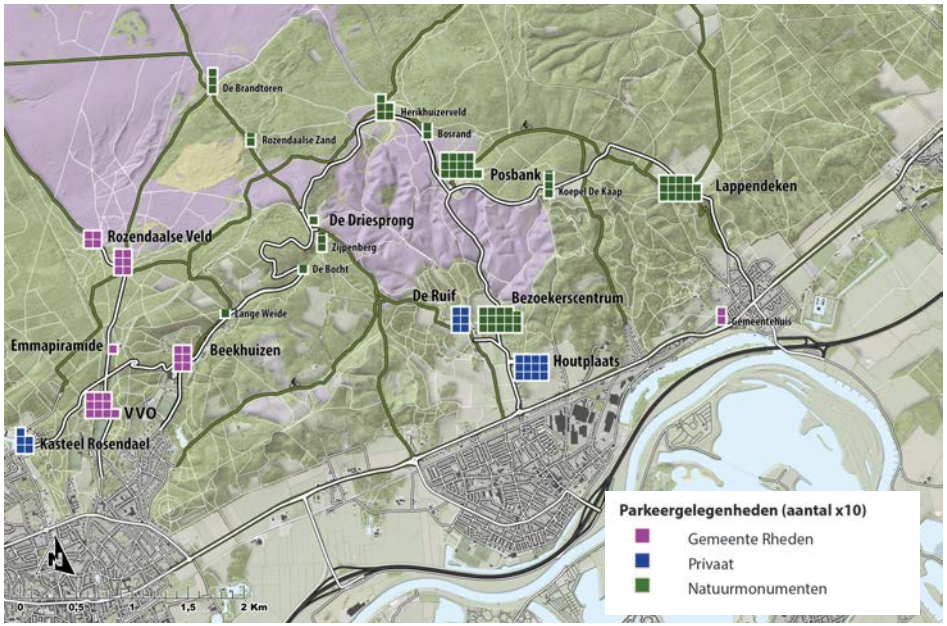
Hiernaast pakken we diverse parkeerterreinen aan of stimuleren het gebruik ervan:

- *Parkeerplaats Beekhuizen*: We stimuleren goed en veilig gebruik door de entrees en padenstructuur beter vorm te geven, een verkeersplateau aan te leggen en een knip in de weg te herstellen.

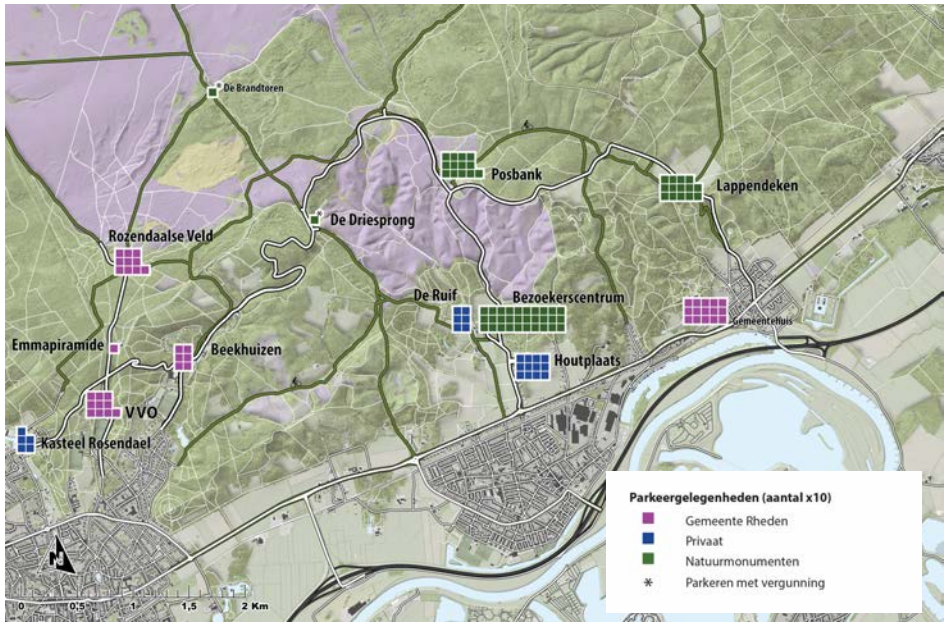

Figuur 14 Beoogde ontwikkeling Beekhuizen

- *Parkeerplaats De Pinkenberg (VVO/openluchttheater)*: we stimuleren het gebruik van deze parkeerplaats door meer kenbaarheid aan deze plek te geven en op te nemen in de parkeerroute. Gebruik is mogelijk op alle dagen van de week, behalve zaterdag. Dit gebeurt in overleg met de verenigingen.

Figuur 15 Huidige parkeersituatie

Figuur 16 Nieuwe parkeersituatie

- *Parkeerplaatsen Rozendaalse Veld:* De achterste parkeerplaats op het Rozendaalse Veld wordt opgeheven en teruggegeven aan de natuur. De eerste parkeerplaats wordt qua inrichting geoptimaliseerd, zodat de totale hoeveelheid parkeergelegenheid bij het Rozendaalse Veld gelijk blijft. Voor de aanpassing van het parkeerterrein moet een bestemmingsplanprocedure doorlopen worden.
- *Parkeerplaats (nieuw) gemeentehuis:* we stimuleren het gebruik van deze parkeerplaats door meer kenbaarheid aan deze plek te geven en deze op te nemen in de parkeerroute. Gebruik is mogelijk op doordeweekse avonden, feestdagen en in de weekenden.

Hiernaast worden parkeerterreinen van Natuurmonumenten aangepakt (Bezoekerscentrum) en van een parkeerbijdrage voorzien (Bezoekerscentrum, De Posbank, Lappendeken). In de verkeersmonitoring wordt in beeld gebracht of en in hoeverre er sprake is van uitwijkgedrag van parkeerders naar omliggende gebieden. Op basis van ervaringen elders wordt dit uitwijkgedrag als gering ingeschat. Dit mede omdat de parkeerbijdrage beperkt is en alleen geldt voor niet-leden van Natuurmonumenten.

Veilige wegen in en om het natuurgebied

Op korte termijn is er met aanpassing van bebording en markeringen in het gebied snelle veiligheidswinst te halen. Dit gaat onder andere om de situaties bij haarspeldbochten. Ook campagnes voor verkeersveiligheid, zoals posters, flyers over het dragen van fietshelmen hebben direct effect. Hiervoor wordt een Quick-win plan gemaakt. Daarbij wordt ook gekeken in hoeverre snelheidsverlaging in het natuurgebied mogelijk is, bij in eerste instantie sobere verkeersmaatregelen. Dit moet wel geloofwaardig zijn. Het helpt de natuur en natuurbeleving in elk geval wel.

Voor de langere termijn is er ook winst te halen voor de veiligheid en oversteekbaarheid van wegen. Denk aan de Arnhemsestraatweg waar de oversteekvoorzieningen verbeteren. Daarbij kijken we naar de categorisering en inrichting van de wegen. Vooral op de Schietbergseweg, die de functie in de bereikbaarheid van de parkeerplaatsen in het hooggelegen gebied behoudt, is verbetering van de verkeersveiligheid gewenst.

Duurzaam (deel)vervoer

Gezamenlijk in de regio stimuleren we het gebruik van elektrisch (deel)vervoer. Dit is nodig om samen slim en schoon te kunnen reizen. Zo komen er steeds meer oplaadvoorzieningen bij en wordt de komende jaren steeds meer vervoer zero-emissie, zoals de regiotaxi. Verder zijn er ontwikkelingen voor E-hubs, toeristische overstappunten (TOP's) en pilots met E-(bus)vervoer op de Veluwe.

Bij de verdere uitwerking van het masterplan gaan we ons hiervoor ook in dit prachtige natuurgebied voor inzetten. Zo wordt de natuur steeds stiller en minder vervuild. Ook draagt het bij aan een unieke beleving, door bijvoorbeeld goed op elektrische fiets of E-scooter langs de mooie plekken van het gebied te genieten.

Deelprojecten Minder en veiliger verkeer in de natuur

Overzicht van de deelprojecten die in het Masterplan worden opgenomen:

E1. Afsluiting wegen; weren gemotoriseerd verkeer Posbankgebied

E2. Parkeren aan de randen

E3. Categorisering en inrichting van wegen

E4. Welkom toegangsbeleid

E5. Quick-Wins verkeersveiligheid

E6. Stimuleren duurzaam (deel)vervoer

2.6. Optimalisatie gebruik parkeerplaatsen

In het gedachtegoed van zo min mogelijk gemotoriseerd verkeer in de natuur en het leggen van de relatie tussen dorp en natuur, is het van belang dat bezoekers van Nationaal Park Veluwezoom bij aankomst zo goed mogelijk naar de juiste plek gestuurd worden en de juiste informatie krijgen. Er is ten zuiden van het park wel bewegwijzering aanwezig, maar die is zeer beperkt en bevat nog geen integraal afgestemd geheel. Ook is het gewenst om met dynamische informatie te gaan sturen op actueel beschikbare parkeermogelijkheden. Er zijn jaarlijks ongeveer 2 miljoen bezoekers in het Nationaal Park en het is zaak hen zo goed mogelijk naar de juist plek of voorziening te wijzen. In dat kader komen in dit hoofdstuk twee deelprojecten aan de orde.

Bewegwijzering Veluwezoom

Ondanks de enorme aantrekkingskracht van Nationaal Park Veluwezoom is de aanwezige bewegwijzering aan de randen van het drukste deel van het park niet compleet en integraal. Zo is er bijvoorbeeld op de A50 aan de westkant en op de N348 rondom Ellecom en Dieren geen verwijzing naar (delen van) het Nationaal Park. Ook wordt verkeer op de A348 in westelijke richting via een grote omweg tussen Rheden en Velp weer terug naar het natuurgebied gestuurd. Met een nieuw en integraal bewegwijzeringsplan pakken we deze hiaten aan en zorgen we voor betere sturing van bezoekers bij de grotere invalroutes (N785, A348, N317, N348 en optioneel A50 en A12 voor (inter-)nationale en bovenregionale bezoekers).

De fietsbewegwijzering in de gemeente heeft momenteel al her en der upgrades die in voorbereiding zijn. Het is goed om met extra aandacht te kijken naar hoe deze bewegwijzering aan de zuid- en oostkant van het natuurgebied geoptimaliseerd kan worden. Daarbij is ook aansluiting raadzaam bij de fiets- en doelenbewegwijzering die Natuurmonumenten en Veluweop1 voor ogen hebben in alle nationale parken van de Veluwe.

Naast auto- en fietsbewegwijzering kijken we ook naar de toeristische voetgangersbewegwijzering. Dit is erop gericht om de voorzieningen in en tussen de stations/dorpen en het natuurgebied te versterken.

Door met pictogrammen te werken geven we eerder verkeerssturing voor diverse doelgroepen die naar het gebied gaan. Ook op de lokale routes in en om het gebied kijken we naar verdere optimalisatie van de toeristische bewegwijzering.

(Dynamische) parkeerroutering

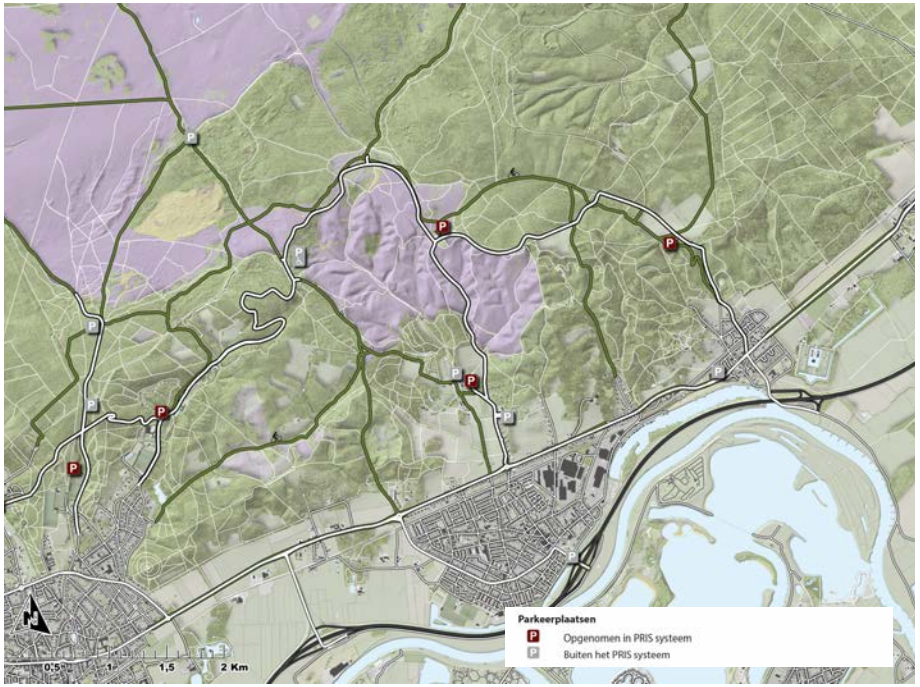
In het principeplan is al uitgebreid ingegaan op het Parkeer Route Informatie Systeem (PRIS). Dit systeem informeert gemotoriseerde bezoekers over de actuele parkeermogelijkheden aan de randen van Nationaal Park Veluwezoom. Het voorkomt onnodig zoekend en rondrijdend verkeer, ergernis, onveilige verkeerssituaties en vermindert de belasting van milieu en omgeving. Ervaringen met dit systeem bij andere drukbezochte recreatieve bestemmingen zijn zeer positief.

Een PRIS sluit ook aan bij de landelijke doelstellingen van de data top 15, waarbij mobiliteitsdata real time en integraal via providers en diensten wordt aangeboden aan (weg)gebruikers.

De PRIS ondersteunen we met een sluitend P-routeplan aan de zuid- en oostkant van het natuurgebied, bij voorkeur in bruine verwijsborden. Dit zijn de borden waarnaar dynamisch verwezen wordt als een bepaald parkeerterrein vol of bijna vol is. Op beslispunten is daarmee goede verkeerssturing van bezoekers mogelijk.

Bij de realisatie van PRIS kijken we hoe ook parkeerapps en navigatiesystemen real time de verkeerssturing kunnen borgen. In het uitvoeringsprogramma is hier budget voor opgenomen.

Figuur 17 Parkeerplaatsen die gekoppeld zijn aan de PRIS

Deelprojecten: Optimalisatie gebruik parkeerplaatsen

F1. Upgrade bewegwijzering

F2. Dynamische parkeerroutering PRIS

3. Monitoring verkeer en natuur

In amendementen hebben de raden van gemeente Rheden en Rozendaal nadrukkelijk gevraagd om een evaluatie van de nieuwe situatie na twee jaar. Deze evaluatie is alleen mogelijk als er inzicht is in de gevolgen van de aanpassingen. In de volgende fase van het project werken we een voorstel uit voor de monitoring in en om het gebied, voor zowel de huidige als de nieuwe situatie. Het gaat daarbij zowel om het in kaart brengen van de gevolgen voor de natuur als om de gevolgen voor de bewoonde omgeving en veiligheid.

Monitoring verkeer

Omdat er met name voor de verkeerssituatie in het Nationaal Park Veluwezoom het nodige zal veranderen, is het zaak om te monitoren welke veranderingen zich in het gebied voordoen. Dit doen we niet alleen om na twee jaar te kunnen zien of de aanpassingen tot de gewenste situatie hebben geleid, maar ook om in te kunnen grijpen als zich al tijdens deze periode (ernstige) ongewenste effecten voordoen. De monitoring werken we in verschillende onderdelen verder uit in een monitoringsplan. De uitgangspunten voor dit monitoringsplan zijn in deze paragraaf nader uitgewerkt.

Wat gaan we monitoren?

De monitoring van het verkeer richt zich op de drukte, de parkeersituatie, de verkeersveiligheid en de geluidsoverlast.

Verkeersintensiteiten en snelheden

De drukte in het gebied wordt gemeten via verkeerstelpunten. Op vijf plekken langs de wegen in het Posbankgebied zijn dergelijke verkeerstelpunten (op zonne-energie) aanwezig. Deze bevatten historische teldata, maar zijn inmiddels niet meer volledig in gebruik. Voor het Masterplan Veluwezoom worden deze telpunten weer hersteld, zodat er weer volledige verkeersdata beschikbaar komen. Er kunnen permanent gegevens worden verzameld over de ontwikkeling van de verkeersintensiteiten en voertuigverdelingen (motoren – auto's) in het gebied. Incidenteel worden snelheden gemeten. Minimaal een jaar voorafgaand aan de uitvoering van de maatregelen worden de gegevens verzameld (nulmeting), zodat een goed referentiebeeld ontstaat.

Parkeerdruk

De verplaatsing van parkeerplaatsen, in combinatie met de invoering van betaald parkeren, kan zorgen voor een verschuiving van de parkeerdruk naar aanliggende woongebieden in bijvoorbeeld De Steeg, Rozendaal of woonwijk Beekhuizen (waterbedeffect). Er dient op meerdere momenten een parkeerdrukmeting te worden uitgevoerd, welke kan worden vergeleken met de parkeerdruk voorafgaand aan de invoering van de maatregelen (nulmeting).

Verkeersveiligheid

De aanpassing van de verkeerssituatie in het gebied mag niet leiden tot een achteruitgang van de verkeersveiligheid. Een permanente monitoring op dit gebied is daarom van belang. Op basis van beschikbare gegevens en een model is er een goed beeld van de huidige veiligheidssituatie en risicovolle plekken. Via direct contact met de hulpdiensten en handhavers houden we zicht op de actuele verkeersveiligheidssituatie. In het monitoringsplan wordt ook aandacht besteed aan de mogelijkheden om hierin ook de subjectieve (ervaren) verkeersveiligheid in mee te nemen.

Het monitoren van de verkeersveilheid kent een iets andere insteek dan de overige aspecten waarop wordt gehandhaafd. Als zich qua veiligheid ongewenste situaties voordoen wordt direct ingegrepen om de verkeersveiligheid te herstellen; hiermee wordt niet gewacht totdat de evaluatietermijn van twee jaar is verstreken.

Geluidsoverlast

Periodieke geluidsmetingen moeten inzicht geven in de effecten die de aanpassing van de verkeerssituatie voor de bestaande geluidsoverlast hebben. Het spreekt vanzelf dat de overlast in het Nationaal Park zal afnemen op de dagen waarop de wegen zijn afgesloten, maar het monitoringsonderzoek moet uitwijzen of er bijvoorbeeld sprake is van een verplaatsing van de geluidsoverlast naar andere dagen. Ook in dit geval speelt een goede nulmeting een belangrijke rol. Technisch gezien zijn geluidsmetingen in natuurgebieden lastig door aanwezige dierengeluiden. Meestal wordt namelijk gefocust op gemiddelde waarden, die dan verstoort raken en niet representatief zijn. In dit geval lijkt het raadzaam om in te zoomen op de pieken van geluid. Dit is namelijk ook de overlast van (vaak groepen) weggebruikers die door het gebied toeren en overlast veroorzaken in de omliggende gebieden.

Monitoringplan verkeer

In de tweede helft van 2022 wordt op basis van het voorgaande het monitoringsplan verkeer verder uitgewerkt. Daarin wordt ook ingegaan op de wijze waarop wordt omgegaan met de resultaten van de monitoring: wanneer kunnen we spreken van een geslaagde nieuwe situatie en in welk geval worden de doelen niet bereikt?

Monitoring natuur

Naar aanleiding van de vraagstelling uit het amendement is overleg gevoerd met de Landbouwuniversiteit Wageningen (WUR). Hieruit werd duidelijk dat het onmogelijk lijkt om de effecten van de verschillende maatregelen apart in beeld te brengen. Het is zelfs niet zeker of effecten van de combinatie van maateregelen op natuurwaarden aan te tonen zijn binnen een tijdspanne van 2 jaar. Mogelijk dat er een indicatief effect op broedsucces van verschillende vogelsoorten aangetoond kan worden. Het is moeilijk in te schatten of dit effect significant zal zijn, vanwege de beperkte schaal van het gebied. De populatie van broedvogels omvat de hele Veluwe. Samen met de WUR concluderen wij derhalve dat monitoring van veranderingen in de natuurwaarden in de periode van 2 jaar, zoals gevraagd door de gemeenteraden, niet mogelijk is.

Het voorgaande wil niet zeggen dat monitoring nooit een optie is. Het lijkt wel goed mogelijk om het onderzoek breder op te zetten. Zowel qua tijdsspanne als qua gebied. Door ook andere gebieden op de Veluwe bij het onderzoek te betrekken en de tijdsspanne naar minimaal 4 jaar op te rekken. Door de grotere set aan gegevens zal eerder gesproken worden van significante effecten. Er kan dan aangetoond worden in hoeverre maatregelen, die leiden tot veranderingen in de bezoekersaantallen, een positief effect hebben op de populatie van de broedvogels van de Veluwe. Tevens zal het onderzoek specifiek beoordelen in welke mate bezoekersaantallen veranderen in de verschillende delen van de Veluwezoom. Daarmee kan ook aangegeven worden wat het effect voor de Veluwezoom zelf betekent.

Bredere opzet monitoring natuur

Zoals hiervoor geconcludeerd is een bredere aanpak van de natuurmonitoring voor het Nationaal Park Veluwezoom een optie. In deze paragraaf wordt hierop nader ingegaan en wordt aangegeven op welke wijze deze bredere aanpak in gang gezet zou kunnen worden.

Verwachte gevolgen maatregelen op bezoekersdichtheden

De verwachting is dat door de afsluiting van de kleine parkeerplaatsen minder bezoekers aanwezig zullen zijn in de directe omgeving van de afgesloten parkeerplaatsen. Bij de aanname dat de bezoekers die normaliter van deze parkeerplaatsen gebruik maken nu hun bezoek starten bij de andere parkeerplaatsen, is het de verwachting dat de delen ten noorden van de Posbank en het bosgebied ten westen van het Herikhuizerveld iets rustiger zullen worden.
Wat de gevolgen zijn van het tijdelijk afsluiten van wegdelen op bezoekersdichtheden is veel moeilijker in te schatten. De verschillende

parkeerplaatsen zijn nog steeds te bereiken en op weekdagen kan men nog steeds gebruik maken van de weg.
Om aan te kunnen tonen wat het effect is van de maatregelen zal allereerst een goed beeld verkregen moeten worden wat de gevolgen zijn voor het gebruik van de parkeerplaatsen en de bezoekersaantallen in de verschillende delen van de Veluwezoom. Deze informatie is noodzakelijk om een goede relatie tussen bezoekersaantallen en natuurwaarde aan te tonen.

Effecten op natuur

Bezoekers van natuurgebieden hebben op verschillende manieren een impact op de natuur. De meeste daarvan hebben negatieve gevolgen voor de aanwezige natuurwaarden. Zo heeft het bezoek gevolg voor de natuur door hun ruimtebeslag (parkeergelegenheden, eetgelegenheden, paden, e.d.), fysiek contact (bijv. sterfte reptielen op fietspaden), verstoring (van voornamelijk vegetaties, vogels en grote zoogdieren), achterlaten van rommel en soms ook het meenemen van bijv. planten en paddenstoelen. Een van de weinige direct positieve effecten op natuurwaarden is dat sommige vegetatietypen die in Nederland worden nagestreefd profijt kunnen hebben bij een beperkte mate van recreatief gebruik. Het belangrijkste positieve effect van recreatie op natuurwaarden is indirect. Door natuurervaringen zal de kans ook toenemen dat bezoekers (financieel) een bijdrage willen gaan leveren aan natuur en dat er meer draagvlak zal zijn voor maatregelen die deze natuur beschermen.
Naast de effecten via bezoekersaantallen zal het deels afsluiten van de weg mogelijk ook direct van invloed zijn op natuurwaarden. Zo zal er minder verstoring door het verkeer zijn en zal er minder stikstof via de uitstoot van brandstof in het gebied komen. Doordat de weg echter voor het merendeel van de dagen in het jaar volledig open is en slechts kleine delen worden afgesloten is dit effect lastig meetbaar.

Meten van effecten op natuur

Het meten van de impact van bezoekers op natuur is lastig. Om deze impact aan te kunnen tonen zijn twee factoren belangrijk:

- De mate waarin natuurwaarden (zoals de dichtheid van vogels) veranderen als gevolg van verandering in bijvoorbeeld bezoekersaantallen.
- De mate waarin andere factoren metingen zullen verstoren, omdat ze ook van invloed zijn op de natuurwaarden.

Andere effecten van maatregelen

Naast een impact op natuurwaarden zullen de maatregelen ook een effect hebben op de bezoekers zelf. Er zijn twee zaken die daar relevant zijn: 1) toegankelijkheid van het gebied en 2) beleving van het bezoek. Als delen van de weg zijn afgesloten in het weekend en feestdagen is de verwachting dat de beleving door de ‘overgebleven’ recreanten positiever wordt beoordeeld, omdat er minder hinder is door motorgeluid en snelheidsverschillen. Hoe de toegankelijkheid wordt beoordeeld is moeilijker in te schatten. Het is mogelijk dat bezoekers eenvoudiger een parkeerplaats vinden en minder in de file staan. Maar het is ook mogelijk dat mensen gewend zijn om verder het gebied in te gaan en daar nu minder goed kunnen parkeren. Dit zal afhankelijk zijn van de mate waarin bezoekers reeds eerder in het gebied zijn geweest.

Opties voor onderzoek

Het is mogelijk om een onderzoek te doen naar het effect van de maatregelen op het broedsucces van enkele Vogelrichtlijnsoorten in het gebied. Daarvoor zal het broedsucces gemonitord moeten worden voordat de maatregelen genomen zijn (de zogenaamde nulmeting in 2023 of 2024) en na een aantal jaar nadat de maatregelen zijn genomen. Dit zal zowel gedaan worden in gebieden waar maatregelen genomen worden als ook in gebieden waar geen maatregelen zijn genomen. Deze zogenaamde controlegebieden dienen om te kunnen corrigeren voor de effecten van andere factoren, zoals weersomstandigheden tijdens het broedseizoen. Omdat dit per broedpaar wordt gemonitord en niet per deelgebied is het mogelijk om op een kleiner oppervlakte meerdere datapunten te genereren. Hierdoor is het eerder mogelijk om een effect aan te tonen.

De verwachting is dat als de studie van de Veluwezoom opgenomen wordt in een groter monitoringsplan op de Veluwe naar de effecten van veranderingen in bezoekersaantallen op natuurwaarden het zicht op de effecten groter is en dat dit leidt tot significante effect.

De opzet voor een dergelijk breed onderzoek kan de komende maanden verder worden uitgewerkt. Met name de monitoring die ook vanuit de provinciale recreatiezonering gaat plaatsvinden biedt hiervoor een handvat. In het voorstel zal niet alleen het effect op natuurwaarden (broedvogels van de Vogelrichtlijn en mogelijk sterfte van reptielen), maar ook het effect op bezoekersaantallen en de beleving worden meegenomen. Het leggen van een relatie met de verkeersmonitoring ligt hierbij voor de hand. Om de kosten voor een dergelijk groter project te kunnen overzien, wordt hierbij gedacht aan een PhD-onderzoek. De WUR neemt, eventueel samen met een andere universiteit, de begeleiding van het onderzoek voor haar rekening. Eveneens zal aansluiting gezocht worden met andere partijen voor aanvullende financiering, zoals de Provincie Gelderland, Veluweop1 en het Rijk.

Deelprojecten voor Monitoring verkeer en natuur

G1. Monitoring verkeer

G2. Monitoring natuur

4. Planning, fasering, inschatting kosten en risico's

Planning en fasering

De realisatie van het Masterplan is een project waar we komende acht jaar gezamenlijk aan werken. Om de uitvoering van het Masterplan in goede banen te leiden, delen we het project op in twee fasen:

1. De noodzakelijke basismaatregelen om het verkeer te verminderen en de benodigde voorzieningen daarvoor, van 2022 tot en met 2025.
2. Het beter faciliteren van bezoekers rondom de nieuwe situatie tot en met 2030.

Daarnaast zijn er een aantal deelprojecten die kunnen meeliften op andere deelprojecten, en daardoor qua planning daarvan afhankelijk zijn, bijvoorbeeld de aanpassing van het station omdat ProRail daarmee ook aan de slag gaat. Deze acties worden ook in de eerste fase opgepakt. De voorbereiding van de deelprojecten in fase 2 wordt gestart vanaf 2022, omdat deze vanwege procedures en technische complexiteit de nodige voorbereidingstijd vragen.

Planning

Elk deelproject heeft zijn eigen planning, waarin rekening gehouden wordt met (technische) voorbereiding, het doorlopen van procedures en de uitvoering. Voor een deel zijn de projecten afhankelijk van elkaar. Tussen verschillende projecten is echter wel degelijk sprake van afhankelijkheid; zo zullen de parkeerplaatsen in het gebied pas worden afgesloten op het moment waarop er ook een alternatief beschikbaar is: de parkeerplaats op het manegeterrein. De afsluitingen van de wegen in het gebied kunnen ook pas op dat moment worden doorgevoerd. Om een verkeerschaos te voorkomen zal op dat moment ook het parkeerverwijssysteem moeten functioneren.
In het hiernavolgende schema is de planning opgenomen. De hiervoor genoemde deelprojecten waartussen sprake is van afhankelijkheid zijn hierbij in een aparte kleur weergegeven.

Inschatting kosten

Met de realisatie van alle onderdelen uit het Masterplan zal ongeveer 14,3 miljoen euro gemoeid zijn (zie bijlage 1). Dit bedrag is als volgt over de verschillende initiatiefnemers verdeeld:

Initiatiefnemer	Bijdrage
Natuurmonumenten	€ 8.500.000,-
Gemeente Rheden	€ 5.440.000,-
Gemeente Rozendaal	€ 490.000,-
Totaal	€ 14.430.000

De gepresenteerde bedragen in de tabel zijn bedragen inclusief verwachte kostenstijgingen en risico's.

Naast de investeringen in het project, is er ook sprake van beheerlasten die met de diverse maatregelen gepaard gaan. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de beheerlasten van het PRIS-systeem, de elektronische afsluitingen of oplaadvoorzieningen voor fietsers.

Dekking en Financiering

Voor de dekking van de kosten kijken we naar de volgende financieringsbronnen:

- Eigen bijdragen van de gemeenten en Natuurmonumenten
- Bijdrage uit de Regiodeal Veluwe
- Bijdrage plusregeling regiodeal van de Provincie
- Aanvullende bijdragen van de Provincie van rijk, Provincie en Europa (bijv. Recreatiezonering, Regels ruimte voor Gelderland, Programma Natuur, Interreg, Life, SDE-duurzame energie)
- Investeringen derden en inkomsten uit exploitatie

De investeringen in de spreiding van de bezoekersstromen, het verkeer en parkeren, de ontvangstlocatie en de verbinding tussen het station en de ontvangstlocatie Heuven zijn voor een groot deel investeringen voor de komende 20 tot 30 jaar. Dit betekent dat deze investeringen voor een langere periode ten laste komen van de begroting van de partijen. Het gaat hierbij om de kosten die zijn gerelateerd aan fysieke investeringen.

Aanvullende subsidies

Vanwege het innovatieve karakter van een aantal maatregelen en de relatie met belangrijke doelstellingen zoals verminderen van gemotoriseerd vervoer en versterking van kwetsbare beschermde (N2000) natuurwaarden, verwachten wij dat er kansen zijn voor aanvullende subsidiebijdragen. Het aanvragen van deze subsidies vraagt echter een langere voorbereidingstijd (circa 1 jaar), en omdat subsidies veelal niet van toepassing zijn op activiteiten die al gestart zijn, zijn deze subsidies met name van toepassing op activiteiten in de tweede fase. Voor het aanvragen van deze subsidies wordt onder andere samengewerkt worden het Bureau Nationale Parken en de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen.

Risico's

In de factsheets zijn per deelproject de risico's benoemd. In zijn algemeenheid is er een aantal risico's waarmee in bij de realisatie van het Masterplan rekening moet worden gehouden.

Kostenstijgingen

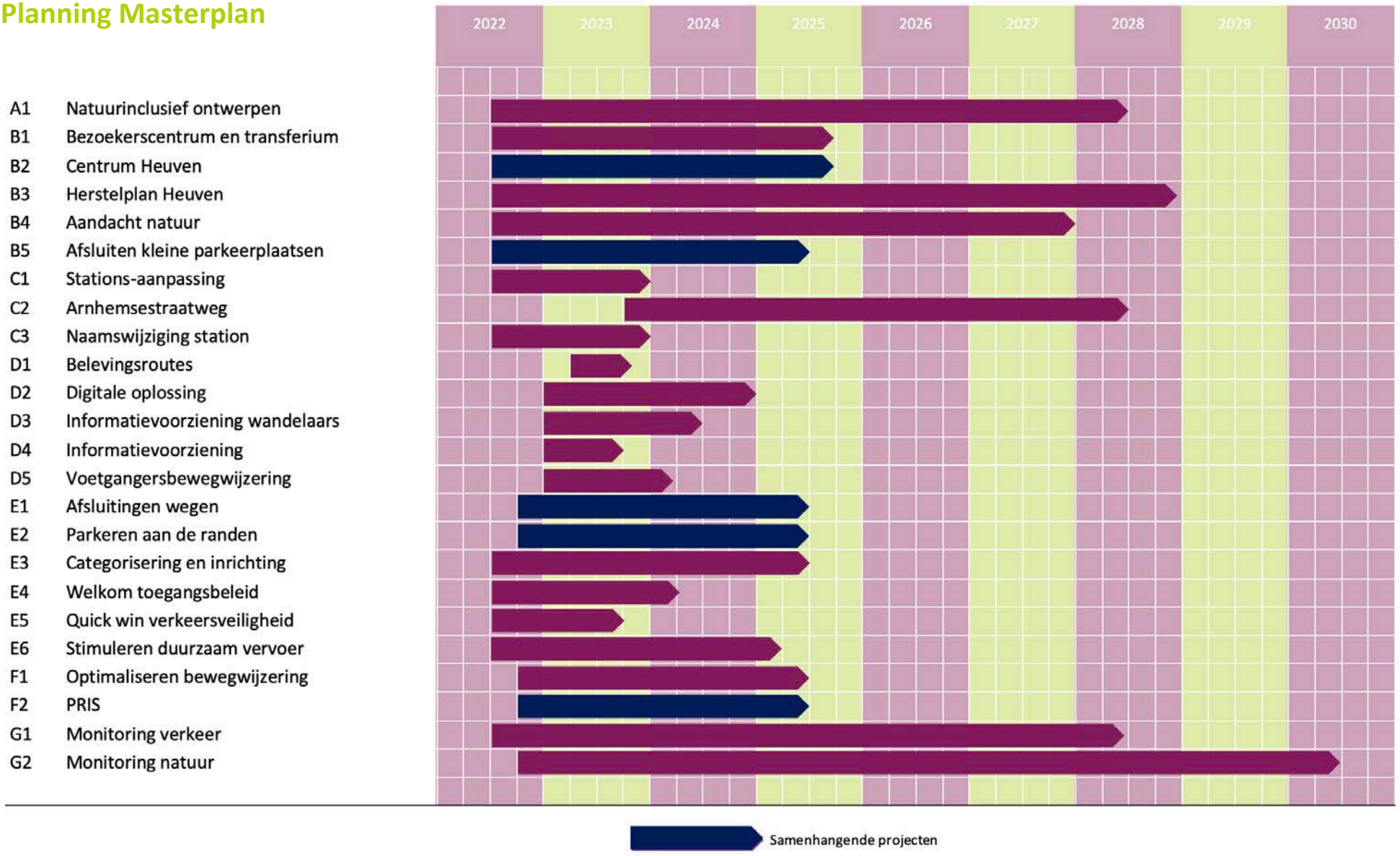
Er is al enige tijd sprake van toenemende inflatie. Enerzijds is er sprake van oplopende energieprijzen die ook zorgen voor stijging van de productiekosten. Anderzijds zorgt mondiale onzekerheid voor meer inflatie. In de kostenraming is rekening gehouden met 15% inflatie, maar op dit moment is niet met zekerheid te zeggen of dit voldoende zal zijn.

Vertragingen

De fysieke projecten die in het kader van het Masterplan worden uitgevoerd vinden allemaal in of bij een Natura2000 gebied plaats. Dat betekent dat, met name in het kader de landelijke stikstofproblematiek, heel zorgvuldig wordt gekeken naar de effecten van de projecten op deze gebieden. In de planning is rekening gehouden met de hiervoor benodigde procedures. Hoewel het Masterplan zorgt voor een afname van de stikstofdepositie, kan veranderende wet- en regelgeving op dit gebied voor nieuwe inzichten zorgen. Omdat de projecten bij veel mensen onder een vergrootglas liggen, bestaat daarnaast de kans dat we hierdoor te maken krijgen met langere proceduretijden.
Een andere mogelijk vertragende factor is het gebrek aan (uitvoerings)-capaciteit. Capaciteitsproblemen binnen de eigen organisaties, bij adviesbureaus en bij aannemers kunnen voor vertraging zorgen.

Planning Masterplan

Figuur 18 Planning masterplan

Bijlage 1. Tabel deelprojecten en kosten

Deelprojecten met maatregelen	Trekker	Investering afrond	Kosten jaarlijks
A. Ontwikkelen met aandacht voor natuur en beleving			
A1. Natuurinclusief ontwikkelen en inrichten	gemeente Rheden	€ 250.000	
B. Ontvangstlocatie bezoekerscentrum en herstelplan Heuven			
B1. Bezoekersmanagement /Transferium	NM	€ 2.300.000	
B2. Centrum landgoed Heuven	NM	€ 4.070.000	
B3. Landgoedherstel Heuven	NM	€ 390.000	
B4. Natuurakkers, schraal bloemrijk grasland en natuurincl. landbouv	NM	€ 270.000	
B5. Tijdelijke afsluiting parkeerplaatsen	NM	€ 70.000	
C. Station, inrichting, omgeving en verbinding bezoekerscentrum			
C1. Stationsaanpassing	gemeente Rheden	€ 300.000	
C2. Aanpak Arnhemsestraatweg	gemeente Rheden	€ 800.000	
C3. Naamsverandering Station	gemeente Rheden	€ 150.000	
D. Regionale spreiding bezoekersstromen en lokale economie			
D1. Belevingsroutes	gemeente Rheden	€ 10.000	
D2. Digitaal oplossingen spreiding bezoekers	gemeente Rheden	€ 50.000	
D3. informatievoorziening & rustpunt wandelaars	gemeente Rheden	€ 10.000	
D4. informatievoorziening en marketing tbv spreiding	gemeente Rheden	€ 60.000	
D5. Voetgangersbewegwijzering	gemeente Rheden	€ 50.000	
E. Minder en veiliger verkeer in de natuur			
E1. Afsluiting wegen; weren gemotoriseerd verkeer Posbankgebied	gemeente Rheden	€ 500.000	€ 30.000
E2. Parkeren aan de randen	gemeente Rheden	€ 350.000	
E3. Categorisering en inrichting van wegen	gemeente Rheden	€ 750.000	
E4. Welkom toegangsbeleid	gemeente Rheden	€ 30.000	
E5. Quick-wins verkeersveiligheid	gemeente Rheden	€ 40.000	
E6. Stimuleren duurzaam (deel)vervoer	gemeente Rheden	€ 250.000	€ 20.000
F. Geleiding bezoekers			
F1. Upgrade bewegwijzering	gemeente Rheden	€ 400.000	€ 7.000
F2. Dynamische parkeerroutering PRIS	gemeente Rheden	€ 700.000	€ 15.000
G. Monitoring Verkeer en Natuur			
G1. Meet en monitoringsplan verkeer	gemeente Rheden	€ 150.000	
G2. Monitoring natuur	gemeente Rheden	€ 100.000	
Subtotaal		€ 12.050.000	€ 72.000
Onvoorzien		€ 500.000	
Inflatie 15%		€ 1.880.000	
Totaal		**€ 14.430.000**	

Bijlage 2. Chronologisch overzicht: studies, documenten, websites en besluiten

Ontspannen Regio. De regionale agenda, Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, Lopend, Opgaven - Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Recreatiezonering, Provincie Gelderland, Lopend, https://www.gelderland.nl/projecten/recreatiezonering-op-de-veluwe

Veluwe op 1. Samenhang- samenwerking en focus, Veluwe Alliantie, Lopend, Veluwe op 1 - Veluwe op 1

Veluwezoom vol verhalen. Programma belevingsgebieden, Veluwe Alliantie, Lopend, https://www.veluweop1.nl/project/belevingsgebieden/

Principeplan Welkom Veluwezoom, Gemeente Rheden, feb-22.

Raadsmemo participatie en draagvlak Masterplan, Gemeente Rheden, feb-22.

Raadsvoorstel Principeplan D, Gemeente Rheden, feb-22. Agenda Rheden, - Raadsvergadering dinsdag 22 februari 2022 19:30 - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl),

Raadsbesluit Principeplan D, Gemeente Rheden, feb-22.

Nachtafsluiting Nationaal Park de Veluwezoom, motie 1, Gemeente Rheden, feb-22.

Meten is weten, motie 2, Gemeente Rheden, feb-22.

Gebiedstafel Posbank Veluwezoom, motie 3, Gemeente Rheden, feb-22.

Parkeerdruk, motie 4, Gemeente Rheden, feb-22.

Verbinding met de dorpen, amendement 1, Gemeente Rheden, feb-22.

Uitbreiding afsluiting, amendement 2, Gemeente Rheden, feb-22.

Scenario onderzoek Masterplan Veluwezoom, Gemeente Rheden, okt-21.

Scenario Veluwezoom – reactie stakeholders, Gemeente Rheden, okt-21.

Raadsvoorstel scenario's Masterplan Veluwezoom, Gemeente Rheden, okt-21. Agenda Rheden, - Raadsvergadering dinsdag 19 oktober 2021 19:30 - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl),

Raadsbesluit scenario's Masterplan Veluwezoom, Gemeente Rheden, okt-21.

Amendement Goed onderzoek goed plan, Gemeente Rheden, okt-21.

Regiodeal Veluwe met handtekeningen, Gemeente Rheden, okt-21.

Drukteradar, gegevens over 2020 en 2021. TVAN, sep-21. Drukteradar - Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (toerismevan.nl)

Visie herstelplan Heuven, SB4, sep-21.

Spreidingsplan, Stichting Red Heuven en Posbank, sep-21.

Natuurbeheer en Zonering voor zeven –aangewezen-vogelsoorten Natura 2000, SOVON, 2020, https://www.sovon.nl/nl/publicaties/natuurbeheer-en-zoneringsmaatregelen-voor-zeven-aangewezen-vogelsoorten-natura-2000-0,

Fietsplan 2016, Gemeente Rheden, 2016, Document Rheden, - Fietsplan 2016.pdf - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl),

Nota Parkeernormen 2015, Gemeente Rheden, 2015

Verkeersveiligheidsplan 2000, Goudappel Coffeng, 2000

Compendium voor de leefomgeving https://www.clo.nl/

Figurenlijst

Figuur 1	P.4	Proces tot het masterplan.
Figuur 2	P.8	Toegang doordeweeks en in het winterseizoen.
Figuur 3	P.9	Toegang in de weekenden en op feestdagen in het zomerseizoen.
Figuur 4	P.10	De Posbank in 1953. Foto: Natuurmonumenten.
Figuur 5	P.11	De ontwikkeling van waarden als gevolg van het Masterplan.
Figuur 6	P.14	Links en midden: Verkeerskundig meubilair gecombineerd met ecologische inpassing. Rechts: Hop-over voor vleermuizen.
Figuur 7	P.15	Herstelplan Landgoed Heuven. Bron: Natuurmonumenten.
Figuur 8	P.16	Beoogde ontwikkeling rond het bezoekerscentrum.
Figuur 9	P.18	Impressie verbreed perron, dwarsdoorsnede en bovenaanzicht.
Figuur 10	P.19	Beoogde ontwikkeling nabij het station.
Figuur 11	P.21	Voorzieningen die bijdragen aan spreiding bezoekers op twee niveaus.
Figuur 12	P.22	Voorbeeld uit het handboek huisstijl Veluwe: informatiepaneel met startpunten voor de diverse gebruikers
Figuur 13	P.23	Periodieke afsluitingen.
Figuur 14	P.24	Beoogde ontwikkeling Beekhuizen.
Figuur 15	P.25	Huidige parkeersituatie.
Figuur 16	P.26	Nieuwe parkeersituatie.
Figuur 17	P.27	Parkeerplaatsen die gekoppeld zijn aan de PRIS.
Figuur 18	P.34	Planning masterplan

Foto's op voorpagina en pagina 3, 10, 13, 15, 17, 31, 33: Natuurmonumenten

Foto op pagina 14: Ties Blaauw

Colofon

Projectteam

Gemeente Rheden
K. Wopereis
I. Kerkhoff
L. Van der Zee
K. Knippenberg
A. Van Engen
K. Lamaker

Gemeente Rozendaal
H. Jacobsen

Natuurmonumenten
A. Ten Hoedt
S. Semmekrot

Wing
F. Stroeken
D. Brunt
P. Veldt

Bureau Buiten
A. Van Mispelaar

M2 Manage
M. Mur (projectmanager)

Stuurgroep

Gemeente Rheden
Wethouder Ronald Haverkamp
Gemeente Rozendaal
Wethouder Simon Warmerdam
Vereniging Natuurmonumenten
Adjunct – regiodirecteur Jeroen de Koe

9 mei 2022

gemeente Rheden

GEMEENTE ROZENDAAL

Natuurmonumenten

veluweop1

wing partner in ruimte en ontwikkeling

Naar een balans tussen natuur, recreatie en verkeer

Draagvlakmeting maatregelen Masterplan Veluwezoom

In gesprek met inwoners van de gemeenten Rheden en Rozendaal en gasten van de Veluwezoom

gemeente Rheden

Natuurmonumenten

veluweopl

GEMEENTE ROZENDAAL

OPINIE PIJLERS
in gesprek met bewoners

Naar een balans tussen natuur, recreatie en verkeer - Draagvlakmeting maatregelen Masterplan Veluwezoom
Inwoners van de gemeenten Rozendaal en Rheden praten mee over de toekomst van de Posbank

Onderzoeksbureau Opiniepijlers, april/mei 2022
In opdracht van de gemeenten Rheden en Rozendaal en Natuurmonumenten
Samenstelling Reinder Boeve en Frank Bolder
Interviews Tessa Ariaans, Hans Teunissen, Fred Eggink, Maurice Doppen, Gytha van der Veer
Graphics, ontwerp en opmaak Louman & Friso ontwerpbureau

Disclaimer Uitspraken, conclusies en aanbevelingen zijn gebaseerd op gesprekken met respondenten. Feiten, aantallen en cijfers zijn verwerkt zoals ze zijn genoemd in deze gesprekken en niet verder getoetst.

Leeswijzer diagrammen Bij een deel van de vragen kon gekozen worden uit meerdere antwoorden. In dat geval kan het percentage hoger zijn dan 100 procent.

Naar een balans tussen natuur, recreatie en verkeer

Draagvlakmeting maatregelen Masterplan Veluwezoom

gemeente Rheden

veluweop1

Natuurmonumenten

GEMEENTE ROZENDAAL

OPINIE PIJLERS
in gesprek met bewoners

Kunnen we het even hebben over de Posbank? *)

gemeente Rheden · Natuurmonumenten · veluweopl · Gemeente Rozendaal

Inhoud

1. Samenvatting 6

2. Verantwoording 10

3. Beschrijving van de werkwijze 15

4. Uitwerking van de resultaten 16
   4.1 Inleiding 16
   4.2 Belevingswaarde inwoners 16
   4.3 Veelgenoemde pluspunten 17
   4.4 Veelgenoemde minpunten 18
   4.5 Nabijheid en waardering Veluwezoom 19
   4.6 Gebruik van het gebied 21
   4.7 Vervoer naar de Veluwezoom 22
   4.8 Redenen om de Veluwezoom te bezoeken 22
   4.9 Betaald parkeren 23

5. Uitwerking van de resultaten: tweede lijn 25
   5.1 Inleiding 25
   5.2 Informatiegraad 25
   5.3 Het waarom van de plannen 26
   5.4 Draagvlak 26
   5.5 Verkeer, natuur en recreatie afgewogen 29
   5.6 Toekomstbeeld verkeer 32
   5.7 Toekomstbeeld natuur 34
   5.8 Toekomstbeeld recreatie 35

Samenvatting

In april 2022 hebben 303 respondenten (inwoners van de gemeenten Rheden en Rozendaal en recreanten) op straat hun mening gegeven over het masterplan voor gedeeltelijke afsluiting van Nationaal Park Veluwezoom. Daarnaast reageerden 1020 respondenten digitaal op het voorgenomen plan. In totaal deden 1323 respondenten mee.
Dit onderzoek komt als bijlage bij het masterplan als het voorligt in de gemeenteraden van Rheden en Rozendaal. Het biedt bouwstenen voor toekomstig beleid rondom Nationaal Park Veluwezoom.

Parel

Als er één beeld oprijst uit al deze bijdragen, dan is het wel dat de Veluwezoom dé parel is van Rheden en Rozendaal. De waardering voor de Posbank en het omliggende natuurgebied is bijzonder hoog. Inwoners vinden de nabijheid van de natuur enorm belangrijk voor hun woongenot. De zorgen om en verantwoordelijkheid voor de natuur zijn de leidende onderwerpen in de straatgesprekken. Respondenten zetten het beschermen van flora en fauna op de Posbank in merendeel op één. Dat je er kunt recreëren vinden mensen ook belangrijk, maar de natuur mag niet te veel lijden onder de recreatie. Toegankelijkheid voor gemotoriseerd verkeer staat voor de meeste respondenten een stuk lager op de prioriteitenlijst. We zien hierbij nauwelijks verschillen tussen de leeftijdsgroepen of de dorpen waar respondenten wonen

Algemeen versus particulier belang

Uit de reacties blijkt dat respondenten in de gemeenten Rheden en Rozendaal oog hebben voor het algemeen belang. Menigeen geeft aan zelf met de auto naar de Veluwezoom te rijden, maar tegelijk zien mensen ook het grotere plaatje: de natuur van de Posbank is kwetsbaar en verdient behouden te blijven of zelfs meer ruimte te krijgen. Dit is een in de gemeente Rheden breed gedeelde gedachtengang. Daarom is

er brede steun voor het gedeeltelijk afsluiten van wegen in het gebied voor gemotoriseerd verkeer. Het persoonlijke belang van overal kunnen komen met de auto wijkt voor het algemene belang van natuurherstel. Uit reacties blijkt dat er twijfel is of het voorliggende masterplan wel ver genoeg gaat. Respondenten zijn niet zelden voorstander van verdergaande inperkingen voor gemotoriseerd verkeer, maar ook het 'massatoerisme' in het gebied.

Oog voor mindervaliden en minder draagkrachtigen

Een terugkerend onderwerp in de gesprekken is de mogelijkheid voor mindervaliden en ouderen om ook van de Posbank te kunnen genieten. Respondenten wijzen erop dat deze groep ook in de toekomst op de een of andere manier het gebied in moet kunnen komen. Zij hebben daarnaast oog voor minder draagkrachtigen, bijvoorbeeld als het gaat om betaald parkeren in het Nationaal Park Veluwezoom. Overigens is er wel overwegend steun voor de invoering van betaald parkeren.

Gebruik van het gebied en de belevingswaarde

Inwoners van de gemeente Rheden en Rozendaal hebben een zeer grote waardering voor de Veluwezoom en zijn ook intensieve gebruikers van het gebied. Veel inwoners die we spraken komen wekelijks of soms zelfs elke dag in het gebied. Overwegend komen ze er wandelend of met de fiets, en minder vaak met de auto. We hoorden tijdens de straatinterviews meermaals mensen (jong en oud) zeggen dat ze verliefd zijn op de Posbank. Een terugkerend element is ook de Veluwezoom als de reden om in een van de gemeenten te komen wonen, of om er nooit meer weg te gaan. De eigen woonomgeving scoort erg hoog. In onze onderzoeken in andere gemeenten zien we vaker hoge cijfers voor woongenot, maar in Rheden en Rozendaal springt de waardering er in positieve zin uit. Hier speelt de ligging in de groene omgeving zoals gezegd een grote rol. Met name het drukke verkeer komt voorbij als minder positief punt in de woonomgeving. In dit verband ging het in de gesprekken vaak over de overlast door motoren.

Informatiegraad

Tijdens de gesprekken bleken inwoners behoorlijk goed op de hoogte te zijn van de plannen voor de Veluwezoom. We zagen hierboven al dat een grote meerderheid van de respondenten aangeeft de natuur in de Veluwezoom te waarderen. Juist omdat inwoners in het algemeen de Veluwezoom belangrijk vinden voor hun eigen woonomgeving, volgen ze de ontwikkelingen. Het tegengaan van verkeersdrukte en het beschermen van de natuur noemen ze uit zichzelf als redenen voor de op stapel staande maatregelen. Inwoners zijn al met al goed ingevoerd in het nieuwe beleid. Als ze tijdens het gesprek aangeven niet van de hoed en de rand te weten, dan zien we in het algemeen een positieve grondhouding: mensen zijn nieuwsgierig naar het beleid.

Verkeer, natuur, recreatie: een balans

We legden in de straatinterviews de keus voor: is recreatie, natuur of toegankelijkheid voor het verkeer het belangrijkst voor u? De meeste mensen die we spraken, maakten hierop een doordachte afweging. Voor de meerderheid staat in de Veluwezoom de natuur op 1, recreatie volgt en de toegankelijkheid voor gemotoriseerd verkeer is hekkensluiter. Meer dan tweederde van de respondenten vindt deze toegankelijkheid van minder belang.

Toekomstbeeld verkeer

Respondenten schetsen in hun toekomstbeeld van verkeer in het gebied zelfs verdere terugdringing van deze toegankelijkheid. Voor mindervaliden en ouderen zouden er wel alternatieven moeten komen, zoals shuttlebusjes. Verder worden ontheffingen genoemd voor elektrische auto's en/of inwoners van de gemeenten.

Toekomstbeeld recreatie

Recreatie is in de geschetste toekomstbeelden niet altijd vanzelfsprekend alom aanwezig in de Veluwezoom. Activiteiten en evenementen moeten beperkt worden, vinden respondenten. Excursies zouden

meer in het teken moeten staan van educatie en bewustwording, en moeten kleinschaliger. Er is meer handhaving nodig, bijvoorbeeld om zwerfafval en andere overlast te voorkomen. Een terugkerend onderwerp is overlast door mountainbikers en wielrenners, ook daar zou toekomstig beleid wat aan moeten doen. Een oplossing die sommige respondenten aandragen voor een betere spreiding van het toerisme ligt in de sfeer van zonering van recreatie, zoals de provincie op grotere schaal in Gelderland wil invoeren.

Toekomstbeeld natuur

Tenslotte het toekomstbeeld dat respondenten schetsen voor de natuur. Hier ligt een link met de kleinschalige, educatieve recreatie: er is meer bewustwording nodig en meer rust. Sommige regelmatige bezoekers zien het natuurgebied veranderen. Maar mensen verwijzen ook naar ontwikkelingen op grotere schaal zoals teruglopende biodiversiteit van de Nederlandse natuur en klimaatverandering. Respondenten spreken de hoop uit dat de natuur in de Veluwezoom zich zal herstellen als menselijke activiteit op een lager pitje komt te staan.

2 Verantwoording

2.1 Inleiding

In april 2022 hebben 303 respondenten op straat en 1020 respondenten digitaal hun mening gegeven over het masterplan voor gedeeltelijke afsluiting voor gemotoriseerd verkeer in Nationaal Park Veluwezoom. Er deden in totaal 1323 respondenten mee aan dit onderzoek.
De interviewers van Opiniepijlers zijn namens de beide gemeenten en Natuurmonumenten in gesprek gegaan met inwoners en recreanten. De gespreksleidraad was ook als digitale vragenlijst online in te vullen.

2.2 Onderzoeksperiode en -werkwijze

De interviews zijn gehouden in de periode van maandag 11 april tot en met dinsdag 19 april. De gesprekken zijn gevoerd op basis van gestandaardiseerde vragenlijsten die zijn samengesteld in overleg met de gemeenten Rheden en Rozendaal en de stuurgroep. Zie hoofdstuk 3 voor meer informatie over de werkwijze.

2.3 Diepte-interviews

De diepte-interviews op straat namen per inwoner ongeveer tien minuten tot een half uur in beslag. In de gesprekken is de mening van de inwoners van de beide gemeenten en recreanten in kaart gebracht, maar ook hun zorgen, wensen, belangen én de kansen die zij zelf zien rondom verkeer, recreatie en natuur. Daarnaast werden de interviews gebruikt als informatie-overdracht over het masterplan. Het is de respondenten duidelijk dat de uiteindelijke beslissingen door de gemeenteraden worden genomen.
Onze interviewers leggen in de gesprekken een directe relatie tussen opdrachtgevers en inwoners/passanten. Dat stellen de respondenten op prijs: ze geven graag hun mening en vinden het in beginsel positief dat de gemeenten en Natuurmonumenten willen luisteren naar wat er leeft en speelt onder de inwoners en bezoekers van het gebied.

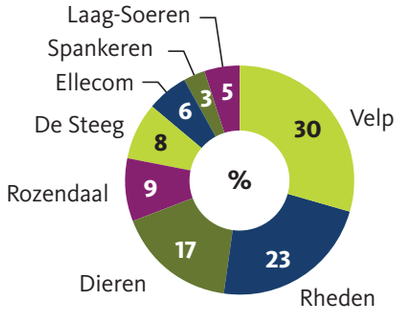

De interviews hebben geresulteerd in ruim 25.000 datagegevens; deze zijn verwerkt, geanalyseerd en samengevat. De resultaten kunnen bijdragen aan op maat gesneden communicatie en informatievoorziening, onderbouwing van inhoudelijke keuzes, versterking van de kwaliteit van de plannen en verbreding van het draagvlak in het voorliggende masterplan en eventuele toekomstige invullingen van het beleid voor de Veluwezoom.

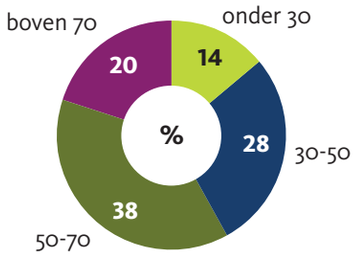
2.4 Representativiteit

We hebben inwoners uit alle dorpen van de twee gemeenten kunnen spreken. Ook was er voldoende gelegenheid voor dagjesmensen van elders om met ons in gesprek te gaan. Hen troffen we niet alleen in het Nationaal Park Veluwezoom, maar ook in de dorpen.
Het betrouwbaarheidspercentage in dit onderzoek is 95%. Dit betekent dat herhaling van deze onderzoeksopzet binnen dezelfde doelgroep voor 95% soortgelijke resultaten zouden opleveren. De uitkomsten zijn op basis van weging representatief voor beide gemeenten. Dat betekent dat er uitspraken gedaan kunnen worden voor de hele gemeente.

Herkomst respondenten in de gemeenten Rheden en Rozendaal

Leeftijd respondenten

2.5 Onderscheid straatgesprekken en online vragenlijst

We hebben op straat met 303 mensen gesproken. Daarnaast hebben 1020 respondenten digitaal gereageerd. Als het gaat om de kwalitatieve respons in dit onderzoek maken we een onderscheid tussen straatgesprekken versus online reacties. Het grote verschil is dat tijdens straatgesprekken informatie van en naar respondenten effectiever kan worden overgedragen. Er ontstaat een beter beeld van wat er leeft en speelt qua ideeën, belangen, zorgen, argumenten en communicatie-behoefte. Bovendien voelen respondenten zich door de keuze voor persoonlijke gesprekken serieus genomen en gehoord. Ze hebben dat belang onderstreept. Ook stellen respondenten het op prijs dat ze in de eigen omgeving het gesprek kunnen aangaan.

Thema's kwamen tijdens de gesprekken op verschillende momenten aan de orde. Bijvoorbeeld in een vraag naar waardering van natuur en recreatie, en even later in open vragen over toekomstbeelden. Dankzij deze manier van bevragen kunnen we argumenten, sentimenten en ideeën over het gebied helder krijgen. Er ontstond een betrouwbaar beeld van wat bezoekers van de Veluwezoom en inwoners van de gemeenten Rheden en Rozendaal vinden van het masterplan en hoe ze de toekomst van en maatregelen voor het Nationaal Park Veluwezoom voor zich zien.

Bij de verwerking van de resultaten maken we onderscheid tussen de op straat verkregen en de digitale data. In de straatinterviews werken we met open en gesloten vragen in een gestandaardiseerde vragenlijst. Bij de gesprekken op straat gaat het vooral om argumenten, redeneringen, kansen en sentiment. Het kwalitatieve deel van het rapport is voornamelijk hierop gebaseerd. Het digitale onderzoek draait om de grote aantallen, verhoudingen en spreiding. Hiermee heeft een grotere groep respondenten de kans om aan het onderzoek deel te nemen. Deze dient op die manier als extra toets en verbreding van de basis: omdat de aantallen digitale reacties meestal nog groter zijn dan de interviews op straat bieden ze een goede aanvulling.

3

Beschrijving van de werkwijze

De informatie- en interviewtour is breed van start gegaan met publicaties in lokale en regionale media en aankondigingen via de (online) kanalen van de gemeente. Daarnaast was er een online vragenlijst.
Voor de tour hebben we een bus ingezet, een omgebouwde camper, die dienstdoet als informatie- en discussiebus. Deze bus trok ruim een week rond in de gemeenten Rheden en Rozendaal. In de grote dorpen stonden we op markten, bij supermarkten en in winkelcentra. In kleinere kernen zochten we een centrale plek in het dorp op. Daarnaast stonden we in het drukke paasweekeinde bij het Paviljoen op de Posbank.
Uitgangspunt voor dit onderzoek is het verzamelen van argumenten. Welke spelen voor het grote publiek mee in het draagvlak voor het voorgenomen masterplan voor het Nationaal Park Veluwezoom? Het is goed om te benadrukken dat we de gevraagde informatie met de hierboven beschreven werkwijze scherp in beeld konden brengen. We peilden hoeveel respondenten wisten van de plannen, en deelden indien nodig de belangrijkste punten uit het masterplan-in-wording rondom natuurbescherming, verkeers- en parkeermaatregelen en optimalisatie van de recreatie.
Na het veldwerk hebben we alle antwoorden gerubriceerd en geclusterd. De basis voor de dataverwerking was de rode draad die ook is gekozen voor het inrichten van de vragenlijsten, te weten: informatiegraad, belevingswaarde van de woonomgeving (bij inwoners), gebruik van het gebied, en de balans tussen natuur, recreatie en verkeer.
Zo ontstond er een profiel van wat inwoners en recreanten belangrijk vinden en hoe ze de toekomst van het Nationaal Park Veluwezoom zien.

Uitgangspunt voor dit onderzoek is het verzamelen van argumenten

4 Uitwerking van de resultaten

4.1 Inleiding

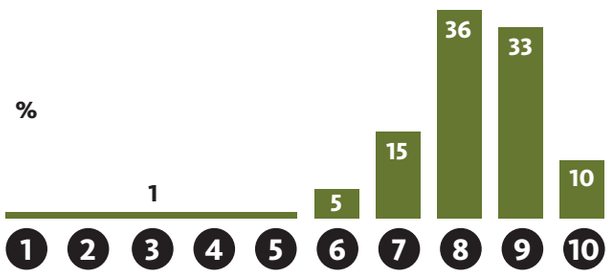
De resultaten van het onderzoek hebben we uitgewerkt langs twee lijnen. De eerste lijn wordt gevormd door de belevingswaarde van de eigen woonomgeving (bij inwoners) en het gebruik van het gebied (inwoners en recreanten van elders) tot dusver. Deze resultaten geven inzicht in de samenhang tussen woongenot en (natuur)beleving van de Veluwezoom onder inwoners. Zij geven aan hoe zij het wonen in de gemeente Rheden en Rozendaal ervaren en of de nabijheid van de Veluwezoom hieraan bijdraagt. Daarnaast hebben we alle respondenten gevraagd hoe vaak en op welke manier zij naar de Veluwezoom komen en met welk doel ze het gebied bezoeken. Hier kwam ook betaald parkeren ter sprake.

De tweede lijn draait om de toekomstige plannen voor de Veluwezoom. Deze bespreken we in hoofdstuk 5.

4.2 Belevingswaarde inwoners

De inwoners die we spraken zijn bijna over de hele linie positief tot zeer positief over hun eigen woonomgeving. Nagenoeg niemand komt met een cijfer lager dan 6. Dat zegt iets over het prettige woonklimaat in de gemeenten Rheden en (de zelfs nog iets hoger scorende) gemeente Rozendaal, en dat komt ook tot uiting in de pluspunten die mensen aandragen over hun woonplek.

Welk cijfer geeft u de plek waar u woont?

4.3 Veelgenoemde pluspunten

Veel respondenten noemen de groene omgeving als dikke plus voor hun woongenot. Dat je vanuit je dorp zo het bos in loopt, zien inwoners als grote kwaliteit. De nabijheid van de IJssel noemen ook veel mensen. Wie een ommetje wil maken, heeft de luxe van twee landschappen om uit te kiezen: de bossen of de uiterwaarden.

QUOTES

- **Het is niet te druk, maar ook weer niet te stil: er is een aangename reuring.**
- **Krijgt je het nog mooier?**
- **Ik kan zó het bos in: ik zit voor een dubbeltje op de eerste rang!**
- **Ik woon aan de rand van de Posbank en heb dus een heel grote achtertuin.**
- **Stad, bos en water zijn allemaal dichtbij. je kunt de drukte opzoeken als je dat wilt.**
- **Het is hier heerlijk, ik wil hier nooit meer weg.**
- **Het is de mooiste plek van Nederland.**
- **Er wordt veel georganiseerd. Aansluiten hoeft niet in het dorp, maar meedoen kan altijd.**
- **Iedereen is betrokken zonder elkaar te overlopen. Je hebt hier al het positieve van een dorp.**
- **Aan de ene kant het bos, aan de andere kant de uiterwaarden en de IJssel**
- **De omgeving! Ik ben opgegroeid in Rheden en De Steeg. Heb mijn studietijd en de jaren erna in het westen van het land of buitenland gewoond. En nu ben ik teruggekomen voor de heerlijke omgeving hier.**

Het karakter van de dorpen is ook een veelgenoemd pluspunt. Er zijn in het algemeen voldoende voorzieningen en activiteiten, maar je woont er wel rustig. Een derde positieve lijn die we onderscheiden is de nabijheid van de ‘stad’: wie wil, komt met de auto of het openbaar vervoer gemakkelijk in plaatsen als Arnhem of Zutphen voor een middagje winkelen of cultuur.

4.4 Veelgenoemde minpunten

We vroegen ook welke punten minder bevielen in de eigen woonomgeving. Sommige mensen konden er eigenlijk geen noemen. Maar vaak kwamen toch ook ergernissen over verkeersdrukte aan de orde. Respondenten leggen hier snel een verband met recreatie en de Veluwezoom: het lawaai en risicovol rijgedrag van toerende motorrijders en groepen jongeren met ‘opgevoerde’ auto’s worden bijvoorbeeld regelmatig genoemd. Maar ook het geluid van de snelweg is voor sommigen een minpunt.

QUOTES

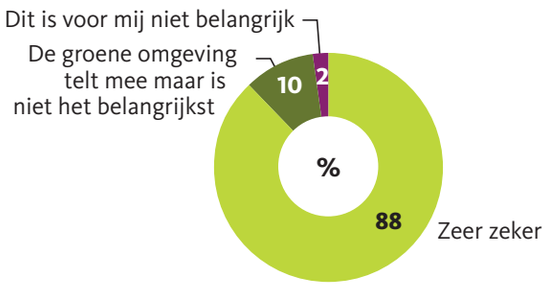
- **Er is toenemend verkeer.**
- **Ik heb veel last van toeristisch lawaai van hardrijdende motoren.**
- **Er worden hier regelmatig wedstrijdjes gereden, vooral met motoren.**
- **De ouderen verdwijnen: er komen steeds meer jongeren, vaak ook jonge gezinnen, te wonen. En die zijn erg op zichzelf.**
- **In de zomer zijn hier veel toeristen. Er zijn weinig parkeerplaatsen in de wijk.**
- **De Harderwijkerweg is erg druk, er wordt hard gereden.**
- **Ik ben bang dat het hier een pretpark wordt.**
- **Het is hier een beetje kleinburgerlijk. Er is niet veel te doen op cultuurgebied, maar Arnhem is gelukkig dichtbij.**
- **Er komen steeds meer stadse mensen hier wonen waardoor de gemeenschap minder wordt gevoeld. Deze mensen hebben niks met de regio.**
- **Veel mensen bestraten hun tuinen, in plaats van dat ze deze groen houden.**
- **Groenstroken worden slecht onderhouden. Geef ze dan aan de mensen die er wonen, mits ze er beplanting in zetten.**

Daarnaast zijn er ergernissen in de wijk, zoals de staat van onderhoud van openbaar groen en stoepen. Ook zijn er wat zorgen over de tanende levendigheid van het dorp en de bevolkingsopbouw in buurten: er zouden steeds meer mensen ‘uit de stad’ komen wonen, of jonge gezinnen die ‘op zichzelf’ zijn. Sommige bewoners ergeren zich aan buren die hun tuin volleggen met tegels.

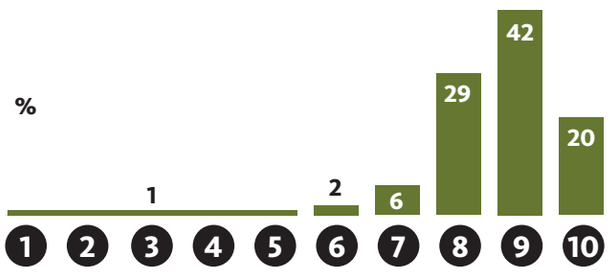
4.5 Nabijheid en waardering Veluwezoom

Veel inwoners geven bij de pluspunten van hun woonomgeving al aan hoe belangrijk het groen voor hen is. We vroegen inwoners van Rozendaal en Rheden daarnaast expliciet of de nabijheid van de Veluwezoom meetelt voor het woonplezier. Hier stemt in alle plaatsen een zeer hoog percentage respondenten volmondig mee in. De waardering voor de natuur in de woonomgeving is zeer groot. In de motivaties is ook duidelijk te merken hoe belangrijk de Veluwezoom voor veel mensen is. Voor sommigen is de nabijheid van de Posbank dé reden om zich te vestigen in Rheden of Rozendaal, of om er nooit meer weg te willen. Mensen geven meermaals aan ‘verliefd’ te zijn op het gebied, of omschrijven het als een cadeautje.

Telt voor u de nabijheid van de Veluwezoom / Posbank ook mee voor uw woonplezier?

Welk cijfer geeft u de natuur in uw omgeving?

QUOTES

- **Het is gewoon een hartstikke mooi gebied. Als tiener onderschatte ik de schoonheid een beetje: ik vond het vele groen eigenlijk normaal. Maar nu ik wat ouder ben zie ik hoe prachtig het hier is. En dat moet het ook blijven.**
- **Ik kom van oorsprong uit Amsterdam en heb daarna heel lang in Frankrijk gewoond. Het heuvelachtige gebied daar sprak me aan, een van de redenen dat ik in Velp ben gaan wonen.**
- **De natuur is lekker dichtbij. De drukte is te vermijden als je de routes kent.**
- **Ik ben hier vanuit Limburg komen wonen vanwege de Posbank: ik ben verliefd op dit gebied!**
- **Dit gebied is echt een cadeautje. We wonen hier nu vijf jaar en zijn elke dag blij dat we hierheen zijn gegaan.**
- **Als ik via Zoom vergader heb ik als achtergronddecor de Posbank. Mensen vragen weleens 'is dat Amerika?'.**
- **De Posbank is de belangrijkste reden om in Rheden te gaan wonen.**

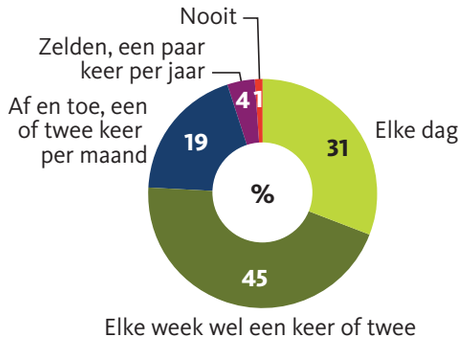
QUOTES

- **De rust, het groen. Dat ik zelfs op slechtere dagen nu toch van het uitzicht op de Posbank kan genieten is een plus.**
- **De seizoenen in het bos meemaken. De dieren kunnen waarnemen. Kunnen genieten van de rust in het bos en het zingen van de vogels, maar dan zonder ronkende motoren of accelereren auto's.**
- **Ik beperk mijn bezoeken aan vooral de Posbank wel steeds meer. Ik stoor mij aan de drukte van auto's, motoren en grote groepen wielrenners. Verder zie ik de hoeveelheid zwerfafval langs de weg toenemen. Ik wandel en fiets op dit moment liever elders.**

4.6 Gebruik van het gebied

Uit de opmerkingen die respondenten maken over hun woonomgeving blijkt al dat de natuurlijke omgeving voor jong en oud uitnodigend is. De inwoners die wij spraken, komen bijna zonder uitzondering regelmatig in het gebied. We zien dat mensen uit Rozendaal het vaakst in het natuurgebied te vinden zijn. Is het niet dagelijks, dan toch enkele keren per week. Logischerwijs komen bezoekers van buiten de gemeenten minder vaak in het gebied. Inwoners uit de omliggende regio zijn wekelijks of maandelijks terugkerende bezoekers, voor mensen uit andere delen van Nederland ligt de frequentie gemiddeld lager.

Hoe vaak komt u in het gebied?

Hier zien we dat onder ouderen het autogebruik iets vaker wordt genoemd dan onder jongeren, hoewel ook senioren vaak wandelen of de fiets gebruiken.

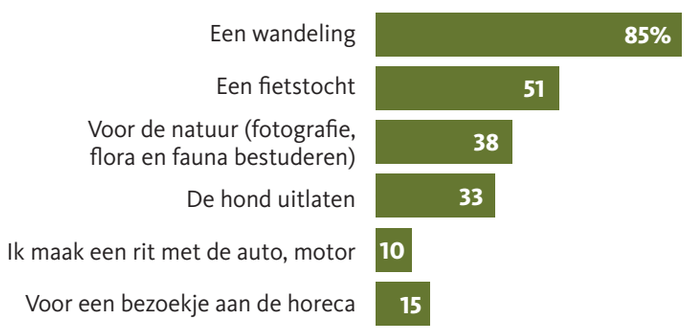
4.7 Vervoer naar de Veluwezoom

De respondenten uit Rozendaal en gemeente Rheden komen veelal lopend naar de Veluwezoom. Logisch, want het is hun (bijna) dagelijkse ommetje of bestemming om de hond uit te laten. De meeste respondenten geven aan zelden tot nooit een autorit door het gebied te maken, tenzij ze slecht ter been zijn of bezoek van elders of mensen de Veluwezoom willen laten zien. Hier zien we dat onder ouderen het autogebruik iets vaker wordt genoemd dan onder jongeren, hoewel ook senioren vaak wandelen of de fiets gebruiken..

4.8 Redenen om de Veluwezoom te bezoeken

Een wandeling is de meest genoemde reden om de Veluwezoom te bezoeken. Een fietstocht noemen respondenten ook vaak. Het spotten en/of fotograferen van wild of soortgelijke vormen van natuurbeleving is eveneens populair, net als het uitlaten van de hond.

Waarvoor gaat u meestal naar de Veluwezoom / Posbank?

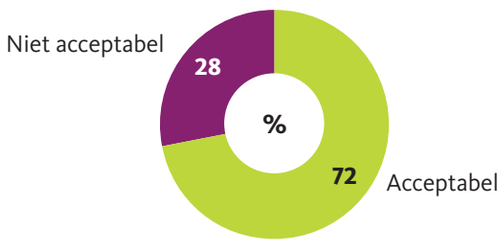
Anders, namelijk:
Paardrijden
Sporten
Voor het uitzicht
Met de kinderen
Ik kom hier om op te laden na een drukke dag

4.9 Betaald parkeren

Op dit moment kun je overal in Nationaal Park Veluwezoom gratis parkeren. Natuurmonumenten heeft het voornemen om voor hun parkeerplaatsen een parkeertarief in te voeren. We hebben respondenten hierover geïnformeerd en gevraagd of ze betaald parkeren in het gebied acceptabel vinden. Een meerderheid heeft hier geen of nauwelijks problemen mee.

Dit blijkt ook uit hun motivaties. Bij andere natuurgebieden is betaald parkeren ook de norm, geven respondenten aan. Het is in hun ogen redelijk dat Natuurmonumenten hiervoor een vergoeding vraagt, omdat de organisatie ook kosten maakt voor onderhoud. Wel vinden sommigen een parkeertarief bezwaarlijk voor mensen met een laag inkomen. Ook zeggen respondenten dat er voor bijvoorbeeld ouderen of mindervaliden een uitzondering moet worden gemaakt. Er kwamen enkele suggesties voorbij voor maatwerk, zoals parkeervergunningen voor bewoners.

Voor mij is betaald parkeren in het gebied

QUOTES

- **Ik vind betaald parkeren acceptabel als het daardoor rustiger wordt.**
- **Ik vind het een goed plan, het ontmoedigt autoverkeer.**
- **Hoe hoger de drempel voor auto's, hoe beter.**
- **Het natuurgebied moet ook onderhouden worden, dus een klein bedrag vragen mag.**
- **Betalen is prima, maar dan moet je ook goed kunnen parkeren.**
- **Ik woon in Den Haag: ik ben niet anders gewend.**
- **Betalen voor parkeren om te kunnen wandelen? Nee, dat is belachelijk.**
- **Je benadeelt mensen met een kleine beurs: voor hen zou betaald parkeren heel sneu zijn.**
- **Het is prima als je in de weekenden niet meer de berg op mag met de auto, maar ga niet nog een stap verder door ze dan ook nog te laten betalen.**
- **Het natuurgebied is een openbare voorziening, die moet voor iedereen toegankelijk zijn.**
- **Het is met name niet acceptabel voor mensen die hier wonen en mensen met een smalle beurs.**
- **Het idee om te betalen voor parkeren in een natuurgebied te betalen is goed. Het is misschien wel lastig voor bewoners, omdat parkeerders mogelijk zullen uitwijken naar woonwijken waar je gratis parkeert.**
- **Ook minima moeten hier kunnen komen.**
- **Degenen die hier komen, hebben er iets voor over om te genieten van dit gebied.**
- **De Posbank is van de bevolking. Natuurmonumenten heeft er een businessmodel van gemaakt. Dat zorgt ervoor dat mensen in de dorpen eromheen gaan parkeren.**

5 Uitwerking van de resultaten: tweede lijn

5.1 Inleiding

De tweede lijn in dit onderzoek draait om de plannen die er zijn voor de Veluwezoom en hoe inwoners hier tegenaan kijken. We peilden hoe goed geïnformeerd respondenten zijn over de maatregelen en of er draagvlak voor is. Deze resultaten maken helder welke balans respondenten zelf voor ogen hebben tussen verkeer, natuur en recreatie, en welke voors en tegens zij aandragen wat betreft de plannen. Ook geven inwoners van Rozendaal en Rheden en recreanten van buiten de gemeenten aan welke toekomst van het Veluwezoomgebied zij voor zich zien.

5.2 Informatiegraad

We constateerden al dat de nabijheid van de Veluwezoom voor veel inwoners flink meetelt in het woongenot, en dat zij er veelvuldig bezoeker zijn. Dat de Veluwezoom hen na aan het hart ligt, merken we eveneens aan de mate waarin mensen op de hoogte zeggen te zijn van de plannen.

Ruim de helft van de inwoners die we hebben aangesproken geeft aan het nieuws over de maatregelen te volgen, en geeft aan te weten hoe de vork in de steel zit. Zo'n hoge informatiegraad maken we in onze onderzoeken zelden mee. Daarnaast is er nog een grote categorie respondenten die aangeeft vaag van de plannen te weten. Een kleine minderheid zegt niet bezig te zijn met het onderwerp.

Logischerwijs weten bezoekers van de Veluwezoom (mensen die niet in de gemeente wonen, en soms ook niet in de regio) minder over de plannen. Ruim een derde is er wel nieuwsgierig naar.

5.3 Het waarom van de plannen

Respondenten konden aangeven wat in hun optiek de achtergrond was van de voorliggende maatregelen voor de Veluwezoom. Het overgrote merendeel noemt de (verkeers)drukte, de druk op het gebied en ervaren overlast van die drukte. Ook veel genoemd is het beschermen van de natuur als motivatie om wegen in het gebied deels af te sluiten. Respondenten geven aan dat de natuur te lijden heeft onder de drukte en overlast van het gemotoriseerd verkeer. Een deel van de respondenten noemt ook spontaan de overlast van motoren.

5.4 Draagvlak

Respondenten kregen de vraag voorgelegd wat ze van de plannen voor gedeeltelijke afsluiting vinden. Dit was bewust een open vraag, omdat we meer wilden horen dan ‘voor’ of ‘tegen’. Met als achterliggend idee om behalve het eventuele draagvlak voor het masterplan ook argumenten, eigen ideeën en sentimenten rondom de maatregelen te peilen. We zien hier in zijn algemeenheid behoorlijk wat draagvlak voor het masterplan, met de nodige nuance. Er zijn minstens vier varianten van meningen en sentimenten die de revue passeren:

- Het is een goed idee om het verkeer deels te beperken, omwille van rust in het gebied en natuurbescherming.
- Het is een goed idee om de natuur beter te beschermen, maar de plannen mogen (veel) ingrijpender zijn.
- Het is een goed idee om de natuur beter te beschermen, maar het rondje over de Posbank moet mogelijk blijven voor met name oudere mensen en mindervaliden.
- Het is geen goed idee om het gebied gedeeltelijk af te sluiten, het schadelijke effect van de drukte op de natuur valt mee.

QUOTES

- **Een heel goed plan. Mensen zeggen wel dat we aan de oudjes moeten denken die niet meer hun rondje Posbank kunnen maken, maar we moeten vooral aan de natuur denken en die ook beschermen.**
- **Ik denk niet dat er met gedeeltelijke afsluiting minder verkeer komt: dat verplaatst zich en dan krijg je elders overlast.**
- **Wat ik zie, is dat er gewoon te veel mensen komen. In ieder geval in de weekenden, door de week is valt het wel mee. Doorzetten die plannen dus!**
- **Prima plan. Door de drukte wordt dit pareltje ernstig vervuild en wild doodgereden. Dat moet een halt worden toegeroepen.**
- **Van mij mogen de plannen zelfs nog een grote stap verder gaan: het gebied niet alleen op bepaalde momenten afsluiten voor verkeer, maar ook voor mensen. De natuur wordt nu veel te veel aangetast.**
- **Deze plannen gaan te ver: het gaat maar om een paar weekenden per jaar dat het te druk is. Voor die weekenden kun je prima wat regelen, met verkeersregelaars of pendelbussen bijvoorbeeld.**
- **Het is erg jammer dat ons zaterdagse ritje met mijn oude schoonvader nu vervalt. Voor de rest is het goed dat er minder verkeer komt.**
- **De plannen zijn te weinig ambitieus. Maak een transferium en laat alle auto's beneden staan.**
- **Voor bepaalde groepen zoals ouderen en gehandicapten moet er een shuttlebus komen.**
- **Ik wil gewoon altijd en overal kunnen parkeren.**
- **Ik ben een groot voorstander. Ik ben vogelspotter en hoe minder verkeer, hoe meer vogels ik kan spotten.**
- **Afsluiten is prima. Leg een heel grote parkeerplaats aan ergens aan de rand aan de provinciale weg en vervoer mensen vanaf hier met een hop on hop of-systeem door het gebied met elektrische busjes.**
- **Helemaal afsluiten dit gebied, het hele jaar door.**
- **De voorgestelde plannen zijn halfslachtig. Er wordt geen rekening gehouden met de natuur.**
- **Ik vind het geen goed idee. De afgelopen twee jaar was het uitzonderlijk druk op de Posbank. Dat is voorbij nu de coronamaatregelen opgeheven zijn.**
- **Ik heb er een dubbel gevoel bij. De gedeeltelijke afsluiting beschermt de natuur onvoldoende.**

Onduidelijkheid

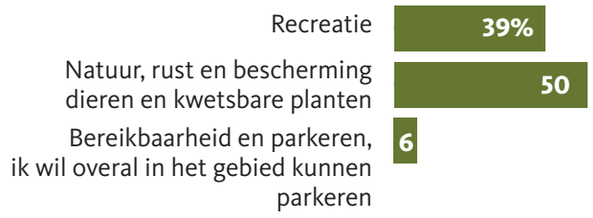
In Laag-Soeren hoorden we in de meeste gesprekken over een voorgenomen afsluiting van de Posbank vanuit Laag-Soeren. Dat zou in het Materplan staan, wordt vaker opgemerkt. In ieder geval één dorpsbewoner heeft een brief gestuurd naar de gemeente en om opheldering gevraagd. Kern van het bezwaar is dat de Schaapsallee afgesloten zou worden voor gemotoriseerd verkeer. Bewoners zijn daar ongerust over.
Het gaat hier niet om deze maatregel (al dan niet) maar om de discussie die sterk leeft in het dorp en duidt op een communicatiebehoefte over het masterplan.
Wat verder opvalt in Laag-Soeren is dat inwoners de term Posbank gebruiken voor de fysieke locatie van de stenen bank met theehuis. “Je kunt vanuit Laag Soeren niet direct bij de Posbank komen. Dan moet je via Dieren”, was een typerende uitspraak.
In alle andere plaatsen is de ‘Posbank’ een globale gebiedsaanduiding en ook veel vaker gebruikt dan Veluwezoom.

> “Je kunt vanuit Laag-Soeren niet direct bij de Posbank komen. Dan moet je via Dieren”,

5.5 Verkeer, natuur en recreatie afgewogen

De respondenten kregen de keus voorgelegd: is recreatie, natuur of verkeer (bereikbaarheid en parkeren) voor u het belangrijkst? Een meerderheid kiest voor natuur. Daarna volgt recreatie.

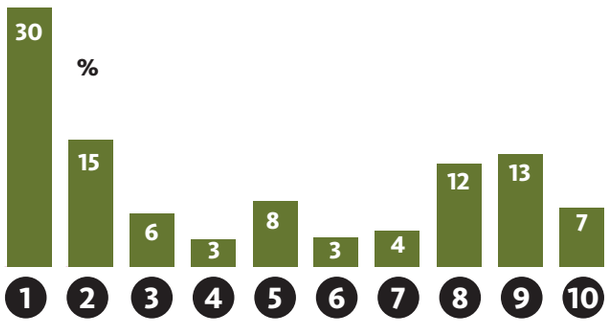
Waarvoor gaat u meestal naar de Veluwezoom / Posbank?

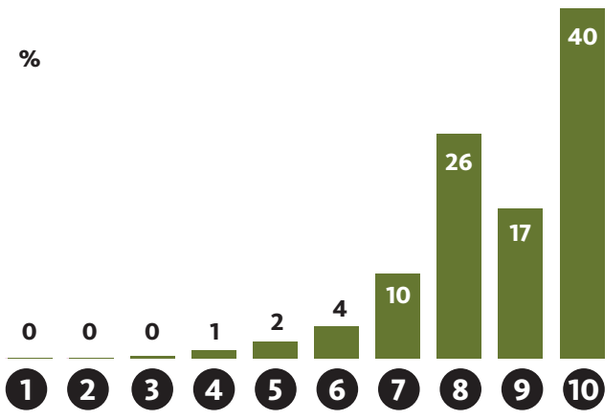
Deze rangorde blijkt ook uit de cijfers die de respondenten geven aan natuur, recreatie en verkeer. Met het cijfer drukken ze uit hoe belangrijk ze elk van deze thema's vinden. Weer springt - door alle leeftijdsgroepen heen en in alle dorpen - de natuur eruit, met een zeer hoge waardering. En ook hier zien we dat recreatie volgt, eveneens met goede waarderingscijfers. Bij respondenten van buiten de gemeenten ligt de nadruk vooral op de natuur. Ze steunen in grote meerderheid de voorgenomen maatregelen, maar een behoorlijke grote groep noemt de gedeeltelijke afsluiting beter iets dan niets; volledige afsluiting vinden ze een gemiste kans omdat in hun ogen een weekendafsluiting in de zomermaanden niet voldoende is.

En het verkeer dan? Uit de vragen over het ‘eigen gebruik’ van de Veluwezoom blijkt dat menig inwoner zelf ook wel eens met de auto het gebied in rijdt. Maar omdat natuur bij de meesten prevaleert, lijkt nu het belang van verkeer bij velen een lagere waardering op te leveren. Toegankelijkheid van het gebied voor gemotoriseerd verkeer scoort bij bijna de helft van de respondenten slecht als prioriteit. Aan de andere kant geeft ongeveer een derde van de geïnterviewden aan dat deze toegankelijkheid voor hen wel belangrijk is.

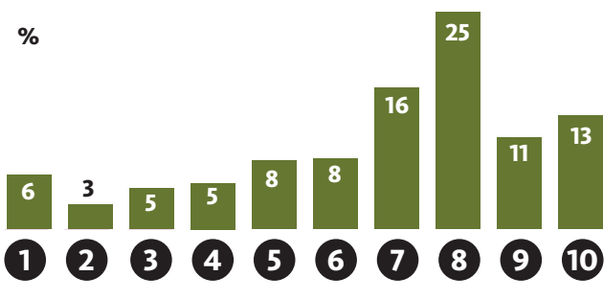
Is de toegankelijkheid van het gebied voor gemotoriseerd verkeer voor jou een belangrijk onderwerp
Geef een cijfer van 1 tot 10 (1 is onbelangrijk, 10 is heel erg belangrijk).

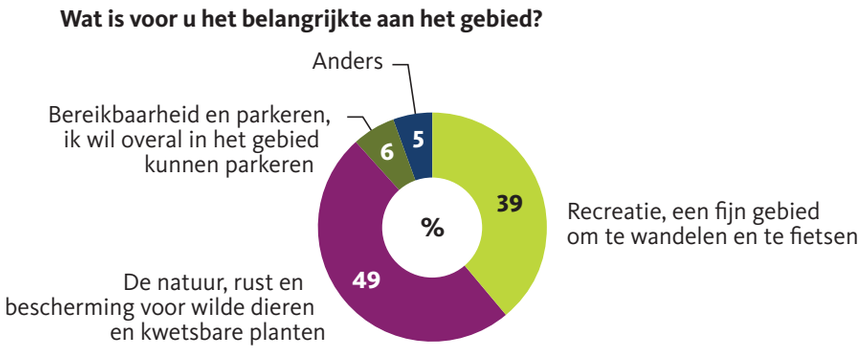

Hoe belangrijk is voor u rust en natuur in het gebied?
Geef een cijfer van 1 tot 10 (1 is onbelangrijk, 10 is heel erg belangrijk).

Hoe belangrijk is voor u recreatie in het gebied?
Geef een cijfer van 1 tot 10 (1 is onbelangrijk, 10 is heel erg belangrijk).

5.6 Toekomstbeeld verkeer

De respondenten kregen de gelegenheid hun visie te geven op de plek die gemotoriseerd verkeer zou moeten krijgen in Nationaal Park Veluwezoom. Welk toekomstbeeld zien zij voor zich?
Heel vaak noemen mensen dat ze het verkeer teruggedrongen zouden willen zien. Er is veel steun voor de maatregelen, en er zijn – in veel lagere aantallen – respondenten die vinden dat de maatregelen veel verder moeten gaan en respondenten die vinden dat er niets hoeft gebeuren.

QUOTES

- **Ze zijn al 25 jaar bezig met het maken van plannen. Ik zou het geweldig vinden als er minder verkeer zou komen, maar dat duurt denk ik nog wel een hele tijd.**
- **Ze praten hier al heel lang over, maar ik hoop dat ze plannen nu eindelijk eens een keer worden doorgevoerd.**
- **Minder verkeer is op zich al fantastisch. Wat mij betreft mag het verbod 24 uur per dag, zeven dagen in de week, 52 weken lang gelden.**
- **Ik denk dat als de plannen eenmaal in werking zijn, iedereen er snel gewend aan zal zijn. Wie weet kunnen we dan nog een stapje verder gaan: het gebied nóg vaker voor gemotoriseerd verkeer afsluiten.**
- **Ik zie vooral de aanleg van grotere parkeerterreinen voor me, waar elektrische shuttlebusjes af en aan gaan rijden.**
- **Er zouden alleen elektrische auto's op de Posbank toegelaten moeten worden.**
- **Als het verkeer niet in het weekend komt, komt het wel op andere momenten.**
- **Je verplaatst het probleem: ik denk dat heel veel automobilisten dan in de nabijgelegen dorpen en in bermen gaan parkeren. Helemaal als je parkeergeld gaat vragen: mensen zijn en blijven krenten.**
- **Gedeeltelijk afsluiting op drukke dagen moet voldoende zijn.**
- **Ik wens een afsluiting van de Posbank voor auto's en motoren. Ik wil dat MTB-routes worden afgesloten en dat er geen honden meer los mogen lopen in het gebied. En meer handhaving graag. Ik wil dat de natuur zich weer kan herstellen.**

5.7 Toekomstbeeld natuur

Natuur is (heel) belangrijk voor het overgrote deel van de respondenten. Dat de natuur zich kan herstellen in Nationaal Park Veluwezoom is een wens die mensen heel vaak uitspreken. De heide vergrast en de fauna, van de kleinste levende wezens tot de grootste dieren, heeft rust nodig, weten respondenten te noemen. Om die reden is het tijd om het gemotoriseerd verkeer terug te dringen in het gebied, zeggen velen. Maar ook recreatie in de vorm van mountainbiken en wielrennen brengt onrust, vinden sommigen. Recreanten laten afval achter en ook dat is schadelijk voor de natuur. Veel respondenten pleiten daarom voor meer bescherming van de natuur. Aan de andere zijde van het spectrum zijn er ook inwoners en recreanten die vinden dat het allemaal wel mee valt met de overlast van de mens, of die vinden dat de overlast met handhaving kan worden aangepakt.

QUOTES

- **Het gaat nu slecht met de natuur. De hei vergrast. De natuur zou haar oude status terug moeten krijgen, onder meer door het verkeer te weren.**
- **Ik denk dat er beestjes terugkomen als er wat meer rust komt. Zoals wolven. Dat zou heel vet zijn.**
- **Verkeer weren heeft, denk ik niet zo heel veel invloed. Ons aan de regels houden, zoals op de paden blijven en geen rotzooi achterlaten, werkt wél in het voordeel van de natuur. Misschien is daar wat handhaving bij nodig, investeer daar dan in.**
- **Ik merk vaak dat bij het geringste motorgeluid vogels schrikken en meteen wegvliegen. Met minder gemotoriseerd verkeer krijgen de vogels, en ook alle andere dieren hier, absoluut veel meer rust.**
- **Afsluiting heeft weinig zin, controle wél. Zorg voor meer controleurs hier, die mensen kunnen aanspreken op hun gedrag. Echt, in de coronatijd lagen elke dag wel mondkapjes langs de paden. Ook heel veel menselijke ontlasting en wc-papier. En ook zagen we regelmatig platgetrapte heide. Wat meer bewustzijn en respect voor de omgeving: dát zou de natuur helpen.**
- **Beperk de vele toertochten voor wielrenners die hier worden gehouden. Dat zijn er soms wel vier per week: dat is veel te veel.**
- **Er komen steeds meer mensen hier wonen en die moeten kunnen recreëren.**
- **We moeten de natuur zoveel mogelijk met rust laten. Wij zijn op bezoek in het huis van de dieren.**

5.8 Toekomstbeeld recreatie

Uitgedrukt in een cijfer schalen respondenten recreatie minder hoog in dan natuur, maar nog steeds is het voor hen belangrijk. De balans tussen natuur en recreatie moet hersteld, is de teneur. Daarom vinden veel respondenten het wenselijk om ongebreideld toerisme in de Veluwezoom af te remmen. Ook vragen respondenten om meer handhaving. Daarnaast noemen mensen suggesties voor kleinschalige recreatie en zonering van het gebied.

QUOTES

- **Het rondje Posbank met de eigen auto zal dan op bepaalde momenten niet meer gaan, maar dat is dan maar zo.**
- **Recreatie in de natuur is heel belangrijk. Dat gun ik ook iedereen. Maar recreëer in rust en met respect. Dat gebeurt helaas steeds minder. Hopelijk is het geen trend, maar ik zie hier af en toe mensen met een stevig vaartje boarden met een GoPro op hun helm.**
- **Het Rozendaalse veld wordt een centrum van honden oppas centrales. Busjes rijden af en aan, dat is irritant.**
- **Handhaven is belangrijk. Ik woon hier 27 jaar en heb in die tijd twee keer een boswachter gezien.**
- **Ik ben jaren geleden vrijwilliger bij Natuurmonu- menten geweest en toen waren er kleinschalige excursies om mensen nog bewuster van de natuur te maken. Daar betaalden deelnemers een klein bedrag voor. Tegenwoordig zijn excursies producten, een soort melkkoe van Natuurmonumenten. Zoals een VIP-excursie in de hertenbrons voor 80 euro. Belachelijk. Ik ben bang dat het nog erger gaat worden. Ik ben vanwege dat 'snel geld willen verdienen' ook gestopt als vrijwilliger.**
- **Er zullen meer fietsers komen op de momenten dat auto's niet welkom zijn. Ik denk dat er daarom nog veel meer fietspaden aangelegd zullen gaan worden.**

QUOTES

- De recreatie zal niet zo veel veranderen. Ik zou het trouwens wel fijn vinden als er wat meer plekken zouden komen waar ik naar de wc kan.
- Ik denk dat vooral vanwege corona het aantal recreanten explosief is gestegen. Nu corona op zijn retour is, zullen er minder mensen komen.
- We moeten de natuur in kunnen, zonder die te verstoren. Natuur is belangrijker dan dat mensen er heen kunnen. Wij hebben andere opties voor recreatie, de dieren niet.
- Er moeten meer overnachtingsmogelijkheden komen voor toeristen.
- Pas op met recreatie, om de natuur zo min mogelijk te verstoren. Raar is wel dat ze eerst mensen proberen te trekken en nu proberen ze toerisme terug te dringen.
- Haal de horeca bovenop de Posbank weg. Dat scheelt al negentig procent van het verkeer.
- Overmatig aanleggen en gebruik van mountainbike paden kan overlast aan de natuur veroorzaken.
- Recreatie in de vorm van wandelen en educatieve tochten mag gestimuleerd worden.
- Aan de zuidrand zijn wat mij betreft delen die drukker mogen zijn en verder mag het rustig blijven in grote delen elders in het gebied.

OPINIE PIJLERS

in gesprek met bewoners

UITVOERINGSPROGRAMMA WELKOM VELUWEZOOM

Voor natuur, beleving en leefbaarheid

Mei 2022

gemeente Rheden

GEMEENTE ROZENDAAL

Natuurmonumenten

veluweop1

wing partner in ruimte en ontwikkeling

Inleiding

Voor u ligt het Uitvoeringsprogramma dat behoort bij het Masterplan 'Welkom Veluwezoom – Voor natuur, beleving en leefbaarheid.

Het Masterplan is het resultaat van samenwerking tussen de gemeenten Rheden en Rozendaal en Natuurmonumenten. De input van (lokale) organisaties in de fase van ideeënvorming en later ook bij de verdere uitwerking, is van groot belang geweest.

Het Masterplan Welkom Veluwezoom is een integraal plan met drie hoofddoelen, te weten: tegengaan van de achteruitgang van de natuur; het gastvrij ontvangen van de toenemende aantallen bezoekers en het bijdragen aan de leefbaarheid en de lokale economie in de omliggende dorpen.

Deze drie hoofddoelen zijn vertaald in de volgende zes thema's:

- Natuur: bescherming, beleving en ontwikkeling
- Ontvangstlocatie: bezoekerscentrum en herstelplan Heuven
- Station en omgeving: inrichting en verbinding bezoekerscentrum
- Regionale spreiding bezoekersstromen en ondersteuning lokale economie
- Minder en veiliger verkeer in de natuur
- Optimalisatie gebruik parkeerplaatsen

Per thema zijn concrete deelprojecten geformuleerd en deze zijn in de vorm van factsheets opgenomen in dit Uitvoeringsprogramma. De deelprojecten gaan uitgevoerd worden in de komende zeven jaar. Er wordt gestart met die projecten die gericht zijn op het reguleren van bezoekersstromen en met het verder ontwikkelen van de ontvangstlocatie.

Naast de inhoudelijke thema's zijn er ook deelprojecten geformuleerd voor de monitoring van de impact van de (verkeers-)maatregelen op de leefbaarheid voor omwonenden en op de ontwikkeling van de natuur. Twee jaar na de invoering van de maatregelen vindt er een evaluatie plaats. Mocht er echter aanleiding toe zijn, kan er ook eerder bijgestuurd worden.

In de uitvoering zal ook weer afstemming gezocht worden met (lokale) organisaties en omwonenden. Per factsheet wordt aangegeven welke partijen in ieder geval betrokken moeten worden. De vorm die deze afstemming gaat krijgen wordt in de loop van de zomer 2022 vastgesteld.

Wij zien er naar uit om de Veluwezoom ook voor de toekomst mooi en toegankelijk te houden zodat mens en dier kan blijven genieten van dit prachtige stukje Nederland!

Rheden, mei 2022

Inhoudsopgave

A. Natuur: Bescherming, Beleving en Ontwikkeling

A1. Factsheet Natuurinclusief Ontwerpen 6

B. Ontvangstlocatie: Bezoekerscentrum en Herstelplan Heuven

B1. Factsheet Bezoekerscentrum en Transferium 7

B2. Factsheet Centrum Heuven 8

B3. Factsheet Herstelplan Heuven 9

B4. Factsheet Aandacht Natuur 10

B5 Factsheet Afsluiten Kleine parkeerplaatsen 11

C. Station: inrichting, omgeving en verbinding ontvangstlocatie

C1. Stationsaanpassing 12

C2. Arnhemsestraatweg 13

C3. Naamswijziging Station 14

D. Regionale spreiding bezoekersstromen en ondersteuning lokale economie

D1. Belevingsroutes 15

D2. Digitale Oplossing 16

D3. Informatievoorziening Wandelaars 17

D4. Informatievoorziening 18

D5. Voetgangersbewegwijzering 19

E. Minder en veiliger verkeer in de natuur

E1. Factsheet Afsluiting Wegen 20

E2. Factsheet Parkeren aan de Randen 21

E3. Factsheet Categorisering en Inrichting 22

E4. Factsheet Welkom Toegangsbeleid 23

E5. Factsheet quick-wins verkeersveiligheid 24

E6. Factsheet stimuleren duurzaam (deel)vervoer 25

F. Optimalisatie gebruik parkeerplaatsen

F1. Factsheet Optimaliseren Bewegwijzering 26

F2. PRIS 27

G. Monitoring verkeer en natuur

G1. Monitoring Verkeer 28

G2. Monitoring natuur 29

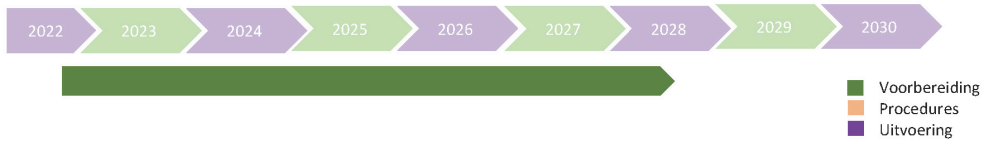
A. Natuur: Bescherming, Beleving en Ontwikkeling

A1. Factsheet Natuurinclusief Ontwerpen

A1

Thema: Natuur en beleving
Deelproject: Natuurinclusief ontwerpen
Trekker: Gemeente Rheden

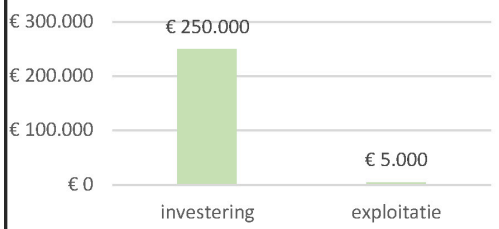
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Iedere ruimtelijke ontwikkeling dient een bijdrage te leveren aan de biodiversiteit
- Ontwerpen en aanhaken van ecoloog in de ontwerpfase van de diverse deelprojecten.
- Voor alle projecten waarbij sprake is van bebouwing, bebording ed wordt budget beschikbaar gesteld voor natuurinclusief ontwerp. Realisatie vindt plaats binnen de projecten zelf.

Kosten

Betrokken partijen

- Afhankelijk van project

Samenhang projecten

- Alle ruimtelijke projecten Masterplan

Bijdrage doelstellingen

Natuurwaarden
Spreiden bezoekersstromen
Versterken ontvangstlocatie
Verbeteren verkeer
Stimuleren duurzaam vervoer
Lokale economie

Opmerkingen

Risico's

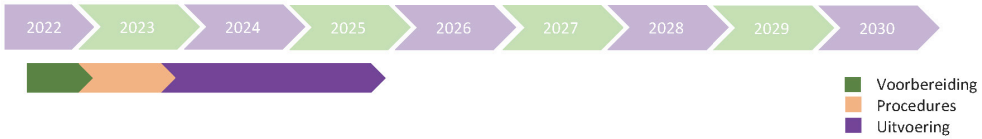
B. Ontvangstlocatie: Bezoekerscentrum en Herstelplan Heuven

B1. Factsheet Bezoekerscentrum en Transferium

B1

Thema: Ontvangstlocatie
Deelproject: Bezoekersmanagement / transferium
Trekker: Natuurmonumenten

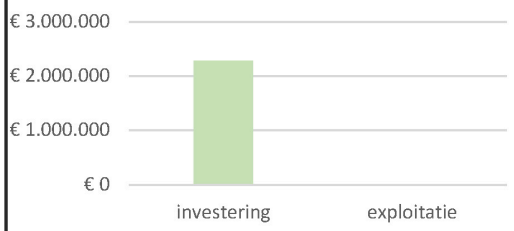
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Realiseren Bezoekerscentrum dat klaar is voor de ontwikkelingen van de komende 20 jaar
- Verduurzaming gebouw en verbetering binnen klimaat bezoekerscentrum
- Actualiteit informatievoorziening en exposities
- Routing en opvang van bezoekersstromen
- Spreiding van doelgroepen en bezoekersstromen

Kosten

Betrokken partijen

- Ondernemers op en rond locatie
- Provincie Gelderland
- Gemeente Rheden
- Red Heuven en de Posbank / omwonenden

Samenhang projecten

- Herinrichting station (C1)
- Stationsomgeving (C2)

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Opmerkingen

- Bezoekersmanagement gericht op behoud van natuur en cultuurhistorie
- Bijdrage aan sturing autoverkeer

Risico's

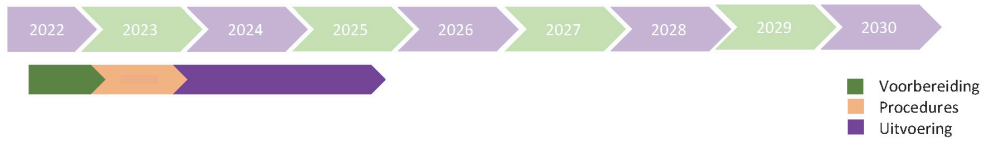
- Procedures
- Stikstofberekening irt vergunning
- Overeenstemming betrokken partijen

B2. Factsheet Centrum Heuven

B2

Thema: Ontvangstlocatie
Deelproject: Centrum Landgoed Heuven
Trekker: Natuurmonumenten

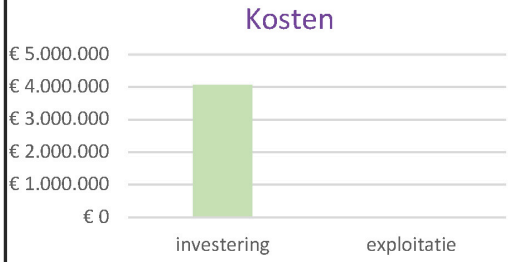
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Inrichting parkeerplaats op Manegeterrein, inclusief betaald parkeren
- Opheffen bestaand parkeerterrein en inrichten droogdal
- Aanleg en verbeteren wegen en paden, inclusief Heuvenseweg
- Verkeersveilig maken gevaarlijk knooppunten,
- Verplaatsen IVN-tuin
- Aanleg natuurspelen en inrichting terrein beheerkantoor

Kosten

Betrokken partijen

- Ondernemers op en rond locatie
- Stichting Wurfbain's Hof
- Gemeente Rheden
- Red Heuven en de Posbank / omwonenden

Samenhang projecten

- Natuurinclusief ontwerpen (A1)
- Stationsomgeving (C1 en C2)
- PRIS (F2)

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Opmerkingen

- Aankoop en sloop manege
- Opheffen verwijderen paardenbakken
- Aanleg nieuw parkeerkeerterrein en landschappelijke inpassing en zichtlijnen
- Duurzame inrichting (bijvoorbeeld laadpalen, zonnepanelen etc.)
- Overkapping met aardenwal en keermuur
- Koude opslagruimte voor mogelijk startpunt duurzaam vervoer

Risico's

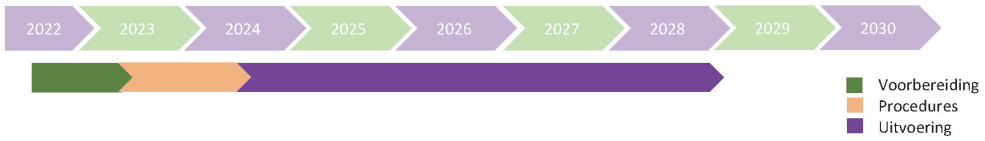
- Procedures
- Stikstofberekening irt vergunning
- Overeenstemming betrokken partijen

B3. Factsheet Herstelplan Heuven

B3

Thema: Ontvangstlocatie
Deelproject: Herstelplan Heuven
Trekker: Natuurmonumenten

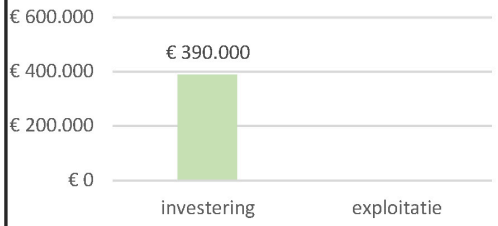
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Herinrichting en herstel historisch trace Holleweg
- Herstel omgeving voormalige landhuis
- Ontwikkeling Parkbos
- Herstel Sterrenbos
- Gericht dunnen en bijplanten Heienbeek
- Exoten verwijderen bossen

Kosten

Betrokken partijen

- Ondernemers op en rond locatie
- Stichting Wurfbain's Hof
- Stichting Behoud Landgoederen Oost Veluwezoom
- Gemeente Rheden
- Red Heuven en de Posbank / omwonenden
- Huurders en pachters

Samenhang projecten

- Natuurinclusief ontwerpen (A1)
- Stationsomgeving (C1 en C2)

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Opmerkingen

Risico's

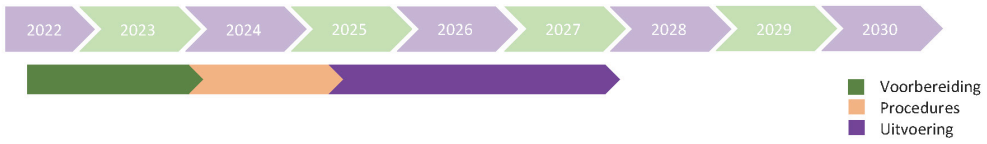
- Procedures
- Stikstofberekening irt vergunning
- Overeenstemming betrokken partijen

B4. Factsheet Aandacht Natuur

B4

Thema: Ontvangstlocatie
Deelproject: Ontwikkelen met aandacht voor natuur
Trekker: Natuurmonumenten

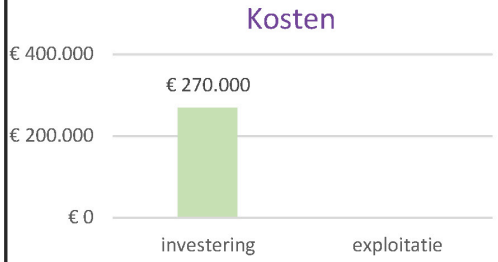
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Hertenkerend raster Landgoed Heuven
- Herinichting landbouwgronden ten zuiden van Heuven
- Verder ontwikkelen heide corridors door beheer en omvormen fazantenbos
- Evt. aanbrengen faunapassages op nader te bepalen specifieke locaties
- Paardenweides manege (5 hectare) inrichten als natuurakker en/of bloemrijkgrasland met wandelverbinding

Kosten

Betrokken partijen

- Ondernemers op en rond locatie
- Provincie Gelderland
- Stichting Rhedens schaapskudde
- Acht lokale boeren

Samenhang projecten

- Herstelplan Heuven (B3)
- Natuur inclusieve landbouw

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Opmerkingen

- Onder de inrichting van de landbouwgronden ten zuiden van Heuven vallen de volgende maatregelen:
  - natuuurakkers inclusief fauna-akkers
  - natuurinclusieve landbouw
  - ontwikkeling overhoekjes, natuurontwikkeling op steilranden, evt. keverbanken, kruiden- en faunarijke akkerranden en lokaal aanbrengen struweel, boomgroepjes en solitaire bomen

Risico's

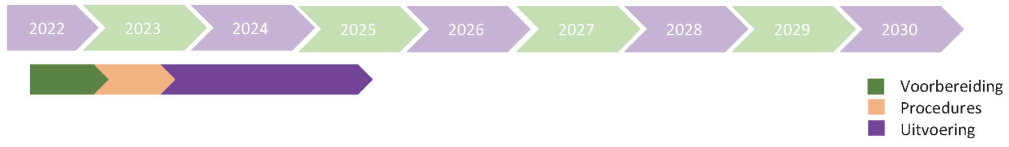
- Procedures hertenkerend raster
- Overeenstemming betrokken partijen

B5 Factsheet Afsluiten Kleine parkeerplaatsen

B5

Thema: Ontvangstlocatie
Deelproject: Afsluiten kleine parkeerplaatsen
Trekker: Natuurmonumenten

Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Afsluiten van een groot deel van de parkeerplaatsen langs Beekhuizenseweg
- Indien van toepassing afgesloten parkeerplaatsen binnen begrazingsgebied brengen
- Verharding pas verwijderen als afsluiting definitief wordt

Kosten

Betrokken partijen

- Gemeente Rheden

Samenhang projecten

- Bezoekersmanagement en transferium (B1)
- Centrum Heuven (B2)
- PRIS (xx)

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Opmerkingen

Risico's

- Evaluatie na 2 jaar

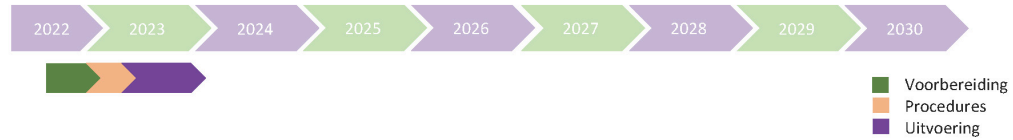
C. Station: inrichting, omgeving en verbinding ontvangstlocatie

C1. Stationsaanpassing

C1

Thema: Stationsgebied
Deelproject: Stationsaanpassing
Trekker: Gemeente Rheden

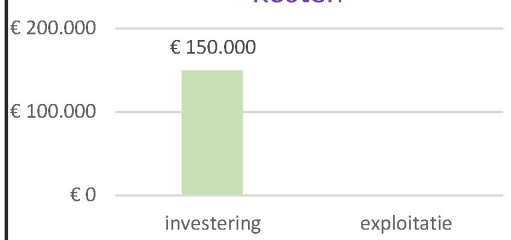
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Verhogen aantallen bezoekers per trein
- Herinrichting perron tot aantrekkelijke wandelpassage naar Heuvenseweg.
- Nieuw wandelpad van perron naar Heuvenseweg
- Opwaardering stationsgebouw (muurschildering?)

Kosten

Betrokken partijen

- NS reizigers
- ProRail
- NS Vastgoed
- Omwonenden

Samenhang projecten

- Herinrichting verkeerssituatie Arnhemsestraatweg (C2)
- Voetgangersbewegwijzering (D5)

Bijdrage doelstellingen

Natuurwaarden
Spreiden bezoekersstromen
Versterken ontvangstlocatie
Verbeteren verkeer
Stimuleren duurzaam vervoer
Lokale economie

Opmerkingen

- Toegang tot perron aantrekkelijker inrichten. Veiligheid waarborgen zonder warboel aan hekwerken. Mogelijk perron iets verschuiven in westelijke richting of inkorten (is nu 180m). Rekening houden met halteerbaarheid intercity (lengte).
- Perronverbreding tbv loopstrook en looproute en herinrichting gericht op thema Posbank. E.e.a. combineren met reconstructie en mogelijke verhoging perron door Prorail (2023).
- Verplaatsen Abri's ivm verbeterde en duidelijkere toegang en route
- Groenstrook langs perron aantrekkelijker inrichten

Risico's

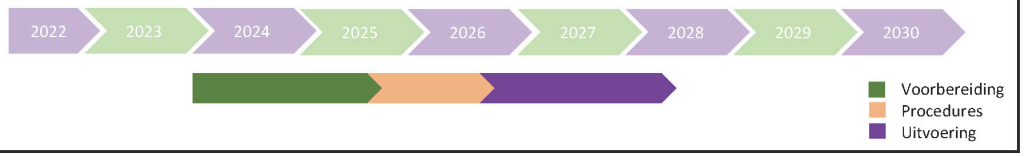
- Waterhuishouding
- Grenzen bestemmingsplan
- Ruimtelijke procedures

C2. Arnhemsestraatweg

C2

Thema: Stationsgebied
Deelproject: Herinrichting Arnhemsestraatweg
Trekker: Gemeente Rheden

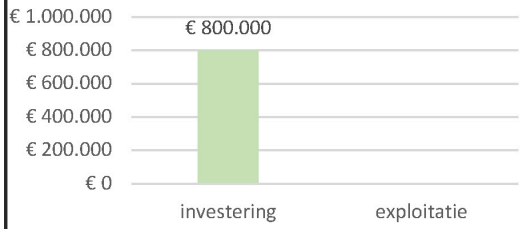
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Omvormen rotonde Groenestraat: fietspaden in voorrang, aanleg zebrapaden en compacte aansluiting Schietbergseweg. Herinrichting fiets- en voetpaden noordoosthoek rotonde.
- Oversteekbaarheid Arnhemsestraatweg voor langzaam verkeer verbeteren voor een betere verbinden tussen dorp en natuur. Dit (exlusief de rotonde) op 4 plekken met inrichtingsmaatregelen.

Kosten

Betrokken partijen

- Bus- en hulpdiensten
- Omwonenden
- Gebruikers weg / stakeholders

Samenhang projecten

- Herinrichting station (C1)
- Stationsomgeving
- Aanpak fietsknelpunten Velp-Dieren

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Opmerkingen

- Rotonde herinrichten o.a. tbv voorrang langzaam verkeer en fietsroutering.
- Onderzoek aanpassing parallelweg tussen Heuvenseweg en Groenestraat
- Oversteekvoorzieningen en routing voor langzaam verkeer maken/verbeteren bij Heuvenseweg, Mauritiusstraat/Holtbainksweg, Pinkelseweg.
- Voornemen en raadsbesluit tot verruiming verkeerskundige bebouwde komgrens nodig

Risico's

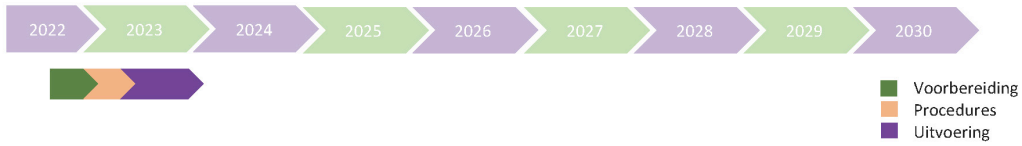
- Procedures
- Stikstofberekening irt vergunning

C3. Naamswijziging Station

C3

Thema: Stationsgebied
Deelproject: Naamswijziging station Rheden
Trekker: Gemeente Rheden

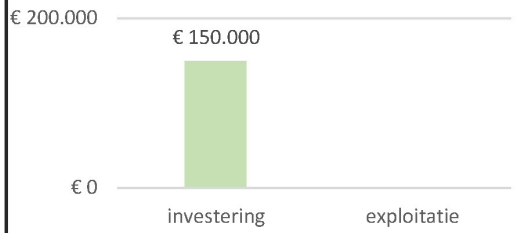
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Aanpassing naam station Rheden in Rheden – Posbank of Rheden – Veluwezoom.

Kosten

Betrokken partijen

- NS
- ProRail
- Provincie Gelderland (ov-autoriteit)

Samenhang projecten

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Opmerkingen

- Keuze over de exacte naam moet nog gemaakt worden

Risico's

- Draagvlak irt kosten

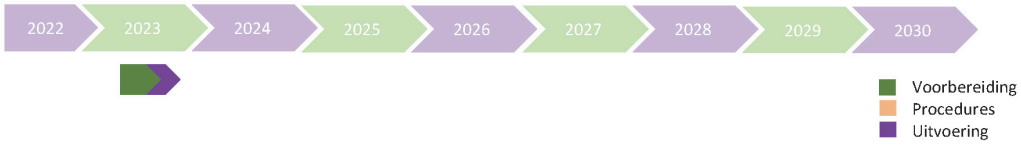
D. Regionale spreiding bezoekersstromen en ondersteuning lokale economie

D1. Belevingsroutes

D1

Thema: Spreiding bezoekersstromen en steun lokale economie
Deelproject: Belevingsroutes
Trekker: Gemeente Rheden

Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Creëer belevingsroutes op basis van het wandelnetwerk Veluwezoom over landgoederen, reliëf, themaroutes etc. Nader uit te werken.
- Sluit voor belevingscomponent aan bij Veluwezoom vol Verhalen en zorg dat de routes bijdragen aan de zonering en spreiding, bijvoorbeeld door ook een route richting het dorp en de IJssel te maken (huidige routes gaan vanaf Heuvel alleen naar het noorden).

Betrokken partijen

- Ondernemers
- TVAN, TPOV, Routebureau
- Gemeente Arnhem en Brummen
- Natuurmonumenten
- Oudheidkundige kring en bewoners

Samenhang projecten

-

Opmerkingen

Op basis van het wandelnetwerk worden nieuwe thema-belevingsroutes gerealiseerd, die bezoekers langs mooie en betekenisvolle plekken leiden en tegelijkertijd ook bijdragen aan spreiding. We inventariseren bestaande routes, en passen het ontwerp hiervan aan op basis van de gewenste zonering en spreiding. Met de belevingsroutes geven we ook invulling aan “Veluwezoom vol Verhalen”. Indien mogelijk en nodig wordt het wandelnetwerk aangepast (kosten hiervan via regulier budget routebureau).

Kosten

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

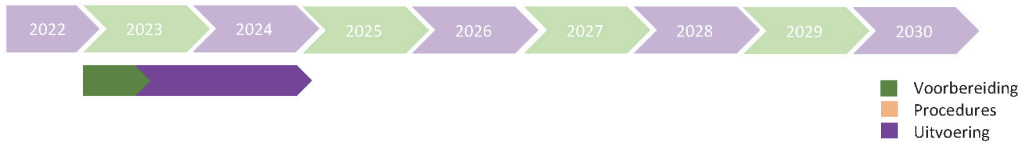
Risico’s

D2. Digitale Oplossing

D2

Thema: Spreiding bezoekersstromen en steun lokale economie
Deelproject: Digitale oplossing spreiding bezoekers
Trekker: Gemeente Rheden

Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Creëer een digitale oplossing om bezoekersaantallen in de tijd te voorspellen en op basis daarvan via social media en andere digitale media de bezoeker een reisvoorstel te doen (routes, vervoerwijzen, parkeergelegenheden enz)

Kosten

Betrokken partijen

- Gemeente Rozendaal
- Gemeente Brummen
- Provincie Gelderland
- Natuurmonumenten

Samenhang projecten

- PRIS (xx)

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Opmerkingen

Risico's

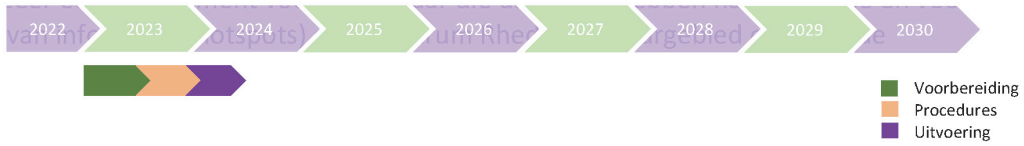
- Kosten

D3. Informatievoorziening Wandelaars

D3

Thema: Spreiding bezoekersstromen en steun lokale economie
Deelproject: Informatievoorziening annex rustpunt wandelaars
Trekker: Gemeente Rheden

Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Creëer een rustmoment voor wandelaars die dat nodig hebben nabij rotonde en voorzie de wandenaars van informatie (hotspots) over centrum Rheden, natuurgebied en de wijde omgeving.

Kosten

Betrokken partijen

- BIZ Rheden
- Natuurmonumenten
- Centrummanager Rheden
- Toeristisch Plaform
- Veluweop1 / Routebureau

Samenhang projecten

- Stationsgebied Rheden (C1)
- Arnhemsestraatweg (C2)
- Centrum Landgoed Heuven (B2)

Bijdrage doelstellingen

Natuurwaarden
Spreiden bezoekersstromen
Versterken ontvangstlocatie
Verbeteren verkeer
Stimuleren duurzaam vervoer
Lokale economie

Opmerkingen

Risico's

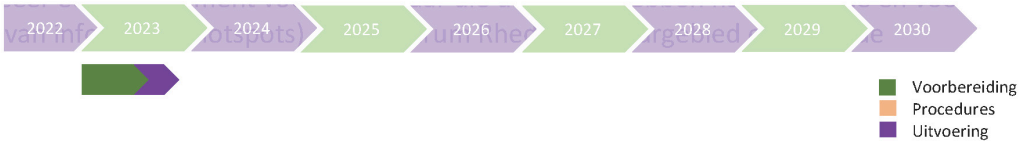
- Kosten

D4. Informatievoorziening

D4

Thema: Spreiding bezoekersstromen en steun lokale economie
Deelproject: Informatievoorziening
Trekker: Gemeente Rheden

Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Zorg voor effectieve promotie van oa:
  - Pakeerplaatsen in omgeving
  - Rivierklimaatpark, uiterwaarden, landgoederen, winkelgebieden
  - Openbaar vervoer
  - Transferium, bezoekerscentrum, VVV

Kosten

Betrokken partijen

- BIZ Rheden, Velp en Dieren
- Gemeenten Arnhem en Brummen
- Toeristisch Plaform, TVAN
- Natuurmonumenten

Samenhang projecten

- PRIS (xx)
- Bewegwijzering voetgangers (D5)

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Opmerkingen

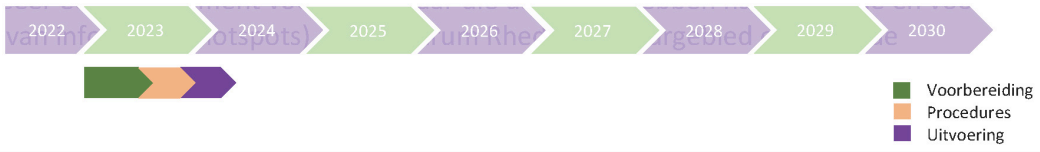
Risico's

D5. Voetgangersbewegwijzering

D5

Thema: Spreiding bezoekersstromen en steun lokale economie
Deelproject: Voetgangersbewegwijzering
Trekker: Gemeente Rheden

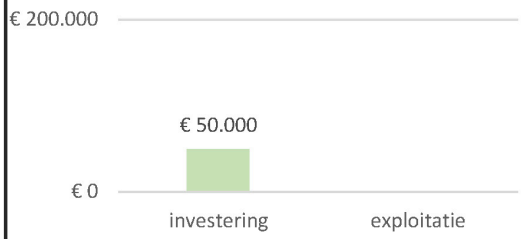
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Zorg voor goede bewegwijzering voor voetgangers vanuit de centrumgebieden en stations naar het natuurgebied en vice versa. Hierbij ook hotspots in de centra vermelden.

Kosten

Betrokken partijen

- BIZ Rheden, Velp en Dieren
- Gemeenten Arnhem en Brummen
- TPOV
- Stichting Twickel
- Veluweop1 / Routebureau

Samenhang projecten

- Upgrade bewegwijzering (F1)

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Opmerkingen

- Afstemmen met Veluws Routebureau
- Ook nagaan of de bewegwijzering naar het fietsknooppuntennetwerk vanuit o.a. het station en het centrum in orde is, indien nodig fietsnetwerk aanpassen in overleg met Veluws Routebureau (verken ook mogelijkheden regulier budget routebureau).

Risico's

- Kostenpost is globale inschatting

E. Minder en veiliger verkeer in de natuur

E1. Factsheet Afsluiting Wegen

E1

Thema: Minder en veiliger verkeer in de natuur
Deelproject: Weren gemotoriseerd verkeer Posbankgebied
Trekker: Gemeente Rheden

Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Juridische besluitvorming, verkeersmodelscenario, verkeersbordenplan en uitvoering weekend- en nachtafsluitingen in het Posbankgebied.
- Ontwerp afsluitingslocaties en implementatie, test en nazorg van camerahandhavingssysteem
- Borgen (fiets)verkeersdata voor online monitoringstool uit camerahandhaving
- Het weren van het doorgaand verkeer moet aanpasbaar zijn voor toekomstige wijzigingen (amendement 'flexibel')

Betrokken partijen

- Natuurmonumenten
- Politie, OM
- Fietsersbond, VVN
- Stakeholders
- Handhaving

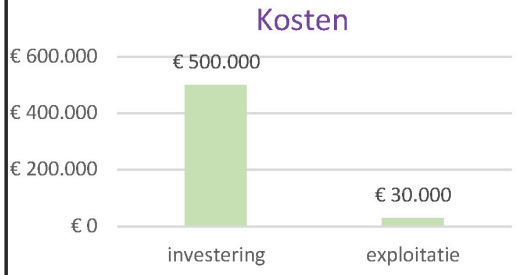
Samenhang projecten

- Natuurinclusief ontwerpen (A1)
- Bezoekersmanagement/transferium (B1)
- Parkeren aan de randen (E2)
- Stimuleren duurzame mobiliteit (E6)
- Monitoring verkeer (G1)

Opmerkingen

- De afsluitingslocaties worden fysiek vormgegeven zodat voor bezoekers duidelijk is dat er een bijzonder toegangsregime geldt. Voor camerahandhaving zijn richtlijnen van het OM en goede implementatiemaatregelen beschikbaar, zoals tijdelijk aanvullende bebording, inzet promotieteams, etc.
- Voorbeeld nieuwe verkeersbordenset voor weekendafsluitingen Posbankgebied
- Procedure gekoppeld aan procedure Centrum Heuven (B2) ivm stikstof

Kosten

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Risico's

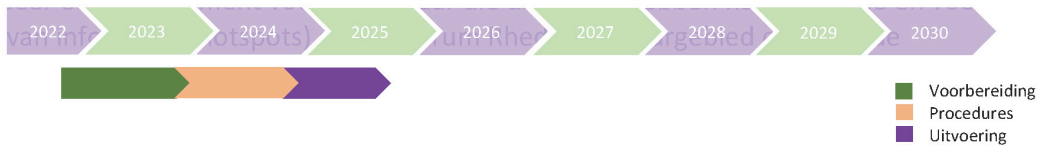
- Vergunning irt stikstof
- Data- en stroomvoorzieningen in natuurgebied
- Inrichten en operationeel houden backoffice camerahandhaving

E2. Factsheet Parkeren aan de Randen

E2

Thema: Minder en veiliger verkeer in de natuur
Deelproject: Parkeren aan de randen
Trekker: Gemeente Rheden

Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Samenvoegen parkeerplaatsen Rozendaalseveld
- Parkeervoorziening bij Laakweg in Rheden
- Stimuleren gebruik parkeerplaats De Pinkenberg/VVO
- Veiliger en toegankelijker maken entrees Parkeerplaats Beekhuizen
- Stimuleren gebruik parkeerplaats (nieuw) gemeentehuis De Steeg

Betrokken partijen

- Natuurmonumenten
- Gemeente Rozendaal
- Stakeholders / bedrijven
- Hotel Beekhuizen

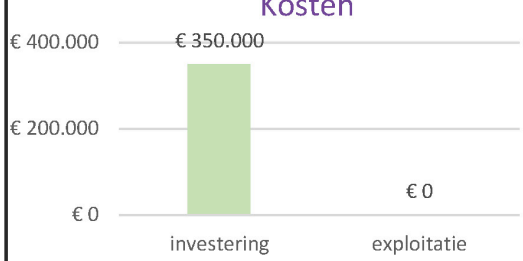
Samenhang projecten

- Natuurinclusief ontwerpen (A1)
- Bezoekersmanagement/transferium (B1)
- Opheffen kleine parkeerplaatsen (B5)
- Bewegwijzering (F1) en PRIS (F2)
- Monitoring verkeer (G1)

Opmerkingen

- Natuurinclusief ontwerpen & gebruik van materialen (bijvoorbeeld refurbished verkeersborden, bijenkasten, etc.)
- De parkeerterreinen in het Posbankgebied moeten flexibel weer opengesteld kunnen worden (amendement ‘parkeerterreinen’)
- Procedure gekoppeld aan procedure Centrum Heuven (B2) ivm stikstof

Kosten

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Risico’s

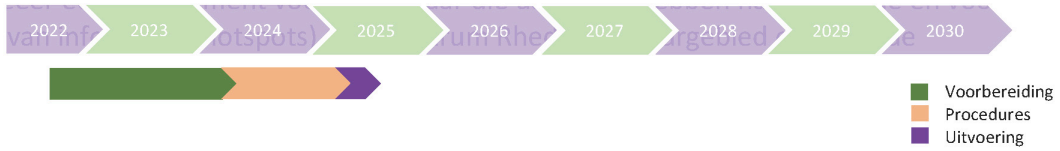
- Vergunning irt stikstof
- Procedures

E3. Factsheet Categorisering en Inrichting

E3

Thema: Minder en veiliger verkeer in de natuur
Deelproject: Categorisering en inrichting van wegen
Trekker: Gemeente Rheden

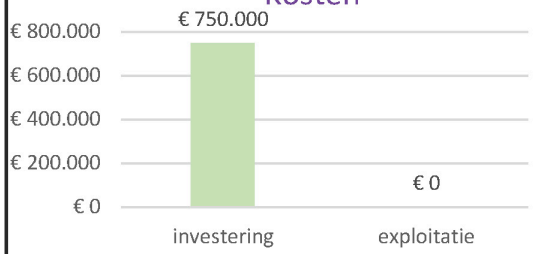
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Afwegingsplan functies en snelheidregimes wegen zuidflank Veluwezoom: Arnhemsestraatweg, Schietbergseweg (laag en hoog), Beekhuizenseweg, Bovenallee, Kluizenaarsweg en Diepesteeg
- Juridische besluitvorming, ontwerp en uitvoeringsplan inrichtingsmaatregelen voor lange termijn

Kosten

Betrokken partijen

- Natuurmonumenten,
- Fietsersbond / stakeholders / bedrijven
- Gemeente Rozendaal
- Politie
- Handhaving

Samenhang projecten

- Natuurinclusief ontwerpen (A1)
- Monitoring verkeer (G1)
- Aanpak fietsknelpunten Velp - Dieren

Bijdrage doelstellingen

Natuurwaarden
Spreiden bezoekersstromen
Versterken ontvangstlocatie
Verbeteren verkeer
Stimuleren duurzaam vervoer
Lokale economie

Opmerkingen

- Duurzaam & ecologisch gebruik van materialen (bijvoorbeeld refurbished verkeersborden, bijenkasten, etc.)
- Het weren van het doorgaand verkeer moet aanpasbaar zijn voor toekomstige wijzigingen (amendement ‘flexibel’)
- Procedure gekoppeld aan procedure Centrum Heuven (B2) ivm stikstof

Risico’s

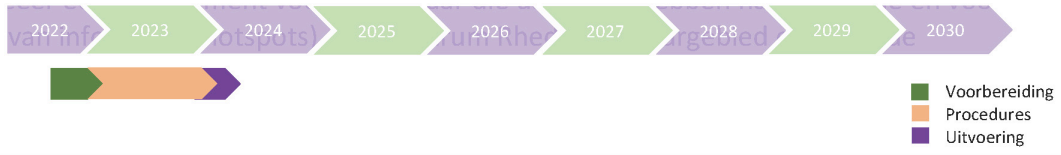
- Vergunning irt stikstof

E4. Factsheet Welkom Toegangsbeleid

E4

Thema: Minder en veiliger verkeer in de natuur
Deelproject: Welkom toegangsbeleid
Trekker: Gemeente Rheden

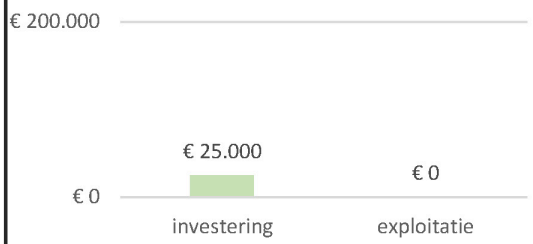
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Verkeersbordenplan voor eenheid & positieve toegangsaanduidingen Veluwezoom
- Combineren met mogelijk nieuwe huisstijl Natuurmonumenten en Veluweop1 (Veluwebreed)
- Duurzaam & ecologisch gebruik van materialen (bijvoorbeeld refurbished verkeersborden, bijenkasten, etc.)

Kosten

Betrokken partijen

- Natuurmonumenten, Veluweop1
- Stakeholders / bedrijven
- Gemeenten Brummen en Apeldoorn
- Politie
- Handhaving

Samenhang projecten

- Natuurinclusief ontwerpen (A1)
- Stimuleren duurzaam vervoer (E6)

Bijdrage doelstellingen

Natuurwaarden
Spreiden bezoekersstromen
Versterken ontvangstlocatie
Verbeteren verkeer
Stimuleren duurzaam vervoer
Lokale economie

Opmerkingen

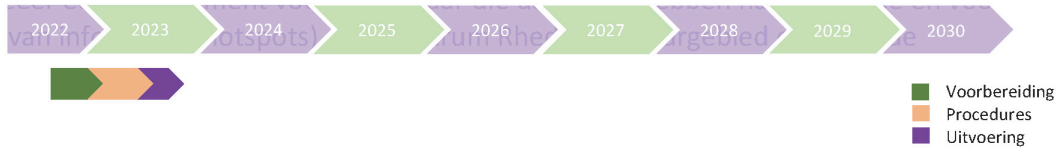
Risico's

E5. Factsheet quick-wins verkeersveiligheid

E5

Thema: Minder en veiliger verkeer in de natuur
Deelproject: Quick wins verkeersveiligheid
Trekker: Gemeente Rheden

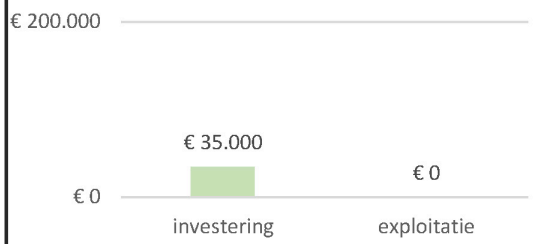
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Opstellen en uitvoeren maatregelplan voor aanpassing van bebording, markering en campagnes gericht op directe verkeersveiligheidswinst.
- Daarbij overwegen of vooruitlopend en op sobere inrichtingswijze er al aanpassing van het snelheidsregime in het natuurgebied mogelijk is.

Kosten

Betrokken partijen

- Natuurmonumenten, Veluweop1
- Stakeholders / bedrijven
- Gemeenten Brummen en Apeldoorn
- Politie
- Handhaving

Samenhang projecten

- Natuurinclusief ontwerpen (A1)
- Categorisering en inrichting wegen (E3)

Bijdrage doelstellingen

Natuurwaarden
Spreiden bezoekersstromen
Versterken ontvangstlocatie
Verbeteren verkeer
Stimuleren duurzaam vervoer
Lokale economie

Opmerkingen

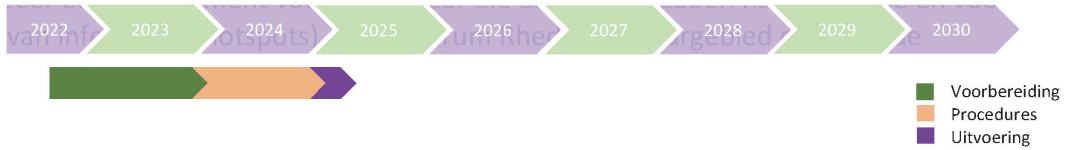
Risico's

E6. Factsheet stimuleren duurzaam (deel)vervoer

E6

Thema: Minder en veiliger verkeer in de natuur
Deelproject: Stimuleren duurzaam vervoer
Trekker: Gemeente Rheden

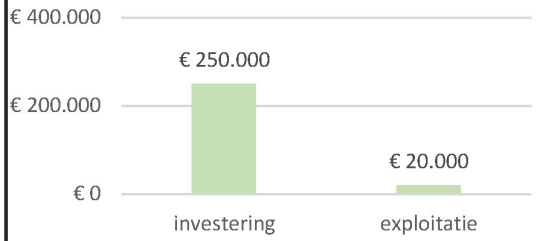
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Uitvoeringsplan upgrade stallings-, oplaad- en verschoningsvoorzieningen fiets
- Onderzoek naar bediening haltetaxiRRReis locatie Paviljoen
- Voorzieningen voor elektrisch vervoer borgen bij station, ontvangstlocatie en parkeerplaats Lappendeken. Mogelijkheden Hubs & TOP's
- Meedoen aan Pilot collectief E-vervoer (Veluweop1)

Kosten

Betrokken partijen

- Natuurmonumenten / eigenaren
- Veluweop1
- Stakeholders / bedrijven
- Gemeenten Brummen en Apeldoorn
- Provincie Gelderland (ov-autoriteit)
- Regio Slim en Schoon Onderweg

Samenhang projecten

- Natuurinclusief ontwerpen (A1)
- Ontvangstlocatie Centrum Heuven (B2)
- Monitoring verkeer

Bijdrage doelstellingen

- Natuurwaarden
- Spreiden bezoekersstromen
- Versterken ontvangstlocatie
- Verbeteren verkeer
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Lokale economie

Opmerkingen

- Duurzaam & ecologisch gebruik van materialen (bijvoorbeeld refurbished verkeersborden, bijenkasten, etc.)
- Het weren van het doorgaand verkeer moet aanpasbaar zijn voor toekomstige wijzigingen (amendement 'flexibel')

Risico's

- Vergunning irt stikstof
- Data- en stroomvoorzieningen in natuurgebied
- Inrichten en operationeel houden backoffice
- belangenafweging verhuurders

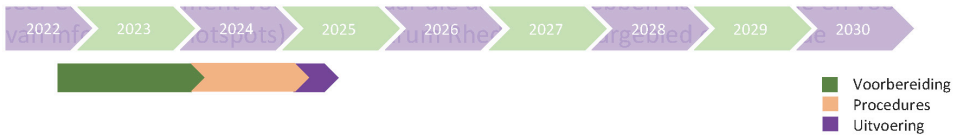
F. Optimalisatie gebruik parkeerplaatsen

F1. Factsheet Optimaliseren Bewegwijzering

F1

Thema: Optimalisatie gebruik parkeerplaatsen
Deelproject: Upgrade bewegwijzering
Trekker: Gemeente Rheden

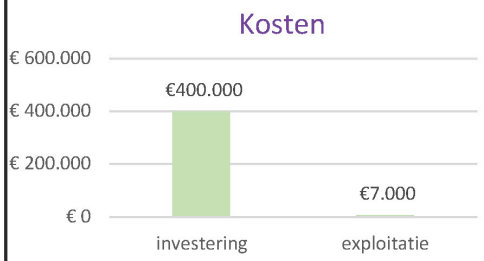
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Dynamisch parkeerroutesysteem afgestemd bewegwijzeringsplan voor Nationaal Park Veluwezoom met focus op de grotere invalswegen aan de zuid- en oostflank van het gebied.
- Update fietsbewegwijzering in en aan de zuid- en oostflank van Nationaal Park Veluwezoom
- Voetgangersbewegwijzeringsplan in en tussen het centrum van het dorp Rheden, het station en de ontvangstlocatie

Kosten

Betrokken partijen

- Natuurmonumenten / eigenaren
- Veluweop1
- RVMT
- Gemeente Brummen
- Provincie Gelderland (ov-autoriteit)
- Stakeholders

Samenhang projecten

- Natuurinclusief ontwerpen (A1)
- Parkeren aan de randen (E2)
- Duurzame mobiliteit (E6)
- Monitoring verkeer (G1)

Bijdrage doelstellingen

Natuurwaarden
Spreiden bezoekersstromen
Versterken ontvangstlocatie
Verbeteren verkeer
Stimuleren duurzaam vervoer
Lokale economie

Opmerkingen

- Goede afstemming en afbakening van bewegwijzering in het natuurgebied zelf, mogelijk in nieuwe huisstijl van Natuurmonumenten en Veluweop1
- Duurzaam & ecologisch gebruik van materialen (bijvoorbeeld refurbished verkeersborden, bijenkasten, etc.)

Risico's

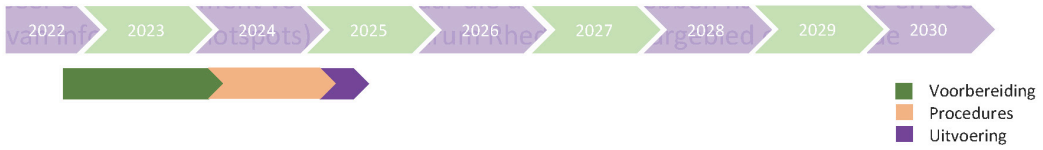
- Vergunning irt stikstof
- Medewerking andere wegbeheerders

F2. PRIS

F2

Thema: Optimalisatie gebruik parkeerplaatsen
Deelproject: (Dynamische) parkeerroutering
Trekker: Gemeente Rheden

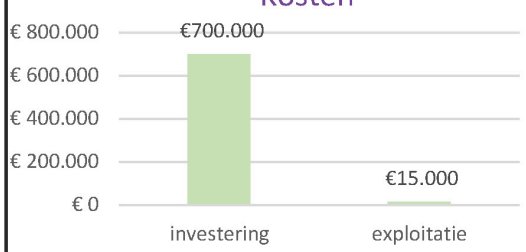
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Implementatie-, test- en nazorgfase van een dynamisch parkeerroutesysteem en natuur P-routeplan met datalevering voor online monitoringstool.
- Koppelkans: natuurhub's en TOP's (toeristische overstappunten)
- Aanlegkosten, technische levensduur en werking voor 10 jaar borgen en afprijzen.
- Duurzaam & ecologisch gebruik van materialen (bijvoorbeeld refurbished verkeersborden, bijenkasten, etc.)

Kosten

Betrokken partijen

- Natuurmonumenten
- Veluweop1 en Groene Metropoolregio
- RVMT
- Gemeente Rozendaal
- Provincie Gelderland (ov-autoriteit)
- Stakeholders

Samenhang projecten

- Natuurinclusief ontwerpen (A1)
- Parkeren aan de randen (E2)
- Duurzame mobiliteit (E6)
- Upgrade parkeerroutes (F1)
- Meet- en monitoringsplan (G1)

Bijdrage doelstellingen

Natuurwaarden
Spreiden bezoekersstromen
Versterken ontvangstlocatie
Verbeteren verkeer
Stimuleren duurzaam vervoer
Lokale economie

Opmerkingen

- Procedures gekoppeld aan procedure Centrum Heuven (B2) ivm stikstsof
- Nu voorziene parkeerterreinen voor opname in dynamische P-routering: Kasteel Rosendael, Rozendaalseveld, Parkeerterrein Pinkenberg/VVO, Beekhuizen , Bezoekerscentrum, Paviljoen Posbank, Lappendeken, gemeentehuis De Steeg?
- Nu voorziene parkeerterreinen voor opname in statisch P-routebordenplan: Snippendael (?), P&R station Rheden, Laakweg, Kasteel Middachten, Sterrebos, Hof te Dieren (?), P&R station Dieren, De Spelerij Dieren, Priesnitz(hoeve), De Plaghak, De Elsberg, Eerbeek

Risico's

- Vergunning irt stikstof
- Data- en stroomvoorzieningen in natuurgebied
- Inrichten en operationeel houden backoffice

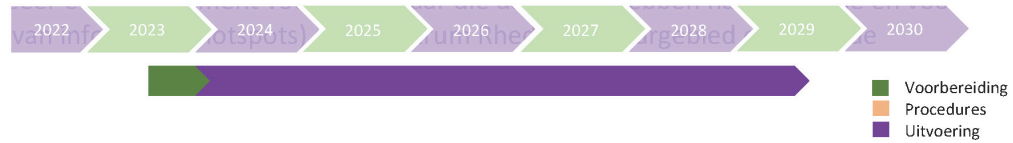
G. Monitoring verkeer en natuur

G1. Monitoring Verkeer

G1

Thema: Monitoring
Deelproject: Meet- en monitoringsplan verkeer
Trekker: Gemeente Rheden

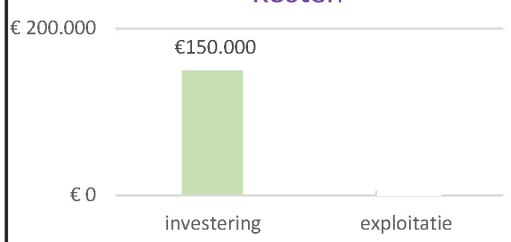
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Borgen verkeersmeet- en monitoringsplan voor online monitoringstool uit camerahandhaving
- Duurzaam & ecologisch gebruik van materialen
- Het weren van het doorgaand verkeer moet aanpasbaar zijn voor toekomstige wijzigingen (amendement 'flexibel')

Kosten

Betrokken partijen

- Natuurmonumenten
- Gemeente Rozendaal
- Politie
- handhaving
- Stakeholders

Samenhang projecten

- Weren gemotoriseerd verkeer (E1)
- Parkeren aan de randen (E2)

Bijdrage doelstellingen

Natuurwaarden
Spreiden bezoekersstromen
Versterken ontvangstlocatie
Verbeteren verkeer
Stimuleren duurzaam vervoer
Lokale economie

Opmerkingen

- Op de wegen in het Posbankgebied zijn 5 vaste verkeerstelpunten aanwezig met meetlussen in de weg. Deze zijn deels verouderd en defect. Met het opnieuw activeren van deze telpunten en het borgen van digitale datawinning ervan, ontstaat er langdurige verkeersdatawinning voor de 0-situatie én de 1-situatie (weekendafsluitingen) en kunnen de effecten gemonitord worden. De gemeente Rheden en een betrokken adviesbureau dragen zorg voor de uitvoering hiervan.

Risico's

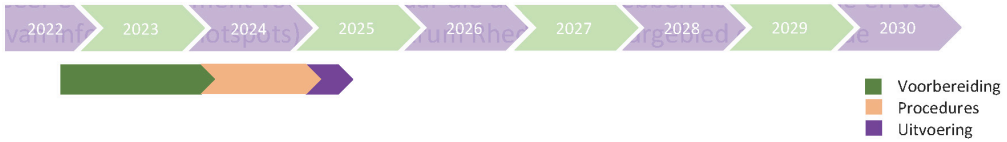
- Vergunning irt stikstof
- Data- en stroomvoorzieningen in natuurgebied
- Inrichten en operationeel houden backoffice

G2. Monitoring natuur

G2

Thema: Monitoring
Deelproject: Monitoring natuur
Trekker: Gemeente Rheden

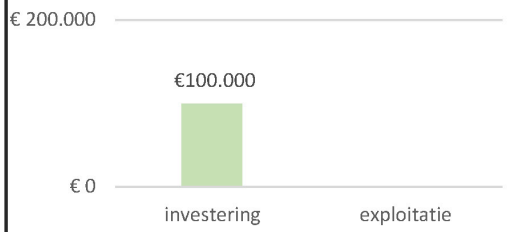
Planning

Opdracht en randvoorwaarden

- Natuurmonitoring gedurende 4 jaar
- Koppeling Veluwebreed in kader van recreatiezonering
- Samenwerking met WUR en inzet AIO als basis
- Aansluiten bij instandhoudingsdoelen Recreatiezonering provincie en Natura2000

Kosten

Betrokken partijen

- Natuurmonumenten
- Provincie Gelderland
- Veluweop1
- Landbouwuniversiteit Wageningen (WUR)

Samenhang projecten

- Model en meetplan verkeer (G1)

Bijdrage doelstellingen

Natuurwaarden
Spreiden bezoekersstromen
Versterken ontvangstlocatie
Verbeteren verkeer
Stimuleren duurzaam vervoer
Lokale economie

Opmerkingen

Risico's

- Vergunning irt stikstof
- Data- en stroomvoorzieningen in natuurgebied
- Inrichten en operationeel houden backoffice

Bijgaand een stand van zaken van de besluitvormingen in diverse Raden over de zienswijzen van de jaarstukken van de Groene Metropoolregio.

1. **Rheden adviserende commissie 7 juni 2022**
   De jaarstukken en regionale agenda worden debat/besprekstuk in besluitronde en zowel motie kalender GMR als 2-jarige vaststelling Regionale agenda zijn aangekondigd.

2. **Nijmegen besluitronde 8 juni: 9**
   a) Zowel motie kalender GMR als 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen.
   b) Voorts motie inzake IPCC – beslispunt: De bestuurlijke afvaardiging vanuit het college in het algemeen bestuur de opdracht te geven in het algemeen bestuur te vragen de Glasgow-afspraken en IPCC-rapporten te betrekken bij de agenda en te gebruiken als uitgangspunt voor de nadere uitwerking van de opgave voor de regionale energietransitie (RES 2.0).
   c) Niet-aangenomen amendement: Positief resultaat goed bestemd
      - Beslispunt 2 wordt gewijzigd in: Het overschot op de jaarrekening 2021 als volgt te bestemmen €108.012 in een algemene reserve te storten en €223. 00 in te zetten om de extra kosten op de Regionale Energie strategie (RES) 2. 0 op te vangen zodat deze rekening voor 2022 niet bij de gemeente komt te liggen maar met eigen middelen van de Groene Metropool Regio wordt opgevangen;
      - Beslispunt 4.2 wordt overeenkomstig gewijzigd;
   d) Niet-aangenomen amendement: Pas op de plaats
      Nieuwe beslispunten:
      - Niet in te stemmen met het stapsgewijs verhogen van de bijdrage per inwoner naar€ 7,67 in 2023, maar in te stemmen met een verhoging naar€ 7, 17
      - Niet in te stemmen met het stapsgewijs verhogen van de bijdrage per inwoner van€ naar€ 7,97 in 2026, maar in te stemmen met een verhoging naar € 7,47.
      - De extra activiteiten en 1 extra fte communicatie die hiervan bekostigd worden uit de plannen te schrappen;

3. **Zevenaar besluitronde 8 juni:**
   Zienswijze jaarstukken en regionale agenda wel toegelicht vanuit regionale teneur, maar geen bijsturing amendement en motie.

4. **Lingewaard besluitronde 9 juni:**
   a) Zowel motie kalender GMR als 2-jarige vaststelling Regionale agenda staat expliciet benoemd bij de raadsstukken.
   b) Verder een afzonderlijke motie: De raad in positie op voorstellen van de Groene Metropoolregio (GMR)
      verzoekt
      – de Agendacommissie, om op het moment dat daar daarover signalen vanuit de Griffie worden afgegeven, per omgaande gelegenheden te scheppen om over de Lingewaardse input in de GMR (als raad zelfstandig en/of als adviserend/controlerend orgaan van het college van B&W) tot een raadsstandpunt te komen.
      – de Griffie om te onderzoeken of de wijze - waarop de gemeenteraad van Arnhem of die van Berg en Dal zich kennelijk procedureel plegen te prepareren op het tijdig reageren op de besluitvorming van verbonden partijen in het algemeen of de Groene Metropoolregio in het bijzonder - zich leent om ook in Lingewaard op de prioritaire categorie Verbonden partijen toe te gaan passen.

5. **Montferland 9 juni besluitronde:**
   Nog niet duidelijk of er moties en/of amendementen worden ingediend. Wel een voorbeeld van het benutten van een integrale gespreksnotitie met een rol en positie voor de auditcommissie voor alle Gemeenschappelijke regelingen. Zie link agendapunt 7.3 https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Montferland/654d0f28-9971-407e-bf27-e0399dc7549b

6. **Renkum ntb**
   Naast de al aangekondigde motie en amendement, is ook het voornemen een amendement in te dienen over de benutting van het overschot. Zie bijlage.

Amendement "Vaststellen Regio-agenda voor twee jaar"

Agendapunt 16: Zienswijze concept regionale agenda 2023-2025 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

De gemeenteraad van Heumen in vergadering bijeen op 7 juni 2022,

Constaterende dat:

- Het bestuur de raden verzoekt om de Regionale agenda voor drie jaar vast te stellen.
- Een uitvoering van dit besluit betekent dat de gemeenteraden telkens nadat zij net geïnstalleerd zijn een zo omvangrijke agenda als de Regioagenda moeten vaststellen, terwijl het hun aan voldoende inzicht ontbreekt over wat de Regioagenda is en wat de consequenties zijn van het vaststellen voor vier jaar.
- De raden begrip hebben voor de wens van de GMR om de regionale agenda voor meer jaren vast te stellen.

Overwegende dat:

- De Wet tot wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) op 1 juli 2022 in werking treedt.
- Deze wet beoogt de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken en uiterlijk twee jaar na de inwerkingtreding van de Wet alle gemeenschappelijke regelingen aan de gewijzigde Wgr moeten zijn aangepast.
- Een vaststelling van de regioagenda voor een periode van 2 jaar, bijvoorbeeld tot. 1 juli 2024, de raad die na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 is geïnstalleerd voldoende op de hoogte is van de opgaven waar de Groene Metropool voor staat om een afgewogen keuze te maken over de Regioagenda;
- Wat betreft de periode daarna de intentie is voor een langere duur van vaststelling dan 2 jaar, mits die vaststelling of einde termijn, niet plaatsvindt in het eerste jaar na de gemeenteraadsverkiezingen of vlak voor de verkiezingen.

Besluit:

Beslispunt 1 als volgt te wijzigen:

1a. In te stemmen met een gewijzigde reactie op de concept-regionale agenda 2023-2025, waarbij de wijziging als volgt luidt:

- De concept-regionale agenda voor de duur van 2 jaar vast te stellen i.c. de periode 2023-2024.
- De Groene Metropoolregio vóór het aflopen van die twee jaar wordt verzocht om een voorstel voor de termijnvaststelling van de regionale agenda met looptijd langer dan twee jaar, mits de vaststelling daarvan niet plaatsvindt in het eerste jaar na de gemeenteraadsverkiezingen en ook niet direct voor de verkiezingen.

1b. In te stemmen met de voorgestelde reactie op de conceptbegroting 2023-2026 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GRMAN) waarmee:

- wij de intentie uitspreken om in te tekenen op alle opgaven;

- wij een inhoudelijke reactie geven op de regionale agenda en begroting middels bijgaande zienswijze “reactie op agenda en begroting GMRAN, met in achtneming van de wijziging bij beslispunt 1a.

Namens de fracties,

GroenLinks	DGH
Saskia Tuinder	Ronald Hunse

(In te vullen door de griffie)
Besluit van de raad van heumen van:
Aangenomen / verworpen
Stemverhouding met stemmen voor. Fracties:
stemmen tegen. Fracties:

Q1

Amendement SP: Goed beslagen ten ijs

Raadsvergadering: 8 juni 2022
Agendapunt 7.5: Raadsvoorstel Zienswijze jaarstukken 2021, begroting 2023-2026 en regionale agenda 2023-2025 van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (37/2022)
1e indiener: H. van Hooft (SP)
Schrijver: Y. Wieken (SP)[1]

De gemeenteraad van Nijmegen, in vergadering bijeen op 8 juni 2022;

Constaterende, dat:

1. Het moment om deze regionale agenda – zo snel na de gemeenteraadsverkiezingen- voor meer jaren vast te stellen niet optimaal is, omdat raadsleden zo kort na de verkiezingen nog niet volledig zijn ingewerkt;
2. Dan al voor meer jaren committeren aan een regionale agenda derhalve ongewenst is;
3. De nieuwe raadsleden die zitting hebben in de Regionale Agendacommissie nog zoekende zijn naar een zo goed mogelijke invulling van de kaderstellende en controlerende rol voor de gemeenteraad;
4. De gemeenteraadsleden begrip hebben voor de wens vanuit de GMR om de regionale agenda voor meer jaren vast te stellen;

Overwegende, dat:

1. Wij voorstellen om te gaan werken met een vierjarige agenda die steeds twee jaar na verkiezingen wordt vastgesteld, waarmee wordt voorzien in de behoefte vanuit de GMR en recht wordt gedaan aan de positie van de raadsleden;

Wijzigt het *Raadsvoorstel Zienswijze jaarstukken 2021, begroting 2023-2026 en regionale agenda 2023-2025 van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (37/2022)* als volgt:

Aan beslispunt 3 wordt de volgende tekst toegevoegd:

1. "…met dien verstande dat de brief aan de Groene Metropoolregio gewijzigd wordt vastgesteld waarbij in de brief wordt aangegeven dat de regionale agenda 2023 voor de duur van tweejaar wordt vastgesteld. De Groene Metropoolregio wordt verzocht structureel te werken met een vierjarige agenda die steeds tweejaar na de gemeenteraadsverkiezingen wordt vastgesteld."

SP **GroenLinks** **Stadspartij Nijmegen** **D66** **PvdA**
H. van Hooft

PvdD **VVD** **CDA** **Gewoon Nijmegen.nu**

[1] De tekst is grotendeels overgenomen van een amendement van Gemeentebelangen Renkum.

A2

Amendement SP: Pas op de plaats

Raadsvergadering: 8 juni 2022
Agendapunt 7.5: Raadsvoorstel Zienswijze jaarstukken 2021, begroting 2023-2026 en regionale agenda 2023-2025 van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (37/2022)
1e indiener: H. van Hooft (SP)
Schrijver: Y. Wieken (SP)

De gemeenteraad van Nijmegen, in vergadering bijeen op 8 juni 2022;

Constaterende, dat:

1. De Groene Metropoolregio (hierna: GMR) voorstelt om de bijdrage per bewoner te verhogen van € 6,73 per inwoner nu naar € 7,93 per inwoner in 2026 ten opzichte van 2022;
2. Dit voor Nijmegen neerkomt op jaarlijks € 166.000 euro extra, naar een totaal van € 1,4 miljoen in 2026;
3. Hiermee - naast noodzakelijke indexeringen en verschuivingen van werkzaamheden van gemeenten naar de GMR - onder andere nieuwe activiteiten (bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit) en 1 extra fte communicatie op het regiobureau van bekostigd wordt;

Overwegende, dat:

1. De GMR pas sinds 1 januari 2021 van start is;
2. 2021 een opstartjaar was;
3. Er in heel 2021 coronabeperkingen golden, waardoor het jaar niet representatief was voor de gebruikelijke omstandigheden waaronder binnen de GMR gewerkt zal worden;
4. Het hierom voorbarig is om nu al te concluderen dat extra communicatiecapaciteit op het regiobureau noodzakelijk is;
5. Het hierom voorbarig is om nu al te concluderen dat er extra budget is voor de genoemde nieuwe activiteiten, en dat bekostiging hiervoor niet binnen het bestaande budget gevonden kan worden;
6. Stijgingen als gevolg van inexeringen uiteraard wel bekostigd moeten worden, waardoor enige stijging onvermijdelijk is;

Wijzigt het *Raadsvoorstel Zienswijze jaarstukken 2021, begroting 2023-2026 en regionale agenda 2023-2025 van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (37/2022)* als volgt:

Nieuwe beslispunten:

5. Niet in te stemmen met het stapsgewijs verhogen van de bijdrage per inwoner naar € 7,67 in 2023, maar in te stemmen met een verhoging naar € 7,17
6. Niet in te stemmen met het stapsgewijs verhogen van de bijdrage per inwoner van € naar € 7,97 in 2026, maar in te stemmen met een verhoging naar € 7,47
7. De extra activiteiten en 1 extra fte communicatie die hiervan bekostigd worden uit de plannen te schrappen;

En verzoekt tevens de griffie dit amendement door te geleiden naar de raden van de overige deelnemers van de GMR

SP	**GroenLinks**	**Stadspartij Nijmegen**	**D66**	**PvdA**
H. van Hooft				
PvdD	**VVD**	**CDA**	**Gewoon Nijmegen.nu**	

a3

Amendement SP: Positief resultaat goed bestemd

Raadsvergadering: 8 juni 2022
Agendapunt 7.5: Raadsvoorstel Zienswijze jaarstukken 2021, begroting 2023-2026 en regionale agenda 2023-2025 van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (37/2022) 1e indiener: H. van Hooft (SP)

De gemeenteraad van Nijmegen, in vergadering bijeen op 8 juni 2022

Constaterende dat:

1. Er al een flinke bijdrage is gedaan aan de opgave Circulaire regio voor de periode van 2022;
2. Er veel gemeenten uit de Groene Metropool Regio voor veel financiële uitdagingen staan;

Overwegende dat:

1. Als de extra kosten op de opgave van de Circulaire Regio worden opgevangen uit het overschot; van de jaarrekening 2021, hoeft er sowieso niet getemporiseerd te worden op deze opgave;

Wijzigt het *Raadsvoorstel Zienswijze jaarstukken 2021, begroting 2023-2026 en regionale agenda 2023-2025 van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (37/2022)* als volgt

1. Beslispunt 2 wordt gewijzigd in: *Het overschot op de jaarrekening 2021 als volgt te bestemmen €108.012 in een algemene reserve te storten en €223.00 in te zetten om de extra kosten op de Regionale Energie strategie (RES) 2.0 op te vangen zodat deze rekening voor 2022 niet bij de gemeente komt te liggen maar met eigen middelen van de Groene Metropool Regio wordt opgevangen;*
2. Beslispunt 4.2 wordt overeenkomstig gewijzigd;

SP **GroenLinks** **Stadspartij Nijmegen** **D66** **PvdA**
H. van Hooft

PvdD **VVD** **CDA** **Gewoon Nijmegen.nu**

amendement (art. 12 rvo)

aan de raad van de gemeente lingewaard

datum : 9 juni 2022
steller(s) : H. Arends (CDA)
onderwerp : Zienswijze m.b.t. concept agenda 2023-2025 en ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2023-2026 Groene Metropoolregio (GMR)

De raad van de gemeente Lingewaard, in vergadering bijeen d.d. 16 juni 2022, wordt het volgende ter overweging voorgelegd:

- Het tijdstip, om – zo snel na de gemeenteraadsverkiezingen - nu de regionale agenda voor meerdere jaren vast te stellen, wordt niet optimaal geacht. Raadsleden zijn zo kort na de verkiezingen nog niet volledig ingewerkt. En om zich dan al voor vele jaren te committeren aan een regionale agenda is ongewenst.
- De nieuwe raadsleden die zitting hebben in de regioagendacommissie zijn nog zoekende naar een zo goed mogelijke invulling van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad.
- De regioagendacommissie-leden hebben overigens wel begrip voor de wens vanuit de GMR om uit een oogpunt van continuïteit de regionale agenda voor meerdere jaren vast te stellen.
- Op 1 juli 2022, treedt de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking (regels over wijziging, opheffing, toetreding en uittreding van gemeenschappelijke regelingen). Daarmee krijgen gemeenteraden meer mogelijkheden om hun kaderstellende en controlerende rol te versterken binnen de samenwerkingsverbanden waaraan zij deelnemen. Besturen van Gemeenschappelijke regelingen hebben voorts tot 1 juli 2024 de tijd om de wetswijziging te implementeren en de regelingen op de overige aspecten aan te passen. Vóór 1 juli 2024 dienen alle gemeenschappelijke regelingen gewijzigd zijn; dus ook die van GMR.

Met inachtneming van de hierboven vermelde overwegingen, wordt het volgende amendement voorgesteld:

De vierde bullet van het concept-raadsbesluit ‘De reactie op de ontwerpbegroting 2023 – 2026” vast te stellen met dien verstande dat in de zienswijzebrief ‘Reactie concept regionale agenda 2023 - 2025 en zienswijze ontwerpbegroting 2023 - 2026 Groene Metropoolregio’ wordt toegevoegd *“dat voorgesteld wordt om:*

- *De regionale agenda 2023/2025 voor de duur van twee jaar vast te stellen i.p.v. van drie jaar, dus voor de periode van 2023/2024.*
- *De Groene Metropoolregio te verzoeken om vóór het aflopen van die twee jaar een voorstel te doen voor de termijnvaststelling van de regionale agenda met looptijd langer dan twee jaar, mits de vaststelling daarvan niet plaatsvindt in het eerste jaar na de gemeenteraadsverkiezingen en ook niet direct voor de verkiezingen*.

Harrie Arends CDA
Corrie Dolmans-Klumper, D66
Gerard Rasing, L.NU

motie (art. 13 rvo)

aan de raad van de gemeente lingewaard

datum : 9 juni 2022
steller(s) : H. Arends (CDA)
onderwerp : Zienswijze m.b.t. concept agenda 2023-2025 en ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2023-2026 Groene Metropoolregio (GMR)

De raad van de gemeente Lingewaard, in vergadering bijeen d.d. 16 juni 2022, wordt het volgende ter overweging voorgelegd.

overwegende dat
- De vergaderingen van de regioagendacommissie plaatsvinden vlak nadat de stukken worden geopenbaard en verzonden aan het algemeen bestuur en/of de gemeenteraden.
- De regioagendacommissie een adviserende functie heeft aan het Algemeen bestuur van de GMR, maar daarvoor in het slechtste geval maar twee dagen de tijd heeft en de regioagendacommissie-leden door die gebrekkige timing vaak niet vooraf met de raad kunnen afstemmen.
- De gemeenteraden de bestuurders van de 18 gemeenten die zitting hebben in het algemeen bestuur van GMR daardoor alleen achteraf kunnen aanspreken, omdat het algemeen bestuur dan al heeft vergaderd voordat de gemeenteraad haar standpunt heeft bepaald.
- Deze gang van zaken niet bijdraagt aan de kaderstellende rol van de gemeenteraad en alleen een controlerende rol achteraf mogelijk maakt.

dringt er bij het college op aan
De bestuurlijke afvaardiging van Lingewaard in het Algemeen bestuur van GMR mee te geven zich in het Algemeen bestuur in te zetten voor het nemen van een besluit met de strekking, dat het Dagelijks bestuur de agenda van de GMR zodanig aanpast, dat de raden van de deelnemende gemeenten telkens voldoende tijd wordt geboden om een politiek-bestuurlijke dialoog te kunnen voeren met hun afvaardiging in de aanloop naar een vergadering van het Algemeen bestuur.

en gaat over tot de orde van de dag

Harrie Arends CDA
Corrie Dolmans-Klumper, D66
Gerard Rasing, L.NU

motie (art. 13 rvo)

aan de raad van de gemeente lingewaard

datum : 16 juni 2022
steller(s) : H. Arends
onderwerp : De raad in positie op voorstellen van de Groene Metropoolregio (GMR)

De raad van de gemeente Lingewaard, in vergadering bijeen d.d. 16 juni 2022

gehoord de beraadslagingen

overwegende dat
- de input vanuit de gemeenteraden (en dus ook die vanuit Lingewaard) met betrekking tot de Regionale Agenda van de Groene Metropoolregio tijdig zal moeten worden geleverd.
- De ervaring leert dat de te behandelen documenten van de Groene Metropoolregio vaak pas te elfder uren worden toegezonden.
- de huidige agendabelasting van de gemeenteraad amper ruimte laat om tijdig op verzoeken vanuit de GMR om respons te anticiperen.

verzoekt
- de Agendacommissie, om op het moment dat daar daarover signalen vanuit de Griffie worden afgegeven, per omgaande gelegenheden te scheppen om over de Lingewaardse input in de GMR (als raad zelfstandig en/of als adviserend/controlerend orgaan van het college van B&W) tot een raadsstandpunt te komen.
- de Griffie om te onderzoeken of de wijze - waarop de gemeenteraad van Arnhem of die van Berg en Dal zich kennelijk procedureel plegen te prepareren op het tijdig reageren op de besluitvorming van verbonden partijen in het algemeen of de Groene Metropoolregio in het bijzonder - zich leent om ook in Lingewaard op de prioritaire categorie Verbonden partijen toe te gaan passen.

en gaat over tot de orde van de dag.

Harrie Arends CDA

Bijlagen:
- Verslag van de Regioagendacommissie, in vergadering bijeen op 23 mei 2022
- Overzicht van de actiepunten (met tijdsschaal)

Bijlage 1

Terugblik op de vergadering van de Regioagendacommissie van de Groene Metropoolregio
In vergadering bijeen op 23 mei 2022

De Regioagendacommissie (RAC) is samengesteld uit raadsleden die de gemeenteraden van de 18 deelnemende gemeenten in de Groene Metropoolregio (GMR) vertegenwoordigen. De GMR is een gemeenschappelijke regeling met een AB en DB, samengesteld uit burgemeesters van de 18 deelnemende gemeenten.
De primaire taak van de RAC is om in onderling overleg te fungeren als adviseur van het Algemeen Bestuur van de GMR en verder om controle uit te oefenen op de werkzaamheden van regiobestuur en directie van de GMR. Niet op de inhoud van de beleidsstukken van de GMR (dat is aan de raden zelf), maar op (de voortgang van) het proces om tot een afgewogen regionaal beleid te komen. Om als RAC tot een collectief (adviserend) besluit te kunnen komen, is een quorum vereist.
Verder hebben de individuele leden van de RAC de schone taak om als ‘verbindingsofficier’ tussen GMR en de eigen gemeenteraad te fungeren. De GMR spreekt dan in termen van een ‘ambassadeurschap’.
Vergaderingen van de RAC worden uitgezonden en zijn terug te kijken.
Tot zover de formele kant van de RAC.

De GMR heeft drie ‘ambities’: samenwerken aan de identiteit van de regio, de koers van de regio gezamenlijk bepalen en de ontwikkeling van de regio in gezamenlijkheid gestalte geven. Ze doet dit aan de hand van een ‘Regionale agenda’ (Verstedelijkingsstrategie). Deze regionale agenda is opgebouwd uit 5 ‘vitale’ opgaven (verbonden regio; productieve regio; circulaire regio; ontspannen regio; groene groeiregio). Elk van deze opgaven is onderverdeeld in 2 tot 5 ‘speerpunten’. Ter uitvoering van elk van de speerpunten zijn gemiddeld 5 actiepunten gedefinieerd.
‘Haaks’ op deze beleidsinhoudelijke aspecten staat een regionale gebiedsindeling (Veluwezoom; Rijk van Nijmegen; Liemers; Middengebied) en daarnaast twee kerngebieden Arnhem(-Oost) en Nijmegen(-West). Deze twee kerngebieden hebben een bijzonder karakter aangezien daar de grootste verstedelijkingsopgaven gelden. Lingewaard en Overbetuwe vormen samen het Middengebied.

Nu de proces-gerelateerde aspecten waar in de RAC op 23 mei jl. de nodige tijd werd gespendeerd.

Wat ter besluitvorming voor lag, is het voorstel van bestuur en directie van GMR om in één keer ‘de agenda’ voor de hele raadsperiode vast te stellen. Daartegen bestaat de nodige weerstand. Niet op de laatste plaats omdat de setting van de RAC nagenoeg geheel uit nieuwe raadsleden bestaat en die niet kunnen overzien of zo’n besluit niet te ver voor de muziek uitloopt en zo’n besluit het functioneren van de RAC niet al te zeer in een keurslijf perst. Amendement en motie, om anders met de agenda om te gaan, werden al aangekondigd.

Overigens was vooraf aangekondigd dat gedurende het tweede deel van de vergadering een vertegenwoordiging van bestuur en directie zou aanschuiven om een en ander toe te lichten. Een bestuursvertegenwoordiging bleek evenwel niet aanwezig; alleen directeur Harriët Tiemens schoof voor het tweede deel aan. Het feit dat er geen DB-lid aanschoof, werd door de RAC toch wel enigszins beschouwd als een diskwalificatie van dit gremium.

Het vaststellen van de regionale agenda staat onder enorme tijdsdruk. Mevrouw Tiemens legde uit dat naast de gemeentelijke financiële bijdragen de inkomsten vooral vanuit Den Haag komen en dat dat telkens eenjarig geld betreft. Op basis van die van jaar tot jaar mogelijk wisselende inkomsten is het haar uitdaging om gekwalificeerde medewerkers aan te trekken. Vandaar de indringende wens om een langjarige agenda te hanteren, omdat dat meer zekerheid aan de inkomstenkant oplevert.
Wél zegde ze toe dat er met ingang van volgend kalenderjaar meer ruimte gezocht zal worden in de P&C-cyclus.

Dan de tijdsplanning in concreto
De Regionale agenda is op **13 april 2022** door het Dagelijks bestuur aangeboden aan de gemeenten. Na de zienswijzeprocedure van de gemeenten[1] wordt de regionale agenda 2023-2025 inclusief begroting 2023-2026 op **6 juli 2022** [2] vastgesteld door het algemeen bestuur.

De gemeenten worden **na 6 juli 2022** uitgenodigd op alle vijf opgaven in te tekenen voor een periode van drie jaar. Ik mis nog een gelegenheid om je als raad collectief in de pro's en contra's van die opgaven te kunnen verdiepen.

Medio september wordt de 18 raden een uitgewerkt bestedingsplan 2023 voorgelegd. Hierin staan de activiteiten, kosten en te behalen resultaten voor het komende jaar meer in detail beschreven, zodat de raad een goed beeld heeft waaraan de middelen worden besteed.
Mijn conclusie is dat de standpuntbepaling van de raad in het voortraject dus bepaald grote consequenties kan hebben.

Om het denkproces wat te faciliteren vindt er voor álle raadsleden op **2 juni** een generieke 'consulterende bijeenkomst' plaats.[3]

En op **15 juni** een louter gebieds-georiënteerde bijeenkomst voor raadsleden uit het Middengebied. Er is overigens voor raadsleden uit het ene gebied geen ruimte/gelegenheid om op ideeën van of voor een ander gebied te reageren.
Op mijn vraag of er voor die bijeenkomst op 15 juni nog stukken worden toegestuurd, volgde een ontkennend antwoord: de bespreking zal plaatsvinden aan de hand van:
- De eerdere B&W-reactie op de concept-Regionale Agenda;
- De uitwerking daarvan in de Regionale Agenda
- De gebiedsuitwerking voor het Middengebied (Strategische Agenda Middengebied), zoals de raden van Lingewaard en Overbetuwe die geaccordeerd hebben. Wellicht biedt een eerdere presenstatie over die gebiedsuitwerking nog aanknopingspunten.
- Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie - Onderzoeksagenda voor gebiedsuitwerkingen (voor het Middengebied zie blz. 56 – 63).

Op 23 mei werd duidelijk gemaakt dat een niet tijdig reageren op voorliggende documenten betekent dat je beurt voorbij is…..

De RAC worstelt duidelijk met de vraag hoe per gemeente de voorbereiding van een reactie richting GMR in de diverse stadia in de al volle raadsagenda's tijdig zal kunnen worden ingevlochten. Vanuit de RAC werd aangegeven dat de gemeenten Arnhem en Berg&Dal beiden hun eigen werkwijze hebben ontwikkeld om met de interactie met 'Verbonden partijen' op gepaste wijze om te gaan.

---

[1] De Raad van Lingewaard heeft op 16 juni zijn zienswijze vastgesteld.
[2] Tijdens een bijeenkomst voor alle raadsleden op 2 juni jl. bleek dat het regiobestuur voor deze keer de reactietermijn met een maand had verlengd. Eigenlijk had zij de regionale agenda begin juni al willen vaststellen.
[3] Resulterend in collectieve formulering van amendement en motie, die op 16 juni zijn betrokken bij het raadsbesluit.

Bijlage 2

Overzicht Regionale Agenda

Gebiedsgerichte corridoraanpak	2021 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Regionaal toekomstbeeld OV2040					
A12 spoorcorridor					
Implementatie Actieplan HOV					
Afronding van het regionaal multimodaal netwerkmanagement-kader					
Toepassen van het nieuwe Regionaal Multimaal Model Arnhem Nijmegen					
Korte termijnaanpak A50					
Verkennen gebiedsaanpak A325 corridor					
Gebiedsaanpak Zuid- en Westflank Nijmegen					
Verkennen gebiedsaanpak Oostflank Arnhem					

Regionaal (snel)fietspadennetwerk	2021 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Opstellen meerjaren Regioagenda Fiets					
Verkenning van utilitaire & recreatieve fietsroutes					
Verkenning snelle fietsroute Nijmegen-Wijchen-Oss					
Verkenning snelle fietsroute Arnhem-Huissen-Bemmel					
Verkenning snelle fietsroute Om de Noord Arnhem					
Verkenning snelle fietsroute Zevenaar Doetinchem					
Voorbereiden planvorming Westflankroute					
Analyse stedelijk netwerk i.r.t. I-vri's					
Stimuleringsprojecten heel Gelderland fietst en fietsburgemeester					

Hubs en knooppunten	2021 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Meerjarige investeringsagenda					
Verkennen en planvoorbereiding kansrijke hubs					
Adviseren station Nijmegen					
Uitwerken Mobiliteit op Maat					
Fietsparkeren en gratis stallen					

Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2021 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Communicatie en monitoring					
Innovatieve en duurzame mobiliteitsprojecten					
Uitvoeringsprogramma Slim & Schoon Onderweg					

Verkeersveiligheid	2021 2e helft	2022 1e helft	2e helft	2023 1e helft	2e helft
Regionale uitwerking SPV					
Meerjarige investeringsagenda					
Handreiking landbouwroutes					
Analyse pakketdiensten					
Implementatie gedragsaanpak					

Stimuleren ondernemerschap in het MKB	2021 2e helft	2022 1e helft	2e helft	2023 1e helft	2e helft
Programma Toekomstgericht Ondernemen					
Optimaal gebruik door ondernemers van het financiële landschap tot 1 miljoen					
Meer innovaties door kennisdeling en faciliteren ontmoeting					

Human capital: onderwijs en arbeidsmarkt	2021 2e helft	2022 1e helft	2e helft	2023 1e helft	2e helft
Opstellen Human Capital Agenda en uitvoering					
Triple helix Human Capital Akkoord					
Inzet resultaatgerichte instrumenten					
Verbinding tussen behoefte MKB en aanbod van arbeid					
Inzicht mogelijke financieringsbronnen					

Doorontwikkeling van Health, Hightech & Energy tot (inter)nationale clusters	2021 2e helft	2022 1e helft	2e helft	2023 1e helft	2e helft
Duidelijkheid over betekenis van Health, Hightech & Energy voor regiogemeenten					
Versterkt innovatievermogen met lopende projecten					
Ontwikkeling van technologie gedreven kennishubs					

Versterking van duurzame logistiek	2021 2e helft	2022 1e helft	2e helft	2023 1e helft	2e helft
Verkenning mogelijkheden sluitende businesscase voor truckparking in de regio					
Kennisdeling van kansen voor verduurzaming logistiek op bestaande initiatieven					
Oprichting 1 of 2 INTERREG projecten					

Toekomstbestendige werklocaties	2021 2e helft	2022 1e helft	2e helft	2023 1e helft	2e helft
Inzicht in de ruimtelijke ontwikkeling van de kansrijke clusters					
Impuls voor duurzame energie en circulaire economie op bestaande werklocaties					
Uitvoering plan van aanpak vergroening werklocaties					

Circulaire bouw en infrastructuur	2021 2e helft	2022 1e helft	2e helft	2023 1e helft	2e helft
Circulair opdrachtgeverschap GWW-sector					
Circulair bouwen, implementatie Circulaire Impactladder					
Ondersteuning proeftuinen circulair bouwen, houtbouw					

Circulaire Economie: grondstoffen en ketens	2021 2e helft	2022 1e helft	2e helft	2023 1e helft	2e helft
Verkenning naar regionale grondstoffenstromen					
Onderzoek kansen voor regionale grondstoffenbank en hubs					
Ondersteuning onderzoeksprogramma met o.a. portaal CE					
Circulair inkopen					
Uitlichten circulaire hotspots					

Water en klimaatadaptatie	2021 2e helft	2022 1e helft	2e helft	2023 1e helft	2e helft
Regionale Adaptatiestrategieën: kennis delen					
Ondersteuning Innovatieplatform 'Living lab Delta Oost'					
Versterken aandacht klimaatbestendig bouwen					
Kennisdeling klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten					
Profilering met grote projecten landschapsontwikkeling					

Transitie naar duurzame energie	2021 2e helft	2022 1e helft	2e helft	2023 1e helft	2e helft
Regionale Energiestrategie uitvoeren en voorbereiden RES 2.0					
Aanpak van bedrijventerreinen: energie					
Onderzoek meerwaarde aanbesteden energieloketten voor bewoners					
Inkoop energie					
Kennisdeling projecten Aardgasvrije wijken					
Regionaal investeringsprogramma energieopslag					
Monitoring					

Duurzaam toerisme	2021 2e helft	2022 1e helft	2e helft	2023 1e helft	2e helft
Maken toeristisch profiel en marketingvisie					
Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties					
Maken vitaliteitsaanpak					
Stimuleren spreiding recreatiedruk					
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk					
Uitvoeren plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk					

Bruisende binnensteden en krachtige kernen	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Kennis delen o.a. over financieringsmogelijkheden voor projecten					
Maken regionale analyse en benoemen acties versterking centra					
Uitvoeren acties ter versterking centra					

Sterke culturele infrastructuur	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Maken regionale visie culturele infrastructuur (incl. cultuureducatie)					
Realiseren transformatievoorstel					
Maken investeringsplan na 2022					
Uitvoeren investeringsplan					

Versnellen woningbouw	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Continueren ingezette werkzaamheden 2021					
Uitvoeringskracht Woondeal vergroot					
Partnerschap met woningcorporaties versterkt					
Circulair en conceptueel bouwen					

Verbinden van de ruimtelijke opgaven	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Verstedelijkingsstrategie: sluiten Verstedelijkingsakkoord					
Dashboard 'De staat van de Regio' ontwikkeld					
Omgevingsscan 'kwalitatief bouwen' uitgevoerd					
Actief partnerschap Groene groeiregio vergroot					

Motie "'waarborg de positie van de Regioagendacommissie ten opzichte van hun eigen raden"

Agendapunt 16: Zienswijze concept regionale agenda 2023-2025 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

De gemeenteraad van Heumen in vergadering bijeen op 7 juni 2022,

Overwegende dat:

- Per 1 juli 2022 de Wet tot wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking treedt.
- Die wet ertoe strekt de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van onder andere gemeenteraden te versterken.
- Uit de memorie van toelichting op deze wet het volgende standpunt van de wetgever naar voren komt: "Om recht te doen aan die dualistische verhoudingen, moet de raad echter wel in staat zijn daadwerkelijk sturing en controle uit te kunnen oefenen op het college. Dat is de essentie van het verlengd lokaal bestuur. Daarom wordt de (informatie)positie van gemeenteraden, ook bij besluitvorming in de gemeenschappelijke regeling, met de hiernavolgende maatregelen versterkt en worden mogelijkheden gecreëerd voor raden om, voordat een besluit genomen wordt, inbreng te kunnen leveren".

Constaterende dat:

- De Regionale Agendacommissie een adviserende rol aan het Algemeen bestuur heeft, én een kaderstellende en controlerende rol heeft.
- De vergaderingen van de regioagendacommissie plaatsvinden vlak nadat de stukken openbaar gemaakt en verzonden worden aan het algemeen bestuur en/of de raden.
- De Agendacommissie maar twee dagen de tijd heeft om advies te geven over deze stukken aan het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio.
- Het gevolg is dat de raden hun desbetreffende bestuurders slechts achteraf kunnen aanspreken, als het Algemeen bestuur al heeft vergaderd.
- De regioagendacommissie haar kaderstellende en controlerende rol niet naar behoren kan uitvoeren.

Van mening is dat:

- De leden van de regioagendacommissie voldoende tijd nodig moeten hebben om haar taken uit te kunnen voeren.

Roept het college op om:

- De bestuurlijke afvaardiging in het algemeen bestuur de opdracht te geven in het algemeen bestuur deze kwestie aan de orde te stellen.

- Zo mogelijk via het Algemeen bestuur een besluit op te stellen met een opdracht aan het Dagelijks bestuur de agenda aan te passen, zodanig dat de raden voldoende tijd wordt geboden om een politiek-bestuurlijke dialoog te voeren met hun bestuurders in de aanloop naar een vergadering van het Algemeen bestuur.

En gaat over tot de orde van de dag

Namens de fracties,

GroenLinks	DGH
Saskia Tuinder	Ronald Hunse

(In te vullen door de griffie)
Besluit van de raad van heumen van:
Aangenomen / verworpen
Stemverhouding met stemmen voor. Fracties:
stemmen tegen. Fracties:

M1

Partij voor de Dieren Nijmegen | PvdA Nijmegen | GROENLINKS NIJMEGEN | STADSPARTIJ NIJMEGEN

Motie: **Waarborg de positie van de RAC en de raad in de GMR**

Agendapunt: Raadsvoorstel Zienswijze jaarstukken 2021, begroting 2023-2026 en regionale agenda 2023-2025 van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (37/2022)

Indieners: Michelle van Doorn (Partij voor de Dieren)
Maartje Maas (Partij van de Arbeid)
Marieke Smit (GroenLinks)
Cees de Beer (Stadspartij Nijmegen)

De gemeenteraad van Nijmegen, in vergadering bijeen op 8 juni 2022,

Overwegende dat:

- De Wet tot wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen op 1 juli 2022 in werking treedt;
- Die wet erop ziet de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van onder andere gemeenteraden te versterken bij taken die in gemeenschappelijke regelingen worden uitgevoerd;
- Uit de memorie van toelichting op deze wet het volgende standpunt van de wetgever naar voren komt: "Om recht te doen aan die dualistische verhoudingen, moet de raad echter wel in staat zijn daadwerkelijk sturing en controle uit te kunnen oefenen op het college. Dat is de essentie van het verlengd lokaal bestuur. Daarom wordt de (informatie)positie van gemeenteraden, ook bij besluitvorming in de gemeenschappelijke regeling, met de hierna volgende maatregelen versterkt en worden mogelijkheden gecreëerd voor raden om, voordat een besluit genomen wordt, inbreng te kunnen leveren".

Constaterende dat:

- De timing van de vergaderingen van de regioagendacommissie plaatsvindt vlak nadat de stukken openbaar worden gemaakt en worden verzonden aan het algemeen bestuur en/of de raden;
- De Agendacommissie adviseert aan het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio, maar daarvoor in het slechtste geval maar twee dagen de tijd voor heeft;
- Het gevolg is dat de raden hun desbetreffende bestuurders uit het algemeen bestuur alleen maar achteraf kunnen aanspreken of een boodschap kunnen meegeven, als het Algemeen bestuur al heeft vergaderd;
- Deze gang van zaken niet bijdraagt aan een kaderstellende rol van de raden, hooguit een achteraf controlerende rol;
- Die laatste rol ook niet uit de verf komt als de raad van tevoren feitelijk niets kan meegeven;
- In het Reglement van Orde van de Regionale Agendacommissie staat dat de commissie niet alleen het Algemeen bestuur adviseert, maar ook de kaderstellende en controlerende positie van de raden waarborgt;
- Uit het voorgaande naar voren komt dat het waarmaken van deze taak aanzienlijk wordt bemoeilijkt.

Van mening dat:

- Het de positie van de leden die namens de raad in de Regionale Agendacommissie benoemd zijn sterker maakt als de raad in het openbaar deze motie steunt.

Roept het college op om:

- De bestuurlijke afvaardiging vanuit het college in het algemeen bestuur de opdracht te geven in het algemeen bestuur deze kwestie aan de orde te stellen.
- Zo mogelijk via het Algemeen bestuur een besluit op te stellen met een opdracht aan het Dagelijks bestuur de agenda aan te passen, zodanig dat de raden voldoende tijd wordt geboden om een politiek-bestuurlijke dialoog te voeren met hun bestuurders in de aanloop naar een vergadering van het Algemeen bestuur.

En gaat over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren Michelle van Doorn	Groen Links Marieke Smit	Stadspartij Nijmegen Cees de Beer
D66	PvdA Maartje Maas	SP
VVD	CDA	Gewoon Nijmegen.nu

M2

Partij voor de Dieren Nijmegen

PvdA Nijmegen

Motie: **IPCC op de agenda**

Agendapunt: 7.5 - Raadsvoorstel Zienswijze jaarstukken 2021, begroting 2023-2026 en regionale agenda 2023-2025 van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (37/2022)

Indieners: Michelle van Doorn (Partij voor de Dieren)
Maartje Maas (Partij van de Arbeid)

Opsteller: Eline Lauret

De gemeenteraad van Nijmegen, in vergadering bijeen op 8 juni 2022,

Constaterende dat:

- Het VN Klimaatpanel IPCC (IPCC) in hun laatste rapporten[1] stelt dat klimaatverandering en het steeds vaker voorkomen van extreem weer al veel sneller veel ernstiger gevolgen voor mens en natuur hebben dan eerder werd gedacht en dat het van levensbelang is de CO_2-uitstoot versneld te verminderen;
- Nederland in Glasgow afgelopen november heeft getekend voor 65% minder uitstoot in 2030 wat verder gaat dan de huidige doelstellingen van de Nederlandse regering[2] en de RES 1.0 (slechts 55% in 2030);
- De GMR aandacht besteedt aan klimaatverandering en vooral klimaatadaptatie, maar dat de doelstellingen/resultaten en concrete activiteiten in de regionale agenda zijn opgesteld op basis van het achterlopende Nederlandse Klimaatakkoord en RES 1.0, en niet zijn bijgesteld na de afspraken in Glasgow en de verschijning van de laatste IPCC-rapporten,

Overwegende dat:

- De raad in 2021 de noodtoestand heeft uitgeroepen voor het klimaat;
- De uitstoot van broeikasgassen in 2021 in Nederland weer 2,1 procent hoger lag dan in 2020[3];
- De GMR een belangrijke rol speelt bij de samenwerking tussen gemeenten om nationale en internationale afspraken m.b.t. vermindering van CO_2-uitstoot na te komen,

Verzoekt het College:

De bestuurlijke afvaardiging vanuit het college in het algemeen bestuur de opdracht te geven in het algemeen bestuur te vragen de Glasgow-afspraken en IPCC-rapporten te betrekken bij de agenda en te gebruiken als uitgangspunt voor de nadere uitwerking van de opgave voor de regionale energietransitie (RES 2.0),

En gaat over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren Michelle van Doorn	Groen Links	Stadspartij Nijmegen
D66	PvdA Maartje Maas	SP
VVD	CDA	GewoonNijmegen.NU

[1] https://www.ipcc.ch/reports/
[2] https://www.urgenda.nl/co%e2%82%82-uitstoot-weer-omhoog-urgenda-vonnis-niet-nageleefd/
[3] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/11/uitstoot-broeikasgassen-2-1-procent-hoger-in-2021

Postadres
Gemeente Nijmegen
BM50
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 024 329 90 30
nijmegen.nl

Contactpersoon
G.E. van der Woude
g.van.der.woude@nijmegen.nl

Gemeenteraden
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum 3 juni 2022
Betreft Advies Regioagendacommissie op basis van regionale consultatiebijeenkomst 2 juni 2022

Beste raadsleden van de regio Arnhem-Nijmegen en delegatieleden van de Regionale Agendacommissie,

U heeft gisteravond de regionale bijeenkomst bijgewoond. Bij deze dank voor uw brede deelname, uw betrokkenheid en inbreng bij die bijeenkomst. Verlengd lokaal bestuur en uw rol en positie als raadsleden is soms weerbarstig, maar het goede gesprek met uw collega-raadsleden draagt in ieder geval bij aan een begrip- of betekenisvolle invulling van uw rol. Het was tenslotte de eerste keer dat u op deze wijze met elkaar die verbinding vooraf zocht.

Het doel van de bijeenkomst was de mogelijke afstemming van concept-moties en amendementen behorende bij de vaststelling van de Raden van de zienswijze op de jaarstukken van de Groene Metropoolregio (hierna: GMR). Formeel gezien bepaalt u altijd of u zelf daadwerkelijk in uw eigen Raad moties of amendementen indient. U handelt immers als raadslid ‘zonder last of ruggespraak’. Mocht u dit echter van plan zijn dan kunt u deze informatie gebruiken bij uw afwegingen welke motie en amendement u indient en welke precieze vorm die heeft. Daarbij geldt het uitgangspunt, als sprake is van weinig, of veel verschillende moties en amendementen, het gewicht daarvan voor het Algemeen bestuur zal afnemen.

Voor wat betreft de discussie over de amendementen heeft uw collega raadslid uit Renkum, de heer Oswald Velthuizen (tevens lid van de regionale agendacommissie) aangegeven dat hij wel voortrekker wilde spelen om u hierover te adviseren. Zijn advies maakt integraal onderdeel uit van dit memo.

Omdat u zich op korte termijn moet kunnen beraden en wellicht uw collega-raadsleden wil informeren, is dit memo opgesteld.

Wij wensen u veel wijsheid toe bij uw afweging!

Met vriendelijke groet,

George van der Woude
Secretaris Regioagendacommissie Groene Metropoolregio

06 – 46383328
g.van.der.woude@nijmegen.nl

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

https://www.groenemetropoolregio.nl/agenda/

BIJLAGE ADVIES

Welke moties en amendementen liggen voor?
Er is sprake van een tweedeling. Enerzijds moties en anderzijds amendementen.

1. **Concept-Moties over de kalender van de regio en de positie van de Raden.**
   In het schriftelijke overzicht dat u gisteren ontving zaten twee van die drie moties, bijgaand treft u nog een derde aan van de gemeente Lingewaard. Er is op dit moment dus sprake van een drietal moties die allen en alléén betrekking hebben op de kalender van de regio. Met kalender wordt bedoeld het spoorboekje wanneer het dagelijks bestuur stukken openbaart voor het Algemeen bestuur en meestal ook de Raden, de timing wanneer de Regio-agendacommissie daarover adviseert aan het algemeen bestuur, maar óók de plek, gelegenheid en voldoende tijd die de afzonderlijke Raden wordt geboden om hun bestuurders vóóraf hun bespiegelingen mee te geven voordat die in het algemeen bestuur het standpunt van hun gemeenten uitdragen. Dat laatste, de positie van de Raden, is nu nog niet goed geborgd. Vanuit het regiobureau werd dit al onderkend en verbeteringen zijn aangekondigd voor 2023 ev. Dit in samenspraak met de secretaris van de Regio-agendacommissie.

   Advies: Er is breed draagvlak dat de rol, positie van de Raden geborgd moet worden in de kalender. Voorts dat, alhoewel het regiobureau hierin verbeteringen heeft aangekondigd een breed gesteunde regionale motie die daartoe oproept, de urgentie hiervan benadrukt. De kern van de motie heeft dan ook precies die positie van de Raden op het oog. Meer tijd en gelegenheid voor de Raden een dialoog aan te gaan met hun eigen bestuurder die zitting heeft in het algemeen bestuur over de agendaonderwerpen van het Algemeen bestuur, vóórdat de vergadering van het Algemeen bestuur vergadert.
   De hoeveelheid tijd die hiervoor benodigd is zal op bepaalde onderwerpen tot een spanning leiden met wat en vooral wanneer door externe partners wordt gevraagd, bijvoorbeeld het feit dat de regio kleur moet bekennen in november als vanuit de regio onderhandeld wordt met het Rijk over de verdeling van financiële rijksmiddelen over de regio's. De Raden kennen verder allemaal hun eigen raadscycli met hun eigen tijdspad. Daarom is nog niet op voorhand aan te geven hoeveel tijd in de regel benodigd is om de Raden in positie te brengen. Bijvoorbeeld één week tussen het advies van de regionale agendacommissie en de vergadering van het Algemeen bestuur zal niet volstaan, maar standaard 6 weken voert wellicht ook weer te ver. Om die reden adviseren wij u geen harde termijnen op te nemen, maar wel de intentie om de

kalender zodanig in te richten dat recht wordt gedaan aan de positie van de Raden. Vanzelfsprekend wordt dit daarna uitgewerkt en zal de Regioagendacommissie een advies daarover afgeven.

De voorbeeldmoties:
Er zijn nu drie voorbeeldmoties van respectievelijk Renkum, Wijchen en Lingewaard. Allen beogen in de kern en tekst hetzelfde. Hier en daar is sprake van kleine nuanceringen, maar die zijn van ondergeschikt belang. Soms is dat een kwestie van smaak, soms van uw overtuiging. Omdat de kern hetzelfde is, heeft u een keus en vloeit er geen bloed uit voort welke motie of motivering u kiest als u zo'n motie zelf indient. Voorts kunt u die zelf nog voor u Raad zelf inkleuren. Als de kern maar ongewijzigd blijft.

2. <u>De amendementen over de duur van vaststelling van de Regionale Agenda</u>

Tijdens de vergadering lagen vier amendementen voor over de duur van vaststelling van Regionale agenda. Er is sinds gisteren zelfs sprake van een 5e amendement, van Lingewaard welke gisteren niet bij uw stukken zat, die treft u nu wel aan in de geactualiseerde bijlage van het overzicht van concept-moties en amendementen.

Het voorstel vanuit het Dagelijks bestuur is de regionale agenda vast te stellen voor de duur van 2023 – 2025, dus drie jaar. De concept-amendementen beogen allen een interventie op die voorgestelde drie jaar. In de kern zijn dit de smaken die gisteravond zijn besproken:

a) Concept-amendement Overbetuwe: vaststelling van de regionale agenda voor vijf jaar.
b) Concept-amendement Renkum: vaststelling van de regionale agenda voor één jaar, vervolgens 3 jaar.
c) Concept-amendement Berg & Dal: vaststelling van de regionale agenda voor één jaar, vervolgens 4 jaar, maar niet in eerste jaar na verkiezingen.
d) Concept-amendement Wijchen: vaststelling van de regionale agenda voor twee jaar, de duur daarna nader te bepalen.
e) Concept-amendement Lingewaard: vaststelling van de regionale agenda tot 1 juli 2024, vervolgens intentie tot 2027, maar kan wijzigen.

<u>Mentimeter amendementen</u>

Dit is de weergave van de beelden gisteravond over de amendementen. Dat is het beeld van de aanwezigen, niet persé een weerspiegeling van het beeld of in te nemen standpunten van de gemeenten.

<u>Analyse:</u>

– Nagenoeg alle aanwezigen zijn van mening dat het voorstel van een driejarige vaststelling van de agenda gewijzigd dient te worden in ofwel één jaar of twee jaar. Zes aanwezigen zijn een andere mening toegedaan, het kan zijn dat zij nog geen standpunt hebben, of dat ze menen dat het huidige voorstel van drie jaar gevolgd kan worden.

- Het merendeel van de aanwezigen is voorstander van de tweejarige vaststelling van de regionale agenda in plaats van de voorgestelde 3 jaar.
- Dit betekent dat diegenen die voor een éénjarige vaststelling gingen, of diegenen die hun standpunt nog niet hebben bepaald, zich moeten beraden of zij op basis van wat gisteren is toegelicht, het standpunt van het merendeel volgen of hun eigen lijn kiezen. Dat is overigens hun goed recht, zij het dat het de zeggingskracht van de andere standpunten kan verzwakken, maar dat mag op zich geen doorslaggevend argument zijn om niet uw eigen standpunt te volgen.
- Tussen de amendementen die een tweejarige vaststelling op het oog hebben zitten verschillen. Die zitten in de motivering en de doorkijk na die twee jaar.
    - Voor wat betreft de motivering geldt dat het gebrek aan kennis bij nieuwe raadsleden bij alle concepten er in staat. Dit verbindt u. Dit argument wordt overigens ook benut bij de concepten voor een éénjarige vaststelling. Wijchen benoemt óók of daarnaast als extra argument expliciet de Wijzigingswet Gemeenschappelijke regelingen die per 1 juli in werking treedt en binnen 2 jaar dient te leiden tot een mogelijke wijziging van onze gemeenschappelijke regeling.
    - Vervolgens zijn de verschillen aanwezig bij de doorkijk ná de eerste twee jaar. Daarbij brengt u veel verschillen aan, bijvoorbeeld: na die twee jaar een periode van vaststelling van de regionale agenda van 3 of 4 jaar, of heel scherp zelfs met data zoals Lingewaard voorstelt, tot en met u laat het even in het midden en u bepaalt dat te zijner tijd. Omdat dit niet de weg mag zitten aan de kern van uw zienswijze heeft Renkum – Oswald Velthuizen een concept-amendement opgesteld die aan alle verschillende standpunten recht doet. Dit doordat vanuit de kaderstellende rol van de Raden wordt gestuurd op intentie om na de afloop van de tweejarige vaststelling van de regionale agenda een langere termijn af te spreken. Daarbij maakt het vooralsnog niet uit of dat drie of vier jaar zal zijn, mits die vaststelling niet vlak voor de verkiezingen of in het eerste jaar na de verkiezingen plaatsvindt. Hiervoor moet te zijner tijd een voorstel komen.

<u>Advies</u>

1. Concept-moties kalender regio: het maakt niet uit welke motie u kiest uit de aangereikte concepten, of er een zelf maakt. Voor het gewicht van de motie is het advies de kern daarvan te steunen en dus iets in de volgende geest te vermelden: méér tijd en gelegenheid voor Raden om het gesprek aan te gaan met hun bestuurder / afgevaardigde in het Algemeen bestuur, vóórdat de vergadering van het algemeen bestuur plaatsvindt.
2. Concept-amendementen: Hiervoor geldt dat de meerderheid van de aanwezigen voor een tweejarige vaststelling is. De voorstanders van een eenjarige vaststelling of diegenen die hun standpunt nog niet hebben bepaald besluiten autonoom of zij dit volgen.

   Voor wat betreft de motivering is het advies daarbij in ieder geval de grootste gemene deler te volgen, namelijk de kennis die nieuwe raadsleden nog moeten opdoen over de inhoud en reikwijdte van de regionale agenda. Optioneel bepaalt u zelf of u de extra motivering van Wijchen nog volgt over de gevolgen van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

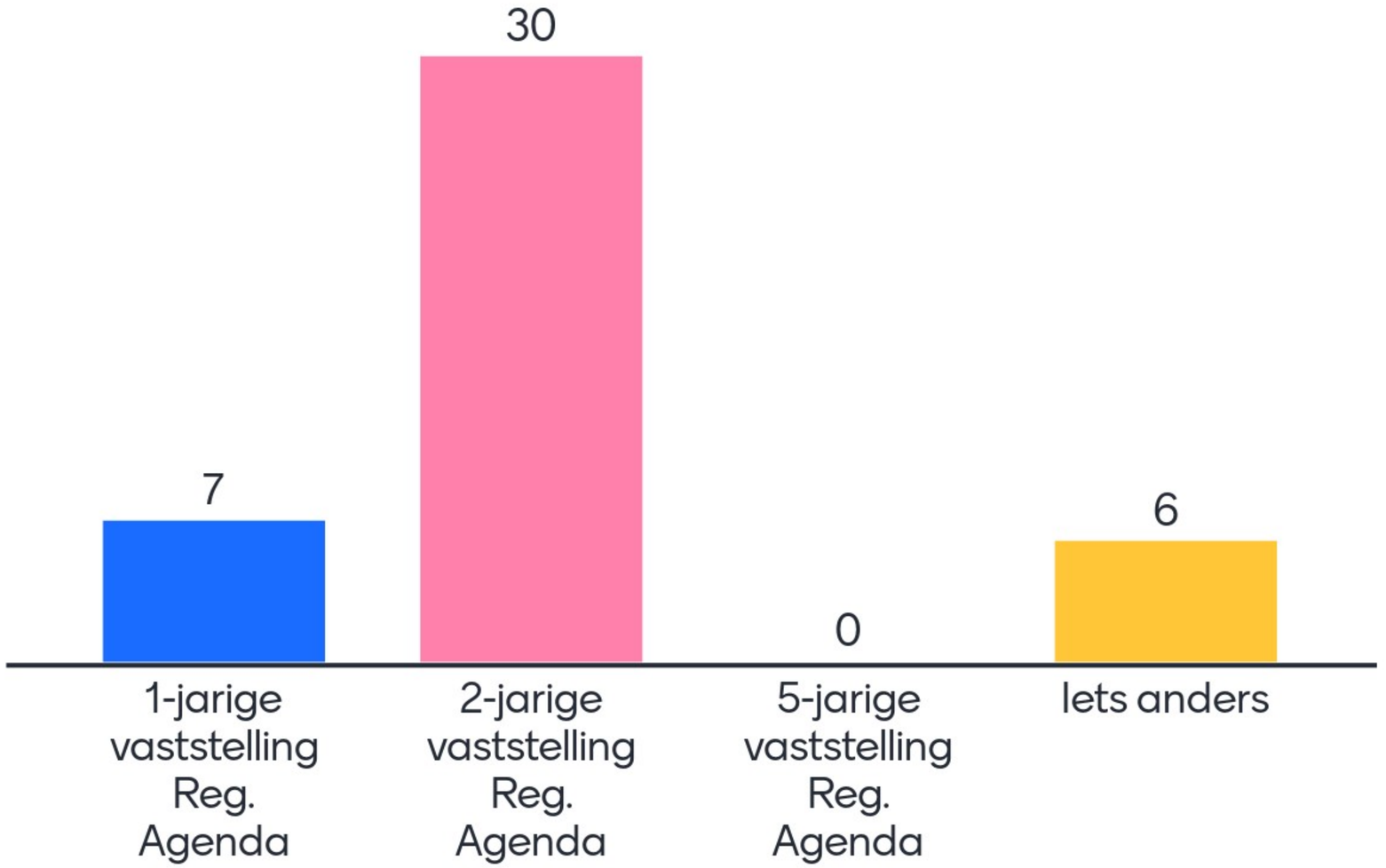
   Voor wat betreft de doorkijk over de vaststelling van de regionale agenda ná die periode van twee jaar is het advies hier nog niet een te scherpe formulering na te streven. De tijd ontbreekt u ook om daar in gezamenlijkheid de puntjes voor op de ‘i’ te zetten. Het advies is kaderstellend uw intentie uit te spreken met een bepaalde scherpte door die periode te zijner tijd vast te stellen, maar niet vlak voor de verkiezingen of in het eerste jaar na de verkiezingen. Een voorbeeld daarvan treft u aan in het geactualiseerd concept-amendement van uw collega-raadslid Oswald Velthuizen. Aldus kan dit te zijner tijd dit nog bepaald worden. Het gevoelen van de regioraadsleden dat een zekere bestendigheid van de bedrijfsvoering en langere termijnperspectief van de werknemers van het Regiobureau en de vervulling van de opgaves legitiem is, is tenslotte in zowel de Regioagendacommissie als gisteravond goed voor het voetlicht gekomen. Uw intentie bevestigt dat, zonder dat dat nu al heel concreet hoeft te zijn.

Tot slot nieuw concept-amendement Renkum

Gisteravond is ook zijdelings gesproken over de conceptbegroting van de Groene Metropoolregio. Voor uw collega-raadslid Oswald Velthuizen – Renkum is dit de aanleiding om het 'concept-amendement Wijzigen bestemming overschot jaarrekening 2021 van de Groene Metropoolregio' onder uw aandacht te brengen. Hij overweegt / is van zins dit in te brengen in zijn Raad bij de zienswijzen op de jaarstukken. Zie bijlage.
In de kern: *Het overschot op de jaarrekening 2021 als volgt te bestemmen €108.012 in een algemene reserve te storten en €223.00 in te zetten om de extra kosten op de Regionale Energie strategie (RES) 2.0 op te vangen zodat deze rekening voor 2022 niet bij de gemeente komt te liggen maar met eigen middelen van de Groene Metropool Regio wordt opgevangen.*

Indien u vragen heeft kunt u zich tot hem wenden. oswaldv@kpnmail.nl

Welke variant spreekt u het meest aan?

Mentimeter

Uw stemverklaring: 'Optie x, want...'

Mentimeter

Optie 2, daarna voortaan commitment voor 4 jaar

Optie 1 jaar, maar 2 jaar is ook goed.

Beter te overzien

2, zodat we nadien naar 3 kunnen en toch de GM directie 2j vooruit kan

2 en de raad in de kracht zetten en de organisatie vertrouwen geven

2, want dit is praktisch uitvoerbaar.

2, remtrappen en tussentijds evalueren

3, want nog niet overtuigd dat 1, 2 of 5 jaar een probleem oplost.

1, want jaarlijkse kaderstelling en bijsturing vanuit de raden

43

Uw stemverklaring: 'Optie x, want...'

Mentimeter

1, want dat biedt betere kaderstelkende mogelijkheid voor raad

2, want dit draagt bij aan een goede samenwerking tussen organisatie en raden. We hebben elkaar nodig. Slagkracht in de organisatie, draagvlak in de raad.

2, dan komen we uit halverwege een raadscyclus. Ieder RAC zit dan goed in de materie.

2 jaar voor nu en daarna voor 4 jaar

2 jaar, dan kun je nog tijdig bijsturen.

4 jaarlijks past beter bij de cyclus

2, want tussentijdse evaluatie/bijstelling maakt dit mogelijk

2, want dan is er meer zekerheid voor het personeel.

2, dat biedt de mogelijkheid op bijsturing, nieuwe raadsleden hoeven dan niet gelijk over een extreem lange termijn te beslissen

Uw stemverklaring: 'Optie x, want...'

Mentimeter

4, want. Eerst een jaar en dan vervolgens 4.1 jaar is te kort, 5 is teveel en bij 2 jaar zit de nieuwe raad over 4 jaar met hetzelfde probleem

2, want dat is een goede inwerktijd voor nieuwe raadsleden.

Reële termijn om met een meerjarige horizon return on investment te laten zien.

Optie 2: twee jaar daarna steeds vier jaar

2 jaar, daarna telkens voor 4 jaar, geeft ruimte aan doorpakken maar ook positie van de raden

2 jaar komt het meest in de buurt van mijn suggestie. Cruciaal is het MOMENT waarop de cyclus begint.

Optie 2, want hiermee is er wel vertrouwen vanuit de raden om duidelijkheid te geven, maar ook ruimte om tussentijds bij te stellen.

2, combi tussen continuïteit en kunnen blijven sturen

Twee jaar, iet te kort, maar ook niet eindeloos

Uw stemverklaring: 'Optie x, want...'

Mentimeter

2 want dit geeft een voldoende evenwicht tussen werkbaarheid van organisatie en inspraak vanuit de raden, wel 1 jaar uit sync met verkiezingen doen

Perspectief bieden aan personeel, ambtenaren = meer jaren en anderzijds deel kaderstellen, op de rem kunnen trappen dus niet langer dan...

Ik ben een voorstander van 4 jaar En nu bij de start 2 jaar. Dan zit je weer in vierjarig ritme.

2 want mooie balans tussen werkbaar voor regio en onderbreekbaar voor gemeente.

2, daarna om de 4 jaar

Optie 2

Eerste cyclus 2 jaar en dan op basis van evaluatie van de concrete opbrengsten, bij goede opbrengsten en voldoende budget, kiezen voor 4 jaar

Nu voor 2 jaar daarna 4 jaar, met halverwege de verkiezingen wat de nieuwe raadsleden meer ruimte en kennis zou bieden

Optie 2, want hiermee wordt de agenda voldoende losgekoppeld van de verkiezingen.

43

Uw stemverklaring: 'Optie x, want...'

Mentimeter

Te voorbarig om nu al zaken voor meerdere jaren vast te leggen op basis van opstartjaar in coronatijd (zie bv ook het nu al verhogen van de bijdrage per inwoner)

2, daarna structureel 3 of 4 jaar

2, want beter te overzien.

Iets anders. Vertrouwen naar stakeholders. Een korte termijn is lastig werkbaar, geeft geen continuiteit

2, goede periode om effecten goed te interpreteren

1, want we hebben vertrouwen nodig dat opgaven ook realistisch en haalbaar zijn

2, want daardoor kunnen nwe. Raadsleden in de materie 'groeien' na een verkiezingsjaar

2 daarna 4 jaar

Anders wantin een vierjarige periode periode kan elke raad aan bod kon en beperken we de bestuurlijke drukte.

Uw stemverklaring: 'Optie x, want...'

Mentimeter

1, want jaarlijks bijsturen met meerjarige indicatieve doorkijk

2 daarna naar 4 jaat

43

GEACTUALISEERD OVERZICHT CONCEPTAMENDEMENTEN EN MOTIES OP BASIS VAN REGIONALE CONSULTERENDE BIJEENKOMST

2 JUNI 2022 – ARNHEM

(VERSIE 3 JUNI 2022)

Gemeenteraad RENKUM

Concept-Amendement Duur van de regionale agenda van de Groene Metropool
De Raad van de Gemeente Renkum, in vergadering bijeen op woensdag 29 juni 2022

Constaterende dat:

- Het moment om deze regionale agenda –zo snel na de gemeenteraadsverkiezingen- voor meer jaren vast te stellen wordt niet optimaal geacht. Raadsleden zijn zo kort na de verkiezingen nog niet volledig ingewerkt en dan al voor meer jaren committeren aan een regionale agenda is ongewenst.
- De nieuwe raadsleden die zitting hebben in de Regionale Agendacommissie nog zoekende zijn naar een zo goed mogelijke invulling van de kaderstellende en controlerende rol voor de gemeenteraad.
- De gemeenteraadsleden begrip hebben voor de wens vanuit de GMR om de regionale agenda voor meer jaren vast te stellen.
- Tijdens de Regionale consulterende bijeenkomst van 2 juni jongstleden duidelijk werd dat er ook bij andere gemeenteraden voornoemde wens op basis van de genoemde argumenten leeft, en zal leiden tot vergelijkbare amendementen in die gemeenten.

Overwegende dat:

- Wij voorstellen om te gaan werken met een driejarige agenda die steeds een jaar na verkiezingen wordt vastgesteld. Daarmee wordt voorzien in de behoefte vanuit de GMR en wordt recht gedaan aan de positie van de raadsleden.
- Dit amendement veel steun kreeg bij de Regio meeting van 2 juni, en de meeste gemeenteraden uit de regio dit amendement met deze strekking ook indienen.
- Het gaat om de balans tussen de tijd die vereist is voor nieuwe raadsleden om zich te verdiepen in de regionale agenda versus de bedrijfscontinuïteit van het regiobureau.
- We moeten voorkomen dat we over vier jaar weer tegen hetzelfde probleem aanlopen na de gemeenteraadsverkiezingen.
- Wat betreft de periode daarna de intentie is voor een langere duur van vaststelling dan 2 jaar, mits die vaststelling of einde termijn, niet plaatsvindt in het eerste jaar na de gemeenteraadsverkiezingen of vlak voor de verkiezingen plaatsvindt.
- Hiermee wordt voorzien in de behoefte vanuit de GMR en wordt recht gedaan aan de positie van de gemeenteraad.

Besluit:

- Dat de regionale agenda 2023/2025 voor de duur van twee jaar wordt vastgesteld i.p.v. van drie jaar, dus voor de periode van 2023/2024.
- De Groene Metropoolregio vóór het aflopen van die twee jaar wordt verzocht om een voorstel voor de termijn vaststelling van de regionale agenda met looptijd langer dan twee jaar, mits de vaststelling daarvan niet plaatsvindt in het eerste jaar na de gemeenteraadsverkiezingen en ook niet direct voor de verkiezingen.

De fracties van:
GemeenteBelangen
D66 Renkum

CONCEPT-AMENDEMENT
GEMEENTERAAD BERG & DAL

Concept-Amendement nummer:	
Datum indiening:	…..

Onderwerp: Zienswijze op regioagenda en begroting MGR - ander actualisatieproces

De raad van de gemeente Berg en Dal
gelezen:

het raadsvoorstel	Zienswijze op regioagenda en Begroting 2023 van de Groene Metropoolregio
met griffiersnummer:	…..

besluit:
Als extra besluitpunt aan het ontwerp raadsbesluit toe te voegen:
"De (geactualiseerde) Regionale Agenda wordt voor de duur van één jaar vastgesteld.
De Groene Metropoolregio te verzoeken structureel te gaan werken met een vierjarige agenda die steeds een jaar na verkiezingen wordt vastgesteld."

Indiener(s):
Raadsleden X en Y (tevens lid regionale agendacommissie van de MGR)

Toelichting:
De raadsleden die vanuit de deelnemende gemeenten zitting hebben in de Regionale Agendacommissie van de Groene Metropoolregio (GMR) zoeken naar een zo optimaal mogelijke invulling van de rol voor hun gemeenteraden.
De leden hebben begrip voor de wens vanuit de GMR om de (geactualiseerde) regionale agenda voor meer jaren vast te stellen.
Het moment om deze regionale agenda –zo snel na de gemeenteraadsverkiezingen- voor meer jaren vast te stellen wordt echter niet optimaal geacht. Raadsleden zijn zo kort na de verkiezingen nog niet volledig ingewerkt en het zich dan al voor meer jaren committeren aan een regionale agenda is ongewenst.
Voorgesteld wordt om te gaan werken met een vierjarige agenda die steeds een jaar na verkiezingen wordt vastgesteld. Daarmee wordt voorzien in de behoefte vanuit de GMR en wordt recht gedaan aan de positie van de raadsleden.
Materieel hoeft dit niet tot aanpassingen te leiden, maar de mogelijkheid tot weloverwogen aanpassingen van ambities moet raadsleden niet worden onthouden.
N.B.:
Een gelijkluidend amendement wordt ingediend in de andere GMR gemeenten.

De Gemeenteraad van Wijchen

Vaststellen Regio-agenda voor maximaal twee jaar

Amendement van de fracties van CDA, Kernachtig Wijchen
Eerste indiener amendement: Karin Hoogteijling en Martijn Verharen
ingediend 16 juni 2022

Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:
Beslispunt X : In te stemmen met de brief Zienswijze aan algemeen bestuur van de GMR - jaarstukken 2021, begroting 2023-2026 en regionale agenda 2023-2025

te wijzigen in

In te stemmen met de gewijzigde brief Zienswijze aan algemeen bestuur van de GMR – jaarstukken, waarbij de wijziging luidt:
De Regionale agenda voor maximaal twee jaar vast te stellen.
in de komende twee jaar kan het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Groene Metropool de regeling aanpassen aan de Wet tot wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Nadat de regeling is aangepast en de gewijzigde regeling is vastgesteld door alle raden, kan de Regioagenda worden voorgelegd aan de raden. De raden kunnen vervolgens op basis van de positie die zij in de nieuwe regeling hebben gekregen een besluit nemen over het vaststellen van de Regioagenda en de looptijd van de Regioagenda.

Toelichting:
Het bestuur verzoekt de raden om de Regionale agenda voor vier jaar vast te stellen.
Als dit besluit wordt uitgevoerd, dan betekent dit dat de gemeenteraden telkens nadat zij net geïnstalleerd zijn een zo omvangrijke agenda als de Regioagenda moeten vaststellen, terwijl het hun aan voldoende inzicht ontbreekt over wat de Regioagenda is en wat de consequenties zijn van het vaststellen voor vier jaar.

Wij stellen voor om de Regionale agenda voor maximaal twee jaar vast te stellen.
Daar hebben we de volgende redenen voor:

- De Wet tot wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) treedt op 1 juli 2022 in werking. Deze wet beoogt de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. De raden moeten beter in positie komen m.b.t. hun kaderstellende en controlerende rol. Uiterlijk twee jaar na de inwerkingtreding van de Wet zullen alle gemeenschappelijke regelingen aan de gewijzigde Wgr moeten zijn aangepast. Daarom stellen wij voor om de Regioagenda voor maximaal twee jaar vast te stellen. De raad weet dan op basis van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio waar zijn mogelijkheden liggen om eventueel invloed uit te oefenen op de Regioagenda.
- Als de Regioagenda tot bijv. 1 juli 2024 loopt, dan is de raad die na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 is geïnstalleerd voldoende op de hoogte van de opgaven waar de Groene Metropool voor staat om een afgewogen keuze te maken over de Regioagenda.

Namens de fracties van

CDA, Karin Hoogteijling
Kernachtig Wijchen, Martijn Verharen

Gemeenteraad Overbetuwe

CONCEPT-AMENDEMENT

Voorstel nr.
Onderwerp/ontwerpbesluit: Concept Regionale Agenda 2023-2025, ontwerpbegroting 2023-2026, jaarstukken 2021, bijdrage RES Groene Metropoolregio (GMR)
De raad van de gemeente Overbetuwe in vergadering bijeen d.d. 21 juni 2022
Ondergetekenden stellen voor het ontwerpbesluit te wijzigen als volgt: 5. Een zienswijze op de concept regionale agenda 2023-2025 en ontwerpbegroting 2023-2026 in te dienen; te wijzigen in: 5. Zienswijzen op de concept regionale agenda 2023-2025 en ontwerpbegroting 2023-2026 in te dienen conform bijgevoegde zienswijzebrief;
Toelichting: De raadsleden die vanuit de deelnemende gemeenten zitting hebben in de Regionale Agendacommissie van de Groene Metropoolregio (GMR) zoeken naar een zo optimaal mogelijke invulling van de rol voor hun gemeenteraden. De leden hebben begrip voor de wens vanuit de GMR om de (geactualiseerde) regionale agenda voor meer jaren vast te stellen. Het moment om deze regionale agenda - zo snel na de gemeenteraadsverkiezingen - voor meer jaren vast te stellen wordt echter niet optimaal geacht. Voorgesteld wordt om te gaan werken met een vierjarige agenda die steeds een jaar na de verkiezingen wordt vastgesteld. Daarmee wordt voorzien in de behoefte vanuit de GMR en wordt recht gedaan aan de positie van de raadsleden. Materieel hoeft dit niet tot aanpassingen te leiden, maar de mogelijkheid tot weloverwogen aanpassingen van ambities moet raadsleden niet worden onthouden. Omdat het problemen kan opleveren bij het aantrekken van goed personeel als er wordt gekozen om de agenda in eerste instantie voor een jaar vast te stellen, stellen we voor om deze eerste keer een periode van 5 jaar te kiezen. We spreken daarmee het vertrouwen uit naar de vorige gemeenteraden als we hun besluit voortzetten. We spreken hiermee ook vertrouwen uit in de directie van de Groene Metropoolregio en in de ambitie die men heeft. Ons vertrouwen schept ook verwachtingen naar de directie om de ambities waar te maken. De concept-zienswijzebrief zal daarom als volgt moeten worden aangevuld met de volgende zienswijze: ‘De (geactualiseerde) Regionale Agenda eenmalig voor de duur van vijf jaar vast te stellen en vervolgens steeds per 4 jaar. De Groene Metropoolregio te verzoeken structureel te gaan werken met een vierjarige agenda die steeds een jaar na de verkiezingen wordt vastgesteld.’
Ondertekening en naam: Mariël de Vries (D66, tevens lid regionale agendacommissie van de GMR) Henk Mulder (CDA, tevens lid regionale agendacommissie van de GMR)

Concept-amendement gemeente Lingewaard

datum : 9 juni 2022
steller(s): H. Arends (CDA)
onderwerp: Zienswijze m.b.t. concept agenda 2023-2025 en ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2023-2026 Groene Metropoolregio (GMR)
De raad van de gemeente Lingewaard, in vergadering bijeen d.d. 16 juni 2022, wordt het volgende ter overweging voorgelegd:

- Het tijdstip, om – zo snel na de gemeenteraadsverkiezingen - nu de regionale agenda voor meerdere jaren vast te stellen, wordt niet optimaal geacht. Raadsleden zijn zo kort na de verkiezingen nog niet volledig ingewerkt. En om zich dan al voor vele jaren te committeren aan een regionale agenda is ongewenst.
- De nieuwe raadsleden die zitting hebben in de regioagendacommissie zijn nog zoekende naar een zo goed mogelijke invulling van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad
- De regioagendacommissie-leden hebben overigens wel begrip voor de wens vanuit de GMR om uit een oogpunt van continuïteit de regionale agenda voor meerdere jaren vast te stellen.
- Op 1 juli 2022, treedt de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking (regels over wijziging, opheffing, toetreding en uittreding van gemeenschappelijke regelingen). Daarmee krijgen gemeenteraden meer mogelijkheden om hun kaderstellende en controlerende rol te versterken binnen de samenwerkingsverbanden waaraan zij deelnemen. Besturen van Gemeenschappelijke regelingen hebben voorts tot 1 juli 2024 de tijd om de wetswijziging te implementeren en de regelingen op de overige aspecten aan te passen. Vóór 1 juli 2024 dienen alle gemeenschappelijke regelingen gewijzigd zijn; dus ook die van GMR.

Met inachtneming van de hierboven vermelde overwegingen, wordt het volgende amendement voorgesteld:

De vierde bullet van het concept-raadsbesluit ‘De reactie op de ontwerpbegroting 2023 – 2026” vast te stellen met dien verstande dat in de zienswijzebrief ‘Reactie concept regionale agenda 2023 - 2025 en zienswijze ontwerpbegroting 2023 - 2026 Groene Metropoolregio’ wordt toegevoegd “dat voorgesteld wordt om:

- de regionale agenda vooralsnog tot 1 juli 2024 vast te stellen.

1. zoveel eerder dan 1 juli 2024 dat het DB de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling door alle 18 raden en de staten heeft weten te accorderen - maar niet eerder dan 1 juni 2023 - de raden door tussenkomst van de regioagendacommissie een conceptbesluit krijgt voorgelegd over het verlengen van de regioagenda met een looptijd tot 1 juni 2027.
2. de gemeenteraden van de volgende raadsperiode door tussenkomst van de regioagendacommissie zoals dia alsdan zal zijn geformeerd kort voor 1 juni 2027 een voorstel krijgen voorgelegd om een besluit te nemen over de regioagenda voor de volgende periode. Aan de nieuwe gemeenteraden zal dan de keuze zijn of die periode dan weer 4 jaren moet bestrijken dan wel de omstandigheden ondertussen zodanig zijn gewijzigd dat het een andere tijdspanne moet betreffen.”

Harrie Arends CDA

Gemeenteraad RENKUM

Motie Waarborg de positie van de regioagendacommissie Bestuurscultuur

De Raad van de Gemeente Renkum, in vergadering bijeen op woensdag 29 juni 2022

Constaterende dat:

- De timing van de vergaderingen van de regioagendacommissie plaatsvindt vlak nadat de stukken worden geopenbaard en verzonden aan het algemeen bestuur en/of de Raden.
- De regioagendacommissie adviseert aan het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio, maar daarvoor in het slechtste geval maar twee dagen de tijd voor heeft.
- De gemeente Raad de bestuurder van de gemeente Renkum in het algemeen bestuur alleen maar achteraf kan aanspreken iets meegeven omdat het algemeen bestuur al heeft vergaderd.
- Het niet bijdraagt aan de kaderstellende rol van de gemeenteraad, alleen borgen we een achteraf controlerende rol.

Overwegende dat:

- Per 1 juli 2022 de Wet tot wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking treedt.
- Die wet ertoe strekt de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van onder andere gemeenteraden bij taken die in gemeenschappelijke regelingen worden uitgevoerd te versterken.
- Deze motie veel steun kreeg in de Regio meeting van 2 juni, en de meeste gemeenteraden uit de regio deze motie met deze strekking ook indienen.

Roept het college op:

- De bestuurder van de gemeente Renkum in het algemeen bestuur de opdracht te geven in het algemeen bestuur deze kwestie aan de orde te stellen, en in het algemeen bestuur de oproep doet om een besluit te nemen namelijk:

  De opdracht aan het Dagelijks bestuur te geven de agenda zo aan te passen, dat de Raden voldoende tijd wordt geboden om een politiek-bestuurlijke dialoog te voeren met hun bestuurder in de aanloop naar een vergadering van het Algemeen bestuur.

Roept de Renkumse Regionale Agenda commissieleden op:

- Bij het Algemeen bestuur en erop toe te zien dat er een verbeterde agenda tot stand wordt gebracht.

De fracties van:
GemeenteBelangen
D66 Renkum

De Gemeenteraad van Wijchen

Waarborg de positie van de Regioagendacommissie ten opzichte van hun eigen raden

Motie van de fracties van CDA, Kernachtig Wijchen
Eerste indiener motie: Martijn Verharen en Karin Hoogteijling

De gemeenteraad van de gemeente Wijchen in openbare vergadering bijeen op 16 juni 2022.

De gemeenteraad, gehoord de beraadslaging,

Overwegende dat:
- Per 1 juli 2022 de Wet tot wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking treedt.
- Die wet ertoe strekt de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van onder andere gemeenteraden te versterken bij taken die in gemeenschappelijke regelingen worden uitgevoerd.
- Uit de memorie van toelichting op deze wet het volgende standpunt van de wetgever naar voren komt: "Om recht te doen aan die dualistische verhoudingen, moet de raad echter wel in staat zijn daadwerkelijk sturing en controle uit te kunnen oefenen op het college. Dat is de essentie van het verlengd lokaal bestuur. Daarom wordt de (informatie)positie van gemeenteraden, ook bij besluitvorming in de gemeenschappelijke regeling, met de hierna volgende maatregelen versterkt en worden mogelijkheden gecreëerd voor raden om, voordat een besluit genomen wordt, inbreng te kunnen leveren".

Constaterende dat:
- De timing van de vergaderingen van de regioagendacommissie plaatsvindt vlak nadat de stukken openbaar worden gemaakt en worden verzonden aan het algemeen bestuur en/of de raden.
- De Agendacommissie adviseert aan het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio, maar daarvoor in het slechtste geval maar twee dagen de tijd voor heeft.
- Het gevolg is dat de raden hun desbetreffende bestuurders uit het algemeen bestuur alleen maar achteraf kunnen aanspreken of een boodschap kunnen meegeven, als het Algemeen bestuur al heeft vergaderd.
- Deze gang van zaken niet bijdraagt aan een kaderstellende rol van de raden, hooguit een achteraf controlerende rol.
- Die laatste rol ook niet uit de verf komt als de raad van tevoren feitelijk niets kan meegeven.
- In het Reglement van Orde van de Regionale Agendacommissie staat dat de commissie niet alleen het Algemeen bestuur adviseert, maar ook de kaderstellende en controlerende positie van de raden waarborgt.
- Uit het voorgaande naar voren komt dat het waarmaken van deze taak aanzienlijk wordt bemoeilijkt.

Van mening dat
- Het de positie van de leden die namens de raad in de Regionale Agendacommissie benoemd zijn sterker maakt als de raad in het openbaar deze motie steunt

Roept het college op om:

- De bestuurlijke afvaardiging in het algemeen bestuur de opdracht te geven in het algemeen bestuur deze kwestie aan de orde te stellen.
- Zo mogelijk via het Algemeen bestuur een besluit op te stellen met een opdracht aan het Dagelijks bestuur de agenda aan te passen, zodanig dat de raden voldoende tijd wordt geboden om een politiek-bestuurlijke dialoog te voeren met hun bestuurders in de aanloop naar een vergadering van het Algemeen bestuur.

Roept de leden die door de gemeenteraad van Wijchen benoemd zijn in de Regionale Agendacommissie op:

- Dezelfde oproep bij ieder gelegenheid te richten aan het Algemeen bestuur en er op toe te zien dat er een verbeterde agenda tot stand wordt gebracht.

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fracties van

CDA, Karin Hoogteijling
Kernachtig Wijchen, Martijn Verharen

Concept-motie gemeente Lingewaard

datum : 9 juni 2022

steller(s) : H. Arends (CDA)

onderwerp : Zienswijze m.b.t. concept agenda 2023-2025 en ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2023-2026 Groene Metropoolregio (GMR)

De raad van de gemeente Lingewaard, in vergadering bijeen d.d. 16 juni 2022, wordt het volgende ter overweging voorgelegd.

overwegende dat

- De vergaderingen van de regioagendacommissie plaatsvinden vlak nadat de stukken worden geopenbaard en verzonden aan het algemeen bestuur en/of de gemeenteraden.

- De regioagendacommissie een adviserende functie heeft aan het Algemeen bestuur van de GMR, maar daarvoor in het slechtste geval maar twee dagen de tijd heeft en de regioagendacommissie-leden door die gebrekkige timing vaak niet vooraf met de raad kunnen afstemmen.

- De gemeenteraden de bestuurders van de 18 gemeenten die zitting hebben in het algemeen bestuur van GMR daardoor alleen achteraf kunnen aanspreken, omdat het algemeen bestuur dan al heeft vergaderd voordat de gemeenteraad haar standpunt heeft bepaald.

- Deze gang van zaken niet bijdraagt aan de kaderstellende rol van de gemeenteraad en alleen een controlerende rol achteraf mogelijk maakt.

dringt er bij het college op aan

De bestuurlijke afvaardiging van Lingewaard in het Algemeen bestuur van GMR mee te geven zich in het Algemeen bestuur in te zetten voor het nemen van een besluit met de strekking, dat het Dagelijks bestuur de agenda van de GMR zodanig aanpast, dat de raden van de deelnemende gemeenten telkens voldoende tijd wordt geboden om een politiek-bestuurlijke dialoog te kunnen voeren met hun afvaardiging in de aanloop naar een vergadering van het Algemeen bestuur.

en gaat over tot de orde van de dag

Harrie Arends CDA

Gemeenteraad RENKUM

Amendement Wijzigen bestemming overschot jaarrekening 2021 van de Groene Metropool

De Raad van de Gemeente Renkum, in vergadering bijeen op woensdag 29 juni 2022

Constaterende dat:

- Er al een flinke bijdrage is gedaan aan de opgave Circulaire regio voor de periode van 2022.
- Er veel gemeenten uit de Groene Metropool Regio voor veel financiële uitdagingen staan

Overwegende dat:

- Als de extra kosten op de opgave van de Circulaire Regio worden opgevangen uit het overschot van de jaarrekening 2021, hoeft er sowieso niet getemporiseerd te worden op deze opgave

Besluit:

- Het overschot op de jaarrekening 2021 als volgt te bestemmen €108.012 in een algemene reserve te storten en €223.00 in te zetten om de extra kosten op de Regionale Energie strategie (RES) 2.0 op te vangen zodat deze rekening voor 2022 niet bij de gemeente komt te liggen maar met eigen middelen van de Groene Metropool Regio wordt opgevangen.

De fracties van:
GemeenteBelangen

GEACTUALISEERD OVERZICHT CONCEPTAMENDEMENTEN EN MOTIES OP BASIS VAN REGIONALE CONSULTERENDE BIJEENKOMST

2 JUNI 2022 – ARNHEM

(VERSIE 3 JUNI 2022)

Gemeenteraad RENKUM

Concept-Amendement Duur van de regionale agenda van de Groene Metropool
De Raad van de Gemeente Renkum, in vergadering bijeen op woensdag 29 juni 2022

Constaterende dat:

- Het moment om deze regionale agenda –zo snel na de gemeenteraadsverkiezingen- voor meer jaren vast te stellen wordt niet optimaal geacht. Raadsleden zijn zo kort na de verkiezingen nog niet volledig ingewerkt en dan al voor meer jaren committeren aan een regionale agenda is ongewenst.
- De nieuwe raadsleden die zitting hebben in de Regionale Agendacommissie nog zoekende zijn naar een zo goed mogelijke invulling van de kaderstellende en controlerende rol voor de gemeenteraad.
- De gemeenteraadsleden begrip hebben voor de wens vanuit de GMR om de regionale agenda voor meer jaren vast te stellen.
- Tijdens de Regionale consulterende bijeenkomst van 2 juni jongstleden duidelijk werd dat er ook bij andere gemeenteraden voornoemde wens op basis van de genoemde argumenten leeft, en zal leiden tot vergelijkbare amendementen in die gemeenten.

Overwegende dat:

- Wij voorstellen om te gaan werken met een driejarige agenda die steeds een jaar na verkiezingen wordt vastgesteld. Daarmee wordt voorzien in de behoefte vanuit de GMR en wordt recht gedaan aan de positie van de raadsleden.
- Dit amendement veel steun kreeg bij de Regio meeting van 2 juni, en de meeste gemeenteraden uit de regio dit amendement met deze strekking ook indienen.
- Het gaat om de balans tussen de tijd die vereist is voor nieuwe raadsleden om zich te verdiepen in de regionale agenda versus de bedrijfscontinuïteit van het regiobureau.
- We moeten voorkomen dat we over vier jaar weer tegen hetzelfde probleem aanlopen na de gemeenteraadsverkiezingen.
- Wat betreft de periode daarna de intentie is voor een langere duur van vaststelling dan 2 jaar, mits die vaststelling of einde termijn, niet plaatsvindt in het eerste jaar na de gemeenteraadsverkiezingen of vlak voor de verkiezingen plaatsvindt.
- Hiermee wordt voorzien in de behoefte vanuit de GMR en wordt recht gedaan aan de positie van de gemeenteraad.

Besluit:

- Dat de regionale agenda 2023/2025 voor de duur van twee jaar wordt vastgesteld i.p.v. van drie jaar, dus voor de periode van 2023/2024.
- De Groene Metropoolregio vóór het aflopen van die twee jaar wordt verzocht om een voorstel voor de termijn vaststelling van de regionale agenda met looptijd langer dan twee jaar, mits de vaststelling daarvan niet plaatsvindt in het eerste jaar na de gemeenteraadsverkiezingen en ook niet direct voor de verkiezingen.

De fracties van:
GemeenteBelangen
D66 Renkum

CONCEPT-AMENDEMENT
GEMEENTERAAD BERG & DAL

Concept-Amendement nummer:	
Datum indiening:	…..

Onderwerp: Zienswijze op regioagenda en begroting MGR - ander actualisatieproces

De raad van de gemeente Berg en Dal
gelezen:

het raadsvoorstel	Zienswijze op regioagenda en Begroting 2023 van de Groene Metropoolregio
met griffiersnummer:	…..

besluit:
Als extra besluitpunt aan het ontwerp raadsbesluit toe te voegen:
"De (geactualiseerde) Regionale Agenda wordt voor de duur van één jaar vastgesteld.
De Groene Metropoolregio te verzoeken structureel te gaan werken met een vierjarige agenda die steeds een jaar na verkiezingen wordt vastgesteld."

Indiener(s):
Raadsleden X en Y (tevens lid regionale agendacommissie van de MGR)

Toelichting:
De raadsleden die vanuit de deelnemende gemeenten zitting hebben in de Regionale Agendacommissie van de Groene Metropoolregio (GMR) zoeken naar een zo optimaal mogelijke invulling van de rol voor hun gemeenteraden.
De leden hebben begrip voor de wens vanuit de GMR om de (geactualiseerde) regionale agenda voor meer jaren vast te stellen.
Het moment om deze regionale agenda –zo snel na de gemeenteraadsverkiezingen- voor meer jaren vast te stellen wordt echter niet optimaal geacht. Raadsleden zijn zo kort na de verkiezingen nog niet volledig ingewerkt en het zich dan al voor meer jaren committeren aan een regionale agenda is ongewenst.
Voorgesteld wordt om te gaan werken met een vierjarige agenda die steeds een jaar na verkiezingen wordt vastgesteld. Daarmee wordt voorzien in de behoefte vanuit de GMR en wordt recht gedaan aan de positie van de raadsleden.
Materieel hoeft dit niet tot aanpassingen te leiden, maar de mogelijkheid tot weloverwogen aanpassingen van ambities moet raadsleden niet worden onthouden.
N.B.:
Een gelijkluidend amendement wordt ingediend in de andere GMR gemeenten.

De Gemeenteraad van Wijchen

Vaststellen Regio-agenda voor maximaal twee jaar

Amendement van de fracties van CDA, Kernachtig Wijchen
Eerste indiener amendement: Karin Hoogteijling en Martijn Verharen
ingediend 16 juni 2022

Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:
Beslispunt X : In te stemmen met de brief Zienswijze aan algemeen bestuur van de GMR - jaarstukken 2021, begroting 2023-2026 en regionale agenda 2023-2025

te wijzigen in

In te stemmen met de gewijzigde brief Zienswijze aan algemeen bestuur van de GMR – jaarstukken, waarbij de wijziging luidt:
De Regionale agenda voor maximaal twee jaar vast te stellen.
in de komende twee jaar kan het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Groene Metropool de regeling aanpassen aan de Wet tot wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Nadat de regeling is aangepast en de gewijzigde regeling is vastgesteld door alle raden, kan de Regioagenda worden voorgelegd aan de raden. De raden kunnen vervolgens op basis van de positie die zij in de nieuwe regeling hebben gekregen een besluit nemen over het vaststellen van de Regioagenda en de looptijd van de Regioagenda.

Toelichting:
Het bestuur verzoekt de raden om de Regionale agenda voor vier jaar vast te stellen.
Als dit besluit wordt uitgevoerd, dan betekent dit dat de gemeenteraden telkens nadat zij net geïnstalleerd zijn een zo omvangrijke agenda als de Regioagenda moeten vaststellen, terwijl het hun aan voldoende inzicht ontbreekt over wat de Regioagenda is en wat de consequenties zijn van het vaststellen voor vier jaar.

Wij stellen voor om de Regionale agenda voor maximaal twee jaar vast te stellen.
Daar hebben we de volgende redenen voor:

- De Wet tot wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) treedt op 1 juli 2022 in werking. Deze wet beoogt de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. De raden moeten beter in positie komen m.b.t. hun kaderstellende en controlerende rol. Uiterlijk twee jaar na de inwerkingtreding van de Wet zullen alle gemeenschappelijke regelingen aan de gewijzigde Wgr moeten zijn aangepast. Daarom stellen wij voor om de Regioagenda voor maximaal twee jaar vast te stellen. De raad weet dan op basis van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio waar zijn mogelijkheden liggen om eventueel invloed uit te oefenen op de Regioagenda.
- Als de Regioagenda tot bijv. 1 juli 2024 loopt, dan is de raad die na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 is geïnstalleerd voldoende op de hoogte van de opgaven waar de Groene Metropool voor staat om een afgewogen keuze te maken over de Regioagenda.

Namens de fracties van

CDA, Karin Hoogteijling
Kernachtig Wijchen, Martijn Verharen

Gemeenteraad Overbetuwe

CONCEPT-AMENDEMENT

Voorstel nr.
Onderwerp/ontwerpbesluit: Concept Regionale Agenda 2023-2025, ontwerpbegroting 2023-2026, jaarstukken 2021, bijdrage RES Groene Metropoolregio (GMR)
De raad van de gemeente Overbetuwe in vergadering bijeen d.d. 21 juni 2022
Ondergetekenden stellen voor het ontwerpbesluit te wijzigen als volgt: 5. Een zienswijze op de concept regionale agenda 2023-2025 en ontwerpbegroting 2023-2026 in te dienen; te wijzigen in: 5. Zienswijzen op de concept regionale agenda 2023-2025 en ontwerpbegroting 2023-2026 in te dienen conform bijgevoegde zienswijzebrief;
Toelichting: De raadsleden die vanuit de deelnemende gemeenten zitting hebben in de Regionale Agendacommissie van de Groene Metropoolregio (GMR) zoeken naar een zo optimaal mogelijke invulling van de rol voor hun gemeenteraden. De leden hebben begrip voor de wens vanuit de GMR om de (geactualiseerde) regionale agenda voor meer jaren vast te stellen. Het moment om deze regionale agenda - zo snel na de gemeenteraadsverkiezingen - voor meer jaren vast te stellen wordt echter niet optimaal geacht. Voorgesteld wordt om te gaan werken met een vierjarige agenda die steeds een jaar na de verkiezingen wordt vastgesteld. Daarmee wordt voorzien in de behoefte vanuit de GMR en wordt recht gedaan aan de positie van de raadsleden. Materieel hoeft dit niet tot aanpassingen te leiden, maar de mogelijkheid tot weloverwogen aanpassingen van ambities moet raadsleden niet worden onthouden. Omdat het problemen kan opleveren bij het aantrekken van goed personeel als er wordt gekozen om de agenda in eerste instantie voor een jaar vast te stellen, stellen we voor om deze eerste keer een periode van 5 jaar te kiezen. We spreken daarmee het vertrouwen uit naar de vorige gemeenteraden als we hun besluit voortzetten. We spreken hiermee ook vertrouwen uit in de directie van de Groene Metropoolregio en in de ambitie die men heeft. Ons vertrouwen schept ook verwachtingen naar de directie om de ambities waar te maken. De concept-zienswijzebrief zal daarom als volgt moeten worden aangevuld met de volgende zienswijze: ‘De (geactualiseerde) Regionale Agenda eenmalig voor de duur van vijf jaar vast te stellen en vervolgens steeds per 4 jaar. De Groene Metropoolregio te verzoeken structureel te gaan werken met een vierjarige agenda die steeds een jaar na de verkiezingen wordt vastgesteld.’
Ondertekening en naam: Mariël de Vries (D66, tevens lid regionale agendacommissie van de GMR) Henk Mulder (CDA, tevens lid regionale agendacommissie van de GMR)

Concept-amendement gemeente Lingewaard

datum : 9 juni 2022
steller(s): H. Arends (CDA)
onderwerp: Zienswijze m.b.t. concept agenda 2023-2025 en ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2023-2026 Groene Metropoolregio (GMR)
De raad van de gemeente Lingewaard, in vergadering bijeen d.d. 16 juni 2022, wordt het volgende ter overweging voorgelegd:

- Het tijdstip, om – zo snel na de gemeenteraadsverkiezingen - nu de regionale agenda voor meerdere jaren vast te stellen, wordt niet optimaal geacht. Raadsleden zijn zo kort na de verkiezingen nog niet volledig ingewerkt. En om zich dan al voor vele jaren te committeren aan een regionale agenda is ongewenst.
- De nieuwe raadsleden die zitting hebben in de regioagendacommissie zijn nog zoekende naar een zo goed mogelijke invulling van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad
- De regioagendacommissie-leden hebben overigens wel begrip voor de wens vanuit de GMR om uit een oogpunt van continuïteit de regionale agenda voor meerdere jaren vast te stellen.
- Op 1 juli 2022, treedt de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking (regels over wijziging, opheffing, toetreding en uittreding van gemeenschappelijke regelingen). Daarmee krijgen gemeenteraden meer mogelijkheden om hun kaderstellende en controlerende rol te versterken binnen de samenwerkingsverbanden waaraan zij deelnemen. Besturen van Gemeenschappelijke regelingen hebben voorts tot 1 juli 2024 de tijd om de wetswijziging te implementeren en de regelingen op de overige aspecten aan te passen. Vóór 1 juli 2024 dienen alle gemeenschappelijke regelingen gewijzigd zijn; dus ook die van GMR.

Met inachtneming van de hierboven vermelde overwegingen, wordt het volgende amendement voorgesteld:

De vierde bullet van het concept-raadsbesluit ‘De reactie op de ontwerpbegroting 2023 – 2026” vast te stellen met dien verstande dat in de zienswijzebrief ‘Reactie concept regionale agenda 2023 - 2025 en zienswijze ontwerpbegroting 2023 - 2026 Groene Metropoolregio’ wordt toegevoegd “dat voorgesteld wordt om:

- de regionale agenda vooralsnog tot 1 juli 2024 vast te stellen.

1. zoveel eerder dan 1 juli 2024 dat het DB de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling door alle 18 raden en de staten heeft weten te accorderen - maar niet eerder dan 1 juni 2023 - de raden door tussenkomst van de regioagendacommissie een conceptbesluit krijgt voorgelegd over het verlengen van de regioagenda met een looptijd tot 1 juni 2027.
2. de gemeenteraden van de volgende raadsperiode door tussenkomst van de regioagendacommissie zoals dia alsdan zal zijn geformeerd kort voor 1 juni 2027 een voorstel krijgen voorgelegd om een besluit te nemen over de regioagenda voor de volgende periode. Aan de nieuwe gemeenteraden zal dan de keuze zijn of die periode dan weer 4 jaren moet bestrijken dan wel de omstandigheden ondertussen zodanig zijn gewijzigd dat het een andere tijdspanne moet betreffen.”

Harrie Arends CDA

Gemeenteraad RENKUM

Motie Waarborg de positie van de regioagendacommissie Bestuurscultuur

De Raad van de Gemeente Renkum, in vergadering bijeen op woensdag 29 juni 2022

Constaterende dat:

- De timing van de vergaderingen van de regioagendacommissie plaatsvindt vlak nadat de stukken worden geopenbaard en verzonden aan het algemeen bestuur en/of de Raden.
- De regioagendacommissie adviseert aan het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio, maar daarvoor in het slechtste geval maar twee dagen de tijd voor heeft.
- De gemeente Raad de bestuurder van de gemeente Renkum in het algemeen bestuur alleen maar achteraf kan aanspreken iets meegeven omdat het algemeen bestuur al heeft vergaderd.
- Het niet bijdraagt aan de kaderstellende rol van de gemeenteraad, alleen borgen we een achteraf controlerende rol.

Overwegende dat:

- Per 1 juli 2022 de Wet tot wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking treedt.
- Die wet ertoe strekt de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van onder andere gemeenteraden bij taken die in gemeenschappelijke regelingen worden uitgevoerd te versterken.
- Deze motie veel steun kreeg in de Regio meeting van 2 juni, en de meeste gemeenteraden uit de regio deze motie met deze strekking ook indienen.

Roept het college op:

- De bestuurder van de gemeente Renkum in het algemeen bestuur de opdracht te geven in het algemeen bestuur deze kwestie aan de orde te stellen, en in het algemeen bestuur de oproep doet om een besluit te nemen namelijk:

  De opdracht aan het Dagelijks bestuur te geven de agenda zo aan te passen, dat de Raden voldoende tijd wordt geboden om een politiek-bestuurlijke dialoog te voeren met hun bestuurder in de aanloop naar een vergadering van het Algemeen bestuur.

Roept de Renkumse Regionale Agenda commissieleden op:

- Bij het Algemeen bestuur en erop toe te zien dat er een verbeterde agenda tot stand wordt gebracht.

De fracties van:
GemeenteBelangen
D66 Renkum

De Gemeenteraad van Wijchen

Waarborg de positie van de Regioagendacommissie ten opzichte van hun eigen raden

Motie van de fracties van CDA, Kernachtig Wijchen
Eerste indiener motie: Martijn Verharen en Karin Hoogteijling

De gemeenteraad van de gemeente Wijchen in openbare vergadering bijeen op 16 juni 2022.

De gemeenteraad, gehoord de beraadslaging,

Overwegende dat:
- Per 1 juli 2022 de Wet tot wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking treedt.
- Die wet ertoe strekt de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van onder andere gemeenteraden te versterken bij taken die in gemeenschappelijke regelingen worden uitgevoerd.
- Uit de memorie van toelichting op deze wet het volgende standpunt van de wetgever naar voren komt: "Om recht te doen aan die dualistische verhoudingen, moet de raad echter wel in staat zijn daadwerkelijk sturing en controle uit te kunnen oefenen op het college. Dat is de essentie van het verlengd lokaal bestuur. Daarom wordt de (informatie)positie van gemeenteraden, ook bij besluitvorming in de gemeenschappelijke regeling, met de hierna volgende maatregelen versterkt en worden mogelijkheden gecreëerd voor raden om, voordat een besluit genomen wordt, inbreng te kunnen leveren".

Constaterende dat:
- De timing van de vergaderingen van de regioagendacommissie plaatsvindt vlak nadat de stukken openbaar worden gemaakt en worden verzonden aan het algemeen bestuur en/of de raden.
- De Agendacommissie adviseert aan het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio, maar daarvoor in het slechtste geval maar twee dagen de tijd voor heeft.
- Het gevolg is dat de raden hun desbetreffende bestuurders uit het algemeen bestuur alleen maar achteraf kunnen aanspreken of een boodschap kunnen meegeven, als het Algemeen bestuur al heeft vergaderd.
- Deze gang van zaken niet bijdraagt aan een kaderstellende rol van de raden, hooguit een achteraf controlerende rol.
- Die laatste rol ook niet uit de verf komt als de raad van tevoren feitelijk niets kan meegeven.
- In het Reglement van Orde van de Regionale Agendacommissie staat dat de commissie niet alleen het Algemeen bestuur adviseert, maar ook de kaderstellende en controlerende positie van de raden waarborgt.
- Uit het voorgaande naar voren komt dat het waarmaken van deze taak aanzienlijk wordt bemoeilijkt.

Van mening dat
- Het de positie van de leden die namens de raad in de Regionale Agendacommissie benoemd zijn sterker maakt als de raad in het openbaar deze motie steunt

Roept het college op om:

- De bestuurlijke afvaardiging in het algemeen bestuur de opdracht te geven in het algemeen bestuur deze kwestie aan de orde te stellen.
- Zo mogelijk via het Algemeen bestuur een besluit op te stellen met een opdracht aan het Dagelijks bestuur de agenda aan te passen, zodanig dat de raden voldoende tijd wordt geboden om een politiek-bestuurlijke dialoog te voeren met hun bestuurders in de aanloop naar een vergadering van het Algemeen bestuur.

Roept de leden die door de gemeenteraad van Wijchen benoemd zijn in de Regionale Agendacommissie op:

- Dezelfde oproep bij ieder gelegenheid te richten aan het Algemeen bestuur en er op toe te zien dat er een verbeterde agenda tot stand wordt gebracht.

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fracties van

CDA, Karin Hoogteijling
Kernachtig Wijchen, Martijn Verharen

Concept-motie gemeente Lingewaard

datum : 9 juni 2022

steller(s) : H. Arends (CDA)

onderwerp : Zienswijze m.b.t. concept agenda 2023-2025 en ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2023-2026 Groene Metropoolregio (GMR)

De raad van de gemeente Lingewaard, in vergadering bijeen d.d. 16 juni 2022, wordt het volgende ter overweging voorgelegd.

overwegende dat

- De vergaderingen van de regioagendacommissie plaatsvinden vlak nadat de stukken worden geopenbaard en verzonden aan het algemeen bestuur en/of de gemeenteraden.

- De regioagendacommissie een adviserende functie heeft aan het Algemeen bestuur van de GMR, maar daarvoor in het slechtste geval maar twee dagen de tijd heeft en de regioagendacommissie-leden door die gebrekkige timing vaak niet vooraf met de raad kunnen afstemmen.

- De gemeenteraden de bestuurders van de 18 gemeenten die zitting hebben in het algemeen bestuur van GMR daardoor alleen achteraf kunnen aanspreken, omdat het algemeen bestuur dan al heeft vergaderd voordat de gemeenteraad haar standpunt heeft bepaald.

- Deze gang van zaken niet bijdraagt aan de kaderstellende rol van de gemeenteraad en alleen een controlerende rol achteraf mogelijk maakt.

dringt er bij het college op aan

De bestuurlijke afvaardiging van Lingewaard in het Algemeen bestuur van GMR mee te geven zich in het Algemeen bestuur in te zetten voor het nemen van een besluit met de strekking, dat het Dagelijks bestuur de agenda van de GMR zodanig aanpast, dat de raden van de deelnemende gemeenten telkens voldoende tijd wordt geboden om een politiek-bestuurlijke dialoog te kunnen voeren met hun afvaardiging in de aanloop naar een vergadering van het Algemeen bestuur.

en gaat over tot de orde van de dag

Harrie Arends CDA

Gemeenteraad RENKUM

Amendement Wijzigen bestemming overschot jaarrekening 2021 van de Groene Metropool

De Raad van de Gemeente Renkum, in vergadering bijeen op woensdag 29 juni 2022

Constaterende dat:

- Er al een flinke bijdrage is gedaan aan de opgave Circulaire regio voor de periode van 2022.
- Er veel gemeenten uit de Groene Metropool Regio voor veel financiële uitdagingen staan

Overwegende dat:

- Als de extra kosten op de opgave van de Circulaire Regio worden opgevangen uit het overschot van de jaarrekening 2021, hoeft er sowieso niet getemporiseerd te worden op deze opgave

Besluit:

- Het overschot op de jaarrekening 2021 als volgt te bestemmen €108.012 in een algemene reserve te storten en €223.00 in te zetten om de extra kosten op de Regionale Energie strategie (RES) 2.0 op te vangen zodat deze rekening voor 2022 niet bij de gemeente komt te liggen maar met eigen middelen van de Groene Metropool Regio wordt opgevangen.

De fracties van:
GemeenteBelangen

Herinnering | Bijeenkomst 'Ondermijning en bedreiging'
Maandag 20 juni 2022 van 19.00 - 21.30 uur
Gemeentehuis Overbetuwe (Dorpsstraat 67 in Elst)

Inmiddels zijn de gemeenteraadsverkiezingen geweest en start een nieuwe raadsperiode. Wellicht is dit voor jou het begin van een eerste raadstermijn. Samen met de griffierskring Gelderland-Midden organiseren we een serie van vijf bijeenkomsten om je goed voor te bereiden op de raadstermijn.

Op maandag 20 juni is de vijfde bijeenkomst. Die avond gaan we het hebben over ondermijning en bedreiging. Aandacht voor ondermijning en bedreiging is hard nodig: incidenten en de ernst ervan nemen toe. We gaan interactief en praktisch aan de slag met het dichterbij halen van een agressievrije gemeenteraad. Een raad die sterk in de schoenen staat tegen ondermijning en bedreiging.

Heb jij je al aangemeld?

Programma

- **18.30 uur - Inloop**

- **19.00 uur - Plenaire introductie 'Ondermijning' door RIEC Oost-Nederland**
  Wat is ondermijning eigenlijk?

- **19.30 uur - Plenaire introductie 'Bedreiging' door Instituut KCB**
  Wat is intimidatie en hoe herken je het? Wanneer meld je bedreiging en bij wie?

- **20.00 uur - Korte pauze**

- **20.15 uur - Verdiepende deelsessies**
  - Deelsessie 1: Ondermijning in jouw regio
  We gaan in op een aantal voorbeelden van problematiek die zich voordoet in jouw regio en kijken welke rol jij als raadslid hebt bij de aanpak van ondermijning.
  - Deelsessie 2: Meld intimidatie en geweld
  Waar sla jij van op tilt? En hoe stel je grenzen? Op een interactieve manier samen aan de slag.

- **21.00 uur - Mogelijkheid tot een drankje en kennismaking met collega-raadsleden**

Jij bent er toch ook bij?

Meld je hier aan

Reserveer in de agenda: webinar Actualiteiten VTH, naar een sterker VTH-stelsel Milieu

Datum : 8 juli 2022
Tijd : 12:00-14:00 uur
Locatie : Online

Het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) voor het domein Milieu staat volop in de belangstelling. Mede gevolg van een groeiende belangstelling en vragen van burgers en belangengroepen in verband met overlast van geluid of geur en vermeende en reële risico's van gevaarlijke chemische stoffen. Ook door toenemende druk op de fysieke leefomgeving, omdat veel woningen moeten worden gebouwd en de energietransitie en klimaatverandering ruimte vragen. Bovendien is uit onderzoek door de commissie Van Aartsen gebleken dat er te veel milieuschade ontstaat en het huidige VTH-stelsel moet worden versterkt.

De installatie van nieuwe colleges en raden na de verkiezingen van maart jl. is een goed moment om u te informeren over de rol en werkwijze van het VTH-stelsel voor het domein Milieu, de rol die u hierin zelf heeft en de laatste ontwikkelingen over versterking van het stelsel.

U wordt bijgepraat door het ministerie van I&W, een vertegenwoordiging van de omgevingsdiensten en één van uw collega's die ervaring heeft met de rol van de gemeente in het VTH-stelsel. Hierbij is volop ruimte voor het stellen van vragen.

In week 26 ontvangt u een uitnodiging met een link.

Vragen over het webinar: postbusVTH@minienw.nl

We hopen u op 8 juli te zien,

Ministerie I&W, VNG en ODNL

VNG

Omgevingsdienst NL

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

UITNODIGING

Inloopavonden Natuurherstel op de Veluwe

Voor bewoners en belangstellenden

De Veluwe is een bijzonder én kwetsbaar natuurgebied waarop we trots en zuinig zijn.
De eeuwenoude loofbossen, uitgestrekte heide en stuifzanden, vennen en beken, met ieder zijn eigen zeldzame soorten.

Een veerkrachtige Veluwe
Het gaat echter niet goed met de Veluwse natuur; deels is dat te zien en deels juist niet omdat er veel niet meer is. Het herstel en sterker maken van de natuur heeft onze prioriteit. Daarom werken we aan herstelprogramma's voor bossen, heide en stuifzanden, vennen en venen en beken, die hieraan een bijdragen leveren.

Wilt u hierover meer weten? Kom dan naar een van de drie inloopavonden.

Data
Donderdag 23 juni: Hoog Soeren (hotel Oranjeoord)
Dinsdag 28 juni: Wolfheze (Fletcher hotel De Buunderkamp)
Donderdag 30 juni: Nunspeet (Fletcher hotel Veldenbos)

Programma

19.00 uur	Inloop met koffie/thee
19.30 uur	Presentatie Samen werken aan de Veluwse natuur, provincie Gelderland Vragen uit de zaal
20.15 uur	1-op-1 vragen stellen aan projectleiders/ ecologen over de herstel-programma's die in de maak zijn.
21.00 uur	Einde

Aanmelding
Meld u aan **vóór 17 juni aanstaande** door een mail te sturen naar:
natuuropdeveluwe@gelderland.nl.
Geef daarbij aan op welke datum u komt.

Meer weten?
Heeft u nu al vragen? Dan kunt u deze stellen via natuuropdeveluwe@gelderland.nl.
Wilt u op de hoogte worden gehouden? Dan kunt u zich abonneren op onze tweemaandelijkse nieuwsbrief via www.gelderland.nl/natuuropdeveluwe.
U kunt daar ook terecht voor nieuws, achtergrondinformatie, films en projecten in het veld.

Uitnodiging voorlichtingsavond Waterschapsverkiezingen

Aan: contactpersonen (beoogde) politieke groeperingen

Op 15 maart 2023 vinden de waterschapsverkiezingen plaats. Voordat het zover is zullen partijen en personen die aan die verkiezingen mee willen doen op tijd de nodige stappen gezet moeten hebben. Daarom nodigt het Waterschap Vallei en Veluwe de contactpersonen van (beoogde) deelnemende politieke groeperingen uit voor een

voorlichtingsavond over de technische, procedurele en administratieve kant van de waterschapsverkiezingen.

De voorlichtingsbijeenkomst vindt plaats op:

maandagavond 27 juni 2022, aanvang **19.30 uur**
in het kantoor van het waterschap, **Steenbokstraat 10 in Apeldoorn**.

Tijdens de avond zal onder andere worden ingegaan op hoe de waterschapsverkiezingen georganiseerd worden door waterschap en gemeenten, wat het tijdspad is voor de registratie van politieke groeperingen, en hoe de kandidaatstelling werkt. Na afloop ontvangt u een hand-out met alle relevante informatie.
Het organiseren en tijdig en correct afhandelen van de kandidaatstelling is een niet-alledaagse activiteit die veel vragen kan oproepen. Daarom vinden wij het van belang om vroegtijdig contact met u te hebben, u van alle informatie te voorzien, en aan u de gelegenheid te bieden voor het stellen van vragen.

Wij verzoeken u vriendelijk uw komst te melden door een mail te sturen naar
verkiezingen@vallei-veluwe.nl

De inloop is vanaf 19.00 uur en wij verwachten rond 20.30 met een drankje af te ronden.

De projectgroep verkiezingen:

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	07-06-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens (secretaris), C.P.M. Van der Pas (wethouder) , S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 31 mei 2022

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 31 mei 2022

Besluit:

Vaststellen

4 Jaarrekening 1e concept

(in bijzijn van B. Pelgrum)

Besluit:

Aanhouden

5 Kadernota 1e concept

(in bijzijn van B. Pelgrum)

Besluit:

Aanhouden

6 Gunning uitvoering renovatie fietspad buitengebied

Besluit:

De uitvoering van de renovatie fietspad begraafplaats Rosendael - Kluizenaarsweg - aansluiting op betonfietspad gemeente Rheden te gunnen aan Schagen infra b.v. voor een bedrag ad. € 258.900,- (inclusief BTW).

7 Aanschaf en implementatie van nieuwe website

Besluit:

1. Instemmen met de aanschaf van een nieuwe website.
2. De opdracht voor de implementatie van de nieuwe gemeentelijke website te gunnen aan Yard.

8 Ondersteuningsplan Passend Onderwijs regio Zutphen 2022-2026

Besluit:

1. Kennisnemen van het Ondersteuningsplan Samenwerkingsregio ‘Passend Onderwijs’ Zutphen 2022-2026 ‘Verantwoordelijk & Verbonden’
2. Het samenwerkingsverband laten weten dat de gemeente Rozendaal akkoord gaat met de inhoud van het Ondersteuningsplan 2022-2026, met name hoofdstuk 10 (de gemeentelijke paragraaf).

9 (Her)benoemen leden bezwaarschriftencommissie en aanpassen vergoeding

Besluit:

1. De leden van de bezwaarschriftencommissie herbenoemen voor de huidige raadsperiode
2. De vergoeding aanpassen aan het prijsindexcijfer

10 Ingekomen stukken: Brief stavaza dierenopvang; Dag van Gelderland 16 sep; Taakstelling statushouders 2022; European Week of Regions 10-13 okt; VNG ALV 29 juni

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

11 Sluiting openbare B&W vergadering

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	24-05-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens (secretaris), C.P.M. Van der Pas (wethouder) , S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 17 mei 2022

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 17 mei 2022

Besluit:

Vaststellen

4 Masterplan en uitvoeringsprogramma Veluwezoom

Besluit:

De raad voor te stellen om:

1. Het Masterplan Veluwezoom en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma vast te stellen
2. Een krediet van € 215.000 vast te stellen voor de realistatie de (deel)projecten uit het Masterplan Veluwzoom en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma ten laste van de algemene reserve.
3. Vanaf 2025 een bedrag van € 8.800 op te nemen in de begroting voor de beheerkosten.
4. Kennis te nemen van de Opiniepeiling zoals weergegeven in het rapport 'Peiling maatregelen Masterplan Veluwezoom'.

5 Omgevingsvergunning renovatie Jachtlaan 1

Besluit:

1. Omgevingsvergunning verlenen.

6 Omgevingsvergunning carport en tuinhuisje Steenhoek 16

Besluit:

Omgevingsvergunning verlenen

7 Ingekomen stukken: Begrotingscirculaire 2023 provincie Gelderland; Afscheid Theo Janssen; Regioreis 2022 GMRAN

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

8 Sluiting openbare B&W vergadering

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	31-05-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens (secretaris), C.P.M. Van der Pas (wethouder) , S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 24 mei 2022

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 24 mei 2022

Besluit:

Vaststellen

4 Verkeersteken laadpaal Akkerlaan

Besluit:

1. Instemmen met het verkeersbesluit tot het aanbrengen van de benodigde verkeerstekens bij de laadpaal als bedoeld in artikel 15, eerste lid van het RVV ter plaatse van de parkeerplaats IKC Dorpsschool aan de Akkerlaan.

5 Omgevingsvergunning plaatsen dakkapel en airco-unit de Del 20

Besluit:

Omgevingsvergunning verlenen

6 Kwartaalrapportage Q1 Sociaal Domein Rozendaal

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

7 Ingekomen stukken (openbaar)

8 Sluiting openbare B&W vergadering

In de aanloop naar de raadsvergadering van 31 mei is door de fractie van de BGR onderstaande vraag gesteld. Bij e beantwoording van de raadsvragen voor 31 mei is ten aanzien van deze vraag aangegeven dat deze achteraf beantwoord zou worden.

Hieronder treft u de reactie namens de wethouder (namens het college) op onderstaande vraag aan.

Fractie	Vraag	Antwoord college
BGR	Zijn de globale kosten zorgtrajecten jeugd 2022 die voortvloeien uit 2021 bekend en zo ja, hoe hoog zijn ze?	Voor de zorgtrajecten die in 2021 zijn gestart en doorlopen in 2022, zijn de uitgaven deels bekend. Het gaat om €30.052 tot en met april 2022. Deze trajecten kunnen ondertussen afgerond zijn, maar ook nog doorlopen in 2022. In dit bedrag is het deel van doorlopende zorg via de lumpsumfinanciering nog niet meegenomen. Die wordt op een andere wijze berekend en verrekend met de gemeente Rheden. Het inzicht daarin verwachten wij begin derde kwartaal te krijgen vanuit de gemeente Rheden.

Bijgaand treft u aan een overzicht van de tot op heden aangenomen moties & amendementen in uw lokale Raden, of een vooruitblik daarop, over de jaarstukken en de regionale agenda van de Groene Metropoolregio (hierna GMR).
Daarbij ligt de focus op de motie die over de kalender van GMR gaat en de amendementen over de duur van de vaststelling van de zogeheten Regionale agenda.

Gewicht van uw zienswijze, amendement en/of motie
Tijdens de besprekingen in uw lokale Raden of adviescommissies zijn vragen gesteld over het gewicht dat uitgaat van uw zienswijze, amendementen en/of moties. Hierover kan ik u als volgt informeren.
Conform de toepasselijke Gemeenschappelijke regeling Arnhem-Nijmegen stelt het Algemeen bestuur bij de aanvang van ieder bestuursjaar (januari – december) de gekwalificeerde hoeveelheid stemmen vast per afzonderlijke gemeente zoals die van toepassing zullen zijn in het Algemeen bestuur. Dit geschiedt op basis van de hoeveelheid inwoners van een gemeente. Het gaat daarbij om in totaal 34 stemmen voor de 18 gemeenten. In het bijgaande overzicht treft u die stemmen aan in de rechterkolom.

Het Dagelijks bestuur adviseert het Algemeen bestuur over de zienswijzen, amendementen en/of moties. Het Algemene bestuur besluit over uw zienswijzen, amendementen en/of moties. Naar verwachting op 6 juli as. Daarbij geldt de stemverhouding zoals hiervoor weergegeven.
Specifiek voor de jaarstukken en de regionale agenda die daarvan onderdeel uitmaakt, geldt dat wijzigingen daarop via een zienswijze of een amendement formeel slechts afgedwongen kunnen worden met een gekwalificeerde meerderheid in het Algemeen bestuur. Dat wil zeggen: een meerderheid van de stemmen, ofwel minimaal 18 stemmen (van de 34), die daarnaast ook een meerderheid van de bevolking moeten vertegenwoordigen. In het overzicht treft u alleen het aantal stemmen aan per gemeente.
Na de gelijktijdige besluitrondes van gisteravond 16 juni van zowel Wijchen, Mook & Middelaar en Lingewaard, en de eerdere besluitrondes van andere gemeenten geldt sinds gisteravond dat virtueel precies 50% van de stemmen ofwel 17 stuks, in het Algemeen bestuur steun vertegenwoordigen voor de kern van het amendement van een 2-jarige vaststelling van de regionale agenda. Voor wat betreft de motie geldt dat daarvoor virtueel een meerderheid (lees: 18 stemmen) bestaat in het Algemeen bestuur. Dit verschilt iets van het amendement, omdat Rozendaal al op 31 mei die motie heeft aanvaard.
Van 8 gemeenten die in totaal 12 stemmen in het Algemeen bestuur vertegenwoordigen moeten de besluitrondes nog plaatsvinden. Daarbij zijn in al die gemeenten zowel de motie als het amendement aangekondigd.
In alle gevallen geldt dat raadsleden zonder last of ruggenspraak stemmen, ongeacht het voorgaande. Zij het dat er ook een politieke realiteit bestaat die naar voren trad tijdens de regionale bijeenkomst van uw Raden op 2 juni jl.

Deadline zienswijzen jaarstukken en gewicht zienswijze inclusief het amendement en motie.
Het verzoek van het Dagelijks bestuur was de zienswijze uiterlijk vóór 24 juni aan hen te richten. Zij bereiden de besluitvorming over de jaarstukken voor, voor het Algemeen bestuur op 6 juli as.
Voor de gemeenten Druten, Berg & Dal, Rheden, Renkum en Beuningen geldt dat hun zienswijze na die deadline zal worden overgelegd. Het uitdrukkelijke advies is zo spoedig mogelijk na vaststelling door uw Raden de zienswijze niet alléén per post te sturen naar het Dagelijks bestuur, maar eveneens per email. Het is vervolgens in eerste instantie aan het Dagelijks bestuur of en in welke vorm zij die specifieke zienswijzen onder de aandacht brengen van het Algemeen bestuur voor een totaalafweging. Specifiek voor de gemeente Beuningen is mijn advies

Kleurverschil amendementen
Er is een licht kleurverschil aanwezig tussen grofweg de amendementen gebaseerd op de zogenaamde Wijchense versus Renkumse modellen. Wijchen baseert de 2-jarige vaststelling van de

regionale agenda niet alleen op de kennisachterstand van nieuwe raadsleden, maar ook op basis van een gevraagde analyse van de Wet wijziging gemeenschappelijke regelingen die op 1 juli in werking treedt. Mocht dat argument door andere gemeenten ook breed omarmd worden dan dient hierover het gesprek plaats te vinden met het Dagelijks bestuur en zo nodig het Algemeen bestuur. wordt vervolgd.

THERMOMETER BESLUITVORMING MOTIES & AMENDEMENTEN JAARSTUKKEN GMR INCL. REGIONALE AGENDA VERSIE 17 JUNI 2022			
	Gemeente	**Besluitronde**	**Vertegen-woordiging stemmen in AB GMR**
1.	Heumen	**7-6-2022** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen	1
2.	Duiven	**7-6-2022** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen	2
3.	Nijmegen	**8-6-2022** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen. Voorts amendement over meewegen IPCC bij klimaat.	4
4.	Zevenaar	**8-6-2022.** Zienswijzen jaarstukken hamerstuk, **geen** motie en/of amendement.	2
5.	Montferland	**9-6-2022: geen** wijziging zienswijze of amendement en/of motie.	2
6.	Westervoort	**13-6-2022**: Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangekondigd.	1
7.	Arnhem	**15-6-2022**: Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen.	4
8.	Mook & Middelaar	**16-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangekondigd.	1
9.	Wijchen	**16-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangekondigd.	2
10.	Lingewaard	**16-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangekondigd. En extra motie over versterking positie / rol Raad.	2
11.	Overbetuwe	**21-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangekondigd.	2
12.	Rozendaal	31 mei is motie kalender GMR aangenomen. **21-6-2022**. Besluitronde. Daartoe is een amendement in voorbereiding of wellicht niet nodig als college eea toezegt.	1
13.	Druten	**26-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangekondigd.	1
14.	Berg & Dal	**26-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangekondigd.	2
15.	Rheden	**28-6-2022** Besluitronde incl. motie & amendement. Voorts bestuurlijke toezegging 7-6-2022 dat alhoewel besluit Raad zienswijzen na deadline valt, toch het bestuurlijk wordt ingebracht, tenzij dat niet mag.	2

16.	Renkum	**29-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangekondigd. Voorts amendement wijziging overschot.	2
17.	Beuningen	**12-7-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangekondigd.	2
18.	Doesburg	**geen** wijziging zienswijze of amendement en/of motie.	1
			32

Met vriendelijke groet,

George van der Woude
Secretaris Regioagendacommissie Groene Metropoolregio

Bijeenkomst 'Ondermijning en bedreiging'
Maandag 20 juni 2022 van 19.00 - 21.30 uur
Gemeentehuis Overbetuwe (Dorpsstraat 67 in Elst)

Inmiddels zijn de gemeenteraadsverkiezingen geweest en start een nieuwe raadsperiode. Wellicht is dit voor jou het begin van een eerste raadstermijn. Samen met de griffierskring Gelderland-Midden organiseren we een serie van vijf bijeenkomsten om je goed voor te bereiden op de raadstermijn.

Op maandag 20 juni is de vijfde bijeenkomst. Die avond gaan we het hebben over ondermijning en bedreiging. Aandacht voor ondermijning en bedreiging is hard nodig: incidenten en de ernst ervan nemen toe. We gaan interactief en praktisch aan de slag met het dichterbij halen van een agressievrije gemeenteraad. Een raad die sterk in de schoenen staat tegen ondermijning en bedreiging.

Heb jij je al aangemeld?

Programma

- **18.30 uur - Inloop**

- **19.00 uur - Plenaire introductie 'Ondermijning' door RIEC Oost-Nederland**
  Wat is ondermijning eigenlijk?

- **19.30 uur - Plenaire introductie 'Bedreiging' door Instituut KCB**
  Wat is intimidatie en hoe herken je het? Wanneer meld je bedreiging en bij wie?

- **20.00 uur - Korte pauze**

- **20.15 uur - Verdiepende deelsessies**
  - Deelsessie 1: Ondermijning in jouw regio
  We gaan in op een aantal voorbeelden van problematiek die zich voordoet in jouw regio en kijken welke rol jij als raadslid hebt bij de aanpak van ondermijning.
  - Deelsessie 2: Meld intimidatie en geweld
  Waar sla jij van op tilt? En hoe stel je grenzen? Op een interactieve manier samen aan de slag.

- **21.00 uur - Mogelijkheid tot een drankje en kennismaking met collega-raadsleden**

Jij bent er toch ook bij?

Meld je hier aan

Raadsinformatiebrief

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Personeelstekorten bij zorgaanbieders hulp bij het huishouden

Adviseur : M. Jansma i.s.m. J. Wessels (gemeente Rheden)
Portefeuillehouder : T. van der Pas
Datum : 21 juni 2022

Aan de Raad

Inleiding
Met deze raadsbrief willen wij u als raad informeren over ontwikkelingen die wij zien in de dagelijkse praktijk bij huishoudelijke ondersteuning aan onze inwoners.

Aanleiding
De gemeente Rheden, die ook voor onze gemeente de Wet maatschappelijke ondersteuning uitvoert, ontvangt sinds de zomer van 2021 signalen van inwoners van onze beide gemeenten dat de hulp bij het huishouden bij meerdere zorgaanbieders niet geleverd kan worden. Deze kwestie speelt ook in andere gemeenten. In regionaal verband is hierover gesproken met de gecontracteerde zorgaanbieders.

Met name voor de meest lichte vorm van huishoudelijke ondersteuning is deze problematiekk aan de orde, dus bij de zorgvorm waarvoor geen beschikking nodig is. In onze gemeenten wordt dit ‘algemene voorziening hulp bij huishouden’ genoemd.
De inwoners die deze vorm van ondersteuning ontvangen, hebben alleen hulp nodig bij het uitvoeren van de schoonmaaktaken. Voor de ondersteuning van inwoners die naast het laten uitvoeren van schoonmaakwerkzaamheden een vorm van begeleiding nodig hebben, is een indicatie vanuit de gemeente nodig. Dit noemen wij ‘maatwerkvoorzieningen’.

Welke problemen spelen er?
Bij zorgaanbieders hulp bij het huishouden speelt een personeelstekort. Dit personeelstekort leidt ertoe dat de wachttijden oplopen. Het blijkt dat niet alle inwoners direct huishoudelijke ondersteuning kunnen krijgen. De gehele sector huishoudelijke ondersteuning heeft moeite met het vinden van voldoende personeel, maar bij de algemene voorziening zijn de problemen het grootst. Het personeel dat beschikbaar is, wordt door aanbieders met name ingezet op de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. Deze keuze is begrijpelijk omdat de inwoners die in aanmerking komen voor de maatwerkvoorziening over het algemeen kwetsbaarder zijn dan inwoners die in aanmerking komen voor de algemene voorziening.
De personeelstekorten in de huishoudelijke ondersteuning zijn overigens niet uniek voor gemeenten Rheden en Rozendaal. Er is sprake van een landelijk probleem. Ook andere gemeenten in de regio Centraal-Gelderland hebben er mee te maken. In regionaal verband (MGR module Inkoop) zijn we hierover in gesprek met aanbieders. En op 1 december 2021 heeft de module Inkoop een regionale marktverkenning met aanbieders huishoudelijke ondersteuning georganiseerd.
Deze regionale marktverkenning en diverse contractgesprekken met aanbieders hebben geleid tot het volgende beeld:

- Aanbieders zijn via allerlei kanalen personeel aan het werven, maar door de algehele krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om voldoende personeel te vinden. Er wordt ook getracht om nieuwe doelgroepen te vinden, zoals studenten.

- Aanbieders geven aan dat het lastig is om nieuw geworven personeel vast te houden. Een deel van de nieuwe medewerkers haakt relatief snel af.
- Aanbieders verwachten dat de personeelstekorten langere tijd zullen aanhouden. Er is op dit moment geen verzoek aan gemeenten of de regionale inkooporganisatie tot extra ondersteuning bij het werven. Wel roepen aanbieders gemeenten op om richting inwoners te communiceren dat er personeelstekorten zijn en dat niet langer verwacht mag worden dat huishoudelijke ondersteuning in ruime mate beschikbaar is.
- Bij een aantal aanbieders ontstaan ook financiële problemen. Nieuw te werven personeel heeft een sterkere onderhandelingspositie ten aanzien van het startsalaris. En het bestaande personeel zit relatief hoog in de loonschaal en heeft dus een hoge periodiek in de loonschaal. Dit sluit niet meer aan op de aannames in de regionaal overeengekomen tarieven.

Mogelijke oplossingen

Afspraken met zorgaanbieders
Het aanpakken van de personeelstekorten in de huishoudelijke ondersteuning is complex. Er is sprake van een algehele krapte op de arbeidsmarkt. Het college heeft begrip voor de lastige situatie, maar stelt zich wel op het standpunt dat, gezien de rolverdeling opdrachtnemer- opdrachtgever het de primaire verantwoordelijkheid is van de zorgaanbieders om zorg te dragen voor voldoende gekwalificeerd personeel om de opdracht uit te kunnen voeren.
Zorgaanbieders hebben ons verzekerd dat ze **altijd een zorgvuldige afweging** maken in de werkzaamheden die het meest noodzakelijk zijn en dat ze deze blijven uitvoeren. Zij zullen alles op alles zetten om de meest kwetsbare inwoners en inwoners waar zorg het hardst nodig is, als eerste te kunnen helpen. De zorgaanbieder zal dus altijd een afweging maken welke ondersteuning als eerste geboden moet worden.

Informatiebrief richting inwoners
Het college van Rheden heeft, mede namens onze gemeente, onze inwoners die de algemene voorziening hulp bij het huishouden ontvangen, actief geïnformeerd over wat er gaande is (* zie bijlage). In deze brief wordt uitgelegd dat er personeelstekorten zijn en wordt inwoners om begrip gevraagd voor de problemen die op dit moment spelen. De brief bevat ook informatie over de oorzaak van de wachttijden. Met deze inwonerbrief komen we ook tegemoet aan de vraag van zorgaanbieders om inwoners proactief te informeren over de huidige personeelstekorten. We hebben met de zorgaanbieders afgesproken dat inwoners met persoonlijke vragen altijd bij hen terecht kunnen. En dat de aanbieder samen met de inwoner kijkt naar een passende oplossing.

Lichte toetsing
De Wmo-consulenten voeren altijd een lichte toets uit op aanvragen voor hulp bij het huishouden als algemene voorziening. Daarmee wordt ervoor gezorgd dat inwoners die mogelijk wat meer gekwalificeerde ondersteuning nodig hebben, deze ook ontvangen. En dat alleen de inwoners die ook echt hulp bij het huishouden nodig hebben en deze niet zelf kunnen organiseren, een maatwerkvoorziening ontvangen. Hiermee kunnen we de hoeveelheid aanvragen bij deze vorm van Wmo beter reguleren.

Aanpassing tarief
De regionale inkoop centraal Gelderland heeft onlangs de tarieven voor product algemene voorziening hulp bij het huishouden verhoogd naar €0,52 per minuut. Hiermee is het tarief voor product algemeen voorziening hulp bij het huishouden gelijkgesteld aan het tarief voor de maatwerkvoorziening hulp bij het huishouden. Hierdoor is het voor zorgaanbieders mogelijk om personeel dat wat hoger gekwalificeerd is dan strikt noodzakelijk, ook voor het product algemene voorziening hulp bij het huishouden aan te kunnen trekken en in te kunnen zetten.

Het werken in de hulp bij het huishouden wordt ook aantrekkelijker gemaakt voor andere groepen werkzoekenden.

Invoeren eigen bijdrage hulp bij het huishouden
In het regeerakkoord is opgenomen dat voor de huishoudelijke ondersteuning opnieuw een inkomensafhankelijke eigen bijdrage zal worden ingevoerd. Het abonnementstarief zal hiermee voor de huishoudelijke ondersteuning komen te vervallen. Hoe deze inkomensafhankelijke eigen bijdrage er precies uit komt te zien en wanneer deze wordt ingevoerd, moet nog door het rijk worden uitgewerkt. Maar het opnieuw invoeren van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage zal naar verwachting tot minder vraag naar huishoudelijke ondersteuning gaan leiden. Wij zullen de ontwikkelingen hierin nauwgezet blijven volgen.

Tot slot
Zoals aangegeven, komt het probleem dat we nu tegenkomen bij onze zorgaanbieders hulp bij het huishouden, voort uit een landelijke ontwikkeling. Namelijk: personeelstekorten in diverse sectoren van de arbeidsmarkt. Dit nodigt ons uit om hier juist nu actief, samen met inwoners en zorgaanbieders, oplossingsmogelijkheden voor te vinden. Zowel voor nu als voor de langere termijn.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage:
Brief van het college van B&W aan de inwoners. Op 15 juni 2022 verzonden door alle gemeenten in regio Centraal Gelderland

Naam

Adres
Postcode Plaats

datum	**zaaknummer**	**uw brief/kenmerk**
behandeld door	**doorkiesnummer**	**bijlage(n)**
Afdeling Samenleving	(026) 49 76 911	

onderwerp
Ontwikkelingen in hulp bij het huishouden.

Beste meneer, mevrouw [achternaam],

U ontvangt ondersteuning in het huishouden van een zorgaanbieder. Voor het uitvoeren van deze hulp hebben wij een opdracht gegeven aan de zorgaanbieder die bij u thuiskomt.

Signalen

Wij vinden het belangrijk dat de afspraken die u samen met uw zorgaanbieder maakt ook worden nagekomen. Denk bijvoorbeeld aan afspraken over op welk moment de hulp geboden wordt en door wie. Vaak gaat dit goed en is er geen probleem. Helaas krijgen wij de afgelopen maanden signalen van inwoners dat de afspraken niet altijd worden nagekomen. Daarover zijn wij in gesprek gegaan met de zorgaanbieders voor huishoudelijke hulp. Wij hebben aan hen gevraagd wat de oorzaak hiervan is.

Wat is er aan de hand

Uit de gesprekken bleek dat de oorzaak te maken heeft met een tekort aan goede hulpen op de arbeidsmarkt. Mogelijk heeft u hierover via de media ook berichten gezien.
Er zijn veel vacatures in de zorg waar moeilijk personeel voor te vinden is. Daardoor kan het gebeuren dat zorgaanbieders hun roosters voor de inzet van hun personeel niet rond krijgen. Helemaal als ineens iemand ziek is bijvoorbeeld. Dan kan het voorkomen dat uw zorgaanbieder niet dezelfde dag of in dezelfde week iemand anders kan sturen.
Of misschien krijgt u af en toe een andere hulp dan u gewend bent of dat de hulp iets korter bij u aanwezig is waardoor niet altijd alle werkzaamheden op dat moment gedaan worden.

Begrip voor onwenselijke situatie
Dit is natuurlijk niet prettig en zowel zorgaanbieders als wij vinden dit een onwenselijke situatie. Toch willen wij u vragen om begrip voor de situatie. Zorgaanbieders hebben ons verzekerd dat ze altijd een zorgvuldige afweging maken en de noodzakelijke werkzaamheden bij u thuis blijven uitvoeren. Ook hebben zij aan ons aangegeven altijd te willen zoeken naar goede oplossingen voor eventuele problemen samen met u.
Ervaart u toch problemen omdat bijvoorbeeld de meest noodzakelijke werkzaamheden bij u thuis blijven liggen? Of heeft u naar aanleiding van deze brief vragen? Dan kunt u contact opnemen met uw zorgaanbieder.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Rheden/Rozendaal,
namens hen,

Hanny Jansen
manager Samenleving

Raadsinformatiebrief

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Rekenkamerrapport gemeente Rheden 'Toegang tot de Wmo en Jeugdzorg'

Adviseur : M. Jansma
Portefeuillehouder : T. van der Pas
Datum : 21 juni 2022

Aan de Raad

Inleiding
Bijgevoegd bij deze raadsinformatiebrief treft u aan een Rapport van de rekenkamercommissie van de gemeente Rheden over de Toegang tot de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdzorg. De keuze voor dit onderzoek komt voort uit een inventarisatie van mogelijke onderzoeken onder de fracties van de Rhedense gemeenteraad. Dit onderwerp werd door meerdere fracties aangedragen.

Het doel van dit onderzoek is inzicht te krijgen in: 1. de effectiviteit en efficiëntie van de toegang tot de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdhulp; 2. hoe deze toegang door hulpvragers wordt ervaren en 3. de kaderstellende en controlerende rol van de raad in deze.

De centrale onderzoeksvraag is: '*Heeft Rheden de toegang tot de Wmo en Jeugdhulp effectief en efficiënt georganiseerd vanuit het perspectief van gemeente en hulpvrager?'*

Het antwoord op deze centrale onderzoeksvraag is ook voor onze gemeente van belang. Het college van B&W van Rheden is immers, daartoe gemandateerd, ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet voor Rozendaal.

Communicatie
Het Rekenkamerrapport is op 17 mei besproken in de voorbereidende vergadering[1] voor de Rhedense gemeenteraad van 28 mei.
In zijn vergadering van 28 mei heeft de Rhedense raad besloten om het rapport en de aanbevelingen te omarmen. De raad heeft het college ook opgedragen met de aanbevelingen aan de slag te gaan. Waarbij via een motie de in het rapport genoemde reactietermijn (september 2022) is verlengd tot januari 2023. Het rapport is op 7 juni met onze portefeuillehouder gedeeld.

Inbreng raad
Wij vinden het belangrijk het Rhedense rekenkamerrapport te delen met de raad. Het was echter niet meer mogelijk het via het presidium op de lijst van ingekomen stukken te zetten voor de raad van 5 juli. Uitreraad heeft u als raad de mogelijkheid het document zelf op de lijst van ingekomen stukken te zetten voor de raad van 5 juli.

Daarnaast is gemeente Rheden voornemens haar raad op 20 september 2022 tijdens een oriënterende raadsvergadering mee te nemen in aantal ontwikkelingen van het sociaal domein. Deze bijeenkomst is openbaar en vindt plaats van 19.30-22.30 uur op Landgoed Avegoor in Ellecom. Ook uw raad is hierbij uitgenodigd.

---

[1] Vergelijkbaar met onze commissievergadering.

Wij vertrouwen er op u hiermee naar behoren te hebben geïnformeerd.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens, gemeentesecretaris	Ester Weststeijn, burgemeester

Bijlage:
Rapport Rekenkamercommissie gemeente Rheden ‘Toegang tot de Wmo en de Jeugdzorg’

REKENKAMERCOMMISSIE

Toegang tot de Wmo en Jeugdzorg

februari 2022

gemeente Rheden

Colofon

Auteurs: Gerard Nieuwe Weme
Demet Akpinar
Esra van Koolwijk
Yorick van den Berg

B&A B.V.
Bezuidenhoutseweg 161
Postbus 829
2501 CV Den Haag

t 070 - 3029500
f 070 - 3029501

e-mail: info@bagroep.nl
http: www.bagroep.nl

© Copyright B&A B.V. 2022.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Op alle opdrachten en werkzaamheden zijn de Algemene voorwaarden van B&A B.V. van toepassing, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder dossiernummer: KvK Haaglanden 27177844. De Algemene voorwaarden treft u als bijlage aan en kunt u tevens inzien op onze website, www.bagroep.nl.

B&A is gevestigd in Den Haag, Amsterdam en Rotterdam.

Inhoudsopgave

Samenvatting 4

1. Inleiding en onderzoeksverantwoording 7

1.1 Aanleiding 7

1.2 Onderzoeksvragen 7

1.3 Normenkader 8

1.4 Onderzoeksverantwoording 8

1.5 Leeswijzer 12

2. Bevindingen perspectief inwoners 15

2.1 Inleiding 15

2.2 Ervaringen met de toegang tot de Wmo en jeugdhulp 17

2.3 Toetsing aan het normenkader: Wmo 20

2.4 Toetsing aan het normenkader: Jeugdhulp 21

3. Bevindingen perspectief wettelijke en juridische kaders 25

3.1 Inleiding 25

3.2 Inrichting toegang Wmo en jeugdhulp 27

3.3 Ervaren kwaliteit van de toegang (Wmo en Jeugd) 36

3.4 Toetsing aan het normenkader 38

4. Bevindingen gemeentelijke doelen en ambities 43

4.1 Inleiding 43

4.2 Bijdrage van toegang aan realisatie van gemeentelijke doelen Wmo en Jeugdhulp 43

4.3 Informatiepositie en betrokkenheid raad bij de toegang Wmo en Jeugdhulp 52

4.4 Toetsing aan het normenkader 53

5. Bevindingen bedrijfsvoering en taakinvulling toegang 57

5.1 Inleiding 57

5.2 Effectieve en efficiënte inrichting toegang Wmo en de jeugdhulp 57

5.3 Samenhang toegang Wmo en jeugdhulp met inkoop en bekostiging 59

5.4 Percepties partners over de toegang Wmo en jeugdhulp 61

5.5 Mogelijke verbeterpunten toegang Wmo en jeugdhulp 62

5.6 Toetsing aan het normenkader 63

6. Conclusies en aanbevelingen 67

6.1 Inleiding 67

6.2 Conclusies 67

6.3 Aanbevelingen 68

7. Bestuurlijke reactie 70

8. Nawoord 75

Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen 77

Samenvatting

Het doel van het onderzoek is inzicht te krijgen in de effectiviteit en efficiëntie van de toegang tot de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdhulp, hoe deze door hulpvragers wordt ervaren en in de kaderstellende en controlerende rol van de raad waar het gaat om de toegang. De centrale onderzoeksvraag is: "Heeft Rheden de toegang tot de Wmo en Jeugdhulp effectief en efficiënt georganiseerd vanuit het perspectief van gemeente en hulpvrager?"

Het onderzoek is gestart met een documentenstudie gevolgd door interviews, casusonderzoek, een ontwikkelkamer voor professionals en een reflectiesessie met de gemeenteraad.

Bevindingen Algemeen
Bij de gemeente zijn weinig kwantitatieve gegevens beschikbaar op basis waarvan de efficiëntie en de effectiviteit van de toegang kan worden bepaald. Dit komt mede door het ontbreken van streefwaarden en een nulmeting. Tot eind 2020 was beperkt sprake van een efficiënte inrichting van de toegang tot de Wmo en de jeugdhulp gezien de grote overschrijdingen van afhandeltermijnen bij de toegang. Sinds 2021 is de inrichting van de toegang fors aangepast, door naast de gemeente ook via Incluzio een groot deel van de eerste contacten en hulpvragen te laten oppakken. Daarmee is formatie toegevoegd bij een nagenoeg gelijkblijvend aantal maatwerktrajecten.

Conclusie 1. Informatie is zeer beperkt voorhanden waardoor de gemeente onvoldoende zicht heeft op de efficiëntie en effectiviteit van de toegang tot Wmo en Jeugdhulp
Het gebrek aan concrete doelen en streefwaarden en monitoringsgegevens maakt het lastig om te toetsen hoe effectief en efficiënt het beleid wordt uitgevoerd. Raadsleden krijgen vooral financiële informatie en geven aan onvoldoende kwalitatieve en kwantitatieve informatie te ontvangen over de effectiviteit en efficiëntie van de toegang. Zij hebben onvoldoende zicht op het effect van de inrichting en uitvoering van de toegang. Raadsleden ervaren hierdoor weinig grip op de toegang en vinden dat zij hierdoor onvoldoende hun controlerende taak kunnen uitvoeren.

Conclusie 2. Het ontbreekt aan een duidelijk doel waaraan de toegang van Wmo en jeugdhulp een bijdrage moet leveren. Dit vertaalt zich in de uitvoering: betrokkenen handelen op basis van eigen inzicht.
Het ontbreken van duidelijke doelen die de toegang (mede) moet bereiken, maakt het formuleren van een opdracht naar de toegang en bijvoorbeeld een partner ingewikkeld. Mede daardoor handelen de verschillende actoren in de toegang tot de Wmo en jeugdhulp naar eigen inzicht. Eenieder draagt op zijn of haar manier naar beste wil en kunnen een steentje bij. Echter niemand overziet het geheel en verwachtingen komen daardoor niet bij elkaar. De vele personele wisselingen bij de actoren in de toegang versterken dit gebrek aan overzicht en eenduidige uitvoering.

Conclusie 3. Iedereen wordt geholpen, maar tijdigheid en kwaliteit van het toegangsproces is sterk voor kwaliteitsverbetering vatbaar
Uit het onderzoek komt een beeld naar voren dat bewoners van tevoren niet altijd de weg kenden naar de hulp. Het merendeel van de gesproken bewoners vond dat de hulp niet of slechts gedeeltelijk op tijd kwam.
Alle gesproken bewoners hechten veel waarde aan een vast aanspreekpunt en goede klik met de consulent en aanbieder van hulp en ondersteuning. Nagenoeg alle gesproken bewoners geven aan last te hebben van de grote hoeveelheid wisselingen in consulenten en hulpverleners, een vast gezicht wordt

gemist. De paar bewoners die wel een vaste consulent hebben, geven aan dat deze vaste contactpersoon heel belangrijk is. Bewoners vinden het van belang dat na afgeving van de beschikking contact wordt opgenomen door de consulent om te vragen naar de ervaring met de hulp. Zeker wanneer een ziektebeeld progressief is, wensen bewoners een proactieve rol van de consulent.

Raad en college: Aanbeveling 1: Benoem de doelen waar de toegang aan moet bijdragen, stel bijpassende indicatoren en streefwaarden op en verantwoord hierop.
Benoem op welke wijze de toegang bijdraagt aan de doelrealisatie en stel bijpassende indicatoren en streefwaarden op en voer een nulmeting hiervoor uit. Maak hiermee de verantwoording waarmee de raad kan toetsen of en in welke mate de toegang bijdraagt aan de doelen (effectiviteit) en of de toegang efficiënt is.

Het voorstel voor het te volgen proces is:
- De raad geeft per direct het college opdracht om doelen, bijpassende indicatoren en streefwaarden op te stellen voor de toegang.
- Het college maakt een voorstel in scenario's voor verschillende doelen, bijpassende indicatoren en streefwaarden met een onderbouwing per scenario'.
- De keuzes voor scenario's worden voorgelegd aan raad vóór september 2022 en stelt deze vast.
- Het college voert een nulmeting op basis van de ambities en indicatoren die zijn vastgesteld.
- De raad beoordeelt de nulmeting uiterlijk maart 2023 en past waar nodig de inhoudelijke en/of financiële kaders aan.
- Het college verantwoordt zich daarna via de reguliere planning- en controlcyclus op de bepaalde indicatoren en streefwaarden over de bijdragen van de toegang aan de doelrealisatie.

College en raad: Aanbeveling 2: Het vastgestelde kader vertalen in opdrachten aan toegang Wmo en Jeugdhulp en toezien op de uitvoering van die opdrachten
Het vastgestelde kader volgens de bovengenoemde doelrealisatie is de basis voor de uitvoering van de toegang Wmo en Jeugdhulp.

Het voorstel voor het te volgen proces is:
- Het college vertaalt de doelen voor eind 2022 naar de opdrachten voor de verschillende actoren in de toegang van de Wmo en jeugdhulp en maakt inzichtelijk hoe iedere opdracht bijdraagt aan de doelrealisatie.
- Het college verzamelt gegevens over de uitvoering van de opdrachten op basis van de indicatoren en streefwaarden.
- Het college verantwoordt structureel aan de raad de totale doelrealisatie op basis van het totaal van de bijdragen van de verschillende opdrachten.
- De raad controleert de totale doelrealisatie van de toegang van de Wmo en jeugdhulp op basis van de indicatoren en streefwaarden.

College: Aanbeveling 3: zorg voor een intern en extern leer- en verbeterproces ter doorontwikkeling en verbetering van de kwaliteit van de toegang.

Het college organiseert een leer- en verbeterproces dat er als volgt uitziet:
- Het college bereidt elke leer- en verbetersessie voor met een analyse van de verzamelde gegevens zoals beoogd bij aanbeveling 2.
- Het college organiseert vier keer per jaar een leer- en verbetersessies met alle relevante actoren in de toegang van de Wmo en Jeugdhulp. Relevante actoren zijn: de gemeentelijke toegang , de niet-gemeentelijke toegang, Incluzio, aanbieders van ondersteuning en zorg in voorveld en geïndiceerde hulp. Voeg aan elk van de sessies ervaringsdeskundigen toe.
  De gemeente neemt de regie op dit leer- en verbeterproces en vertaalt de uitkomsten in werk- en ontwikkelafspraken.

1

INLEIDING EN ONDERZOEKSVERANTWOORDING

1. Inleiding en onderzoeksverantwoording

1.1 Aanleiding

De rekenkamercommissie van de gemeente Rheden onderzoekt of de toegang tot de Wet maatschappelijke ondersteuning (hierna Wmo) en Jeugdhulp effectief en efficiënt is georganiseerd vanuit het perspectief van gemeente en hulpvrager. De keuze voor dit onderzoek komt voort uit een inventarisatie van mogelijke onderzoeken onder de fracties van de gemeenteraad, waarbij dit onderwerp door meerdere fracties werd aangedragen.

Een goede inrichting van de toegang tot voorzieningen in het sociaal domein kan bijdragen aan de financiële houdbaarheid van het sociaal domein, meer maatwerk en meer samenhang door het leveren van integrale arrangementen. Vanuit zijn controlerende taak is het voor de gemeenteraad zeer relevant om te weten hoe de toegang in de eigen gemeente verloopt en wat de gevolgen daarvan zijn voor de burgers van Rheden. De rekenkamercommissie heeft ervoor gekozen om zich hierbij te beperken tot het onderzoeken van de toegang tot de Wmo en de Jeugdhulp.

1.2 Onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is inzicht te krijgen in de effectiviteit en efficiëntie van de toegang tot de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdhulp, hoe deze door hulpvragers wordt ervaren en in de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

De centrale onderzoeksvraag is:

Heeft Rheden de toegang tot de Wmo en Jeugdhulp effectief en efficiënt georganiseerd vanuit het perspectief van gemeente en hulpvrager?

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen:

1. Hoe wordt de toegang door bewoners ervaren op de volgende aspecten: toegankelijkheid, vindbaarheid, tijdigheid van de dienstverlening, kwaliteit van de vraagverheldering, kwaliteit van de beslissing op toewijzing (of afwijzing) van hulp en kwaliteit van de voortgangsbewaking na toewijzing van hulp.
2. Hoe is het toegangsproces feitelijk ingericht en is de toegang tot de Wmo en jeugdhulp daarmee rechtmatig ingericht?
3. Op welke wijze draagt de toegang bij aan de gemeentelijke doelen en ambities in de Wmo en jeugdhulp?
4. Hoe is de informatiepositie en betrokkenheid van de raad georganiseerd en op welke wijze vindt verantwoording plaats, opdat de raad zijn kaderstellende en controlerende rol kan vervullen?
5. Is de wijze waarop Rheden de toegang tot de Wmo en Jeugdhulp heeft geregeld effectief en efficiënt georganiseerd?
6. Hoe is de toegang (gemeentelijk en niet-gemeentelijk) in samenhang met inkoop en bekostiging ingericht op de aspecten: bereikbaarheid via welke dienstverleningskanalen, inzet (formatie en kosten), sturing op- en afschaling van hulp, sturing op kostenbeheersing van Wmo- en jeugdhulpvoorzieningen, samenwerking met netwerkpartners en niet-gemeentelijke verwijzers, leren en verbeteren?
7. Hoe beoordelen partners de gemeentelijke toegang?

8. Welke mogelijkheden zijn er om de effectiviteit en efficiëntie van de toegang te vergroten alsmede de waardering hiervan door hulpvragers?

1.3 Normenkader

De onderzoeksvragen zijn langs vier perspectieven uitgewerkt tot het volgende normenkader:

Perspectieven	Norm
1. Inwoners	De toegang is goed bereikbaar via verschillende kanalen Inwoners oordelen positief over: ○ de toegankelijkheid, ○ vindbaarheid, ○ tijdigheid van de dienstverlening, ○ kwaliteit van de vraagverheldering, ○ kwaliteit van de beslissing op toewijzing (of afwijzing) van hulp en ○ kwaliteit van de voortgangsbewaking na toewijzing van hulp.
2. Wettelijke en juridische kaders	De inrichting en de uitvoering van de toegang voldoet aan de wettelijke en juridische vereisten en termijnen.
3. Gemeentelijke doelen en ambities	De toegang draagt aantoonbaar bij aan de gemeentelijke doelen en ambities. De raad kan naar eigen opvatting op basis van de beschikbaar gestelde verantwoordingsinformatie voldoende inzicht krijgen in de effecten van de toegang op de gemeentelijke doelen en ambities.
4. Bedrijfsvoering en taakinvulling (gemeentelijk en niet-gemeentelijk)	Er is voldoende inhoudelijke (specialistische) expertise bij de toegang beschikbaar. De toegang reflecteert op de individuele en collectieve vraagstukken van de wijk. De werkwijze van de toegang dwingt keuzes af en maakt ze consistent uitlegbaar naar alle betrokkenen. De toegang werkt efficiënt (verhouding output-inzet). De toegang stuurt op- en afschaling van hulp en draagt daarmee bij aan kostenbeheersing. De toegang voert de regie op netwerksamenwerking met alle relevante partners en partners herkennen dit. Sprake is van permanente cyclus van leren en verbeteren.

1.4 Onderzoeksverantwoording

Doelstelling
Het doel van dit onderzoek is inzicht te krijgen in de effectiviteit en efficiëntie van de toegang tot de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdhulp, hoe deze door hulpvragers wordt ervaren en in de kaderstellende en controlerende rol van de raad waar het gaat om de toegang.

Het onderzoek heeft zowel een beschrijvend als een beoordelend karakter. De opbrengsten en uitkomsten dienen de gemeenteraad van Rheden inzicht te geven in de wijze waarop de toegang voor de Wmo en de Jeugdhulp is georganiseerd en hoe deze wordt ervaren door hulpvragers, bijvoorbeeld in de communicatie. Op basis van deze inzichten wil de rekenkamercommissie aanbevelingen doen gericht op het verder verbeteren van de toegang tot de Wmo en Jeugdhulp en de versterking van de informatiepositie en betrokkenheid van de gemeenteraad.

Afbakening
De rekenkamercommissie heeft ervoor gekozen om zich te beperken tot het onderzoeken van de toegang tot de Wmo en de Jeugdhulp om het onderzoek behapbaar te houden. Voor deze twee decentralisaties is gekozen omdat deze de grootste impact hebben gehad en nog steeds hebben op de gemeente en inwoners. Maar ook omdat de voorzieningen beter met elkaar vergelijkbaar zijn. De toegang tot participatie (de derde decentralisatie) blijft daarmee buiten de scope van dit onderzoek.

Onderzoeksvragen en -onderzoeksmodel
De centrale onderzoeksvraag is:

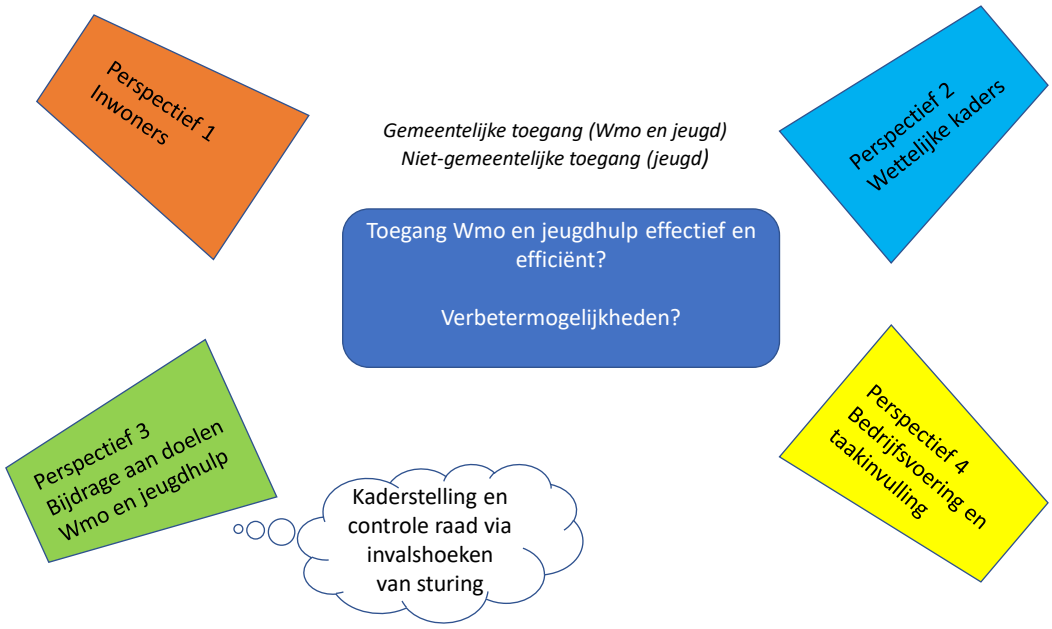
Heeft Rheden de toegang tot de Wmo en Jeugdhulp effectief en efficiënt georganiseerd vanuit het perspectief van gemeente en hulpvrager?

De centrale onderzoeksvraag is vanuit vier perspectieven beantwoord. Het perspectief van de inwoners, de wettelijke kaders, de eigen gemeentelijke doelen en ambities en tenslotte van bedrijfsvoering en taakinvulling. Deze zijn onderstaand toegelicht.

1. **Perspectief van de inwoners.** Hoe zij de werking van de toegang ervaren, is daarom een belangrijk onderdeel van het onderzoek. De deelvraag die hierbij beantwoord moet worden is*: hoe wordt de toegang ervaren op de volgende aspecten: toegankelijkheid, vindbaarheid, tijdigheid van de dienstverlening, kwaliteit van de vraagverheldering, kwaliteit van de beslissing op toewijzing (of afwijzing) van hulp en kwaliteit van de voortgangsbewaking na toewijzing van hulp*.
2. **Perspectief van de wettelijke kaders.** In de Wmo, maar ook de Jeugdwet zijn 'eisen' opgenomen over de inrichting en werkwijze van de toegang. Die zijn als het goed is vertaald in de Wmo- en Jeugdverordening en eventuele achterliggende beleidsregels. De deelvraag die hierbij beantwoord moet worden is: *Hoe is het toegangsproces feitelijk ingericht en is de toegang tot de Wmo en jeugdhulp daarmee rechtmatig ingericht?*
3. **Perspectief van de eigen gemeentelijke doelen en ambities.** Voor de raad, die idealiter stuurt op het WAT (de toegang heeft vooral betrekking op het HOE), is het de vraag of de wijze waarop de toegang ingericht is en functioneert, ook bijdraagt aan de gewenste maatschappelijke resultaten. De raad, zo zien wij in vele gemeenten, kan vanuit vier invalshoeken sturen op de Wmo en jeugdhulp: (1) kosten en gebruik (financiële kaders), (2) transformatie (wordt daadwerkelijk gekomen tot een andere werk- en denkwijze in het sociaal domein), (3) ervaringen van inwoners (wat vinden de inwoners ervan) en (4) maatschappelijke effecten (kunnen inwoners langer zelfstandig wonen, groeien kinderen veilig, kansrijk en gezond op etc.). Wij stellen voor om de gemeentelijke doelen langs deze invalshoeken te ordenen en te toetsen op welke wijze de toegang aan deze doelen bijdraagt. De deelvraag luidt dan ook: *op welke wijze draagt de toegang bij aan de gemeentelijke doelen en ambities in de Wmo en jeugdhulp?*
4. **Perspectief van bedrijfsvoering en taakinvulling**. De wijze waarop de toegang is georganiseerd, welke taakinvulling (alleen verwijzen of ook zelf lichte ondersteuning bieden) aan de toegang is gegeven, op welke wijze de toegang op- of afschaalt in toegekende voorzieningen, hoe gestuurd wordt op de kostenbeheersing vanuit de toegang, hoe de samenwerking met aanbieders van algemene voorzieningen (bv Incluzio Rheden) en van maatwerkvoorzieningen (aanbieders van huishoudelijke hulp, begeleiding) is, zijn allemaal te onderzoeken aspecten die verklarend zijn voor een effectieve en efficiënte toegang. Voor de jeugdhulp geldt daarbij dat er ook een niet-gemeentelijke toegang is via huisartsen of praktijkondersteuners bij huisartsen, gecertificeerde instellingen en bijvoorbeeld jeugdartsen van de GGD. De vraag hierbij is welke regie de gemeente

hierop voert. De deelvragen die hierbij horen, zijn: *Hoe is de toegang (gemeentelijk en niet-gemeentelijk) in samenhang met inkoop en bekostiging ingericht op de aspecten: bereikbaarheid via welke dienstverleningskanalen, inzet (formatie en kosten), sturing op- en afschaling van hulp, sturing op kostenbeheersing van Wmo- en jeugdhulpvoorzieningen, samenwerking met netwerkpartners en niet-gemeentelijke verwijzers, leren en verbeteren? Hoe beoordelen de partners de gemeentelijke toegang?*

Deze perspectieven leiden tot volgend onderzoeksmodel.

De centrale onderzoeksvraag is vervolgens uitgewerkt in acht deelvragen verdeeld over vier perspectieven:

1. *Hoe wordt de toegang door bewoners ervaren op de volgende aspecten: toegankelijkheid, vindbaarheid, tijdigheid van de dienstverlening, kwaliteit van de vraagverheldering, kwaliteit van de beslissing op toewijzing (of afwijzing) van hulp en kwaliteit van de voortgangsbewaking na toewijzing van hulp. (perspectief 1).*
2. *Hoe is het toegangsproces feitelijk ingericht en is de toegang tot de Wmo en jeugdhulp daarmee rechtmatig ingericht? (perspectief 2).*
3. *Op welke wijze draagt de toegang bij aan de gemeentelijke doelen en ambities in de Wmo en jeugdhulp? (perspectief 3).*
4. *Hoe is de informatiepositie en betrokkenheid van de raad georganiseerd en op welke wijze vindt verantwoording plaats, opdat de raad zijn kaderstellende en controlerende rol kan vervullen? (perspectief 3).*
5. *Is de wijze waarop Rheden de toegang tot de Wmo en Jeugdhulp heeft geregeld effectief en efficiënt georganiseerd? (perspectief 4).*
6. *Hoe is de toegang (gemeentelijk en niet-gemeentelijk) in samenhang met inkoop en bekostiging ingericht op de aspecten: bereikbaarheid via welke dienstverleningskanalen, inzet (formatie en kosten), sturing op- en afschaling van hulp, sturing op kostenbeheersing van Wmo- en jeugdhulpvoorzieningen,*

samenwerking met netwerkpartners en niet-gemeentelijke verwijzers, leren en verbeteren? (perspectief 4).

7. *Hoe beoordelen partners de gemeentelijke toegang? (perspectief 4).*
8. *Welke mogelijkheden zijn er om de effectiviteit en efficiëntie van de toegang te vergroten alsmede de waardering hiervan door hulpvragers?*

Gebruikte onderzoeksaanpak en -methoden

Documentenstudie

Samen met de rekenkamercommissie en de gemeente hebben de onderzoekers de documenten vastgesteld die bestudeerd worden. De relevante stukken (beleid, verordening, beleidsregels, cliëntervaringsonderzoeken, cijfermatige gegevens) zijn door het onderzoeksteam geïnventariseerd en geanalyseerd. Tijdens het veldwerk zijn documenten toegevoegd. Zie bijlage voor de geraadpleegde documenten. De kwantitatieve data over de toegang was niet direct beschikbaar bij de gemeente en niet alle gevraagde data was beschikbaar.

Veldwerk

Het veldwerk heeft bestaan uit kwalitatief onderzoek. Deze vorm van onderzoek geeft naast feiten ook zicht op de verklaringen voor diezelfde feiten. *Waarderend onderzoek* zoals toegepast in het casusonderzoek levert andere resultaten op dan een klantervaringsonderzoek. In het casusonderzoek is aan bewoners/ouders/jeugdigen gevraagd wat zij anderen zouden toewensen als die met een soortgelijke vraag zouden zitten. Het doel is het vinden van wensbeelden die gestoeld zijn op de ervaringen van deze bewoners als praktijkdeskundigen. Dat levert veel meer zicht op de verwachtingen en wensbeelden op dan alleen de vraag stellen hoe ze het ervaren hebben. Van alle interviews, de ontwikkelkamer en de raadssessie zijn verslagen gemaakt en teruggelegd voor akkoord. De geaccordeerde versie zijn gebruikt voor het opstellen van de bevindingen. Onderstaand is toegelicht waar het veldwerk uit heeft bestaan.

Interviews met betrokken professionals (zie bijlage voor de functies)

De interviews hadden twee doelen: 1) het toetsen van de bevindingen uit de beleidsinventarisatie (beschrijvend), 2) het ophalen van ervaringen met en verklaringen voor de feiten door de geïnterviewden. De volgende respondentgroepen zijn bevraagd:

- de betrokken wethouder
- drie groepsinterviews met betrokken beleidsambtenaren, betrokken toegangsmedewerkers en met de niet-gemeentelijke toegang.
- twee groepsinterviews met direct betrokken partners (aanbieders Wmo, jeugdhulp en voorliggende voorzieningen zoals Incluzio Rheden en de GGD) van de toegang in de uitvoering van de Wmo en jeugd

Casusonderzoek onder een anonieme en representatieve groep (15 WMO en 15 Jeugdwet) van bewoners met ervaring met de toegang met differentiatie naar type hulp.

Het casusonderzoek heeft als doel om extra verdieping te geven aan de documentenstudie en de interviews met eerder genoemde respondentgroepen bestaande uit professionals. Het geeft zicht op de ervaringen met en wensbeelden over de praktijk. Per casus is gesproken met de bewoner/ouders en/of jeugdige. Ze zijn bevraagd op wat zij anderen toewensen vanuit wat zij zelf ervaren hebben op aspecten als toegankelijkheid, vindbaarheid, tijdigheid van de dienstverlening, kwaliteit van de vraagverheldering, kwaliteit van de beslissing op toewijzing (of afwijzing) van hulp en kwaliteit van de voortgangsbewaking na toewijzing van hulp. Daarmee krijgen we zicht op de succesvolle en te ontwikkelen elementen. Voor 5 casussen Wmo en 5 casussen jeugd is tevens gesproken met de betrokken medewerker toegang en met

de betrokken hulpverlener van de Wmo/jeugdhulp. Dit leverde praktisch bruikbare inzichten op die verder zijn uitgediept in hun betekenis en verbetermogelijkheden in de ontwikkelkamer.

De *ontwikkelkamer* is ingezet om tot een meer op de behoefte van bewoners afgestemde werkwijze te komen. De ontwikkelkamer is een evaluatief en lerend instrument gestoeld op concrete bevindingen uit de documentenstudie, de uitkomsten van de interviews met professionals en de uitkomsten uit casusonderzoek. Tijdens de ontwikkelkamer is daarnaast gecheckt in welke mate de gevolgde werkwijze en gang van zaken van de casussen representatief is voor het algemene beeld van de praktijk. De deelnemers aan de ontwikkelkamer hebben gereflecteerd op de uitvoeringspraktijk en de bereikte resultaten. De praktische bruikbaarheid is dat de sessie concrete aangrijpingspunten oplevert waarmee de professionals direct zelf aan de slag kunnen gaan of punten die op een ander niveau moeten worden besproken en besloten. Aan de ontwikkelkamer hebben betrokken toegangsmedewerkers, de niet-gemeentelijke toegang en betrokken partners deelgenomen.

Tot slot heeft een *werksessie* met de raad plaatsgevonden. Deze was erop gericht om de raad te bevragen op de wijze waarop zij de sturing op de toegang ervaren (terugkijkend) en bewust te laten worden van de rol die zij kunnen innemen als het gaat om de sturing op de toegang (vooruitkijkend).
In deze sessie zijn de eerste uitkomsten teruggelegd bij de raad.

Rapportage
De opbrengsten vanuit de verschillende onderzoeksmethoden zijn geanalyseerd en vervat in een nota van bevindingen. Deze analyse was gericht op het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Hierbij is de methode van *triangulatie* toegepast. Dat betekend dat daar waar sprake is van overeenkomsten tussen de verschillende bronnen, sprake is van een bevinding. Als die bevinding logisch kan worden verklaard, is sprake van een conclusie. In het geval dat bronnen elkaar tegenspreken, is verdiepende analyse van de bevindingen nodig) toegepast.

Ambtelijk en bestuurlijk wederhoor en eindproduct.
De nota van bevindingen is vervolgens via *ambtelijk hoor- en wederhoor* op feitelijke onjuistheden gecontroleerd. In dit geval werd geconstateerd door de rekenkamercommissie en onderzoekers dat naast de ambtenaren ook bestuurders betrokken zijn geweest bij de beoordeling van het feitenrelaas. Elke ambtelijke reactie is met een voorstel voor handhaving of wijziging van de tekst voorzien. Op basis hiervan is de nota van bevindingen aangepast. Aan de nota van bevindingen is door de onderzoekers een voorstel voor conclusies en aanbevelingen toegevoegd. Deze is door de rekenkamercommissie vastgesteld en voor *bestuurlijk hoor- en wederhoor* voorgelegd.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de onderzoeksvragen vanuit het perspectief van de inwoners beantwoord. Hoofdstuk 3 bevat de bevindingen over de wettelijke en juridische kaders. In het derde hoofdstuk zijn de bevindingen rondom de gemeentelijke doelen en ambities weergegeven. Hoofdstuk 4 geeft antwoord op de onderzoeksvragen over de bedrijfsvoering en taakinvulling van de toegang in Rheden. In Hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de bedrijfsvoering en taakinvulling van de toegang. In hoofdstuk 6 zijn de conclusies en aanbevelingen weergegeven.

2

BEVINDINGEN PERSPECTIEF INWONERS

2. Bevindingen perspectief inwoners

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de volgende onderzoeksvraag beantwoord:

1. Hoe wordt de toegang door bewoners ervaren op de volgende aspecten: toegankelijkheid, vindbaarheid, tijdigheid van de dienstverlening, kwaliteit van de vraagverheldering, kwaliteit van de beslissing op toewijzing (of afwijzing) van hulp en kwaliteit van de voortgangsbewaking na toewijzing van hulp.

Daar waar van toepassing gebeurt dat vanuit twee perspectieven: (1) inwoners die gebruik maken van Wmo-voorzieningen en (2) inwoners die gebruik maken van jeugdhulp. In de eerste plaats wordt een beeld geschetst van de cijfermatige ontwikkelingen van de Wmo en Jeugdhulp door de jaren heen. In paragraaf 2.2 wordt vervolgens de onderzoeksvraag op hoofdlijnen beantwoord, gevolgd door een onderbouwing. Het hoofdstuk eindigt met een toetsing aan het normenkader.

Cijfers Wmo en Jeugdhulp
Hieronder zijn twee tabellen opgenomen met de cijfers van unieke cliënten en trajecten/producten per jaar voor de Wmo en de Jeugdhulp. Dit geeft meer inzicht in de ontwikkelingen door de jaren heen. De gegevens zijn afkomstig uit het systeem van de gemeente Rheden dat alle toegewezen beschikkingen registreert (Civision Samenlevingszaken).

Tabel 1 | Aantal unieke cliënten en trajecten Wmo

	Jaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Aantal unieke cliënten	Begeleiding	783	895	992	1057	1137	1026	804
	HBH**	1448	1482	1608	1639	1881	1867	1879
	Rollen	534	525	499	475	455	393	90
	Vervoer	2233	2040	1020	1022	959	817	281
	Wonen	420	413	389	387	332	252	126
	Totaal	5418	5355	4508	4580	4764	4355	3180
	Jaar	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021***
Aantal trajecten /producten	Begeleiding	1460	1843	2044	2192	2352	2952	1682
	HBH	1804	2068	2087	2178	3675	3877	3065
	Rollen	1425	1495	1433	1355	1327	1219	105
	Vervoer	3654	3731	2043	1954	1874	1639	338
	Wonen	720	744	721	754	663	530	205
	Totaal	9063	9881	8328	8433	9891	10217	5395

Bron: Civision Samenlevingszaken
*De cijfers van 2021 zijn voorlopige cijfers (tot eind oktober 2021)
**De term HBH staat voor hulp bij huishouden

In tabel 1 is zichtbaar dat het totaal aantal unieke cliënten van de Wmo over het geheel van 2015 t/m 2020 iets is gedaald in Rheden. Het aantal unieke cliënten is in 2020 licht afgenomen ten aanzien van 2019, dit is mogelijk het gevolg van de corona pandemie. In het jaar 2020 is er tijdelijk extra ingezet op het toetsen van de beschikkingen voor Wmo op rechtmatigheid. Dat heeft mogelijk ook invloed gehad op de daling in aantal Wmo-trajecten. Daarnaast is te zien dat het totaal aantal trajecten/producten in diezelfde periode is toegenomen, wat laat zien dat unieke cliënten van meer verschillende trajecten/producten gebruik zijn gaan maken. Unieke cliënten zijn in deze periode een intensiever

beroep gaan doen op de Wmo. Bovendien valt op dat het aantal cliënten dat gebruik maakt van vervoer en wonen in de periode 2015 t/m 2020 sterk is afgenomen.

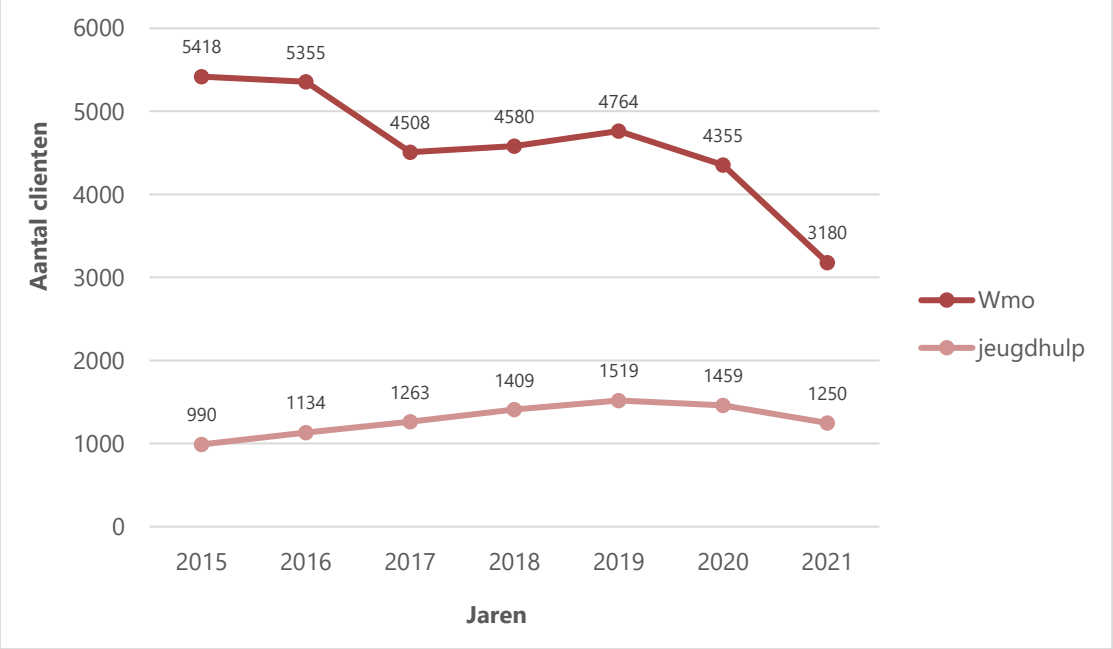
Tabel 2 | Aantal unieke cliënten en trajecten Jeugdhulp							
Jaar	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021***
Aantal unieke cliënten	990	1134	1263	1409	1519	1459	1250
Aantal trajecten /producten	1630	2280	2864	3469	3826	4995	2982

Bron: Civision Samenlevingszaken
*De cijfers van 2021 zijn voorlopige cijfers (tot eind oktober 2021)

Tabel 2 laat een stijging zien van het aantal unieke jeugdhulp cliënten van 2015 t/m 2020. Naast dat het aantal unieke cliënten is gestegen, is ook sprake van een stijging van het aantal trajecten/producten van 2015 t/m 2020. Dit betekent dat het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van de jeugdhulp is gestegen én deze jeugdigen daarnaast meer gebruik zijn gaan maken van jeugdhulptrajecten. Het aantal unieke cliënten neemt in 2020 licht af. Ook dit is mogelijk het gevolg van de coronacrisis. Een aandachtspunt bij deze cijfers is dat de Jeugdhulp in 2015, 2016 en 2017 is uitbesteed bij Zorglokaal. De aantallen van deze jaren komen uit een ander bestand en kunnen volgens de gemeente niet exact worden geverifieerd.

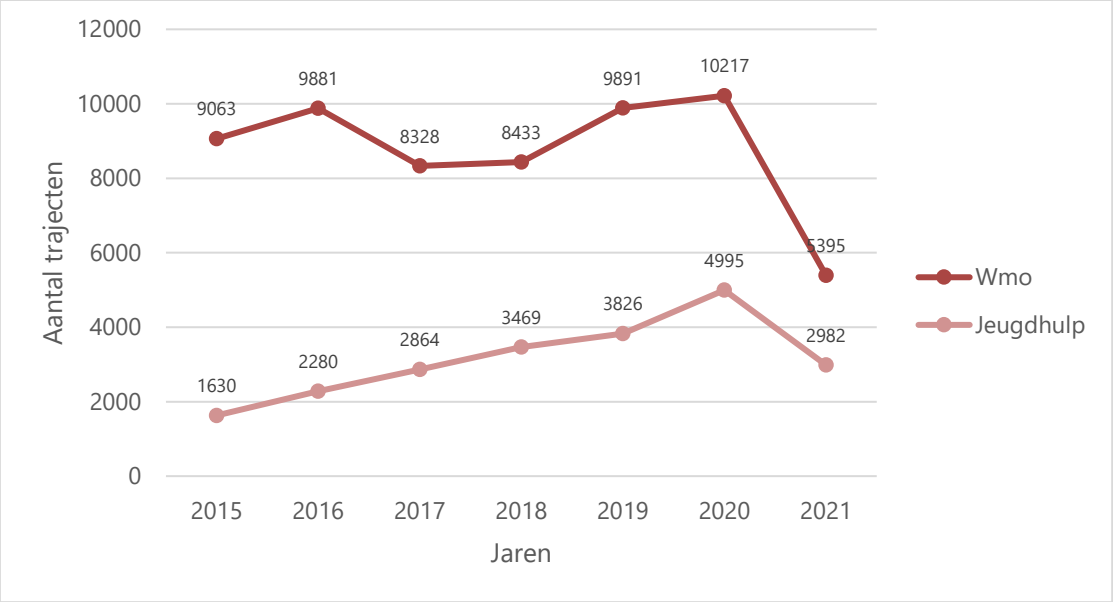
De cijfers uit tabel 1 en tabel 2 zijn grafisch weergegeven in figuur 1 en figuur 2.

Figuur 1: Aantal Wmo- en jeugdhulp cliënten in de gemeente Rheden van 2015 tot en met 2021*

Bron: Civision Samenlevingszaken
*De cijfers van 2021 zijn voorlopige cijfers (tot eind oktober 2021)

Figuur 2: Aantal Wmo- en jeugdhulp trajecten in de gemeente Rheden van 2015 tot en met 2021*

Bron: Civision Samenlevingszaken

*De cijfers van 2021 zijn voorlopige cijfers (tot eind oktober 2021)

2.2 Ervaringen met de toegang tot de Wmo en jeugdhulp

Voor het casusonderzoek is gesproken met 15 Wmo-cliënten en 15 jeugdhulp-cliënten. In de gevoerde gesprekken staat centraal hoe bewoners de toegang tot de Wmo en de jeugdhulp hebben ervaren. In onderstaand rood tekstvlak wordt een samenvatting gegeven van de bevindingen uit het casusonderzoek, waarmee de onderzoeksvraag op hoofdlijnen wordt beantwoord. Steeds wordt gestart met een aantal algemene bevindingen, die gelden voor zowel de Wmo als voor de jeugdhulp. Vervolgens worden de gevonden verschillen toegelicht. De samenvatting uit het rode tekstvlak wordt gevolgd door een onderbouwing. Omdat de onderbouwing voor de Wmo op verschillende punten afwijkt van de onderbouwing voor de Jeugdhulp is gekozen voor afzonderlijke onderbouwingen. In bijlage 1 zijn de uitkomsten uit het casusonderzoek uitgebreider weergegeven.

Beantwoording onderzoeksvraag op hoofdlijnen:

- Uit het casusonderzoek komt een beeld naar voren dat bewoners van tevoren niet altijd de weg kenden naar de hulp. Enkele bewoners hebben zelf via internet de website van de gemeente gevonden, anderen zijn doorverwezen via de huisarts, kennis of andere (hulp)instantie(s). Voor de Wmo geldt dat 8 van de 15 onderzochte casussen doorverwezen zijn naar de gemeente via de hulpinstantie waar zij al in beeld waren. 9 van de 15 onderzochte jeugdhulp casussen kwam bij de gemeente terecht via school, jeugdzorg, reclassering of jeugdbescherming.
- 22 van de 30 bewoners uit het casusonderzoek geven aan goed terecht te kunnen met hun hulpvraag. Bewoners geven aan behoefte te hebben aan een brede uitvraag van de consulent, waarbij uitgebreid wordt gevraagd wat iemand nodig heeft en de verschillende mogelijkheden besproken worden.
- De meeste gesproken respondenten zijn (gedeeltelijk) tevreden over het contact met de consulent. 18 van de 30 Wmo- en jeugdhulpgebruikers uit het casusonderzoek geven aan tevreden te zijn met het contact met de consulent. 6 van de 30 gebruikers zijn gedeeltelijk tevreden en 4 van de 30 gebruikers geven aan ontevreden te zijn over het contact met de consulent. Voor 2 van de 30 gebruikers was de vraag niet van toepassing. Het contact met

de gemeente verliep via een contactpersoon (coach, reclassering of iemand van hulporganisatie). Deze bewoners geven aan dat het fijn was dat de tussenpersoon de regeldruk uit handen kon nemen. De bewoners die ontevreden zijn over het contact met de consulent geven aan dat de consulent onvoldoende met hen meedacht.

- Alle gesproken bewoners hechten veel waarde aan een goede klik met de consulent en aanbieder van hulp en ondersteuning. Zowel aanbieders van hulp als de bewoners hebben behoefte aan een vast aanspreekpunt bij de gemeente. Nagenoeg alle gesproken bewoners geven aan last te hebben van de grote hoeveelheid wisselingen in consulenten en hulpverleners, een vast gezicht wordt gemist. De paar bewoners die wel een vaste consulent hebben geven aan dat deze vaste contactpersoon heel belangrijk is.
- De meeste bewoners uit het casusonderzoek zijn tevreden met de beslissing van de gemeente. 8 van de 15 Wmo-gebruikers vonden dat in hun ogen de juiste beslissing werd gemaakt over de te ontvangen hulp tegenover 9 van de 15 jeugdhulp gebruikers. De Wmo-gebruikers die ontevreden zijn over de afgegeven beschikking hebben te maken gehad met een afgewezen aanvraag of een nieuwe beschikking waarbij de hoeveelheid hulp werd afgeschaald. Voor de ontevreden jeugdhulp gebruikers geldt dat zij niet tevreden waren over de afgegeven beschikkingstermijn of over een wisseling van zorgaanbieder.
- De hulp kwam lang niet altijd op tijd volgens de gesproken bewoners. 11 van de 15 Wmo-gebruikers vond dat de hulp niet of slechts gedeeltelijk op tijd kwam tegenover 8 van de 15 jeugdhulp gebruikers. Wmo-gebruikers zijn dus vaker ontevreden over de tijdigheid van de hulp dan jeugdhulpgebruikers. De levering van speciale hulpmiddelen binnen de Wmo kan lang in beslag nemen, dit blijkt een grote impact te hebben op de zelfstandigheid van bewoners met hulpvragen. Lange levertijden van hulpmiddelen binnen de Wmo was hier een oorzaak van.
  Binnen de Jeugdhulp is de complexiteit van de hulpvraag doorgaans de oorzaak.
- De gesproken bewoners vinden het belangrijk dat na afgeving van de beschikking contact wordt opgenomen door de consulent om te vragen naar de ervaring met de hulp. Zeker wanneer een ziektebeeld progressief is, wensen bewoners een proactieve rol van de consulent. Bij de Wmo nam de consulent slechts in enkele onderzochte casussen na de beschikking nog contact op, bij de jeugdhulp was dit in bijna de helft van de onderzochte casussen.

Onderbouwing Wmo

Onderstaande bevindingen zijn gebaseerd op het casusonderzoek onder bewoners die gebruik hebben gemaakt van de toegang tot de Wmo.

De vindbaarheid en toegankelijkheid

De meeste gesproken bewoners waren voorafgaand aan hun hulpvraag meestal niet op de hoogte van de mogelijkheid om bij de gemeente aan te kloppen bij vragen om hulp en ondersteuning. Veruit de meeste casussen zijn doorverwezen vanuit een hulpinstantie waar de bewoners al bij in beeld waren. Ook kwam een aantal bewoners bij de Wmo terecht via de website van de gemeente, via een tip van iemand uit het netwerk of via de huisarts. Veel bewoners twijfelen of andere bewoners goed de weg weten te vinden richting de Wmo. Met name bewoners die eenzaam of minder mondig zijn, worden mogelijk minder goed bereikt. Al geven de gesproken bewoners ook aan dat het voor de gemeente lastig is om achter de voordeuren te kijken en te weten welke bewoners hulp nodig hebben.

Kwaliteit van de vraagverheldering

Bij de meeste casussen lukte het de consulent goed om de hulpvraag helder te krijgen. In sommige gevallen had de bewoner hierbij hulp nodig van een begeleider of coach. Zeker voor mensen die zichzelf wat lastiger kunnen verwoorden of het spannend vinden om nieuwe personen over de vloer te krijgen, kan het helpen als er iemand bij het gesprek aanwezig is die hen goed kent en kan helpen met het verduidelijken van de hulpvraag.

Een brede uitvraag is heel belangrijk voor de gesproken bewoners. In ongeveer de helft van de casussen werd een brede uitvraag gedaan door de consulent en gevraagd wat er allemaal nodig was. Meerdere bewoners gaven aan dat dit heel prettig was en zij goed gewezen werden op de hulp die zij konden krijgen. Uit de interviews is gebleken dat een aantal bewoners deze brede intake niet hebben gehad en niet gewezen zijn op de verschillende mogelijkheden en regelingen binnen de Wmo. Een aantal bewoners kwam er achteraf achter dat ze ook hulp hadden kunnen krijgen op andere onderdelen, waardoor zij breder ondersteund hadden kunnen worden.

Goed contact met de consulent vinden de gesproken bewoners van belang. Daarbij gaat het om een goede klik en een consulent die met je meedenkt. Het regelmatig wisselen van consulenten ervaren alle gesproken Wmo-gebruikers als vervelend. Hierdoor lukt het niet altijd even goed (en snel) om bij een volgende beschikking de hulpvraag helder te krijgen. Als er sprake is van een wisseling zien Wmo-gebruikers graag een warme overdracht. Het is voor hen belangrijk dat het dossier door de volgende consulent goed wordt gelezen. Een aantal Wmo-gebruikers heeft het als vervelend ervaren dat zij steeds bij een nieuwe consulent weer moesten aantonen dat zij hulp nodig hadden. Zo noemde iemand het gevoel te hebben steeds opnieuw te moeten bewijzen hulp nodig te hebben om niet gekort te worden op ondersteuning.

Kwaliteit van de beslissing op toewijzing (of afwijzing) van hulp
Iets meer dan de helft van de gesproken bewoners is tevreden over de ontvangen hulp van de gemeente. Voor een aantal geldt een gedeeltelijke tevredenheid (omdat bijvoorbeeld een gedeelte van het verzoek wel werd toegekend en een gedeelte niet) en een paar gebruikers zijn ontevreden. De bewoners die ontevreden zijn begrijpen niet goed waarom hun verzoek is afgewezen en vinden dit zelf onterecht. Uit interviews blijkt dat een klein deel daarvan een bezwaar heeft ingediend. Dit geeft niet aan of de kwaliteit van de beslissing op; toewijzing of afwijzing van de hulp goed was. Het geeft weer of inwoners de beslissing begrepen hebben en waarom deze is afgewezen en of ze zich hebben neer kunnen leggen bij het besluit van de toegang op de door hen ingediende aanvraag.

Tijdigheid van de dienstverlening
Over het algemeen vond het eerste gesprek snel plaats en werd het proces snel in gang gezet. Slechts een paar gebruikers is volledig tevreden over de tijdigheid van de hulp. Voor een gedeelte van de gesproken bewoners geldt dat zij gedeeltelijk tevreden zijn omdat slechts een gedeelte van de hulp op tijd in gang werd gezet. Een paar Wmo-gebruikers is zeer ontevreden over de tijdigheid van de hulp, voor één bewoner duurde de levering van een aangepast onderdeel voor een hulpmiddel meer dan een half jaar. Het ontbreken van dit onderdeel zorgde ervoor dat deze bewoner niet zelfstandig de deur uit kon.

Kwaliteit van de voortgangsbewaking na toewijzing van hulp.
Meerdere bewoners uit het casusonderzoek benoemen dat het belangrijk is dat een consulent zich proactief opstelt en contact onderhoudt tussen de beschikkingen door. Bewoners worden graag op de hoogte gehouden van mogelijke veranderingen en zaken waar zij rekening mee moeten houden. Indien sprake is van een progressief verloop van een ziekte is het extra belangrijk dat een consulent peilt of de geboden hulp nog voldoende is. In slechts een paar gevallen nam de consulent na de beschikking uit zichzelf contact op met de bewoner.

Onderbouwing jeugdhulp

Onderstaande bevindingen zijn gebaseerd op het casusonderzoek onder bewoners die gebruik hebben gemaakt van de toegang tot de jeugdhulp.

De vindbaarheid en toegankelijkheid
Voor de meeste gesproken bewoners geldt dat zij met de jeugdhulp in aanraking kwamen omdat hun hulpvraag in beeld was bij school, jeugdzorg of jeugdreclassering. Een enkeling is doorverwezen door

de huisarts, een andere hulpinstantie of is zelf op zoek gegaan naar hulp via de website van de gemeente. De meeste bewoners wisten waar ze terecht konden met hun hulpvraag, voor twee casussen gold dit niet. Deze twee bewoners waren lange tijd op zoek naar de juiste hulp en wisten niet waar zij hun hulpvraag neer konden leggen. Bijna alle bewoners vonden dat ze goed terecht konden met hun hulpvraag. Drie bewoners konden niet goed terecht, voor hen geldt dat zij een vrij complexe hulpvraag hadden. Daarnaast denkt slechts een paar bewoners dat bewoners in Rheden weten waar ze terecht kunnen met hun hulpvraag.

Kwaliteit van de vraagverheldering
De meeste bewoners uit het casusonderzoek zijn van mening dat het de consulent lukte om de hulpvraag helder te krijgen, bovendien zijn de meeste bewoners tevreden over het contact met de consulent. Wel wordt een paar keer benoemd dat de kwaliteit van de vraagverheldering en de kwaliteit van het contact kan verschillen per consulent. Ervaring, inlevingsvermogen en meedenkend vermogen zijn volgens bewoners belangrijke voorwaarden voor goed contact met een consulent. Bovendien vinden bewoners het belangrijk dat er een goede klik is met de consulent.

Niet alle gesproken bewoners hebben direct contact gehad met hun consulent, voor sommigen verliep het contact met de gemeente via een hulporganisatie of persoonlijk begeleider/coach. Slechts een aantal bewoners heeft langere tijd contact gehad met dezelfde consulent, voor de rest was er sprake van wisselingen. Meerdere bewoners benoemen dat deze wisselingen lastig zijn omdat je steeds opnieuw je verhaal moet doen. Om dit ongemak iets weg te nemen is het daarom belangrijk dat er sprake is van een goede informatieoverdracht van de ene naar de andere consulent.

Kwaliteit van de beslissing op toewijzing (of afwijzing) van hulp
Iets minder dan de helft van de gesproken bewoners is tevreden over de beslissing die werd gemaakt door de gemeente over de te ontvangen hulp. Een aantal van de gesproken bewoners is gedeeltelijk tevreden over de afgegeven beschikking. Eén van de bewoners had te maken met een wisseling van aanbieder, de oude aanbieder was niet langer gecontracteerd, over deze wisseling was de bewoner erg ontevreden. Ook heeft één bewoner te maken gehad met meerdere verkeerde beschikkingen waardoor de hulp rond het wachten op de nieuwe beschikking steeds opnieuw stil werd gezet. Ook was één bewoner ontevreden over de toewijzing vanwege een lange reistijd naar de toegewezen aanbieder.

Tijdigheid van de dienstverlening
Voor iets minder dan de helft van de gesproken bewoners kwam de hulp op tijd. Een aantal bewoners is van mening dat de hulp sneller geboden had kunnen worden. De bewoners die niet geheel tevreden zijn over de tijdigheid van de hulp hadden vaak een wat complexere hulpvraag, waar maatwerk nodig was om tot een goede oplossing te komen.

Kwaliteit van de voortgangsbewaking na toewijzing van hulp.
In ongeveer de helft van de casussen nam de consulent na afgeving van de beschikking nog contact op met de bewoner om te vragen hoe de hulp bevallen was. Bij een aantal casussen verliep al het contact via hun begeleider/coach of hulporganisatie waardoor de cliënt zelf niet op de hoogte was van het contact met de gemeente.

2.3 Toetsing aan het normenkader: Wmo

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:
- Voldoet niet: dit betekent dat op geen enkele wijze (0%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet beperkt: dit betekent dat voor een klein deel (<=50%) wordt voldaan aan de norm

- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel (>50%, <75%) wel dan niet wordt voldaan aan de norm
- Voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte (>75%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet: dit betekent dat volledig (100%) wordt voldaan aan de norm.

Norm	Toetsing
Inwoners oordelen positief over: ○ De toegankelijkheid, ○ Vindbaarheid, ○ Tijdigheid van de dienstverlening, ○ Kwaliteit van de vraagverheldering, ○ Kwaliteit van de beslissing op toewijzing (of afwijzing) van hulp en kwaliteit van de voortgangsbewaking na toewijzing van hulp.	○ *Toegankelijkheid en vindbaarheid: voldoet grotendeels* ▪ 11 van de 15 bewoners wisten waar zij terecht konden met hun hulpvraag; ▪ 12 van de 15 bewoners konden goed terecht met hun hulpvraag; ○ *Tijdigheid van de dienstverlening: voldoet beperkt* ▪ 4 van de 15 bewoners kregen op tijd de gevraagde hulp, voor 6 van de 15 bewoners was een gedeelte van de hulp op tijd en voor 4 van de 15 bewoners kwam de hulp te laat of is de hulp helemaal niet geboden. Dit is de tijdigheid van de daadwerkelijke hulpverlening en niet het binnen de termijnen van de Wmo op te leveren onderzoeksverslag.; ○ *Kwaliteit van de vraagverheldering: voldoet grotendeels* ▪ Bij 12 van de 15 bewoners lukte het de consulent om de hulpvraag duidelijk te krijgen (soms met wat hulp van een coach of begeleider); ○ *Kwaliteit van de beslissing op toewijzing: voldoet merendeels* ▪ Bij 8 van de 15 onderzochte casussen waren de bewoners tevreden over de te ontvangen hulp, 4 bewoners zijn gedeeltelijk tevreden over de beslissing van de gemeente en 3 bewoners zijn geheel ontevreden; ○ *Kwaliteit van de voortgangsbewaking na toewijzing van hulp: voldoet beperkt* ▪ In slechts 3 van de 15 onderzochte casussen nam de consulent na de beschikking nog contact op met de bewoner om te vragen hoe de hulp beviel en of er nog andere dingen nodig waren.

2.4 Toetsing aan het normenkader: Jeugdhulp

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet: dit betekent dat op geen enkele wijze (0%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet beperkt: dit betekent dat voor een klein deel (<=50%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel (>50%, <75%) wel dan niet wordt voldaan aan de norm
- Voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte (>75%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet: dit betekent dat volledig (100%) wordt voldaan aan de norm.

Norm	Toetsing
Inwoners oordelen positief over: ○ De toegankelijkheid, ○ Vindbaarheid, ○ Tijdigheid van de dienstverlening, ○ Kwaliteit van de vraagverheldering, ○ Kwaliteit van de beslissing op toewijzing (of afwijzing) van hulp en kwaliteit van de voortgangsbewaking na toewijzing van hulp.	○ *Toegankelijkheid en vindbaarheid: voldoet merendeels* ▪ 11 van de 14 bewoners wisten waar zij terecht konden met hun hulpvraag, voor 1 bewoner was de vraag niet van toepassing omdat de hulpvraag niet vanuit de bewoner zelf kwam maar de hulp min of meer werd opgelegd vanuit school; ▪ 10 van de 15 bewoners konden goed terecht met hun hulpvraag; ○ *Tijdigheid van de dienstverlening: voldoet beperkt* ▪ 7 van de 15 bewoners kregen op tijd de benodigde hulp, voor 4 van de 15 bewoners was een gedeelte van de hulp op tijd en voor 4 van de 15 bewoners kwam de hulp te laat of is hulp helemaal niet geboden; ○ *Kwaliteit van de vraagverheldering: voldoet grotendeels* ▪ Bij 8 van de 13 bewoners lukte het de consulent om de hulpvraag duidelijk te krijgen. Bij twee bewoners was de vraag niet van toepassing, gezien de zorgaanbieder in deze gevallen de vraagverheldering op zich heeft genomen; ○ *Kwaliteit van de beslissing op toewijzing: voldoet merendeels* ▪ 9 van de 15 bewoners vond dat de juiste beslissing werd gemaakt over de te ontvangen hulp, 4 bewoners zijn gedeeltelijk tevreden over de beslissing van de gemeente en 2 bewoners zijn geheel ontevreden; ○ *Kwaliteit van de voortgangsbewaking na toewijzing van hulp: voldoet meerendeels* ▪ Bij 7 van de 12 onderzochte casussen nam de consulent na de beschikking nog contact op met bewoner om te vragen hoe de hulp beviel en of er andere dingen nodig waren. Voor 3 onderzochte casussen was de vraag niet van toepassing gezien het contact via een zorgaanbieder verliep.

3

BEVINDINGEN PERSPECTIEF WETTELIJKE EN JURIDISCHE KADERS

3. Bevindingen perspectief wettelijke en juridische kaders

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de volgende onderzoeksvraag beantwoord:

2. Hoe is het toegangsproces feitelijk ingericht en is de toegang tot de Wmo en jeugdhulp daarmee rechtmatig ingericht?

Daar waar van toepassing gebeurt dat vanuit twee perspectieven: (1) Wmo en (2) Jeugdwet.

In de eerste plaats wordt meer inzicht gegeven in het aantal toegekende aanvragen van de Wmo en Jeugdhulp door de jaren heen. In paragraaf 3.2 wordt vervolgens de onderzoeksvraag op hoofdlijnen beantwoord, gevolgd door een onderbouwing. Het hoofdstuk eindigt met een toetsing aan het normenkader.

Aantal toegekende aanvragen
Tabel 3 geeft overzichtelijk weer hoeveel Wmo- en jeugdhulpaanvragen door de jaren heen zijn toegekend uitgesplitst naar het soort ondersteuning of het soort verwijzing.

Tabel 3 | Aantal toegekende Wmo- en jeugdhulpaanvragen per jaar

	Jaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Aantal toegekende aanvragen per jaar per ondersteuning (Wmo)	Begeleiding	357	412	412	804	1062	892	722
	HBH**	76	175	94	206	983	896	1239
	Rollen	84	105	89	84	103	92	72
	Vervoer	202	274	280	364	450	310	348
	Wonen	171	180	175	203	260	226	213
	Totaal	890	1146	1050	1661	2858	2416	2594

	Jaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Aantal toegekende aanvragen per jaar per soort verwijzing (Jeugdhulp)	Jeugdvoorziening (gemeentelijke verwijzing)	0	0	6	877	720	712	679
	Jeugdvoorziening (externe verwijzing)	0	1	3	1395	1726	1597	791
	Totaal	0	1	9	2272	2446	2309	1470

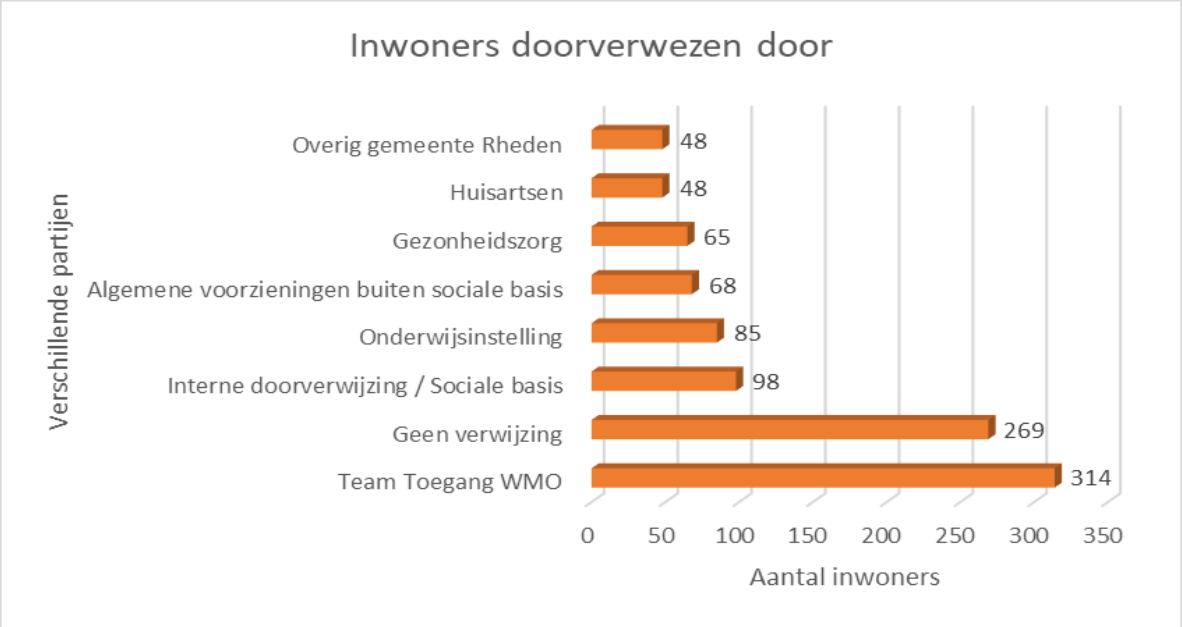
Bron: Civision Samenlevingszaken
*De cijfers van 2021 zijn voorlopige cijfers (tot eind oktober 2021)
**De term HBH staat voor hulp bij huishouden

Tabel 3 maakt het aantal aanvragen inzichtelijk zoals die door het gemeentelijke systeem geregistreerd zijn. De aantallen kunnen verschillen met tabel 1 en tabel 2. Deze tabellen geven het aantal unieke cliënten en het aantal unieke trajecten in een jaar weer. Trajecten en cliënten kunnen in meerdere jaren meetellen (bijvoorbeeld: in tabel 1 en 2 telt een cliënt die in november 2020 een traject heeft wat doorloopt tot maart 2021 in 2020 én in 2021 mee). Tabel 3 laat zien dat het aantal toegekende Wmo aanvragen is gestegen tot en met 2019 en daarna iets afneemt. De daling in 2020 ten opzichte van 2019 is volgens respondenten mogelijk het gevolg van de coronacrisis. Voor jeugdhulp geldt dat voor 2018 geen

sprake was van complete cijfers over het aantal toegekende aanvragen. In 2015, 2016 en 2017 zijn de aanvragen van jeugd uitbesteed geweest bij Zorglokaal. De aanvragen werden wel door de gemeente uitgevoerd. Vanaf 2020 is sprake van een afname van het aantal toegekende jeugdhulp aanvragen, dit is mogelijk het gevolg van de coronacrisis.
Een andere genoemde mogelijke verklaring is dat vanaf 2020 Incluzio een deel van de aanvragen oppakt en bewoners daaropvolgend rechtstreeks verwijst naar ondersteuning vanuit de sociale basis. De sociale basis vangt de lichte ondersteuning (Wmo en jeugd) op. Daarmee is er extra ingezet op de toegang via Incluzio terwijl vooralsnog geen sprake is van vermindering van de inzet van de toegang bij de gemeente. De eerste cijfers over de inzet van Incluzio zijn in onderstaande figuren weergegeven.

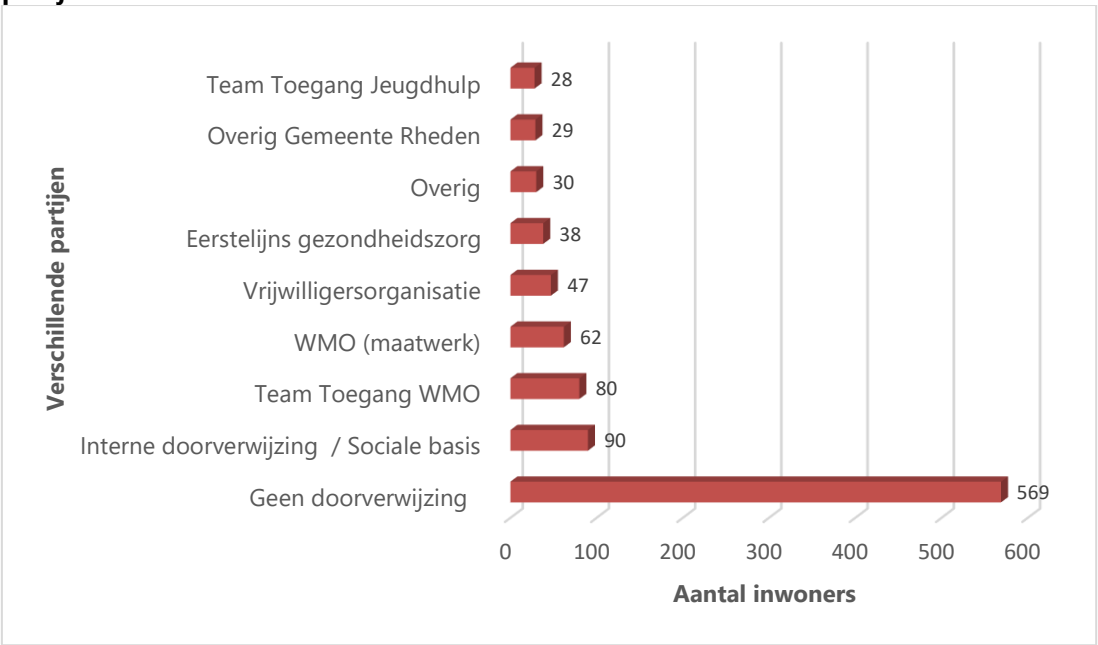
In figuur 3 is inzichtelijk gemaakt via welke route bewoners bij Incluzio terecht zijn gekomen. De meeste bewoners zijn via team toegang Wmo bij Incluzio terecht gekomen. Deze inwoners hebben zich in eerste instantie met hun hulpvraag bij de gemeente gemeld en zijn toen doorverwezen naar Incluzio. Ook valt op dat een relatief groot aandeel van de instroom bij Incluzio wordt gevormd door bewoners die zonder verwijzing de weg naar Incluzio weten te vinden.

Figuur 3: Aantal inwoners die bij de instroom zijn doorverwezen naar Incluzio door de verschillende partijen in 2021*

*Cijfers t/m oktober 2021

Figuur 4: Aantal inwoners die bij afsluiting zijn doorverwezen door Incluzio naar de verschillende partijen in 2021*

*Cijfers t/m oktober 2021

Figuur 4 laat zien naar welke partijen bewoners vanuit Incluzio worden doorverwezen met hun hulpvragen. Het grootste gedeelte van de inwoners wordt niet doorverwezen (bijvoorbeeld als sprake is van een heel eenvoudige hulpvraag) of wordt intern doorverwezen naar de sociale basis. 199 bewoners werden uiteindelijk wel doorverwezen naar de Wmo, Jeugdhulp of een ander onderdeel van de gemeente. Naast naar de gemeente worden inwoners ook naar de eerstelijns gezondheidszorg en vrijwilligersorganisatie toegeleid.

3.2 Inrichting toegang Wmo en jeugdhulp

Beantwoording onderzoeksvraag op hoofdlijnen:
In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 zijn verschillende wettelijke vereisten opgenomen omtrent de toegang tot de Wmo. Voor de toegang tot de jeugdhulp geldt dat deze wettelijke vereisten zijn opgenomen in de Jeugdwet 2015. Hieronder zijn twee van deze wettelijke vereisten weergegeven:

- *Wmo 2015:* Hulp wordt geboden indien een bewoner in verband met een beperking, chronische psychische of psychosociale problemen niet op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk voldoende zelfredzaam is of in staat is tot participatie.
- *Jeugdhulp 2015:* Jeugdhulp wordt geboden indien een jeugdige of ouder jeugdhulp nodig heeft in verband met opgroei- en opvoedproblemen, psychische problemen en stoornissen, die niet door henzelf kunnen worden opgelost, waarbij ook geen aanspraak kan worden gemaakt op een andere voorziening of het eigen netwerk.

De 'verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Rheden 2019' en 'verordening Jeugdhulp 2019' sluiten aan bij de wettelijke vereisten. Bovendien zijn de verschillende stappen om te komen tot een beslissing of afwijzing van de aanvraag uitvoerig uitgewerkt binnen de Wmo- en jeugdhulpverordening. Zo beoogt Incluzio sinds 1-1-2021 een gedeelte van de hulpvragen op te vangen binnen de sociale basis (het voorliggend veld) in plaats van direct over te gaan tot een maatwerkvoorziening of specialistische jeugdhulp. Voor de Wmo geldt dat de wettelijke termijn van 8 weken (van melding tot aan besluit) in de eerste helft van 2021 steeds vaker werd behaald. In de zomer van 2021 werd bij zo'n 22% van de casussen de termijn niet gehaald. Dit blijft wel een punt van

aandacht. Het aantal bewoners dat langer dan 6 weken wachtte op een besluit van de gemeente liep van augustus tot en met november 2021 weer sterk op. Voor meer dan 50% van de werkvoorraad gold dat de 6 wekentermijn niet werd gehaald. Voor de jeugdhulp geldt geen wettelijke termijn maar een 'redelijke termijn'. Wel is in één van de beleidsdocumenten van Rheden een beoogde termijn opgesteld van 8 weken (van het neerleggen van de hulpvraag tot aan het besluit). Voor jeugdhulp geldt dat de beoogde termijn van 8 weken vanaf 6 september tot en met halverwege november steeds werd gehaald.

Onderbouwing Wmo

Wettelijke kaders

In de Wet Maatschappelijke ondersteuning 2015 wordt clientondersteuning gedefinieerd als: "Onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen."

Een ingezetene van Nederland komt overeenkomstig de bepalingen van deze wet in aanmerking voor een maatwerkvoorziening, bestaande uit:

a. Door het college van de gemeente waarvan hij ingezetene is, te verstrekken ondersteuning van zijn zelfredzaamheid en participatie, voor zover hij in verband met een beperking, chronische psychische of psychosociale problemen niet op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk voldoende zelfredzaam is of in staat is tot participatie,
b. Beschermd wonen, te verstrekken door het college van de gemeente tot welke hij zich wendt, voor zover hij in verband met psychische of psychosociale problemen niet in staat is zich op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk te handhaven in de samenleving, dan wel
c. Opvang, te verstrekken door het college van de gemeente tot welke hij zich wendt, indien hij de thuissituatie heeft verlaten, al dan niet in verband met risico's voor zijn veiligheid als gevolg van huiselijk geweld, en niet in staat is zich op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk te handhaven in de samenleving.

Wettelijke termijn

In artikel 2.3.2 komt naar voren dat het college zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 6 weken na de melding een onderzoek dient uit te voeren. Bovendien dient het college te bevestigen dat zij de melding hebben ontvangen. Voordat dit onderzoek van start gaat krijgt de client de mogelijkheid een persoonlijk plan te overhandigen met hierin de omstandigheden en de ondersteuning die naar zijn mening het meest is aangewezen. Zodra het onderzoek is uitgevoerd (of als de wettelijke termijn van 6 weken is overschreden) kan de cliënt een aanvraag doen. Het college geeft de beschikking binnen twee weken na ontvangst van de aanvraag. Oftewel, de wettelijke beslistermijn (van melding tot aan beschikking) betreft 8 weken.

Lokale kaders (verordening en beleidsregels)

Wmo-verordening

In de Memorie van Toelichting op de Wmo is aangegeven dat de gemeente een Wmo-verordening dient op te stellen: "De gemeenteraad stelt bij verordening de regels vast voor de uitvoering van het beleid door het college. De gemeentelijke verordening is daarmee een essentieel document voor de concrete uitwerking van het beleid van een gemeente met betrekking tot ondersteuning van zelfredzaamheid en -participatie, beschermd wonen en opvang". De verordening is daarmee een uitvloeisel van zowel het wettelijk kader als het eigen beleid van de gemeente. De gemeente Rheden heeft een Wmo-verordening.

In deze Wmo-verordening komen de punten terug die de Wmo voorschrijft om bij verordening te regelen, zoals:

- De gemeenteraad stelt bij verordening de regels vast die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het in artikel 2.1.2 bedoelde plan en de door het college ter uitvoering daarvan te nemen besluiten of te verrichten handelingen. Dit betreft het vaststellen van de Wmo-verordening.
- Het college draagt er in ieder geval zorg voor dat voor ingezetenen cliëntondersteuning beschikbaar is. Het college draagt er zorg voor dat bij de cliëntondersteuning het belang van betrokkene uitgangspunt is (artikel 2.2.4). Dit is opgenomen in de Wmo-verordening.
- Het college draagt er zorg voor dat aan personen die daarvoor in aanmerking komen, een maatwerkvoorziening wordt verstrekt. Hieraan zijn in artikel 2.3.2 meerdere eisen gesteld. Bijvoorbeeld dat onderzoek moet plaatsvinden, waar dat onderzoek zich op moet richten, binnen welke termijn dat moet gebeuren en dat dit in een plan moet worden vastgelegd. Dit is in de Wmo-verordening vastgelegd.
- In artikel 2.3.5 is voorgeschreven binnen welke termijn het college moet beslissen over een aanvraag voor een maatwerkvoorziening en hoe deze voorziening is afgestemd op omstandigheden en bijvoorbeeld andere voorzieningen. Dit is in de Wmo-verordening vastgelegd.

In de Wmo-verordening 2019 van Rheden staat een aantal zaken die specifiek betrekking hebben op de toegang tot de Wmo:

Melding: Het college bevestigt binnen twee dagen dat zij een melding over een hulpvraag hebben ontvangen. Indien nodig wordt zo spoedig mogelijk een afspraak gemaakt voor een gesprek. In het geval van spoedeisende gevallen als bedoeld in artikel 2.3.3 treft het college een tijdelijke maatwerkvoorziening in afwachting van de uitkomst van het onderzoek.

Onderzoek: Om te bepalen of een maatwerkvoorziening kan worden getroffen wordt een onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek bestaat uit een aantal onderdelen/stappen:

a. Persoonlijk plan.
b. Informatie en identificatie.
c. Gesprek.
d. (Wettelijke) factoren.
e. Terugkoppeling.
f. Aanvraag maatwerkvoorziening.
g. Aanvraag voor een pgb.
h. Mogelijkheid tot second opinion.

Criteria voor een maatwerkvoorziening en weigeringsgronden: Om in aanmerking te komen voor een maatwerkvoorziening zijn een aantal criteria opgesteld. Deze zijn terug te lezen in artikel 10, 11, 12 en 13 van de verordening. Daarnaast kan een maatwerkvoorziening op basis van een aantal gronden worden geweigerd. Zo kan de aanvraag bijvoorbeeld worden geweigerd als de cliënt aanspraak kan maken op enige andere passende voorziening of dienst op grond van andere wet- en regelgeving. In artikel 14 van de verordening wordt verder ingegaan op de weigeringsgronden.

Beleidsregels Wmo

In het document 'Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Rheden 2019' wordt onder andere ingegaan op beleidsregels omtrent de toegang van de Wmo en Jeugdhulp:

- *Aanvaardbaar niveau:* De gemeente Rheden streeft binnen de Wmo en Jeugdhulp naar een aanvaardbaar niveau van zelfredzaamheid, participatie en veiligheid van de bewoners. Hierbij wordt gekeken naar wat past bij de leeftijd en situatie van de bewoner. Aanvaardbaar geeft aan dat er soms belemmeringen of beperkingen blijven die niet verholpen kunnen worden. De ondersteuning richt zich tot wat noodzakelijk is voor de zelfredzaamheid, participatie en veiligheid. De ondersteuning breidt zich niet uit tot wat de inwoner noodzakelijk vindt in het kader van gewoonte of smaak. Het

betekent niet per definitie dat alle activiteiten zoals hobby's kunnen worden uitgeoefend zoals voorheen.

- *Rol consulent:* De consulent is in staat om de situatie van de bewoner te onderzoeken en een onafhankelijke afweging te maken van de situatie en de eventueel benodigde ondersteuning. Er wordt in samenwerking met de inwoner een (integraal) plan opgesteld en specifieke, meetbare, haalbare, realistische en tijdgebonden doelen geformuleerd. Indien specialistische kennis voor het maken van de afweging noodzakelijk is, maakt de consulent gebruik van een externe adviseur. Indien de bewoner het niet eens is met de beslissing kan een second opinion worden aangevraagd. In dit geval kijkt een consulent van een ander team nogmaals naar de gemaakte beslissing.
- *Regierol:* In principe voert een inwoner zelf de regie over de ondersteuning en/of zijn leven. Wanneer een inwoner niet in staat is zelf regie te voeren over de ondersteuning en/of zijn leven, worden er verschillende mogelijkheden onderzocht. Er wordt allereerst gekeken of iemand uit het netwerk naast de inwoner kan staan. Als dit niet mogelijk is, kan een zorgaanbieder (tijdelijk) naast de inwoner staan totdat deze zelf in staat is weer regie te voeren. Wanneer er geen passende mogelijkheden zijn, bijvoorbeeld doordat er sprake is van een complexe situatie, kan de consulent tijdelijk de rol van regisseur op zich nemen.

  Regie voeren op een proces betekent:
  a. Helicopterview, overzicht bewaken;
  b. Organiseren en coördineren;
  c. Delegeren van acties en taken;
  d. Doelen monitoren en evalueren;
  e. Ondersteunen waar nodig, loslaten waar kan;
  f. Overdragen/Beleggen van het regie voeren voor de toekomst.

- *Verlenging onderzoektermijn:* Zoals in de Wmo verordening 2019 naar voren komt, dient binnen zes weken het onderzoek te worden uitgevoerd. De onderzoekstermijn van zes weken en het verstrekken van het plan of verslag wordt alleen uitgesteld met instemming van de inwoner. De inwoner ontvangt hiervoor een schriftelijke bevestiging. Hierin staan de datum van de melding, de reden van uitstel van het onderzoek, welke activiteiten nog moeten worden verricht en de termijn van de verlenging.
- *Verlenging beslistermijn:* Zoals in de Wmo verordening 2019 naar voren komt, dient binnen twee weken na een aanvraag een besluit te worden genomen. Het verlengen van de beslistermijn van twee weken gebeurt alleen met instemming van de inwoner. De inwoner ontvangt hiervoor een schriftelijke bevestiging. Hierin staan de datum van de aanvraag, de aangevraagde ondersteuning, de reden van uitstel, wat nog nodig is voor het besluit en de beslistermijn van twee weken (zo kort mogelijk).

Feitelijke inrichting

Toegang via de gemeente

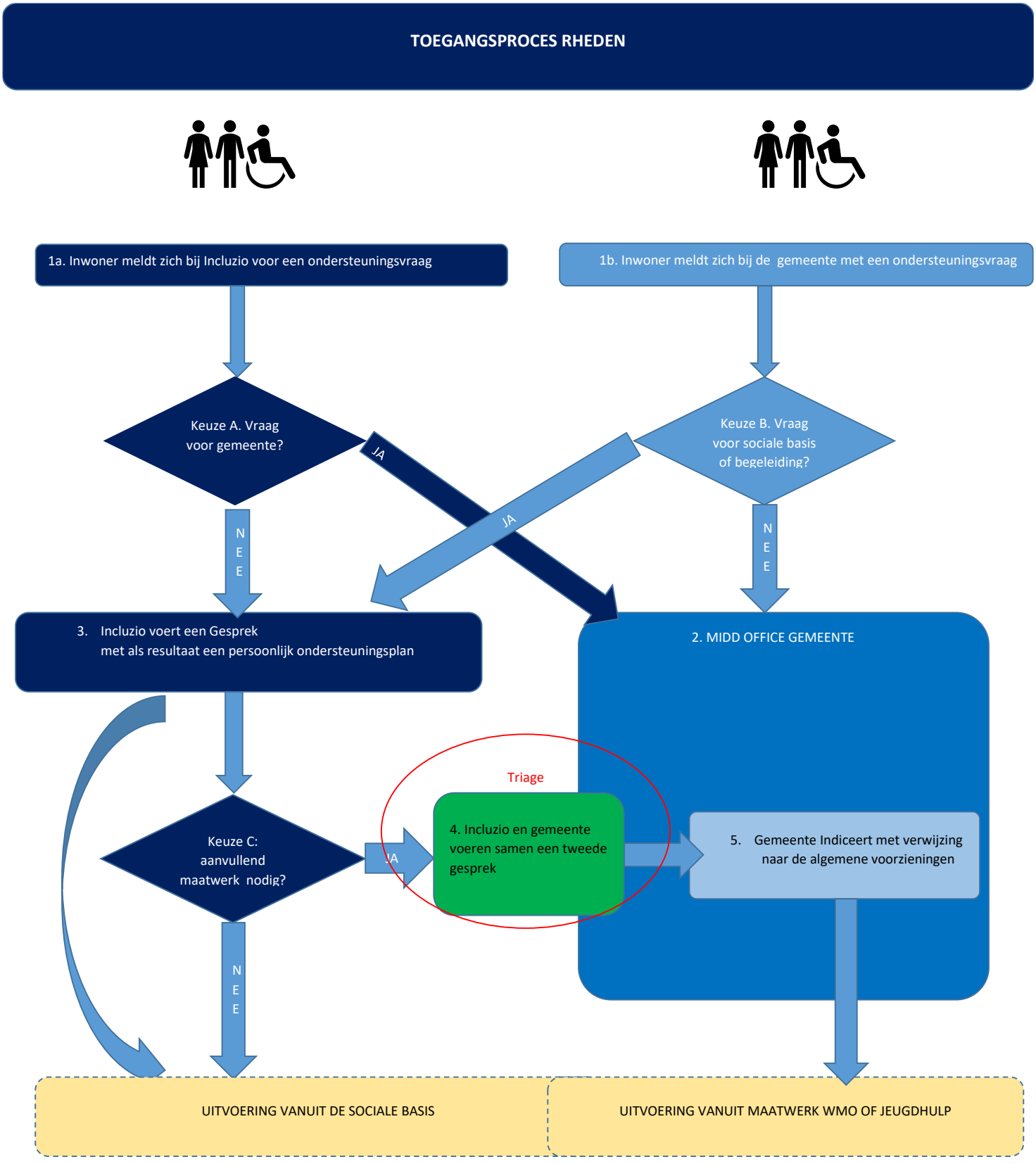
De toegang via de gemeente verloopt via het Sociaal Meldpunt. Bij het Sociaal Meldpunt kunnen bewoners terecht met al hun vragen over hulp bij het huishouden, woningaanpassing, vervoersvoorzieningen en hulpmiddelen. Uit de interviews blijkt dat de bewoners die zich telefonisch melden bij de gemeente eerst via het klantcontactcentrum worden geholpen. Het klantcontactcentrum bepaalt of een bewoner wordt doorgeleid naar het Sociaal Meldpunt. Inmiddels, zo blijkt uit de interviews, kunnen bewoners het Sociaal Meldpunt ook rechtstreeks benaderen.
Uit de gesprekken blijkt dat de in de verordening genoemde volgorde van melden, onderzoek (inclusief keukentafelgesprek) en het aanvragen en toekennen van een voorziening ook in de praktijk plaatsvindt.

Toegang via Incluzio

Sinds begin 2021 verloopt de toegang tot de Wmo en Jeugdhulp bij voorkeur via Incluzio. Bewoners melden zich met hun hulpvragen bij Incluzio, voor maatwerk kunnen ze bij de gemeente terecht. Pas na een eerste intake komt een inwoner, indien de laagdrempelige hulp van Incluzio niet toereikend is, terecht bij de consulenten van de gemeente. Incluzio doet in feite vooronderzoek. Voor de bewoner zit er, indien

maatwerk nodig is, wel een week meer tijd tussen omdat ze zich altijd eerst bij Incluzio aanmelden. Hoewel de bevindingen van Incluzio kunnen worden meegenomen in het verder onderzoek door de consulent van de gemeente in het kader van de beoordeling aanspraak op maatwerk, is het voor de bewoner, indien er maatwerk nodig is, wel een extra schakel, omdat ze zich altijd eerst bij Incluzio aanmelden. Het doel met de positionering bij Incluzio is om meer hulpvragen op te vangen met de laagdrempelige hulp en slechts een gedeelte door te verwijzen naar de maatwerkvoorzieningen. Het gevolg hiervan is dat bewoners met een nieuwe hulpvraag inclusief verwijzing naar maatwerk, vanaf begin dit jaar te maken hebben met een toegang in twee fasen.

In onderstaand plaatje (overgenomen uit het werkproces van december 2020) is schematisch weergegeven hoe het proces van hulpvraag tot aan Wmo-ondersteuning of Jeugdhulp beschikking via de gemeentelijke toegang en die van Incluzio is ingericht. Dit is het werkproces sinds 01-01-2021. Tot eind 2020 zijn er veel vragen die met lichte ondersteuning (Jeugd en WMO) te maken hebben en die bij de gemeentelijke Toegang belanden. De gemeente heeft de verwachting dat de verbreding en versteviging van de sociale basis door de opdracht bij Incluzio tot een toename van de informatie en advies rol van de sociale basis zal leiden en een afname bij de Toegang van de gemeente. De maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugd: deze voorzieningen zijn lokaal dan wel regionaal ingekocht, toeleiding is belegd bij de gemeentelijke Toegang en bevoegde verwijzers. Dus mensen die eerst via Incluzio binnenkomen en niet kunnen worden doorverwezen naar de sociale basis maar richting maatwerkvoorzieningen moeten gaan, krijgen dan vervolgens weer te maken met de toegang van de gemeente.

TOEGANGSPROCES RHEDEN
1a. Inwoner meldt zich bij Incluzio voor een ondersteuningsvraag
1b. Inwoner meldt zich bij de gemeente met een ondersteuningsvraag
Keuze A. Vraag voor gemeente?
Keuze B. Vraag voor sociale basis of begeleiding?
JA
JA
N E E
N E E
3. Incluzio voert een Gesprek met als resultaat een persoonlijk ondersteuningsplan
2. MIDD OFFICE GEMEENTE
Triage
Keuze C: aanvullend maatwerk nodig?
JA
4. Incluzio en gemeente voeren samen een tweede gesprek
5. Gemeente Indiceert met verwijzing naar de algemene voorzieningen
N E E
UITVOERING VANUIT DE SOCIALE BASIS
UITVOERING VANUIT MAATWERK WMO OF JEUGDHULP

Beoogde en gerealiseerde termijnen
Nadat de bewoner een melding doet, wordt door het college een onderzoek uitgevoerd. De beoogde termijn voor het uitvoeren van het onderzoek is zes weken. Wanneer vervolgens een aanvraag wordt ingediend krijgt het college twee weken de tijd om de beschikking af te geven of het verzoek te weigeren. De totale beoogde termijn (van melding tot aan beschikking/weigering) betreft dus acht weken.

Uit interviews met medewerkers van de toegang is naar voren gekomen dat in het verleden het beslissen bij het grootste (zo'n 90%) gedeelte van de onderzochte Wmo-casussen meer tijd in beslag nam dan de beoogde termijn van acht weken. In de eerste helft van 2021 is fors ingezet op het verkorten van de termijnen. De medewerkers van de toegang schatten in dat in de zomer van 2021 nog 2 van de 9 onderzochte casussen de termijn niet halen (zo'n 22%). Daarnaast geven deze medewerkers aan dat er in de loop van 2021 minder telefoontjes binnenkomen van bewoners die ontevreden zijn over de lange wachttijd. Eén van de verklaringen die wordt genoemd is dat tegenwoordig met kleurcodes wordt gewerkt waardoor bewoners waarbij sprake is van een urgente situatie naar voren worden geschoven. De kleurcode rood geeft aan dat een casus op of over de termijn zit, waardoor dit nu sneller wordt opgepakt. Het aantal casussen dat meer dan 6 weken op een besluit wacht is sinds augustus 2021 tot en met november 2021 gestegen. Zie tabel 4 op pagina 30 voor de actuele cijfers van het aantal overschrijdingen van de termijnen voor de Wmo en jeugdhulp.

Onderbouwing jeugdhulp

Wettelijke kaders Jeugdwet
De Jeugdwet draagt op, de verantwoordelijkheid voor het voorkomen van, de ondersteuning, hulp en zorg bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen, de uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregelen en de jeugdreclassering bij de gemeente te beleggen. Dit om te komen tot betere samenwerking van hulpverleners rond gezinnen, eerdere ondersteuning bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen, hulp op maat en meer ruimte voor professionals en tot het demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren van de jeugdsector, waarbij het uitgangspunt is dat de verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien van jeugdigen allereerst bij de ouders en de jeugdige zelf ligt.

De jeugdhulp is overgeheveld naar de gemeenten die zich in hun beleid moeten richten op:
a. Het voorkomen en de vroege signalering van en vroege interventie bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen;
b. Het versterken van het opvoedkundige klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen en kinderopvang;
c. Het bevorderen van de opvoedvaardigheden van de ouders, opdat zij in staat zijn hun verantwoordelijkheid te dragen voor de opvoeding en het opgroeien van jeugdigen;
d. Het inschakelen, herstellen en versterken van de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de jeugdige, zijn ouders en de personen die tot hun sociale omgeving behoren, waarbij voor zover mogelijk wordt uitgegaan van hun eigen inbreng;
e. Het bevorderen van de veiligheid van de jeugdige in de opvoedsituatie waarin hij opgroeit;
f. Integrale hulp aan de jeugdige en zijn ouders, indien sprake is van multiproblematiek, en
g. Het tot stand brengen en uitvoeren van familiegroepsplannen en het verlenen van hulp op basis van familiegroepsplannen, ter uitvoering van artikel 4.1.2 en indien sprake is van vroege signalering van opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen.

De Jeugdwet onderscheidt meerdere verwijzers en dus toegangen tot jeugdhulp:
- De gemeente als verwijzer via het Sociaal Meldpunt
- Huisartsen en jeugdartsen/medisch specialisten
- Instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering, (gecertificeerde instellingen).
- Anderen zoals scholen, rechtelijke macht en de "zelfverwijzers'

Redelijke termijn
De Jeugdwet kent in tegenstelling tot de Wmo geen wettelijke termijnen voor de behandeling van een aanvraag voor jeugdhulp. Gesproken wordt van redelijke termijnen.

Lokale kaders (verordening en beleidsregels)
Ook voor de jeugdhulp-verordening geldt dat dit een uitvloeisel is van zowel het wettelijk kader als het eigen beleid van de gemeente. De gemeente Rheden heeft een jeugdhulp-verordening. In de Jeugdwet komt naar voren dat gemeenten een verordening moeten opstellen waarin in ieder geval de volgende zaken dienen te worden opgenomen:

- De door het college te verlenen individuele voorzieningen en overige voorzieningen, met betrekking tot de voorwaarden voor toekenning en de wijze van beoordeling van, en de afwegingsfactoren bij een individuele voorziening. Dit is opgenomen in de jeugdhulp-verordening.
- De wijze waarop de gemeentelijke toegang tot en de toekenning van een individuele voorziening wordt afgestemd met andere voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen. Dit is in de jeugdhulp-verordening vastgelegd. Jeugdigen kunnen ook via huisartsen, rechterlijke macht, instellingen voor jeugdbescherming naar jeugdhulp verwezen worden.
- De wijze waarop de hoogte van een persoonsgebonden budget (als bedoeld in artikel 8.1.1) wordt vastgesteld. Dit is opgenomen in de jeugdhulp-verordening.
- De bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een individuele voorziening of een persoonsgebonden budget, alsmede van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet. Dit is vastgelegd in de jeugdhulp-verordening.

In het artikel 2.2 van de jeugdwet ten aanzien van het beleidsplan jeugdhulp is de volgende eis opgenomen: "*Het plan beschrijft welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen, hoe gemeten zal worden of deze resultaten zijn behaald en welke outcomecriteria gehanteerd worden ten aanzien van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen*"

In de jeugdhulpverordening 2019 van Rheden staat een aantal zaken die specifiek betrekking hebben op de toegang tot de jeugdhulp.

Gesprek en onderzoek
Zodra een jeugdige of ouder/voogd een hulpvraag bij het college neerlegt volgt een gesprek. In dit gesprek wordt de hulpvraag verder gespecificeerd en wordt bekeken of en welke voorzieningen tot de mogelijkheden behoren. De jeugdhulp kent twee soorten voorzieningen: algemene voorzieningen en individuele voorzieningen. Algemene voorzieningen zijn rechtstreeks voor iedereen toegankelijk. Hieronder valt welzijnswerk, jongerenwerk en preventieve/lichte opvoedondersteuning. In de eerste plaats wordt in het gesprek gekeken of het eigen netwerk of de algemene voorzieningen voldoen om de hulpvraag op te lossen. Indien dit niet het geval is wordt in het gesprek gekeken naar de mogelijkheden om gebruik te maken van een individuele voorziening of het kiezen voor een persoonsgebonden budget (pgb). Bovendien kan het college, met instemming van de jeugdige of ouder/voogd, informatie inwinnen bij andere instanties om de problemen en meest aangewezen hulp helder te krijgen. De criteria om in aanmerking te komen voor een individuele voorziening en pgb zijn terug te lezen in de verordening.

Aanvraag individuele voorziening of pgb
Na het gesprek tussen het college en de ouder/voogd worden de besproken zaken vastgelegd in een integraal plan en/of gespreksverslag. Een ondertekend integraal plan en/of gespreksverslag is nodig om als jeugdige of ouder/voogd een aanvraag te kunnen doen voor een individuele voorziening. Ook kan gekozen worden om de hulp zelf in te kopen, in dat geval wordt een pgb-plan ingediend dat geldt als een aanvraag voor een pgb.

Besluit college
Het college neemt het besluit tot toewijzing of weigering op grond van de aanvraag, het onderzoek en het daaruit voortvloeiende integraal plan. Het besluit wordt vastgelegd in een beschikking.
In spoedeisende gevallen treft het college zo spoedig mogelijk een passende voorziening. Het college legt de beslissing omtrent de inzet van hulp in dat geval zo snel mogelijk, doch in ieder geval binnen zes weken na de start van de hulp, vast in een beschikking. Het gespreksverslag en (eventueel) opgestelde integrale plan maken onderdeel uit van de beschikking.
In de jeugdhulp-verordening is (los van spoedeisende gevallen) niet vastgesteld wat de beoogde termijn is waarbinnen een besluit wordt genomen.

Hoewel in de jeugdhulpverordening geen beoogde termijnen zijn opgenomen, zijn in het document 'Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Rheden 2019' wel beoogde termijnen opgesteld:

Binnen maximaal zes weken na het afronden van het gesprek wordt een (integraal) plan of gespreksverslag verstrekt aan de inwoner met de uitkomsten van het onderzoek. De onderzoekstermijn betreft dus 6 weken.
Er wordt binnen maximaal 6 weken na het afronden van het gesprek, een (integraal) plan of gespreksverslag verstrekt aan de inwoner met de uitkomsten van het onderzoek. De onderzoekstermijn van 6 weken en het verstrekken van het plan of verslag wordt alleen uitgesteld met instemming van de inwoner. De beslistermijn betreft 2 weken, dat is de tijd die het college krijgt om een beschikking af te geven of het verzoek te weigeren. Ook voor de beslistermijn geldt dat deze alleen kan worden verlengd met toestemming van de bewoner. De totale beoogde termijn (van melding tot aan beschikking/weigering) betreft dus acht weken.
De onderzoekstermijn en beslistermijn voor de jeugdhulp komen overeen met de termijnen die zijn opgesteld voor de Wmo.

Feitelijke inrichting
Voor de toegang tot de jeugdhulp geldt dezelfde feitelijke inrichting als voor de toegang tot de Wmo. Zie hiervoor het vorige hoofdstuk.
De gemeente zet ook praktijkondersteuners bij huisartsenpraktijken in. In Dieren en Rheden zijn dat praktijkondersteuners die in de huisartsenpraktijk werken. Bij huisartsen in Velp is een ondersteuner Jeugd en Gezin als vast aanspreekpunt verbonden aan de huisartsenpraktijk, maar deze werkt niet op locatie en niet onder de verantwoordelijkheid van de huisarts.
De jeugdarts van de GGD is ook een verwijzer. Deze heeft ook contacten met het Sociaal Meldpunt en met de huisartsen. Met Incluzio zijn deze contacten er nog niet. Uit de interviews blijkt dat dit vooral te maken heeft met het feit dat Incluzio sinds 2021 is gestart.

Beoogde en gerealiseerde termijnen
In de jeugdhulp-verordening 2019 Rheden staat niet vermeld wat de beoogde termijn is waarbinnen een besluit moet worden genomen. De beoogde termijn is wel opgesteld in de beleidsregels, zoals eerder dit hoofdstuk naar voren kwam. In het document 'Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Rheden 2019' staat dat de onderzoekstermijn zes weken betreft en de beslistermijn twee weken. De totale beoogde termijn betreft dus acht weken. Volgens medewerkers van de toegang wordt in de zomer van 2021 bij ongeveer 60% van de jeugdhulp casussen de termijn niet gehaald. In 2021 zijn een aantal grote stappen gezet, voorheen ging ongeveer 100% van de casussen over de gestelde termijn heen. Daarmee lijkt het er op dat ten tijde van het opstellen van het rapport (december 2021) de overschrijdingen nagenoeg zijn weggewerkt en hiermee de effectiviteit op dit punt verhoogd is.

Sinds 2019 houdt de gemeente Rheden maandelijks bij welke aanvragen de onderzoekstermijn van 6 weken overschrijden. Bij navraag geeft de gemeente aan alleen te kijken naar de overschrijdingen van de onderzoekstermijn van 6 weken. Hierbij wordt dus geen rekening gehouden met de beslistermijn van 2

weken. Op basis van deze gegevens is daarom niet te achterhalen bij hoeveel aanvragen de totale termijn van 8 weken (wettelijke termijn voor Wmo en beoogde termijn voor jeugdhulp) is overschreden.
De gemeente houdt alleen actuele cijfers bij, dit betekent dat niet terug kan worden gezien bij hoeveel aanvragen in 2019 en 2020 de onderzoekstermijn van 6 weken werd overschreden. De gesproken respondent van de gemeente zegt hierover: 'Ik kan alleen van de huidige openstaande vragen een tijdspad geven. Ik kan tijdsoverschrijdingen uit het verleden/van afgesloten zaken niet uit het systeem halen'. Om deze reden kan alleen de huidige stand van zaken in 2021 gepresenteerd worden in tabel 4. Een kanttekening bij de tabel is dat de mogelijkheid bestaat dat in 2021 casussen zijn afgesloten waarbij de termijn van 6 weken werd overschreden. Omdat deze casussen niet zichtbaar zijn in het systeem zijn ze mogelijk niet opgenomen in onderstaande tabel.
Kijkend naar tabel 4 vallen een aantal zaken op. Sinds 6 september 2021 geldt voor jeugd dat de werkvoorraad die de 6 weken overschrijdt gelijk is aan 0. Dit betekent dat sinds 6 september alle aanvragen tijdig in behandeling zijn genomen. Op 4 januari van datzelfde jaar lag dit aantal nog op 55 voor jeugd. Voor Wmo geldt dat het aantal aanvragen waarbij de onderzoekstermijn wordt overschrijden in januari 2021 nog 336 was. Dit aantal nam af tot en met de zomer en nam na de zomer toe. Op 1 november was het aantal overschrijdingen 100.

Tabel 4 | Overschrijdingen van onderzoekstermijn van 6 weken per maand in 2021

	4 jan	1 feb	1 mrt	5 apr	3 mei	7 jun	5 jul	2 aug	6 sep	4 okt	1 nov
Jeugdhulp	55	18	15	11	8	13	5	11	0	0	0
Wmo	336	55	40	43	37	24	14	29	50	69	100

3.3 Ervaren kwaliteit van de toegang (Wmo en Jeugd)

Expertise bij de toegang
Uit gesprekken met de toegang en zorgaanbieders blijkt dat medewerkers van de toegang meestal heel bevlogen en betrokken zijn. Helaas is wel sprake van een groot verloop van medewerkers. Vaak mist een warme overdracht waardoor kennis (over specifieke casussen) verloren kan gaan en het proces vertraging oploopt. De gesproken hulpverleners/aanbieders zijn over het algemeen positief over het contact met de consulent vanuit de gemeente. Het contact met de consulent is over het algemeen niet heel intensief, meer incidenteel (rondom verlengingen van beschikkingen of nieuwe hulpvragen).

Reflectie op individuele en collectieve vraagstukken in de wijk
Incluzio neemt bij voorkeur de toegang sinds 1 januari van dit jaar (2021) op zich. Incluzio doet de intake, is zichtbaar in de wijk en poogt zoveel mogelijk mensen in het voorliggende veld (voorzieningen en welzijnswerk binnen de wijk) op te vangen. Het doel is dat bewoners pas worden doorverwezen naar de gemeente als een hulpvraag niet binnen het voorliggend veld kan worden opgelost. Gezien Incluzio deze rol sinds kort heeft is het nog te vroeg om te bepalen welke effecten dat oplevert.

Werkwijze toegang
Uit de gesprekken met de toegang en de geraadpleegde documenten blijkt dat de toegang keuzes afdwingt. Deze zijn echter niet altijd consistent uitlegbaar naar alle betrokkenen, hier zijn nog veel bewoners en aanbieders ontevreden over. Dit zijn keuzes met betrekking tot bijvoorbeeld soort hulp en soort aanbieder. Vaak wordt benoemd dat de keuze om over te gaan naar een andere aanbieder niet goed uit te leggen is als een traject voor een individu goed werkt. De communicatie over veranderingen richting aanbieders en bewoners kan beter. Het gaat hier om een tijdelijke overgangsfase. Tijdens deze overgangsfase is inderdaad onderzocht of overdracht mogelijk was, en indien volgens de gemeente inhoudelijke gronden aanwezig waren, volgde ook geen overdracht.

Efficiëntie toegang
Wat betreft de efficiëntie blijkt dat de toegang veel bewoners weet te bereiken en te helpen en bovendien worden de beoogde termijnen steeds vaker behaald. Echter zijn er nog steeds overschrijdingen van de afhandeltermijnen. Bovendien is sprake van een groot verloop van medewerkers (zowel binnen organisaties als binnen de toegang) en een tekort aan personeel. Met name bij complexe casussen is het van belang dat de lijnen tussen de gemeente, professionals en aanbieders van hulpmiddelen kort zijn zodat snel geschakeld kan worden. Bovendien wordt het erg belangrijk geacht dat beschikkingen snel worden afgegeven als er sprake is van urgentie. Een van de gesproken aanbieders geeft aan tevreden te zijn over de snelheid waarmee de gemeente Rheden beschikkingen afgeeft als hulp noodzakelijk is. Deze hulpverlener is vanuit andere gemeenten gewend dat ook urgente casussen onder op de stapel belanden en is positief over hoe de gemeente Rheden dit doet. Een andere professional is juist ontevreden over de beslissingen die door de gemeente zijn genomen rondom een complexe casus, deze professional had het gevoel dat er niet goed werd meegedacht en te weinig ruimte was voor uitzonderingen.

Sturing op- en afschaling
Het is nog te vroeg om uitspraken te doen over het effect van de toegang via Incluzio. Duidelijke streefwaarden en een o-meting ontbreken waardoor op korte termijn hierover ook geen inzicht komt. Incluzio is actief aan het sturen op het op- en afschalen van hulp doordat zij zelf actief zijn (en korte lijnen hebben) binnen het voorliggend veld van voorzieningen en welzijnswerk binnen de wijk. Aangezien Incluzio pas sinds 1 januari 2021 actief aan het sturen is op het op- en afschalen van hulp is het nog te vroeg om uitspraken te doen over het effect op de kostenbeheersing. De professionals in de ontwikkelkamer geven aan dat zij in de praktijk nog onvoldoende merken van actieve afschaling naar voorliggende voorzieningen. Voor de komst van Incluzio was er aandacht voor op en afschaling. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het opnemen van de eis bij regionale aanbesteding voor begeleiding producten WMO medio 2020 waarbij een vereiste is opgenomen dat aanbieders die gespecialiseerde begeleiding willen bieden ook product basisbegeleiding moeten bieden en dat actief toegewerkt wordt naar afschalen in uren en product. Dat de gemeente daar nog meer sturing aan heeft willen geven, daarvan is de aanbesteding Sociale Basis het gevolg geweest.

Regie binnen netwerksamenwerking
In het verleden ging het voor Jeugdhulp om honderden aanbieders. Voor maatwerkdiensten jeugdhulp die lokaal zijn gecontracteerd gaat het nu om 8 contracten met 14 aanbieders. Daarnaast zijn er nog jeugdhulpaanbieders regionaal gecontracteerd voor andere vormen van zorg (o.a. hooggespecialiseerde behandeling, verblijfszorg, jeugdbescherming). Dit geldt voor de jeugdhulp en niet voor de Wmo. Dit is een grote verandering en heeft als doel gehad om de versnippering tegen te gaan en onderling beter samen te werken. Hulpverleners en aanbieders hebben het gevoel dat de regie over het gehele proces voornamelijk ligt bij de professionals en niet zo zeer bij de consulent van de gemeentelijke toegang. De professionals hebben zicht op wat er nodig is en onderhouden meestal het contact met alle betrokken partijen. De netwerksamenwerking is nog volop in ontwikkeling en aanbieders geven aan behoefte te hebben aan een nog betere samenwerking. Huisartsen hebben niet altijd het gevoel goed meegenomen te worden in de beslissingen van de gemeente. De communicatie vanuit de toegang/gemeente richting de aanbieders en professionals is nog niet altijd goed, de lijnen kunnen korter.

Permanente cyclus in leren en verbeteren
De gemeente Rheden heeft verschillende ambities om de toegang en netwerksamenwerking te verbeteren. Een aantal veranderingen (met name rondom Incluzio) zijn nog in ontwikkeling. Van een aantal zien we al positief resultaat, zo is het aantal overschreden termijnen teruggedrongen. Met name in de netwerksamenwerking zijn verbeteringen te behalen.

3.4 Toetsing aan het normenkader

Onderstaande normen zijn gebaseerd op de wettelijke kaders en op de ambities van de gemeente Rheden. Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet: dit betekent dat op geen enkele wijze (0%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet beperkt: dit betekent dat voor een klein deel (<=50%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel (>50%, <75%) wel dan niet wordt voldaan aan de norm
- Voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte (>75%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet: dit betekent dat volledig (100%) wordt voldaan aan de norm.

Norm	Toetsing
De inrichting en de uitvoering van de toegang voldoet aan de wettelijke en juridische vereisten en termijnen.	*Voldoet merendeels (Wmo):* De inrichting en uitvoering voldoet meerendeels aan de wettelijke eisen. Voor de Wmo staat de wettelijke termijn op 8 weken (onderzoekstermijn + beslistermijn), dit staat ook in de Wmo verordening. Binnen die 8 weken moet de gemeente een onderzoek hebben uitgevoerd en een beslissing nemen over de aanvraag. Uit gesprekken met medewerkers van de toegang blijkt dat in de zomer van 2021 22% van de Wmo aanvragen niet binnen de termijn zijn behandeld. Dit komt overeen met de cijfers. De gemeente geeft aan dat zij sinds 2019 de overschrijdingen (van 6 weken) bijhoudt. Die cijfers fluctueren. In dat registratiesysteem is er alleen een huidige tussenstand af te lezen. De stand in november 2021 laat zien dat in meer dan 50% de 6 weken termijn wordt overschreden. *Voldoet (Jeugdhulp):* De inrichting en uitvoering voldoet aan de wettelijke eisen. Voor de Jeugdhulp zijn geen wettelijke termijnen opgesteld, hier geldt alleen een redelijke termijn. Ook in de verordening komen geen beoogde termijnen terug. Wel blijkt uit een van de beleidsdocumenten dat een beoogde termijn van 8 weken is vastgesteld (onderzoekstermijn + beslistermijn). Dit komt overeen met de wettelijke termijn van de Wmo. Volgens medewerkers van de toegang werd in de zomer van 2021 in ongeveer 60% van de casussen de termijn niet gehaald. De verkregen cijfers bevestigen dit beeld. De cijfers laten bovendien zien dat sinds 6 september tot en met halverwege november helemaal geen

Norm	Toetsing
	sprake meer is van overschrijdingen van de termijn.
Er is voldoende inhoudelijke (specialistische) expertise bij de toegang beschikbaar.	*Voldoet beperkt:* Uit gesprekken met de toegang en zorgaanbieders blijkt dat medewerkers van de toegang meestal heel bevlogen en betrokken zijn. Helaas is wel sprake van een groot verloop van medewerkers. Vaak mist een warme overdracht waardoor kennis (over specifieke casussen) verloren kan gaan en het proces vertraging oploopt.
De toegang reflecteert op de individuele en collectieve vraagstukken van de wijk.	*Nog geen uitspraak over te doen.* Incluzio neemt de toegang sinds 1 januari van dit jaar (2021) op zich. Incluzio doet de intake, is zichtbaar in de wijk en poogt zoveel mogelijk mensen in het voorliggende veld (voorzieningen en welzijnswerk binnen de wijk) op te vangen. Het doel is dat cliënten pas worden doorverwezen naar de gemeente als een hulpvraag niet binnen het voorliggend veld kan worden opgelost. Gezien Incluzio deze rol sinds kort heeft is het nog te vroeg om vast te stellen in welke mate aan de norm wordt voldaan. Voor 2021 gebeurde dit eerder incidenteel dan structureel zo blijkt uit de interviews.
De werkwijze van de toegang dwingt keuzes af en maakt ze consistent uitlegbaar naar alle betrokkenen.	*Voldoet beperkt:* Uit de gesprekken met de toegang en de geraadpleegde documenten blijkt dat de toegang keuzes afdwingt. Deze zijn echter niet altijd consistent uitlegbaar naar alle betrokkenen. Het beleid zoals vastgelegd in verordening, nadere regels en beleidsregels sluiten aan bij de wettelijke kaders en zijn ook in de beleidsregels uitgebreid uitgewerkt. Deze zijn echter niet altijd consistent uitlegbaar naar alle betrokkenen, hier zijn nog veel bewoners en aanbieders ontevreden over. Vaak wordt benoemd dat de keuze om over te gaan naar een andere aanbieder niet goed uit te leggen is als een traject voor een individu goed werkt. Het gaat hier om een tijdelijke overgangsfase. Tijdens deze overgangsfase is inderdaad onderzocht of overdracht mogelijk was, en indien inhoudelijke gronden aanwezig waren, volgde ook geen overdracht. Door de gemeente is gekozen om voor een deel van de inwoners de overgang van een deel van de hulpvragen uit te stellen om zodoende voor een zachte landing te zorgen. Daartoe zijn beschikkingen van een groep inwoners door de gemeente tijdelijk verlengd. De communicatie

Norm	Toetsing
	over veranderingen richting aanbieders en bewoners kan beter.
De toegang werkt efficiënt (verhouding output-inzet)	*Voldoet beperkt:* de toegang weet veel bewoners te bereiken en te helpen en bovendien worden de beoogde termijnen steeds vaker behaald. Echter zijn er nog steeds overschrijdingen van de termijn, is sprake van een groot verloop van medewerkers (zowel binnen organisaties als binnen de toegang) en een tekort aan personeel. Ten aanzien van de toegang is de inzet van medewerkers bij de gemeente nagenoeg onveranderd gebleven. Sinds 2021 heeft óók Incluzio de opdracht om de toegang uit te voeren. Hiermee wordt meer inzet dan voorgaande jaren gepleegd, terwijl het aantal aanvragen tot maatwerk-voorzieningen van bewoners nagenoeg gelijk is gebleven. Incluzio heeft de opdracht gekregen om de aanwezige voorliggende voorzieningen te verbreden en te versterken met het doel dat inwoners eerst gebruik maken van de mogelijkheden aan ondersteuning aanwezig binnen de sociale basis alvorens een aanvraag bij de gemeentelijke toegang te doen voor een maatwerkvoorziening vanuit de WMO of Jeugdwet. Dit laatste verloopt altijd nog middels het doen van ene melding vanuit de inwoner bij het sociaal meldpunt van de gemeente.
De toegang stuurt op op- en afschaling van hulp en draagt daarmee bij aan kostenbeheersing	*Voldoet beperkt*. Incluzio is actief aan het sturen op het op- en afschalen van hulp doordat zij zelf actief zijn (en korte lijnen hebben) binnen het voorliggend veld (laagdrempelige voorzieningen/welzijnswerk binnen de wijk). Daarnaast is er nog geen uitspraak te doen op de kostenbeheersing. Ook ontbreken hiervoor duidelijke streefwaarden en een 0-meting.
De toegang voert de regie op netwerksamenwerking met alle relevante partners en partners herkennen dit	*Voldoet beperkt:* Sinds begin 2021 heeft de gemeente het aantal gecontracteerde aanbieders teruggeschroefd. In het verleden waren er tientallen aanbieders gecontracteerd, nu zijn dit er minder dan 10. Dit geldt voor de lokale inkoop van de Jeugdhulp. Dit is een grote verandering en heeft als doel gehad om de versnippering tegen te gaan en onderling beter samen te werken. De gemeente heeft een start gemaakt met de netwerksamenwerking maar aanbieders geven aan behoefte te hebben aan een nog betere samenwerking. Huisartsen hebben niet altijd

Norm	Toetsing
	het gevoel goed meegenomen te worden in de beslissingen van de gemeente. De communicatie vanuit de toegang/gemeente richting de aanbieders en professionals is nog niet altijd goed, de lijnen kunnen korter.
Sprake is van permanente cyclus van leren en verbeteren	*Voldoet beperkt:* De gemeente Rheden heeft verschillende ambities om de toegang en netwerksamenwerking te verbeteren. Een aantal veranderingen (met name rondom Incluzio) zijn nog in ontwikkeling. Van een aantal zien we al positief resultaat, zo is het aantal overschreden termijnen teruggedrongen. Met name in de netwerksamenwerking zijn verbeteringen te behalen.

4

BEVINDINGEN GEMEENTELIJKE DOELEN EN AMBITIES

4. Bevindingen gemeentelijke doelen en ambities

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

3. Op welke wijze draagt de toegang bij aan de gemeentelijke doelen en ambities in de Wmo en jeugdhulp?
4. Hoe is de informatiepositie en betrokkenheid van de raad georganiseerd en op welke wijze vindt verantwoording plaats, opdat de raad zijn kaderstellende en controlerende rol kan vervullen?

Daar waar van toepassing gebeurt dat vanuit twee perspectieven: (1) Wmo en (2) jeugdhulp.

Elke paragraaf begint met een beantwoording van de onderzoeksvraag op hoofdlijnen gevolgd door een onderbouwing. Het hoofdstuk eindigt met een toetsing aan het normenkader.

4.2 Bijdrage van toegang aan realisatie van gemeentelijke doelen Wmo en Jeugdhulp

Beantwoording onderzoeksvraag op hoofdlijnen:
De inrichting van de toegang draagt in theorie bij aan de gemeentelijke doelen en ambities in de Wmo en Jeugdhulp, echter de uitvoering laat zien dat het systeem van toegang onvoldoende prikkels tot afschaling bevat. Professionals geven daarnaast aan dat er wel een toenemende druk is op verlaging van kosten en dat dit leidt tot snellere afschaling, eerder dan op basis van inhoudelijke argumenten. Verder geven zij aan dat het lastiger is geworden om de jongeren die zwaardere hulp nodig hebben door te verwijzen.
Er is onvoldoende zicht op de effectiviteit van de toegang. De veranderingen, die doorgevoerd zijn met ingang van 2021 waaronder één centrale toegang voor nieuwe vragen bij de welzijnsorganisatie én drastische vermindering van het aantal aanbieders van hulp en ondersteuning op het gebied van jeugdzorg hebben, zijn hierom ingezet. Er is tijd nodig om dit volledig tot haar recht te laten komen. De ervaringen bij uitvoerders in het veld, en bewoners die gebruik maken van Jeugdhulp laten vooralsnog veel kanttekeningen zien. Nu is begin 2021 bij de overgang naar minder aanbieders sprake geweest van een 'bulkoverdracht' naar andere aanbieders*. Hier is voor gekozen omdat het anders naast logistiek ook financieel een pittige en tijdrovende operatie zou zijn.

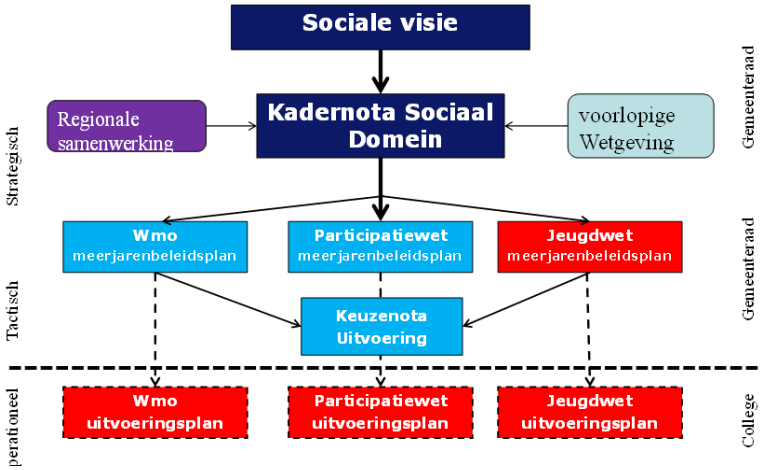
*) In het ambtelijk wederhoor is aangegeven dat er volgens de gemeente geen enkele sprake is geweest van een bulkoverdracht. Iedere zaak bij een vanaf 1 januari 2021 niet meer gecontracteerde zorgaanbieder, is individueel bekeken en besproken of deze voor overdracht in aanmerking kwam. Op basis van inhoudelijke afwegingen zijn casussen al dan niet overgedragen.

Onderbouwing

4.2.1. Samenhang kaders sociaal domein

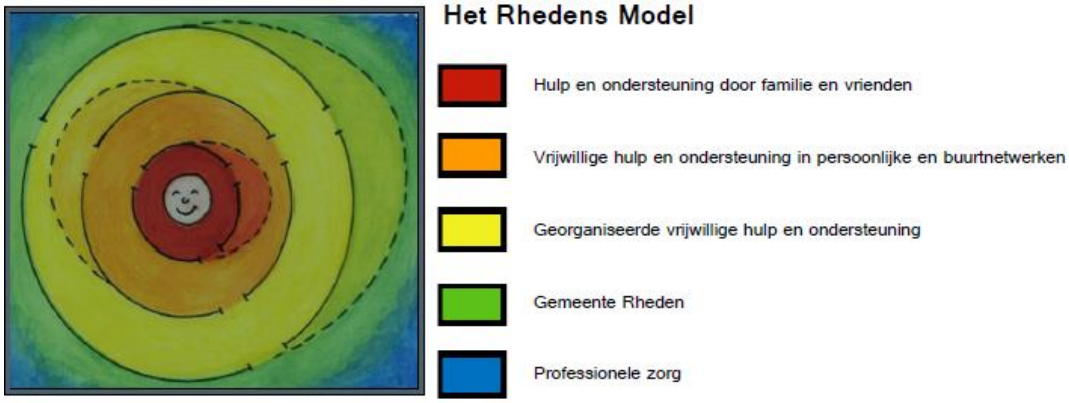
Om te beoordelen hoe de toegang een bijdrage levert aan de gemeentelijke doelen en ambities is een verkorte weergave van de doelen en ambities opgesteld. In onderstaand plaatje wordt zichtbaar op welke

wijze de lokale kaders rondom de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet in de gemeente Rheden zijn vormgegeven[1]:

Het Rhedens model (Nota Samenredzaamheid)

Het Rhedens model[2] is de basis voor de inrichting in het sociaal domein. Het realiseren van dit model is het doel van de gemeente, echter concrete doelen en streefwaarden zijn niet opgenomen in de nota Samenredzaamheid. Het gaat uit van sterke sociale structuren en voorzieningen. De gemeente Rheden geeft hierover het volgende aan: '*Onze filosofie van samenredzaamheid hebben we verbeeld in het Rhedens model. Het maakt de (sociale) netwerken en de onderlinge samenhang rondom een individu in vijf cirkels zichtbaar. Het uitgangspunt vormt de eigen potentie van de individuele inwoner en de mogelijkheden en kracht van zijn/haar netwerk van familie en vrienden. Hoe dichter je bij de inwoner blijft en hier rondom organiseert, hoe meer de inwoner zelf kan doen, maar ook wíl doen, en hoe minder kans op formele verplichtingen vanuit protocollen. Ook geven de cirkels in het model de (natuurlijke) grenzen aan die je tegen kunt komen als je hulp en ondersteuning nodig hebt én geven ze de grens aan van wat een samenleving kan betekenen.*

Het Rhedens model

De toegang tot de Wmo en jeugdhulp is een belangrijk instrument om het Rhedens model tot uitvoering te brengen. Dit lichten we onderstaand toe.

---

1 Bron: Beleidskader jeugdhulp 2015-2016

2 Nota Samenredzaamheid 2018 – 2022 Omzien naar elkaar vraagt om bouwen met energie en vertrouwen

Toegang als trechter
Het doel van de wet is inwoners te helpen om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen en deel te kunnen blijven nemen aan de maatschappij. In het Transformatieplan 2.0 & Ombuigingen van de gemeente Rheden "Begrenzen van de Zorg" [3]wordt gesteld dat '*niet iedere beperking leidt tot verminderde zelfredzaamheid of een participatieprobleem zoals bedoeld in de Wmo. En niet elke beperking van de zelfredzaamheid of participatie vraagt om overheidsondersteuning. Door eigen oplossingen en hulp van naasten en vrijwilligers in te zetten, de sociale basis, kan in veel gevallen een levenspatroon voortgezet worden dat als aanvaardbaar gezien kan worden. Voor ondersteuning komen met name ouderen in aanmerking maar ook chronisch zieken en mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking.*'

De gemeente Rheden kent een zeer sterk vergrijsde populatie. Het aantal ouderen neemt toe, de ouderen worden ouder en het landelijk beleid stimuleert oudere mensen om langer zelfstandig te wonen. In het Transformatieplan 2.0 & Ombuigingen van de gemeente Rheden "Begrenzen van de Zorg" is het volgende hierover vermeld '*De verwachting is dat de vraag naar WMO-voorzieningen daardoor zal stijgen. We bevinden ons in een regio met een rijke zorg-infrastructuur (zorginstellingen, tehuizen, ed.). De in gang gezette extramuralisering geeft de vraag naar Wmo-ondersteuning een extra impuls. Voor de Wmo geldt dat het aantal klanten en toegewezen voorzieningen in de afgelopen jaren min of meer constant blijven.*'

De gemeente Rheden hanteert voor daarom het principe van "trechtering". In het Transformatieplan 2.0 & Ombuigingen van de gemeente Rheden is het volgende hierover vermeld: '*Het maximaal benutten van de eigen mogelijkheden van de inwoner is het uitgangspunt. Indien mogelijk aangevuld met ondersteuning door mantelzorgers en/of vrijwilligers. Als formele voorzieningen nodig zijn wordt waar mogelijk eerst een beroep gedaan op voorliggende voorzieningen zoals een andere wettelijke regeling (Zorgverzekeringswet, Wet Langdurige zorg).* Dit plan vervolgt: *Indien een ondersteuningsbehoefte resteert wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van algemene voorzieningen. Vervolgens komen eventuele maatwerk-oplossingen aan bod. Uitgangspunt blijft de inwoner passend te ondersteunen daar waar dat nodig is en waar het voorliggend veld en algemene voorzieningen niet in kunnen voorzien.*

Toegang is verlegd naar sociale basis
De gemeente Rheden ziet in dat de transformatie een proces van lange adem is. Zij schrijft in 2020 een aanbesteding uit voor de sociale basis en geeft in het aanbestedingsdocument[4] aan: '*In de voorbije jaren zijn stappen gezet, maar het gewenste resultaat is nog niet bereikt: Een sterke en brede sociale basis, waarin inwoners, vrijwilligers, informele zorgorganisaties en aanbieders van professionele diensten op het gebied van ondersteuning, zorg en welzijn samenwerken aan een zorgzame en inclusieve samenleving. De uitdaging in deze opdracht is om aan te sluiten op de kracht van inwoners initiatieven en alleen daar een bijdrage te leveren waar die nodig is of wordt gevraagd.*' Met deze aanbesteding wil de gemeente de transformatie een impuls geven en dit proces stimuleren door de sociale basis opnieuw en integraal aan te besteden. In de aanbesteding richt de gemeente zich op een tweetal bewegingen[5]:
'*1. Versterken: het versterken van de sociale basis door de herkenbaarheid en toegankelijkheid te vergroten, initiatieven en voorzieningen te verbinden en stimuleren en faciliteren van nieuwe collectieve voorzieningen (innovatie);*
2. Verbreden: het verbreden van de sociale basis door (onderdelen van) maatwerkvoorzieningen op het gebied van de Wmo en Jeugd op een logische wijze in te bedden in de sociale basis.
Het uiteindelijke doel is een 'breed en sterk fundament' dat door alle inwoners ook als zodanig wordt herkend en erkend en waaraan inwoners een (intrinsieke) bijdrage willen leveren. Hiermee willen wij de noodzaak van individuele maatwerkvoorzieningen voorkomen of uitstellen. Zodra dit mogelijk is schalen

[3] In het Transformatieplan 2.0 & Ombuigingen van de gemeente Rheden "Begrenzen van de Zorg"
[4] Aanbestedingsdocument gemeente Rheden Sociale Basis 2021
[5] Aanbestedingsdocument gemeente Rheden Sociale Basis 2021

zorgaanbieders af naar de sociale basis. Hierdoor blijft passende zorg en ondersteuning voor alle inwoners duurzaam geborgd, inhoudelijk en financieel.'

De sociale basis moet dus niet alleen worden versterkt maar ook worden verbreed tot een 'breed en sterk fundament' dat door alle inwoners ook als zodanig wordt herkend en erkend en waaraan inwoners een (intrinsieke) bijdrage willen leveren en aanspraak kunnen maken als basisondersteuning nodig is.

Vanaf 2021 melden bewoners zich met een nieuwe vraag bij Incluzio, voor maatwerkvoorzieningen kunnen ze bij de gemeente terecht. Als in de intake blijkt dat de laagdrempelige hulp bij Incluzio niet toereikend is, is de gemeente de volgende stap. Incluzio doet in feite een vooronderzoek. Het is de verwachting van de gemeente dat meer vragen belegd zijn bij de sociale basis en dat daarmee het aantal maatwerkvoorzieningen afneemt. Nieuwe aanvragen die toch een maatwerkvoorziening nodig hebben zullen door Incluzio worden doorverwezen naar de Toegang van de gemeente.

4.2.2. Rhedense doelen van de Wmo

In Meedoen! Het meerjarenbeleidskader Sociaal Domein 2017-2021 geeft de gemeente aan dat zij naast de wettelijke verantwoordelijkheden die zij heeft ook eigen verantwoordelijkheden kiest. De gemeente Rheden kiest drie focuspunten:

- Een basis voor iedereen, deze gaat over het individu en wat deze nodig heeft
- Samen onderweg, deze gaat over de samenleving en de bereidheid om voor en met elkaar dingen te doen
- Meedoen makkelijk helpen maken, over de gemeente en wat deze moet doen om aan de andere focuspunten een bijdrage te leveren

Het streefbeeld bij deze doelen is zijn:

- Inwoners houden de regie over hun leven (dit streefbeeld is vertaald in een aantal voor de toegang tot de Wmo en jeugdhulp relevante streefwaarden, zie hieronder)
- De vitaliteit van inwoners is verbeterd (hier zijn geen streefwaarden opgenomen relevant voor de toegang)
- Signalering en lichte hulpverlening voorkomen uitval (hier zijn geen streefwaarden opgenomen relevant voor de toegang)
- Minder eenzaamheid onder Rhedense inwoners (hier zijn geen streefwaarden opgenomen relevant voor de toegang)
- Voldoende en toegankelijke algemene voorzieningen (hier zijn geen streefwaarden opgenomen relevant voor de toegang)
- De samenredzaamheid in onze dorpen is versterkt (hier zijn geen streefwaarden opgenomen relevant voor de toegang)
- Sociale, sportieve en culturele activiteiten zijn er voor iedereen (hier zijn geen streefwaarden opgenomen relevant voor de toegang)
- Passend werk en arbeidsmatige dagbesteding zijn beschikbaar (hier zijn geen streefwaarden opgenomen relevant voor de toegang)
- Vrijwilligerswerk of matenzorg groeit niemand boven het hoofd (hier zijn geen streefwaarden opgenomen relevant voor de toegang)
- De gemeente treedt op als partner (hier zijn geen streefwaarden opgenomen relevant voor de toegang)
- Regionale samenwerking vanuit lokaal perspectief (hier zijn geen streefwaarden opgenomen relevant voor de toegang)
- Informatie en advies zijn toegankelijk en eenduidig (hier zijn geen streefwaarden opgenomen relevant voor de toegang)

Door het ontbreken van duidelijke streefwaarden en een daarbij behorende 0-meting zijn resultaten ten aanzien van deze doelen niet gemeten.

In de programmabegrotingen 2018, 2019 en verder zijn de volgende op de Wmo en jeugdhulp van toepassing zijnde streefwaarden opgenomen bij het streefbeeld inwoners houden regie over hun leven:

- Het tevredenheidsniveau van de inwoners (van 0 tot 100) die contact hebben met onze Toegang blijft op peil. Van hen voelt 80% zich ondersteund bij het vinden van oplossingen voor de ervaren problemen (zowel in de algemene als in de maatwerksfeer).
- Het percentage inwoners (van 0 tot 100) dat de kwaliteit van de ondersteuning door middel van maatwerkvoorzieningen als goed beoordeeld, blijft gelijk t.o.v. de waardering in 2016. Dit percentage bedraagt 86%.
- De bekendheid van de algemene voorziening voor onafhankelijke cliëntondersteuning bij "Het Gesprek", stijgt van 27% in 2016 naar 35% in 2018. Deze percentages betreffen de groepen inwoners die zich melden bij het Sociaal Meldpunt.

De bovenstaande streefwaarden zijn niet teruggevonden in de jaarrekening 2020. De volgende realisatie van de streefwaarden zijn wel opgenomen in de jaarrekening 2020:

- Streefwaarde: Het tevredenheidsniveau van inwoners (van 0 tot 100) die contact hebben met de Toegang blijft op peil. De gemeente streeft naar minimaal een score van 7,5 bij Wmo en Jeugd (bron CEO). De realisatie van de toegang tot de zorg via de consulenten Wmo en Jeugd scoort met de meting van 2019 een ruim voldoende; een 7,8 voor de jeugdhulp en een 7,3 voor de Wmo.
- Streefwaarde: Het tevredenheidsniveau van de inwoners (van 0 tot 100) over de ondersteuning door middel van maatwerk blijft op peil. We streven naar minimaal een score van 7,5 bij Wmo en Jeugd (bron CEO). De realisatie uit de meting van 2019 is, dat het tevredenheidsniveau van cliënten over de kwaliteit van ondersteuning een 7,8 voor de Wmo en een 7,9 voor de jeugdhulp was. Voor 2020 zijn de resultaten nog niet bekend.

Een aantal gesproken respondenten zet vraagtekens bij de representativiteit van tevredenheidsonderzoeken. Zij vragen zich af of de inwoners die niet tevreden zijn met de geboden ondersteuning en de inwoners die zich niet melden voor ondersteuning maar dit wel nodig hebben, meedoen aan het tevredenheidsonderzoek. Het is lastig te achterhalen of de hiervoor genoemde groepen inwoners worden bereikt met een dergelijk onderzoek. Op de vraag of deze tevredenheidsonderzoeken representatief zijn kunnen de onderzoekers dan ook geen antwoord geven.
In het ambtelijk wederhoor is aangegeven dat in de rapportage van client ervaringsonderzoeken altijd een hoofdstuk wordt gewijd aan de verantwoording van representativiteit en betrouwbaarheid van onderzoeksresultaten.

Gerealiseerde bijdrage van de toegang aan doelen en ambities Wmo

Te vroeg om de effecten van de recente wijzingen te zien. Een belangrijke reden om voor een toegang in de sociale basis te kiezen en deze te positioneren bij Incluzio was ook om voorliggende voorzieningen aan te bieden als alternatief. Het is volgens meerdere respondentgroepen te vroeg om te zien dat het gebruik van maatwerkvoorzieningen wordt afgevangen, wel zijn er signalen dat de toetsing in de sociale basis effect heeft en laagdrempelige hulp altijd voorgaat op maatwerk. Het vermoeden is dat in dat eerste gesprek, maar ook op andere manier, bewoners worden geïnformeerd over de mogelijkheden waardoor consulenten merken dat bewoners meer vragen en gebruik maken van allerlei voorzieningen.
De verwachting is dat qua begeleidingstaken er op termijn minder nodig blijkt omdat je al in een vroeg stadium de bewoner in beeld hebt. Bij de Wmo is het vermoeden bij de toegang dat tegen het einde van het jaar de kentering zichtbaarder wordt. Dat wordt niet verwacht bij alle producten. Ten aanzien van hulp bij huishouden en vervoer worden geen echte verschuivingen verwacht. De verwachting bij de gemeente is dat de toegankelijkheid voor de inwoners is vergroot ondanks de gemeente dat niet kan staven aan

eerder onderzoek omdat er geen vergelijkingsmateriaal is. Een nulmeting is niet aangetroffen en volgens respondenten niet aanwezig.

Voor- en nadelen voorkeurstoegang via de sociale basis. Dat er sinds 2021 met een voorkeurstoegang via de sociale basis (Incluzio) wordt gewerkt, wordt door de gesproken respondenten als positief ervaren. Dit voorkomt dat de inwoner op verschillende plekken zijn verhaal moet vertellen. Voor de bewoner die een maatwerkvoorziening nodig heeft, wordt dit niet altijd als voordeel gezien. Een van de respondenten zegt hierover: '*Pas na een eerste intake komt een inwoner, indien de laagdrempelige hulp van Incluzio niet toereikend is, pas bij de consulenten van de gemeente. Voor de bewoner zit er, indien maatwerk nodig is, wel een week meer tijd tussen omdat ze zich altijd eerst bij Incluzio aanmelden.*'
Echter een inwoner die zich eerst bij het Sociaal Meldpunt meldt, en waarvan meteen duidelijk is, dat er hoogstwaarschijnlijk een individuele voorziening nodig is, wordt niet doorgestuurd naar Incluzio, maar wordt door de gemeentelijke toegang opgepakt.

Vertrouwensband tussen professionals van de toegang en bewoners staat onder druk. De medewerkers van de toegang zijn een belangrijk instrument om het Rhedens Model en de gewenste omslag in handelen te realiseren. Dat vraagt ook vertrouwen in die medewerkers. De kracht van de medewerkers zit niet zozeer in het bieden van de hulp die de bewoner per se wil, maar wat nodig is. Belangrijk hierbij is dat de bewoner het gevoel heeft dat hij gehoord wordt. Vertrouwen is een ander belangrijk sleutelwoord. Soms is het nodig dat er meer gesprekken worden gevoerd met een bewoner omdat een consulent heeft beoordeeld dat dat nodig is. Er zou volgens respondenten van de toegang meer vertrouwd moeten worden op de professionele afweging. Tijdens gesprekken met respondenten geven een aantal gesproken beleidsmedewerkers aan dat de gemeentelijke organisatie veel eigen mensen mede kwijt is geraakt door een te grote en soms eenzijdige nadruk op afschaling. In het casusonderzoek is het beeld onderstreept dat er veel wisselingen zijn van contactpersonen bij de gemeente. Er zijn voorbeelden genoeg van consulenten die een doordacht plan hadden en na een toetsing terug moesten naar de klant om er een kwartier van de hulp af te halen. Dat doet echt iets met de professional en de bewoner. De uitvoerende medewerkers zijn volgens meerdere respondenten van hot naar her getrokken om de bewoners goed te bedienen. Wel wordt herkend dat er nu sprake is van een kentering, maar er is veel te repareren.

Ook zijn er zorgen om bewoners die verloren zijn geraakt in het proces van verandering. Dit is het proces van overgang naar een beperkter aantal zorgaanbieders en het proces dat alle nieuwe aanvragen starten bij Incluzio. De verloren inwoners zijn de inwoners die de nieuwe zorgaanbieder niet accepteren en daarmee in de start van 2021 een bepaalde tijd verstoken bleven van zorg. We hebben dit in ieder geval bij één onderzochte casus aangetroffen. Het gaat om bewoners die extra kwetsbaar zijn, onder andere bewoners met autisme, ouderen, mensen met multiproblematiek en mensen met ernstige psychische problemen. Uiteindelijk komt een deel van deze groepen weer in beeld via Veilig Thuis, maar dan is het vaak al geëscaleerd. Volgens professionals komt niet iedereen snel in beeld. De groep die niet voor overlast zorgt of op een andere manier opvalt, wordt vaak niet meteen gezien.

Personele wisselingen dragen niet bij aan continuïteit. De vele personele wisselingen aan de kant van de gemeente op de verschillende niveaus hebben volgens partners van de gemeente ook niet bijgedragen aan de continuïteit: *´We hebben naast de wijzigingen in de sociale basis en de inkoop ook een wisseling van ambtelijk contactpersoon gehad. Er is dus op alle fronten wisselingen geweest van aanbieders en ook van onze contactpersonen bij de gemeente.*'

Nieuwe inkoop van invloed op de beleving van de toegang. Meerdere respondenten geven aan dat veel bewoners van aanbieder hebben moeten wisselen zonder dat ze daar goed en volledig over waren geïnformeerd door de toegang. Een van de partners zegt hierover: '*Ook zijn we mensen verloren die nu niet meer de zorg krijgen bij de aanbieder die ze gewend waren. Soms zegt het product niet alles. Dan*

krijgen ze nog steeds hetzelfde product, want daar kijken wij zelf naar, maar missen ze vooral alle extra dingen die ze bij hun vertrouwde begeleider ook kregen.
Dat wordt door de gemeente onderkend. In 2020 is veel werk verzet om de grote kanteling vorm te geven in een korte tijdspanne. Met een beperkte capaciteit is een nieuwe dienstverlening ingevoerd. Wel zijn wachtlijsten ingelopen. Verbeteringen worden vooral gezien op het gebied van de communicatie met bewoners, bijvoorbeeld over de status van hun aanvraag of het beëindigen van het contract met aanbieders. Zo had dit op individueel bewonersniveau moeten worden gemeld, nu is sprake geweest van een 'bulkoverdracht' naar andere aanbieders. Hier is voor gekozen omdat het anders naast logistiek ook financieel een pittige en tijdrovende operatie zou zijn. Inwoners hebben een brief ontvangen over de mogelijke overdracht en de wijze waarop. Communicatie hierover had volgens de gemeente idealiter eerder in het proces plaatsgevonden.

Toename bezwaarschriften. Uit tabel 5 blijkt dat het aantal bezwaarschriften in 2020 fors hoger (58) is dan in de jaren daarvoor (tussen de 5 en 15 per jaar). Ook in 2021 ligt het aantal bezwaarschriften al op 29 (aantallen tot medio 2021). Volgens meerdere respondenten is een van de verklaringen de wisseling van aanbieders: het afscheid moeten nemen van een vertrouwde aanbieder heeft geleid tot meer bezwaar. Een andere verklaring die wordt genoemd is dat bewoners in de nieuwe situatie niet meer de ondersteuning kregen in de frequentie die ze gewend waren of de manier waarop ze die kregen. Een van de gesproken beleidsmedewerkers geeft aan dit in de lijn der verwachtingen lag. Bij een verandering van beleid valt te verwachten dat dit leidt tot meer bezwaar. Daarnaast was sprake van een verandering in de hulp bij het huishouden. Dat is niet alleen bij nieuwe gevallen toegepast, maar in de praktijk is dat ook gebeurd bij her-indicaties.

Tabel 5 | Aantal bezwaarschriften en beroep Wmo en Jeugdwet 2015 tot en met 2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021**
Wmo bezwaar	7	15	7	12	5	58	29
Wmo beroep	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdwet bezwaar	0	4	0	0	1	2	1
Jeugdwet beroep	0	0	0	0	0	0	0

*Inclusief gehandicaptenparkeerkaart

**tot en met mei 2021

4.2.3. Bijdrage van de doelen en ambities Jeugdhulp

Onderbouwing

Rhedense doelen jeugdhulp
In het beleidskader Jeugdhulp 2015-2016 is een achttal doelstellingen geformuleerd.

1. Jeugdigen groeien veilig op, ontwikkelen hun talenten en participeren naar vermogen in de samenleving, binnen het eigen gezin en/of het eigen netwerk. Met als streefwaarden: De veiligheid van het kind wordt gemeten aan het begin (Plan) en eind van een traject. Streefwaarde is dat door de interventie de veiligheid op het gewenste (voor kind of rechter) ambitieniveau is gekomen.
2. De gemeente stimuleert en ondersteunt preventieve initiatieven op diverse niveaus van uitvoering. Een herkenbaar onderdeel van het gezinsplan dient te zijn aangegeven in hoeverre inzet van preventie is geweest van jeugd en ouders zelf als van de vrijwillige en professionele jeugdhulp. Met als streefwaarden: Aantal ondersteunde preventieve initiatieven maakt een substantieel deel uit van het budget. En in tenminste 80% van alle gezinsplannen is duidelijk dat preventieve activiteiten en voorzieningen zijn ingezet. *Deze doelstelling raakt aan de toegang.*
3. Op de vindplaats wordt het eerste signaal dichtbij en vertrouwd opgevangen en wordt juist preventief gewerkt. De professional heeft voldoende ruimte en mandaat om snel de nodige ondersteuning te kunnen inzetten. Met als streefwaarden: Het aantal kinderen dat in de eigen omgeving opgroeit, is na

2 jaar (per 01-01-2017) minstens 10% hoger. En in de fase 'Plan' en na het uitvoeren van het Plan vragen we kinderen (of hun vertegenwoordiger) in hoeverre ze (met de geboden ondersteuning of (vrijwillige) hulp) kunnen functioneren in hun eigen leefomgeving. Het streven is weer volledig functioneren (100%). Dit doen wij door monitoringsinstrumenten die aansluiten bij de beleving van jeugd en ouders. *Deze doelstelling raakt aan de toegang.*

4. In de relatie jeugd en ouders en professional is de vraag van ouders en jeugd leidend en is uitgangspunt voor de (uitvoering van) het gezinsplan. Met als streefwaarde: Na afronding van het Plan kunnen alle gezinnen weer volledig functioneren (100%). *Deze doelstelling raakt aan de toegang.*
5. Ouders en jeugd hebben de regie ook wanneer ondersteuning en hulp gewenst is. Zij zijn eigenaar van de vraag en het dossier. Met als streefwaarde: In alle gezinsplannen is een herkenbaar onderdeel wat jeugd en ouders zelf bijdragen aan het oplossen van hun eigen vragen en problemen. *Deze doelstelling raakt aan de toegang.*
6. Het gebruik van specialistische jeugdhulp wordt in uiterste gevallen waar nodig tijdig en kwalitatief ingezet. Het onderzoeken en inzetten van maatregelen in het gedwongen kader gebeurt op basis van de inschatting van veiligheidsrisico's. Met als streefwaarde: In 2017 is er sprake van een budgetverschuiving van minimaal 10% over het totale budget 2015 van de Jeugdhulp voor omvorming specialistische jeugdzorg/maatwerkvoorzieningen naar basishulp/algemene voorzieningen. *Deze doelstelling raakt aan de toegang.*
7. Door een gebiedsgerichte aanpak via de Sociaal Expert Netwerken, waar de betrokken disciplines nauw verbonden zijn, kan snel de juiste hulp worden ingezet. De in te zetten hulp is verbonden met ondersteuning in of rondom het gezin uit het gehele sociale domein. Met als streefwaarde: In het gezinsplan komen alle aspecten van het sociale domein, afgestemd op de vraag van ouders en jeugd in dien nodig, aan de orde. Het gezinsplan is leidend. *Deze doelstelling raakt aan de toegang.*
8. Wij realiseren slimme verbindingen en creatieve nieuwe oplossingen en ondersteunen samen met jeugd en ouders en alle betrokkenen. Met als streefwaarde: Een innovatieprogramma realiseren voor de inzet van een regionaal innovatiebudget.

Deze doelen worden niet allemaal gemonitord. Een beperkt aantal wel en komen relevant terug via de programmabegrotingen zoals hierna beschreven.
In de programmabegroting van 2016-2019[6] zijn de volgende voor de toegang relevante indicatoren en streefwaarden opgenomen.

- In 2017 is 0,5% minder budget geïnvesteerd in specialistische jeugdhulp op een budget van ongeveer € 10 miljoen in 2015.
- Er is in 2016 een gezamenlijke werkwijze voor ondersteuningsarrangementen van gemeente, onderwijs en hulpverlening overeengekomen.
- Na 2 jaar is er een afname van instroom in zwaardere jeugdzorg (bescherming en reclassering) van minimaal 10% t.o.v. 1-1-2015.

In de programmabegroting van 2019 is de opgave van de gemeente verschoven. Volgens de gemeente is de opgave voor de komende jaren het vormgeven aan een gemeenschap waarin voor jeugd en gezin voorwaarden aanwezig zijn zich te ontwikkelen én zij hierbij, wanneer nodig, worden ondersteund. De gemeente stapt af van streefwaarden. De gemeente Rheden geeft aan:

- Wij bevorderen de fysieke, mentale en sociale gezondheid van onze jeugd
- Wij versterken de signalerings- en verwijsfunctie
- Wij zetten ons specifiek in op risicogroepen om uitval te voorkomen
- Wij zetten ons in om het landelijk 'Actieplan Pleegzorg' en "Zorg voor de jeugd" zo goed mogelijk te vertalen naar de Rhedense situatie.
- Wij benutten het netwerk rondom het kind of jongere maximaal

[6] Programmabegroting 2016-2019

Voor jeugdhulp zijn aanvullend op de reeds benoemde streefwaarden in paragraaf 4.2.2 op pagina 35 twee streefwaarden voor de toegang geformuleerd:

- Bij 95% van de jeugdbeschermingszaken is voorafgaand en bij afsluiting daarvan de jeugdige en familie betrokken bij de beschermingstafel.
- Eind 2019 is er sprake van een belangrijk verschil tussen het aantal verwijzingen vanuit Huisartsenpraktijken met jeugd-GGZ en vanuit Huisartsenpraktijken zonder jeugd-GGZ ondersteuning.

In de programmabegroting van 2020 zijn geen streefwaarden meer genoemd en worden de volgende voor de toegang relevante aanvullende doelen benoemd:

- Wij zetten ons in op tevredenheid bij de inwoners over de gemeentelijke dienstverlening en ondersteuning
- Wij zorgen voor een financieel houdbaar systeem.

In de interviews met gemeentelijke respondenten wordt aangegeven dat de eerste beleidskaders streefwaarden bevatten (bijvoorbeeld dat in 80% van de gezinsplannen voor jeugdigen preventieve voorzieningen zijn ingezet) maar dat deze streefwaarden inmiddels zijn losgelaten. De ondersteuningsvraag staat nu sterker centraal, waarbij meer verantwoordelijkheid wordt neergelegd bij de aanbieders en minder bij de consulenten. Er wordt gepoogd in de jeugdhulp sterker te sturen op de uitstroom naar lichtere hulp (meer hulp vanuit het voorliggende veld en van verblijf naar wonen op kamers). Hier zijn geen streefwaarden en metingen van bekend.

Gerealiseerde bijdrage van de toegang aan doelen en ambities

Om goed inzicht te krijgen in de bijdragen van de doelen en ambities is het belangrijk dat de gemeente hierover gegevens verzamelt. In het transformatieprogramma staat dat er nauwelijks zicht is op effectiviteit of het rendement van de zorgverlening[7]. In de gesprekken met professionals en inwoners wordt dit ook bevestigd. Uit documenten en gesprekken levert onderstaand beeld op.

Gemiddelde prijs per cliënt. De kosten per cliënt zijn niet altijd bijgehouden zoals te zien is in tabel 6. Wel zijn de kosten van de Jeugdzorg volgens de jaarrekeningen tussen 2015 en 2020 van 8 miljoen naar 14 miljoen gestegen in 2019 naar 15,3 miljoen in 2020[8]. Dit is het totaal van de maatwerkdienstverlening 18- en geëscaleerde zorg 18-. De cijfers van 2021 zijn nog niet bekend, maar gesproken respondenten geven aan dat zij niet verwachten dat er een grote kentering heeft plaatsgevonden.

Tabel 6 | Totale kosten en kosten per traject per jaar jeugdhulp.

	2015	2019	2020
Aantal jeugdhulp trajecten	1630	3826	4995
Kosten voor jeugdhulp (totaal)	€ 8 miljoen	€ 14 miljoen	€ 15,3 miljoen
Kosten per jeugdhulp traject*	€4.908	€ 3.659	€ 3.063

*)Dit zijn de gemiddelde kosten per traject.

Toe-of afname gebruik van de 2de lijn. Het is nog te vroeg om te zien dat er sprake is van een kentering in 2021. In de eerste beleidskaders (o.a. jeugd) is gewerkt met streefwaarden. Bijvoorbeeld dat in 80% van de gezinsplannen voor jeugdigen preventieve voorzieningen zijn ingezet. Respondenten geven aan dat zij niet heel actief streefwaarden hanteren of zelfs kennen. Medewerkers van de toegang geven aan altijd te kijken naar voorliggende voorzieningen, het zit in de handelswijze van alle consulenten. Met name de respondenten actief in de sociale basis geven aan dat de druk op basisvoorzieningen in de wijk, zoals het jongerenwerk groot is, dat er relatief snel wordt afgeschaald. Zij geven ook aan dat het voor hen ook

7 Transformatieplan 2.0 & Ombuigingen "Begrenzen van de Zorg"
8 Programmabegroting 2021-2024 pg 5

lastiger is geworden om de jongeren die zwaardere hulp nodig hebben door te verwijzen. Andere professionals herkennen dit beeld. Zij zien dat een toenemende druk op verlaging van kosten leidt tot snellere afschaling, eerder dan op basis van inhoudelijke argumenten.

Het aantal oplossingen in het eigen netwerk. Het is nog te vroeg om te zien of sprake is van een stijging van het aantal oplossingen in het eigen netwerk. Respondenten hebben daar onvoldoende beeld van en cijfers waaruit dit blijkt zijn niet voorhanden.

Effecten nieuwe inkoop. De keuzevrijheid is beperkter geworden nadat van veel aanbieders afscheid is genomen. Voor de uitvoerders van hulp en ondersteuning, ook voor de verwijzers is het zoeken op welke manier je nog steeds aansluit bij de vraag. Ook geldt dat bij een aantal aanbieders sprake is van wachtlijsten. Er worden nu omwegen gezocht om de aanbieders heen die gecontracteerd zijn en vol zitten volgens de volumes die zijn ingekocht. Gesproken professionals van de gecontracteerde aanbieders geven aan dat het soms lukt om met juiste argumenten uitzonderingen bij de gemeente te bewerkstelligen om toch de zorg aan te bieden die nodig is. Zij zouden graag zien dat er de regels en kaders voldoende ruimte beiden voor maatwerk en dat uitzonderingen niet nodig zouden zijn. Allerlei uitzonderingen kunnen willekeur in de hand werken.

Doorlooptijden en samenwerking. De doorlooptijden en de samenwerking tussen de gemeente en niet-gemeentelijke verwijzers worden als belangrijk aandachtspunt genoemd. De gemeente en de niet-gemeentelijke verwijzers zijn soms nog zoekende in de juiste route en snelle afstemming en inzet van zorg.

4.3 Informatiepositie en betrokkenheid raad bij de toegang Wmo en Jeugdhulp

Beantwoording onderzoeksvraag op hoofdlijnen:
Raadsleden krijgen vooral financiële informatie, maar ervaren dat onvoldoende kwalitatieve en kwantitatieve informatie over het doelbereik. Zij hebben onvoldoende zicht op de het effect van de inrichting en uitvoering. Raadsleden ervaren hierdoor weinig grip op de toegang en vinden dat zij hierdoor onvoldoende hun controlerende taak kunnen uitvoeren.

Onderbouwing
Tijdens de raadssessie in het kader van dit onderzoek is aangegeven dat er financiële kaders zijn en dat zij informatie krijgen over de financiën binnen het sociaal domein. Zij geven tegelijkertijd aan dat het hen ontbreekt aan informatie over de consequenties: '*We krijgen wel de financiële antwoorden maar nog te weinig zicht op de effecten van het beleid op de inwoners*.' Aanwezige raadsleden geven aan dat de raad geen informatie krijgt over hoeveel inwoners aanvragen doen, hoeveel aanvragen worden toegekend, hoeveel worden afgewezen en hoe lang bewoners moeten wachten op een beschikking/hulp. Onderzoekers hebben alleen inzicht gekregen in de toegekende trajecten. De cijfers van afgewezen trajecten en overschrijdingen van reeds afgesloten trajecten kunnen niet inzichtelijk worden gemaakt door de gemeente.

Raadsleden geven aan dat zij naast financiële informatie onvoldoende kwalitatieve en kwantitatieve informatie krijgen over de toegang en hierdoor onvoldoende grip ervaren. Zij hebben onvoldoende inzicht of de uitvoering en inrichting van de toegang tot de Wmo en jeugdhulp voldoet aan de wettelijke eisen. Zij krijgen hier geen informatie over, net als over hoe lang bewoners moeten wachten op de juiste hulp. Het is voor de raad heel lastig te controleren op welke wijze de toegang tot de Wmo en jeugdhulp bijdraagt aan de gewenste maatschappelijke effecten en doelen omdat er geen indicatoren zijn gesteld over de toegang tot de Wmo en Jeugdhulp. Meerdere raadsleden benoemen dat ze wel willen weten hoeveel mensen een aanvraag doen en de hulp niet krijgen. Bovendien zouden ze meer inzicht willen in

de wachttijden. Ook wordt aangegeven dat Incluzio een vast bedrag krijgt waarmee zij bewoners kunnen ondersteunen. Incluzio krijgt een vast totaal bedrag voor hun gehele dienstverlening (lumpsum). Professionals geven aan dat zodra Incluzio boven dit bedrag uitkomt, moet Incluzio de hulp uit eigen zak betalen. Er is geen zicht op hoeveel bewoners om deze reden worden afgewezen. Zonder deze informatie is het lastig om als raad te sturen.

Veel raadsleden zijn het eens dat er op het vlak van communicatie nog veel moet gebeuren. Een en ander is momenteel nog niet op orde. Zowel op het vlak van de communicatie van de gemeente richting de bewoner, maar ook de communicatie van de gemeente richting professionals. Zij geven aan dat zij signalen ontvangen vanuit bewoners en professionals. Zij zouden graag meer informatie mogen geven over hoe het verloopt met de communicatie en of gebruikers van de Wmo en Jeugdhulp hier tevreden over zijn. Raadsleden geven aan: '*Als de signalen van een slechte communicatie vanuit het college niet bij de raad terecht komen kunnen wij hier als raad slecht op sturen.*'

Meerdere raadsleden vinden het opstellen van streefwaarden een goed idee om meer grip te krijgen op het hele proces van de toegang. Streefwaarden dragen wat hen betreft bij aan het stellen van doelen en er ontstaat op deze manier meer zicht op welke kant je als raad uit wilt. Aanwezige raadsleden geven aan dat zij informatie van het college zouden willen krijgen over de totale hoeveelheid aanvragen, het aantal toekenningen, het aantal afwijzingen en de gemiddelde wachttijd.

Een van de raadsleden zou graag zien dat het college ook alternatieven aanbiedt. Het raadslid geeft hierover aan: '*Laat zien wat de mogelijkheden zijn, hierdoor krijgt de raad meer inzicht in de keuzes die er zijn. Ook zou er een vergelijking kunnen worden gemaakt met een andere gemeente zodat we meer zicht hebben op hoe andere gemeenten omgaan met de tekorten binnen het sociaal domein.*'
Raadsleden geven ook aan dat het een lastig punt blijft hoever je als raad moet gaan in het vragen van informatie, gezien het niet de rol van de raad is om betrokken te zijn bij de uitvoering.

Enkele raadsleden geven aan dat zij signalen krijgen vanuit de bewoners die zij in verantwoordingsinformatie niet ontvangen. Zij geven een aantal voorbeelden ter illustratie, onder andere dat het soms heel lang duurt (3 maanden) voordat een inwoner thuishulp kan krijgen, ook in situaties dat deze hulp urgent is. Een ander genoemd voorbeeld is dat bewoners soms te horen hebben gekregen dat ze beter zelf op zoek kunnen gaan naar een hulp voor die 3 maanden. Niet iedereen heeft een ondersteunend netwerk en/of het geld om thuisondersteuning te betalen. Er is echter geen zicht op hoeveel bewoners hiermee te maken hebben (gehad) omdat deze signalen wel bij individuele raadsleden terecht komen, maar niet in de informatie die zij krijgen staat.

4.4 Toetsing aan het normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet: dit betekent dat op geen enkele wijze (0%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet beperkt: dit betekent dat voor een klein deel (<=50%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel (>50%, <75%) wel dan niet wordt voldaan aan de norm
- Voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte (>75%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet: dit betekent dat volledig (100%) wordt voldaan aan de norm.

Norm	Toetsing
De toegang draagt aantoonbaar bij aan de gemeentelijke doelen en ambities.	*Voldoet beperkt:* De inrichting van de toegang levert een bijdrage aan de gemeentelijke doelen en ambities. De uitvoering draagt onvoldoende bij aan de gemeentelijke doelen en ambities. Het gebrek aan streefwaarden en monitoringsgegevens maakt daarnaast dat we niet kunnen toetsen hoe effectief en efficiënt het beleid wordt uitgevoerd.
De raad kan naar eigen opvatting op basis van de beschikbaar gestelde verantwoordingsinformatie voldoende inzicht krijgen in de effecten van de toegang op de gemeentelijke doelen en ambities.	*Voldoet niet:* Raadsleden geven aan dat zij onvoldoende verantwoordingsinformatie krijgen om voldoende inzicht te krijgen in de effecten van de toegang op de gemeentelijke doelen en ambities.

5

BEVINDINGEN BEDRIJFSVOERING EN TAAKINVULLING TOEGANG

5. Bevindingen bedrijfsvoering en taakinvulling toegang

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

9. Is de wijze waarop Rheden de toegang tot de Wmo en Jeugdhulp heeft geregeld effectief en efficiënt georganiseerd? (perspectief 4)
10. Hoe is de toegang (gemeentelijk en niet-gemeentelijk) in samenhang met inkoop en bekostiging ingericht op de aspecten: bereikbaarheid via welke dienstverleningskanalen, inzet (formatie en kosten), sturing op- en afschaling van hulp, sturing op kostenbeheersing van Wmo- en jeugdhulpvoorzieningen, samenwerking met netwerkpartners en niet-gemeentelijke verwijzers, leren en verbeteren? (perspectief 4)
11. Hoe beoordelen partners de gemeentelijke toegang? (perspectief 4)
12. Welke mogelijkheden zijn er om de effectiviteit en efficiëntie van de toegang te vergroten alsmede de waardering hiervan door hulpvragers?

Elke paragraaf begint met een beantwoording van de onderzoeksvraag op hoofdlijnen gevolgd door een onderbouwing. Het hoofdstuk eindigt met een toetsing aan het normenkader.

5.2 Effectieve en efficiënte inrichting toegang Wmo en de jeugdhulp

Beantwoording onderzoeksvraag op hoofdlijnen:
Effectief: Er zijn weinig kwantitatieve gegevens over de effectiviteit van de toegang. Anders dan afhandeltijden en tevredenheid zijn geen andere streefwaarden of doelen geformuleerd voor de toegang benoemd. Vanwege zorgen om de uitvoering heeft de gemeente met de transformatie per 2021 een nieuwe dienstverlening ingezet. Deze zorgen zijn bijvoorbeeld dat er niet voldoende prikkels tot afschaling zijn de transformatie van zwaardere zorg naar lichtere en naar algemene voorzieningen niet op gang komt. Respondenten geven aan dat dit een goede start is maar dat er nog wel stappen moeten worden gemaakt hierin. Er is geen nulmeting aangetroffen. Bovendien zijn tot 2021 de overschrijdingen van de afhandeltermijnen niet afgenomen. In 2021 nemen de overschrijdingen van afhandeltermijnen af.
Efficiënt: Tot eind 2020 was beperkt sprake van een efficiënte inrichting van de toegang tot de Wmo en de jeugdhulp. Tot 2021 is sprake van een gelijk blijvende formatie bij de gemeentelijke toegang. Sinds 2021 is de inrichting van de toegang fors aangepast, door naast de gemeente ook via Incluzio een groot deel van de eerste contacten te laten oppakken. Daarmee is formatie toegevoegd bij nagenoeg gelijkblijvend aantal aanvragen. Ook is gebleken uit de interviews met gebruikers en de gemeente dat het grote aantal personeelswisselingen (bij zowel de gemeente als zorgaanbieder) het gehele toegangsproces vertraagd. Daarnaast is er een hoog ziekteverzuim en zijn er signalen dat mensen opstappen vanwege werkdruk. Wanneer je als gebruiker steeds opnieuw je verhaal moet doen en een warme overdracht ontbreekt kan het gevolg zijn dat een traject minder efficiënt verloopt.

Onderbouwing

Effectiviteit van de toegang. Onder effectiviteit van de inrichting verstaan we of het beoogde effect en de gemeentelijk doelen van de toegang ook behaald worden. De gemeente beschikt over weinig gegevens om de effectiviteit van de toegang te bepalen. Er zijn wel doelen (zie ook hoofdstuk 4) geformuleerd waar de toegang aan moet bijdragen (bijvoorbeeld de reductie van het gebruik van maatwerkvoorzieningen), maar gegevens daarover zijn beperkt kwantitatief voorhanden.

Wat betreft effectiviteit blijkt uit de documentenstudie en de interviews:

- Het systeem van toegang bevat onvoldoende prikkels tot "afschaling".
- De met de transformatie beoogde uitgaven verlagende substituties van betaalde zorg naar informele hulp, van individueel maatwerk naar algemene voorziening, van specialistisch naar standaard, van individueel naar groepsbehandeling, van intramuraal naar ambulant zijn nog onvoldoende tot stand gekomen.
- Ook de integrale benadering van inwoners met een hulpvraag verdient verbetering. Daarnaast concludeert de gemeente dat de interne organisatie kwetsbaar en onvoldoende zakelijk en gestroomlijnd is.
- Er is nauwelijks zicht op de effectiviteit of het rendement van de zorgverlening.
- De gemeente moet haar rol als opdrachtgever en betaler strakker invullen.

Efficiëntie van de toegang. Onder efficiënte inrichting wordt verstaan of de toegang tot de Wmo doelmatig is. Dat wil zeggen of de geleverde output in goede verhouding staat met de input. Hier gaat het enerzijds om de inzet van de middelen in termen van personeel en kosten in relatie tot directe output in termen van behandelde cliënten en doorlooptijden. Uit de diverse documenten en interviews komt het volgende beeld naar voren over de efficiëntie van de toegang:

- *Efficiëntie van de dienstverlening staat onder druk door hoge werkdruk, hoog ziekteverzuim en veel inhuur.* De gemeentelijke toegangsorganisatie kent een hoog aandeel van flexibele arbeidscontracten. Bovendien zijn er veel signalen over een te hoge werkdruk, een hoog ziekteverzuim en een hoog verloop. Dit komt uit rapporten en interviews naar voren. Dit heeft volgens geïnterviewden ongewenste consequenties voor de kwaliteit en efficiëntie van de dienstverlening. Een door de gemeente zelf uitgevoerd onderzoek (Bron: Transformatieplan 2.0) geeft aan dat, gegeven de bestaande manier van werken, (a) er vanuit de vraagontwikkeling geen aanleiding meer is voor het hoge aantal flexibele contracten; (b) de case-load per fte vergelijkbaar is met andere (vergelijkbare) gemeenten.
- *Doorlooptijden tot eind 2020 niet gehaald, verbetering van de situatie in 2021.* Verder komt uit de interviews naar voren dat doorlooptijden over het algemeen tot eind 2020 niet werden gehaald. Geïnterviewden geven aan dat hierin nu wel stappen worden gezet sinds begin 2021. Waar volgens geïnterviewden voor de jeugdhulp tot eind 2020 grosso modo 90% van de termijnen niet werden gehaald nemen de werkvoorraden in 2021 langzaam af. In juni 2021 leek bij zeven van de tien casussen de termijn niet overschreden werd. En in oktober wordt aangegeven dat bijna alle casussen binnen de daarvoor geldende termijnen worden behandeld. Ook voor Wmo zijn er veel stappen gemaakt, en geldt dat het aantal overschrijdingen hard terugloopt. Geïnterviewden geven echter wel aan dat een groot deel van de druk ook deels is verlegd naar Incluzio waar nu een groot deel van de casussen eerst behandeld worden.

In veel gemeenten is in coronatijd het aantal aanmeldingen teruggelopen. Hoewel het aantal unieke cliënten dat ondersteuning ontvangt in de jeugdzorg is afgenomen is het aantal trajecten fors toegenomen. Het aantal unieke cliënten is van1519 in 2019 naar 1459 in 2020 afgenomen en het aantal trajecten is in 2019 van 3826 in 2020 naar 4995 toegenomen.

5.3 Samenhang toegang Wmo en jeugdhulp met inkoop en bekostiging

Beantwoording onderzoeksvraag op hoofdlijnen:
Uit de documentenstudie en de interviews komt naar voren dat de toegang tot de Wmo en de jeugdhulp niet altijd in samenhang was met de inkoop en de bekostiging. Daarom zijn de veranderingen ingezet per 1 januari 2021 om deze samenhang meer te bewerkstelligen. De eerste indicaties laten zien dat er verbeteringen zijn maar dat er nog een hele weg is te gaan om dit goed te laten landen. Er is volgens geïnterviewden bijvoorbeeld niet voldoende gecommuniceerd wat de meerwaarde zou kunnen zijn van de verandering voor de bewoners en er is onvoldoende vanuit de inhoud geredeneerd.

Onderbouwing

Samenhang inkoop, bekostiging en toegang
Uit de interviews blijkt dat tot en met eind 2020 dat er onvoldoende effectief werd gestuurd op de samenhang tussen de toegang en de inkoop en de bekostiging. Dit heeft volgens de gemeentelijke stukken en de opbrengsten uit de interviews ook te maken met inrichtingskeuzes. De urgentie om op deze samenhang te sturen nam toe doordat sprake was van forse stijgingen in de uitgaven van de jeugdhulp en een geleidelijke groei in de uitgaven aan de Wmo. Zo kan worden geconstateerd dat het aantal unieke cliënten met jeugdzorg in de gemeente Rheden een stijgende lijn vertoont (zie paragraaf 2.1) en dat het aantal behandeltrajecten nog harder stijgt. De duur van behandeltrajecten neemt daarnaast licht toe en er is een groei van de specialistische ambulante hulp. Ook is er een groei van het aantal jeugdigen in een specialistisch verblijf. Het resultaat hiervan is dat de uitgaven voor de jeugdzorg sterk zijn toegenomen. Er was tot eind 2020 een geleidelijke groei in de gerealiseerde kosten van de Wmo en een forse groei van de gerealiseerde kosten van de jeugdhulp.

De gemeente Rheden heeft daarom met het transformatieplan een aantal inrichtingsveranderingen doorgevoerd zowel wat betreft de inkoop als de toegang. Het betreft de volgende majeure inrichtingsveranderingen:
- Eén centrale toegang voor nieuwe vragen bij de welzijnsorganisatie én
- Een drastische vermindering van het aantal aanbieders van hulp en ondersteuning voor de jeugdhulp

Geïnterviewden geven aan dat met de nieuwe opzet sinds begin 2021 en de rol van Incluzio in het proces er meer samenhang is gekomen tussen de toegang en de inkoop en de bekostiging, maar dat er nog wel een hele weg is te gaan voordat dit allemaal is doorgevoerd en goed werkt. Er is volgens geïnterviewden bijvoorbeeld niet voldoende gecommuniceerd wat de meerwaarde zou kunnen zijn van de verandering voor de bewoners en er is onvoldoende vanuit de inhoud geredeneerd. De inhoud hier betreft de doelen en maatschappelijke effecten die de gemeente Rheden wil bereiken in de Wmo en de jeugdhulp. Er is volgens geïnterviewden in de communicatie te veel nadruk gelegd op de bezuinigingsopdracht.

Dienstverleningskanalen gemeentelijke en niet-gemeentelijke toegang
In de dienstverleningskanalen van de gemeentelijke en de niet gemeentelijke toegang onderscheiden we het Sociaal Meldpunt. Verder is er via Incluzio een kanaal ingericht voor nieuwe aanvragen per 1 januari 2021. Bij het Sociaal Meldpunt kunnen inwoners terecht met vragen over hulp bij het huishouden, woningaanpassing, vervoersvoorzieningen en hulpmiddelen. Vragen van inwoners op het gebied van zorg, ondersteuning, welzijn, jeugd en vrijwilligerswerk kunnen gesteld worden aan Incluzio Rheden.

De onafhankelijke cliëntondersteuning is een gemeentelijke voorziening die bestemd is voor iedereen die vragen heeft over levensdomeinen als zelfstandig leven, zorg en ondersteuning, participatie, wonen, onderwijs en werk en inkomen. De onafhankelijke cliëntondersteuning wordt door MEE de Gelderse Poort

verzorgd op het gebied van de diverse wet- en regelgevingen, zoals de Zorgverzekeringswet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Wet langdurige zorg (Wlz).

Ook is de gemeente sinds juni 2021 gestart met de het plaatsen van praktijkondersteuners bij huisartsen. Geïnterviewden vinden dit een goede zaak en geven aan dat dit goede resultaten kan opleveren.

Formatie en kosten gemeentelijke toegang
De formatie van de toegang tot de Wmo en de jeugdhulp was in juni 2020 35,8 fte met een actuele bezetting van 47,3 fte. Hiervan was 23,2 fte bezet door externe medewerkers. Niet duidelijk af te leiden is hoeveel exacte kosten aan de gemeentelijke toegang toebedeeld kunnen worden. In interviews wordt aangegeven dat in 2021 ongeveer met dezelfde formatie is gewerkt in de toegang.
Daarnaast is er sinds 1 januari 2021 een deel van de werkzaamheden van de toegang belegd bij Incluzio. Het beschikbare jaarbedrag (lumpsum) voor de uitvoering van de opdracht sociale basis is € 3.132.670,- Dit zijn niet alleen de kosten van toegang, maar ook kosten van de voorliggende voorzieningen.
Verder is er een aantal kosten van toegang die nog niet inzichtelijk te maken zijn. Zo is per juni 2021 een ondersteuning gestart aan huisartsen in de vorm van de praktijkondersteuners huisartsen. Ook is geen inzicht in de kosten en formatie die worden gemaakt door de andere verwijzers (huisartsen, gecertificeerde instellingen, rechter, jeugdarts GGD).

Sturing op kostenbeheersing en afschaling
In het transformatieplan 2.0 wordt aangegeven dat de uitgaven voor de jeugdzorg sterk zijn toegenomen tot en met 2020. Er was daarnaast tot eind 2020 een geleidelijke groei in de gerealiseerde kosten van de Wmo. De gemeente werkt hierin met financiële kaders die inhouden dat de uitvoering van nieuwe taken binnen het sociaal domein plaats vindt binnen het budget dat het Rijk hiervoor overhevelt naar de gemeente en dat eventuele tekorten in eerste instantie binnen het Sociaal Domein worden opgevangen.

Kostenbeheersing vindt daarmee plaats voor het sociale domein als geheel. Als onderdeel van het transformatieplan erkent men dat er meer in samenwerking met partners toegewerkt moet worden naar een betere op- en afschaling van ondersteuning en zorg en wordt er extra ingezet op het versterken van de voorliggende voorzieningen. Hierin is een belangrijke rol weggelegd voor het Sociaal Meldpunt en Incluzio als uitvoerder van de sociale basis.

Samenwerking met andere netwerkpartners
Samenwerking met andere netwerkpartners was tot eind 2020 een taak van de gemeentelijke toegang. Hierin zijn stappen gezet door het organiseren van verschillende netwerkbijeenkomsten. Sinds de start van Incluzio als onderdeel van de toegang is de samenwerking met netwerkpartners ook deels bij Incluzio belegd.

Inrichting leer- en verbetercyclus
In documenten vinden we weinig terug over de inrichting van een leer- en verbetercyclus. Wel blijkt uit interviews dat er netwerkbijeenkomsten zijn georganiseerd met als doel ook het leren van elkaar. Er is geen structurele leer- en verbetercyclus intern en extern aangetroffen.

5.4 Percepties partners over de toegang Wmo en jeugdhulp

Beantwoording onderzoeksvraag op hoofdlijnen:
Partners geven aan dat de veranderingen sinds januari 2021 een goede start zijn maar dat op het gebied van samenwerking, communicatie, inrichting, op- en afschaling nog verschillende stappen moeten worden gezet om de bedoeling van de verandering te laten landen.

Onderbouwing

Samenhang inkoop, bekostiging en toegang
De investering sinds begin 2021 in de lokale samenwerking en netwerkvorming is voor alle acht contracten voor zorgaanbieders in de jeugdhulp hetzelfde, maar zij zitten er met verschillende budgetten in. Dat is wel een spanningsveld. Elke contract heeft afzonderlijk een lumpsum gekregen, waardoor zij vooral binnen het eigen budget sturen op kostenbeheersing. Aanbieders geven aan dat sturing op een gezamenlijke financiële opgave wel gewenst is. Hierin ligt een belangrijke rol voor de gemeente en in het verlengde daarvan de toegang. Verder wordt door respondenten het risico genoemd dat lumpsumfinanciering leidt tot uitstel van hulp naar het volgende kalenderjaar bij overschrijding van het budget in een lopend kalenderjaar. Ook voor Incluzio geldt een lumpsum bekostiging voor de uitvoering van de sociale basis.

Samenhang gemeentelijke en niet-gemeentelijke toegang
Geïnterviewden geven aan dat er nog weinig samenhang is tussen de gemeentelijke en de niet-gemeentelijke toegang in de jeugdhulp. Er is bijvoorbeeld geen sprake van een regisseur externe verwijzers bij de toegang van de gemeente. Wel is er sinds kort (juni 2021) de praktijkondersteuner huisartsen gestart bij een aantal huisartsenpraktijken. Wel wordt gestuurd op de samenhang tussen het Sociaal Meldpunt en Incluzio. Voor de toegang tot de Wmo geldt dat de gemeente hier alleen te maken heeft met Incluzio als voorliggende toegangsvoorziening tot de Wmo.

Sturing op kostenbeheersing en afschaling
Geïnterviewden geven aan dat er zowel binnen de gemeente zelf als bij aanbieders de oude heersende structuren tegen het licht worden gehouden. Dat geldt met name voor de daadwerkelijke toepassing van het Rhedens model dat is ingesteld sinds 1 januari 2021: hoe krijg je de inwoners nog meer in hun kracht en dat moet in alle lagen en bij alle betrokken partijen een plek krijgen. Daarnaast begrijpen aanbieders de dilemma's van de gemeente ook wel op gebied van financiële tekorten en dat dit ook zijn gevolgen heeft. Maar wel is het de beleving dat dat soms een beetje doorschiet. Dat te sterk vanuit financiën wordt gestuurd en niet vanuit inhoud en kwaliteit. Er is daardoor een risico dat er te veel in stepped- en niet in matched-care uitgekomen wordt. Stepped-care is het standaard zorg aanbod met een vaste procedure en matched-care is het maatwerk aanbod. Het is volgens aanbieders dan ook de vraag of de gemeente hier nog wel op moet sturen, omdat met de nieuwe aanbesteding er gewerkt wordt op basis van een lumpsum. Het lijkt daarmee een oud beheersingsmodel dat niet meer past bij de nieuwe aanbesteding. De gemeente geeft hiermee de verkeerde prikkel.

Samenwerking met andere netwerkpartners
Sinds januari 2021 heeft Incluzio de opdracht gekregen om de toegang vanuit de sociale basis in te richten. Wat betreft de samenwerking met de jeugdgezondheidszorg kan deze volgens geïnterviewden nog worden verbeterd. Ook de samenwerking met de huisartsen kan nog beter, maar heeft ook te maken met het net starten van de praktijdondersteuner huisarts-jeugd bij een aantal huisartsenpraktijken. Het lijkt wel dat dit ondersteunend kan zijn.
In het verleden is op bepaalde momenten in geïnvesteerd in samenwerking, maar door snelle wijzigingen in personele bezetting is van veel goede voornemens weinig terecht gekomen. Verder speelt mee dat er tot eind 2020 er een bepaald contact is opgebouwd met aanbieders van zorg en hulp. Dat moet na de

verandering van de aanbieders begin 2021 weer opnieuw opgebouwd worden. Ook bij afschaling vanuit die zorg die door de centrumgemeente wordt georganiseerd is er nagenoeg geen warme overdracht. Dit zou beter kunnen.

Inrichting leer- en verbetercyclus
Professionals in de ontwikkelkamer geven aan dat men elkaar nog veel beter kan leren kennen en elkaar beter kan leren begrijpen. Daar kunnen ze zelf nog stappen in zetten en dit zou kunnen worden gefaciliteerd door de gemeente. Van een structurele leer- en verbetercyclus met bijvoorbeeld onderbouwing vanuit de gemeente met gegevens over ontwikkelingen in kosten en gebruik is geen sprake. De gemeente zou hier meer een actieve regie op kunnen voeren. Geïnterviewden hebben niet de ervaring dat ze onderdeel zijn van een goed functionerend netwerk.
Professionals geven aan dat het bij de casussen met een beetje moeite vaak wel lukt om tot een samenwerking te komen. Daarin weten verschillende partijen elkaar meestal wel te vinden. Maar de netwerksamenwerking kan echt wel beter. Ook de samenwerking met Incluzio vinden de professionals in de ontwikkelkamer nog onvoldoende.

5.5 Mogelijke verbeterpunten toegang Wmo en jeugdhulp

Beantwoording onderzoeksvraag op hoofdlijnen:
Verbeterpunten voor de toegang van de Wmo en de jeugdhulp volgens medewerkers zijn:

- Bestendig de verandering door een continu leerproces in te richten
- Samenwerking tussen partners kan beter, gemeente kan hierin een actieve regierol nemen
- Betere communicatie van gemeente naar bewoners en naar aanbieders, ook tussen aanbieders en verwijzers onderling
- Betere dataverzameling en registratie en uitwisseling hiervan en gebruik maken van kennis van partners hierin
- Ondersteuning en begeleiding personeel van de toegang goed regelen.

Onderbouwing

Samenhang inkoop, bekostiging en toegang
Medewerkers van de toegang geven aan dat de ondersteuning en begeleiding door hen nog kan verbeteren. Meerdere aanwezigen geven aan dat de brede uitvraag kan worden verbeterd. Professionals van de ontwikkelkamer zijn het erover eens dat het belangrijk is om goed door te vragen en een extra gesprek te voeren mocht dit nodig zijn om de hulpvraag duidelijker te krijgen.
Qua opvolging en nazorg zou het volgens de professionals in de ontwikkelkamer goed zijn dat er vanuit de gemeentelijke toegang en vanuit hulpverlening een contactmoment is tijdens het traject om te checken hoe het gaat. Als uit zo'n telefoongesprek blijkt dat een inwoner toch weer extra begeleiding nodig heeft zou het fijn zijn als er dan direct weer geschakeld kan worden, zonder dat iemand weer de hele molen door hoeft. Het zou daarnaast mooi zijn als een consulent in ieder geval bij afsluiting van het traject of een paar maanden na afsluiting nog even contact opneemt met de cliënt om te vragen of de hulp geholpen heeft. Hierdoor krijgt een consulent ook een beter beeld welke hulp echt werkt.

Dienstverleningskanalen gemeentelijke en niet-gemeentelijke toegang
De vindbaarheid van de toegang kan volgens professionals in de ontwikkelkamer verbeterd worden. Volgens geïnterviewden van de gemeente en van de partners is het nodig dat er eerlijke en juiste communicatie is vanuit het juiste perspectief. Dit houdt in dat de transformatieagenda de basis is van de communicatie. Dat is wel waar op ingezet wordt door gemeentelijke medewerkers. Maar ook hier zijn nog vele stappen te zetten. Ook hier is communicatie zeer belangrijk en die is niet goed genoeg. Er wordt intern volgens geïnterviewden al niet goed gecommuniceerd naar de medewerkers. Bij de externe communicatie extern moeten nog veel meer stappen worden gemaakt.

Sturing op kostenbeheersing en afschaling
Aanbieders geven in interviews aan dat er geen informatie wordt gedeeld door de gemeente. Er is geen inzicht in de totale populatie, het aantal bezwaarschriften etc. Als het gaat om partnerschap hebben zowel aanbieders als gemeente hier nog wel een aantal stappen te zetten. Wat betreft de dataverzameling, zo geven aanbieders aan, zouden zij gezamenlijk ook initiatieven kunnen nemen om inzichtelijk te maken wat er nu eigenlijk gebeurt. De gemeente verstrekt geen informatie over verwijzingen aan de niet-gemeentelijke verwijzers zoals huisartsen en jeugdartsen. Huisartsen krijgen geen spiegelinformatie en kunnen daarnaast zichzelf als huisartsen niet vergelijken. Bij de GGD is er wel sprake van enige interne vergelijkingen tussen verwijspatronen van de jeugdartsen. Echter de meeste jeugdartsen zijn actief in één of enkele gemeenten.

Voor intern gebruik was het data-gedreven werken bij de gemeente tot voor kort vooral gericht op financiën, maar wordt nu ook ingezet op inhoudelijke data. Er zijn managementrapportages (Marap's) voor Wmo en Jeugd. Deze maraps zijn er al enkele jaren, maar ze zijn recent verbeterd om inhoud en financiën samen te brengen. Echter er zijn nog wel verbeteringen mogelijk. Bijvoorbeeld het realtime-gegevens kunnen raadplegen via geautomatiseerde dashboards is nog niet ontwikkeld. Er zijn sinds het begin 2021 maandelijkse rapportages van Incluzio die aan de gemeentelijke rapportages zullen worden verbonden.

Samenwerking met andere netwerkpartners
Partners van de gemeente geven aan dat nog onvoldoende gebruik wordt gemaakt van hun kennis en ervaring. De expertise in het veld wordt weinig benut. Als de gemeente veel belang hecht aan samenwerken, dan moet zij dat ook doen en de expertise van de partners ook benutten.

Inrichting leer- en verbetercyclus
Professionals en geïnterviewden geven aan dat de verandering die doorgevoerd is per 1 januari een goede eerste stap is maar dat nog vele verbeteringen nodig zijn om de verandering echt te bestendigen. Hiervoor is een continu leer en verbeterproces nodig de komende jaren. Dit leerproces moet echter nog goed opgezet worden samen met partners.

Partners in het voorliggend veld geven aan dat er nagenoeg geen analyse plaats vindt in de gemeente en dat bijvoorbeeld volgens hen in de jeugdzorg 10% van de klanten meer dan 70% van het budget nodig hebben. Dit begint nu pas door te dringen bij de gemeente. Het is daarom belangrijk om doorbraken te forceren die op korte termijn voor de jongeren oplossingen bieden voor hun problemen en die op langere termijn vaak ook financieel gunstiger uitvallen. Nu is sprake van te veel symptoombestrijding en het is de kunst om meer te gaan kijken naar de onderliggende problemen. Vaak wordt er doorgegaan met symptoombestrijding en wordt er maar meer geld in gepompt. Zo komt het niet tot de kern van de oplossing.

5.6 Toetsing aan het normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:
- Voldoet niet: dit betekent dat op geen enkele wijze (0%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet beperkt: dit betekent dat voor een klein deel (<=50%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel (>50%, <75%) wel dan niet wordt voldaan aan de norm
- Voldoet grotendeels: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte (>75%) wordt voldaan aan de norm
- Voldoet: dit betekent dat volledig (100%) wordt voldaan aan de norm.

Norm	Toetsing
Er is voldoende inhoudelijke (specialistische) expertise bij de toegang beschikbaar.	*Voldoet merendeels:* Tot eind 2020 was er niet voldoende expertise beschikbaar en werden termijn in zijn geheel niet gehaald. Vanaf begin 2021 met de inzet van Incluzio in het toegangsproces is hier verbetering te zien. Het is nog te vroeg om daadwerkelijk aan te kunnen tonen of er nu voldoende inhoudelijke (specialistische) expertise is bij de toegang. Incluzio is de toegang voor de sociale basis. Incluzio doet vooronderzoek en indien maatwerkvoorziening nodig is wordt dit via de Toegang van de gemeente doorverwezen.
De toegang reflecteert op de individuele en collectieve vraagstukken van de wijk.	*Voldoet beperkt:* Tot eind 2020 was de toegang vooral bezig met het afhandelen van vragen die binnenkwamen. Vanaf begin 2021 met de inzet van Incluzio is hierin een verandering te zien.
De werkwijze van de toegang dwingt keuzes af en maakt ze consistent uitlegbaar naar alle betrokkenen.	*Voldoet merendeels:* Hoewel de toegang keuzes afdwingt zijn deze niet altijd consistent uitlegbaar naar alle betrokkenen, hier zijn nog veel bewoners en aanbieders ontevreden over. De communicatie over veranderingen richting aanbieders en bewoners kan beter. Door de grote hoeveelheid overschrijdingen van termijnen tot eind 2020 was dit minder het geval en was dit voor het merendeel van de casussen niet uit te leggen. Sinds het begin van 2021 zit hier wel een verbetering in en worden het merendeel van de casussen nu binnen de termijn afgehandeld.
De toegang werkt efficiënt (verhouding output-inzet)	*Voldoet beperkt:* sinds 2021 is met de komst van Incluzio formatie toegevoegd bij een nagenoeg vergelijkbaar aantal aanvragen. Veel personeelswisselingen en hoog ziekteverzuim leiden tot vertraging in het toegangsproces en veel overdrachtsmomenten. Dit komt de efficiency niet ten goede.
De toegang stuurt op- en afschaling van hulp en draagt daarmee bij aan kostenbeheersing	*Voldoet beperkt:* Er is nog te weinig samenwerking om op- en afschaling goed te laten functioneren. Wel zijn hier sinds begin 2021 de eerste stappen in gezet.
De toegang voert de regie op netwerksamenwerking met alle relevante partners en partners herkennen dit	*Voldoet beperkt:* Er is volgens partners nog te weinig netwerksamenwerking die nodig is voor een goede uitvoering van de Wmo en Jeugdzorg. Sinds begin 2021 is Incluzio begonnen om vanuit haar rol de netwerksamenwerking op de kaart te zetten. Hierin moet nog veel gebeuren.
Sprake is van permanente cyclus van leren en verbeteren	*Voldoet beperkt:* Hoewel er intern in de gemeente nu de eerste stappen worden gezet

Norm	Toetsing
	om een cyclus van leren en verbeteren op te zetten is deze nu nog erg beperkt en wordt dit nog niet in samenwerking met de partners gedaan.

6

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6. Conclusies en aanbevelingen

6.1 Inleiding

De centrale onderzoeksvraag is:
Heeft Rheden de toegang tot de Wmo en Jeugdhulp effectief en efficiënt georganiseerd vanuit het perspectief van gemeente en hulpvrager?

Bij de gemeente zijn weinig kwantitatieve gegevens beschikbaar op basis waarvan de efficiëntie en de effectiviteit van de toegang kan worden bepaald. Dit komt mede door het ontbreken van streefwaarden en een nulmeting. Tot eind 2020 was beperkt sprake van een efficiënte inrichting van de toegang tot de Wmo en de jeugdhulp gezien de grote overschrijdingen van afhandeltermijnen bij de toegang. Sinds 2021 is de inrichting van de toegang fors aangepast, door naast de gemeente ook via Incluzio een groot deel van de eerste contacten en hulpvragen te laten oppakken. Daarmee is formatie toegevoegd bij een nagenoeg gelijkblijvend aantal maatwerktrajecten.

6.2 Conclusies

Conclusie 1. Informatie is zeer beperkt voorhanden waardoor de gemeente onvoldoende zicht heeft op de efficiëntie en effectiviteit van de toegang tot Wmo en Jeugdhulp
Het gebrek aan concrete doelen en streefwaarden en monitoringsgegevens maakt het lastig om te toetsen hoe effectief en efficiënt het beleid wordt uitgevoerd. Raadsleden krijgen vooral financiële informatie en geven aan onvoldoende kwalitatieve en kwantitatieve informatie te ontvangen over de effectiviteit en efficiëntie van de toegang. Zij hebben onvoldoende zicht op het effect van de inrichting en uitvoering van de toegang. Raadsleden ervaren hierdoor weinig grip op de toegang en vinden dat zij hierdoor onvoldoende hun controlerende taak kunnen uitvoeren.

Conclusie 2. Het ontbreekt aan een duidelijk doel waaraan de toegang van Wmo en jeugdhulp een bijdrage moet leveren. Dit vertaalt zich in de uitvoering: betrokkenen handelen op basis van eigen inzicht.
Het ontbreken van duidelijke doelen die de toegang (mede) moet bereiken, maakt het formuleren van een opdracht naar de toegang en bijvoorbeeld een partner ingewikkeld. Mede daardoor handelen de verschillende actoren in de toegang tot de Wmo en jeugdhulp naar eigen inzicht. Eenieder draagt op zijn of haar manier naar beste wil en kunnen een steentje bij. Echter niemand overziet het geheel en verwachtingen komen daardoor niet bij elkaar. De vele personele wisselingen bij de actoren in de toegang versterken dit gebrek aan overzicht en eenduidige uitvoering.

Conclusie 3. Iedereen wordt geholpen, maar tijdigheid en kwaliteit van het toegangsproces is sterk voor kwaliteitsverbetering vatbaar
Uit het onderzoek komt een beeld naar voren dat bewoners van tevoren niet altijd de weg kenden naar de hulp. Het merendeel van de gesproken bewoners vond dat de hulp niet of slechts gedeeltelijk op tijd kwam.
Alle gesproken bewoners hechten veel waarde aan een vast aanspreekpunt en goede klik met de consulent en aanbieder van hulp en ondersteuning. Nagenoeg alle gesproken bewoners geven aan last te hebben van de grote hoeveelheid wisselingen in consulenten en hulpverleners, een vast gezicht wordt gemist. De paar bewoners die wel een vaste consulent hebben, geven aan dat deze vaste contactpersoon heel belangrijk is. Bewoners vinden het van belang dat na afgeving van de beschikking contact wordt opgenomen door de consulent om te vragen naar de ervaring met de hulp. Zeker wanneer een ziektebeeld progressief is, wensen bewoners een proactieve rol van de consulent.

6.3 Aanbevelingen

Raad en college: Aanbeveling 1: Benoem de doelen waar de toegang aan moet bijdragen, stel bijpassende indicatoren en streefwaarden op en verantwoord hierop.
Benoem op welke wijze de toegang bijdraagt aan de doelrealisatie en stel bijpassende indicatoren en streefwaarden op en voer een nulmeting hiervoor uit. Maak hiermee de verantwoording waarmee de raad kan toetsen of en in welke mate de toegang bijdraagt aan de doelen (effectiviteit) en of de toegang efficiënt is.

Het voorstel voor het te volgen proces is:
- De raad geeft per direct het college opdracht om doelen, bijpassende indicatoren en streefwaarden op te stellen voor de toegang.
- Het college maakt een voorstel in scenario's voor verschillende doelen, bijpassende indicatoren en streefwaarden met een onderbouwing per scenario'.
- De keuzes voor scenario's worden voorgelegd aan raad vóór september 2022 en stelt deze vast.
- Het college voert een nulmeting op basis van de ambities en indicatoren die zijn vastgesteld.
- De raad beoordeelt de nulmeting uiterlijk maart 2023 en past waar nodig de inhoudelijke en/of financiële kaders aan.
- Het college verantwoordt zich daarna via de reguliere planning- en controlcyclus op de bepaalde indicatoren en streefwaarden over de bijdragen van de toegang aan de doelrealisatie.

College en raad: Aanbeveling 2: Het vastgestelde kader vertalen in opdrachten aan toegang Wmo en Jeugdhulp en toezien op de uitvoering van die opdrachten
Het vastgestelde kader volgens de bovengenoemde doelrealisatie is de basis voor de uitvoering van de toegang Wmo en Jeugdhulp.

Het voorstel voor het te volgen proces is:
- Het college vertaalt de doelen voor eind 2022 naar de opdrachten voor de verschillende actoren in de toegang van de Wmo en jeugdhulp en maakt inzichtelijk hoe iedere opdracht bijdraagt aan de doelrealisatie.
- Het college verzamelt gegevens over de uitvoering van de opdrachten op basis van de indicatoren en streefwaarden.
- Het college verantwoordt structureel aan de raad de totale doelrealisatie op basis van het totaal van de bijdragen van de verschillende opdrachten.
- De raad controleert de totale doelrealisatie van de toegang van de Wmo en jeugdhulp op basis van de indicatoren en streefwaarden.

College: Aanbeveling 3: zorg voor een intern en extern leer- en verbeterproces ter doorontwikkeling en verbetering van de kwaliteit van de toegang.

Het college organiseert een leer- en verbeterproces dat er als volgt uitziet:
- Het college bereidt elke leer- en verbetersessie voor met een analyse van de verzamelde gegevens zoals beoogd bij aanbeveling 2.
- Het college organiseert vier keer per jaar een leer- en verbetersessies met alle relevante actoren in de toegang van de Wmo en Jeugdhulp. Relevante actoren zijn: de gemeentelijke toegang , de niet-gemeentelijke toegang, Incluzio, aanbieders van ondersteuning en zorg in voorveld en geïndiceerde hulp. Voeg aan elk van de sessies ervaringsdeskundigen toe.
- De gemeente neemt de regie op dit leer- en verbeterproces en vertaalt de uitkomsten in werk- en ontwikkelafspraken.

7

BESTUURLIJKE REACTIE

7. Bestuurlijke reactie

gemeente Rheden

Bestuurlijke reactie college op rapport Rekenkamer – *Toegang tot Wmo en Jeugdwet*

datum
29 maart 2022

kenmerk
821252

bijlage(n)
0

Inleiding
De rekenkamercommissie heeft een onderzoek uitgevoerd naar de Toegang tot Wmo en Jeugdwet in de gemeente Rheden over de jaren 2015-2021.
Het doel van dit onderzoek is inzicht te krijgen in de effectiviteit en efficiëntie van de gemeentelijke toegang tot de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdhulp en hoe deze door hulpvragers wordt ervaren. Dit alles bezien vanuit de de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

De rekenkamercommissie heeft het college van B&W (college) gevraagd om een bestuurlijke reactie. Bij deze ontvangt u deze bestuurlijke reactie van het college (vastgesteld op 29 maart 2022).

Bestuurlijke reactie:

Het college dankt de rekenkamercommissie voor het uitvoerige en brede onderzoek en wil graag van de gelegenheid gebruik maken om daarop te reageren.

De rekenkamercommissie stond niet voor een eenvoudige opgave om onderzoek te doen over deze meerjarige periode (2015-2021) met continu bewegende dynamieken. Immers: In 2015 wijzigde de wet waarna een periode van transitie en ontwikkeling van start ging. Daarna volgde implementatie en uitvoering en doorontwikkeling om te komen tot een nieuw geheel van een sterke sociale basis (waaronder de inzet van Incluzio) gekoppeld aan lokale en regionale dienstverlening (bv specialistische hulp jeugdzorg). Een grote opgave en helemaal toen in de jaren daarna het gebruik van de zorg sterk steeg waardoor bezuinigingen noodzakelijk waren.

Met ingang van het afgelopen jaar zien wij de eerste tekenen dat de gekozen koers leidt tot daadwerkelijke versterking van de sociale basis en normalisatie van hulp en ondersteuning. Voor ons is dit een doorgaand proces en daarom zijn wij blij met dit onderzoek om de leerpunten die u ons meegeeft ter harte te kunnen nemen.

Het onderzoek omvat zoals gezegd een vrij lange periode met veel verschillende dynamieken en ontwikkelingen in deze jaren. Wij zien terug dat de onderzoekers getracht hebben het onderwerp vanuit verschillende perspectieven te belichten – waaronder die van gemeentelijke medewerkers of aanbieders – en uiteraard ook vanuit het perspectief van de inwoners.
Mogelijk dat deze keuzes hebben gemaakt dat er uiteindelijk slechts een geringe groep van 30 inwoners is benaderd - ten opzichte van de duizenden cliënten WMO en jeugdzorg die wij de afgelopen jaren dienstverlening hebben aangeboden.
Ook herkennen wij niet altijd beschreven situaties ten opzichte van de gehele onderzoeksperiode. En we achten dit van belang om te benoemen, zodat de raad het rapport op waarde kan schatten. Ter illustratie: beschreven wordt dat er bij de toegang sprake is van veel inhuur van medewerkers. Dit beschrijft zeker de situatie in 2021, maar geeft geen getrouwe afspiegeling van de volledige afgelopen zes jaar.

Het is inmiddels 2022 en het rapport komt op het moment dat het college de eerste positieve tekenen ziet van de ingezette koerswijziging. We zijn daar blij mee omdat een dergelijke fundamentele ontwikkeling vaak enige jaren vraagt om zich ook echt "te zetten".

Voor ons is er daarom geen reden om tot een nieuwe koersbepaling te komen. Sterker nog, het college adviseert juist om de huidige koers voort te zetten, verder te versterken en uit te bouwen. Wij willen de raad de nieuwe raadsperiode graag goed op de hoogte houden van ontwikkelingen in het sociaal domein.

Hieronder gaat het college in op de afzonderlijke conclusies en aanbevelingen.

Conclusies

1. ***Conclusie 1. Informatie is zeer beperkt voorhanden waardoor de gemeente onvoldoende zicht heeft op de efficiëntie en effectiviteit van de toegang tot Wmo en Jeugdhulp***

Het gebrek aan concrete doelen en streefwaarden en monitoringsgegevens maakt het lastig om te toetsen hoe effectief en efficiënt het beleid wordt uitgevoerd. Raadsleden krijgen vooral financiële informatie en geven aan onvoldoende kwalitatieve en kwantitatieve informatie te ontvangen over de effectiviteit en efficiëntie van de toegang. Zij hebben onvoldoende zicht op het effect van de inrichting en uitvoering van de toegang. Raadsleden ervaren hierdoor weinig grip op de toegang en vinden dat zij hierdoor onvoldoende hun controlerende taak kunnen uitvoeren.

Het rapport heeft als startpunt 2015 en het omvat dan ook een lange periode waarin regelmatig wijzigingen hebben plaatsgevonden.
Samen met de raad heeft het college de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet om het toenemend gebruik en de bijbehorende uitgaven op het sociaal domein het hoofd te bieden. Dit heeft geleid tot de ingezette koerswijziging van versterking van de sociale basis en normalisatie van hulp en ondersteuning. Daarbij is de sociale visie – het "Rhedens Model" – uitgangspunt gebleven. We sluiten hierbij aan bij de bedoeling van de jeugdwet. Daarnaast zal de Hervormingsagenda van Rijk en VNG nog van invloed zijn op het lokale beleid.
Het college herkent dat in de voorafgaande periode de focus sterk gericht was op het tot stand komen van deze koerswijzing en het stabiel krijgen van de financiën van de gemeente Rheden. Hierdoor is de informatievoorziening over aantallen en effectiviteit aan de gemeenteraad te summier geweest.
Op dit moment zijn we al weer een jaar aan de slag met de gekozen koers en de bijbehorende programmadoelen. Wij hebben de gemeenteraad daar op verschillende momenten over geïnformeerd en zijn samen opgetrokken in de voorbereiding daarvan. Zo waren er ronde tafelgesprekken, en raadsinformatiebijeenkomsten en hebben wij u daarnaast in raadsbrieven en in reguliere begrotings—en verantwoordingscyclus geïnformeerd.
Het college hecht er waarde aan om de nieuwe gemeenteraad goed te blijven informeren over de ontwikkelingen op het brede sociaal domein. We gaan hierover met de griffie in overleg om hiervoor tot passende vormen te komen.

2. ***Conclusie 2. Het ontbreekt aan een duidelijk doel waaraan de toegang van Wmo en jeugdhulp een bijdrage moet leveren. Dit vertaalt zich in de uitvoering: betrokkenen handelen op basis van eigen inzicht.***

Het ontbreken van duidelijke doelen die de toegang (mede) moet bereiken, maakt het formuleren van een opdracht naar de toegang en bijvoorbeeld een partner ingewikkeld. Mede daardoor handelen de verschillende actoren in de toegang tot de Wmo en jeugdhulp naar eigen inzicht. Eenieder draagt op zijn of haar manier naar beste wil en kunnen een steentje bij. Echter niemand overziet het geheel en verwachtingen komen daardoor niet bij elkaar. De vele personele wisselingen bij de actoren in de toegang versterken dit gebrek aan overzicht en eenduidige uitvoering.

Samen met de rekenkamercommissie constateren we dat in de lange periode vanaf 2015 tot nu toe sprake is geweest van tussentijdse wijzigingen in de doelen om onze resultaten te behalen. Zeker in de periode vanaf 2020 zijn er nieuwe fundamentele keuzes gemaakt die tot grote veranderingen in de uitvoeringspraktijk hebben geleid. Het college erkent dat door de wijzigingen in doelen er een periode minder duidelijke sturing was voor de toegang. Sinds 2021 werken de gemeente Rheden en haar maatschappelijke partners vanuit de nieuwe doelen. Deze doelen vormen samen met de andere kaders – zoals wet en regelgeving – de basis voor de huidige uitvoering van de gemeentelijke toegang. Voor het college zijn dat ook de kaders van waaruit acties in gang zijn en worden gezet om de uitvoering te optimaliseren.

3. ***Conclusie 3. Iedereen wordt geholpen, maar tijdigheid en kwaliteit van het toegangsproces is sterk voor kwaliteitsverbetering vatbaar***

Uit het onderzoek komt een beeld naar voren dat bewoners van tevoren niet altijd de weg kenden naar de hulp. Het merendeel van de gesproken bewoners vond dat de hulp niet of slechts gedeeltelijk op tijd kwam.
Alle gesproken bewoners hechten veel waarde aan een vast aanspreekpunt en goede klik met de consulent en aanbieder van hulp en ondersteuning. Nagenoeg alle gesproken bewoners geven aan last te hebben van de grote hoeveelheid wisselingen in consulenten en hulpverleners, een vast gezicht wordt gemist. De paar bewoners die wel een vaste consulent hebben, geven aan dat deze vaste contactpersoon heel belangrijk is. Bewoners vinden het van belang dat na afgeving van de beschikking contact wordt opgenomen door de consulent om te vragen naar de ervaring met de hulp. Zeker wanneer een ziektebeeld progressief is, wensen bewoners een proactieve rol van de consulent.

Het college is van mening dat er volop wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van de dienstverlening, mede naar aanleiding van gesprekken met inwoners en de raad in 2021. Het college heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de kwaliteit van de dienstverlening en in de mensen die dit moeten uitvoeren. Op inhoud is dat bijvoorbeeld door intensieve vormen van samenwerking op cliëntniveau en door middel van triage. De werkprocessen zijn steeds meer "lean" ingericht en er is geïnvesteerd in kwaliteitszorg en contractmanagement. Binnen de organisatie wordt bewust ingezet op duurzame inzet van personeel op alle posities, een vaste bezetting en een kleine flexibele schil. Wij gaan er vanuit dat dit bestendigend werkt en behulpzaam is als basis voor een goede en blijvende dienstverlening aan onze inwoners.
Het college herkent ook dat er de afgelopen jaren personeelswisselingen zijn geweest waardoor wij van externe inhuur gebruik hebben gemaakt. Ook door de krapte op de arbeidsmarkt is het bij vacatures moeilijk om kandidaten te vinden. Wij zijn in alle opzichten actief om dit op te lossen.
Bij inwoners met enkelvoudige problematiek, ligt de regie bij de inwoner zelf en over het algemeen geen noodzaak voor een vast contactpersoon. Voor inwoners met complexe problematiek omarmt het college dat de toegang procesregie uitvoert, en in die zaken werkt met een vast contactpersoon (bovenop het contact met de betrokken zorgaanbieder(s)). Het college neemt de mogelijkheden om dit te verbeteren in onderzoek.

<u>Aanbevelingen</u>

De rekenkamercommissie heeft drie aanbevelingen geformuleerd. De eerste twee zijn gericht aan de gemeenteraad en het college. De derde aanbeveling aan het college. Hieronder gaat het college op deze aanbevelingen in.

<u>Aanbevelingen aan gemeenteraad/ college (1 en 2)</u>

1. ***Raad en college: Aanbeveling 1: Benoem de doelen waar de toegang aan moet bijdragen, stel bijpassende indicatoren en streefwaarden op en verantwoord hierop.***

Benoem op welke wijze de toegang bijdraagt aan de doelrealisatie en stel bijpassende indicatoren en streefwaarden op en voer een nulmeting hiervoor uit. Maak hiermee de verantwoording waarmee de raad kan toetsen of en in welke mate de toegang bijdraagt aan de doelen (effectiviteit) en of de toegang efficiënt is.

2. ***College en raad: Aanbeveling 2: Het vastgestelde kader vertalen in opdrachten aan toegang Wmo en Jeugdhulp en toezien op de uitvoering van die opdrachten***

Het vastgestelde kader volgens de bovengenoemde doelrealisatie is de basis voor de uitvoering van de toegang Wmo en Jeugdhulp.

In de programmabegrotingen van 2021 en 2022 zijn de doelen en streefwaarden opgenomen, die koers van de gemeente weergeven. Deze doelen zijn ook opgenomen in de opdrachten voor externe partners en vertaald in kpi's. Ook voor de brede interne organisatie met alle taakvelden gelden deze doelen en leveren zij een bijdrage aan het behalen daarvan.
Het college gaat uit van deze gestelde kaders en geeft binnen die kaders daar uitvoering aan. Het stellen van nieuwe doelen is wat betreft het college dan ook niet aan de orde.

3. ***College: Aanbeveling 3: zorg voor een intern en extern leer- en verbeterproces ter doorontwikkeling en verbetering van de kwaliteit van de toegang.***

Het college organiseert vier keer per jaar een leer- en verbetersessies met alle relevante actoren in de toegang van de Wmo en Jeugdhulp. Relevante actoren zijn: de gemeentelijke toegang , de niet gemeentelijke toegang, Incluzio, aanbieders van ondersteuning en zorg in voorveld en geïndiceerde hulp. Voeg aan elk van de sessies ervaringsdeskundigen toe.

Het college en de ambtelijke organisatie zijn continu bezig om de dienstverlening aan de inwoners te optimaliseren. Het leren van elkaar en het streven naar verbeteringen is een continu proces wat vraagt om reflectie van betrokkenen om effectief te laten zijn. Dit doet de gemeente intern door het bieden van gerichte opleidingen en het optimaliseren van werkprocessen. De gemeente werkt ook met maatschappelijke partners aan het optimaliseren van deze dienstverlening. Dit doen wij door clientprocessen op elkaar af te stemmen, de samenwerking op clientniveau te verbeteren en vormen van triage actief in te zetten. Het college onderschrijft het belang van blijvend leren en verbeteren. Zonder ons op voorhand te verbinden aan frequentie en vorm, blijven we in gesprek met onze partners op zoek gaan naar de mogelijkheden om dit verder te optimaliseren. Nadrukkelijk onderstrepen we het belang om ervaringsdeskundigen hierbij te betrekken.

Slotopmerking

Het college dankt nogmaals de rekenkamercommissie voor het uitgevoerde onderzoek. Het biedt waardevolle en zinvolle informatie om de dienstverlening aan de inwoners te verbeteren. Het college ziet het rapport en de uitkomsten daarvan als een stimulans om dit in de toekomst nog beter te doen. Het college gaat graag met de gemeenteraad in gesprek over de uitkomsten van het onderzoek.

8

NAWOORD

8. Nawoord

Nawoord
De rekenkamercommissie Rheden dankt het college voor haar bestuurlijke reactie. Het college herkent zich in grote lijnen in de conclusies en aanbevelingen. Een aantal aanbevelingen neemt het college niet of niet geheel over. Op een aantal punten gaan wij hieronder in.

Het college erkent dat door de wijzigingen in doelen er een periode minder duidelijke sturing was voor de toegang en wil de nieuwe gemeenteraad goed blijven informeren over de ontwikkelingen. Echter de aanbeveling om de doelen waar de toegang aan bijdraagt te benoemen, bijpassende indicatoren en streefwaarden op te stellen en hiervoor een nulmeting uit te voeren, neemt het college niet over maar gaat het uit van de reeds gestelde kaders. Wij benadrukken nogmaals dat zonder een nulmeting en het benoemen van adequate doelstellingen (met daaraan gekoppelde indicatoren) de effectiviteit en efficiency van het beleid niet kan worden vastgesteld. Wij adviseren de gemeenteraad derhalve om met het aannemen van de aanbevelingen het college uitdrukkelijk mee te geven om de doelen, indicatoren en streefwaarden aan te scherpen en hiervoor een nulmeting uit te voeren.

Het college onderschrijft het belang van blijvend leren en verbeteren maar wil zich niet op voorhand verbinden aan frequentie en norm. Het onderzoek laat zien dat juist de regie en een structuur van leren en verbeteren gemist wordt en wij adviseren het college daarom om dit te heroverwegen en dit leerproces samen met partners vorm te geven.

Afsluitend merken wij op dat in deze bestuurlijke reactie niet concreet is verwoord welke conclusies en aanbevelingen het college onderschrijft en hoe zij dit in een proces van uitvoering vorm zal geven. We zouden het zeer waarderen wanneer het college hierop in haar reactie op toekomstige rekenkamerrapporten specifieker zou ingaan.

BIJLAGE

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen

Geraadpleegde respondenten

Discipline/functie	Aantal gesproken respondenten
Toegang (gemeente)	2
Toegang (Incluzio)	2
Wethouders	2
Manager en gemeentesecretaris	2
Voorliggend veld en welzijn	2
Niet-gemeentelijke verwijzers	2
Beleidsmedewerkers sociaal domein	3
Aanbieders en partners maatwerk	8
Consulenten Wmo en Jeugdhulp	4

De respondenten die gesproken zijn in het kader van het casusonderzoek, zijn beschreven bij bevindingen casusonderzoek.

Geraadpleegde documenten

Geraadpleegde documenten Rheden
Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Rheden 2015
Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Rheden 2019
Verordening jeugdhulp gemeente Rheden 2015
Verordening jeugdhulp gemeente Rheden 2019
Beleidskader jeugdhulp 2015-2016
Beleidsregels Wmo en jeugd opzet 2019
Brie van Adviesraad Sociaal Domein inzake adviesaanvraag
Advies Jeugdnota Wmo raad
Nadere regels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Rheden 2019
Toegangsproces Rheden versie 14 december 2020
Transformatieplan 2.0 & Ombuigingen
Amendement Transformatieplan 2.0
Geactualiseerd transformatieplan sociaal domein Rheden 2015-2016
Nota Samenredzaamheid 2018 – 2022
Aanbestedingsdocument gemeente Rheden Sociale Basis 2021
Transformatieagenda Jeugd regio Arnhem
Transformatieplan Jeugdhulp 2018-2020 Regio Centraal Gelderland
Transformatieplan 2.0 Evaluatie
Programmabegroting 2018
Programmabegroting 2019
Programmabegroting 2020
Programmabegroting 2016-2019

Geraadpleegde documenten Rheden
Programmabegroting 2017-2020
Programmabegroting 2018-2021
Programmabegroting 2021-2024
Jaarstukken 2015
Jaarstukken 2016
Jaarstukken 2017
Jaarstukken 2018
Jaarstukken 2019
Jaarstukken 2020
Meerjarenbeleidskader Sociaal Domein 2017-2021 – Meedoen!
Selectieleidraad SAS lokale maatwerkdiensten Jeugd Rheden
B&W voorstel decentralisaties en vormgeving samenwerkingsverbanden
B&W voorstel regionale samenwerkingsvorm sociaal domein
B&W voorstel samenwerkings- en privacyconvenant sociaal domein
Intentienota regionale samenwerking sociaal domein 2015
Concept evaluatie Pilot Sociale Basis januari 2021
Offerte contractering 2016 Regio Arnhem
Offerteaanvraag ten behoeve van de meervoudig onderhandse aanbesteding subsidieverlening
Motie ‘Sturen op doelen en gevoel’

Toelichting
In totaal is met 15 Wmo-cliënten gesproken. Deze cliënten hebben verschillende vormen van ondersteuning ontvangen binnen de Wmo. Sommige cliënten ontvingen thuisondersteuning (huishoudelijke hulp of ondersteuning bij de dagelijkse bezigheden), anderen een voorziening zoals een traplift, rolstoel, dagbesteding of er werd specialistische begeleiding ingezet. Hieronder is een verdeling te zien van de cliënten die gesproken zijn per doelgroep typering.

Doelgroep	Aantal respondenten
70+	3
Chronisch lichamelijk ziek	6
Psychische problemen	2
Gedragsproblemen (Verslaving of agressie)	2
Autisme en/of verstandelijke beperking	2
Eindtotaal	**15**

Elke client (hierna casus) heeft een nummer gekregen. Dit nummer is zichtbaar bovenaan in tabel 1. De bevindingen uit de interviews zijn per casus gescoord aan verschillende factoren en kenmerken. De scores (kleuren) staan in onderstaande tabel. In onderstaande alinea's volgt een uitleg waar de verschillende kleuren mee corresponderen inclusief voorbeelden uit het casusonderzoek. De kleur grijs geeft aan dat een onderdeel niet van toepassing is in de casus of dat hier geen gegevens over zijn omdat de cliënt de vraag niet kon beantwoorden.

De *toegankelijkheid* in de onderstaande tabel komt voort uit de gesprekken die we hebben gevoerd met de cliënten. De vraag die hier werd gesteld is hoe de client bij de Wmo terecht is gekomen. Ook is gevraagd of al gebruik werd gemaakt van hulp voorafgaand aan de decentralisatie. Hier betekent Groen dat dit element van toepassing is. Zo kwam casus 1 terecht bij de Wmo via een familielid, casus 7 via de website van de gemeente en casus 5 via de huisarts. Grijs betekent dat dit onderdeel niet van toepassing is. Zo kan je aflezen dat de helft van de casussen pas na de decentralisatie gebruik maakte van de hulp.

Bij de *toegankelijkheid en vindbaarheid* is te zien in hoeverre bewoners weten waar ze met hun hulpvragen terecht kunnen. Ook is hier te zien of men goed met een hulpvraag terecht kon en of men verwacht dat andere bewoners weten waar zij met hun hulpvragen terecht kunnen. Groen geeft hier aan dat dit element van toepassing is, zo wist 11 van de 15 casussen waar ze met hun hulpvragen terecht konden. Oranje geeft aan dat dat dit element gedeeltelijk van toepassing is, zo geeft casus 2 aan dat het zonder verwijzing van een hulpaanbieder/arts niet snel in je op komt om bij de gemeente aan te kloppen met een hulpvraag. Rood geeft aan dat dat dit element niet of zeer beperkt van toepassing is. Zo is bij casus 15 te snel geoordeeld en niet goed gekeken naar de gehele hulpvraag, waardoor hier niet het gevoel was goed terecht te kunnen met de hulpvraag. Grijs betekent dat de client de vraag niet kon beantwoorden. Casus 1 kon geen antwoord geven op de vraag of bewoners weten waar ze terecht kunnen met hun hulpvraag omdat de betreffende cliënt hier geen zicht op had.

Bij de *kwaliteit van de vraagverheldering / ervaring met de gemeente* wordt aangegeven hoe de vraagverheldering, het proces tot en met de beschikking en het contact met de consulent is verlopen. Groen betekent dat dit element van toepassing is, zo was er in casus 11 sprake van goed contact met de consulent. Oranje geeft aan dat dat dit element gedeeltelijk van toepassing is, zo heeft casus 12 te maken gehad met verschillende consulenten, waarbij bij de ene sprake was van goed contact, en bij de andere van minder goed contact. Rood geeft aan dat dat dit element niet of zeer beperkt van toepassing is, zo was casus 15 zeer ontevreden over het contact met de consulent door de vele wisselingen van consulent en het gebrek aan inlevingsvermogen. Grijs betekent dat de client de vraag niet kon beantwoorden. Casus 1, 2 en 6 hebben slechts één of twee keer contact gehad met een consulent (alleen rond het afgeven van de beschikking). Zij

wisten niet wie hun consulent was ten tijde van het interview, waardoor zij niet konden zeggen of ze langdurig dezelfde consulent hebben gehad.

Bij de *tijdige hulp / kwaliteit van de hulp* staat centraal of de juiste hulp volgens de bewoner op tijd kwam, hoe het contact met de zorgaanbieder verliep en of de hulp de verergering van problemen wist te voorkomen. Bovendien is gevraagd of de cliënten een inschatting konden maken van de mate waarin bewoners met dezelfde vragen en problemen (tijdig) worden bereikt en geholpen. Groen betekent dat dit element van toepassing is, zo is te zien dat volgens casus 1 de juiste hulp op tijd werd aangeboden. Oranje geeft aan dat dat de juiste hulp volgens de bewoner gedeeltelijk op tijd op gang kwam, zo geven casus 5, casus 9, casus 11 en casus 14 aan dat een gedeelte van de hulp snel werd aangeboden, maar dat er ook lang moest worden gewacht op een ander gedeelte van de hulp. Rood geeft aan dat de juiste hulp volgens de bewoner niet op tijd kwam. Voor casus 13 kwam de hulp te laat, hier was vanwege lichamelijke ongemakken direct hulp nodig met het huishouden en persoonlijke verzorging. Deze hulp kwam na 6 weken op gang. Grijs betekent dat de client de vraag niet kon beantwoorden. Casus 1 gaf aan geen inschatting te kunnen maken of andere bewoners met hulpvragen door de gemeente worden bereikt en/of tijdig worden geholpen. Deze client gaf aan alleen te kunnen spreken voor zichzelf.

Tabel 1: casusonderzoek Wmo		Casus 1	Casus 2	Casus 3	Casus 4	Casus 5	Casus 6	Casus 7	Casus 8	Casus 9	Casus 10	Casus 11	Casus 12	Casus 13	Casus 14	Casus 15
Toegankelijkheid: hoe kwam je bij de Wmo terecht?	Via website gemeente / informatieboekje															
	Via familie, vrienden, kennissen															
	Huisarts/arts verwees door															
	Hulpinstantie verwees door															
	Maakte al gebruik van hulp nog voor decentralisatie															
Toegankelijkheid en vindbaarheid	Wist waar terecht kon met hulpvraag															
	Kon goed terecht met hulpvraag															
	Denkt dat bewoners weten waar ze terecht kunnen met hulpvraag															
Kwaliteit vraagverheldering/ ervaring met de gemeente	Goed contact met consulent															
	Het lukte de consulent om hulpvraag helder te krijgen															
	Consulent deed brede uitvraag, vroeg of er nog meer hulp/ondersteuning nodig was op andere vlakken															
	Lange tijd dezelfde consulent															
	Gemeente maakte volgens bewoner juiste beslissing over de te ontvangen hulp															
	Na afgeving beschikking nam consulent nog contact op															
Tijdige hulp / kwaliteit hulp	Juiste hulp kwam volgens bewoner op tijd															
	Goed contact met zorgaanbieder															
	Hulp wist verergering problemen te voorkomen															
	Bewoners met dezelfde vragen en problemen worden bereikt															
	Bewoners met dezelfde vragen en problemen worden tijdig geholpen															

Toelichting
Er is in totaal met 15 Jeugdhulp-cliënten gesproken. Deze cliënten hebben verschillende vormen van ondersteuning ontvangen binnen de Jeugdhulp. Sommige cliënten ontvingen persoonlijke begeleiding, anderen dagbesteding, begeleid wonen en/of vervoer. Hieronder is een verdeling te zien van de cliënten die gesproken zijn.

Doelgroep	Aantal respondenten
Chronisch lichamelijk ziek	2
Gedragsproblemen / schulden / tienermoederschap	3
Autisme, ADHD en/of verstandelijke beperking	6
Begeleid wonen / pleeggezin / onveilige thuissituatie	4
Eindtotaal	**15**

Elke client (hierna casus) heeft een nummer gekregen. Dit nummer is zichtbaar bovenaan in tabel 2. De bevindingen uit de interviews zijn per casus gescoord aan verschillende factoren en kenmerken. De scores (kleuren) staan in onderstaande tabel. In onderstaande alinea's volgt een uitleg waar de verschillende kleuren mee corresponderen inclusief voorbeelden uit het casusonderzoek. De kleur grijs geeft aan dat een onderdeel niet van toepassing is in de casus of dat hier geen gegevens over zijn omdat de cliënt de vraag niet kon beantwoorden.

De *toegankelijkheid* in de onderstaande tabel komt voort uit de gesprekken die we hebben gevoerd met de cliënten. De vraag die hier werd gesteld is hoe de client bij de Jeugdhulp terecht is gekomen. Ook is gevraagd of er al gebruik werd gemaakt van jeugdhulp voorafgaand aan de decentralisatie. Hier betekent Groen dat dit element van toepassing is. Zo kwam casus 10 bij de jeugdhulp terecht via de website van de gemeente en casus 3 via de huisarts. Verder is te zien dat veruit de meeste casussen bij de jeugdhulp terecht kwamen omdat zij in beeld waren bij school, jeugdzorg, jeugdreclassering of jeugdbescherming. Zij zijn vanuit deze instanties doorgestuurd naar de gemeente. Grijs betekent dat dit onderdeel niet van toepassing is. Zo kan je aflezen dat de helft van de casussen na de decentralisatie gebruik maakte van de jeugdhulp.

Bij de *toegankelijkheid en vindbaarheid* is te zien in hoeverre bewoners weten waar ze hun hulpvragen neer kunnen leggen. Ook is aan de cliënten gevraagd of ze goed terecht konden met hun hulpvraag en of ze verwachten dat andere bewoners weten waar ze met hun hulpvragen terecht kunnen. Groen laat zien dat dit element van toepassing is, 11 van de 15 casussen wisten waar ze met hun hulpvragen terecht konden. Oranje geeft aan dat dat dit element gedeeltelijk van toepassing is, zo geeft casus 13 aan dat gezinnen die al in beeld zijn bij instanties de weg wel weten te vinden richting de gemeente, maar dat dit voor de rest voor de gezinnen wel lastiger is. Casus 13 geeft aan regelmatig mensen uit de eigen omgeving naar de gemeente door te verwijzen. Rood geeft aan dat dat dit element niet of zeer beperkt van toepassing is. Zo was casus 7 wel in beeld bij de gemeente, maar kwam door personeelstekort de hulp niet op gang. De begeleider van casus 7 gaf aan dat door gebrek aan hulp van de gemeente sprake was van een zeer onveilige situatie. Grijs betekent dat de client de vraag niet kon beantwoorden. Casus 11 kon bijvoorbeeld geen antwoord geven op de vraag of bewoners weten waar ze terecht kunnen met hun hulpvraag, omdat de betreffende cliënt hier zelf geen zicht op had.

Bij de *kwaliteit van de vraagverheldering / ervaring met de gemeente* wordt aangegeven hoe de vraagverheldering, het proces tot en met de beschikking en het contact met de consulent is verlopen. Hier betekent Groen dat dit element van toepassing is, zo was casus 8 zeer tevreden over het contact met de consulent, de verheldering van de hulpvraag, de beslissing van de gemeente. Bovendien had casus 8 lange tijd contact met dezelfde consulent. Oranje geeft aan dat dat dit element gedeeltelijk van toepassing is, zo is casus 14 grotendeels tevreden over de geboden hulp van de gemeente, maar zeer ontevreden over de beslissing om over te stappen naar een nieuwe aanbieder. Casus 14 geeft aan dat het overstappen naar een

andere aanbieder voor kinderen/jeugdigen een grote impact kan hebben. Bij casus 2 kleurt ook veel oranje vanwege wisselende ervaringen met de consulenten en wijze van vraagverheldering. Jarenlang was sprake van een vaste deskundige consulent waar goed contact mee was en waar de vraagverheldering ook goed bij verliep, na het wisselen van de consulent heeft deze client overwegend negatieve ervaringen gehad. Rood geeft aan dat dat dit element niet of zeer beperkt van toepassing is, zo is er bij casus 11 nooit iemand over de vloer geweest en was de naam van de consulent bovendien niet bekend. Grijs betekent dat deze vraag niet van toepassing was. Bij casus 9 was sprake van eenmalig contact met een consulent bij het vaststellen van de hulpvraag. Daarna verliep bij casus 9 al het contact met de gemeente via de reclassering. Ook voor casus 15 geldt dat al het contact met de gemeente via de zorgaanbieder verliep, deze client heeft nooit contact gehad met een consulent. Alle vragen die betrekking hadden op het contact met de consulent waren voor casus 9 en casus 15 dus niet van toepassing en daarom Grijs gekleurd.

Bij de *tijdige hulp / kwaliteit van de hulp* staat centraal of de juiste hulp volgens de bewoner op tijd kwam, hoe het contact met de zorgaanbieder verliep en of de hulp de verergering van problemen wist te voorkomen. Bovendien is gevraagd of de cliënten een inschatting konden maken van de mate waarin bewoners met dezelfde vragen en problemen (tijdig) worden bereikt en geholpen. Groen laat zien dat dit element van toepassing is, zo is te zien dat volgens casus 6 de juiste hulp op tijd werd aangeboden. Deze client geeft aan dat problemen op school goed werden gesignaleerd en de hulp vervolgens snel op gang kwam. Oranje geeft aan dat dat dit element gedeeltelijk van toepassing is. Zo geeft casus 4 aan dat de problemen wel gesignaleerd werden maar het lang duurde voordat binnen de toegewezen instelling de juiste hulp/ondersteuning werd gevonden. Dit kwam gedeeltelijk doordat de hulpvraag complex was. Bovendien geven casus 3, casus 10, casus 12 en casus 13 aan dat het contact met de hulpaanbieder soms goed verliep en soms minder goed. Meerdere keren wordt benoemd dat het grote verloop binnen organisaties goed contact in de weg kan staan. Rood geeft aan dat volgens de bewoner de juiste hulp niet op tijd kwam. Casus 7, 10, 12 en 15 zijn van mening dat de hulp te laat kwam. Grijs betekent dat de client de vraag niet kon beantwoorden, of dat deze niet van toepassing was. Zo geldt voor casus 11 dat er alleen sprake was van een financiële vergoeding voor geboden pleegzorg. Er was dus geen sprake van contact met een zorgaanbieder. Daarnaast gaf casus 11 aan geen zicht te hebben op de vraag of bewoners met dezelfde vragen en problemen tijdig worden geholpen.

Tabel 2: casusonderzoek Jeugdhulp		Casus 1	Casus 2	Casus 3	Casus 4	Casus 5	Casus 6	Casus 7	Casus 8	Casus 9	Casus 10	Casus 11	Casus 12	Casus 13	Casus 14	Casus 15
Toegankelijkheid: hoe kwam je bij de jeugdhulp terecht?	Via website gemeente / informatieboekje															
	Via familie, vrienden, kennissen															
	Huisarts/arts verwees door															
	Hulpinstantie verwees door															
	In beeld bij school/jeugdzorg/reclassering/jeugdbescherming															
	Maakte al gebruik van jeugdhulp nog voor decentralisatie															
	Decentralisatie/overgang naar gemeente verliep soepel															
Toegankelijkheid en vindbaarheid	Wist waar terecht kon met hulpvraag															
	Kon goed terecht met hulpvraag															
	Denkt dat bewoners weten waar ze terecht kunnen met hulpvraag															
Kwaliteit vraagverheldering/ ervaring met de hulp	Goed contact met consulent															
	Het lukte de consulent om hulpvraag helder te krijgen															
	Consulent deed brede uitvraag, vroeg of er nog meer hulp/ondersteuning nodig was op andere vlakken															
	Lange tijd dezelfde consulent															
	Gemeente maakte volgens bewoner juiste beslissing over de te ontvangen hulp															
	Na afgeving beschikking nam consulent nog contact op om te vragen hoe het ging/of er iets extra's nodig was															
Tijdige hulp / kwaliteit hulp	Juiste hulp kwam volgens bewoner op tijd															
	Goed contact met zorgaanbieder															
	Hulp wist verergering problemen te voorkomen															
	Bewoners met dezelfde vragen en problemen worden bereikt															
	Bewoners met dezelfde vragen en problemen worden tijdig geholpen															

Aan de leden

Datum
20 juni 2022
Kenmerk
TLE/U202200412
Lbr. 22/036
Telefoonnummer
070 373 8393
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Handreiking Leegstand te lijf 2.0: Woningen en agrarisch vastgoed

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Ondanks het grote woningtekort staan nog te veel panden langdurig leeg. Veel gemeenten pakken leegstand aan. Onder meer om extra woonruimte te creëren. Eind 2020 heeft de VNG de model leegstandverordening geactualiseerd en de handreiking “Leegstand te lijf 2.0: Met speciale aandacht voor winkels en kantoren” uitgebracht. De handreiking is nu aangevuld met “Leegstand te lijf 2.0: Woningen en agrarisch vastgoed”. Wij attenderen u op deze nieuwe handreiking en wijzen op de mogelijkheden die bijvoorbeeld de leegstandverordening biedt in de gemeentelijke aanpak.

Aanleiding

Om verschillende redenen is een actieve aanpak van leegstand wenselijk. Door het woningtekort, maar ook door structurele leegstand van verouderde kantoren, sluiting van winkels en vrijkomende agrarische bebouwing. Gemeenten hebben diverse mogelijkheden om leegstand te bestrijden. Om die reden heeft de VNG eind 2020 de model leegstandverordening geactualiseerd. Ook is toen een handreiking gepubliceerd waarin naast die verordening ook andere instrumenten de revue passeren. Deze worden met praktijkvoorbeelden geïllustreerd. In die handreiking is vooral ingegaan op leegstaande bedrijfsruimten, zoals kantoren en winkels.
Nu is er een aanvulling op die handreiking, die ingaat op de aanpak van leegstaande woningen en agrarisch vastgoed. Komend najaar gaat de VNG enkele bijeenkomsten rond deze twee onderwerpen organiseren.
De aanpak van leegstand is een onderwerp dat ook de gemeenteraad zal interesseren. De raad gaat bovendien over de inzet van een aantal instrumenten, zoals de leegstandverordening, het bestemmingsplan, de huisvestingsverordening en subsidiemogelijkheden.

Wat betekent dit voor de ambtelijke organisatie

De nieuwe handreiking is te vinden op de VNG-website.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

De handreiking behandelt twee heel verschillende vormen van leegstand. Maar in beide gevallen is deze interessant voor gemeentelijke afdelingen ruimtelijke ordening en toezicht en handhaving. Het hoofdstuk over aanpak van leegstaande woningen is met name voor een afdeling wonen interessant. Het hoofdstuk over agrarisch vastgoed is vooral relevant voor ambtenaren die zich met het landelijk gebied bezighouden.
De ervaring leert dat een actieve aanpak van leegstand veel tijd en een lange adem vergt. Financiering van de beleidsontwikkeling en toezicht en handhaving komt grotendeels ten laste van de algemene middelen van de gemeente.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

Handreiking

Leegstand te lijf 2.0: Woningen en agrarisch vastgoed

Colofon

Auteurs
Ronald Camstra
Ellen Ootes
Bram Klouwen

Begeleidingscommissie
Jeroen de Leede (VNG)
Remi van den Berg (Ministerie BZK)
Karel Loeff (Bond Heemschut)
Ad Rijgers (Bond Heemschut)
Mirjam Mellink (Gemeente Berkelland)
Gert Jan van 't Land (Gemeente Oldambt)
Claudia Demas (Gemeente Sittard-Geleen)
Arjen van der Leeuw (Gemeente Amsterdam)
Davy Schram (Gemeente Amsterdam)
Marlon van Balen (Provincie Groningen)

Wij danken alle gemeenten en andere organisaties die hun kennis en praktijkervaring met de auteurs hebben willen delen.

Vormgeving
Chris Koning (VNG)

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**		**4**
	1.1	Vraagstukken	4
	1.2	Aan de slag met leegstandsbeleid	4
	1.3	Leeswijzer	5
2	**Leegstand van woningen**		**6**
	2.1	Waar speelt het en hoe?	6
	2.2	Aanpakken	9
3	**Leegstand agrarisch vastgoed**		**20**
	3.1	Waar speelt het en hoe?	20
	3.2	Aanpakken	22

1 Inleiding

1.1 Vraagstukken

De handreiking Leegstand te Lijf en een modelverordening over leegstand kende tot 2022 een focus op leegstaande bedrijfspanden en winkels. De aanpak van leegstand is ook van belang voor woningen en agrarisch vastgoed. Deze aanvulling op de handreiking Leegstand te Lijf biedt inzicht in hoe gemeenten kunnen omgaan met leegstand bij dit vastgoed. Welke vraagstukken dienen zich aan bij een aanpak hiervoor?

Het woord "leeg" suggereert een harde, duidelijke tegenstelling met "vol": een pand is ofwel in gebruik ofwel staat leeg. In de werkelijkheid bleek er in de handreiking voor kantoren en winkels al een grijs gebied tussen leeg en vol te bestaan. In het geval van agrarisch vastgoed en woningen geldt dat nog sterker. Agrarische activiteiten verminderen vaak geleidelijk, waardoor in het begin veelal een gedeelte van de bebouwing (deels) leeg komt te staan. Voorts speelt het vraagstuk dat de bebouwing niet leeg staat, maar voor andere zaken wordt gebruikt dan waar het voor bestemd is. Bij woningen speelt dit nog sterker, in de huidige overspannen woningmarkt staat er erg weinig echt leeg. Maar dat wil niet zeggen dat de problematiek verdwenen is. De druk op de woningmarkt kan achterliggende structurele leegstandsrisico's tijdelijk uit beeld houden, zonder ze echt op te lossen. Bovendien kan er sprake zijn van gebruik op een manier die minder wenselijk is. In deze handreiking hanteren we daarom een bredere kijk op leegstand, en nemen we zaken als suboptimaal of ongewenst gebruik ook mee.

Vraagstukken in deze handreiking bij woningen hebben betrekking op gebruik als tweede woning, buy to let-constructies of leegstand bij herstructurering. Hoe is deze woningleegstand te verantwoorden in een woningmarkt onder druk? Welke instrumenten heeft de gemeente om oneigenlijk gebruik en leegstand te voorkomen? Bij vrijkomend agrarisch gaat het om toepassing van rood-voor-roodregelingen, transformaties, aanwenden voor ander gebruik (bijvoorbeeld zorgboerderijen). Er liggen hierbij veel relaties met andere beleidsvelden, zoals ruimtelijke ontwikkeling, landschap, natuurbeheer en recreatie.
In de handreiking zullen deze en andere vragen nader geduid worden; enerzijds vanuit de juridische basis in de Leegstandwet en andere relevante wetten (Huisvestingswet, Omgevingswet, Wet op de ruimtelijke ordening). Anderzijds gaat het in de handreiking om praktische handvatten richting beheer en benutting van vastgoed.

1.2 Aan de slag met leegstandsbeleid

De aanpak van agrarisch vastgoed krijgt voor de gemeente in vijf stappen vorm, waarbij we aansluiten bij de beleidscyclus.

1. **Rolopvatting:** In de eerste stap gaat het om het definiëren van het probleem. Waarom wil je als gemeente inzetten op de aanpak van leegstaand vastgoed. Daarbij gaat het enerzijds om probleemanalyse rondom leegstand, anderzijds om duiding van effecten. Daarbij gaat het in deze fase vooral om de vraag of je een actieve rol wilt spelen als gemeente en welke rol je daarbij hebt. Omdat de vraagstukken vaak niet op individueel niveau oplosbaar zijn, en de collectieve effecten van niet aanpakken groot zijn, is een actieve rol van de gemeente nodig. Hoe de gemeente haar rol ziet, is afhankelijk van haar rolopvatting.

2. **Analyse:** De tweede stap betreft de analyse van de leegstand, nu en in de toekomst, met daarbij een duiding van de gemeentespecifieke effecten van de leegstand.
3. **Strategie:** Vervolgens is het zaak de aanpak van leegstand te bepalen. Hier komen rolopvatting en analyse samen. Op basis hiervan bepaalt de gemeente welke instrumenten zij wil inzetten om leegstand te lijf te gaan. Hierbij is ook prioriteitstelling aan de orde. Welke situaties wil de gemeente als eerste aanpakken. Dit mondt uit in concrete beleidsdoelstellingen. En gekoppeld aan de beleidsdoelen de inzet van instrumentarium.
4. **Uitvoering:** Naast vaststelling van de strategie en inzet van instrumenten komt het aan op de uitvoering. Dit vraagt inrichten van werkprocessen, kennis- en compententieontwikkeling en inzet op handhaving.
5. **Evaluatie:** De vijfde stap betreft periodieke evaluatie van het gevoerde beleid. Worden met de ingezette maatregelen doelen bereikt of is bijstelling van het beleid noodzakelijk. Centraal staat de vraag of het proces effectief en efficiënt is ingericht en welke kosten en baten er zijn. Dit kan leiden tot bijstelling van beleid en instrumentarium.

Deze beleidscysclus is het vertrekpunt bij de uitwerking van deze handreiking.

1.3 Leeswijzer

De Leegstandwet bakent het begrip leegstand niet precies af, maar geeft wel de volgende definitie van leegstand: *"Het niet of niet krachtens een zakelijk of persoonlijk recht in gebruik zijn alsmede een gebruik dat de kennelijke strekking heeft afbreuk te doen aan de werking van deze wet."* Deze definitie geeft al aan dat het bij leegstandsbeleid niet alleen gaat om letterlijke leegstand (een pand waarin niets gebeurt), maar ook om ander gebruik dan 'de bedoeling is'. Een stal waar ruimte is voor 120 koeien maar waar er nog maar 3 staan, staat volgens de definitie niet leeg, maar er is waarschijnlijk wel iets aan de hand. Een woning vol niet-geregistreerde bewoners staat misschien op papier leeg maar feitelijk niet. De vraag is: wat is de visie van uw gemeente op leegstand? Wat is wel wenselijk en wat is niet wenselijk?

Daarom gaat zowel hoofdstuk 2 (leegstand van woningen) als hoofdstuk 3 (agrarisch vastgoed) eerst in op de oorzaken en visievorming rond het thema leegstand, voordat er concrete voorbeelden van maatregelen benoemd worden.

2 Leegstand van woningen

2.1 Waar speelt het en hoe?

Definitie van leegstand en de maatschappelijke opgave

Door het huidige woningtekort, waardoor bijna heel Nederland te maken heeft met een grote druk op de woningmarkt, is er weinig tot geen structurele leegstand in grote delen van de woningvoorraad. Toch is daarmee de dreiging van leegstand van woningen niet weg. De grote druk kan het bestaan van een kwalitatieve mismatch verdoezelen (bijvoorbeeld een overschot aan grote eengezinswoningen en een toenemend aantal kleine huishoudens), die wel een risico voor de toekomst vormen: zodra de woningmarkt weer enigszins gaat ontspannen, zal er leegstand terugkeren in de minder courante delen van de woningvoorraad. In één van de interviews wordt de huidige situatie omschreven als "stilte voor de storm". Het is verstandig om als gemeente deze periode van geringe leegstand te benutten om te anticiperen op de toekomst, zodat je daar straks niet door wordt verrast.

Ook is het verschijnsel leegstand zeker niet helemaal verdwenen. Er is leegstand bij incourante oude woningen, bij woningen die als tweede huis gebruikt worden, woningen waarvoor verbouwing nodig is, of woningen die 'te duur' aangeboden worden. Juist vanuit de druk op de woningmarkt is dit maatschappelijk ongewenst. Daarnaast hebben veel gemeenten te maken met "administratieve leegstand": er staat niemand ingeschreven in het BRP, maar de woning wordt feitelijk wel bewoond. Ook dit kan om verschillende redenen ongewenst zijn. Goede benutting van de woningvoorraad is voor gemeenten de motivatie om leegstand aan te pakken.

Leegstand kan verschillende oorzaken hebben:

- **Beperkte vraag naar woningen:** Dit is wellicht de eerste vorm waaraan men denkt bij het woord leegstand. Woningen die leegstaan omdat er simpelweg geen vraag naar is. In het huidige tijdsbestek is dit in het overgrote deel van Nederland niet het geval. In beperkte mate kan er wel lokaal sprake van zijn in krimpgebieden en/of in specifieke marktsegmenten waarin dit speelt. Deze vorm van leegstand speelt vooral in tijden van ontspannen woningmarkt. Leegstand manifesteert zich anders in tijden van overspannen woningmarkt
- **Herstructureringsleegstand:** in aanloop naar sloop-nieuwbouw of grondige renovatie van een wooncomplex maakt de eigenaar het complex geleidelijk leeg. De huurders worden elders gehuisvest. Deze leegstand is deels onvermijdelijk. Deels kan deze opgevuld worden door tijdelijke verhuur van leegkomende woningen tot het moment van sloop.
- **Overbrugging:** Deze vorm wordt ook wel frictie- of mutatieleegstand genoemd. Dit betreft tijdelijke leegstand tussen bijvoorbeeld een verhuizing, verbouwing of wisselingen van huurders waar contracten niet aansluiten. Er staat continu een aantal woningen tijdelijk leeg tussen verhuizingen in, wat nodig is om de woningmarkt te laten functioneren. Een gangbare norm hiervoor is 2 procent leegstand. Soms duurt de overbrugging langer dan enkele maanden, bijvoorbeeld bij een intensieve verbouwing of als de (nieuwe) eigenaar de verbouwing niet georganiseerd krijgt door financiële problemen (met de aankoop is het geld op, de verbouwing moet wachten) of omdat aannemers niet beschikbaar zijn.
- **Deels ongebruikte woonruimte:** Soms worden panden met woonbestemming niet (geheel) gebruikt als woonruimte. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij woonruimte boven winkels die als opslagruimte wordt gebruikt. Soms wordt dergelijke woonruimte ongebruikt omdat bewoning bouwtechnisch om aanpassingen vraagt. Ook kan het zijn dat mensen de woning aanhouden als pied-a-terre, en er slechts kort verblijven. Dit speelt als mensen elders wonen dan werken, bijvoorbeeld bij expats. Of een stel dat is gaan samenwonen houdt 'voor de zekerheid' nog wel beide woningen aan, als terugvaloptie mocht de nieuwe relatie toch niet blijken te werken, of omdat er anders gekort wordt op uitkeringen.
- **Administratieve leegstand:** Het kan voorkomen dat een pand op papier leegstaat, maar in de praktijk wel in gebruik is. Dit kan komen door bijvoorbeeld onderhuur of doordat de woning in bezit is van iemand met meerdere woningen. Daarnaast kan het zo zijn dat mensen zich bewust

niet inschrijven omdat ze onder de radar willen blijven. Ook kan het geval zijn dat de woning wordt gebruikt met een andere bestemming.

- **Logiesgebruik en vakantieverhuur:** Wanneer woningen gebruikt worden voor verhuur van korte periodes, zal er geregeld sprake zijn van periodes leegstand. Het kan bijvoorbeeld gaan om logiesgebruik voor seizoensarbeid, waarmee de woningen vaak voor een vast deel van het jaar niet in gebruik zijn. Wanneer een woning permanent in gebruik is voor vakantieverhuur, dan zal deze administratief leeg staan (geen permanente bewoner), maar een woning die alleen in het hoogseizoen toeristisch wordt verhuurd en in de andere seizoenen wel zelf bewoond wordt is niet zichtbaar in de leegstandstatistieken.
- **Speculatie:** In de huidige woningmarkt is de woning voor een deel ook een speculatie-object. Aankoop wordt vaak, maar niet altijd, gecombineerd met verhuur. Als dat niet het geval is omdat de eigenaar bijvoorbeeld geen huurders wil, blijft de woning leeg. Ook een te hoge huurprijs kan zorgen voor speculatie-leegstand. Dit lijkt vooral in de grote steden te spelen, waar sprake is van een 'varkenscyclus': te veel nieuwe partijen zijn ingestapt in een lucratief ogende markt, waardoor er ineens overaanbod is ontstaan in het topsegment. De coronacrisis en de reisbeperkingen die daaruit voortkwamen hebben ook (tijdelijk) tot een daling van de vraag in het topsegment geleid.

Situatieschets

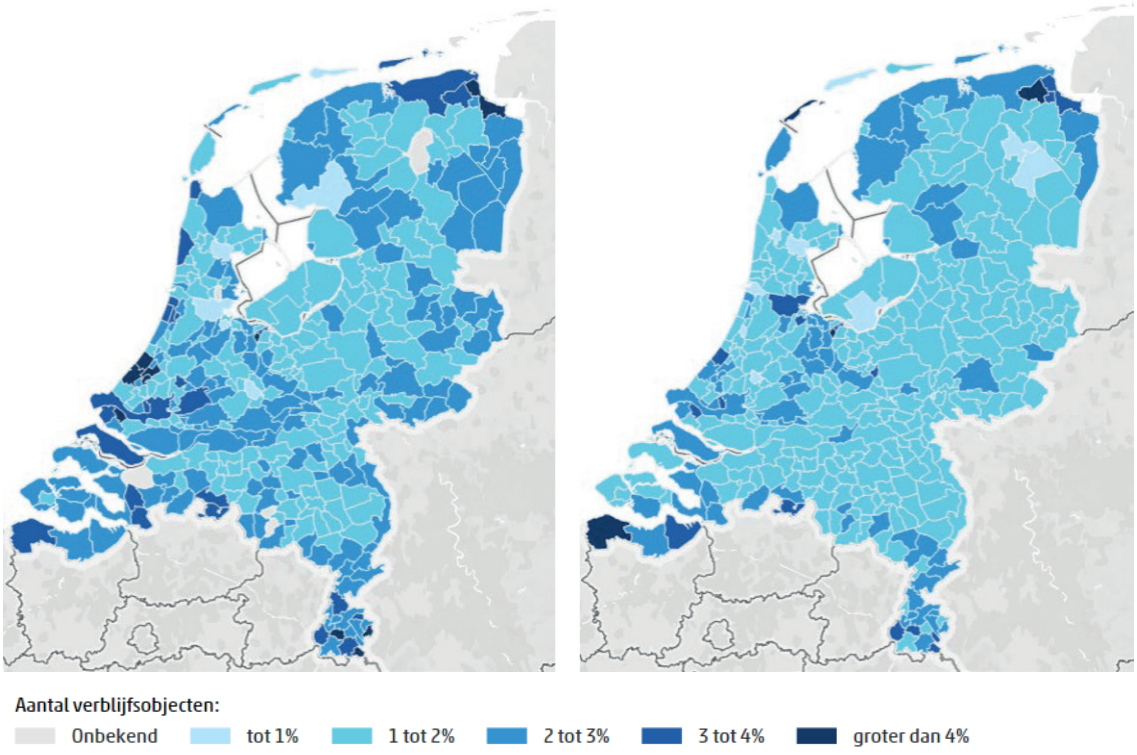
De leegstand bij woningen is de afgelopen jaren afgenomen, waarschijnlijk als gevolg van de groeiende druk op de woningmarkt. Leegstand is in absolute zin het grootst in de koopsector, maar relatief gezien in de particuliere huursector (meer frictieleegstand, maar ook ander gebruik zoals woonruimte boven winkels als opslag, logies-huisvesting arbeidsmigranten, etc.).

Tabel: ontwikkeling woningleegstand naar sectoren 2015-2020

	Totaal		Koop		Huur corporaties		Huur overig	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
2015	376.735	5,0%	147.604	3,5%	70.391	3,1%	116.795	12,4%
2016	365.139	4,8%	142.027	3,3%	62.953	2,8%	116.754	12,0%
2017	355.034	4,6%	132.856	3,1%	62.153	2,7%	119.081	11,8%
2018	342.930	4,4%	126.167	2,9%	60.873	2,7%	119.817	11,9%
2019	345.556	4,4%	139.578	3,1%	70.414	3,1%	126.664	12,6%
2020	344.199	4,4%	137.837	3,1%	69.429	3,0%	127.053	12,1%

Bron: CBS

Figuur 3.1: Ontwikkeling leegstand in aandeel op totale woningvoorraad per gemeente in 2015 en 2020

Bron: CBS

Uit de kaarten blijkt dat met name in de grote steden en aan de randen van het land de leegstand relatief groot is. Een deel van deze leegstand is administratief van aard. Leegstand aan de randen van het land hebben vaak te maken met minder druk op de woningmarkt, waardoor incourante woningen verpauperen. We zien in de twee kaartjes een verschuiving optreden sinds 2015: terwijl de leegstand in de periferie (de voormalige 'krimp'-gebieden) afneemt, neemt het in de grote steden in de Randstad juist toe. In de steden is leegstand vaak administratief van aard, betreft het tweede woningen (pied-a-terre), tijdelijke (verkamerde) verhuur of speculatie.

Effecten van leegstand

Leegstand heeft niet alleen gevolgen voor de eigenaar van het vastgoed, maar kan verschillende neveneffecten hebben.

- **Oplopend woningtekort.** Gelet op de druk op de woningmarkt is leegstand van woningen maatschappelijk onaanvaardbaar. Het kan daarmee leiden tot maatschappelijke onrust.
- **Straatbeeld en aantrekkelijkheid.** Verpaupering van leegstaande woningen is van grote invloed op het aangezicht van het landschap en dorpen. (zie ook paragraaf 4.1.2 van de handreiking Leegstand te lijf).
- **Leefbaarheid.** Dorpen, buurten en lintbebouwing wordt minder aantrekkelijk als er 'gaten' vallen door leegstand. Het heeft daarnaast ook directe invloed op de aantrekkingskracht als gemeente voor nieuwe inwoners en bezoekers. In geval van leegstand zijn er woningen sneller beschikbaar voor spoedzoekers, maar dit brengt het risico met zich mee dat er een cumulatie optreedt van kwetsbare groepen in bepaalde gebieden. Dit kan een zelfversterkende vicieuze cirkel triggeren.
- **Misstanden.** In administratief leegstaande particuliere huurwoningen kan sprake zijn van bewoning door mensen die zich niet bij de gemeente hebben laten inschrijven. Hier bestaat het risico van suboptimale woonomstandigheden, waarbij tevens de veiligheid van de bewoners in het geding kan zijn. Ook kan er sprake zijn van te hoge huren, wat kan duiden op uitbuiting van kwetsbare mensen die geen alternatieven hebben op de woningmarkt. In het geval van buitenlandse werknemers speelt daarbij ook nog het economische belang van een goede huisvesting.

Dit type werknemers wordt immers schaarser terwijl de Nederlandse economie er wel van afhankelijk is.

- **Veiligheid.** Onbewoond vastgoed vormt een voedingsbodem voor ondermijning, het komt dan ook voor dat criminelen gebruik maken van ontstane leegstand waar soms slecht zicht op is. Wanneer eigenaren in een financieel kwetsbare positie zitten, kan het lastig zijn om tegenstand te bieden aan een goed betalende huurder met wellicht schimmige doeleinden voor het vastgoed.
- **Kraken van woningen.** Het kraken van woningen is wettelijk niet toegestaan, maar gebeurt soms wel. Dit kan negatieve gevolgen hebben, omdat door het onrechtmatig gebruik de kwaliteit van het vastgoed achteruit kan gaan. Anderzijds kan het een drukmiddel zijn voor eigenaren om in actie te komen en de leegstaande panden te herontwikkelen; op die manier kan (de dreiging van) kraak ook helpen om speculatie tegengaan.

2.2 Aanpakken

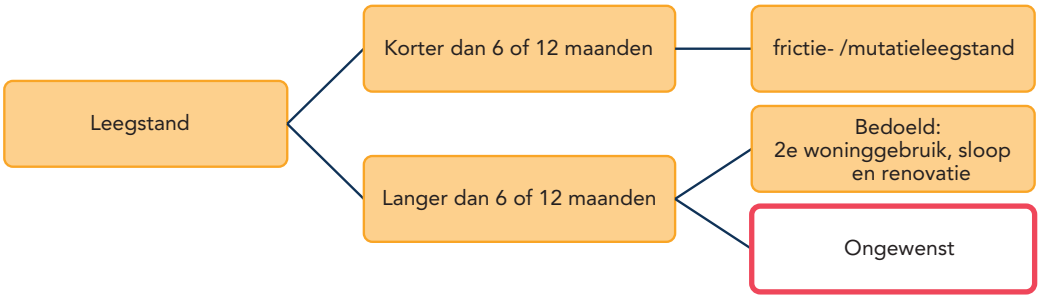
Stap 1: definitie en rolopvatting

De eerste verantwoordelijkheid voor het goed gebruiken van een woning ligt bij de eigenaar. Tegelijkertijd is een woning een eerste levensbehoefte en schaars goed, en moet de overheid zich op grond van de Grondwet inspannen voor het beschikbaar krijgen van voldoende woongelegenheden. Een juist gebruik van de woningvoorraad behoort dan ook tot de zorg van de overheid. Via ruimtelijk beleid (goede ruimtelijke ordening en woonbestemmingen) en via woonbeleid stuurt de gemeente het gebruik van woongebouwen. Sinds 1 januari 2022 is de gemeente bovendien verplicht om actueel woonbeleid te hebben (ten hoogste voor de eerstvolgende vijf kalenderjaren). De gemeentelijke beïnvloeding van het gebruik van woningen is indirect. Het eigendom ligt bij anderen zoals corporaties, beleggers of particuliere huishoudens. Zij bepalen primair wie er woont in hun woning(en). De gemeente kan hierop sturen bij excessen, zoals structurele leegstand. Dit is echter een ingreep op het eigendomsrecht en moet derhalve door de gemeente met omzichtigheid en weloverwogen ingezet worden, met oog voor effectiviteit (kan je het beïnvloeden als gemeente) en efficiency (wat zijn kosten en baten hiervan). Daarbij gaat het vooral om een inschatting of de leegstand leidt tot potentiële ongewenste effecten met een bredere maatschappelijke impact. Te denken is aan illegaal ander gebruik, onttrekken van schaarse woningen aan een woningmarkt onder druk, of verpaupering.

Bij het bepalen van de eigen rolopvatting als gemeente gaat het ook om de vraag of er politieke moed en durf aanwezig is om een vraagstuk aan te pakken. In verschillende grote steden is er de afgelopen jaren voortvarend opgetreden tegen toeristische verhuur van woningen via platforms als AirBNB, maar schrikt de lokale politiek terug om met eenzelfde krachtdadigheid te kijken naar het vraagstuk van pied-a-terres (die veelal de helft of driekwart van de tijd leeg staan).

Stap 2: hoe krijg je leegstand van woningen in beeld?

Het blijkt in de praktijk door de veelheid aan voorkomende situaties moeilijk om een inschatting te maken van de leegstand van woningen. Nog lastiger is de prognose voor de toekomst. Het CBS houdt de administratieve leegstand bij. Die lag anno 2020 op 4,4%. Dit is niet de feitelijke leegstand. Een deel van deze leegstand is frictie- of mutatieleegstand. Een deel betreft ander gebruik of bewuste leegstand (in afwachting van sloop), een deel betreft echte leegstand. Leegstand is als volgt uiteen te rafelen:

De aanpak van leegstand richt zich doorgaans op de ongewenste leegstand. Er zijn verschillende bronnen om leegstand in beeld te brengen en te analyseren.

- De meest basale vorm om leegstand te bepalen is de koppeling van personen aan adressen in de Basisregistratie Personen (BRP). Daarmee ontstaat zicht in de administratieve leegstand. Wat je hiermee niet ophaalt is het karakter van de leegstand. Daarmee biedt de BRP-analyse niet meer dan een eerste indicatie.
  Volgens de wet zijn mensen zelf verantwoordelijk voor een juiste registratie in de BRP. Fouten in de data kunnen komen door vergeten verhuismeldingen, misverstanden of bewuste misleiding. Het is de taak van een gemeente om de kwaliteit op orde te houden en vermoedens van fouten op te sporen en te corrigeren. Makelaars en marktpartijen kunnen bij deze inventarisaties behulpzaam zijn. Het up-to-date houden van deze informatie is ook van waarde, maar kan wel veel tijd in beslag nemen, en daardoor niet in alle gevallen rendabel.

Checklist fysieke inventarisatie leegstand

1. Waar bevindt zich de leegstand? Wat is het profiel van het gebied, last van leefbaarheidsproblemen of niet?
2. Hoe groot is de omvang van de leegstand?
3. Is er sprake van frictieleegstand of problematische leegstand?
4. Zijn de leegstaande panden onveilig en zijn er gevolgen voor de openbare ruimte?

- Op basis van de geïnventariseerde leegstand kan de gemeente de leegstand nader inventariseren. Dat kan door meldingsplicht, betere controle en handhaving op ongeoorloofd gebruik en meer zicht op en screening van verhuurmakelaars. Dat verdient zeker bij toepassing van de leegstandverordening aandacht.

Leegstandskaart Parkstad Limburg

De zeven samenwerkende gemeenten in de regio Parkstad Limburg beschikken over een regionale leegstandskaart, die 4-6 keer per jaar wordt geactualiseerd. Hierop staan alle panden die leegstaan. Jaarlijks wordt de (ontwikkeling van de) leegstand geanalyseerd voor woningen en niet-woningen, functies, type woningen (grondgebonden en meergezins en huur en koop), duur van de leegstand, en naar straten met leegstandconcentraties, waaronder in de historische linten.

Bij het opstellen van een nieuwe gemeentelijke Omgevingsvisie met programma's en een gemeentelijk Omgevingsplan zal het thema leegstand onderdeel zijn van het gemeentelijke omgevingsbeleid. Er zullen nieuwe regels worden opgesteld om kansrijke ontwikkelingen mogelijk te maken maar ook ongewenste ontwikkelingen juist tegen te gaan (inzet van een samenhangend pakket van maatregelen en regels).
De kaart wordt om de twee maanden bijgewerkt op basis van gegevens van BsGW (WOZ-gegevens).

Registratie watergebruik Terneuzen
Op basis van de BAG-registratie heeft de gemeente Terneuzen een analyse gemaakt van het aantal woningen dat leeg zou moeten staan (1.400). Met de lokale waterleverancier is vervolgens gecheckt hoe het watergebruik bij deze woningen is. Daarvan bleek dat bij 700 à 800 woningen sprake van regulier watergebruik is (dus waarschijnlijk toch bewoond). De eigenaren van deze panden worden vervolgens aangeschreven met een melding dat uit watergebruik een vermoeden bestaat dat de woning toch bewoond wordt, inclusief verzoek om de bewoning van de woning alsnog bij de gemeente te melden.

Om de kwaliteit van adresgegevens in de BRP te verhogen en te waarborgen is de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) in het leven geroepen. Zie ook Landelijke Aanpak Adreskwaliteit. Dit samenwerkingsverband werkt aan verbeterde data omtrent adresregistratie. Partijen als gemeenten, politie en de belastingdienst geven signalen door die duiden op een verkeerde adresregistratie. Dit doen zij via het Informatieknooppunt (IKP) waar alle signalen samenkomen. Dat kan gaan om teveel inschrijvingen per vierkante meter, post die altijd retour komt of een afwijkende huishoudenssamenstelling. Het IKP analyseert de gegevens en maakt die geschikt voor mogelijk onderzoek door gemeenten. De gemeente is vervolgens aan zet om met de aangeleverde risicoadressen een onderzoek te starten en bijvoorbeeld huisbezoeken af te leggen. Goed uitvoeren van adresonderzoek vraagt extra inzet van een gemeente, waarvoor menskracht en middelen beschikbaar moeten zijn. Dit vraagt van gemeenten een nadere afweging van kosten en baten.

Leegstandcijfers interpreteren
- Duur van de leegstand: Om leegstandcijfers juist te kunnen interpreteren, is het hiervoor handig om niet te kijken naar leegstand op een bepaalde datum, maar bijvoorbeeld enkel kijken naar woningen die langer leegstaan dan een halfjaar.
- Praktijk ontbreekt: Cijfers komen voort uit bijgehouden administratie, dat maakt dat het natuurlijk niet in de praktijk is getoetst of er daadwerkelijk mensen wonen en /of sprake is van andersoortige bedrijvigheid.
- Registratie: De betrouwbaarheid van cijfers staat of valt natuurlijk bij de wijze waarop gemeenten hun basisregistraties bijhouden. Wanneer er bijvoorbeeld veranderingen zijn in de wijze waarop registraties worden bijgehouden, kunnen er verschuivingen in cijfers ontstaan.

De cijfers van het CBS komen voort uit de volgende definitie:
'Er is sprake van administratieve leegstand van verblijfsobjecten uit de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) als er geen bewoning is volgens de Basisregistratie Personen (BRP), er geen bedrijvigheid is volgens het Handelsregister (HR) en geen (fiscaal) gebruik is volgens de Registratie Waardering Onroerende Zaken (WOZ).'

Stap 3: strategie en instrumentarium

De gemeente heeft verschillende verantwoordelijkheden met betrekking tot leegstand van woningen, en toekomstige ontwikkelingen hierin. We gaan eerst in op de beleidsontwikkeling, vervolgens op het instrumentarium en tot slot op samenwerking.

Beleidsontwikkeling

De volgende beleidsvelden spelen een rol bij (potentiële) leegstand van woningen:

- Sinds 1 januari 2022 is de gemeentelijke woonvisie volgens de Woningwet verplicht. Vanuit haar woonbeleid kan de gemeente kaders meegeven voor het gebruik van woningen. Op welke manier is gebruik van woningen gewenst of ongewenst? Door hier duidelijke beleidsuitspraken over te doen, ontstaat er een beleidsmatige basis voor aanpak van leegstand. Dit kan werkingskracht hebben richting het Omgevingsbeleid en omgevingsplannen, richting prestatieafspraken, en richting de afweging om te werken met een Leegstandverordening. De basis voor deze afweging ligt in een nadere analyse van het gebruik van woningen, en de gemeentelijke ambities ten aanzien van het gewenste gebruik.
- Op dit moment is leegstand vooral een exces. Dat geldt met name voor gebieden die tot enkele jaren terug gekenmerkt werden door verwachte bevolkingsafname en ook een verwachte afname van de woningbehoefte. Daardoor heeft de aanpak van leegstand nu doorgaans weinig prioriteit in het gemeentelijk beleid. Er is een aantal uitzonderingen:
  - In de grote steden: waar ondanks de druk op de woningmarkt, woningen ongewenst leegstaan of anders gebruikt worden, omdat de businesscase van het anders gebruiken gunstiger is dan die van de woonbestemming.
  - Rondom verpauperde incourante panden: in sommige regio's zijn er de nodige panden die de afgelopen jaren zijn vervallen. Door hun onderhoudsstaat zijn ze niet aantrekkelijk voor nieuwe bewoners. Opknappen van deze panden is minder lucratief dan nieuwbouw, waardoor onvoldoende geïnvesteerd wordt in woningen.
  - In toeristische gebieden: worden woningen (deels) verhuurd aan toeristen of als tweede woning aangehouden. Deze woningen kunnen dan een flink deel van het jaar leeg staan. Dit zet leefbaarheid en de woningmarkt in steden en dorpen onder druk.
  - In gebieden met veel internationale werknemers: worden woningen verhuurd aan mensen die tijdelijk in Nederland verblijven en niet geregistreerd staan (als geprivilegieerden of vanwege kort-verblijf van minder dan 4 maanden). Soms betekent dit verkamerde verhuur met een extra belasting van de woning en omgeving. Feitelijk is dan geen sprake van leegstand.

- Anticiperen op krimp: voor gemeenten in de (voormalige) krimp- en anticipeerregio's is aandacht voor leegstand van woningen ook ingegeven vanuit zorg voor de toekomst. Leegstandsaanpak heeft hier vooral als doel om toekomstige problemen te voorkomen.

Beleidsregels en handhaving
Er is een nauwe relatie tussen de formulering van beleidsregels van bestemmingsplannen / structuurvisies en de mogelijkheden tot handhaving. In de gemeente Sittard-Geleen ervoer men een aantal jaren geleden een toename van de kamergewijze verhuur aan arbeidsmigranten, maar de handhaving werd belemmerd door de beleidsregel "Tot vijf personen beschouwen we als gezin". Het is soms ook lastig om dit soort zaken in beleidsregels te regelen, want op de ene plek kan kamergewijze verhuur juist wel wenselijk zijn (bijvoorbeeld boven winkels) en op een andere plek niet.

- Op basis van de woonvisie maakt de gemeente met de corporatie(s) en huurdersorganisatie(s) prestatieafspraken. Onderwerp van de afspraken kan ook de benutting van tijdelijk leegstaand vastgoed zijn. Hierbij valt te denken aan tijdelijke verhuur (onder de Leegstandwet) of verhuur via leegstandsbeheerder. Dit kan leegstand tot een minimum beperken en het gebruik van woningen optimaliseren. Het is verstandig dan wel gebruik te maken van een leegstandsbeheerder die voldoet aan het Keurmerk Leegstandsbeheer.
- Via het ruimtelijk beleid kan de gemeente het beoogde gebruik van woningen reguleren door bestemming vast te leggen. Ook kan hierbij het gebruik van de bestemming bepaald worden. Een specifiek voorbeeld betreft bestemming van lege ruimtes boven winkels. Door hier een woonbestemming aan te koppelen, valt de ruimte potentieel onder de leegstandverordening en kan de gemeente handhavend optreden.
- Via welstandsbeleid kan de gemeente verloedering van panden aanpakken. Zij kan redelijke eisen van welstand stellen (artikel 12 Woningwet). Het welstandsbeleid biedt de gemeente sturingsinstrumenten om knelpunten in welstand tegen te gaan. Vanuit het welstandsbeleid vraagt dit een zorgvuldige uitwerking van potentiële welstands-excessen, en vervolgens ook handhaving hierop.
- In de wijkgerichte aanpak kan de gemeente de verbinding leggen tussen de aanpak van fysieke leegstand en het sociaal beleid. Dreigende leegstand of administratieve leegstand en ander gebruik hangt vaak samen met sociale problematiek van de gebruikers. Er kan hier sprake zijn van heftige sociale problematiek, variërend van uitbuiting tot notoire zorgmijders. Bij woningbezit van een woningcorporatie zijn er vaak wel afspraken over vroegsignalering en het bespreken van casuïstiek, maar in de particuliere woningvoorraad ontbreken deze netwerken vaak. Dit vraagt een gezamenlijke aanpak van sociaal wijkteam, wijkmanager, politie, schuldhulpverlening etc. Pas op dat in het leegstandsbeleid niet alleen de symptomen worden bestreden, leegstand of ongewenst gebruik is vaak een uiting van een veel groter achterliggend probleem.

Instrumentarium en aanpakken

- **Mogelijkheden Leegstandwet:** gemeenten hebben de mogelijkheid om leegstand te reguleren door middel van het vaststellen van een leegstandverordening (in de handreiking 'Leegstand te lijf 2.0' is in de bijlage een model leegstandverordening met toelichting opgenomen. In de handreiking zelf komen ervaringen van gemeenten en tips om goed om te gaan met een leegstandverordening uitgebreid aan bod in hoofdstuk 5 vanaf pagina 24). De leegstandverordening is in het leven geroepen zodat vastgoedeigenaren het gesprek moeten aangaan met de gemeente over een oplossing voor leegstand. In de leegstandverordening legt de gemeente de volgende stappen vast:
  - Meldingsplicht
  - Verplicht leegstandsoverleg en leegstandsbeschikking
  - Verplichtende voordracht huurders door gemeente

  De Leegstandwet maakt verhuur van leegstaand vastgoed mogelijk waarbij de huurder geen recht heeft op huurbescherming bij beëindiging van de huur. Voor de verhuurder geldt een opzegtermijn van minimaal drie maanden, voor de huurder maximaal een maand.

De effectiviteit van toepassing van de leegstandverordening blijkt in veel gemeenten complex. Het sanctie-instrumentarium kan pas na een jaar worden ingezet en is bovendien vrij zacht, het biedt trainerende eigenaren nog ontsnappingsmogelijkheden. Bij voordracht van huurders door de gemeente na een jaar heeft de eigenaar nog de mogelijkheid om het huurprijsniveau te bepalen, waardoor de woning onaantrekkelijk is voor de beoogde huurder. Bovendien kan de eigenaar te elfder ure een eigen kandidaat voordragen.
Op dit moment heeft de meerderheid van de gemeenten in Nederland nog geen Leegstandverordening. Bij navraag naar de reden geven ze veelal ofwel de bovengenoemde nadelen aan (te weinig krachtig instrument) ofwel het ontbreken van urgentie (te weinig leegstand). Toch valt het aan te raden om wél een leegstandverordening in te voeren. In de woorden van de gemeente Amsterdam: "Het instrument is zeker niet ideaal, maar het helpt wel wát. Het vormt een begin van een meer gestructureerde aanpak, en het instrument maakt het mogelijk om in gesprek te gaan met eigenaren van leegstaand vastgoed".

- Crisis- en Herstelwet (CHW)
  In het kader van de Crisis- en Herstelwet experimenteert de gemeente Amsterdam met een eerdere interventiemogelijkheid. In Amsterdam moet leegstand na zes maanden gemeld worden ("niet eerder, geef de eigenaar eerst de kans het zelf op te lossen"), waarna de gemeente dankzij het Experiment niet na drie maanden maar al na twee maanden met de eigenaar rond de tafel gaat zitten. Na het leegstandsoverleg kan de gemeente op basis van het experiment aanvullende voorwaarden opnemen in de leegstandsbeschikking, zoals het opnemen van een termijn waarbinnen de woning geschikt moet zijn voor gebruik als woning. Het experiment wordt vooralsnog alleen toegepast in de gemeente Amsterdam. Afhankelijk van het succes van het experiment kan dit in de toekomst mogelijk in wetgeving worden vastgelegd, waarmee de leegstandverordening een krachtiger instrument zou worden. Dit is echter afhankelijk van nadere besluitvorming. In de tussentijd is het wel mogelijk dat meer gemeenten in navolging van Amsterdam gebruik maken van het Experiment.

  Overzicht van de mogelijkheden van de Crisis- en Herstelwet.
  Verzoeken tot deelname aan de experimenteerbepalingen kunnen worden gericht aan Postbus.CHW@minbzk.nl.

Leegstandsoverleg onder de Crisis- en Herstelwet: Amsterdam
De gemeente Amsterdam werkt met een Leegstandverordening. De gemeente liep er tegenaan dat na het leegstandsoverleg de gemeente eigenlijk geen middelen meer heeft om druk te zetten bij eigenaren als zij weigerachting blijven om een pand (weer) in gebruik te geven voor bewoning. Na 12 maanden leegstand zou dan wel de gemeente een verplichtende voordracht kunnen opleggen. In de praktijk blijkt dit niet goed te werken: de gemeente moet dan met kandidaten komen voor de woning, terwijl de verhuurder (doorgaans in de vrije sector) de huurprijs bepaalt. Dat is lastig te matchen. En de eigenaar kan nog op het allerlaatste moment zelf met een kandidaatbewoner op de proppen komen. Daarnaast zou als de woning klaar is voor gebruik, de gemeente een beschikking kunnen afgeven voor in gebruikname van de woning binnen een bepaalde periode. In praktijk blijkt dit niet goed afdwingbaar.
Daarom heeft de gemeente aangedrongen op aanpassing van de Leegstandwet. Om die reden is aan de gemeente op grond van de Crisis- en Herstelwet voor een periode van 5 jaar een experiment toegekend om woningleegstand effectiever aan te kunnen pakken. Zo kan Amsterdam, na vaststelling van een nieuwe leegstandverordening (waarin het experiment is opgenomen) ook eisen stellen aan het traject tot 'gebruiksklaar'. Met de eigenaar maakt de gemeente concrete afspraken over de verbouwing, inclusief tijdslijn. Dit legt de gemeente in een eerder stadium vast in een leegstandsbeschikking. Zo ontstaat een drukmiddel om het pand snel gebruiks- of verhuurklaar te krijgen. Daarbij is de eigenaar aan zet voor het weer in gebruik nemen van de woning. Tot slot is een duidelijke grondslag opgenomen voor het opleggen van een dwangsom als een eigenaar zich niet houdt aan gemaakte afspraken.
Andere gemeenten kunnen bij ministeriële regeling aan het experiment worden toegevoegd.

Verhuurdersvergunning op basis van de APV
De gemeente Schiedam draait (met subsidie van het Rijk) een pilot met een Verhuurdersvergunning. De gemeente houdt bij wat ze weten van de panden (achterstallig onderhoud, overlast, wonen zonder ingeschreven te zijn, etc). Deze gegevens worden in een dashboard verzameld dat de gegevens toont per eigenaar. Valt daarin een verhuurder op, dan volgt er een huisbezoek bij diens panden. Als de verhuurder het te bont maakt, dan kent de APV de mogelijkheid om de plicht op te leggen om een verhuurdervergunning aan te vragen. Verbetert het verhuurgedrag van de eigenaar niet, dan kan de gemeente de vergunning intrekken. Schiedam heeft 3500 verschillende verhuurders en hoopt op deze manier het kaf van het koren te scheiden. De gemeente Groningen heeft ook verhuurdersvergunning op basis van APV, deze constructie zit iets anders in elkaar: het exploiteren van een kamerverhuurbedrijf zonder vergunning wordt in de Groningse APV verboden, en de vergunning kan worden geweigerd of ingetrokken als de verhuurder "blijk geeft van slecht verhuurderschap" of "niet voldoet aan de eisen van zedelijk gedrag" (artikel 5.35, APV Groningen).

Rotterdamwet
De Wet Grootstedelijke Problematiek (Rotterdamwet) kan worden gebruikt om problemen met het Register Niet Ingeschrevenen (RNI) te voorkomen. Het RNI bemoeilijkt handhaving in het geval van mensen die tijdelijk in Nederland verblijven (als je korter dan vier maanden in Nederland verblijft is een inschrijving in het BRP niet verplicht en volstaat een registratie in het RNI). Indien een handhaver in een woning iemand aantreft met een RNI-inschrijving, dan kan hij feitelijk niet handhaven, hij moet dan eerst na vier maanden terugkomen en dezelfde persoon nogmaals aantreffen. Verhuurders spelen hier op in, laten mensen binnen die termijn rouleren tussen verschillende panden. Met de Rotterdamwet heeft handhaving dat probleem niet, dan heeft iedere persoon die in de betreffende wijk woont direct een woonvergunning nodig. De gemeente Schiedam heeft hier goede ervaringen mee.

- **Wonen boven winkels:** Verschillende gemeenten zetten actief in op het benutten van leegstand boven winkels. Vanouds hadden veel ruimten een woonfunctie. Deze is geleidelijk verdwenen. De afgelopen jaren hebben gemeenten ingezet op meer benutting van wonen boven winkels. Dit blijkt een intensief traject. Eigenaren zien niet altijd de meerwaarde van een woning, ook al levert het huur op. Zij zien met een woonbestemming nadere eisen en investeringen komen voor de kwaliteit van de ruimte en handhaving op het gebruik. Bovendien hebben zij dan te maken met de aandacht voor en wensen van huurders. Eventuele subsidie kan net de trigger zijn voor een winkelier om overstag te gaan. Echter alleen subsidie is gelet op de praktische bezwaren onvoldoende. Voor het stimuleren van wonen bovenwinkels is vooral intensief overleg nodig vanuit de gemeente met de winkeliers, en oog en oor voor hun mogelijke bezwaren.

- **AirBNB-beleid:** Zeker in de toeristische gebieden worden woningen (ook) gebruikt voor toeristische verhuur. Vanuit het eigendomsrecht is dit in beginsel mogelijk, tenzij de gemeente het reguleert. Bij toeristische verhuur staat de woning leeg. Om te voorkomen dat delen van binnensteden en toeristische plaatsen om deze reden leeg komen te staan, zetten gemeenten in op beleid voor toeristische verhuur met regulering van aantal verhuurde dagen van woningen. Dit heeft leegstand in toeristische gebieden voorkomen.

Wet toeristische verhuur
Op grond van de Wet toeristische verhuur van woningen kunnen gemeenten volgtijdelijk verschillende instrumenten inzetten. Het betreft ten eerste een eenmalige registratieverplichting waarbij de aanbieder wordt verplicht het van de gemeente verkregen registratienummer te tonen bij elke aanbieding. Voorts kan een gemeente een nachtencriterium instellen met eventueel een meldplicht per verhuring om dit te kunnen controleren. Als de balans tussen wonen en toerisme dusdanig is verstoord kunnen gemeenten een vergunningsplicht instellen. Gemeenten moeten kunnen onderbouwen waarom welke instrumenten worden ingezet. Dit kan op grond van schaarste op de woningmarkt of leefbaarheidsproblematiek.

Pilot toeristische woningverhuur Maastricht
De gemeente Maastricht heeft sinds juli 2019 via beleidsregels de toeristische verhuur van woningen gereguleerd. Doel van de pilot is de toeristische woningverhuur te reguleren, waarbij ook zicht wordt verkregen op het daadwerkelijke gebruik van woningen voor toeristische verhuur. Zoals vastgelegd in de beleidsregels moeten deelnemers zich laten registreren voor toeristische verhuur. En verhuur mag tot een maximum van 60 nachten per jaar. Weinigen hebben zich daadwerkelijk geregistreerd. De gemeente onderzoekt daarom nu alternatief instrumentarium voor het reguleren van toeristische verhuur, waarbij de Huisvestingswet en de Wet toeristische verhuur in beeld zijn.

- **Behoud/verbetering monumentale panden:** een deel van de leegstaande woningen heeft een monumentaal karakter. Dit karakter is van betekenis voor de aanpak van leegstaand vastgoed. Daarbij is er onderscheid tussen rijksmonumenten, provinciale monumenten, gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden in beschermde stads- of dorpsgezichten. De monumentenstatus van het pand brengt verplichtingen voor de eigenaar met zich mee en bepaalt mogelijkheden voor subsidie, fiscale voordelen of flexibiliteit in herbestemming:
  - Instandhoudingsplicht rijksmonumenten: De handreiking 'Instandhoudingsplicht rijksmonumenten' door Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed geeft goed inzicht en praktische tips voor gemeenten om hier mee aan de slag te gaan.
  - Gemeentelijke of provinciale monumentenverordening: De bescherming van deze gemeentelijke of provinciale monumenten regelt de gemeente of provincie in een eigen monumentenverordening. Voor provinciale monumenten zijn er vanuit provincies nodige fondsen, gericht op laagrentende lening of (aanvullende) bijdragen in de kosten.

Subsidie karakteristieke gebouwen - Groningen
In de provincie Groningen kunnen panden aangewezen worden als "karakteristiek". Op basis van de provinciale verordening wordt elke gemeente verplicht in alle bestemmingsplannen een beschermende regeling met daaraan gekoppeld een sloopvergunningsstelsel op te nemen. In het kort houdt dit in dat pas tot sloop kan worden overgegaan als aan een aantal voorwaarden is voldaan, waaronder onafhankelijk onderzoek naar hergebruik. Voor de eigenaar betekent dit dat de verplichtingen voor instandhouding van het gebouw toenemen. Voor monumenten gelden in ruil daarvoor fiscale en financiële tegemoetkomingen, voor karakteristieke gebouwen tot voor kort niet. Reden voor de provincie om een subsidieregeling in het leven te roepen. Dit draagt bij aan de acceptatie van de karakteristieke aanwijzing van het pand en de vlottere doorloop van de procedure van het bestemmingsplan.

- Beschermd stads- of dorpsgezicht (in het kader van de Erfgoedwet): gebieden met beeldbepalende en historische karakteristieken kunnen worden aangemerkt als beschermd stads- of dorpsgezicht. Bij Beschermde stads- en dorpsgezichten werkt de gemeente een gedetailleerd bestemmingsplan uit.

Rotte-Kiezen aanpak Oost-Groningen
In het kader van het Regionale Woon- en Leefbaarheidsplan (RWLP) voeren de Oost-Groningse gemeenten een kwetsbare-woningen-aanpak. Doel is om de slechte kwaliteit van de onderkant van de particuliere woningvoorraad, in het goedkoopste segment, aan te pakken. Een deel van deze woningvoorraad is verwaarloosd of vervallen en dat gaat ten koste van de leefbaarheid. Complexiteit in de aanpak zit in het eigendomsrecht, eigen verantwoordelijkheid van de eigenaar en beperkte middelen om hierin te interveniëren.
De regio heeft hier vanuit het RWLP een projectorganisatie opgezet. Deze organisatie werkt stapsgewijs aan de aanpak van rotte kiezen. Vertrekpunt is dat het naast de stenen ook om de mensen gaat, en zowel zachte hand als sterke arm. De volgende aspecten staan daarbij centraal:
- Aspect 1: Kennismaken en vertrouwen winnen. Bestendigd contact maken met de pandeigenaar en/of zijn sociale netwerk.

- Aspect 2: Overeenkomen door erkenning dat aanpak nodig is, door eerst bewustwording, vervolgens een gentleman's agreement, en tot slot feitelijke juridische vastlegging van afspraken.
- Aspect 3: Mandaat namens de eigenaar en de projectorganisatie krijgen om verbetermaatregelen te mogen treffen.
- Aspect 4: Budget regelen voor maatregelen. Dit vraagt langdurige gemeentelijke reservering en verantwoording.
- Aspect 5: Aanpak met handhaving. Bij onvoldoende medewerking (zachte hand) kun je mensen uiteindelijk met (bestuurs)dwang (sterke arm) alsnog in beweging krijgen.

Succesfactoren: inmiddels zijn enkele tientallen panden aangepakt. Dit kan door goede transparante afweging en vaststelling van aan te pakken panden, en vooral ook stabiel beleid met continue inzet.

- **Huisvestingsverordening: Opkoopbescherming**
  Sinds 1 januari 2022 kunnen gemeenten een regeling opkoopbescherming opnemen in de Huisvestingsverordening. Hiermee kunnen gemeenten afdwingen dat de koper van een woning (veelal tot een bepaalde koopgrens) ook daadwerkelijk zelf in de woning gaat wonen. Op die manier kan speculatie met woningen en het ongewenst kamergewijs verhuren van panden worden tegengegaan.

  De opkoopbescherming maakt het mogelijk dat de gemeente in aangewezen gebieden een verbod kan instellen op het in gebruik geven (verhuren) van nieuw aangekochte woningen in het goedkope en middeldure segment zonder vergunning van burgemeester en wethouders, gedurende een periode van 4 jaar na de leveringsdatum. Een stelsel van opkoopbescherming mag alleen worden ingevoerd als daarvoor een dringende reden is.

  Met een amendement is de Huisvestingswet 2014 hiervoor gewijzigd (nieuw hoofdstuk 7, Tijdelijke regeling inzake opkoopbescherming). De Model Huisvestingsverordening is hierop aangepast. Zie voor meer informatie de aparte handreiking opkoopbescherming van de VNG.

SteenGoed benutten - Provincie Gelderland
Gelderland maakt bewust keuzes op bovenlokaal niveau omdat het zogezegd niet mogelijk is om "alles overal" te willen. De aanpak staat niet vast, maar is elke keer anders. Het is maatwerk waarbij in een open gesprek met partners de initiatieven verkennen en steeds opnieuw de rol en inzet bepalen. Gemeente is altijd partner bij het gesprek. Provinciale inzet kan in drie categorieën van plannen:
'onderzoeken en verkennen', 'ontwikkelen en realiseren' en 'uitvoeringsgereed en realiseren'.

Stap 4: Uitvoering, handhaving ander gebruik
Voor een gemeente is het lastig om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag af te remmen in een markt waar een grote druk op staat en waar de gemeente zelf geen eigenaar is van het vastgoed. Voorwaarden voor handhaving zijn een duidelijke beleidskeuze in wat wel en niet getolereerd wordt, en een goede inregeling van het (beperkte) instrumentarium.

Het helpt om de handhaving projectmatig aan te pakken, en daarbij duidelijke afspraken te maken over de rol van verschillende partijen. Verder is handhaving vooral ook een kwestie van lange adem: het veel en langdurig inzetten van uren en menskracht. In het kat-en-muisspel met kwaadwillende eigenaren helpt het als de eigenaren het gevoel krijgen dat het de gemeente menens is en dat onwenselijk gebruik van panden niet langer profijtelijk is.

Een consequente handhaving begint met de aanwezigheid op straat, zodat je aan signalering ook opvolging kunt geven. Een goed voorbeeld is de gemeente Schiedam, die veel fte in handhavingscapaciteit steekt en daarmee 2.000 panden per jaar een huisbezoek brengt (op een totaal van 38.000 woningen in de gemeente). In een aantal voorheen problematische straten en buurten begint deze aanpak zichtbaar haar vruchten af te werpen.

Projectmatige aanpak Bleijerheide in Kerkrade
De kwaliteit van de historische linten in de gemeente Kerkrade gaat sterk achteruit. Dit is al jaren een doorn in het oog van de gemeente Kerkrade. Relatief veel panden staan leeg en verloederen, beleggers kopen panden op om ze te verbouwen tot kamerverhuur en het splitsen van woningen. De historische linten veranderen van bloeiende straten met veel winkels, horeca, bedrijvigheid en grote woningen, naar straten waar sprake is van overlast, ondermijning en zelfs gevaarlijk situaties doordat panden fysiek zeer slecht onderhouden worden etc.

Eind 2020 hebben politie, gemeente en OM een gezamenlijke repressieve integrale aanpak opgestart in Bleijerheide-Nulland, met extra (project)inzet van politie, handhaving en cameratoezicht en een casusoverleg voor de integrale aanpak van probleempanden. Hieruit zijn hotspots in de wijk in beeld gekomen met concentratie van overlast en ondermijning. Om deze hotspots aan te pakken is dit projectmatig aangepakt, met de volgende elementen:

- Aankoop en transformatie van enkele panden/locaties. Hiermee worden (in potentie of reeds) overlastgevende of verloederde panden van de markt gehaald. De corporatie neemt een deel van de panden (na verbetering) in exploitatie. Hiermee wordt ook voorkomen dat een te transformeren pand geen vergunning kan krijgen omdat de eigenaar niet door de Bibob-procedure komt.
- In de APV zijn kamerverhuurvergunningen geregeld voor een duur van maximaal 5 jaar. Deze verlopen in 2023, dus de panden moeten een nieuwe invulling krijgen. Gemeente biedt onder strenge voorwaarden mogelijkheden om de panden te verbouwen naar kleinschalige appartementen complexen.
- Vanuit het gemeentelijk Integraal Veiligheidsplan (IVP) aanpak van overlast en ondermijning door middel van het aanvalsplan Bleijerheide-Nulland, met aanpak brievenbuspanden en de toepassing van het Damoclesbeleid.
- Inzet op fysieke ingrepen in de inrichting van het Prickbos ter verbetering van de sociale veiligheid en is een plan van aanpak in voorbereiding tussen gemeente, politie, corporatie en zorginstelling voor het verbeteren van de sociale veiligheid van een complex in de buurt.

- Commitment van alle betrokken partijen aan een langdurige samenwerking met flexibele (vaak niet te voorspellen) intensiteit.

Inmiddels is de gemeente in samenwerking met woningcorporatie HEEMwonen en de regio Parkstad Limburg gestart met het opstellen van een Masterplan voor het historisch lint in het zuidoostelijk deel van Kerkrade en zullen verloederde panden worden aangekocht voor renovatie/vervangende nieuwbouw (onder andere met financiering vanuit Volkshuisvestingsfonds en Regiodeal). Daarbij wordt ingestoken op een brede aanpak; dus niet alleen fysieke ingrepen maar ook de koppeling met het sociale domein , het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid.

Haagse Pandbrigade

De gemeente Den Haag heeft vooralsnog niet gekozen voor het invoeren van een Leegstandverordening. Zij voorzag dat dit instrument een te grote administratieve last kende voor een adequate aanpak. Woningen moeten zes maanden leegstaan en dan gemeld worden (waar al zicht op is via de BRP als die overeenkomt met de werkelijkheid), vervolgens gesprekken voeren, besluiten nemen en huurders en gebruikers voordragen. Met de huidige woningnood, de mogelijkheden tot tijdelijke verhuur en makkelijk te realiseren winsten, is er geen rationele reden voor structurele leegstand. Den Haag kiest voor inzet van de Haagse Pandbrigade op administratieve leegstand. Dit is een intensieve aanpak gericht op het vinden, legaliseren of opheffen van illegale situaties. Vertrekpunt voor deze aanpak is een gedetailleerde analyse van diverse signalen, waaronder leegstand, tot op straatniveau. Vervolgens zet de gemeente in op handhaving bij ondermijning, criminele activiteiten of oneigenlijk gebruik zoals toeristische verhuur. Naast boetes kan het ook gaan om het legaliseren van situaties. Deze aanpak richt zich hiermee enkel op administratieve leegstand. Indien feitelijke leegstand een groter en reëel probleem wordt - om welke nu onvoorziene omstandigheid dan ook -, dan zal de toepassing van dit instrumentarium opnieuw in overweging worden genomen.

3 Leegstand agrarisch vastgoed

3.1 Waar speelt het en hoe?

Definitie van leegstand en de maatschappelijke opgave

Het aantal leegstaande schuren en boerderijen groeit. Soms staan hele erven leeg, vaak gaat het om leegstand van het woonhuis, of van de schuur. Leegstand van het woonhuis komt voor als bijvoorbeeld een boer van elders landbouwgronden heeft gekocht, met gebruikmaking van de schuur. Leegstand van de schuren komt voor bij bedrijfsbeëindiging waar de boer op het erf blijft wonen. Dit noemen we "semi-leegstand". Deze semi-leegstand kan negatieve gevolgen hebben voor het onderhoud van de opstallen en terreinen, zeker als de situatie geleidelijk gegroeid is. Volledige leegstand (combinatie van woonhuis en schuur) of semi-leegstand van schuren komt ook voor. De variatie is daarmee groot. Daarmee is het in de praktijk moeilijk vast te stellen of een boerderij of schuur echt leeg staat. Enkele veelvoorkomende situaties:

- De boerderij is voor de boer niet alleen een bedrijf maar ook het woonhuis en familiebezit. Vaak woont een boer er al generaties lang en zijn mensen emotioneel verweven met het erf.
- Eén agrariër bezit soms meerdere boerderijen en iedere boerderij telt weer meerdere stallen. Er wordt geschoven in het gebruik tussen stallen, waardoor leegstand varieert door het jaar.
- Opstallen vertegenwoordigen kapitaal of onderpand. De stopbeslissing wordt formeel uitgesteld in afwachting van betere tijden of onderhandelingen met de gemeente. Zolang er geen overeenstemming is over sloop van stallen in bijvoorbeeld een rood-voor-roodregeling blijven de stallen staan. Het bewust laten verpauperen van opstallen kan een strategie zijn van de eigenaar om de gemeente toeschietelijker te maken om in te stemmen met herbestemming.
- Ook fiscaal gezien is stoppen voor veel boeren onaantrekkelijk, vanwege de fiscale eindafrekening. Daar is niet altijd voldoende voor gespaard/gereserveerd. Ook dit leidt tot het uitstellen van de formele stopbeslissing. De boer houdt zijn inschrijving in de Kamer van Koophandel aan, heeft nog een handvol stuks vee en is daarmee op papier nog steeds een agrarisch bedrijf. Formeel is dit dan geen leegstand, praktisch gezien wel.

Deze verschillende situaties laten zien dat er niet één vast begrip is van 'leegstand'. Leegstandsbeleid voor agrarisch vastgoed begint bij een definitie van het vraagstuk. Die beperkt zich niet tot de feitelijke administratieve, maar richt zich ook op de 'voorfase' van (semi-)leegstand.

Achtergronden bij ontwikkeling leegstand agrarisch vastgoed

In de landbouwsector is de dynamiek groot. Nederland heeft van oudsher een grote en zeer efficiente landbouwsector met een hoge productiviteit, die niet alleen voor de eigen markt bestemd is maar ook voor de internationale export. Aan de ene kant leidt die drang naar efficiënt produceren ertoe dat het proces van schaalvergroting nog steeds doorgaat: landerijen worden samengevoegd en niet altijd zijn alle boerderijen dan nog nodig. Aan de andere kant is er toenemende druk om de met de agrarische productie gepaard gaande milieubelasting terug te dringen, zoals door uitstoot van CO2 en stikstof. Dit vertaalt zich in uitkoopregelingen en bedrijfsbeëindigingen.
Daarnaast zijn er ook meer persoonlijke redenen waarom veel boeren er mee stoppen, bijvoorbeeld omdat er geen opvolger is. Ook in dat geval worden de gronden soms verkocht aan andere boeren. Wanneer een agrariër stopt met bedrijfsvoering is er nog niet direct sprake van leegstand. Soms is er een opvolger, een boer uit de buurt die wil uitbreiden of een initiatiefnemer met een passend plan voor een alternatieve bestemming. Ook bouwen veel boeren langzaam af, waardoor leegstand geleidelijk groeit.

Het aantal agrarische bedrijven dat stopt, groeit dus. Zo hebben volgens het CBS circa 30.000 boeren van 55-plus geen opvolger. De Wageningen Universiteit schat in een onderzoek dat 24.000 boerenbedrijven tot 2030 stoppen. Dit aantal kan door rijksbeleid de komende jaren toenemen. Bedrijfsbeëindiging zou leiden tot 40 miljoen m2 aan vrijkomende bedrijfsruimten (60 procent herbruikbaar), bovenop de 11 miljoen m2 die reeds leeg stonden. Dit vraagt de komende jaren derhalve grootschalige (her)bestemming van vrijkomend agrarisch vastgoed.

Overigens leiden niet alle agrarische ontwikkelingen tot bedrijfsbeëindigingen. Naast beëindigen van bedrijven is ook sprake van transformatie naar nieuw agrarisch gebruik. De omslag naar biologische en kleinschalige boeren maakt hergebruik van kleinschalige landerijen mogelijk. Voor biologische landbouw is juist een gróter areaal nodig. Dit kan er toe leiden dat de gronden opnieuw benut worden maar dat niet alle opstallen meer nodig zijn.

Effecten van leegstand

De afname van agrarische bedrijvigheid in het buitengebied heeft als direct gevolg dat stallen en bijgebouwen leeg komen te staan. Leegstand heeft een breder effect:

- **Leefbaarheid platteland onder druk.** Door verlies aan economische activiteiten worden schuren minder goed onderhouden. Erven verrommelen. Hierdoor komt de uitstraling onder druk. Dit heeft direct invloed op de leefbaarheid.
- **Gezondheid.** De aanwezigheid van (grote oppervlakten) asbest kan voor gezondheidsrisico's zorgen bij sloop. Daarnaast maakt asbest de opgave in sommige delen van het land complexer en vooral duurder. Hoe groot dit probleem per regio is hangt sterk samen met de decennia waarin er veel gebouwd is.
- **Strijdig gebruik bestemming.** De agrarische bestemming is niet te continueren. De eigenaar zoekt alternatief gebruik van het vastgoed, bijvoorbeeld als stallingsruimte. Herbestemming naar een andere functie is dan nodig.
- **Ondermijning.** Leegkomend agrarisch vastgoed blijkt een gewild bedrijfsgebouw voor criminele organisaties, in de vorm van kwekerijen of laboratoria. De beschikbare ruimte en afgelegen ligging zijn hierbij belangrijke factoren; in het bijzonder in de grensregio's. Voor boeren in een financieel kwetsbare positie, klinkt een 'goed' aanbod om het vastgoed te huren aantrekkelijk. Daarmee is er een risico op ondermijnende activiteiten in vrijkomend vastgoed.
- **Erfgoed gaat verloren.** Veel boerderijen hebben een monumentale status of zijn aangeduid als karakteristiek. Er zijn bijna 10.000 boerderijen een rijksmonument, daarbovenop komen nog gemeentelijke en provinciale monumenten. Functieverlies leidt tot achterstallig onderhoud en daarmee potentieel verlies van monumentale waarde.

Het vrijkomen van agrarische bedrijven biedt ruimte aan uiteenlopende bestemmingen voor de ruimte:

- Voor de gronden:
  - Landbouw: gebruik door andere agrariërs die willen uitbreiden
  - Natuur: natuurlandschap in beheer, collectief natuurlandschap
  - Energie: ruimte voor windenergie en/of zonneweides
- Voor de opstallen:
  - Huisvesting: Woonvoorziening voor een groep, collectief wonen/erfdelen, meergeneratie wonen, schuurwoningen
  - Recreatie: evenementlocatie, Bed & Breakfast, boerencamping
  - Zorg: zorgboerderijen, dagbesteding
  - Opslag: opslagverhuur, caravanstalling
  - Bedrijvigheid: Loonbedrijf, aannemingsbedrijf, ICT en data(opslag), transport, kantoor, landwinkels, etc.

Uiteraard is dit geen uitputtende lijst, maar geeft het een inzicht in de breedte van de mogelijkheden. Breedte is ook nodig, omdat boerenbedrijven in grote aantallen beschikbaar komen en er per gemeente in de markt maar ruimte is voor een beperkt aantal alternatieve bestemmingen als Bed & Breakfasts. Daarom zetten veel regio's naast herbestemming vooral ook in op sloop van stallen, en dan vooral sloop van 'langschapsontsierende' stallen. "Grote gebouwen met dunne wanden en een asbest dak, daar kun je ook niet zo veel mee, sloop daarvan is het meest logisch".

Regionale verschillen

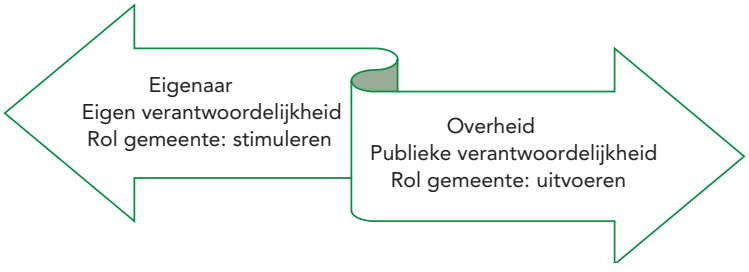
- Het bredere effect van (semi-)leegstand verschilt per regio. De mogelijkheden voor herbenutting van vastgoed zijn hierin sterk bepalend. Bij kleinschalig landschap (bijvoorbeeld Twente, Achterhoek en delen van Noord-Brabant) zijn er veel percelen die gelijktijdig beschikbaar komen. Niet voor elk perceel is een alternatieve bestemming mogelijk. In grootschalig landschap als Oost-Groningen zijn gebouwen zo groot dat herbestemming vaak niet haalbaar is. Zo zijn er ook gebieden waar alternatieve mogelijkheden voldoende zijn en de agrarische bebouwing zich hiervoor leent, bijvoorbeeld herbestemming naar wonen, zorgboerderijen, bedrijfspanden, evenementenlocatie, B&B, etc.

3.2 Aanpakken

Stap 1: definitie en rolopvatting

Leegstand van agrarische vastgoed heeft deels een effect voor de eigenaar van het gebouw, deels een breder maatschappelijk effect. De eerste verantwoordelijkheid voor het goed gebruiken van de boerderij ligt bij de eigenaar. Voor veel gemeenten is dat dan ook het vertrekpunt bij hun beleid. Tegelijkertijd zijn de excessen bij dreigende leegstand groot: voor de leefbaarheid, het monument of criminaliteit. Hier ligt een publieke verantwoordelijkheid. Enerzijds door gewenst gedrag en gewenste herbestemming te stimuleren, anderzijds door repressieve aanpak bij onaanvaardbare activiteiten. De combinatie van verschillende rollen vraagt doorgaans de inzet van een breed instrumentarium. Voor de rolopvatting is het belangrijk te kijken naar:

- Wie is de probleemeigenaar?
- In welke mate is sprake van ongewenste maatschappelijke effecten?
- Zijn deze effecten beheersbaar voor de eigenaar?
- Zo nee, wie is verantwoordelijk voor de aanpak van ongewenste effecten (politie, provincie, gemeente)?
- Welke inzet kan en wil de gemeente plegen om ongewenste effecten tegen te gaan?

Stap 2: hoe krijg je agrarische leegstand in beeld?

Het blijkt in de praktijk door de veelheid aan voorkomende situaties moeilijk om een inschatting te maken van de leegstand van agrarisch vastgoed. Nog lastiger is de prognose voor de toekomst. De volgende situaties zijn te onderscheiden:

- Woonhuis en schuren staan volledig leeg
- Woonhuis is bewoond, schuren staan (deels) leeg
- Woonhuis is leeg, schuren zijn (deels) in gebruik
- Woonhuis en/of schuren kennen een alternatief (niet-agrarisch) gebruik:
  - Gelegaliseerd
  - Niet-gelegaliseerd
  - Crimineel

Verfijning in definities

De provincie Gelderland hanteert het volgende gedachtenschema:

1. Monumenten ➔ in stand houden
2. Goede stallen ➔ die worden wel overgenomen door collegaboeren of vinden een andere bestemming
3. Slechte stallen ➔ liefst slopen

Er zijn verschillende bronnen om leegstand in beeld te brengen.

- **Lokale verkenning in verschillende stappen:** De meest basale vorm om leegstand te bepalen is de koppeling van personen aan adressen in de Basisregistratie Personen (BRP). Daarmee ontstaat zicht in de administratieve leegstand. Wat je hiermee niet ophaalt is het leegstaan van schuren, of ander gebruik van schuren. Een deel van deze leegstand is mogelijk tijdelijk (bijvoorbeeld bij verbouwing) of enkel administratief. De woning wordt dan door een ander bewoond. Ook heb je geen zicht op potentiële leegstand waar nu nog de boer met zijn familie woont, maar hij de boerderij gaat verlaten. Daarmee biedt de BRP-analyse niet meer dan een eerste indicatie.
- Via **data-analyse** kan de gemeente een verdiepend inzicht krijgen door koppeling van indicatoren, zoals leeftijd van de agrariër, milieumeldingen, bedrijfscontacten, jaarverslaglegging, erftoetreders, bedrijfsbeëindiging, Kadasterinformatie. Deze informatie biedt de gemeente een vlekkenkaart van leegstandsrisico's. Luchtfoto's met gebruiksbeelden van erven kunnen dit beeld completeren.
- Op basis van de geïnventariseerde leegstandsrisico's kan de gemeente prioriteiten bepalen voor nader onderzoek. Via **huisbezoeken** en gesprekken met boeren kan de situatie ter plekke geduid worden. Let op: in sommige regio's is de verhouding tussen boeren en de overheid moeizaam. Vanuit wantrouwen krijgen gemeenteambtenaren geen of slechts beperkt toegang tot de boerenerven. Het vraagt enerzijds een goede taxatie van het eventueel aanwezige wantrouwen. Anderzijds vraagt het van de contactambtenaren goede contactuele vaardigheden en kennis van het boerenbedrijf.
  Essentieel bij deze vorm van analyse is de vastlegging en monitoring, zodat inzichtelijk is welke leegstandssituaties zijn te onderscheiden.

Erfadviseurs

In de Achterhoek worden 'Erfadviseurs' ingezet. Deze zijn in dienst van een onafhankelijke stichting, de Stichting Watea ("Werken aan toekomstgerichte erven Achterhoek", zie www.watea.nl). De Stichting wordt gefinancierd door de provincie Gelderland vanuit de Regiodeal voor de Achterhoek. De erfadviseurs hebben een onafhankelijke positie, waardoor ze makkelijker het vertrouwen van de agrariërs krijgen. De gesprekken met de erfadviseurs kunnen over uiteenlopende zaken gaan, van emotionele problemen tot financiële/fiscale zaken, bestemmingsplantechnische wegen en de aanpak van asbest. De erfadvsieur kent de wegen en is ingevoerd in de problematiek van het landelijk gebied. Het thema bedrijfsbeëindiging komt regelmatig op tafel in de gesprekken. De erfadviseur helpt de betreffende boer dan met het maken van een plan, en kan voor vervolgstappen een voucher afgegeven, die korting geeft op bijvoorbeeld een asbestinventarisatie.

In de Achterhoek is gewerkt met verschillende 'rondes'. In 2018-2019 zijn als eerste de varkenshouders bezocht, omdat de problematiek daar groter is dan onder melkveehouders. Een latere ronde richtte zich op boerderijen met veel asbest, omdat asbest de sloop of herbestemming van schuren veel kostbaarder maakt.

- **Provinciale verkenningen:** Verschillende provincies doen periodiek onderzoek naar leegstand bij agrarisch vastgoed. Voorbeeld is het onderzoek van Alterra voor de provincie Noord-Brabant.
- De **RVO** (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) heeft 'mei-tellingen', die geven goed aan of een boerderij nog echt actief is. Jaarlijks doet iedere agrariër een opgave bij het RVO over de wijzigingen in zijn bedrijfsvoering, het aantal dieren en percelen en bijvoorbeeld ook gegevens over mestuitstoot. De registratie is wel op het niveau van de ondernemer, indien deze meerdere boerderijen bezit is er geen uitsplitsing naar de exacte locatie. Nadeel is ook dat gemeenten RVO-data niet mogen inzien omdat dit privacygevoelig is. De provincie krijgt wel inzicht in het beeld op provinciaal niveau. Daarmee geeft het een indicatie voor gemeenten.
- Een potentiële bron van informatie vormen de gele **oormerken** waarmee vee wordt geregistreerd, omdat deze wel een koppeling leggen tussen het dier en de feitelijke locatie waar het dier verblijft. Nadeel is wel dat niet alle dieren deze oormerken dragen, paarden bijvoorbeeld niet. Ook zit hier regelgeving het gebruik in de weg, aangezien de oormerken bedoeld zijn voor de opsporing van ziektes en niet voor de opsporing van lege stallen. Maar het loont de moeite om te onderzoeken hoe deze informatie toch benut kan worden.

Integrale rondgang: Berkelland

De gemeente Berkelland heeft met eigen mensen (van de afdeling Handhaving) een integrale rondgang gemaakt langs alle 861 agrarische erven in de gemeente die nog een agrarische bestemming hebben. Uit deze inventarisatie bleek:

- 43% nog actief bedrijf (volwaardige bedrijfsvoering, "vol-gas-boeren")
- 17% gaat stoppen (er gebeurt nog wel wat, maar gaat op termijn stoppen)
- 32% is al gestopt / nooit agrarisch geweest

Het aandeel niet of minder actieve bedrijven was veel hoger dan verwacht, de opgave lijkt daarmee groter dan eerder werd aangenomen. Het gaat in één gemeente al om honderden boerenbedrijven.

Stap 3: strategie en instrumentarium

De gemeente heeft verschillende verantwoordelijkheden met betrekking tot agrarische (semi-)leegstand en toekomstige ontwikkelingen hierin. We gaan eerst in op de beleidsontwikkeling, vervolgens op het instrumentarium.

Beleidsontwikkeling

De volgende beleidsvelden spelen een rol bij (potentiële) leegstand van agrarisch vastgoed:

- Vanuit het economisch beleid richt de gemeente zich op de gewenste ontwikkeling van de bedrijvigheid. Daarbij gaat het zowel om bedrijfsbeëindigingen bij boeren, als om komst van nieuwe bedrijven die gebruik kunnen maken van vrijkomende ruimte. In het economisch beleid zijn de vrijkomende gebouwen niet alleen een bedreiging voor de agrarische bedrijvigheid, maar ook een kans voor nieuwe bedrijvigheid. In Nederland begint 50 procent van de startups op het platteland. De ruimte die daar is maakt het mogelijk om een nieuw idee uit te proberen. *"Goedkope meters in het buitengebied zijn de kraamkamer van de innovatie"*, zegt een medewerker van de Provincie Gelderland.
- Een goede ruimtelijke ordening vanuit de Wet ruimtelijke ordening/Omgevingswet. Daarbij heeft de gemeente verantwoordelijkheid voor een goede benutting van de schaarse ruimte. Het niet adequaat benutten van de ruimte (in geval van schaarste aan ruimte) vraagt van de gemeente inzet om het gewenste gebruik te realiseren. In de omgevingsvisie of visie landelijk gebied legt de gemeente het gewenste gebruik vast. Dit verankert de gemeente in het bestemmingsplan of omgevingsplan.
- Daarnaast legt de gemeente via haar welstandsbeleid de gewenste uitstraling van de gebouwde omgeving vast. Zij kan redelijke eisen van welstand stellen (artikel 12 Woningwet). Het welstandsbeleid biedt de gemeente sturingsinstrumenten om knelpunten in welstand tegen te gaan. Vanuit het welstandsbeleid vraagt dit een zorgvuldige uitwerking van potentiële welstands-excessen, en vervolgens ook handhaving hierop.
- In haar woonbeleid kan de gemeente vastleggen op welke wijze de woningvoorraad zich idealiter ontwikkelt. De woonvisie is sinds 2022 volgens de Woningwet verplicht. Hierin kunnen ook beleidsregels opgenomen worden over hergebruik van leegkomende panden voor wonen. Te denken valt aan het aantal toe te voegen woningen in leegkomende panden, en het soort woningen: voor welke doelgroep? Potentieel knelpunt bij herbestemming naar woningen kunnen de geambieerde woningbouwaantallen in relatie tot de prognoses en Ladder voor Duurzame Verstedelijking zijn (art. 3.1.6. lid 2 Bro). Bij ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied (dus doorgaans ook bij leegkomend agrarisch vastgoed) is onderbouwing nodig waarom de ontwikkeling niet binnen bestaand stedelijk gebied mogelijk is. Bovendien kan het gebeuren dat er te weinig planruimte is in de gemeentelijke programmering om herbestemming van boerderijen naar woningen mogelijk te maken. In de woonvisie kan de gemeente aangeven dat herbestemming een groot maatschappelijk belang heeft, zorgt voor toevoeging van nieuwe woonmilieus, en dat de effecten op andere delen van de woningvoorraad (in krimpgebieden de angst voor leegstand) in de huidige marktomstandigheden minimaal zijn, gezien de grote vraag naar woonruimte. Uiteraard is het wel zaak dit goed te onderbouwen om ongebreidelde herbestemming tegen te gaan.

  Volgend op de woonvisie stellen gemeenten woonzorgvisies op. Dit is van belang voor de afweging van herbestemming voor wonen met zorg. Veel gemeenten krijgen initiatiefnemers langs die vrijkomende boerderijen als kansrijk object zien voor woonzorgactiviteiten, als een zorgboerderij. Dit vraagt een afweging van de gemeente om wel of niet mee te werken. Enerzijds is dit van belang vanuit efficiëntie in personele inzet. Anderzijds is deze afweging van belang voor bijvoorbeeld benutting van gemeentelijk Wmo-budget.

Instrumentarium

- **Informatievoorziening:** Veel agrariërs hebben vooral kennis van hun eigen vak, en hebben minder inzicht in de wet- en regelgeving op het gebied van ruimtelijke ordening. Het geven van voorlichting en het ondersteunen bij complex papierwerk van een stoppersregeling is daarom belangrijk. Veel gemeenten organiseren informatiebijeenkomsten, hebben speciale spreekuren voor agrariërs (één "Loket buitengebied" met een interne bundeling van expertise) of verwijzen door naar gespecialiseerde adviseurs.

- **Herbestemming:** De gemeente legt de gewenste bestemming vast in een bestemmings- of omgevingsplan. Zij baseert dit op de eigen omgevingsvisie (en visie buitengebied), nationale ruimtelijke kaders, en provinciale omgevingsverordeningen. Daaruit volgen de mogelijkheden voor alternatieve aanwending van boerderijen voor bijvoorbeeld bedrijfspanden, woonbestemming, recreatie, etc. De ligging/afstand tot de woonkern (is het verstandig om woonvoorzieningen toe te staan op erven die wel erg ver van alle voorzieningen af liggen?) en de ligging in het land is mede bepalend voor de kans op herbestemming (in een regio als Twente is meer vraag naar wonen of alternatieve gebruiksvormen dan onder de rook van de Eemshaven). Bij herbestemming lopen gemeenten tegen een aantal potentiële knelpunten aan:
  - **Bestemmingswijziging niet mogelijk.** Het kan lastig zijn om de bestemming te wijzigen naar recreatie of wonen wanneer de locatie omgeven is door veehouderijen. Een woonbestemming kan bijvoorbeeld de bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf in de weg zitten. De gemeente Dinkelland formuleert het zo: "De gemeentelijke politiek luistert lokaal goed naar het agrarisch belang, we willen niet te veel wonen buiten de kernen toestaan" (er is angst dat er dan klachten komen over overlast, of dat boeren hun bedrijf niet meer kunnen uitbreiden vanwege geur- en hindercirkels rond de woningen). Ook vanuit de provincies wordt er vaak primair op gestuurd de nog gezonde agrarische bedrijven zo min mogelijk in de weg te zitten, om gezonde agrarische activiteiten niet te belemmeren. Wellicht biedt een 'afgewaardeerde woonbestemming' (bijvoorbeeld "Wonen – Agrarisch") een oplossing om te ondervangen dat nieuwe bewoners succesvol klachten kunnen indienen met betrekking tot hinder die het gevolg is van een normale agrarische bedrijfsvoering.
    Ook zijn er gemeenten die het aantal verkooppunten (bv detailhandel) buiten de kernen willen beperken, om de kernen niet teveel concurrentie aan te doen of om het aantal verkeersbewegingen op het platteland te beperken.
  - **Maximaal aantal woningen per stal.** Veel gemeenten hanteren bij een verbouwing van een stal een maximum aantal woningen per stal. Deze beleidsregel stamt dan vaak nog uit de tijd van grotere krimp op het platteland en is dan vaak ingegeven door de wens om kleine kernen te beschermen en de woonfunctie daar te concentreren. Met de toegenomen druk op de woningmarkt, ook in de kleinere kernen, is het de vraag of deze bescherming nog nodig is. Het maximum aantal woningen belemmert vaak de haalbaarheid van de transformatie van grotere stallen en staat de vorming van woongroepen in de weg.
  - **Kostbare sloop.** De kans is klein dat de nieuwe bestemming gebruik kan maken van alle agrarische bebouwing op een erf. Vaak ligt er een sloopopgave met hoge kosten. Het gevolg kan zijn een onhaalbare business-case omdat de initiële investering te hoog is. Het gevolg kan zijn dat de eigenaar een stal maar gewoon laat staan, waardoor deze bij gebrek aan onderhoud langzaam verkrot. Anders dan leegstaande woningen vormen leegstaande stallen in het buitengebied niet snel een "gevaar voor de omgeving", zodat aanschrijvingsbeleid te weinig rechtsgrond heeft.

Met de komst van de Omgevingswet en de introductie van de omgevingstafels verschuift de beoordeling van initiatieven naar 'ja mits'. Daarmee wordt de afweging meer integraal en vergt het binnen de gemeente betrokkenheid van diverse afdelingen. Dan gaat het niet alleen om de ruimtelijke afdelingen, maar ook om maatschappelijke ontwikkeling (Wmo). Zeker als herbestemming richting zorg overwogen wordt. Om tot een goede afweging te komen van woonzorginitiatieven is het waardevol om hiervoor een specifiek toetsingskader op te nemen. Elementen bij dit toetsingskader kunnen zijn: ruimtelijke mogelijkheden, aantal plekken, financiering, duurzame karakter van de (zorg-)exploitatie, binding van initiatiefnemers en potentiële doelgroepen met de gemeente.

Pilot Vitaal Buitengebied Zundert
De gemeente Zundert heeft te maken met veel opgaven in het buitengebied zoals leegstand. Voor een integrale aanpak ontwikkelde zij de pilot Vitaal Buitengebied waarin overheden, bewoners en ondernemers samenwerken. Een lerende aanpak om tot nieuwe oplossingsrichtingen te komen. Ze hanteren een 'ja mits' benadering maar stellen initiatiefnemers ook steeds de vraag wat hun idee bijdraagt aan de vitaliteit van hun omgeving. De brede samenwerking zorgt voor koppelkansen en uiteindelijk tot plannen waar iedereen beter van wordt.

Flexibel bestemmingsplan buitengebied Súdwest-Fryslân
De gemeente Súdwest-Fryslân kiest voor het buitengebied voor een flexibel bestemmingsplan, door inzet van afwijkings- en wijzigingsregels. Het bestemmingsplan is conserverend van aard, waarmee er geen nieuwe grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn. Voor hergebruik van (voormalige) agrarische bedrijven kiest de gemeente een ruimhartige benadering voor nieuwe functies, binnen voorwaarden. Dan gaat het om de mogelijkheid van bedrijfsbestemming categorie 1 en 2, woonbestemming voor 3 woningen in een Stelp-boerderij (mits dit niet bedrijfsuitoefening in de omgeving inperkt en binnen planologische aantallen), opslag. De regels in het bestemmingsplan moeten handhaafbaar zijn. Dit betekent dat normen ten aanzien van gebruik makkelijk controleerbaar zijn.

Rood voor rood 2.0 (Berkelland)
Rood voor Rood is de welbekende term waarbij oude, leegstaande agrarische gebouwen kunnen worden vervangen door woningen. Het beleid in Berkelland gaat uit van een driehoeksovereenkomst met eigenaren, nieuwe bewoners en gemeente. Dat is om opkoping en woningbouwspeculatie tegen te gaan, het nieuw te ontwikkelen pand moet dan ook door de opdrachtgever of een aanverwant familielid bewoond gaan worden. Op een erf mogen maximaal twee nieuwe woningen gebouwd worden. Voor iedere woning dient 1.000 vierkante meter gebouw gesloopt te worden. Die 1000 vierkante meter overigens mag worden gesplitst in tenminste 600 op het eigen erf en 400 vierkante meter op een andere locatie in het buitengebied waar oude, leegstaande gebouwen staan. Naast de Rood voor Rood regeling blijft ook de mogelijkheid tot woningsplitsing bestaan. Met het nieuwe plan zouden er dus maximaal vier huisnummers kunnen komen per erf, twee voor de bestaande woning en twee voor de nieuwe woningen. Met de regeling wordt voorzien in de behoefte van inwoners uit Berkelland die graag met bekenden op een erf willen wonen.
Effect: Sloop bevorderen en bewoning als bestemming bevorderen.

Sloopvouchers (Hof van Twente)
In rood-voor-roodregelingen of andere regelingen voor sloopcompensatie is de oude stal voor de eigenaar een onderhandelingstroef. Om te voorkomen dat oude stallen blijven staan totdat de alternatieve plannen helemaal uitgekristalliseerd zijn, kan er worden gewerkt met vouchers. De eigenaren van erven die graag agrarische bedrijfsbebouwing willen slopen kunnen dit dan vast doen, zij ontvangen dan een voucher en kunnen deze op een later moment inbrengen in een project waarvoor sloopcompensatie nodig is. In deze sloopvoucher wordt vastgelegd hoeveel oppervlakte te slopen bebouwing in aanmerking komt. Deze voucher is 10 jaar geldig en verhandelbaar. Deze voucher kan ingezet worden bij projecten waarvoor sloopcompensatie nodig is.
Effect: Sloop komt sneller op gang, er hoeft niet op een compensatieproject te worden gewacht.

Rood voor rood via de Sloopbank (Deventer)
Ook de gemeente Deventer heeft een Rood voor Rood regeling voor de sloop van landschapsontsierende gebouwen in het buitengebied. Of een gebouw landschapsontsierend is of karakteristiek, wordt bepaald op basis van scores op verschillende criteria. Deventer heeft twee varianten van Rood voor Rood: 'Woning voor Schuur' en 'Schuur voor Schuur'. Bij de sloop van elke 850 vierkante meter schuur mag er één woning op het erf worden gebouwd. Asbesthoudende daken krijgen een verzwarende factor van 1,21, waardoor bij de sloop van een schuur met een asbesthoudend dak 700 vierkante meter volstaat. Bij de 'Schuur voor schuur' regeling mag men voor iedere 250 vierkante meter gesloopte schuur voor 100 vierkante meter terugbouwen in de vorm van een nieuwe schuur of de uitbreiding van een bestaand bouwwerk (ook een bestaande woning).
Deventer werkt met een Sloopbank. Een eigenaar die méér dan 850 vierkante meter sloopt, kan de overtollige meters inbrengen in de Sloopbank. Een andere eigenaar die sloopmeters tekort komt kan deze uit de Sloopbank betrekken. Maximaal 30 procent van de sloopmeters mogen afkomstig zijn van sloopmeters uit een andere gemeente.
Effect: Sloop bevorderen.

- **Behoud/verbetering monumentale panden:** een deel van de agrarische bedrijven heeft een monumentaal karakter. Dit karakter is mede van betekenis voor hoe je omgaat met benutting van leegstaand vastgoed. Daarbij is er onderscheid tussen rijksmonumenten, provinciale monumenten, gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden in beschermde stads- of dorpsgezichten. De monumentenstatus van het pand brengt verplichtingen voor de eigenaar met zich mee en bepaalt mogelijkheden voor subsidie, fiscale voordelen of flexibiliteit in herbestemming:
  - Instandhoudingsplicht rijksmonumenten: De handreiking 'Instandhoudingsplicht rijksmonumenten' door Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed geeft goed inzicht en praktische tips voor gemeenten om hier mee aan de slag te gaan.
  - Gemeentelijke of provinciale monumentenverordening: De bescherming van deze gemeentelijke of provinciale monumenten regelt de gemeente of provincie in een eigen monumentenverordening. Voor provinciale monumenten zijn er vanuit provincies nodige fondsen, gericht op laagrentende lening of (aanvullende) bijdragen in de kosten.
  - Beschermd stads- of dorpsgezicht (in het kader van de Erfgoedwet): voor gebieden met beeldbepalende en historische karakteristieken kunnen worden aangemerkt als beschermd stads- of dorpsgezicht. Bij Beschermde stads- en dorpsgezichten werkt de gemeente een gedetailleerd bestemmingsplan uit.

Naast monumenten zijn er ook de nodige boerderijen die geen monumentenstatus hebben, maar wel worden aangemerkt als karakteristieke bebouwing. Hierbij gelden doorgaans de voorwaarden rondom instandhouding van het karakteristieke gebouw. Hieraan zijn geen fiscale voordelen gekoppeld (sommige Provincies hebben wel stimuleringsregelingen, zoals de Provincie Groningen). Aanwijzing als karakteristieke bebouwing borgt het behoud van de boerderij. Dit moet zorgvuldig afgewogen worden, omdat dit voor de eigenaren beperkingen oplevert in de (gebruiks)waarde van hun vastgoed. Een voorbeeld is de karakteristieke Oldambtser boederij, waarvan behoud wenselijk is maar wel lastig: de boerderij heeft in verhouding een enorm grote schuur met een heel gesloten dak, het is een verouderd concept voor boeren, en niet geschikt om te verbouwen tot woningen. Stichting Nibau werkt aan visie en afwegingskader voor de Oldambtser boerderij.

Levendige linten (Midden-Groningen)
Linten zijn lange lineaire structuren (vaak wegen) waarlangs bebouwing is geplaatst. Historische lintbebouwing heeft zich altijd organisch en dus niet planmatig ontwikkeld. Diverse linten in de gemeente Groningen dragen een sterk landelijk en informeel karakter. In de regio Midden Groningen wordt ingezet op "levendige linten", met een actief beleid op het voorkomen van verval. Boerderijen in linten liggen wat dichter op elkaar dan in het buitengebied, ze hebben daardoor minder opvolgingsperspectief (weinig grond rond het erf), maar juist wel meer perspectief voor transformatie naar andere functies vanwege de nabijheid van andere boerderijen en het charmante karakter van het lint. "Je kunt niet alles behouden, zet daarom in op de plekken die je het liefst wilt behouden".

- **Sanering:** stallen en terreinen kunnen te maken hebben met vervuiling en asbest. Sanering van gebouwen en terreinen is dan noodzakelijk, terwijl hiervoor geen sluitende business-case is. Hoe ga je hier mee om en voorkom je als gemeente verval of verschraling van deze terreinen?

Asbestsubsidie
Veel daken van stallen bevatten asbest. Asbest maakt sloop erg duur, en kan daardoor de cruciale factor zijn in het wel of niet slagen van een transformatie op een erf. Omdat de Rijksregeling te weinig biedt in situaties van asbestdaken, heeft de gemeente Berkelland zelf een asbestlening én een asbestsubsidie. Deze staat nu een jaar open, er is voor € 600.000 subsidie voor asbestdaken beschikbaar, daarnaast een ton voor het zelf storten van kleine daken, plus gelden voor keukentafelbezoeken (deelnemers ontvangen daarbij vouchers die korting geven op een asbestinvestarisatie en voor begeleiding bij het vergunningtraject). Dit alles samen beslaat ongeveer een miljoen euro per jaar in deze gemeente.

- **Ondermijning:** Leegkomend agrarisch vastgoed heeft soms door de afgelegen ligging, grote en zeker ook betaalbare ruimte een onbedoelde aantrekkingskracht op criminele organisaties. Zeker als het gaat om gedwongen bedrijfsbeëindiging is (door financiële nood) ongewenst gebruik verleidelijk. Dit vraagt van gemeenten een aanpak van handhaving en vaak ook samenwerking met justitie en politie. Andere handreikingen van de VNG gaan hier gericht op in.
- **Uitkoopregelingen:** Er zijn landelijke uitkoopregelingen, sommige specifiek gericht op varkenshouders (opgeven emissierechten), sommige rond stikstof. De huidige stikstofregeling gaat uit van de economische waarde van het agrarische bedrijf, wat er toe leidt dat het vooral voor moderne boerenbedrijven aantrekkelijk is om uitgekocht te worden. Dit biedt voor verouderde of al leegstaande stallen weinig mogelijkheden.

Stap 4: uitvoering, toetsingskader ander gebruik

Er zijn grenzen aan het vastgoed dat een herbestemming kan vinden, niet iedere boerderij leent zich voor een B&B of zorgboerderij. De mogelijkheden hangen samen met verschillende factoren zoals de staat van het vastgoed, de (oud) eigenaren, locatie en ligging, houding (lokale) overheid en de aanwezigheid van initiatiefnemers.

Vanuit zowel ruimtelijk beleid, omgevingsbeleid, woonbeleid en woonzorgbeleid zijn er afwegingen te maken ten aanzien van het toekomstig gebruik van leeg(komend) agrarisch vastgoed. De filosofie van de Omgevingswet biedt hiervoor houvast; met het principe 'ja mits'. Dit vraagt dat verschillende disciplines de 'mits' beleidsmatig goed invullen. Dit gebeurt in een toetsingskader. Voor herbestemming van agrarisch vastgoed is het belangrijk dat in het toetsingskader het volgende terugkomt:

- Het toetsingskader is integraal. Alle beleidsafdelingen brengen hierin hun beleidskeuzes aan (de mits). Daarbij gaat het om welstand, ruimtelijke ordening, monumentenzorg, wonen, wonen en zorg, etc. De integrale toetsing betekent ook dat deze beleidskeuzes gelijk gewogen worden om ontwikkelingen mogelijk te maken.
- Breng in het toetsingskader onderscheid naar eisen en wensen. Het eerste is niet onderhandelbaar met een initiatiefnemer. Het tweede moet integraal gewogen met andere beleidswensen.
- Wees terughoudend in de beleidskeuzes, zodat de veelheid aan beleid niet leidt tot een stapeling die ontwikkelingen vooral onmogelijk maken.

Naast een inhoudelijk toetsingskader voor nieuwe initiatieven is het ook belangrijk afspraken te maken over de wijze van toetsing, van eerste initiatief tot vergunningverlening: met intake en omgevingstafels.

Beleid als richtinggevend afwegingskader - Ede

Het beleid geeft initiatiefnemers van functiewisselingen inzicht krijgen in de mogelijkheden die er zijn. De gemeente hoopt dat dit hen helpt om tot mooie plannen te komen. Het is een richtinggevend afwegingskader dat aangeeft op welke wijze die afwegingen gemaakt worden en waar kansen liggen voor integrale ontwikkelingen en het verbeteren van de omgevingskwaliteit. De beleidsuitwerking geeft initiatiefnemers een goed beeld van waar kansen liggen voor de bouw van functiewisselingswoningen en met welke zaken daarbij rekening dient te worden gehouden om tot een zo integraal mogelijke ontwikkeling te komen. In nauw overleg tussen initiatiefnemer en gemeente worden kansrijke locaties tot ontwikkeling gebracht. De gemeente zal dan ook niet alleen beoordelen, maar vooral ook samen met de initiatiefnemer kijken naar kansen en mogelijkheden.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

juni 2022

vng.nl

Aan de leden

Datum
22 juni 2022
Kenmerk
COS/U202200457
Lbr. 22/039
Telefoonnummer
0703738393
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Nazending resolutie ‘Zekerheid over de structurele financiën’
voor ALV 29 juni 2022

Geachte leden van college en gemeenteraad,

In onze ledenbrief van maandag 20 juni jl. hebben wij aangekondigd dat wij u, afhankelijk van de planning van een nieuwe datum voor het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv), vandaag een resolutie zouden voorleggen. Hierbij ontvangt u deze resolutie ‘Zekerheid over de structurele financiën’ die wij behandelen bij agendapunt 7. “Uitwerking Regeerakkoord en gevolgen voor de gemeenten”.

Wij realiseren ons dat er voor u richting onze ALV van 29 juni een zeer beperkte tijd resteert om deze resolutie in uw gemeente te bespreken. Wij zijn u bij voorbaat dankbaar voor uw inspanningen om hierover toch het gesprek te voeren. In de ALV zullen wij u nader informeren over de actuele ontwikkelingen en wisselen wij graag met u van gedachten.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Resolutie: zekerheid over de structurele financiën

Gemeenten zijn nauw betrokken bij alle grote maatschappelijke opgaven in Nederland. Of het nu gaat om sociale opgaven als bestaanszekerheid, tweedeling en gezondheid, om fysieke opgaven als energietransitie, woningbouw en circulaire economie of om de uitvoering en het vertrouwen in de overheid: gemeenten staan aan de lat.

We zien dat het kabinet voor sommige grote, urgente, opgaven het belang van gemeenten onderkent en dat de 'koek' deze kabinetsperiode aanmerkelijk groter wordt via het accres en incidentele investeringen. Maar het is wel nodig dat gemeenten langjarig kunnen investeren en weten waar ze structureel financieel aan toe zijn: begrotingen moeten immers meerjarig sluitend zijn. En we zien dat er vanaf 2026 een groot gat in het Gemeentefonds ontstaat. Dat heeft onvermijdelijk ook gevolgen voor gemeentelijke investeringen in speerpunten van het kabinet, zoals wonen, klimaat en landelijk gebied. Gemeenten zullen keuzes maken over welke opgaven wél aangepakt kunnen worden en welke niet, ambitieniveaus verlagen, vertragen of faseren. Dat is geen kwestie van *willen*, maar van *kunnen* en gaat ten koste van onze inwoners, bedrijven en maatschappelijk middenveld.

Hier hebben we het afgelopen halfjaar veel en intensief over gesproken met het kabinet, maar we constateren dat dit nog niet tot een oplossing heeft geleid. Het uitblijven van een oplossing heeft er wél toe geleid dat veel nieuwe gemeentebesturen alleen een akkoord op hoofdlijnen kunnen sluiten of langjarige investeringen uitstellen, terwijl daar maatschappelijk wel een grote behoefte aan is.

De fondsbeheerders hebben – mede op verzoek van de Tweede Kamer – een onafhankelijk procesbegeleider aangesteld. De onafhankelijk procesbegeleider heeft o.a. gekeken naar de (financiële) situatie van gemeenten en provincies, en in het bijzonder vanaf 2026 en verder. De onafhankelijk procesbegeleider heeft recent haar conceptrapport aangeboden aan de fondsbeheerders.

Mede als uitvoering van de resolutie 'Herstel van bestuurlijk en financieel vertrouwen' (ALV februari 2021) en de motie 'Zonder geld geen gemeenten' (ALV juni 2021) leggen wij u daarom de volgende resolutie voor:

Het bestuur vraagt de leden om in te stemmen met de volgende VNG-inzet richting het kabinet:

1. Dat het noodzakelijk is dat de rijksoverheid en de decentrale overheden gezamenlijk, als partners, de grote maatschappelijke opgaven aanpakken en dat gemeenten daartoe ook van harte bereid zijn;

2. Dat het noodzakelijk is om op korte termijn en in ieder geval nog vóór Prinsjesdag te overleggen met het kabinet over deze gezamenlijke aanpak en dat gemeenten een brede delegatie van het kabinet moeten uitnodigen om genoemd overleg te voeren;

3. Er bij het kabinet op aan te dringen dat uiterlijk op Prinsjesdag voor gemeenten duidelijkheid ontstaat over hun financiële ruimte vanaf het jaar 2026;

4. Dat er bij het kabinet geen enkel misverstand over mag bestaan dat gemeenten uitsluitend langjarig kunnen bijdragen aan iedere door het kabinet geïnitieerde ambitie met betrekking tot maatschappelijke opgaven, als gemeenten daar financieel toe in staat worden gesteld en dat het niet logisch en niet redelijk is om te veronderstellen dat gemeenten langjarig kunnen bijdragen aan kabinet ambities zolang er sprake blijft van grote financiële onzekerheid als gevolg van het 'ravijn' vanaf 2026;

5. Dat als het kabinet richting gemeenten uitspreekt dat het kabinet gemeenten adequaat zal financieren voor alle gemeentelijke taken (inclusief alle medebewindstaken), gemeenten bereid zijn om met het kabinet in gesprek te gaan over de in het coalitieakkoord beschreven ambitie van de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied als onderdeel van de oplossing voor de langere termijn. Daarbij vormen de voorwaarden (1) de financiële verhoudingen op orde en (2) geen verhoging van de lastendruk, harde ijkpunten. Gemeenten hanteren hierbij de voorwaarden zoals opgenomen in de VNG notitie 'actualisatie analyse eigen Belastinggebied' (2022) op basis van het rapport Bepalen betekent betalen;

6. Dat de VNG met het Interprovinciaal Overleg (IPO) in gesprek gaat over een gezamenlijke strategie voor verwerking in de komende meerjarenbegroting.

Aan de leden

Datum
21 juni 2022
Kenmerk
TISA/U202200455
Lbr. 22/038
Telefoonnummer
070-3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
VNG inzet crisisaanpak asielopvang

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Afgelopen vrijdag heeft het kabinet de nationale crisisstructuur in werking gezet vanwege de langdurige onhoudbare situatie op de aanmeldlocatie voor asielzoekers in Ter Apel.
Sinds vrijdag, maar uiteraard ook al voor die tijd, zijn de VNG en de Veiligheidsregio's met het kabinet in gesprek over welke maatregelen noodzakelijk zijn. Daarbij kijken we naar wat op korte termijn nodig is om uit de crisis te komen, maar vooral ook naar de langere termijn. Zodat we binnen afzienbare tijd een structureel goed werkende keten van asiel tot integratie kunnen realiseren.

In deze ledenbrief informeren we u over de inzet van de VNG in onze gesprekken met het kabinet. Tijdens het VNG jaarcongres organiseren we een deelsessie op dinsdag 28 juni in de middag over dit thema. De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid zal bij deze sessie aanwezig zijn en graag met u in gesprek gaan over de actuele ontwikkelingen en toekomstplannen.

Wat doen gemeenten al
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting en inburgering van statushouders. De afgelopen twaalf maanden hebben gemeenten meer dan 25.000 statushouders aan een woning geholpen, waarmee de taakstelling voor 2021 II en de taakstelling voor 2022 I is gehaald. Daarnaast is ook de achterstand, die tijdens de coronapandemie is ontstaan, grotendeels ingelopen; daarvan resteert per 1 juli 2022 circa 2.500. De taakstelling voor de tweede helft van 2022 bedraagt nu 13.500 maar zal mogelijk aanzienlijk worden opgehoogd. Wij dringen er bij het kabinet op aan hierover zo snel mogelijk helderheid te verschaffen.

De opvang van vluchtelingen is in beginsel een rijkstaak, die in uitvoerende zin belegd is bij het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). Er ligt nu een zeer grote opgave om zowel de

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

vluchtelingen uit Oekraïne als de asielzoekers op te vangen. De opvang van Oekraïense ontheemden is nu gezien de acute situatie bij de burgemeesters van alle gemeenten belegd via het staatsnoodrecht (Wet Verplaatsing Bevolking). Op dit moment vangen gemeenten circa 45.000 Oekraïense vluchtelingen op in gemeentelijke opvang locaties. Daarnaast hebben circa 20.000 Oekraïense ontheemden elders een plek gevonden, bijvoorbeeld bij vrienden of gastvrije particulieren. Hoewel zij geen gebruikmaken van gemeentelijke opvang, zijn voor hen natuurlijk wel voorzieningen als leefgeld, zorg en onderwijs noodzakelijk. Gemeenten geven aan bij de uitvoering van deze taken tegen de grenzen van hun capaciteit aan te lopen.

In de aanloop naar de huidige asielcrisis is door veel gemeenten op verzoek van COA sinds de zomer van 2021 al noodopvang en crisisnoodopvang ingericht. Er verblijven nu circa 5.000 à 6.000 asielzoekers in de gemeentelijke crisisnoodopvang.
Al met al is de conclusie gerechtvaardigd dat gemeenten meer dan hun deel aan de opvang van vluchtelingen bijdragen.

De VNG vindt het daarom essentieel dat het lange termijnperspectief onderdeel is van elke oplossing voor de huidige crisis, en dat elke activiteit bij moet dragen aan het uiteindelijk realiseren van dat toekomstbeeld. Ook in het recente advies van de Raad voor het openbaar bestuur (ROB) en de Adviesraad Migratie (ACVZ) komt de noodzaak om te komen tot een integrale visie naar voren. De VNG herkent de conclusies en aanbevelingen. De VNG ziet het rapport als een oproep aan het rijk de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen daadwerkelijk in de praktijk te brengen.

Crisissituatie asielopvang
Gelet op de overbelasting van Ter Apel zien wij de noodzaak om extra crisisnoodopvang te organiseren. De VNG en het Veiligheidsberaad participeren binnen de crisisstructuur in de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing. Gezamenlijk brengen we daar de volgende lijnen in:

Korte termijn
Voor de korte termijn (per direct) wordt aan de Veiligheidsregio's gevraagd crisisnoodopvang te coördineren. Gezien de overbelasting van de gemeenten als gevolg van de opvang van Oekraïense ontheemden, doen gemeenten hierbij een klemmend beroep op het rijk om ook menskracht te leveren; dit punt zien we als randvoorwaardelijk. Daarover zijn en blijven we met het kabinet volop in gesprek.

Een ander punt is de mogelijkheid voor gemeenten om eventueel te versnellen op de huisvestingstaakstelling statushouders voor de tweede helft van 2022. Ook daarvoor is extra ondersteuning van het rijk nodig, bijvoorbeeld om tijdelijke tussenvoorzieningen of tijdelijke woonvoorzieningen te realiseren. We vragen het rijk ook om te onderzoeken hoe we procedures kunnen verkorten of schrappen. Uiteraard is dekking van de kosten voor de korte termijn aanpak noodzakelijk voor gemeenten.

Tot slot vragen we het rijk en COA ook vooral zelf te blijven zoeken naar locaties voor asielopvang, zodat we langs meerdere lijnen deze crisis kunnen aanpakken, vooral om de periode waarin crisisnoodopvang noodzakelijk is te verkorten, en daarmee het beroep op gemeenten te minimaliseren.

Langere termijn
We dringen er bij het kabinet op aan dat we nú starten met werken aan de langere termijn. Doel is het lange termijn perspectief zoals dat is omschreven in de Uitvoeringsagenda:

- Een menswaardige asielopvang;
- Realisatie van 42.000 opvangplekken, verdeeld over Nederland;
- Flexibele opvangcapaciteit die meebeweegt bij fluctuatie en waar nodig ook ingezet kan worden voor andere aandachtsgroepen, waarbij kleinschalige opvang een belangrijk onderdeel is;
- Er zo spoedig mogelijk toegewerkt wordt naar 4 Gezamenlijke Vreemdelingenlocaties (GVL), verdeeld over het land, waardoor de druk op Ter Apel ook verkleind/verdeeld wordt;
- Statushouders kunnen zo snel mogelijk starten met integratie, en worden geplaatst dichtbij de regio/gemeente waar zij uiteindelijk gaan verblijven;
- Een integrale aanpak tussen asiel, opvang, huisvesting en integratie, die in samenhang wordt gezien. Onderdeel hiervan is werken met tussenvoorzieningen of doorstroomlocaties waarnaar statushouders zo snel mogelijk kunnen doorstromen. In dit licht willen we koppelingssystematiek heroverwegen.
-

Wat betreft de huisvestingsmogelijkheden wordt aansluiting gezocht bij de doelen van het programma “een thuis voor iedereen” en bij de diverse versnellingsprogramma’s rond bouwen en wonen die door het kabinet worden gecoördineerd. Daarbij vinden wij aandacht en een plek voor álle aandachtsgroepen essentieel.

Uiteraard zijn structurele middelen voor de uitvoering van deze agenda noodzakelijk. Dat geldt zeker ook voor de verlengde opvang en begeleiding van AMV-ers nadat ze 18 jaar zijn geworden.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	14-06-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens (secretaris), C.P.M. Van der Pas (wethouder) , S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 7 juni 2022

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 7 juni 2022

Besluit:

Vaststellen

4 Kadernota 2023-2026

Besluit:

1. In te stemmen met de Kadernota 2023-2026
2. De raad voor te stellen:
   De Kadernota 2023-2026 vast te stellen;

5 1e Turap 2022

Besluit:

1. De eerste Turap vast te stellen
2. De eerste Turap ter kennisname aan te bieden aan de gemeenteraad

6 Jaarstukken 2021

Besluit:

1. Instemmen met de concept-jaarstukken 2021 en deze ter vaststelling voorleggen aan de gemeenteraad.
2. Daartoe bijgaande concept-raadsvoorstel en – raadsbesluit vaststellen.
3. Kennisnemen van het concept-accountantsverslag en daar eventueel opmerkingen bij plaatsen.
4. Instemmen met ondertekening en verzending van bijgaande bevestigingsbrief.

7 Vaststelling subsidie 2021 Bibliotheek

Besluit:

De hoogte van de subsidie 2021 aan Bibliotheek Veluwezoom vaststellen gelijk aan het verleende bedrag: € 35.572,-.

8 Samenwerkingsafspraken nazorg jeugdige ex-gedetineerden

Besluit:

1. De samenwerkingsafspraken met de Raad voor de Kinderbescherming inzake nazorg jeugdige ex-gedetineerden aan te gaan

9 Omgevingsvergunning ophogen tuin de Genestetlaan 27

Besluit:

Omgevingsvergunning verlenen

10 Omgevingsvergunning plaatsen dakkapel Delhoevelaan 21

Besluit:

Omgevingsvergunning verlenen

11 Omgevingsvergunning uitbreiden woning Hertog van Gelrestraat 17

Besluit:

Omgevingsvergunning verlenen

12 **Ingekomen stukken: Brief nieuwe directeur RIQQ; Afscheidsreceptie Breunissen 16-6;**

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

13 **Sluiting openbare B&W vergadering**

Beste <<Naam>>,

In deze nieuwsbrief van The Economic Board:

- MTSA Technopower ontvangt Lifeport Parel-award.
- ARN brengt circulaire keten bij elkaar
- Lifeport Welcome Center open
- NXP wint Koning Willem-I Prijs
- Opening ElaadNL Testlab in Connectr: unieke stap in energietransitie
- Evenementen in Lifeport.

Parel van Lifeport: MTSA Technopower

MTSA ontwikkelt en bouwt klantspecifieke cleantech-apparaten, -systemen en -machines. Zo werkt het bedrijf elke dag aan de energietransitie, met cleantech apparatuur en waterstofoplossingen. Voor The Economic Board een reden om de Parel van Lifeport aan MTSA uit te reiken. CEO Loek van Veggel nam op 16 juni de prijs in ontvangst uit handen van burgemeester Ahmed Marcouch.

Civic entrepreneur Marieke Butterhoff vindt het niet meer dan terecht. “MTSA is al jaren aanwezig als een innovatieve en wendbare speler in de internationale technologie en energiemarkt. Maar het bedrijf is haar Arnhemse roots niet vergeten en werkt veel samen met partijen uit de stad.”

Lees meer over Parel winnaar MTSA

ARN brengt circulaire keten dichter bij elkaar

ARN wil de keten van luierrecycling nog meer samenbrengen. Een circulaire keten waarin gemeentes, gebruikers, inzamelaars, recyclers en verwerkers al nauw samenwerken. Alleen producenten zijn nog niet structureel aangehaakt. Daarom organiseerde ARN in mei het symposium Design for Recycling met diverse lezingen, discussies en studentenpitches.

Al met de voorbereidingen ontstonden dwarsverbanden in de keten. Precies het doel van deze bijeenkomst. En aan toekomstplannen bij ARN geen gebrek. Samen met het Radboudumc kijkt de afvalverwerker ze naar mogelijkheden om verschillende afvalstromen van het ziekenhuis te recyclen.

Lees meer

Lifeport Welcome Center: nieuw dienstverleningspunt voor internationaal talent in de regio

Vanaf september 2022 krijgen internationale kenniswerkers en internationale studenten in de regio Arnhem-Nijmegen-Wageningen extra (overheids)hulp voor zaken die zij moeten regelen om hier langere tijd te wonen en te werken. Zo wordt de regio aantrekkelijker voor hen om te (blijven) wonen en werken we aan een sterkere economie. De Radboud Universiteit gaat samen met gemeente Nijmegen het informatiepunt op de campus bemensen en inrichten. Dit gaat internationale kenniswerkers en talenten welkom heten en wegwijs maken over wonen, werken, leren en leven in de regio.

Daniël Wigboldus, voorzitter van college van bestuur Radboud Universiteit en lid The Economic Board: “Als universiteit vinden we het belangrijk om samen met gemeente Nijmegen, de provincie, de HAN en alle andere Lifeport-partners de handen ineen te slaan om het benodigde internationale talent naar de regio te halen én te behouden”.

Lifeport Welcome Center is een initiatief is van The Economic Board en provincie Gelderland vanuit de regionale wens meer internationaal talent aan te trekken én te behouden voor de regio. Het project wordt gefinancierd door Radboud Universiteit, Provincie Gelderland, Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN), The Economic Board en een aantal private partijen die tegen betaling dienstverlening aanbieden.

Lees meer

NXP wint met Koning Willem I-prijs ‘Oscar van het Nederlandse bedrijfsleven’

Chipfabrikant NXP won heeft dit jaar de meest prestigieuze ondernemersprijs van Nederland, de Koning Willem I Prijs. Hare majesteit koningin Máxima en Klaas Knot, directeur van De Nederlandsche Bank, reikten de tweejaarlijkse prijs uit.

De prijs is een bekroning voor moedig, veerkrachtig en duurzaam ondernemerschap. Volgens de jury heeft NXP ‘met een gewaagde strategie excellent ondernemerschap laten zien’. Op die manier levert het een bijdrage aan mens en maatschappij op gebieden waar het verschil gemaakt wordt.

Lees meer

Hannover Messe 2022: bijzondere contacten en aanzet tot meer regionale samenwerking

Dit voorjaar stonden de gemeente Arnhem, Stichting Citymarketing Arnhem en The Economic Board gezamenlijk op de Hannover Messe 2022: de grootste industriebeurs van Europa. De partijen sloegen de handen ineen om interessante connecties te leggen. Dat deden ze samen met innovatieve bedrijven en onderzoekers uit de regio. Op die manier zetten zij Arnhem en Lifeport op de kaart als Energy-hotspot in Europa.

In de stand werd onder meer Lifeport gepresenteerd als merk en innovatienetwerk van én voor de regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen. Dat deden de deelnemers door te laten zien op hoe ondernemers, onderwijs en overheid hard bezig zijn met een gezond en duurzaam leven. In de stand was veel oog voor de Energy-gerelateerde innovatie in de regio, die zich voor een groot gedeelte in en rond Arnhem clustert.

Lees meer

Opening ElaadNL Testlab in Connectr: unieke stap in energietransitie

Op woensdag 8 juni opende Koning Willem-Alexander het ElaadNL Testlab in Arnhem. Dit internationale testcentrum onderzoekt en test duurzame laadinfrastructuren voor voertuigen. De onderzoekers kijken naar de hele keten; van auto en laadpaal tot de interactie met

bijvoorbeeld zonnepanelen. ElaadNL is de eerste gebruiker van Connectr Energy Innovation.

ElaadNL, een initiatief van de Nederlandse netbeheerders, is het kennis- en innovatiecentrum voor Smart Charging en laadinfrastructuur in Nederland. Met het ElaadNL Testlab in Connectr wordt een belangrijke stap gezet in de energietransitie. Want steeds meer voertuigen rijden elektrisch; auto's en vrachtwagens, maar ook schepen en kleine vliegtuigen.

Lees meer

Op de agenda

27 juni: Lifeport Festival Circulair

De Circulaire Raad Rijk van Nijmegen organiseert op 27 juni 2022 het Lifeport Festival Circulair. De thema's van dit jaar zijn voeding en bouw. Het hele netwerk aan circulaire organisaties komt op dit evenement samen.

Innovaties komen hier op gang door het verbinden van het netwerk en het bundelen van de ontwikkelkracht. De thema's van dit jaar zijn voeding en bouw. Lees meer.

30 juni: Export Café

Op donderdag 30 juni is het Export Café van de WTC Business Club. Thema: ontwikkelingen in duurzame mobiliteit in Oost-Nederland

Verschillende sprekers gaan in op dit onderwerp en delen hun ervaringen. Lees meer.

En dan nog dit

- **Techniekdag Nijmegen 2022**
  VNO-NCW Midden en Junior Technovium organiseren samen met regionale partners op zaterdag 24 september 2022 de Techniekdag Nijmegen. Op deze dag kunnen jongeren van 8 tot 14 jaar zien en ervaren hoe leuk techniek is. Scholen en bedrijven presenteren doe-activiteiten.

  Wilt u met uw bedrijf ook een bijdrage leveren aan het enthousiasmeren van jongeren voor techniek? Dan kunt u zich gratis aanmelden als standhouder via de website van VNO-NCW. De werkgroep denkt ook graag mee om invulling te geven aan de doe-activiteit. Meld u aan via de website.

Gedeeld met #Lifeport

Gemeente Arnhem
20.604volgers
1 w • Bewerkt •

+ Volgen •••

De koning was in Arnhem! Vanochtend opende hij het ElaadNL Testlab in het Connectr Innovatielab op Industriepark Kleefse Waard (IPKW). In dit unieke testlab worden elektrische voertuigen en bijbehorende laadinfrastructuur getest. Naast personenauto's worden in het lab ook grote en zwaardere elektrische voertuigen, zoals bussen en vrachtwagens getest. De koning kreeg een rondleiding en uitleg over elektrische apparaten en het duurzaam opladen op momenten dat er veel stroom is uit zon en wind.

Het testlab is een initiatief van onder meer gemeente Arnhem, de HAN, IPKW en de Provincie Gelderland. We hebben de ambitie om innovaties in de energietransitie versneld toe te passen en op te schalen. Het Innovatielab helpt daarbij en moet een aantrekkelijke Europese hotspot worden voor spelers binnen de energietransitie.

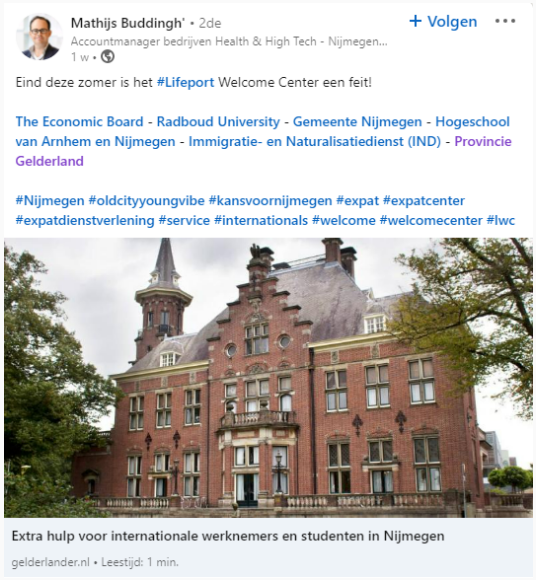
#lifeport #energietransitie #elektrischrijden #duurzaamheid #innovatie #arnhem

Foto's: Patrick van Gemert

Praat ook mee!

Copyright © 2022 The Economic Board, alle rechten voorbehouden.

Ons e-mailadres is:

redactie@theeconomicboard.com

Postadres
Gemeente Nijmegen
BM50
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 024 329 90 30
nijmegen.nl

Contactpersoon
G.E. van der Woude
g.van.der.woude@nijmegen.nl

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
De voorzitter Algemeen bestuur
De heer drs. H.M.F. (Hubert) Bruls
Mevrouw H. Tiemens, Directeur
Nijverheidsweg 2a
6662 NG Elst

Datum 30 juni 2022
Betreft Advies Regioagendacommissie AB GMR 6 juli 2022

Geachte heer Bruls, mevrouw Tiemens,

De Regioagendacommissie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (hierna: RAC GMR) bereidt de procesmatige voorbereiding en planning van de politieke besluitvorming voor alle raden van de deelnemers aan de GMR voor. Zij schept daarvoor randvoorwaarden zodat de raden de kaderstellende en controlerende taak rondom de Groene Metropoolregio en de voortgang op de regionale opgaven kunnen vervullen. Daarvoor voert zij overleg en brengt zij gevraagd en ongevraagd advies uit aan het bestuur van de GMR. Dit omvat ook het doorgeven van signalen vanuit de raden aan het Algemeen bestuur en het informeren van het algemeen bestuur over standpunten van de raden.

De RAC GMR heeft op 27 juni jongstleden in uw bijzijn vergaderd. Van die vergadering treft u bijgaand een concept-verslag aan. Teneinde de leesbaarheid van dat verslag te vereenvoudigen benoemen wij in deze brief een aantal zaken, welke u kunt betrekken bij de eerstvolgende vergadering van het Algemeen bestuur op 6 juli 2022. Om die reden verzoeken wij u ook deze brief en bijlage ter attentie te brengen van de leden van het Dagelijks bestuur en het Algemeen bestuur. De RAC GMR dan wel haar individuele leden worden ook geacht de afzonderlijke Raden te informeren. Om die reden zal dezelfde informatie ook naar deze Raden worden verzonden.

Dat gezegd zijnde vragen wij uw aandacht voor de volgende gespreksthema's die tijdens de vergadering van de RAC GMR de revue zijn gepasseerd.

Benoemingen voorzitter en plaatsvervangend voorzitter RAC GMR
De heren Wimer Heemskerk, raadslid Arnhem en Oswald Velthuizen, raadslid Renkum, zijn door de leden van de RAC GMR benoemd tot respectievelijk voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de RAC GMR.

Terugblik vier informatiebijeenkomsten gebiedsuitwerkingen van de verstedelijkingsstrategie
Op 9, 13, 15 en 23 juni hebben er vier regionale Raadsinformatiebijeenkomsten plaatsgevonden over vier afzonderlijke gebiedsuitwerkingen. In het algemeen kijkt men positief aan tegen de informatiebijeenkomsten. De bijeenkomsten zijn professioneel begeleid.
Namens de gemeenteraad Zevenaar is aangegeven dat men prijs stelde op een extra lokale bijeenkomst in begin september over hun specifieke gebiedsuitwerking.
Namens de gemeenteraad Beuningen is geattendeerd op de worsteling tussen de participatie van bewoners versus de verstedelijkingsstrategie, die een hoog abstractiegehalte kent en zich minder leent voor participatie. De samenhang van de diverse deelprocessen verdient een doorlopende aandacht. Daarover is namens het Dagelijks bestuur en Algemeen bestuur aangegeven dat de verstedelijkingsstrategie inderdaad een hoger abstractieniveau kent en raden zich bewust moeten zijn van het feit dat het veelal ook een weergave is van de optelsom van bestaande ambities. Het advies is als Raden niet al te veel focus en tijdsinzet daar op te zetten, maar meer focus te richten op concrete projecten. Enige flexibiliteit is bepleit om als regio richting het Rijk gezamenlijk op te trekken. De toegekende Rijksbudgetten zijn een voorbeeld van het succes die alleen door regionale samenwerking mogelijk is gebleken.
Namens de gemeenteraad Berg & Dal is de samenwerking met Duitsland bepleit. Daarover is namens het Dagelijks bestuur en Algemeen bestuur aangegeven dat dit niet behoort tot de regionale opgaven.

Terugblik besluitvorming in lokale Raden jaarstukken en regionale agenda Groene Metropoolregio
De leden van de RAC GMR hebben gereflecteerd op de besluitvorming in hun eigen raden over de jaarstukken en regionale agenda van de GMR. Het gevolgde proces van een regionale bijeenkomst van de raden en de informatievoorziening nadien wordt als positief beoordeeld.
Het algemene beeld is dat er een groot draagvlak bestond voor de regionale motie voor een verbetering van de kalender van de regio. In eerder verband is reeds vanuit het Regiobureau, bij monde van uw directeur mw. H. Tiemens al toegezegd dat verbeteringen ter hand worden genomen. Dit in overleg met de secretaris van de RAC GMR en met dien verstande dat wijzigingen voor het najaar 2023 lastiger door te voeren zullen zijn dan voor 2023 en verder.
Hetzelfde regionale draagvlak bestaat voor het regionale amendement welke een vaststelling van de regionale agenda op het oog heeft voor de duur van twee in plaats van drie jaar.

Regionale Energie Strategie (RES2.0)
Over de totstandkoming van de RES2.0. is ambtelijk een presentatie gegeven aan de RAC GMR. Daarbij werd aangegeven dat sprake is van een relatief sterke positie van de gemeenten en daarmee een sterkere lokale betrokkenheid. De RES 2.0. wordt uiteindelijk door de afzonderlijke raden vastgesteld en niet door het Algemeen bestuur van de GMR. Alhoewel het Algemeen bestuur niet aan zet heeft, heeft het procesvoorstel voor de RES2.0. wel gevolgen voor de inzet van afzonderlijke colleges van B&W en raden. Om die reden is het procesvoorstel ook voor u van belang, omdat u naast delegatielid van het Algemeen bestuur, óók bestuurder bent van uw afzonderlijke colleges.
Voordat er een RES2.0. wordt vastgesteld dient er een milieueffectrapport vastgesteld te worden. Daarmee hebben bestuurders en raden inzicht in de milieueffecten van zon en windgebieden en in alternatieve keuzes. Het stelt raden in staat om milieu een plaats in de afwegingen te geven. En raden kunnen tegen die tijd verantwoorden hoe men belangen heeft gewogen.

Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD): hiermee worden de opdracht en kaders gesteld voor het onderzoek van de PlanMER. Wat is het doel van het onderzoek, wat onderzoeken we (welke milieueffecten), hoe gaan we dat onderzoeken en wie wordt daarbij betrokken.

Bij zowel de NRD als de PlanMER is sprake van de vaststelling door de diverse colleges, maar raden worden wel door hun colleges in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen of wensen en bedenkingen in te brengen voordat de colleges het vaststellen. Hiervoor wordt voldoende tijd ingeruimd. De RES2.0. zelf wordt door de raden vastgesteld, naar verwachting in Q4 2023.
Voorafgaand aan de besprekingen van de NRD, PlanMER worden twee dezelfde webinars georganiseerd op 5 en 8 september voor de raden.

Participatie inwoners: voor de NRD en PlanMER, verloopt de participatie met name via georganiseerde platformen van belanghebbenden. Mochten Raden daar een hogere ambitie in willen dan is dat een lokale verantwoordelijkheid. De tijdspaden zijn daarin beperkt en het abstractieniveau ligt erg hoog. Voor de RES2.0. is het participatieproces nog niet bekend, dat zal afhangen van wat er uit de PlanMER komt. De betrokkenen van de RES1.0. zijn gefilterd op regionale belangen en organisatiegraad. Maar ook verenigingen van kleine dorpskernen. Dus niet de hele lijst van RES1.0. Er wordt aandacht gevraagd voor de twee afzonderlijke processen van de RES2.0. en de verstedelijkingsstrategie / gebiedsuitwerkingen. Omdat het om dezelfde locaties en gebieden gaat. Vanuit het regiobureau geeft mw. Tiemens aan dat dat geborgd wordt doordat alles via het Regiobureau loopt.

De RAC GMR constateert dat sprake is van een heldere bevoegdheidsverdeling tussen de rollen, taken en bevoegdheden van het regiobureau, Dagelijks en Algemeen bestuur van de GMR, de RAC GMR en de afzonderlijke colleges en raden. Hetzelfde positieve beeld geldt voor de tijd die is ingeruimd voor de standpunten c.q. zienswijzen van de raden over de NRD en PlanMER of hun uiteindelijke besluit over de RES2.0. De participatie van de RES2.0. zal op een later tijdstip bepaald worden en zal afhangen van de uitkomsten van de PlanMER.

De RAC attendeert u echter op het volgende. De kwaliteit van de inbreng van de raden bij de NRD en PlanMER zal afhangen van de voortvarendheid van de besluitvorming van de colleges. Immers die colleges bereiden veelal eventuele zienswijzen, wensen of bedenkingen van hun eigen raden voor en colleges verwerken die vervolgens in een definiet besluit. Dat is nog een opgave die nog geborgd dient te worden. Met andere woorden, ook de afzonderlijke colleges van B&W moeten voldoende tijd krijgen om de zienswijzen van hun raden ordentelijk voor te bereiden dan wel te verwerken. Gezien uw posities in uw afzonderlijke college van B&W en uw positie in het Algemeen bestuur adviseren wij u hier concrete en bovenal realistische afspraken over te maken.

Dit alles gezegd zijnde heeft de Regioagendacommissie het volgende processchema vastgesteld als advies aan het Algemeen bestuur. Dit zal ook worden gecommuniceerd met de griffies en de Raden.

NRD		
Gemeenteraden/PS	Informatiebijeenkomsten regio	5 en 8 september 2022
BPCR	Concept NRD naar colleges?	21 september 2022
Colleges/ GS	Vrijgeven NRD voor zienswijzen Raadvoorstel zienswijze / W&B raad	11 oktober 2022
Start zienswijze periode		*17 oktober 2022*
Gemeenteraden/PS	W&B / Zienswijze op NRD	Voor 28 november 2022 binnen bij de regio
Colleges/GS	Vaststellen NRD	December 2022
PlanMER fase		
BPCR	Concept planMER naar colleges?	Q1 2023
Colleges/GS	Vrijgeven concept planMER voor zienswijzen Raadsvoorstel zienswijzen/W&B raad	Q1 2023
Gemeenteraden/PS	W&B/Zienswijze op PlanMER	Q2 2023 (binnen 6 weken)
RES 2.0		
Gemeenteraden/PS	RES 2.0	Q4 2023

Met vriendelijke groet,

Interim-voorzitter Regioagendacommissie Groene Metropoolregio
Karin Hoogteijling

Bijlagen:

- Concept-verslag RAC GMR 27 juni 2022
- Powerpoint dd 27-6-2022

CONCEPT-VERSLAG Regioagendacommissie

Datum	Maandag 27 juni 2022
Locatie	Stadhuis gemeente Arnhem - Raadszaal
Voorzitter	Interim-voorzitter Karin Hoogteijling
Secretaris	George van der Woude (concept-verslag) g.van.der.woude@nijmegen.nl
Aanwezig	Harry Arends - Lingewaard; Gerard Rasing - Lingewaard; Marieke Smit - Nijmegen; Michelle van Doorn - Nijmegen; Ton Broekmans - Mook & Middelaar; Loes Hupkes - Rozendaal; Hanneke Roozendaal - Mook & Middelaar; Britte Liselotte van Die - Zevenaar; Martin Witjes - Zevenaar; Joop van Weelden - Westervoort; Piet van Egmond - Westervoort; Ties Kuijpers - Rheden; Wimer Heemskerk - Arnhem; Carmen Quint - Arnhem; Nicky Eppich - Arnhem; Marlies Neutkens - Arnhem; Mariël de Vries - Overbetuwe; Henk Mulder - Overbetuwe; Saskia Tuinder - Heumen; Ben van Ooijen - Druten; Dini Uitdehaag - Druten; David Schaftenaar - Beuningen; Robin Arians - Beuningen; Martijn Verharen - Wijchen; Dorien Firet - Renkum; Oswald Velthuizen - Renkum; Carolien de Greeff - Berg & Dal; Ronald Bauhuis - Doesburg; Joyce Zwaga-Komen - Duiven

01 **Uitnodiging vergadering Regionale Agendacommissie Groene Metropoolregio 23 mei 2022 leden, dagelijks bestuur en directie (bijlagen 1A en 1B)**

Ter kennisname

02 **Benoeming interim voorzitter**

Concept-benoemingsbesluit

- De Regioagendacommissie besluit in haar vergadering van 27 juni 2022 de heer / mevrouw Karin Hoogteijling te benoemen tot interim-voorzitter van de Regioagendacommissie voor de vergadering van 27 juni 2022.

De secretaris stelt voor aan de RAC-leden dat mw. Karin Hoogteijling uit hun midden wordt benoemd als interim-voorzitter van deze vergadering. Er is een quorum. De aanwezige leden stemmen hiermee unaniem in.
Voorzitter Karin neemt haar plek in en neemt de vergadering ter hand.

03 **Vaststelling vergaderquorum**

Bestuur en directie nemen deel aan vergadering vanaf 20.00 uur.

Voorzitter: geeft aan dat naast mw. Tiemens ook dhr. Bruls vanaf 20.00 uur deelnemen aan de vergadering.

De volgende personen hebben zich afgemeld, in sommige gevallen is hun plaatsvervanger aanwezig.
- Boudewijn van de Geijn – Rheden
- Wouter Smit – Duiven
- Jos Verstegen - Berg en Dal
- Corrie dolmans – Lingewaard
- Maartje Maas – Nijmegen
- Cees de Beer - Nijmegen

Concept-besluit
De voorzitter stelt het quorum van minimaal 21 leden vast.
- Voorzitter: er is sprake van een vergaderquorum.

NB: ter vergadering wordt nog een vraag gesteld over de benoemingen van de plaatsvervangers. Is dit verplicht voor ieder delegatielid? De secretaris geeft aan dat dat het geval is. Nadien heeft de secretaris dit zekerheidshalve nog nagezocht. Het Reglement van Orde van de Regioagendacommissie geeft het volgende aan:

Artikel 3 Samenstelling commissie
De commissie bestaat uit 40 leden, zijnde vier raadsleden van de gemeente Arnhem en Nijmegen en twee raadsleden van de overige gemeenteraden van deelnemers aan de Groene Metropoolregio. De leden van de Commissie worden voor een periode gelijk aan de zittingsduur van de raad aangewezen. Iedere gemeenteraad benoemt ook een raadslid tot plaatsvervangend lid van de Commissie.

Daaruit blijkt de plicht tot aanwijzing van één plaatsvervanger per gemeente. Zoals gezegd hebben 5 gemeenten hier in voorzien.

04 Opening, ingekomen stukken, vaststelling concept-agenda vergadering Regionale Agendacommissie Groene Metropoolregio 27 juni 2022 (bijlage 2) en mededelingen

- De voorzitter attendeert de leden op het ingekomen stuk van dhr. Barends.
- De heer Barends heeft verzocht te mogen inspreken. De voorzitter stelt voor dat dhr. Barends om 20.00 uur kan inspreken. Daarmee wordt ingestemd.
- Voorts vraagt zij de leden of er nog zaken aan de agenda moeten worden toegevoegd? Dat is niet het geval. Daarmee wordt de agenda aldus vastgesteld conform het concept-besluit.
- Voorzitter: dhr. Oswald Velthuizen zal de vergadering verlaten vanaf 20.00 uur. Dhr. Velthuizen is beoogd plaatsvervangend voorzitter, dus de voorzitter stuurt er op dat agendapunt 6 nog voor 20.00 uur is afgerond.

- Ingekomen stuk dd 27 mei 2022: Formatie-essay 'Het KAN in de stad niet zonder de regio' van de heer R. Barends (bijlage 3).

Concept-besluit
De leden stellen de definitieve vergaderagenda vast.

05 Vastelling concept-verslag & besluitenlijst vergadering Regioagendacommissie 23 mei 2022.

De Regioagendacommissie wordt verzocht het concept-verslag en de daarin opgenomen besluiten van de laatste vergadering van 23 mei 2022 vast te stellen.

Voorzitter
De voorzitter vraagt aan de aanwezige leden of zij kunnen instemmen met de tot de vaststelling van het concept-verslag en besluitenlijst van de vergadering van 23 mei jongstleden. Heeft iemand op- of aanmerkingen op dat verslag?
Dat is niet het geval waarmee beide zijn vastgesteld.

Concept-Besluit:
De regioagendacommissie stelt het concept-verslag en besluitenlijst van de vergadering van 23 mei 2022 vast (**bijlagen 4A en 4B).**

06 Benoeming definitieve voorzitter en plaatsvervanger

De procedure tijdens de vergadering

- Aan de leden van de Regionale agendacommissie is de gelegenheid geboden zich kandidaat te stellen voor de functie van voorzitter of als plaatsvervanger.
    1. Voor de **voorzittersfunctie** heeft zich de heer Wimer Heemskerk – raadslid Arnhem, beschikbaar gesteld.
    2. Voor de functie van **plaatsvervangend voorzitter** heeft de heer **Oswald Velthuizen** – raadslid Renkum zich aangemeld.
- Omdat per functie sprake is van één kandidaat zal de voorzitter vragen of de Regioagendacommissie behoefte heeft aan stemming, zo niet worden beide kandidaten aldus benoemd.
- Pas bij de volgende vergadering van de Regionale agendacommissie neemt de benoemde voorzitter de positie in.
- Voorts kan er een wens ontstaan dat die delegatie die een lid aanwijst als voorzitter of plaatsvervangend voorzitter wel een 'normale' vertegenwoordiging heeft in de Regionale agendacommissie. Het is voorstelbaar dat in geval van vervulling van het voorzitterschap (al dan niet door de plaatsvervanger), die specifieke delegatie een extra lid mag benoemen met stemrecht die in dat geval ook plaatsneemt in de agendacommissie. In dat geval heeft de voorzitter geen stemrecht. Dit dient dan nog wel formeel uitgewerkt te worden in het Reglement van Orde.

Concept-benoemingsbesluiten

- De Regioagendacommissie besluit in haar vergadering van 27 juni 2022 de heer Wimer Heemskerk, te benoemen tot voorzitter van de Regioagendacommissie voor de periode van tot de eerstvolgende gemeenteraadsverkiezingen.
- De Regioagendacommissie besluit in haar vergadering van 23 mei 2022 de heer Oswald Velthuizen, te benoemen tot plaatsvervangend voorzitter van de

Regioagendacommissie voor de periode tot de eerstvolgende gemeenteraadsverkiezingen.

Voorzitter:

- U bent allen in de gelegenheid geweest uw kandidaatstellingen door te geven. Op dit moment hebben we twee kandidaten, één voor het voorzitterschap, dhr. Wimer Heemskerk, raadslid Arnhem en één voor het plaatsvervangend voorzitterschap, dhr. Oswald Velthuizen, raadslid Renkum.
- Voordat ik een voorstel doe voor hun benoemingen wil ik eerst beide heren kort het woord geven om zich voor te stellen en iets toe te lichten over hun kandidaatstelling.
- Beide kandidaten stellen zich persoonlijk voor.
- Voorzitter: bedankt beide kandidaten voor hun toelichting.
- Voorzitter vraagt of er behoefte is aan een stemming, dat is er niet waarmee de voorzitter concludeert dat beide kandidaten conform het benoemingsbesluit zijn benoemd.
- Op advies van de secretaris zullen hun feitelijke werkzaamheden ingaan bij de eerstvolgende Agendacommissie.
- De voorzitter wenst beide leden succes.
- De voorzitter: stelt voor om de oud-voorzitter, Inge van Dijk, tegenwoordig griffier in Zevenaar, nog een bloemetje namens de Regioagendacommissie te sturen voor haar voorzitterschap.

20.00 uur. Einde vooroverleg – start overleg met afgevaardigde Dagelijks bestuur en directie Groene Metropoolregio

De heer Bruls neemt deel vanuit het DB en AB

Vanuit de directie zal mevrouw Harriët Tiemens, directeur en de heer Henk van de Berg, strategisch adviseur en plv. directeur deelnemen.

06B **Inspraak dhr. Barends**

De voorzitter biedt dhr. Barends 2 minuten spreektijd. Dhr. Barends bepleit meer dan 2 minuten voor en in de toekomst en deelt zijn visie over het stedelijke netwerk met de leden. Dhr. Barends geeft desgevraagd aan dat hij drie stukken zal delen met de Regioagendacommissie.

07 **Voorzitter:**

- Voorzitter: heet de heer Bruls vanuit het dagelijks en algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio en mevrouw Tiemens, directeur Regiobureau welkom. Vervolgens biedt zij het woord aan de dhr. Bruls en mw. Tiemens om nog wetenswaardigheden te delen met de leden.

Mededelingen vanuit Regiobureau door mw. Harriët Tiemens

Tijdens dit agendapunt wordt gelegenheid geboden aan mw. Tiemens, om de leden te informeren over recente actuele ontwikkelingen.

Mevrouw Tiemens verwijst naar de recente nieuwsberichten over grote financiële toekenningen vanuit het Rijk. Desgevraagd verwijst zij naar de website van de GMR voor actuele nieuwsberichten. In de kern: de regio is ruim bedeeld. De Regiodeal is een initiatief van het kabinet, de raden en betrokkenheid daarvan wordt nadere informatie over verstrekt na de zomer.

8 **Terugblik vier informatiebijeenkomsten gebiedsuitwerkingen van de verstedelijkingsstrategie**

Op respectievelijk 9, 13, 15 en 23 juni hebben er vier regionale informatiebijeenkomsten plaatsgevonden over vier afzonderlijke gebiedsuitwerkingen. De powerpoints en aantekeningen van de gestelde vragen en antwoorden volgt eind juni.
Tijdens de bespreking van dit agendapunt blikken de raadsleden terug op deze bijeenkomsten. Welk beeld heeft u van deze bijeenkomsten, heeft u signalen en aandachtspunten meegekregen van uw collega-raadsleden? Wat vond u goed, of welke verbetermogelijkheden ziet u?

Voorzitter:

- Geeft aan dat de presentaties en hetgeen is opgehaald tijdens de sessies, nog voor de zomer aan de Raden beschikbaar wordt gesteld.
- De leden van de Regioagendacommissie delen hun beelden over de sessies. Grofweg is men positief.
  - Vanuit Zevenaar wordt aangegeven dat men prijs stelde op extra tijd om de inhoud te consumeren. Daarbij is toegezegd dat er nog een informatiebijeenkomst wordt georganiseerd na de zomer. Er werd een druk ervaren dat tijdens de bijeenkomst alle in te brengen punten moesten worden opgeschreven. Dat werd als ongemakkelijk ervaren. Positief: informatie van professionele ambtenaren.
  - Vanuit Beuningen: worstelen met participatie van burgers en bewoners, waar die een plek krijgen. Voorts zorg om samenbrengen van diverse opgaven en processen.
  - Vanuit Lingewaard: idem zorg over samenhang van de vijf opgaven. De gelijkgezindheid van het Middengebied werd als positief gezien. Het abstractieniveau werd als hoog ervaren, de informatie en kaarten bevatten nog wel onjuistheden. Verbetering is daarover beloofd.
  - Vanuit Overbetuwe: onderschrijft beeld van Lingewaard.
  - Vanuit Berg & Dal: twijfelt of alle stukken van tevoren waren geopenbaard. Bepleit samenwerking met Duitsland

Directeur H. Tiemens

- Kijkt uit naar ordentelijker proces in de toekomst. Was niet ideaal.
- Grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland valt niet onder de GMR. Dat valt meer onder de Euregio.
- Het regiobureau heeft de bijeenkomsten als positief ervaren, en heeft die beelden ook teruggekregen vanuit de deelnemers.

Dhr. Bruls

- Relativeert de beelden van Beuningen. De verstedelijkingsstrategie is een optelsom van datgene er al was aan ambities per thema, deelgebied, regio of gemeente. Het kent wel een hoog abstractieniveau. Het advies is als Raden niet al te veel focus en tijdsinzet daar op te zetten, maar meer focus op concrete projecten. Enige flexibiliteit is wel vereist als je als regio richting het Rijk sterk wil maken. De toegekende Rijksbudgetten zijn een voorbeeld van het succes die alleen door regionale samenwerking mogelijk is gebleken.

Beuningen:

- In Beuningen wordt gekozen voor meepraten van de burgers over de woningbouw. Dus als er regionaal wordt gekozen voor een zogeheten groene long of 'Metropolitaans park' kan dat ervaren worden als dat een bewoner van Beuningen geen ruimte meer wordt geboden voor plannen en inspraak. Samengevat door de voorzitter als waarborging van de democratische legitimiteit.
- Ambtelijk is 13 juni aangegeven over de BO-MIRT dat de verstedelijkings-strategie voldoende zou zijn voor input van de regio bij de BO-MIRT. Wat is dan nog de status van de gebiedsuitwerkingen?

Directeur H. Tiemens
In de gebiedsuitwerkingen zitten een aantal grote lijnen die onderdeel uitmaken van de verstedelijkingsstrategie voor de BO-MIRT gesprekken. De gebiedsuitwerkingen bevatten meer details, niet alles zal in de BO-MIRT ter tafel komen.

Zevenaar
Bepleit dat positief nieuws sneller wordt gedeeld, zodat de achterliggende Raden ook hiervan kennis kunnen nemen of dat dat doorgegeven wordt door de delegatieleden. Directeur Tiemens verwijst naar de website, de kranten en zegt toe dat het zeker wordt meegenomen in de halfjaarbrief.

Overbetuwe
Bepleit dat informatie geregisseerd bij de achterliggende Raden wordt gebracht.

Renkum
- Weten we inmiddels hoe we het proces in de toekomst verbeterd kan worden? Onderkend u nu al mogelijke knelpunten?
- In hoeverre is de agenda van het Rijk leidend, is daar nog invloed op uit te oefenen?

Mw. Tiemens
We hebben last gehad van de verkiezingen, benoemingen van bestuurders, raden en colleges. We werken nu ook aan de kalender voor 2023, dat wordt aan u voorgelegd.
We proberen invloed uit te oefenen op de agenda van het Rijk, maar dat is ingewikkeld.

9 Terugblik besluitvorming in lokale Raden jaarstukken en regionale agenda Groene Metropoolregio

Tijdens de bespreking van dit agendapunt blikken de raadsleden terug op hun eigen besluitrondes. Hiervan is dd 24 juni een geactualiseerd overzicht gemaakt **(bijlage 5 – wordt nagezonden op vrijdag 24 juni as. ivm diverse besluitronden lokale raden).**
Welk beeld heeft u van uw besluitvorming, heeft u signalen en aandachtspunten meegekregen van uw collega-raadsleden? Wat vond u goed, of welke verbetermogelijkheden ziet u? Wat zijn zaken waar u uw collega-delegatieleden op wil attenderen?

Voorzitter:
Biedt de leden de gelegenheid tot het delen van beelden.
- Lingewaard: Benoemd dat Lingewaardse raad ook breder wil kijken naar de sturingsmogelijkheden en informatievoorziening van de Raad en daarbij te rade gaat bij andere gemeenten.
- Druten: inzet van hun motie en amendement was ook een duidelijke regionale richting mee te geven aan het Algemeen bestuur. Tevens wordt het belang van de gezamenlijkheid van de regiogemeenten benadrukt.
- Wijchen: motie en amendement zijn raadsbreed ingediend en aangenomen. De thermometer van de besluitvorming over de moties en amendementen werd als duidelijk ervaren.
- Overbetuwe: proces was prettig en goed georganiseerd. Het verdient opvolging in de toekomst.
- Berg & Dal: bijna alle partijen waren aanwezig bij de infobijeenkomsten. Dat draagt bij aan het begrip en betrokkenheid voor het onderwerp. Alles is unaniem aangenomen.
- Rozendaal: verspreiding concept-amendementen en moties heeft geholpen. In het overzicht moeten er nog correcties worden aangebracht over de inhoud van het amendement. De secretaris zegt dit toe.

- Nijmegen: Motie en amendement breed ondersteund. Attendeert ook op de zogeheten IPCC-motie, om dat rapport later onderdeel te laten maken van de regionale agenda. Proces werd als positief ervaren. Dank aan Wijchen voor het voorwerk voor de motie. Desgevraagd door Wijchen wordt de motie toegelicht. Het Algemeen bestuur wordt verzocht het mee te nemen, maar stuurt nog niet op uitkomsten.
- Beuningen: complimenten voor de thermometer. Vraagt of het mogelijk is dat moties, zoals bijvoorbeeld de Nijmeegse IPCC-motie centraal toegankelijk kunnen worden gemaakt. De secretaris wordt het woord geboden door de voorzitter. Dat kan, zij het dat de regionale bijeenkomst de focus had op op één specifieke motie en amendement. Al datgene dat daarna werd ingebracht is een dilemma of dat wordt toegevoegd en geëxpliciteerd of dat het alleen genoemd wordt zodat men zelf zo'n motie of amendement moet opvragen.
- Renkum: stelt ook de vraag wat de status is van moties of amendementen die het licht zien ná een regionale bijeenkomst. Hiervoor geldt voor de secretaris hetzelfde als verwoord onder de vorige inbreng.

Dhr. Bruls
Reflecteert als volgt: de motie en amendement kennen veel steun, dus het ligt in de rede dat in het Algemeen bestuur zich daarvoor ook een meerderheid zal aftekenen. Dat ligt anders bij bijvoorbeeld een IPCC-motie. Daarvan is het zeer de vraag of daarvoor voldoende steun zal zijn in het Algemeen bestuur.

10 Regionale Energie Strategie (RES2.0)

In 2021 hebben 16 gemeenteraden, provinciale staten en het Algemeen bestuur de eerste Regionale Energiestrategie (RES 1.0) met een aantal moties en amendementen vastgesteld. Hiermee is de ambitie van 1,62 Terrawattuur (TWh) duurzame elektriciteit in 2030 vastgelegd als gezamenlijke regionale bijdrage aan de afspraken uit het Klimaatakkoord, evenals de zoekgebieden voor duurzame opwek van elektriciteit. Ook is de basis gelegd voor de Regionale Structuur Warmte. In de RES 1.0 staan 28 afspraken over de verdere uitwerking en samenwerking.

Op dit moment wordt uitvoering gegeven aan de RES 1.0 en wordt toegewerkt naar de RES 2.0. Een belangrijke stap in de uitvoering is het juridisch borgen van de RES in het omgevingsbeleid. Hiertoe wordt o.a. door de gemeenten en provincie gezamenlijk een regionale milieueffectrapportage (PlanMER) opgesteld. Dit milieueffectenonderzoek vindt plaatst op basis van een zogeheten Notitie Reikwijdte & Detailniveau (NRD). Deze notitie geeft aan welke milieueffecten onderzocht worden, hoe het onderzoek plaatsvindt en wie daarbij betrokken worden.

De bespreking van dit agendapunt zal worden voorafgegaan door een presentatie. Daarbij zal ook aandacht worden geschonken welke rol de raden hebben bij dit proces en op welke wijze zij geïnformeerd worden.

Voorzitter:
Biedt de gelegenheid voor een ambtelijke presentatie van het proces naar de totstandkoming van de RES2.0 aan mw. Lenny Puntman en dhr. Rien Ramerman. (powerpoint toegevoegd aan website bij vergadering van 27 juni 2022).

De kern van het procesvoorstel voor de totstandkoming van de regionale Energiestrategie 2.0 is als volgt:

1. Opgave: elektriciteit opwekking en warmtewinning met infrastructuur (doelen behalen klimaatakkoord en GEA voor 2030). Dit is een gezamenlijke regionale doelstelling.
2. Regio bepaalt zelf hoeveel duurzame elektriciteit (bod RES 1.0) op basis van afwegingskader.
3. Relatief sterke positie gemeenten (t.o.v. bevoegdheden) en daarmee lokaal sterker betrokkenheid. De RES 2.0. wordt door de afzonderlijke raden vastgesteld en niet door het Algemeen bestuur van de GMR.
4. Voordat er een RES2.0. wordt vastgesteld dient er een milieu-effectrapport vastgesteld te worden. Daarmee hebben bestuurders en raden inzicht in de milieueffecten van zon en windgebieden en in alternatieve keuzes. Het stelt raden in staat om milieu een plaats in de afwegingen te geven. En raden kunnen tegen die tijd verantwoorden hoe men belangen heeft gewogen.
5. Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD): hiermee wordt de opdracht en kaders gesteld het onderzoek van de PlanMER. Wat is het doel van het onderzoek, wat onderzoeken we (welke milieueffecten), hoe gaan we dat onderzoeken en wie wordt daarbij betrokken.
6. Bij de NRD als de PlanMER is sprake van de vaststelling door de diverse colleges, maar raden worden wel door hun colleges in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen of wensen en bedenkingen in te brengen voordat de colleges het vaststellen. Hiervoor wordt voldoende tijd ingeruimd.
7. De RES2.0. zelf wordt door de raden vastgesteld, naar verwachting in Q4 2023.
8. Voorafgaand aan de besprekingen van de NRD, PlanMER worden twee dezelfde webinars georganiseerd op 5 en 8 september voor de raden.
9. Participatie inwoners: voor de NRD en PlanMER, verloopt met name via georganiseerde platformen van belanghebbenden. Mochten Raden daar een hogere ambitie in willen dan is dat een lokale verantwoordelijkheid. De tijdspaden zijn daarin beperkt en het abstractieniveau ligt erg hoog. Voor de RES2.0. is het participatieproces nog niet bekend, dat zal afhangen van wat er uit de PlanMER komt. De betrokkenen van de RES1.0. zijn gefilterd op regionale belangen en organisatiegraad. Maar ook verenigingen van kleine dorpskernen. Dus niet de hele lijst van RES1.0. Er wordt aandacht gevraagd voor de twee afzonderlijke processen van de RES2.0. en de verstedelijkingsstrategie. Omdat het om dezelfde locaties en gebieden gaat. Vanuit het regiobureau geeft mw. Tiemens aan dat dat geborgd wordt doordat alles via het Regiobureau loopt.
10. Positie van dit proces ten opzichte van de totaalkalender van de Regioagendacommissie en de Raden: De secretaris geeft desgevraagd aan dat er namens de Regioagendacommissie is gekeken naar de waarborg voor voldoende tijd voor de Raden bij alle drie de besluiten (NRD, PlanMER en RES2.0) waarbij de oktobermaand gemeden wordt vanwege de begrotingscyclus. Voorts dat de kwaliteit van de inbreng van de raden zal afhangen van de voortvarendheid van de besluitvorming van de colleges. Dat

zal nog een opgave zijn die nog geborgd dient te worden. Met anderw woorden, ook colleges moeten voldoende tijd hebben de zienswijzen van hun raden ordentelijk voor te bereiden.

11. Dit alles gezegd zijn stelt de Regioagendacommissie het volgende processchema vast als advies aan het Algemeen bestuur. Dit zal worden gecommuniceerd met de griffies en de Raden.

NRD		
Gemeenteraden/PS	Informatiebijeenkomsten regio	5 en 8 september 2022
BPCR	Concept NRD naar colleges?	21 september 2022
Colleges/ GS	Vrijgeven NRD voor zienswijzen Raadvoorstel zienswijze / W&B raad	11 oktober 2022
Start zienswijze periode		*17 oktober 2022*
Gemeenteraden/PS	W&B / Zienswijze op NRD	Voor 28 november 2022 binnen bij de regio
Colleges/GS	Vaststellen NRD	December 2022
PlanMER fase		
BPCR	Concept planMER naar colleges?	Q1 2023
Colleges/GS	Vrijgeven concept planMER voor zienswijzen Raadsvoorstel zienswijzen/W&B raad	Q1 2023
Gemeenteraden/PS	W&B/Zienswijze op PlanMER	Q2 2023 (binnen 6 weken)
RES 2.0		
Gemeenteraden/PS	RES 2.0	Q4 2023

11 Rondvraag

Voorzitter: wie heeft een rondvraag? Dat is niet het geval.

Voorzitter stelt secretaris in de gelegenheid tot stellen vraag, nl. of de emailadressen van raadsleden voor elkaar zichtbaar mogen worden gemaakt. De ervaring van het proces van de moties en amendementen jaarstukken GMR leert dat men de behoefte heeft tot onderling contact. Voorts zijn de emailadressen allemaal van internet gehaald. Hiermee wordt ingestemd en hetzelfde geldt mogelijk voor telefoonnummers. De secretaris zal iedereen hiervoor benaderen.

12 Sluiting

De eerstvolgende vergadering van de Regioagendacommissie vindt plaats op 12 september 2022, 19.30 uur.

Daarna staat de volgende datum nog gepland: 21 november 2022.

Vooralsnog staat er op 19 september een regionale bijeenkomst voor de Raden op de agenda, welke nog invulling behoeft.

Postadres
Gemeente Nijmegen
BM50
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 024 329 90 30
nijmegen.nl

Contactpersoon
G.E. van der Woude
g.van.der.woude@nijmegen.nl

Gemeenteraden
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum 30 juni 2022
Betreft Advies Regioagendacommissie aan Algemeen bestuur GMR

Geachte raadsleden van de gemeenteraden van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen,

De Regioagendacommissie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (hierna: RAC GMR) bereidt de procesmatige voorbereiding en planning van de politieke besluitvorming voor alle raden van de deelnemers aan de GMR voor. Zij schept daarvoor randvoorwaarden, zodat de raden de kaderstellende en controlerende taken rondom de Groene Metropoolregio en de voortgang op de regionale opgaven kunnen vervullen. Daarvoor voert zij overleg en brengt zij gevraagd en ongevraagd advies uit aan het bestuur van de GMR. Dit omvat ook het doorgeven van signalen vanuit de raden aan het algemeen bestuur en het informeren van het algemeen bestuur over standpunten van de raden.

Bijgaand treft u het advies aan van de RAC GMR aan het Dagelijks bestuur en het Algemeen bestuur van de GMR. Dat advies is gebaseerd op het verslag van de vergadering van de RAC GMR van 27 juni jl. welke u eveneens aantreft aangehecht aan dat advies.

In het bijzonder attendeer ik u op het volgende.

Webinars raadsleden Notitie Reikwijdte en detail als opmaat naar het PlanMilieueffectrapportage en de Regionale Energiestrategie 2.0. op 5 en 8 september 2022
Vanuit de Groene Metropoolregio worden de milieueffecten onderzocht voor de ontwikkeling van duurzame energie binnen onze regio. Dit gebeurt met een zogeheten planMER. Dit onderzoek zal worden benut voor de vaststelling van een regionale energiestrategie 2.0. Voordat zo'n PlanMER kan worden opgesteld worden daarvoor kaders en uitgangspunten bepaald en dat geschiedt in een zogeheten Notitie Reikwijdte en detail (NRD).
Om alle raadsleden en fractiespecialisten hierover goed te informeren worden er op zowel 5 als 8 september as. Webinars georganiseerd. Die kennen dezelfde inhoud, maar daarmee wordt de deelnamemogelijkheid naar verwachting verhoogd. Tijdens de Webinars wordt men bijgepraat en geïnformeerd over de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) die voorafgaat aan dit planMER en de RES2.0. voor de Groene Metropoolregio.
Aan raadsleden en fractiespecialisten wordt uitgelegd wat een planMER inhoudt, welk proces wordt doorlopen en welke keuzes worden gemaakt in de NRD.

Het aanvangstijdstip zal om 19.30 uur zijn (onder voorbehoud)
In het najaar worden u en uw raad in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te formuleren op de NRD. In een latere fase geldt dat ook voor de PlanMER en aan het eind van dit proces besluiten de raden zelf over de RES2.0.

Verdere informatie over het programma volgt aan het eind van de maand augustus 2022. Vooraanmeldingen kunt u doorgeven aan de secretaris van de Regioagendacommissie g.van.der.woude@nijmegen.nl

Benoemingen plaatsvervangers van delegatieleden de regioagendacommissie GMR
Tijdens de vergadering van de Regioagendacommissie van 27 juni 2022 zijn er vragen gerezen over de vervanging van de delegatieleden van de Regioagendacommissie. De vraag die gesteld werd is of dat ieder delegatielid een plaatsvervanger moet hebben. Het Reglement van Orde van de Regioagendacommissie geeft het volgende aan: Artikel 3 Samenstelling commissie: De commissie bestaat uit 40 leden, zijnde vier raadsleden van de gemeente Arnhem en Nijmegen en twee raadsleden van de overige gemeenteraden van deelnemers aan de Groene Metropoolregio. De leden van de Commissie worden voor een periode gelijk aan de zittingsduur van de raad aangewezen. *Iedere gemeenteraad benoemt ook een raadslid tot plaatsvervangend lid van de Commissie.*

Daaruit blijkt de plicht tot aanwijzing van één plaatsvervanger per gemeente. Vijf gemeenten hebben hierin voorzien.

Mogelijk wijzigingsvoorstel Reglement van Orde
Het Reglement van orde van de RAC GMR voorziet in de benoeming van leden. Die gemeenten die een voorzitter of plaatsvervangend voorzitter leveren kunnen het wenselijk achten om een extra lid of plaatsvervangend lid te benoemen, wat volgens het huidige Reglement van Orde nu niet mogelijk is. Een dergelijk verzoek is legitiem, omdat een (plaatsvervangend) voorzitter in de regel niet deelneemt aan eventuele discussies, maar die faciliteert en in goede banen leidt. Hiermee mag echter geen afbreuk worden gedaan aan de zeggingskracht van een delegatie. Om die reden zal de secretaris desgewenst een concept-wijziging voorbereiden van het Reglement van Orde. Dit zal worden voorgelegd aan de RAC GMR.

Met vriendelijke groet,

Interim-voorzitter Regioagendacommissie Groene Metropoolregio
Karin Hoogteijling

Bijlagen:
1. Brief met advies van RAC GMR van 30 juni 2022 aan Dagelijks en Algemeen bestuur GMR
2. Concept-verslag RAC GMR van 27 juni 2022 (aangehecht aan advies onder bijlage 1).

REGIONALE ENERGIESTRATEGIE

Lenny Putman
procesregisseur RES

Rien Ramerman
projectleider energie en ruimte/ planMER

Opzet

- Regionale Energiestrategie (RES)

- Plan MER
  - Wat is een planMER?
  - Waarom NU een planMER voor de RES?
  - Welke stappen zijn reeds gezet?
  - Rol van gemeenteraden (en PS/ABs waterschappen)

- Vragen

Regionale Energiestrategie (RES)

- Opgave: elektriciteit opwekking en warmtewinning met infrastructuur (doelen behalen klimaatakkoord en GEA voor 2030)

- Samenwerking als één overheid vanuit de opgave binnen het huis van Thorbecke
  - Nationaal (EZK + BZK, VNG + IPO + Unie van Waterschappen)
  - 30 RES regio's: gemeenten, provincie, waterschappen en netbeheerder

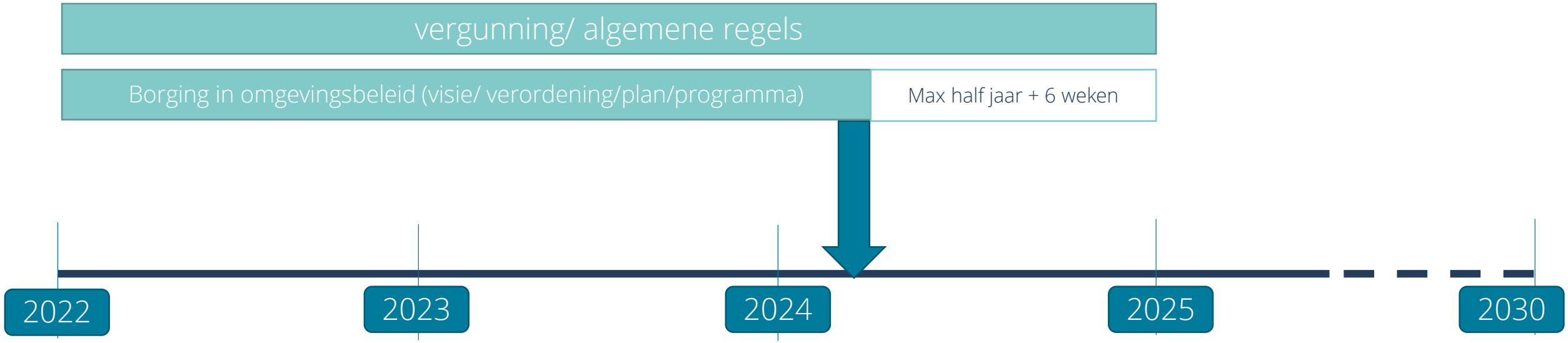
RES loopt via Bestuurlijke Platforms, Colleges en Raden (niet via AB GMR)

- Regiovorming en bod als proces van onderop
  - Regio bepaalt zelf de regio
  - Regio bepaalt zelf hoeveel duurzame elektriciteit (bod RES 1.0) op basis van afwegingskader
  - Relatief sterke positie gemeenten (t.o.v. bevoegdheden) en daarmee lokaal sterker betrokkenheid

RES 1.0 Groene Metropoolregio

Borgen in het omgevingsbeleid

Wat staat er in de RES 1.0 van Arnhem-Nijmegen?

In de RES Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen werken 16 gemeenten, 3 waterschappen en de provincie Gelderland samen. Zij hebben een gezamenlijke strategie bepaald: de RES 1.0.

Onderdeel elektriciteit:

Onderdeel warmte:

Onderdeel elektriciteitsnet:

Rol van de volksvertegenwoordiger

Als gekozen Raadslid, Statenlid of lid van het Algemeen Bestuur bent u de spil in de lokale omgeving. De regio werkt naar een RES van, voor én door de regio. Dat vraagt van u het afwegen van belangen van uw eigen

Wat is een Plan-MER?

- Onderzoek naar de milieueffecten (natuur, landschap, leefomgevingskwaliteit) van de RES (windenergie, zonne-energie, infrastructuur en warmte) en naar alternatieven om het plan-doel te halen.

- Resultaat: een onderzoeksrapport. Dat u als bestuur/ raadslid inzicht geeft in de milieueffecten van zon en windgebieden en in alternatieve keuzes.

- Wat kunt u ermee? Het stelt u in staat om milieu een plaats in de afwegingen te geven. En u kunt verantwoorden hoe u het afgewogen heeft.

Wat is een PlanMER?

2 stappen

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Opdracht en kaders voor het onderzoek. Wat is het doel van het onderzoek, wat onderzoeken we (welke milieueffecten), hoe gaan we dat onderzoeken en wie wordt daarbij betrokken.

PlanMER – het onderzoek

Waarom NU een planMER RES?

1. Windbeleid provincie laat meer ruimte voor windinitiatieven dan de RES afspraken. Ongemak bij initiatieven buiten de RES gebieden. Helpt onderbouwing provincie en afweging op de RES tafel.

2. PlanMER helpt/ versterkt de juridische onderbouwing van wind/zon projecten gemeenten (onderbouwing omgevingsvergunningen). Blijkt uit voortoets commissie MER.

3. Nieuw: PlanMER verplicht voor RES 2.0 onder de nieuwe omgevingswet

Uitgangspunten planMER RES

- RES 1.0 is het uitgangspunt
- Geen dubbelwerk (gebruik maken van project en planMERren en onderzoek van de RES 1.0)
- Goede afstemming met lopende project- en planMERren.
- Het is ook onderdeel van de planMER voor de windvisie provincie (regiodeel)
- Zorgvuldig proces (met urgentie)

Welke stappen gezet?

1. Plan van Aanpak Plan-MER (door colleges vastgesteld, raden geïnformeerd)

2. Presentatie Regionale Agendacommissie (31 januari 2022). Presentatie nagezonden op 4 februari 2022.

3. Gestart met traject opstellen van NRD
   - werkateliers ambtelijk
   - omgevingsdialogen regionaal georganiseerde belanghebbenden
   - bestuurlijk platform circulaire regio (uw portefeuillehouders RES soms + RO)

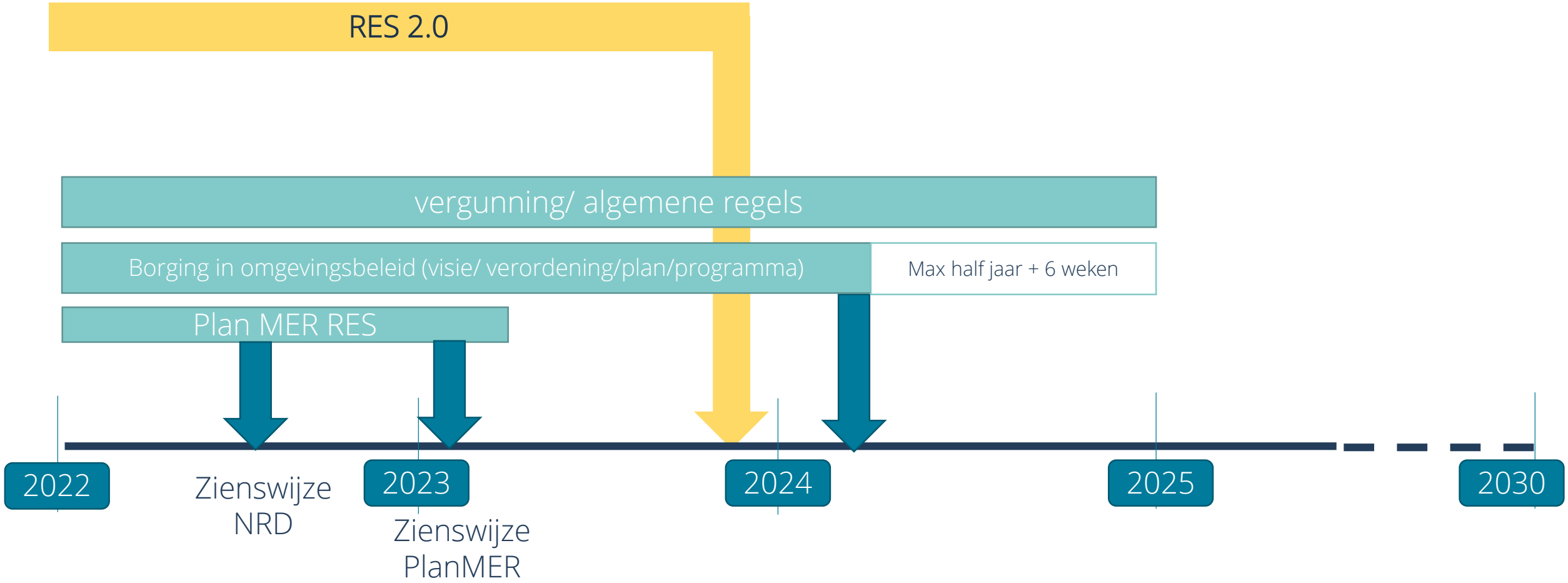
Rol gemeenteraden (PS/ABs)

1. Zienswijze of ‘Wensen & Bedenkingen bij brief zienswijze college’ op **Notitie Reikwijdte en Detailniveau** (vrijgave voor zienswijze september 2022). Tegelijk met zienswijzen inwoners.

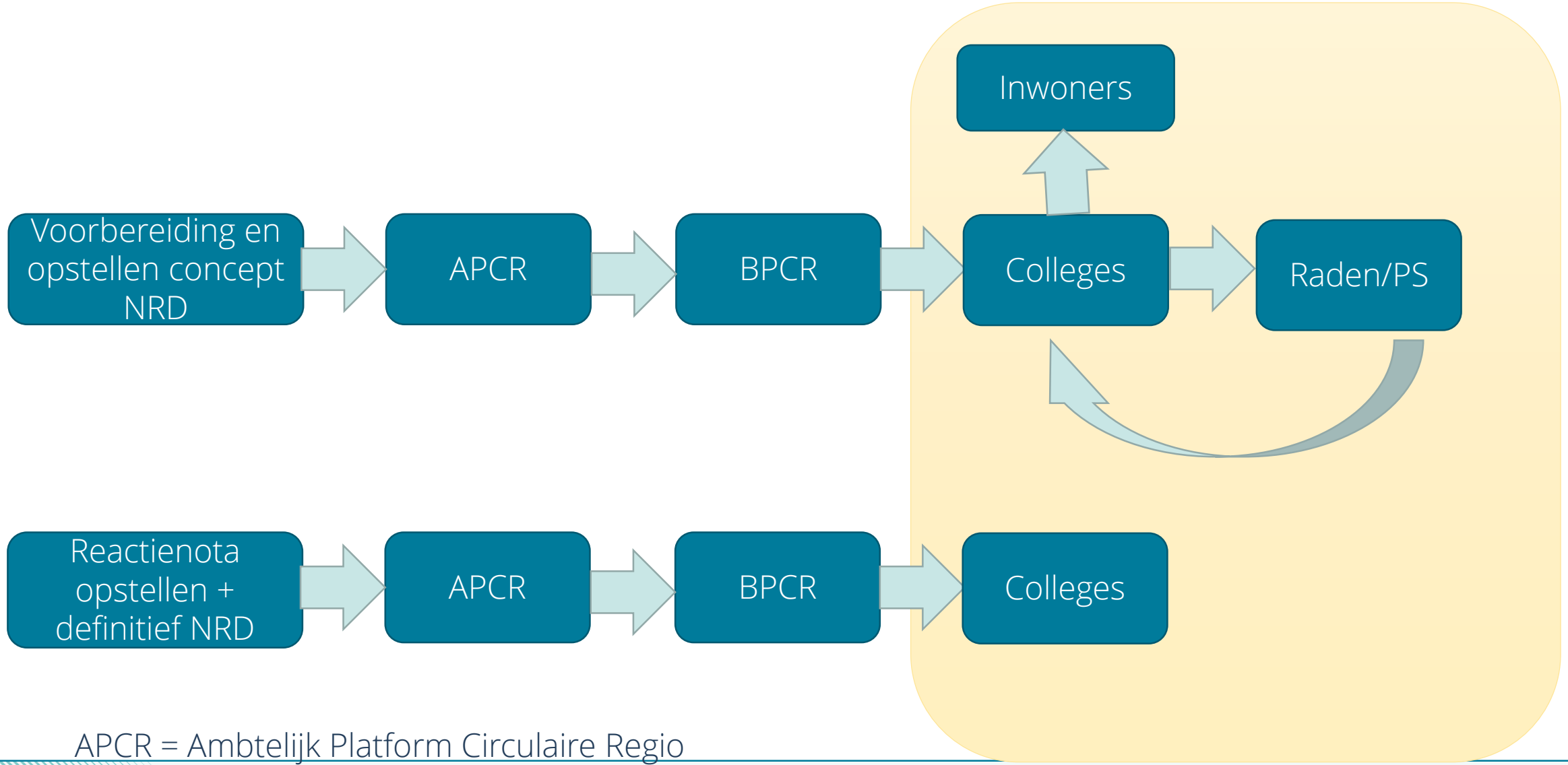
2. Zienswijze of ‘Wensen & Bedenkingen bij brief zienswijze college’ op **PlanMER.** Tegelijk met zienswijzen inwoners.

3. Besluit over wat te doen met uitkomsten planMER (RES 2.0)

Gemeenteraden/PS/ABs

Proces NRD

APCR = Ambtelijk Platform Circulaire Regio
BPCR = Bestuurlijk Platform Circulaire Regio

Proces NRD

2 dezelfde regiobijeenkomsten voor NRD (digitaal)

- Maandagavond 5 september
- Donderdagavond 8 september

NRD		
Gemeenteraden/PS	Informatiebijeenkomsten regio	5 en 8 september 2022
BPCR	Concept NRD naar colleges?	21 september 2022
Colleges/ GS	Vrijgeven NRD voor zienswijzen Raadvoorstel zienswijze / W&B raad	11 oktober 2022
Start zienswijze periode		*17 oktober 2022*
Gemeenteraden/PS	W&B / Zienswijze op NRD	Voor 28 november 2022 binnen bij de regio
Colleges/GS	Vaststellen NRD	December 2022
PlanMER fase		
BPCR	Concept planMER naar colleges?	Q1 2023
Colleges/GS	Vrijgeven concept planMER voor zienswijzen Raadsvoorstel zienswijzen/W&B raad	Q1 2023
Gemeenteraden/PS	W&B/Zienswijze op PlanMER	Q2 2023 (binnen 6 weken)
RES 2.0		
Gemeenteraden/PS	RES 2.0	Q4 2023

Vragen

Overzicht van de tot en met 29 juni 2022 aangenomen moties & amendementen in de lokale Raden, of een vooruitblik daarop, over de jaarstukken en de regionale agenda van de Groene Metropoolregio.

Hieronder treft u aan een overzicht van de tot op heden aangenomen moties & amendementen in uw lokale Raden, of een vooruitblik daarop, over de jaarstukken en de regionale agenda van de Groene Metropoolregio (hierna GMR). Hierna volgen géén updates meer. In alle gevallen betreft het een virtuele meerderheid, de daadwerkelijke stemming en inbreng van uw bestuurders telt uiteindelijk.

Daarbij ligt de focus op de motie die over de kalender van GMR gaat en de amendementen die gaan over de duur van de vaststelling van de zogeheten Regionale agenda.

Gewicht van uw zienswijze, amendement en/of motie

Tijdens de besprekingen in uw lokale Raden in uw Raden of adviescommissies zijn vragen gesteld over het gewicht dat uitgaat van uw zienswijze, amendementen en/of moties. Hierover kan ik u als volgt informeren.

Conform de toepasselijke Gemeenschappelijke regeling Arnhem-Nijmegen stelt het Algemeen bestuur bij de aanvang van ieder bestuursjaar (januari – december) de hoeveelheid stemmen vast per afzonderlijke gemeente zoals die van toepassing zullen zijn in het Algemeen bestuur. Dit geschiedt op basis van de hoeveelheid inwoners van een gemeente. Het gaat daarbij om in totaal 34 stemmen voor de 18 gemeenten. In het overzicht treft u die stemmen aan in de rechterkolom.

Het Dagelijks bestuur adviseert het Algemeen bestuur over de zienswijzen, amendementen en/of moties. Het Algemene bestuur besluit over uw zienswijzen, amendementen en/of moties. Naar verwachting op 6 juli as. Daarbij geldt zo nodig de stemverhouding zoals hiervoor weergegeven.

Specifiek voor de jaarstukken, en de regionale agenda die daarvan onderdeel uitmaakt, geldt dat wijzigingen daarop via een zienswijze of een amendement formeel slechts afgedwongen kunnen worden met een gekwalificeerde meerderheid in het Algemeen bestuur. Dat wil zeggen: een meerderheid van de stemmen, ofwel minimaal 18 stemmen (van de 34), die daarnaast ook een meerderheid van de bevolking moeten vertegenwoordigen. In het overzicht treft u alleen het aantal stemmen aan per gemeente.

Hieronder treft u het gewijzigde overzicht aan. Virtueel is nu sprake van een meerderheid in het AB van 20 stemmen in het Algemeen bestuur voor de kern van het amendement van een 2-jarige vaststelling van de regionale agenda. Voor wat betreft de motie voor een verbetering van de vergaderkalender geldt dezelfde meerderheid.

Met vriendelijke groet,
George van der Woude
Secretaris Regioagendacommissie Groene Metropoolregio
g.van.der.woude@nijmegen.nl
• •
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
https://www.groenemetropoolregio.nl/agenda/
• •

THERMOMETER BESLUITVORMING MOTIES & AMENDEMENTEN JAARSTUKKEN GMR INCL. REGIONALE AGENDA VERSIE 22 JUNI 2022			
	Gemeente	**Besluitronde**	**Vertegen-woordiging stemmen in AB GMR**
1.	Heumen	**7-6-2022** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen	1
2.	Duiven	**7-6-2022** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen	2
3.	Nijmegen	**8-6-2022** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen. Voorts amendement over meewegen IPCC bij klimaat.	4
4.	Zevenaar	**8-6-2022.** Zienswijzen jaarstukken hamerstuk, **geen** motie en/of amendement.	2
5.	Montferland	**9-6-2022: geen** wijziging zienswijze of amendement en/of motie.	2
6.	Westervoort	**13-6-2022**: Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangekondigd.	1
7.	Arnhem	**15-6-2022**: Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen.	4
8.	Mook & Middelaar	**16-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen.	1
9.	Wijchen	**16-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen.	2
10.	Lingewaard	**16-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen.	2
11.	Overbetuwe	**21-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen.	2
12.	Rozendaal	**31 mei** is motie kalender GMR unaniem aangenomen. **21-6-2022**. Amendement unaniem aangenomen: 1-jarige vaststelling Regionale agenda concept jaarrekening, resultaatbestemming 2021 eerst inzetten om tekort UVP RES op te vangen	1
13.	Druten	**23-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen.	1
14.	Berg & Dal	**23-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen.	2
15.	Rheden	**28-6-2022** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen. Voorts bestuurlijke toezegging 7-6-2022 dat alhoewel besluit Raad zienswijzen na deadline valt, toch het bestuurlijk wordt ingebracht, tenzij dat niet mag.	2
16.	Renkum	**29-6-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangenomen.	2
Dd 30-6-2022: 26 van de 34 stemmen in AB vóór het amendement voor een tweejarige vaststelling van de regionale agenda. Één stem voor een éénjarige vaststelling van de regionale agenda (Rozendaal). Voor wat betreft de motie zijn er 27 stemmen voor.			
17.	Beuningen	**12-7-2022:** Motie kalender GMR & amendement 2-jarige vaststelling Regionale agenda aangekondigd. Ruim draagvlak in adviescommissie 22-6-2022	2
18.	Doesburg	**geen** wijziging zienswijze of amendement en/of motie.	1
			34

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
27 juni 2022
Kenmerk
TAZ/U202200456/
Lbr.nr 22/040
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
1

College voor Arbeidszaken

Onderwerp
Ledenraadpleging arbeidsvoorwaardennota 2023

Samenvatting
Dit is een ledenraadpleging over de concept arbeidsvoorwaardennota voor de komende onderhandelingen over de Cao Gemeenten en de Cao SGO. In de arbeidsvoorwaardennota staan de uitgangspunten voor de gemeentelijke werkgeversvertegenwoordigers in de onderhandelingen over de cao voor 2023.

De onderhandelingen gaan tegelijk over de Cao Gemeenten en de Cao SGO. Deze cao's bevatten dezelfde arbeidsvoorwaarden. De arbeidsvoorwaardennota is voor zowel de VNG als de WSGO. Deze ledenbrief betreft de ledenraadpleging van de VNG. Leden van de WSGO ontvangen een ledenbrief van hun eigen vereniging.

Gemeenten kunnen tot en met **woensdag 31 augustus 2022** een stem uitbrengen.

Het bestuur van de VNG en het bestuur van de WSGO stellen op 15 september 2022 de definitieve gezamenlijke arbeidsvoorwaardennota vast. De conceptarbeidsvoorwaardennota staat in de bijlage bij deze brief.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Aan de leden

Datum
27 juni 2022
Kenmerk
TAZ/U202200456/
Lbr. 22/040
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
1

College voor Arbeidszaken

Onderwerp
Ledenraadpleging arbeidsvoorwaardennota 2023

Geacht college en gemeenteraad,

Dit is een ledenraadpleging over de concept arbeidsvoorwaardennota voor de komende onderhandelingen over de Cao Gemeenten en de Cao SGO. In de arbeidsvoorwaardennota staan de uitgangspunten voor de gemeentelijke werkgeversvertegenwoordigers in de onderhandelingen over de cao voor 2023.

De onderhandelingen gaan tegelijk over de Cao Gemeenten en de Cao SGO. Deze cao's bevatten dezelfde arbeidsvoorwaarden. De arbeidsvoorwaardennota is voor zowel de VNG als de WSGO. Deze ledenbrief betreft de ledenraadpleging van de VNG. Leden van de WSGO ontvangen een ledenbrief van hun eigen vereniging.

Gemeenten kunnen tot en met **woensdag 31 augustus 2022** een stem uitbrengen.

Het College voor Arbeidszaken van de VNG en het bestuur van de WSGO bespreken op 9 september de uitkomsten van de ledenraadpleging. Het bestuur van de VNG en het bestuur van de WSGO stellen op 15 september de gezamenlijke arbeidsvoorwaardennota vast. De onderhandelingen kunnen daarna beginnen.

In deze ledenbrief staat een uitleg van de procedure voor de ledenraadpleging en een uitleg van hoe de twee cao's, de Cao Gemeenten en de Cao SGO, zich tot elkaar verhouden.

1. VNG-procedure ledenraadpleging conceptarbeidsvoorwaardennota

In deze ledenbrief staat de procedure voor de ledenraadpleging door de VNG. Leden van de WSGO krijgen een brief van hun vereniging.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Gemeenten kunnen voor- of tegen stemmen over de conceptarbeidsvoorwaardennota en hun stem nader toelichten. Gemeentesecretarissen krijgen een link naar een digitaal stemformulier. Ze worden geacht te reageren namens het college.

NB. Het stemformulier voor gemeenten kan alleen voor gemeenten worden gebruikt en het stemformulier voor leden van de WSGO kan alleen voor leden van de WSGO worden gebruikt.

De VNG werkt met gewogen stemmen. Elke gemeente heeft één stem per duizend inwoners met een maximum van 75 stemmen. Alleen de uitgebrachte stemmen tellen mee voor de uitslag van de ledenraadpleging. Gemeenten die niet reageren tellen niet mee als stem voor of tegen.

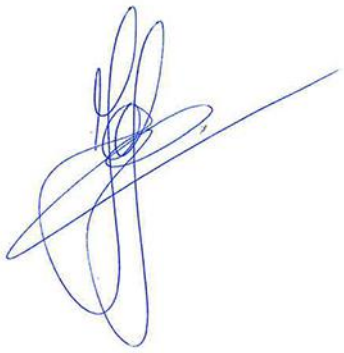
U kunt **tot en met 31 augustus 2022** reageren.

2. Twee cao's

De komende onderhandelingen gaan over twee cao's: de Cao Gemeenten en de Cao SGO. De Cao Gemeenten geldt voor alle Nederlandse gemeenten. De Cao SGO geldt voor alle leden van de Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties, de WSGO. Dit zijn organisaties die geen gemeente zijn maar wel onderdeel van de gemeentelijke sector zijn en dezelfde arbeidsvoorwaarden als gemeenten hebben.

De Cao Gemeenten en de Cao SGO hebben dezelfde arbeidsvoorwaarden. De onderhandelingen over de beide cao's worden dan ook tegelijk en aan één tafel gevoerd. De VNG en de WSGO hebben hier onderling en met de vakbonden procesafspraken over gemaakt.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Jongepier
Secretaris van het College voor Arbeidszaken

Bijlage: Concept arbeidsvoorwaardennota VNG en WSGO 2023

Arbeidsvoorwaardennota 2023

VNG en WSGO

Inleiding

Dit is de arbeidsvoorwaardennota van de VNG en de Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (WSGO). Deze concept arbeidsvoorwaardennota is de inzet voor de komende onderhandelingen voor de twee gemeentelijke cao's, de Cao Gemeenten en de Cao SGO.

De Cao Gemeenten en de Cao SGO bevatten dezelfde arbeidsvoorwaarden en de onderhandelingen gaan over beide cao's. In de arbeidsvoorwaardennota spreken we over de werkgevers (VNG en WSGO samen), over de cao (Cao Gemeenten en Cao SGO) en over organisaties (gemeenten en WSGO-leden).

De voorstellen bevatten de intentie om te komen tot een akkoord voor één jaar (looptijd cao 2 januari 2023 t/m 31 december 2023)[1] en een passende salarisverhoging. Werkgevers denken dat het met een reële inzet van beide partijen mogelijk moet zijn om vóór het einde van het jaar een passende cao te sluiten.

Uitdagingen en onrustige tijden

Arbeidsmarktkrapte is momenteel één van de grootste uitdagingen en lijkt een steeds structureler probleem te worden. De coronacrisis heeft op de (gemeentelijke) arbeidsmarkt en gemeenten een flinke impact gehad. Daar is nu de oorlog in Oekraïne bij gekomen. Daarbij is onze samenleving ook nog volop in transitie, onder andere op terreinen van klimaat, energie en wonen. Dit vergt heel veel van gemeenten.

De personeelsmonitor gemeenten 2021 laat zien dat het aantal medewerkers bij gemeenten opnieuw is gestegen, maar niet voldoende om de druk op het groeiende takenpakket van gemeenten op te lossen. Eén op de vijf vacatures is moeilijk vervulbaar. Dit zet de gemeentelijke dienstverlening verder onder druk. De vacaturemonitor van het A&O fonds gemeenten laat een verdubbeling van het aantal openstaande vacatures in drie jaar tijd zien. Afgezien van de kosten kunnen we niet alles via inhuur goedmaken. Het zijn van aantrekkelijk werkgever is een samenspel van de cao, lokaal en individueel maatwerk.

De onuitvoerbaarheid van beleid wordt terecht als een waarschuwing gezien, zoals Herman Tjeenk-Willink recent verwoordde in zijn lezing (*De Herman Tjeenk Willink-lezing 2022 "Tot zover ben ik gekomen", lezing over 'De democratische rechtsorde in de praktijk'*). Dit raakt ook de publieke dienstverlening in bredere zin. Samenwerking binnen de (groter wordende) gemeentelijke sector zal dus nog noodzakelijker worden.

Er komen steeds meer samenwerkingsverbanden en gemeenten hebben in deze crisistijden taken erbij gekregen; zij zijn hiermee wendbaar en daadkrachtig omgegaan. Al deze taken en werkzaamheden die gemeenten (moeten) verrichten wordt door mensen gedaan die we willen aantrekken en behouden. Ondanks de wendbaarheid en vitaliteit is de krapte op de arbeidsmarkt ongekend hoog en zal deze leiden tot meer capaciteitsdilemma's bij de aanpak van maatschappelijke opgaven en dienstverlening van gemeenten. Zonder voldoende en goed gekwalificeerde medewerkers kunnen taken niet worden uitgevoerd.

[1] De huidige cao loopt tot en met 1 januari 2023 in verband met de invoering van de verlofharmonisatie.

Tijdig naar een passende cao
Werkgevers en vakbonden hebben in het vorige akkoord voor de cao 2021-2022 veel grote vernieuwingen doorgevoerd waarvan de laatste, de harmonisering van verlof, op 1 januari 2023 ingaat. Ook heeft de coronapandemie geleid tot een versnelde organisatievernieuwing/inrichting en nieuwe vraagstukken. De komende cao moet organisaties en hun medewerkers de rust en de continuïteit bieden om die ontwikkelingen verder gestalte te geven. Bij de inzet wordt rekening gehouden met de uitvoeringslast van voorgaande cao's.

We hebben werkafspraken gemaakt door middel van twee paritair samengestelde werkgroepen over hybride werken en bovenwettelijke sociale zekerheid. Ook het thema duurzame inzetbaarheid is vormgegeven in een samenwerkingsverband met vakbonden, A&O fonds en werkgevers.

Leeswijzer
Deze arbeidsvoorwaardennota bevat (1) voorstellen voor hybride werken en duurzaam verplaatsen, (2) voorstellen voor bovenwettelijke sociale zekerheid, (3) voorstellen voor toelagen, (4) duurzame inzetbaarheid, (5) diversen, en (6) een financiële paragraaf.

1. Hybride werken en duurzaam verplaatsen

1.1 Hybride werken

In de laatste cao hebben we voor 2022 een tijdelijke regeling afgesproken voor de thuiswerkvergoeding (€ 2 netto per dag) en hebben we een gezamenlijke werkgroep opgericht voor structurele afspraken over hybride werken. In het vorige cao-akkoord hebben partijen het volgende afgesproken:

" Partijen stellen vast dat de coronacrisis bij veel gemeentelijke werkgevers en medewerkers leidt tot een heroriëntatie op thuiswerken en hybride werken. Partijen onderzoeken gedurende de looptijd van deze cao welke ontwikkelingen op het gebied van arbeidsomstandigheden en arbeidsvoorwaarden inclusief de hoogte van de thuiswerkvergoeding voor de periode na 2022. Hierbij worden ook betrokken ontwikkelingen in wet- en regelgeving."

Een paritair samengestelde werkgroep is afgelopen periode hiermee aan de slag gegaan. De uitkomsten worden betrokken bij de cao-onderhandelingen.

Hybride werken heeft – onder invloed van de COVID-19-pandemie- een enorme vlucht genomen. De omvang hiervan stelt medewerkers en werkgevers voor grote uitdagingen. In de afgelopen periode is duidelijk geworden dat medewerkers en werkgevers verschillende wensen en behoeften (kunnen) hebben. De uitdaging waar we dan ook voor staan, is het komen tot een model waarbij enerzijds ruimte is voor maatwerk en anderzijds zoveel als mogelijk sprake is van gelijkwaardigheid binnen collectieve kaders. Denk in dit verband met name aan de arbeidsvoorwaardelijke kant van het onderwerp hybride werken.

De uitkomsten van de paritaire werkgroep zijn begin deze zomer gereed. Als werkgeversinzet stellen wij voor het structureel maken van de huidige thuiswerkvergoeding (artikel 3.22a), passend binnen het fiscale regime.

1.2 Duurzaam verplaatsen

De wereld om ons heen verandert en zo ook ons reisgedrag. In het verlengde van een meer structurele afspraak over hybride werken, is het verstandig na te denken over een duurzame mobiliteitsregeling.

Het thema duurzame mobiliteit staat (mede ingegeven door het Klimaatakkoord) steeds meer in de schijnwerpers. Werkgevers krijgen door aanstaande wetgeving straks te maken met diverse (aangescherpte) verplichtingen.

De huidige cao kent naast een regeling voor een reis-en verblijfskostenvergoeding (artikel 3.21) een zogenaamde 'kan-bepaling' voor een regeling voor een woon-werk reiskostenvergoeding. De

werkgever *kan* een regeling vaststellen voor die vergoeding (artikel 3.22). Dit laatste betreft dus lokaal beleid.

Als werkgeversinzet stellen we voor om een studieafspraak op te nemen in het cao-akkoord 2023 om te bezien of en zo ja hoe toegewerkt kan worden naar een in de cao geregelde duurzame mobiliteitsvergoeding/budget, met voldoende oog voor reeds bestaande lokale afspraken.

2. Bovenwettelijke sociale zekerheid

Werkgevers wensen een aantal bepalingen meer in overeenstemming te brengen met het private recht en de praktijk in Nederland. Belangrijkste voorstel hierin is om in het stelsel van bovenwettelijke sociale zekerheid nog meer het accent te leggen op het voorkómen van werkloosheid en arbeidsongeschiktheid en behoud van werk (waar dan ook) en minder op behoud van inkomen bij werkloosheid of arbeidsongeschiktheid.

De gemeentelijke sector kent een uitgebreid stelsel voor sociale zekerheid, waaronder het derde ziektejaar bij gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers. Door de ontwikkeling van het ontslagrecht, werkloosheidsrecht en arbeidsongeschiktheidsrecht is de sociale zekerheid van gemeentelijke medewerkers steeds meer uit de pas gaan lopen met die van de rest van werkend Nederland. Werkgevers ervaren steeds meer uitvoeringsproblemen bij het UWV doordat de afwijkende sociale zekerheidsregelingen in de gemeentelijke sector niet passen binnen reguliere sociale zekerheidswetgeving.

Daarnaast hebben werkgevers en vakbonden de laatste jaren ingezet op maatregelen die niet zozeer gericht zijn op de inkomenszekerheid bij werkloosheid en arbeidsongeschiktheid, maar op maatregelen die werkloosheid en arbeidsongeschiktheid moeten voorkomen of beëindigen. De invoering van de van-werk-naar-werk afspraken van maximaal 24 maanden is daar het beste voorbeeld van.

Partijen hebben in het cao akkoord 2021-2022 afgesproken een gezamenlijke studie te doen naar de loondoorbetalingsverplichting en aanvullingen in de cao op de sociale zekerheid van arbeidsongeschikte medewerkers. Het gaat hierbij om de bijdrage van de cao-afspraken aan zowel inkomenszekerheid als re-integratie van arbeidsongeschikte medewerkers. Hier is een paritair samengestelde Werkgroep afgelopen periode mee aan de slag gegaan. De uitkomsten (begin deze zomer gereed) worden betrokken bij de cao-onderhandelingen.

Werkgevers hebben de volgende wensen t.a.v. herziening bovenwettelijke sociale zekerheid en werkloosheid:

1. Aanpassing van artikel 7.1 lid 1 en 2 waarmee de arbeidsongeschikte medewerker het eerste jaar recht krijgt op 100% loondoorbetaling, het tweede jaar recht krijgt op 70% loondoorbetaling, en na het derde jaar géén recht op loondoorbetaling. Hierdoor wordt het derde ziektejaar bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid dus afgeschaft en wordt de loondoorbetalingsverplichting in hoogte en duur met de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek geharmoniseerd.
2. Schrappen van artikel 7.5 en de artikelen 10.21 tot en met 10.23, die het ontslagverbod voor gedeeltelijk arbeidsongeschikte medewerkers verlengen tot 36 maanden.
   Uit de praktijk blijkt dat het systeem in de gemeentelijke sector niet past bij de wijze waarop de landelijke wet- en regelgeving is ingericht en de werkwijze van het UWV.
3. Om de arbeidsmobiliteit te stimuleren en ex-medewerkers en medewerkers tot en met 1 januari 2023 in een bovenwettelijke werkloosheidsuitkering te stimuleren naar nieuw werk stellen we voor om een herlevingsbepaling in de bovenwettelijke aanvullende en na-wettelijke uitkering op te nemen.
4. Schrappen van de na-wettelijke werkloosheidsuitkering (artikelen 10.5 tot en met 10.10), voor medewerkers die na het ingaan van de nieuwe cao werkloos worden.

3. Toelagen

De cao kent twee verschillende regelingen voor werktijden: de standaardregeling voor medewerkers die de eigen werktijden bepalen en de bijzondere regeling voor medewerkers die dat niet doen. Voor beide groepen gelden meerdere bepalingen over toelagen. Tijdens de corona-uitbraak en de lockdown bleek dat de bepalingen kunnen leiden tot situaties die lastig uitlegbaar zijn voor zowel werkgevers als medewerkers. Deze bepalingen zijn op onderdelen namelijk niet altijd logisch en consistent.

Werkgevers willen meer eenheid en duidelijkheid in de regelingen. Ook vinden werkgevers het belangrijk dat de waardering voor de inzet beter tot uiting komt voor medewerkers in de bijzondere regeling voor werktijden. Dit zijn de medewerkers die vanwege roosters of bijzondere omstandigheden (zoals crisissituaties) moeten (blijven) werken op niet-traditionele tijden. Werkgevers doen daarom een verbetervoorstel:

<u>Aanpassing percentages toelage onregelmatige dienst en buitendagvenstertoelage</u>
Op zaterdag, zondag en feestdagen in beide werktijdenregelingen stellen we voor om hetzelfde percentage te hanteren in de artikelen 3.11 (toelage onregelmatige dienst) en 3.12 (buitendagvenstertoelage). Dit leidt tot eenvoud en meer uniformiteit.
De percentages worden dan:
- zaterdag : 50%
- zondag : 65%
- feestdagen : 100%

Dit is een verbetering voor de medewerkers in de bijzondere werktijdenregeling.

4. Duurzame inzetbaarheid

Werkgevers vinden duurzame inzetbaarheid een heel belangrijk onderwerp en zijn zich dan ook goed doordrongen van de noodzaak van duurzaam inzetbare medewerkers. Duurzame inzetbaarheid is zoals in de cao vastgelegd (hoofdstuk 8) een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. Het goede gesprek over vitaal en duurzaam aan het werk blijven is belangrijk en mede-afhankelijk van de werknemer die regie neemt over zijn eigen loopbaan.

Gemeentelijke werkgevers beschikken over een breed pallet aan ontwikkelingsinstrumenten, denk onder andere aan de mogelijkheid van opleidingen (artikel 8.2), loopbaanadvies (artikel 8.6), bestedingsdoel IKB aan opleiding (artikel 4.3) en verlofsparen (artikel 6.3).

Voor het beleid moeten gemeenten de vrijheid hebben om dit in te richten zoals past bij hun organisatie met hun werknemers. Werkgevers moeten daarbij de ruimte krijgen om op organisatie- en/of individueel niveau de juiste maatregelen te nemen.

5. Diversen

Naast bovengenoemde voorstellen hebben werkgevers een aantal andere kleinere voorstellen, met name om de regelingen begrijpelijk en uitvoerbaar te houden.

5.1 Ouderschapsverlof (artikel 6.10)

In de huidige cao is het ouderschapsverlof geflexibiliseerd. Op 2 augustus 2022 treedt de Wet betaald ouderschapsverlof (Wbo) in werking. Ouders krijgen per genoemde datum gedurende 9 weken ouderschapsverlof een UWV-uitkering ter hoogte van 70% van hun dagloon (tot 70% van het maximum dagloon). Voorwaarde is dat zij deze 9 weken opnemen in het eerste levensjaar van het kind.

De bij de Wbo behorende rechten in combinatie met de reeds in de cao bestaande ouderschapsverlofregeling leidt in de praktijk tot veel (uitvoerings)vraagstukken. Werkgevers willen uitvoeringsproblemen oplossen en onduidelijkheden voorkomen, ook voor werknemers. Wij stellen voor:

a. De vergoedingentabel in lid 1 van artikel 6.10 eerlijker en evenwichtiger te maken op een kostenneutrale wijze, waarbij waar mogelijk gekeken wordt naar feitelijk inkomen en niet meer naar salarisschaal.
b. Een eenvoudigere aansluiting tussen de betaalde ouderschapsverlofrechten op grond van de Wbo (UWV uitkering) en die van de cao.
c. De terugbetalingsregeling uit artikel 6.10 lid 6 te vereenvoudigen. De periode waarover moet worden terugbetaald te beperken tot 12 maanden na de datum waarop het cao betaalde ouderschapsverlof is geëindigd. Er hoeft geen rekening meer te worden gehouden met verschillende verlofaanvraag periodes en aanvragen voor meerdere kinderen.

5.2 Aanspraken tijdens onbetaald Wazo-verlof (artikel 6.11)

a) Voor betaald en onbetaald Wazo verlof stellen we voor om – ongeacht de duur van het Wazo gerelateerde verlof – altijd de reguliere pensioenpremieverdeling te hanteren. Dit is voor werknemers gunstig en meer passend door de verschillende verlofvormen die nu voor een langere periode op elkaar kunnen worden afgestemd. Voor de werkgever beperkt dit de uitvoeringslast.
b) Wij stellen hier voor: bij “gewoon” onbetaald verlof (artikel 6.15) geldt voor een periode van drie maanden de reguliere pensioenpremieverdeling. Duurt het verlof langer dan drie maanden, dan betaalt de werknemer met ingang van de vierde maand zowel het werknemersdeel als het werkgeversdeel van het pensioen (vanaf maand vier dus, de drie maanden daarvoor niet). Dit voorstel is gunstiger voor de werknemer dan de huidige regeling omdat geen verhaal van de werkgeverspremie meer gaat plaatsvinden met terugwerkende kracht bij verlof langer dan drie maanden, maar is uitvoeringstechnisch eenvoudiger voor werkgevers. Om misbruik te voorkomen worden verschillende onbetaald verlofaanvraagperiodes die elkaar binnen 30 dagen opvolgen, gezien als één verlofperiode.

5.3 Kunstzinnige vorming (hoofdstuk 14)

Werkgevers constateren dat de WSGO één lid heeft in dit segment en dat het bij gemeenten grotendeels al niet meer binnen de gemeentelijke organisatie is vormgegeven maar veelal in een private stichting die de Cao Kunsteducatie moet toepassen. Werkgevers willen een studieafspraak maken over de toekomst van hoofdstuk 14 Kunstzinnige vorming in de cao.

6. Financiële paragraaf: Passende salarisverhoging

De werkgevers willen voor het komende cao-overleg afspraken maken over een cao voor één jaar, 2023, met een passende loonontwikkeling. Bij de loonontwikkeling houden we rekening met een stijging van de pensioenpremies van het ABP en sociale premies, waaronder werknemersverzekeringen. Dat betekent een loonontwikkeling die voor gemeentelijke organisaties rekening houdt met de financiële ruimte en oog heeft voor de positie op de arbeidsmarkt.

Redenen hiervoor zijn de breed gevoelde noodzaak om waardering voor de medewerkers financieel tot uiting te laten komen en om te investeren in het imago op de arbeidsmarkt, en voorspelbaarheid van financiële lasten voor gemeentelijke werkgevers.

Tot slot:

In zijn algemeenheid streeft de VNG en de WSGO er steeds naar om de cao op technische punten inhoudelijk te verbeteren naar aanleiding van voortschrijdend inzicht en/of ontwikkelingen qua wetgeving en/of jurisprudentie. Dit geschiedt dan natuurlijk altijd in overleg met de vakbonden.

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	21-06-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens (secretaris), C.P.M. Van der Pas (wethouder) , S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 14 juni 2022

Besluit:
Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 14 juni 2022

Besluit:
Vaststellen

4 Ontwerpbegroting 2023 VGGM

Besluit:

1. Kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2023 van de VGGM en de voorgenomen bestemming van het resultaat van de jaarrekening 2021.
2. De raad voor te stellen:
   a. kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2023 van de VGGM;
   b. kennis te nemen van de jaarrekening 2021 en de voorgenomen bestemming van het resultaat van de jaarrekening 2021;
   c. bijgevoegde zienswijze in te dienen bij het Dagelijks Bestuur van de VGGM ten aanzien van de ontwerpbegroting 2023 van VGGM en de voorgenomen bestemming van het resultaat van de jaarrekening 2021;
   d. de gevolgen van de definitief vastgestelde begroting te verwerken in de programmabegroting 2023-2026 van Rozendaal.

6 Opzet en planning Buurt aan Tafel 2022

Besluit:

1. Instemmen met een tweede ronde Buurt aan Tafel-bijeenkomsten in de 2e helft van 2022.
2. Instemmen met de opzet op hoofdlijnen, zoals uitgewerkt in Bijlage 2.

7 Raadsinformatiebrief 'Personeelstekort Hulp bij het huishouden'

Besluit:

1. Vaststellen: de raadsinformatiebrief 'Personeelstekort Hulp bij het huishouden'
2. Kennisnemen van de brief aan onze inwoners en deze als bijlage toevoegen aan de raadsinformatiebrief
3. De raadsinformatiebrief op de lijst van ingekomen stukken zetten voor de raad van 5 juli 2022

8 Rekenkamerrapport Toegang tot de Wmo en Jeugdzorg

Besluit:

1. Kennisnemen van het rapport van de Rekenkamercommissie gemeente Rheden over de Toegang tot Wmo en Jeugdzorg
2. Het rapport met bijgevoegde raadsinformatiebrief op de lijst van ingekomen stukken zetten voor de raad van 23 september 2022

9 Woo-implementatie en afwijzing Woo-verzoek Anton Logemannpad

Besluit:

1. Afwijzen Woo-verzoek Anton Logemannpad, daartoe bijgaande conceptbeschikking vast te stellen
2. Voor de afhandeling van Woo-verzoeken de gemeentesecretaris (B.Boelens) mandateren
3. Als contactpersoon voor de Woo (tevens coördinator van Woo-verzoeken), de Adviseur bedrijfsvoering (B.Pelgrum) aan te wijzen

10 Regionale aanbesteding inkoop aardgas

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

11 **Ingekomen stukken: Gelders Ruimtegesprek 23-6; Heideschouw 20-8; Afscheid wethouders Nijmegen 30-6**

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

12 **Sluiting openbare B&W vergadering**

Er komt veel informatie op raadsleden af, er wordt veel feitenkennis gevraagd en men moet snel de politieke 'spelregels' doorgronden. Het helpt als raadsleden inzicht hebben in hun vaardigheden en eigenschappen om zo effectief als raadslid te functioneren en samen te werken. Hiervoor heeft de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden een competentiescan ontwikkeld. Raadsleden kunnen op individueel niveau nagaan wat hun kernkwaliteiten zijn en op welke vlakken zij zich nog kunnen ontwikkelen.

Maar taken worden ook verdeeld onder fractie- en partijgenoten en zelfs binnen de raad als geheel. Daarom is het ook nuttig om een beter beeld te krijgen van het gezamenlijke potentieel van de gemeenteraad. De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden biedt daarom uw gemeenteraad een analyse van de ingevulde scans van de volledige raad aan, desgewenst kan een ervaren trainer/moderator samen met uw raad in een bijeenkomst dieper ingaan op de resultaten.

Is uw gemeenteraad geïnteresseerd in een dergelijke rapportage en de bespreking hiervan? Meldt u dan vóór 8 juli aanstaande aan, we hebben hiervoor een beperkte beschikbaarheid. Via deze link komt u bij de competentiescan. Raadsleden kunnen zelf een account aanmaken om toegang te verkrijgen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Lisanne Spanbroek via info@raadsleden.nl

Met vriendelijke groet,

Info | Nederlandse Vereniging voor Raadsleden
070 - 373 81 95 | info@raadsleden.nl | @RaadslidNu

Nederlandse Vereniging
voor Raadsleden